ÁLOMBAN

1021

M. B. rajza

M. B.

...rátom nem koszos, nem ér a ...erekáig a haja, nem rongyos ...nadrágja, és magán hölgyem ...oknya van pulóverrel, ami ...tkaság ebben az uniszexes ...lágban.

Split

...VAN EGY NAGY TÉR eb...n a csodálatos városban, ...inek olyan csillogóra van ...patva a köve, mintha római ...iósok gyakorlatoztak volna ...ta. Megfejtettük egyik este ...ényesség titkát. A tér öt ut...al határos. Este fél nyolc- ... elkezdenek özönleni az öt ...azsákból, fiúk, lányok, lá...k, fiúk. Estélyiben, gyön...zve, parókában, azzal az is...telen csattogtatós-téboluba...

...vonszolta, bel... a gyerekek ... aztán elvonul... Szerintem ez ... volt. Hogy va... a hobbyja. Ez...

Eszembejut... ban, a dézsá... der, ami h... megnőtt, az ... dánynak szán... fasorban sétá... akarom elhi... rancsok tényl... narancsfán. ...sziklánk a M... alatt. Saját ...rián. És a sa... olyan kék, m... marék kavics... parton, itthon ...nyakospohárb... nyek. És a vi...

levelezni, ha vége a nyaraló-

1971 SEP 18

A JÓVÓ MEBNÖKE

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

1021

M. B. rajza

M. B.

szére külön
készített, a
tásának
Ezen belül M
gród építész
színes diák
érdekesebbé

Az építész
tankörvezető
csoportja ü
terve, és me
ből, mikor,
Meséli, hog
rasztó az o
szívesen és
ja. Jól ism
tudja, hog
nekik, ha
csot adnak
hogy van
mák, amik

14 ÉVES KORA óta párttag. Tavaly tavasszal megkapta a „Felszabadulási Jubileumi Emlékérmet".

Elsősorban nemcsak neki — mondja —, de mindegyik kollégájának szüksége lenne több és hosszabb idejű külföldi utakra, hogy a már lezajlott események értékelésére, és arra is, hogy a jövő terveit megbeszéljék.

AZT HISZEM, nem kell bizonygatnom, hogy hallgatói nagyon szeretik.

— p —

1971 JUN 22

A JÓVÓ MERNÖKE

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

M. B. mesterjegy

919. MISEKÉSZLET, tálcán 2 karcsu kanna gerezdes testtel, pikkelyes övvel, kihajló talpán hasonló diszités. Kérdőjel alaku füllel és tagozott fedővel, az egyiken A (aqua), a másikon V (vinum) betü, trébelt szőlőfüzéres diszitéssel és bőségszarukkal. XVI. Lajos-stilusban. M. B. mesterjegygyel. H. 31 cm. Magyar, XVIII. sz. vége.

Ernst Muzeum aukcioi

II.

schrockene Drache mit dem Lanzenstück im Hals. Rechts oben kniet die Königstochter in rotem Mantel. Grüne Baumlandschaft mit Felsenburg links. Goldhimmel. b) Rückseite: Christus am Oelberg. Links kniet Christus in braunrotem Mantel. Hinter ihm liegen die schlafenden Jünger am Boden. Hügellandschaft mit gotischer Burg. Holz. H. 160. Br. 88. *Illustr.* Taf. XVII.

Schwäbisch, XV. Jahrh.

161. a) TOD DER MARIA. Maria liegt mit dem Kopfe nach links, auf gotischen

HELYSÉG

TIVADAR

VÁRMEGYE

Bereg

ŐRZÉSI HELYISÉG

Ref. templom

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

1641.

MÉRET

20 cm. magas.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

MB

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Albesy Zolyom Miklósné Darócsi Sophia csináltatta

EGYÉB ADAT

TÁRGY

Kehely.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Virágvára kupa, szárom három arabesk fül. Talp és nodus összenőtt. Poncolt alapon öntött, trébelt minta. A perem alatt kartuszok futnak körül. A hason és nodusson medaillonba foglalt renaissance gyümölcs kötegek. A perem minta alatt aranyozott alapon vésett felirat: „EN AZ TEKINTETES NAGYSÁGOS + ALBESY ZOLYOM MIKLYOS URAMMEGH-MARADÔ-EOZVEGYE DARÓCI SOPHIACZINALIATA ESZT AZ POHART AZ THIADÂ-ECCLÉSIÂ AZ SZÎNT = SACRÂNAK KISZOLGÁLTÂSARA — ANNO DNI 1641 ⊛

A talp perem és MB

FÉNYKÉP, RAJZ

IRODALOM

JEGYZET

MB

ötvös mesterjeg

1641 -

832. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, aranyozott ezüst, két csigás füllel, közepén barokk kartusban trébelve tengeri ló. MA mesterjegy. Besztercebánya, XVII. sz. — Ovale Schmuckschale,

Ernst Museum auctiói
XLV. (1930)

M.A. mesterjegy
Besztercebánya
XVII. sz.

ZIRC

Templom és apátság

Zirc. VV 1856, 182 l.
(lásd 173 l)

Csányi régiérüst

Pest XVIII. 74

MA mesterjegy

58.(

53.

492. ROKOKÓKARD, hüvelye és markolata rokokóveretű. H. 94 cm. MA mesterjegy. D évbetű. Pest, XVIII. sz. k. — Gróf Bánffy György.

M. frater

vázsonyi pálos nerzetes

l.

Gondan Felician

Kinizsyné Magyar Be-
nigna imádságos könyve.
Békefi emlékkönyv
Bp. 1912. 210 l.

Szemle részére több könyvismertetést írt. E mellett társadalmi és publicisztikai tevékenységet is fejtett ki, mint az Országos Magyar Katholikus Főiskolai Diákszövetség elnöke, a Magyar Nemzeti Diákszövetség és több társadalmi egyesület választmányi tagja, és az Állásnélküli Diplomások Ifjúsági Bizottságának jogászreferense. Ennek során előadásokat tartott az Emericana jogászblokkjában, a Budapesti Piarista Diákszövetség öregcserkészcsapatában, az Actio Catholica ifjúsági nagygyűlésén. Több cikkét közölte a „Fiatal Magyarság" című öregcserkészlap. Tagja volt az 1933. évi Jamboree vezérkari irodájának. Információi alapján írta meg P. Mesnard professzor a Revue des Jeunes hasábjain a „La Jeunesse Universitaire Catholique Hongroise" című cikkét.

Dr. Komin Ferenc (1910, Budapest, róm. kath.), jogtudományi doktor belföldi ösztöndíjas munkásságának tárgyát a nemzetközi forgalom vételügylete alkotta, amely irányban dr. Szladits Károly egyetemi ny. r. tanár vezetésével folytatta kutatásait. Miután a Nemzetek Szövetsége római jogegységesítő intézetében a vételbizottság munkájában mint vendégtag résztvett, majd a Kaiser Wilhelm Gesellschaft berlini jogi intézetében a vonatkozó jogirodalmat a hágai tervezet alapulvételével feldolgozta, a jogérvényesítés gondolatától vezérelt és jogösszehasonlító alapon haladó módszeres úton elkészítette „A vétel nemzetközi magánjogi szabályozása" című tanulmányát, amely a ma-

M. frater

váksonyi pálos szerzetes
Magyar Benégna imád-
ságos könyvének má-
sologa

l.

Timár Kálmán:
Dunántúli magyar
kódexek sorsa. Pan-
nonia-könyvtár. 29. r.
Pécs 1936. 26. l. 29. l.

MOB kvt. 2059.

Irodalommal

külön is megjelentek a Nyelvtudományi Közlemények 48. kötetének 3. füzetében. Elkészítette továbbá „Bevezetés a fonológiába" című munkájának ismertetését a Revue des Etudes Hongroises számára; ugyanott jelennek meg az első hozzászólások is e munkához A. Sauvageot és L. Novák tollából. Ezenkívül néhány kisebb cikke jelent meg a Magyar Nyelv és a Magyarosan folyóiratokban.

Dr. Lelkes István (1905, Körmend, Vas m., róm. kath.), okl. középiskolai tanár (prof. Eckhardt), 400 pengős ösztöndíjjal a magyar-francia szellemi kapcsolatokra vonatkozó eddigi munkásságát folytatta. Foglalkozott minden nevesebb Magyarországon 1848—1914 között megfordult francia utazó hazánkról írt munkájával, fényt derített itt tartózkodásuk körülményeire, felkutatta magyar ismerőseiket s különböző szempontok szerint csoportosítva ismertette Magyarországról alkotott véleményüket. Különösen nagy figyelmet szentelt annak, hogyan rajzolják a nálunk járt franciák a magyar karaktert, a századvégi liberális politikát, milyen véleménnyel vannak a magyar irodalomról és művészetről és milyen jövőt jósolnak a magyarságnak multja, faji adottságai és az általános európai helyzet tekintetbevételével. Tanulmánya részben a Nouvelle Revue de Hongrieban, részben a Revue des Etudes Hongroisesban jelenik meg.

M. frater

miniátor

F(rater) M.

vázsonyi ~~plébános~~ pálos.

miniátor.

Kinizsiné Magyar Benigna imádságos könyve más képen Czech codex 1513 ból.

Gót írlésben kiállított hártyakézirat 16 od rét be színes initialékkal és virágos lapszéli díszítésekkel. Az első levél hiján teljes. Tartalmaz imádságokat, meseket özvegy Kinizsi Pálné szül. M. B. Hanna bizonyos F. (rater) M. vázsonyi pálos 1513-ban írt magyar nyelven.

A m. tud. Akadémia könyvtárát.

26 l.

1
31
33
28
31
30
31
30
31
29
275

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 DEC 2 1
Evangélikus Élet

1021 M.

gető szavát.

Ezért hozsann
Dávid fiának ú
„szolgai formába
Dávid urának és
nak!

M D mesterjegy

Brassó XVII. sz.

335. MELLBOGLÁR. Aranyozott ezüst. Gazdag indás, gyöngyvirágos, türkiszes és festettzománcos díszekkel. M D mesterjegy. Átm. 10·7 cm. Brassó, XVII. sz.

Heftel. Silber, vergoldet. Reichverziert mit Ranken, Blüten aus Perlen, Türkisen und Maleremail. M D Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. Glück Frigyes.

Erdélyi kiáll. 1931

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

M D mesterjegy

330. DÍSZBOGLÁR. Aran[illegible] ezüst. Áttört levelek és csigás díszek között szín[illegible] ékkövek és festett zománcos virágok. M. D. mesterjegy. Átm. 11·5 cm. Erdély, XVII. sz. közepe.

5

66

330 vége

Heftel. Silber, vergoldet. In durchbrochenem Laub- und Rollwerk Schmucksteine und Maleremail-Blüten. M. D. Meisterzeichen. Siebenbürgen, Mitte XVII. Jh.

Hirschler Henrik.

Erdélyi kiáll. 1931

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

8. GÓT TALPAS POHÁR, részben aranyozott, hengeres teste felfelé tölcséresen bővül, derekán makkindás domború öv, pereme tagozott, rajta lecsüngő kis liliomsor. Talpa hatszögű, három oroszlán-alakon nyugvó, plasztikus sasokkal és virágokkal díszített liliomsorral szegett alapzathoz kapcsolódik. A gót stílusú magyar poharak jellemző példája. M. 13·5 cm. Magyar, XV. sz. — Schiffer Miksa.
9. MINIATÜR LÁDIKA, aranyozott. Négyszögű alak, fent íves fedővel. Felületét gyöngysoros bordák keskeny mezőkre osztják, bennük vésett alapú indadísz. Két végén és tetején forgatható kengyeles fül van. Fenekén vésett rajzban az *angyali üdvözlet* jelenete látható. H. 4·3 cm. (Pannwitz-gyüjteményből származik.) Német, XVI. sz. e. f. — Dr. Delmár Emil.
10. MINIATÜR IMAKÖNYV, a kötés előlapján áttört csigásdísz közt Krisztus a keresztfán Mária és János alakjával, hátlapján dicssugarak közt a Madonna álló alakja, ötbordás fokán vésett dísz. Két csattal. Felerészben nyomtatott latin szöveggel. 2·8×4 cm. Német, XVI. sz. — Donáth Sándor.
11. POHÁR, orsóidomú, fent erősen kihajló testének szélén vésett frízben hullámos viráginda. M. 11·3 cm. Magyar, XVI. sz. — Dr. Gál Hugó.
12. KEREK RENAISSANCE SÓTARTÓ, aranyozott, korongalakú közepén mélyedéssel ellátott teste 3 angyalfejen nyugszik. Peremén maratott arabeszkes dísz fut körül. Átm. 8·6 cm. Augsburg, 1567—1585. — Dr. Delmár Emil.
13. POHÁR, részben aranyozott, peremén stilizált virágos inda fut körül, vésett rajzban, oldalán kerek kartusban szabócímer A - G betűvel. M. 12·5 cm. M D mesterjegy. Nagyszeben, XVI—XVII. sz. — Wolfner Gyula.
14. POHÁR, részben aranyozott, vésett és öntött díszítéssel, fent kihajló, hengeres testének nyílása alatt frízben hullámos inda, középen domború levélkoszorú, lent liliomsoros talpfoglalat. M. 9·5 cm. Magyar, XVI. sz. el. — Glück Frigyes.
15. KIS POHÁR, részben aranyozott, tagozott és gyöngysoros, kihajló peremmel, oldalán vésett rajzú kígyó csavarodik, rajta PAVLVS · MECHELT · 1561. felirat, és mesterjegyes címerpajzs. M. 10·5 cm. Erdély, XVI. sz. — Gróf Andrássy Géza.
16. KEREK TÁLKA, aranyozott, felhajló peremén körben befelé trébelt vadászjelenetek, közepén koszorúban

Csányi régi ezüst

A) HELLENISZTIKUS.

1. NŐI FEJ. Átm. 8·4 cm. Hellenisztikus, Kr. e. II. sz. — Faragó Ödön.
2. MEDUZAFŐ. Átm. 9·4 cm. Hellenisztikus, Kr. e. II. sz. — Faragó Ödön.

B) XV—XVI. SZÁZAD.

3. KÖRMENETI KERESZT, részben aranyozott, középen a fölfeszített Krisztus trébelt alakjával, háromkaréjos szárain négykaréjos mezőkben kék zománc alapon, vésett alján áttetsző színes zománccal a négy evangelistát jelképező angyal, ökör, oroszlán és sas van ábrázolva. Lapított gömbös nodusán vésett rajzú levelek. A kereszt hátlapján az angyali üdvözlet, két angyal és halálfej láthatók. M. 41·5 cm. Olasz (Sziena), XV. sz. — Perlmutter Alfréd.
4. SODRONYZOMÁNCOS GÓT KEHELY, aranyozott, talpa hatkaréjos, áttört peremmel, felső lapján rozettás sodronyzománcdísz (4-ben hiányzik), nodusán csavaros gerezdek és rozettaidomú bütykök, legyezősen osztott és liliomsorral szegett kosarán sodronyzománcdísz. M. 22 cm. Magyar, XV. sz. (Ónodról származik.) — Gróf Andrássy Géza.
5. KEHELY, aranyozott, hatkaréjos rácsos frízzel, gombalakú nodusán applikált virágok, a kupa kosarán liliomsoros párta. M. 12·4 cm. Magyar, XV—XVI. sz. — Glück Frigyes.
6. KÉSŐ GÓT KEHELY, aranyozott, helyenkint türkizekkel díszítve. Egész felületét öntött inda és virág borítja, a talp karéjaiban szentek félalakjai, a száron konzolon álló szentek alakjai láthatók. M. 24 cm. Magyar, XVI. sz. e. — Gróf Andrássy Géza.
7. GÓT KEHELY, részben aranyozott, talpa hatkaréjos, rajta a kínszenvedés eszközei, lapos gerezdes nodusán mérműves rajz és hat négyszögű bütykén maria felirat, kosarán lángnyelvek, vésett rajzban; ezt fent liliomos párta szegi. M. 19·3 cm. Magyar, XV. sz. — Gróf Andrássy Géza.

91. NAGY KÜRTÖS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott. Peremén vésett arabeszkes és lambrequin dísz. Szájánál Z I betűk és 1529-es évszám. Fenekén M E mesterjegy. M. 25·5 cm. Erdély, XVI. sz.

Becher. Silber, z. T. vergoldet, mit gravierten Arabesken. An der Lippe Z I. 1529. M E Meisterzeichen. Siebenbürgen, XVI. Jh. Gróf Andrássy Géza.

Erdélyi kiáll. 1931

M E mesterjegy

a megdicsőült Szűz
gyalok forgata közt ábrázolja.

M E mesterjegy
Brassó XIX.

272. TINTATARTÓ. Ezüst. Filigránművű ládika-alak. M. E. mesterjegy. H. 9·6 cm. Brassó, XIX. sz. eleje. Tintenfass. Silber. Filigrankästchen. M. E. Meisterzeichen. Brassó, Anf. XIX. Jh. Magántulajdon.

Erdélyi kiáll. 1931

28. NAGY KÜRTÖS POHÁR, részben aranyozott, tölc
csészerűen kihajló peremén vésettrajzú, arabeszkes és
aranyozott lambrequin-dísz. M. 25·5 cm. M. E. mester
jegy. Nagyszeben, XVI. sz. — Gróf Andrássy Géza.

(Bezeichnet): „Iványi Grünwald Béla".

): „Iványi Grünwald Béla".

: „Grünwald Béla".

ünwald B."

Jones S. J. E., 19. század (Jahrhundert).

238. KUTYAUSZTATÁS (Hundeschwer
Vászon (Leinwand). 63×75 cm.

József Ferenc királyi herceg (Erzherzog J

239. CSENDÉLET (Stilleben). Jelezve
Vászon (Leinwand). 65×50 cm.

Juszko Béla, szül. (geb.) 1877.

240. „BAJBAN A PAJTÁS" (Der Freu
Vászon (Leinwand). 78×120 cm.

Kahler, Karl, szül. (geb. um) 1850 körü

241. A MIRABELLE-PARKBAN (Im
München — Schloss Mirabelle —
Vászon (Leinwand). 86×52 cm.

Kaiser, Ludwig, 19. század (Jahrhunder

242. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Je
Vizfestmény (Aquarell). 22×18 cm

Kaiser, Ludwig, 19. század (Jahrhundert)

243. FIU-ARCKÉP (Knabenbildnis). Je
Vizfestmény (Aquarell). 12×10 cm

Kanitz, 19. század közepe (Mitte 19. Jah
244. EGER LÁTKÉPE (Ansicht von E

1118. NAGY JARDINIÈRE, ezüst, tükrös ovális talpán nyolc putto, medencéje szintén ovális, oldalán levélfüzér, két fülén egy-egy putto, sárgaréz betéttel. — Grosse Jardinière, Silber, am Fuss Putten, auf dem ovalem Becken Blättergirlande. Osztrák, XIX. sz.
Kb. 9000 gr.

1119. HÁROM CUKORFOGÓ, ezüst, egyik filigrán diszü, másik Pest, 1830. — Drei Zuckerzangen. Silber. XIX. sz. e. f.

1120. SZÉCHENYI MELLSZOBROCSKÁJA, öntött ezüst, talpán karneolkő, bevésett C betü ötágu koronával, vörös bőrtokban. — Büste des Széchenyi, Silberguss, mit eingeschnittenem Carneolstein. Magyar, 1860.

1121. SZENT BEATUS miniatur-képe, kis ovális ezüst keretben. — Der heilige Beatus, Miniaturbild in Silberrahmen. Osztrák, XVIII. sz.

1122. TALPAS TÁLKA, ezüst, neobarokk, gerezdes és domboru diszitéssel. — Kleiner Aufsatz, Silber, gerippt, reliefiert. Osztrák, 1850 k.

1123. UZSOKI EMLÉKPLAKETT, vertezüst, „Szurmay hadseregcsoport" körirattal. Nyujtott nyolcszögü. Tokban. Jelezve E. R. — Erinnerungsmedaille an Uzsok, Silber. Magyar, modern.
97 gr.

1124. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, hengeres, tagozott talapzattal, baluszteres szárán öt S-alaku kar. — Zwei Armleuchter, Silber, mit fünf Arme. Bécs, XIX. sz.
3500 gr.

1125. MERŐKANÁL és 12 kanál ezüst, félgömbös merővel. — Schöpflöffel, u. 12 Löffeln, Silber. Empire.
780 gr.

1126. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, szárát három delfin alkotja, csészéjén domboru szőlőinda. — Zuckerbehälter, Silber, den Schaft bilden drei Delphine. Osztrák, 1830 k.

1127. CUKORSZÓRÓ, ezüst, tojásdad testtel. — Zuckerstreuer, Silber. Bécs, 1840.

1128. PIRKER LÁSZLÓ ÉRME, vertezüst, rajta Pirker képmása velencei patriarcha korából. Jelezve A. FABRIS. VTINENSIS. SCVLP. — Medaille Ladislaus Pirker, Silber. 1827.
67 gr.

1129. VI. KÁROLY CSÁSZÁR ÉRME, vertezüst. — Medaille Karl VI. Osztrák, 1721.
27 gr.

1130. NAUTILLUS SERLEG, trébelt ezüst, karcolt rajzu gyöngyházkagylóval. Szára delfinalaku, pántjai és pereme vésett diszü, tetején álló szakállas férfialak. A kagyló oldalán négy bibliai jelenet. — Nautillus Becher, aus Silber getrieben, mit geritzter Perlmuttermuschel. Der Schaft in Form eines Delphin, mit Gravierung. Oben Männerfigur. Német, XIX. sz.

1131. FEJEDELMI BUZOGÁNY, aranyozott ezüst, poncolt ezüst nyéllel. Körtealaku feje hálósan rekeszekre osztott, benne gazdag, német-renaissance kartusdisz közepén egy-egy dudoros türkiz van befoglalva. Hengeres szárán gazdag, domboru diszü arabeszkes veretek, fent és lent hosszabb hüvely, középen keleti jellegü kartus és két áttört övgyürü. — Buzogan, Silber vergoldet, der Griff gebnurt, mit Arabesken. Am Kopf Kartusche und Türkisen. Siebenbürgisch. Erdély, XVI. sz. v. Illusztr. XXIX. tábl.
H. 77 cm.

1132. TIZENKÉT CSÁJÁS-POHÁR, üveg, maratott diszitéssel, rokokodiszü ezüst foglalatban. — Zwölf Tschajabecher, Glas, in Silberfassung. Bécs, XIX. sz.
Ezüst suly 1350 gr.

1133. CUKORDOBOZ, ezüst, aranyozva. — Zuckerdose. XIX. sz.
480 gr.

6*

1134. POHÁR ezüst, poncolt alapu, empire diszitéssel. — Becher, Silber, mit Empiredekor Bécs 1810.

1135. TISZA KÁLMÁN emlék-érem, vert ezüst. A tiz évi miniszterelnökség emlékeül. Tisza-Medaille, Silber. XIX. sz.

1136. EVŐKÉSZLET, tizenkét személyes — Essbesteck. Kassa 1843. Budapest 1859 és 1865. 3649 gr.

1143. SZIVARTARTÓ LÁDIKA, ezüst, belül fával bélelt. — Zigarrenkästchen, Silber. Osztrák, modern.

1144. CUKORTARTÓ, ezüst, ládikaalak, födelén vágtató szarvas. — Zuckerdose, Silber. Osztrák, XIX. sz.

1145. MOLNÁR VIKTOR — URÁNIA EMLÉK-SERLEG, ezüst, részben aranyozva, trébelt és vésett diszitéssel. Fehér bőrboritásu ládikában. — Urania Erinnerungs-Pokal, Silber, teilweise vergoldet. Magyar, 1906.

1146. PSZUMINTARTÓ, filigran ezüst négyzetes talapzaton álló toronyidom, zászlóval. — Psuminbehälter, Silberfiligran, turnförmig. Magyar, XIX. sz. e. f.

1147. KÉT KERESZTELŐ ÉREM, ezüst, fiilgránezüst keretben. — Zwei Taufmünzen, Silber. Bécs, 1843 és 1848.

1148. ALLEGORIKUS NŐALAK, öntöttezüst szobrocska, ezüstveretü, négyzetes feketemárvány talapzaton. — Allegorische Frauenfigur, aus Silber gegossen. Bécs, XIX. sz. v.
2543 gr.

1149. KIS BILLIKOM, trébelt ezüst, hengeres teste 3 gömbös lábon áll, oldalán három ovális medaillon római császárok fejével, közben trébelt gyümölcs- és levéldisz. SBF mesterjegy. (Több kiváló német ötvösmű mestere.) — Willkomm, aus Silber getrieben, auf der Wandung Medaillone, zwischen getriebenem Blätterwerk und Obstdekor. Nürnberg, XVII. sz.
Illusztr. XXVIII. tábl.

1150. POHÁR, ezüst, kúpos testén, poncolt alapon, vésett körvonalu Louis XIV. diszités, palmettákkal. Mesterjegye ME. Fenekén bevésett 1751. évszám. — Becher, Silber gepunzt und Dekor im Stil Louis XIV. Magyar, Brassó, XVIII. sz. e. f.

1151. POHÁR, ezüst, oldalán körvonalas lambrequin rajz. — Becher, Silber. Német, XVIII. sz.

1152. CUKORTARTÓ LÁDIKA, ezüst, domboru oldallal, vésett rajzu, neobarokk diszitéssel. — Zuckerdose, Silber, mit Gravierung. Osztrák, 1850 k.

1153. SÓTARTÓ SZELENCE, ezüst, két rekesszel. — Salzdose, Silber. Bécs, 1827.

1154. KIS SÓTARTÓ SZELENCE, ezüst, két részből, álló fedővel. — Salzdose, Silber, mit Deckel. Bécs, 1826.

1155. TALPAS TÁLKA, préselt ezüst talppal, szára sárkányidomu, tányérja gyöngyházkagyló. — Aufsatz, mit gepresstem Silberfuss, die Schale aus Perlmutter. Osztrák, 1850 k.

1156. ILLATSZERTARTÓ, préselt ezüst állványon, két flakon, köszörült kék üveg, ezüst disszel. — Flakon, auf gepresstem Silbergestell zwei Glasflakon. Osztrák, Biedermejer.

1157. FALI SZENTELTVIZTARTÓ, trébelt ezüst, kartusalaku hátlapján, barokk keretben Mária mellképe. — Weihwasserbecken, aus Silber getrieben, mit Marienbild. XIX. sz.
150 gr.

1158. ÁLLÓ LÁMPÁS, ezüst, három águ, rajta sáslevelek tövében angyalka. — Stehlampe, Silber, dreiarmig. XIX. sz.
1300 gr.

Ernst Múzeum aukció XXIII.

572 ME

a) Pohár, alul hengeres, övpárkánya fölött tölcséres ; peremén vésett, aranyozott indaszalag. XVI. sz. — *Becher, unten zylindrisch, über d. Gurtleiste trichterförmig ; am Lippenrand gravierte, vergoldete Rankenguirlande. XVI. Jh.*

Múzeum, Debrecen — *Debrezin.* (Halápon találták XVI. sz. érmekkel telve — *Wurde in Haláp, Meierhof Debrezins, mit Münzen aus dem XVI. Jh. gefüllt gefunden.)*

b) Pohár vésett lambrekénnel. — *Becher m. grav. Lambrequin.* — „1579." (Utólag 1529-re hamisítva. — *Nachträglich in 1529 geändert.)*

M—*H* 25,5

Gróf Andrássy Géza, Bp. — Expos. 1884 : IV, 3, 39; 1931 : 91. (Tévesen tüntették fel erdélyinek, 1884-ben még tudták, hogy az ónodi egyházé volt. — *Auf der Ausstellung 1931 wurde das Werk irrtümlich für Siebenbürger Arbeit ausgegeben; 1884 war es bekannt, dass es aus Onod stammt.)*

ból: Egyptomi sz. Mária mennybemenetele. — 1903, 1904: III. 158. *Németországi festő* a XVI. századból: Egyptomi Mária megdicsőülése. — 1897: III. 158. *Fränkischer Maler* aus der ersten Hälfte des XVI. Jahrh.: Glorification der Maria von Egypten. — 1898: III. 158. *École franconienne,* première moitié du XVI. siècle: La glorification de sainte Maria d'Egypte. — 1901, 1904: III. 158. *Németországi festő* a XV. századból: Egyptomi Mária megdicsőülése.

M. F.
ötvös Tolyom
Kolmagyötv. 367 l.

(Mihalik) 2149 — MF

Patena, peremén koszorúban vésett felirat. — *Patene m. der Inschrift:* „ECCLAE HAINICEN A : D : 1639“

R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Hajnik. Arch. Ért. 1896, 333. (Michalik J.)

ág műemlékei. A Műemlékek Ország-

Magyarország műemlékei" címen elő-

történészektől tartott előadások

vidék, és Erdély minden neveza-

el kisért előadások az "Uránia"

ai kezdettel, kivéve a február

kezdődik. Az előadássorozat

n Csányi Károly : Nyugatmagyar-

2.-án Schulek János : Kassa és

-én Dr. Lechner Jenő : A Szepes-

16-án Möller István : Erdély

n Láczay Fritz Oszkár : Brassó

ok. - Belépőjegy ára : 30-80 fil-

M F mesterjegy

Brassó XVII. sz.

346. BOGLÁR. Aranyozott ezüst. Köralakú. Áttört, kacskaringós díszeken gyöngyös virágok és színes üvegek. Közepén sodronyos karikában nagy pirosszínű üveg. M. F. mester műve. Átm. 12·5 cm. Brassó, XVII. sz. vége.

Heftel. Silber, vergoldet. Rund. Durchbrochene Verzierung mit Blüten und bunten Schmucksteinen. M. F. Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. Gróf Andrássy Géza.

Erdélyi Kiáll. 1931

BUDAPEST,
IX. RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 82-5-95

Talpas pohár, ezüst, részben aranyozott, trébelt csigás díszszel, MG mesterjeggyel. Mag. 20·3 cm. Nagyszebeni munka, XVI–XVII. század.

A Biharmegyei Rég és Tört Egyl. Tul. – Y nohi?

Erdélyi kiállítás, 1931, 165. szám,

Gerevich PA, 260 l.

Esszergomi Keresztény
Múzeum

M G

70.—

n tölgyfalevelek. Bécs, 1814. 70.—

enekülő szt. család. Vászon. 90 × 105 cm. 500.—

599—1647). Férfi arckép. Vászon. 75 × 63 cm. 500.—

ész. Fa. 17 × 27 cm. 100.—

. Női képmás. Jelezve. Miniatur. 9 × 7 cm. 1

ra. Miniatur. 10 × 7 cm.

Vászon. 62 × 80 cm.

. Vászon. 46 × 61 cm.

szon. 75 × 93 cm. 0.—

kurucok. Vászon. 4 100.—

gyermek Ker 67 × 87

250.—

orni cm. 1200.—

a ko 6 cm. 250.—

— 7 —

180. TALPAS POHAR. Ezüst, részben aranyozva. Trébelt leveles díszítményekkel. M G betűs jegy. M. 14·2 cm. Brassó, XVII. sz. 1. fele. Becher. Silber, z. T. vergoldet, mit getriebenem Blatt-werk. M G Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. 1. Hälfte. Gróf Andrássy Géza.

Endelyi kiáll. 1931.

M G mesterjegy

Brassó XVII.

képpel. Osztrák, XVIII. sz. 115 cm. mg

470. FESZÜLET, faragott fa, aranyozva. M

471. FÜGGŐLÁMPA, alabástrom, aranyozot

472. ELLENZŐ, aranyozott fa, rokokó dissze

473. KÉT KANDELÁBER, öntött bronz. 7 ka

474. KÉTAJTÓS SZEKRÉNYKE, gyökérfa, XVIII. sz. (Egy magyar alakkal.)

475. RELIEF HIMZÉS. Trónon ülő Madonná ban. Olasz, XVI. sz.

476. SZÉDER TÁL, ón, vésett diszitéssel és

477. BAROK OLTÁRKA, faragott és arany XVIII. sz.

478. KRISZTUS LEVÉTELE A KERESZT XVI. szekrényben. Osztrák, XVIII. sz.

479. OSZLOPOS ÓRA, faragott és aranyozot

480. KIS ÜVEGSZEKRÉNY, faragott fa, 3-

M G mesterjegy

1582

Erdélyi kiáll. 1931

457. PER[illegible] v. Nő kép

458. R[illegible] Kris

45[illegible] 1666

[illegible]ÖVETŐJ

[illegible] (1656—17

[illegible]N (1810—1865)

[illegible]f. „A Bucsu". 24×3

[illegible], márvány. Lányi Dezsó

[illegible] LAP, selyemre festve, arany

[illegible]ÖDELES DISZVÁZA, vörös má

[illegible]pe.

[illegible]AGY CÉHKANNA, ón, födelén pajzso

468. TALPAS ASZTALDISZ, öntött bronz,

469. BAROK OLTÁRKA, diófa, részben ar

157. TALPAS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott. Övénél és peremén vésett arabeszkes lambrequin. Testén vésett címerpajzsban LMX betűkből álló monogramm 1582-es évszámmal. Fenekén M G (?) mesterjegy. M. 19·7 cm. Erdély, XVI. sz. Becher. Silber, z. T. vergoldet, mit gravierten Arabesken und LMX Monogramm mit Jahreszahl 1582 in einem Wappenschild. M G (?) Meisterzeichen. Siebenbürgen, XVI. Jh. Gróf Andrássy Géza.

t ezüst, szárán és födelén néger király. Német 220.—

alaku. Magyar, XIX. sz. e. 100.—

áttört diszitéssel. XVIII. sz. későbbi talppal. 60.—

s szárral. Bécs, 1807. 60.—

fedővel, trébelt disszel. Német, XVIII. sz. 120.—

iszitéssel, felnyiló fedővel. Német, XIX. sz. 200.—

zel. Orosz, XVIII. sz. 120.—

g. Csónakalak. Róma, XVIII. sz. 150.—

60.—

60.—

70.—

80.—

san gerezdes. Német, XVIII. sz. 120.—

XVIII. sz. 70.—

70.—

M G mesterjegy
Nagyszeben XVI – XVII.

165. TALPAS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott; trébelt csigás lambrequin-dísszel, poncolt és benyomott gyémántos idomokból alkotott csúrló motivumokkal. M. G. mesterjegy. M. 20·3 cm. Nagyszeben, XVI—XVII. sz.
Becher. Silber, z. T. vergoldet, mit getriebenen Behängen und gepunzten Ranken. M G Meisterzeichen.
Nagyszeben, XVI—XVII. Jh.
Fisztergrom. Keresztény Múzeum.

Erdélyi kiáll. 1931

185-159

MG(?) mesterjegy

Csanyi-régi Ozsúst

10.-

Höhenrieder, 19. század (

213. NŐI ARCKÉP (Fra
szám párdarabja (Ge
Vizfestmény (Aquare

Holmstedt J. 19—20. szá

214. NAPLEMENTE A
J. Holmstedt.
Vászon (Leinwand).

Hóra Alajos (Alois), szü

215. MAGYAR FŐUR A
zeichnet links unter
des wenig bekannte
Vászon (Leinwand).

Hühnichen C. 19. század

216. FÉRFI ARCKÉP (
Ceruzarajz (Bleistift

Humborg, Adolf szül. (ge

217. A GYERMEKEK E
CLXXVIII."
Vászon (Leinwand).

Hunyadi László (Ladislau

218. TANULMÁNYFEJ

10-lap

25. TALPAS POHÁR, részben aranyozott, rajta az öv mellett és a peremen finomrajzú, vésett arabeszkes lambrequin-dísz fut körül. M. 19·7 cm. M G (?) mesterjegy. Erdély (Nagyszeben), XVI. sz. v. — Gróf Andrássy Géza.

E. A.
XXXVIII.
202

rt).
ve (Bez.): „L. W. Hawkins".

OZ (Illustriation zu Petőfi's „Apostel"). Jelezve (Bez.):

natisch bezeichnet).

(Anbetung der hl. drei Könige).
Illusztr. XXVI. tábl.

s lent balra (Bezeichnet links unten): Hegedüs L. 1891.

d (Jahrh.).
Jelezve fent kétoldalt (Bezeichnet oben beiderseits):
fekete-fehér mezőkre osztott cimer, benne vörös nyillal,
ltra vonatkozik. (Das Wappen, diagonal in ein schwarzes
n Pfeil darin, bezieht sich, so wie die Inschrift, auf die

104. CÁPÁS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott. Szájánál vésett koszorúban címer. G L betűkkel. Fenekén M G monogrammos mesterjegy. M. 15·4 cm. Erdély, XVII. sz.
Becher. Silber, z. T. vergoldet. Graviertes Wappen mit Inschrift G L 1638. M G Meisterzeichen. Siebenbürgen, XVII. Jh. Gróf Andrássy Géza.

M G mesterjegy Erdély XVII.

Erdélyi kiáll. 1931

ALTEN KUNSTGEWERBES

AUS

SIEBENBÜRGEN

BUDAPEST 1931

MG mesterjegy

Erdély XVI. sz

Csanyinégyszűst I. tábla

19.

Budapest, V.,
Visegrádi-utca 36.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy* **Postán** *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság	Sztár		
köznap	vasárnap							
5	8	10	5	10	3	6		

Kelt Csongrád 1943. III. 4.

BOZÓ MIHÁLY
CSONGRÁD
Csongrád, Csongrád-Szabadás.

aláírás.

MG mesterjegy

Erdély XVI. sz.

ve ... : „Glatter Gyula."

Csányvégi czust

ube ... ezeichnet): „Glatter Gyula."

9. l

Ka ... in). Jelezve (Bezeichnet): Glatz 1918.

(Be ... Glatz."

e le ... ezeichnet rechts unten): Goebel 924 Paris.

Dame ... sshund). Jelezve (Bezeichnet): „Á Arsène

).

Nürnberg, XVI. sz. — Gróf Andrássy Géza.

19. TALPAS POHÁR, részben aranyozott, alsó harmadán tagozott öv fut körül, peremén vésett rajzú arabeszkes lambrequin-dísz. Talpán bevésve M G betűk. M. 14 cm. Erdély, XVI. sz. v. — Gróf Bánffy György.

9. l

Halmi Artur szül. (geb.) 1866.

189. A KIS RAJZOLÓMŰVÉSZ (Die kl
Vászon (Leinwand). 74×66 cm.

Halmi Artur szül. (geb.) 1866.

190. NŐI ARCKÉPTANULMÁNY (Weil
Vászon (Leinwand). 69×49 cm.

Hamilton, Johann Georg (1672—1737).

191. VADKANVADÁSZAT (Eberjagd).
Korai kép, régebbi flamand mintak
vlämischer Vorbilder). A 192 sz. pá
Vás on (Leinwand). 37×56 cm.

Hamilton, Johann Georg (1672—1737).

192. MEDVEVADÁSZAT (Bärenjagd). J
Az előbbi szám párdarabja. (Gegens
Vászon (Leinwand). 37×56 cm.

Hamilton, Johann Georg (1672—1737).

193. FÁCÁN (Ein Fasan).
Vászon (Leinwand). 48×42 cm.

Hänger M., 19. század (Jahrhundert).

194. BAROMFI (Geflügel). Jelezve (Bez.)
Fa (Holz). 15×10 cm.

M. H. mesterjegy

43. **KÁVÉSKANNA**, ezüst, domborított és vésett barokk díszítéssel, Bártfa város hitelesítő bélyegével. M. H. mesterjeggyel. XVIII. sz. első fele.

Magy. Tört. M. Rákóczi-kiáll. Történeti Osztály.

Kiváló tisztelettel:

M. MARTHON JÓZSEF

58. FEDELES KUPA. Aranyozott ezüst. Karcsú testén kilenc, boltozatos fedelén három római érem. Fedelének közepén hordón ülő puttó szőlőfürtökkel és pohárral. Fenekében ezüst Krisztus-érem. M. 26·5 cm. Nagyszeben, XVII. sz. eleje. M. H. mester műve.

Deckelkanne. Silber, vergoldet, mit römischen Münzen. Als Deckelknauf auf einem Fasse sitzender Putto mit Weintrauben. Meisterzeichen M. H. Nagyszeben, Anf. XVII. Jh. O. M. Iparművészeti Múzeum.

Erdélyi kiáll. 1931

M H mesterjegy Nagyszeben XVII. sz.

258/1944

N Y U G

146. NYOLC EGYMÁSBA JÁRÓ POHÁR. Ezüst, részben aranyozva, Stefanus Kornis és Gyerőfi Barbara címerrel. A legnagyobb pohár fedelén ágaskodó unicornis. M H mesterjegy. M. 37·7 cm. Nagyszeben, 1721.

Häufebecher, 8 Stück. Silber, z. T. vergoldet, mit graviertem Allianzwappen des Stefanus Kornis und der Barbara Gyerőfi. Am grössten Becher Einhorn. M H Meisterzeichen. Nagyszeben, 1721.

Báró Herzog Mór Lipót.

Erdélyi kiáll. 1931

M H unicornis
Nagyszeben 1721.

392. NYOLC EGYMÁSBAJÁRÓ POHÁR, a külső, legnagyobb tagozott talpon áll, felülete poncolt, oldalán vésettrajzú kettős koszorúban C. STEPHANUS · KORNIS és GERŐFFI BARBARA címere 1721 évszámmal. Boltozatos, tagozott és trébelt díszű födelén ágaskodó unicornis. A belső 7 pohár kúpos, poncolt testén hasonló címer van bevésve. A legkisebb M. 11·4, a legnagyobb 21·8, a külső 36·7 cm. M H mesterjegy. Nagyszeben. — Báró Herzog Mór.

M H mesterjegy
Nagyszeben 1721.

Csanyi régiérust 48. l.

schwanenhalsförmig. China, XVII.

ız, hatszögü szárán kartusos és maszkos diszités. Magyar,
Bronze, vergoldet, am Griff Kartusche mit Maske. Unga-

alak, oldalán domboru szőlőág. Japán. — Zwei Vasen,
ke. Japan.

oldalán domboruan három virágszál. Japán, XIX. sz. —
t Reliefblüten. Japan, XIX. Jh.

alak, három alacsony lábbal. Tsuan-Te jelzéssel. Kina.
Tsuan-Te. China.

gü, áttört oldalakkal. Kina. — Hängelampe. Messing,

és szinezett bronz, ülő helyzetben. Kina. — When Shu
arbig. China.

ronz, szines, beágyazott zománccal. Kina. — Räuchergefäss
farbigem Emailchampleve. China.

fekete-vörös márványtalapzaton. Tiziano Aspetti műve.
igur, auf Marmorsockel. Arbeit von Tiziano Aspetti. Ita-

zásu bronzszárral. Japán, XIX. sz. — Tischlampe, mit
X. Jh.

MH mesterjegy

Nagyszeben
1721

146.

Erdélyi Ki. ill. 1931.
IX. tábla

LLÁ

EL, por

porcellá

ellán, o

n, feket

n, zöld

SKÉSZ

ortartó

orcellán

dővel és aljjal, porcellán, ovális. Herend, XIX. sz. m. f.
porcellán, ovális, csavarosan bordás, födelén virág alaku

gerezdes. Herend, XIX. sz. m. f.
k domboru és kék, másik szines diszitésel. Herend, 1870 k.
orcellán, ovális, domboru diszitéssel. Herend, XIX. sz. m. f.
t (craquelé) mázu porcellán, oldalán szines harci jelenet.

loru állványon biscuit kép Erzsébet királynő ifjukori alak-

zines porcellán, áttört talapzaton térdelő férfialak

szobrocska, két kezével vázát tart. Cseh, 1850 k.
oru és szines leveles diszitéssel. Elbogen, 1846.
cellán, kigyóalaku füllel, zöld levél koszoruval. Meissen,

án, zöld alap, arany diszitéssel. Bécs, 1826.
kokodiszü porcellán gombbal.
ellán, Imári-modoru kék, rozsdavörös és arany diszitéssel,
ı két gyümölcsösdiszü, hajlott zöld ágalaku fül, födelén
k.
llán, gugolló helyzetben. Meissen, 1745 k.

86. FEDELES DÍSZKUPA. Ezüst, részben aranyozva. Talpánál és pereménél cápás alapon benyomott tulipános és rozettás lambrequin-dísz. Elől vésett Bánffy—Wesselényi címer és 1712. évszám. Nagy maszkos billentővel, gyöngysoros, akantuszleveles füllel és boltozatos fedelén gerezdes gombbal. M. 36 cm. M. H. mesterjegy. Brassó, XVII—XVIII. sz.

Deckelkrug. Silber, z. T. vergoldet. Am Fusse und am Mündungsrand auf gepunztem Grunde Behänge mit Tulpen und Rosetten. Vorne graviertes Allianzwappen Bánffy—Wesselényi, mit Jahreszahl 1712. Daumenstütze mit Maskaron, Henkel mit Perlenreihe und Akanthuslaub geschmückt, Deckelknauf gerillt. M. H. Musterzeichen, Brassó, XVII—XVIII. Jh.

Magántulajdon.

Erdélyi kiáll. 1931

M-H mesterjegy
Brassó
XVII—XVIII.

séges megvilágitás problémáját
-n.A Madonna lesüti a szemét,
randuca-ból.A képet csaknem tel-
differens.Két példányban van meg,
ore-i magángyüjteményben.A jobb
et valamelyik Santivanya festette
i San Giovanni in Monte egyik
cilia oltárképet,melynek keretét
ragó készitette.Ma már csak a
Pinacotecaban őrzik.Cecilián
nna ábrazolásokon szokásos.Emlé-
a és balra két-két alakot helyez.
onló alakjaira helyez.Az alakokat
nyos,hogy nem teljesen Rafael
rek Giovanni da Udinetől,Rafael
érdekesebb Madonna-kompozicióját
hyely szerint Madonna della
az alakokat ugy helyezi el,hogy
onna nem előkelő hölgy,hanem a
kben is a póriasságot hangsu-
ett képeinek.Élénk,derüs,mosoly-
inek egyik érdekes példája a
órias Madonna,Monumentalis
teret függöny alkotja,csak a
y finom tónus-ellentéteket hoz
e festette 1517-22 között a
Vatikáni Képtárban őriznek.Giulio
ült,1519-ben már nagyjában készen
ano fejezte be.Ez volt életének
haldoklott ezt a képét akarta
ől all.Krisztus mennybemenetelét,

991. CUKORSZÓRÓ, hasonló az előbbihez. 130 gr. 150.—

992. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, négyzetes talppal, barok baluszteres szárral, H. E. mesterjegy. London, 1862—63. Mérhető összsúly 2240 gr. 1500.—

993. NŐI GYŰRŰ, arany, fejében, gyémántokkal szegett rekonstruált szafir. 230.—

994. KÉT FÜLBEVALÓ, kis brilliánsokkal szegett gyönggyel. 1250.—

995. KÍGYÓALAKÚ GYŰRŰ, arany, brilliánsokkal és szafirral. 1400.—

996. KARKÖTŐ, arany, ékkövekkel. Magyar, Biedermejer. 350.—

997. BROS, csokor, egy nagyobb és több kisebb brilliánssal. 2600.—

998. KIS FÖDELES VÁZA, ezüst, Louis XVI. díszítéssel. Magyar, 1790 k. 160.—

999. KIS VÁZA, hasonló az előbbihez. 180.—

1000. KIS VÁZA, hasonló az előbbihez. 180.—

1001. KIS VÁZA, hasonló az előbbihez. 180.—

1002. KARKÖTŐ, arany, láncidomú. 250.—

1003. HOSSZÚ NYAKLÁNC, arany, kettős szemekkel. 300.—

1004. VÉKONY NYAKLÁNC, arany, fonadékos. 470.—

1005. KARPEREC, arany, vésett díszítéssel. XIX. század. 470.—

1006. VÉKONY NYAKLÁNC, ezüst, brilliánsos csüngővel. 100.—

1007. KÉT FÜLBEVALÓ, ezüst, gyémánt csüngővel. Magyar, XVIII. század. 60.—

1008. OVÁLIS SÓTARTÓ KANÁLLAL, ezüst, négy hajlott lábbal. HV, AV mesterjegy. London, 1832—33. 240 gr. 280.—

1009. SÓTARTÓ KANÁLLAL, hasonló az előbbihez. 240 gr. 280.—

1010. SÓTARTÓ KANÁLLAL, hasonló az előbbihez. 225 gr. 260.—

1011. SÓTARTÓ KANÁLLAL, hasonló az előbbihez. 230 gr. 260.—

1012. SÓTARTÓ KANÁLLAL, hasonló az előbbihez. 230 gr. 260.—

1013. SÓTARTÓ KANÁLLAL, hasonló az előbbihez. 195 gr. 250.—

1014. CUKORSZÓRÓ, ezüst. Pest, 1836. 108 gr. 70.—

1015. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, neobarok. Pest, 1850. 148 gr. 100.—

1016. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst. Kassa, 1846. 144 gr. 100.—

1017. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst. Erdély, XVII. század. 40.—

1018. TINTATARTÓ, ezüst, trébelt jelenetekkel, felnyiló fedővel és két kameóval. Magyar, XVII. század. 700.—

1019. NAGY OVÁLIS DÍSZTÁL, ezüst, trébelt sivatagi jelenettel. K. I. mesterjegy. Nürnberg, XVII. század. 1350.—

1020. KEHELY PATENÁVAL, aranyozott réz és ezüst, hatkarélyos talppal. Szeged, XVIII. század. 50.—

1021. GYÖNGYNYAKLÁNC, apró gyöngyszemekből. 250.—

1022. KÉT ÁMPOLNA, aranyozott ezüst, gót stílusú csavaros testtel. 1500.—

1023. CÁPÁS POHÁR, részben aranyozott ezüst, trébelt virágfrizzel. Magyar, XVIII. század vége. 120.—

1024. OVÁLIS DÍSZTÁLKA, aranyozott ezüst, trébelt puttós jelenettel. Augsburg, XVII. század vége. 250.—

1025. KIS KUPA FEDŐVEL, részben aranyozott ezüst. Oldalán trébelt dísz Verbőczy István mellképes érme. M. H. mesterjegy. Magyar, XVII. század v. 1500.—

1026. OVÁLIS NAGY TÁLCA, ezüst. Bécs, XIX. század vége. 2580 gr. 950.—

1027. TRÉBELT DOMBORMŰ, ezüst, magyar koronázási jelenettel, fekete fakeretben, bélyeggel. Pest, 1829-es. 3300.—

1028. TRÉBELT DOMBORMŰ, ezüst, magyar történelmi jelenettel. Az előbbinek párja. Pest, 1829-es bélyeggel. 3300.—

1029. ÉKSZERES TÁLKA, aranyozott ezüst, trébelt gyümölcsökkel. Augsburg, XVII—XVIII. század. Redoré. 250.—

1030. KIS DÍSZTÁL, ezüst, trébelt jelenettel: Szarvasra vadászó Ámor. XVII. század stílusában. 260.—

1031. POHÁR, ezüst, trébelt virágokkal. Nagyszeben, XVII. sz. 100.—

1032. HAMUTARTÓ, ezüst, zománcdísszel. Német, 1900 k. 4.—

1033. KIS SZELENCE, aranyozott ezüst, zománcozott fedővel. Francia, XIX. század. 30.—

1034. NAGY TALPASTÁL, ezüst, gerezdes talppal, hullámos, barokkos peremmel, két felhajló akantuszleveles és maszkos füllel. J. C, J. M mesterjegy. London, 1828—29. 3300 gr. 3500.—

1035. TALPAS TÁL, ezüst, gerezdes talppal, hullámos barokos peremmel, két felhajló akantuszleveles és maszkos füllel, N. mesterjegy. London, 1832—33. 1650 gr. 1800.—

1036. TALPAS TÁL, ezüst, gerezdes talppal, hullámos peremmel, két felhajló akantuszleveles és maszkos füllel. N. mesterjegy. London, 1832—33. 1650 gr. 1800.—

Almásy - Teleki VII. 1941

Kőmagyotvy 319. l.

M. I.

Ötvös ~~Rimaszombat~~ Rozsnyó

1910	
	a) Olajtartó szelence. — *Ölbehälter.* — „Ano 1648 Reno : A : 1804.“
	b) Síma kehely a betegek kiszolgálására. — *Glatter Kelch zum Bedienen d. Kranken.* *a—b)* Ev. egyház, Rozsnyó — *Ev. Kirche, Rosenau.*

824. BAGOLYIDOMU EDENY, aranyozott ezüst, kerek erdélyi boglárídomu talapzatból kinövő faágon áll, levehető feje fent áttört, a nyakrészen zsidó fölirat. MIH mesterjeggyel. Brassó, XVII. sz. — Gefäss in Form eines Uhu, Silber vergoldet, den Fuss bildet eine siebenbürger Bockel, daraus erwächst ein Ast, auf welchem der Vogel steht, mit herabnehmbarem, oben durchbrochenem Kopf, am Hals jüdische Schrift. MIH Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. Illusztr. XXVIII. tábl.

Ernst Murann aukciói
XLV. (1930.)

M.I.H. mesterjegy
Brassó
XVII. sz.

ZALASZENTGRÓT

Batthyány-kastély. 1787.

x: A szent-gróthi kastély. VV 1866,
531–532 l.
(képe 532 l)

MK mesterjel,
óráz
Asztali óra,
felvidék XVII. sz vége
Pritz. II. tábla 6. sz.

I.

6

Valószínűleg a XVII. század második felében készült az ugyancsak Verőczei Balázs Aurél gyüjteményében levő, reneszánsz-barok átmeneti stílű, toronyformájú asztali óra. (6. kép.) Éppoly ritka darab, mint az előző. Nyilván csúcsteljesítménye az akkor még fiatal magyar órásművészetnek s egyúttal bizonyíték az egyéni kezdeményezés korát meghaladó ereje mellett. Mint Hans Schmidt óráját, ezt is minden bizonnyal egy kéz készítette.

A téglaalapú, hasábformájú aranyozott sárgaréztok két részre tagozódik. A pillérekkel határolt alsó rész barok és barokmintájú, áttört, stilizált levelekkel körülvett számlapot hord. A számlap előtt mozgó inga dísztelen, csupán a célszerűséget szolgálja. A baldachinszerűen épített, esztergált ballusztráddal körülvett felső rész még a reneszánsz hagyományait követi, bár a kettős hajlatú tető már barok lendületre vall. Az átmeneti stílus sok barok vonása ellenére az egész kompozició nyugodt, majdnem klasszikusnak nevezhető, amit az egyszerű, zárt építési forma szerencsésen hangsúlyoz ki.

Készítője ismeretlen, illetve eddig ismeretlen a beleütött MK mesterjel. A mesterjel betűinek zömök széles törzse, valamint az óratest két részre tagoltsága magyar, közelebbről felvidéki eredetre vall.

Augsburg és Nürnberg a XVI. század második felétől elárasztja Európát toronyalakú óráival. Ezek között nem ritkák az automataórák sem, melyeken mozgó és az idő múlásával összefüggően cselekvő emberi és állati figurákat találunk.

[7]) A harangok egymás fölé helyezését már a XVI. században megtaláljuk a gótikus konzolóráknál.

Hazai vonatkozásban ez az átalakulás kisebb méretű. Mivel automataórákról bizonyosat nem tudunk, csupán a szerkezet külsőségeinek leegyszerüsödésével találkozunk. Kezdetben a forma is elveszti építészeti tagozottságát, de még ezeknek visszatérése előtt is kárpótlást nyújt a nálunk is kibővülő típusanyag.

Nevek, feljegyzések nem maradtak fenn, de az iparosodás már megindult ebben az időben. Nyugati városainkban (Sopron, Győr, Szombathely, Kőszeg, Kismarton) indult meg először az órakészítés először iparszerűen, természetesen még nem a szó mai értelmében.

Vas faliórák.

Múzeumaink és részben műgyüjtőink is elhanyagolják ezt a tipust, pedig rusztikus alkata mellett is több megbecsülést érdemelne. A XVII. sz. végétől kezdve készítették, valószínűleg még lakatosok, esetleg háziiparszerűen. Erre enged következtetni az emlékek viszonylagosan nagy száma és a megmunkálás erőteljes volta. Tulajdonképen a XVIII. század közkézen forgó órája, mely a kisebbigényű vásárlók részére készült.

Mivel sem külsejükön, sem szerkezetükön nincs jelzés, koruk meghatározásánál támpontot csak a szerkezet felépítésének sajátságaiban nyerhetünk.

Elsőrangú fontosságú a járó- és az ütőszerkezet viszonylagos elhelyezése. Az ütőmű a korai barok óráknál soha nincs egy síkban építve, az egy síkba való elhelyezés csak a XVII. század közepétől kezdve terjed el. A fejlett barok már kizárólag ezt a megoldást használja, sőt az óraépítés ma is ezen az alapon áll.

M K mesterjegy

Kolozsvár 1757

— 9 —

Ernst Múzeum aukciók

1221. NAGY KANNA fedővel, aranyozott ezüst, fekete fanyéllel. A tagozott talpon trébelt rokokódiszités, a csavarosan gerezdes körteidomu testen három rokokókeretben egy-egy faágon ülő madár; boltozatos, felnyiló fedelén akantuszkehely-alaku gomb. A kanna elején kiöntő csőr, fedővel. Jegye: M. K. – Grosse Kanne, mit Deckel, Silber vergoldet, die birnförmige Leibung gerippt, mit Vogelfiguren. Auf der Stirnseite Ausguss. Magyar. (Kolozsvár?), 1756. Illusztri XXXVI. tábl. M.: 28 cm.

Vászon (Leinwand). 62,5×49,5.

Ring, Pieter de (1615–1660).

59. GYÜMÖLCSCSENDÉLET (Früc
Vászon (Leinwand). 37×27,5.

Rombout, Salomon († 1702?).

60. TÁJ KASTÉLLYAL (Landscha
Fa (Holz). 33,5×40,5.

Schalcken, Godfried (1643–1706).

61. INTERIEUR CSIPKEVERŐ N
beim Kerzenschein).
Fa (Holz). 35,5×30.

Seisenegger, Jacob (1505–1567).

62. NŐI KÉPMÁS (Weibliches Bild
Fa (Holz). 52×34.

Sorgh, Hendrik Martensz- (1611?–167

63. HOLLAND PARASZTINTERI
Fa (Holz). 23,2×35.

Poorter, Willem de (1650-ig).

64. TÁJ DIANÁVAL ÉS AKTEON
balra (Bezeichnet links unten):
Fa (Holz). 61×84.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIX

943. GYAPJASPOHÁR, ezüst, részben aranyozva, poncolt felületén vésett rajzu koszoruban cimerszerü rajz koronával és hármas levéllel RATOTI : GIVLAFI : BORBARA körirattal és 1644 évszámmal. Peremén bevésve XVII. Egymásbajáró pohár XVII.-el jelzett darabja. Nagyszeben, XVII. sz. e. f. — Becher, Silber, teilweise vergoldet, auf der gepunzten Leibung in gravierter Kranzumrahmung wappenförmige Zeichnung und Rundschrift. Nagyszeben, e. H. XVII. Jh. M. 11.6 cm. Illusztr. XXXIII. tábl.

944. VAJDA PÉTER POHARA, ezüst, részben aranyozva, poncolt u. n. cápás felületén vésett rajzu koszoruban cimerpajzs pelikánnal és PETRUS WAYDA ANNO 1679 körirattal. Belseje teljesen aranyozott. M. K. mesterjeggyel. Nagyszeben, XVII. sz. — Becher des Peter Vajda, Silber, teilweise vergoldet, auf der gepunzten Leibung Wappenschild mit Pelikan in graviertem Kranz und Rundschrift. Nagyszeben, XVII. Jh. M. 12.1 cm. Illuszt. XXXIII. tábl.

944

943

M. K. mesterjegy
Selmecbánya
XVII. sz.

Ernst Muzeum aukcio

XVII.

894. KANÁL, ezüst, merőjén vésett virágos disz, szárát akantuszlevelek és csigák disztik. M. K. mesterjegy. Selmecbánya, XVII. sz. — Löffel, Silber, mit Gravierung: den Stiel zieren Accanthus-blätter und Voluten. M. K. Meisterzeichen. Selmecbánya, XVII. Jh.

975. ZSEBÓRA[illegible]s födelén
— Tasch[illegible], am Doppel
XIX.

976. SZ[illegible]etiszt, ovális alak
F[illegible]assung. Anf. XVII

977 [illegible]ÜRÜ, fekete arabeszk
[illegible]VI. sz. — Ring, Gold, mi
[illegible]h.

[illegible]ALIS SZELENCE, festett zom
[illegible]émet, XVIII. sz. — Ovale Dos
Deutsch XVIII. Jh.

979. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, kettős
Diana alakjával. Jelezve: M. *Schre*
Rückseite mit Barockdekor eine r

980. NŐI ZSEBÓRA, arany, à deux cou
cozással. Jelezve: *Abm. Colomby Fa*
à deux couleurs, mit Louis XVI.
um 1780.

981. KEREK SZELENCE, festett zo
Német, XVIII. sz. — Runde Dos
Deutsch, XVIII. Jh.

— METALLGEGENSTÄNDE.

91—1120.

onz, két puttóval és virágvázával diszitett óra. Jelezve: óalakkal. Francia, XIX. sz. — Kamingarnitur, Bronze umenwase geziert und je zwei Kandelaber mit Putten.

rosz, 1878. — Trojka, Bronzefigur. Russisch, 1878.

ız, állóóra és két kandeláber, neobarokk diszitéssel. A erek. Jelezve: *Georg Göring in Wien*. Bécs, 1850 k. — und zwei Kandelaber, mit neobarockem Dekor. Wien,

agy vázaidomu teste rokokódiszü bronzfoglalatu, fennt Philippe. — Zwei Kandelaber, der vasenförmige Körper , oben 10 blätterförmige Arme. Französisch, Louis

nboru jelenetekkel. XIX. sz. — Längliche Dose, Weiss-

onzszobrocska, ovális, bronz talpon. Jelezve: P. MÊNE. len. Bronzefigur. Französisch. XIX. Jh.

MK mesterjegy

Nagyszeben. XVII. sz.

1271. KÉT TÜKÖRKERET, faragott és a
schnitzt, vergoldet, kartuschenförmig.

1272. KÉT TÜKÖRKERET, faragott és s
geschnitzt und farbig, barock kartusc

KÉT ANGYALALAK, szinezett és ré
zad. — Zwei Engelfiguren, Holz, f
XVIII. Jh.

12 IGYALALAK, hasonló az elő

1275. ALALAK, szinezett és ar
C. II. sz. — Zwei Engel
Bar terreich, XVIII. Jh.

1276. ELEFA ARAGVÁNY, Ád
XVII. sz. nbeinschnitzerei
E. XVII. J

1277. KÉT OSZLOPO Y, fekete
mente, schwarzes hteckig

1278. KIS DISZSZEKRÉN eke
— Kleiner Prunkschran und
XIX. Jh.

1279. TALPAS KERET, faragott, ezüstöz
aus Holz geschnitzt, versilbert, verg

240. PONCOLT POHÁR, részben aranyozott, oldalán vé-
settrajzú koszoróban PETRUS WAYDA címere, 1679.
évszámmal. M. 14 cm. MK mesterjegy. Nagyszeben,
XVII. sz. m. f. — Gróf Andrássy Géza.

Csanyi régiszet 33 l.

TIL. — TEXTILIEN.

1301—1480.

disszel, Flamand, XVII. sz. — Gobelinstreifen, mit Blatt
n.

gyszögü sáv. Flamand, XVII. sz. — Gobelinteil, länglicher,
I. Jh.

Németalföld, XVIII. sz. — Gobelinpolster, mit Ochsfigur.

en. Magyar, XIX. sz. — Zwei Gewebe, in Rot-Schwarz.

en. Magyar, XIX. sz. — Zwei Gewebe, in Rot-Schwarz.

en. Magyar, XIX. sz. — Zwei Gewebe, in Rot-Schwarz.

gyar, XIX. sz. — Zwei Gewebe, mit schwarzem Muster.

ü rajzzal. XIX. sz. — Sumaktasche, mit geometrischem

134. VAJDA PÉTER CÁPÁS POHARA. Ezüst, részben aranyozott. Elől vésett címer és évszám. M K. mesterjegy. M. 11·2 cm. Erdély, 1670.

Becher des Peter v. Vajda. Silber, z. T. vergoldet; gepunzt. Mit graviertem Wappen und Jahreszahl. M. K. Meisterzeichen. Siebenbürgen, 1670.

Báró Prónay György.

Erdélyi vidd. 1931

M K mesterjegy

1670

1610

48

Ciborium-kehely aranyozott ezüst, vésett díszekkel, a talp egyik karélyán Pálffy-címer. Fedelén félgömbön álló kereszt. Talpperemén MK mesterjegy és nagyszombati kibocsátó bélyeg. Talpperemén alul: ILLMA COMITSA CATHARINA PALFFI DE ERDÖD ILLRMI CŌN DMNI SIGISMUNDI FORGACZ DE GHIMES RŪI HŪN PALATINI RELICTA VIDUA F.F. Mag. 30'5 cm. Nagyszombati munka 1610 körülről.

Forgách Zsigmond özvegye, Pálffy Katalin adománya.

Gerevich PA, 190 l.

MK

Bombathelyi ötvös

M. K.

Ötvös Kőszeg

Kőmagyötvj. 193. l.

1118

Nr. 1107

MK

Késbakok, 6 darab. — Messerbänke, 6 Stück.

Özv. Szabó Lászlóné, Bp.

VASÁRNAP **24** Exaudi		**Protestáns** Eszter **Görög** Simeon **Izraelita** Sel. j. hag.
HÉTFŐ **25** VII. Gergely p.		**Protestáns** Orbán **Görög** Iván f. m. **Izraelita** Sel. j. hag.
KEDD **26** Nérei Fülöp		**Protestáns** Fülöp **Görög** Kárpusz **Izraelita** Sel. j. hag.
SZERDA **27**		**Protestáns** Béda

M. K.

Ötvös Temesvár

Kőmagyoly

3541.

2106

Nr. 2093

MK

Korona Madonnaképről. — Krone einem Madonnenbild.

Gond Ferenc, Lőcse — Leutschau.

L von

M e g h i v

a Műemlékek Országo

1931. évi junius hó 21.-én, va

gödöllői kálváriát felavató ün

Az ünnepély a gödöllő

órakor tartandó szent misével

után Kertész K. Róbert, h. áll

se ünnepi beszéd keretében lel

ML

Ötvös Selmecbánya
Kőmagyetig 328 l.

	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur	
1955	Nr. 1933	M	Fedeles kupa, oldalán 3 keretben bányászjelenetek tréb., XVII. század 2. fele. — *Deckelkanne, m. getr. Bergmannszenen in Cartouchen. 2. Hälfte d XVII. Jh.* M—H 21,4 Szunnyogh Szabolcs, Nagyvárad — *Großwardein* (1917).	J K

VASÁRNAP

9

Kath. F. sz. Péter
Prot. Natália

Izr. 3. Szot. Khan. Kanukkah vége

HÉTFŐ

10

Kath. Melkiades pk
Prot. Judit

KEDD

11

Kath. Damáz p. vt.
Prot. Árpád

SZERDA

ML mesterjegy

Selmecbánya

XVII. sz

ML mesterjegy
Selmecbánya
204.
XVII. sz.

Csanyi Erzsébetparm

III. tábla

csendesen elhunyt.

Szeretett halottunk földi maradványait fo

temető halottasházából az evangélikus egyház sz

Budapest, 1944. november 6.

Egész életében családjának, övéinek é

Nyugodjék

özv. Koós Jenőné sz. **Fabinÿ Margit**
Fabinÿ István
Fabinÿ Tibor
testvérei

özv. Purgly
sz. Muki
any

Lakás: XI., Lágymányosi-u. 16.

Községi temetkezési intézet központi irodája: IV., Kigyó-u

z, kelkaposzta alakjában. Osztrán,

350.—

kkal. Tata, XVIII. sz. m. f. 150.—

cs, XVIII. sz. m. f. 00.—

g alaku. Holics, XVIII. sz. m. f.

ágokkal. Holics, XVIII. sz. m. f.

ıd testén elől kuruc lovas. Magy

Iodor.

zt. Flórián. Gmunden, X

varzlót diszitéssel. H

irágokkal. Holics 100.—

ıezéssel. Tata 40.—

liszitéssel. 70.—

iszitéss 60.—

mb lics,

220.—

181. TALPAS POHÁR. Ezüst, kissé aranyozva. Talpán tré-
belve kutya és két nyúl. Szájánál keskeny lambrequin-
dísz. Oldalán vésett koszorúban ANDREAS CZEKIUS
ORBAI 1675 felirat. M M mesterjegy. M. 19 cm. Brassó,
XVII. sz. 1. fele.
Becher. Silber, z. T. vergoldet, getrieben, am Fusse Hund
und zwei Hasen, an der Lippe schmaler Behang. Gravier-
ter Kranz mit Inschrift: ANDREAS CZEKIUS ORBAI
1675. M M Meisterzeichen. Brassó, Gróf Andrássy Géza.

Endelyi - Kiáll - 1931

M M mesterjegy

Brassó XVII.

415. POHÁR, köszörült opálüveg, szines vir

416. KETTŐSFALU POHÁR, köszörült üve

417. TALPAS TEATARTÓ, FEDŐVEL, l
Cseh, 1840 k.

418. KÉT TALPAS KANNA ÉS EGY TALI
diszitéssel. Az egyik kanna Pest, 1823, a

419. KIS TRIPTICHON, öntött ezüst, a Kál

420. KIS KÁVÉSKANNA, ezüst, gerezdes te

421. FÜGGŐ ÖRÖKMÉCS, ezüst. Louis XV

422. LÁBAS POHÁR, részben aranyo
soros övek. Magyar, XVI. sz. e.

423. NÁSFA, csokoralak, arany, festett zom
sz. e.

424. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, aranyozot
XVII. sz.

425. ÉKSZERTARTÓTÁLKA, ezüst, ovális,
XVII. sz. v.

1865. 680 gr.

928. KÉT NAGY GYERTYATARTÓ, ez
Osztrák, 1840. — Zwei grosse Leucht
Dekor. Österreich, 1840. 1020 gr.

929. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst neob
Pest, 1848. — Zwei Leuchter, Silber,
Gretschel). Pest, 1848. 640 gr.

930. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, neol
Leuchter, Silber, mit Neobarockdekor

[illegible]T GYERTYATARTÓ, ezüst, Lou
[illegible]ter, Silber, Louis XVI. Form, [illegible]

[illegible]ATARTÓ, ezüst, neobarok a
[illegible]orm mit viereckigem Fu

933. [illegible]ezüst, rokokó stilu
Ka[illegible]it Rokokodekor, a

934. CUKOR[illegible]égyszögü, ho
behälter, S[illegible]onkav, ge

935. TRIPOSZOS [illegible]FEDŐ
Triposförmiger Zu[illegible]er, a

729. KÉT KAROSGYERTYATARTÓ, empire-alak, kere-
tekbe foglalt virágos díszítéssel, két S alakban kihajló
leveles ággal és egy felnyúló szárral. M. 38.6 cm. Alsó
részén IM mesterjegy. Bécs, 1816. Felső részén MM mes-
terjegy. Esztergom, XIX. sz. e. f. — Wertheimer Adolf.

80.-

Csanyi régiszűst

Esztergom

M M mesterjegy

tojásdad testtel. Magyar, XIX. sz. e. f. — Zuckerstreuer
, e. H. XIX. Jh. 210 gr.

gerezdes neobarok alak. Bécs, 1853. — Zuckerstreuer,
e Form. Wien, 1853. 130 gr.

aranyozva, alsó része csavarosan gerezdes, födele sótartó
VII. sz. e. — Becher mit Deckel, Silber, teilweise ver-
en und gerippt, der Deckel als Salzbehälter verwendbar.

pajzs, tölgyfalevél koronával, födelén domború levéldisz.
l, Silber, am Kelch Schild mit Krone und Eichenblätter,
um 1850. 570 gr.

u övvel. Szentpétervár, XIX. sz. e. f. — Henkelbecher,
Petersburg, e. H. XIX. Jh. 190 gr.

neorokokó kartusos diszitéssel. Bécs, 1850. — Gedeckelter
kokо Kartuschen. Wien, 1850. 340 gr.

üst, neorokokó diszitéssel, elefántcsont füllel. Bécs, 1857.
Neorokokodekor und Elfenbeinhenkel. Wien, 1857. 450 gr.

fejes disz. Német, 1830 k. — Kanne mit Fuss, Silber, am
830. 190 gr.

A BELÉPÉSRE VONATKOZÓ MINDEN FELVILÁGOSÍTÁSSAL
A SZÉPMŰVÉSZETI ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUMOK

12

25. CIBORIUM. Aranyozott ezüst. Talpán és födelén trébelt indás-leveles, áttört fehérezüst kosarán angyalfejes és indás díszítményekkel. MM vagy MH mesterjegy. M. 24·2 cm. Brassó, XVIII. sz. eleje.

Ziborienkelch. Silber vergoldet. Am Fuss und Deckel getriebene Blattranken, am durchbrochenen weissen Silberkorb Engelsköpfe und Ranken. MM oder MH Meisterzeichen. Brassó, Anf. XVIII. Jh.

Glück Frigyes.

Erdélyi kiáll. 1931

MM MH mesterjegy
Brassó
XVIII.

620. Karzatfeljáró u. ott. — Emporenstiege ebenda.
621. Főoltár u. ott. — Hauptaltar ebenda.

Törcsvár:

622. Vár. — Burg.

Vajdahunyad:

623. Vár. — Burg.
624. Nebojsza-torony. — Nebojsa-Turm.
625. Lépcsőkapú. — Stiegentor.
626. Lovagterem. — Rittersaal.

Műemlékek Orsz. Bizottsága.

XI.
FALFESTMÉNYEK MÁSOLATAI.
KOPIEN VON WANDFRESKEN.

627—658.

Almakerék:

627—636. Templom falfestményei, 10 tábla. — Kirchen-Wandgemälde. 10 Tafeln.

Dálya:

1615. KIS MELLKERESZT, zománcos, aranyozott ezüst, puszpángfabetéttel. Athos-hegy, XVIII—XIX. sz.

1616. SZELENCE, achát, ovális, arany foglalatban. XIX. sz.

1617. ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett diszités. Jelezve: *Veigneur* A . PARIS. Francia, 1760 k.

1618. ZSEBÓRA, arany, hátlapján fekete alapon szines zománcdisz. Jelezve „*Breguet.*" Biedermeier.

1619. SZELENCE, arany, hengeres, zománcdisszel, födelében ametiszt. Francia, XIX. sz.

1620. KARPEREC, magas, ékköves, négyzetes boglárokból. Aranyozott ezüst ékkövekkel. Magyar, XIX. sz.

1621. MELLKERESZT, ezüst filigrán, festett képecskékkel. Magyar, 1800 k.

1622. NECESSAIRE, tagozott ezüst, tegezalak, gyöngyházmozaikkal boritva, gazdag belső felszereléssel. Francia, XVIII—XIX. sz.

1623. MELLKERESZT, aranyozott filigrán ezüst, athos-hegyi puszpángfa faragással. XVIII. sz.

1624. NŐI ZSEBÓRA, többszinü arany (à trois couleur), Louis XVI. diszitéssel. Francia, 1780 k.

1625. DISZMAGYAR ÉKSZER, 18 karátos arany, öntött és vésett diszitéssel, lapislazuli ékkövekkel. Egy kard, egy öv, egy mentekötő, két kardlánc, egy forgó, egy pár sarkantyu és 38 különböző nagyságu gomb. (Sulya kb. 1750 gr. arany.) Bécs, 1760 k.

1626. DISZMAGYAR ÉKSZER, öntött és aranyozott ezüst, nagy boglárokkal. Egy öv, egy mentekötő, egy forgó, egy kardlánc, két sarkantyu és 42 gomb. A kard oxidált ezüst diszitésü. Magyar, XIX. sz.

1627. ZOMÁNCOS SZELENCE, ezüst, domboru Louis XVI. stilusu diszitéssel. Francia, XIX. sz.

1628. KEREK SZELENCE, békateknő, ezüst veretekkel. XIX. sz.

1629. KETTŐS SZELENCE, felsőrésze flakon, köszörült üveg és aranyozott ezüst, oldalain kis dombormüvekkel diszitve. A XVI. sz. stilusában.

1630. KIS NECESSAIRE, dióhéjtokban. Benne egykoru felirat: *zur Erinnerung an 3. mal 7.* XIX. sz. k.

1631. SZELENCE, ezüst, szarkofágalaku, füzéres disszel, födelén cimer. Jelezve ATTCOC . AINÉ. Francia, XIX. sz.

1632. SZELENCE, békateknő, barok, ezüst berakással. Német, XVIII. sz.

1633. ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett diszités. Svájc, Biedermeier.

1634. KIS NOTESZ, aranyveretes és zománcos gyöngyháztáblával, rajta két ovális amorettes médaillon. Aranyveretes zöld kigyóbőrös tokban. Francia, 1790.
M. 8 cm. Illustr. LVI. tábl.

1635. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, grisaille-zománcfestéssel. Egyik lapján ifju pár, másik oldalán férfi kutyával. Jelezve „J. M. FRENCH. *Royal Exhange* LONDON." Angol, 1850 k.

1636. SZELENCE, ezüst, födele áttört diszitésü, közepén miniatür-kép: lovas vadászok. Osztrák, XIX. sz.

1637. SZELENCE, ezüst, fedőlapja áttört diszitésü, közepén lovasalakok. Osztrák, XIX. sz.

1638. SZELENCE, aranyozott réz, kerek, vésett diszitéssel, födelében érem: porosz királyné arcképével. Német, Louis XVI.

1639. DIADÉM (hajabroncs), platina foglalatban 190 db brilliáns, léces szafirokkal diszitve. Két vége levehető és a középrész karperec gyanánt használható. Francia, XIX. sz. v.
H. 25 cm.

Ernst Múzeum aukcioi XV

1586. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, zománcdisszel, ékkövekkel, csigás bütykökkel és levélekkel. Erdély, XVII. sz. Illuszt. LVI. tábl.

1587. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, csigás bütykökkel, levelekkel, ékkövekkel és zománcdisszel. M M mesterjegygyel. Brassó, XVII. sz. Illuszt. LVI. tábl.

1588. ZSEBÓRA, ezüst, békateknő-tokban. Jelezve: *Krumhuber* in *Vorchdorf*. XVIII. sz. v.

1589. ZSEBÓRA, ezüst, békateknőtokban. A szerkezet boritó lapján magyar cimer és két hajdu. Jelezve: *Joh. Riel in Stadtamhof* XVIII. sz. v.

1590. SZELENCE, ezüst, hullámos körvonalu, trébelt diszitéssel. Német, XVIII. sz.

1591. ARANY GYÜRÜ, drágakővel, szárán két angyalalaku herma. XIX. sz.

1592. NŐI ZSEBÓRA, arany, vésett diszitéssel. Svájc. Biedermeier.

1593. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, bordás peremmel. XIX. sz. e. f.

1594. KEREK SZELENCE, elefántcsont, födelében ovális miniatür: női fej. Német, XVIII. sz. v.

1595. SZELENCE, hegyi kristály, gazdag rokoko diszü arany foglalatban. Teste hullámos körvonalu. Födelén Apollo és nimfák. Oldalán amorettek és emblémák. (Lásd Gerhardt aukc. 491.) Hollandia.
H. 10 cm. Illuszt. LVI. tábl.

1596. KETTŐS-SZELENCE, achát, gazdag XIV. Lajos stilusu arany foglalatban és diszitéssel. Hullámos körvonalu teste kétrekeszes, két külön felnyiló fedővel. Födelén és oldalán Watteau-jelenetek. (Lásd Gerhardt-aukc. 483. sz.) Hollandia.
H. 9,8 cm. Illuszt. LVI. tábl.

1597. CSÜNGŐLÁNC, Szent György éremmel, arany. XIX. sz.

1598. ARANYGYÜRÜ, fejében 9 gyémánt. XIX. sz.

1599. NŐI ZSEBÓRA, arany, hátlapján szines zománcmellkép. Svájc. Biedermeier.

1600. NŐI ZSEBÓRA, arany, zománcozott hátlapján kutya. Svájc, XIX. sz.

1601. ZSEBÓRA, arany, hullámos körvonallal. Hátlapján kék, zománcos diszités. Jelezve J. F. Bautte A . GENÉVE. Svájc, XIX. sz. k.

1602. ZSEBÓRA, arany, hátlapján domboru — à trois couleur — és ezüst, rokokós diszitéssel. Svájc, 1840.

1603. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, kétfedelü, vésett és kék zománcdiszitéssel. Svájc, XIX. sz.

1604. ZSEBÓRA, arany, hátlapja vésett diszitésü. Svájc. Biedermeier.

1605. ZSEBÓRA, arany, vésett ezüst számlappal. Lengyel, XIX. sz.

1606. NŐI ZSEBÓRA, arany, kétfedelü, vésett, rozettás diszitéssel. Genf, XIX. sz.

1607. ZSEBÓRA, ezüst vésett neobarok diszitéssel. Svájc, XIX. sz. k.

1608. NYOLC EZÜST ZSEBÓRA, XVIII—XIX. század.

1609. CSIGASZELENCE, ezüst fedővel. Német, XVIII—XIX. sz.

1610. SZELENCE, achat, ezüst fedővel. Német, XVIII. sz. v.

1611. EGY BROS ÉS KÉT FÜLBEVALÓ, arany, drágakövekkel. Neobarok.

1612. KARPEREC, arany, kék zománcdisszel, opálkővel és gyémántokkal. Biedermeier.

1613. BROS, arany, dülényalaku, kék zománcos lapján gyémántos rozetták. XIX. sz. k.

1614. MELLKERESZT, fonadékos, csavart nyaklánccal, arany — à trois couleur — diszitéssel és zománccal. XVIII. sz. v.

1111. TALPAS TÁL, préselt ezüst lábbal, ibolyaszinü üvegtányérral. Cseh, 1860 k. — Aufsatz, mit gepresstem Silberfuss und Glasschüssel. Böhmisch, um 1860.

1112. DISZÖV, ezüst, részben aranyozva, filigrán és niellódisszel, 15 tagból csüngős diszü és filigrános csattal. Török, XIX. sz. eleje. — Galagürtel, Silber, teilweise vergoldet, mit Filigran und Niellodekor, aus 15 Glieder. Die Schliesse filigran. Türkisch, A. XIX. Jh. 300 gr.

1113. KEHELY, ezüst, részben aranyozva, kerek talpán trébelt angyalfejek, körteidomu nodussal, áttört akantuszleveles és angyalfejes kosárral. S N mesterjegy. Danzig, XVII. sz. — Kelch Silber, teilweise vergoldet, mit getriebene Engelköpfe und Accantusblätter. Danzig, XVII. Jh.

1114. TALPASTÁL, ezüst, részben aranyozva, kagylós üvegtállal, szines ékkövekkel. Német, XVIII. sz. — Aufsatz, Silber, teilweise vergoldet, mit muschelförmiger Glasschüssel. Deutsch, XVIII. Jh.

1115. TALPASTÁL, ezüst, szára nőalak, palmettás és füzéresdiszü peremmel. Bécs, 1858. — Aufsatz, Silber, der Schaft eine Frauenfigur, mit Palmetten und Girlanden. Wien, 1858. 530 gr.

1116. TEAFŐZŐ, ezüst, empire alak, triposzalaku talapzattal, hengeres testéből kinyuló csapján kis gyermekalak. Födelén koszoru. Bécs, 1820. — Teemaschine, Silber, auf triposförmigem Gestell. Wien, 1820. 980 gr.

1117. POHÁR, ezüst, oldalán kiemelkedő virágszálak, fent korai rokokó peremdisszel. I O E mesterjegy. Felsőmagyarországi, XVIII. sz. e. f. — Becher, Silber, auf der Wandung Blüten, der Lippenrand mit Rokokodekor. Oberungarn, e. H. XVIII. Jh.

mén vésett rajzu cirill felirattal. Erdély, XVI. sz. v. — Kokuspokal mit vergoldetem Silberfuss und Fassung. Die Rippen mit Lilienreihe umsäumt. Am Lippenrand Inschrift. Siebenbürgen, E. XVI. Jh. M. 16·6 cm.

1097. KIS HÓLYAGOS SERLEG, aranyozott ezüst, hajlott talpát trébelt domboru kagylók és maszkok diszitik. Szára három füles vázaalak. Aklei formáju gerezdes kelyhe hólyagos diszü, boltozatos, csucsban futó födelén levéllombozat közt lovagalak áll. J K mesterjeggyel. Nürnberg, XVII. sz. — Kleiner gebuckeltel Pokal. Silber vergoldet, am Fuss getriebene reliefierte Muscheln und Masken. Der Schaft vasenförmig, der Kelch gerippt, gebuckelt, am gewölbten Deckel Ritterfigur. J K Meisterzeichen. Nürnberg, XVII. Jh. M. 27 cm.

1098. DISZTÁNYÉR, ezüst peremén trébelt virágos inda, közepén domboru gránátalmás és virágos ág. Bécs, 1700. — Prunkteller, Silber, mit getriebenem und reliefiertem Dekor. Wien, 1700. M. 23·8 cm.

1099. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, zománcdisszel, türkiszekkel és egy nagy ékkővel, csigás dudorokkal. M M mesterjegy. Brassó, XVI. sz. — Brustbockel, Silber, vergoldet, mit Emaildekor, Türkisen und Schmuckstein. Brassó, XVI. Jh.

1100. NÁSFA, arany, három zománcos boglárból, közepén rubin, 3 gyöngyös csüngővel, gyöngyös lánccal. Magyar, XVII. sz. — Gehänge, Gold, aus drei Bockeln mit Rubin und Pendeloque mit Perlen. Ungarisch, XVII. Jh.

1101. NYAKÉK LÁNCCAL, arany, kék-fehér zománcdisszel, smaragddal és rubinokkal. Biedermeyer. — Halsschmuck mit Kette, Gold, mit blau-weissem Email, Smaragde und Rubine. Biedermeier.

Ernst Múzeum aukciói

1615. KIS MELLKERESZT, zománcos, aranyozott ezüst, puszpángfabetéttel. Athos-hegy, XVIII—XIX. sz.

1616. SZELENCE, achát, ovális, arany foglalatban. XIX. sz.

1617. ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett diszités. Jelezve: *Veigneur* A . PARIS. Francia, 1760 k.

1618. ZSEBÓRA, arany, hátlapján fekete alapon szines zománcdisz. Jelezve „*Breguet.*" Biedermeier.

1619. SZELENCE, arany, hengeres, zománcdisszel, födelében ametiszt. Francia, XIX. sz.

1620. KARPEREC, magas, ékköves, négyzetes boglárokból. Aranyozott ezüst ékkövekkel. Magyar, XIX. sz.

1621. MELLKERESZT, ezüst filigrán, festett képecskékkel. Magyar, 1800 k.

1622. NECESSAIRE, tagozott ezüst, tegezalak, gyöngyházmozaikkal boritva, gazdag belső felszereléssel. Francia, XVIII—XIX. sz.

1623. MELLKERESZT, aranyozott filigrán ezüst, athos-hegyi puszpángfa faragással. XVIII. sz.

1624. NŐI ZSEBÓRA, többszinü arany (à trois couleur), Louis XVI. diszitéssel. Francia, 1780 k.

1625. DISZMAGYAR ÉKSZER, 18 karátos arany, öntött és vésett diszitéssel, lapislazuli ékkövekkel. Egy kard, egy öv, egy mentekötő, két kardlánc, egy forgó, egy pár sarkantyu és 38 különböző nagyságu gomb. (Sulya kb. 1750 gr. arany.) Bécs, 1760 k.

1626. DISZMAGYAR ÉKSZER, öntött és aranyozott ezüst, nagy boglárokkal. Egy öv, egy mentekötő, egy forgó, egy kardlánc, két sarkantyu és 42 gomb. A kard oxidált ezüst diszitésü. Magyar, XIX. sz.

1627. ZOMÁNCOS SZELENCE, ezüst, domboru Louis XVI. stilusu diszitéssel. Francia, XIX. sz.

1628. KEREK SZELENCE, békateknő, ezüst veretekkel. XIX. sz.

1629. KETTŐS SZELENCE, felsőrésze flakon, köszörült üveg és aranyozott ezüst, oldalain kis dombormüvekkel diszitve. A XVI. sz. stilusában.

1630. KIS NECESSAIRE, dióhéjtokban. Benne egykoru felirat: *zur Erinnerung an 3. mal 7.* XIX. sz. k.

1631. SZELENCE, ezüst, szarkofágalaku, füzéres disszel, födelén cimer. Jelezve ATTCOC . AINÉ. Francia, XIX. sz.

1632. SZELENCE, békateknő, barok, ezüst berakással. Német, XVIII. sz.

1633. ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett diszités. Svájc, Biedermeier.

1634. KIS NOTESZ, aranyveretes és zománcos gyöngyháztáblával, rajta két ovális amorettes médaillon. Aranyveretes zöld kigyóbőrös tokban. Francia, 1790.
M. 8 cm. Illustr. LVI. tábl.

1635. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, grisaille-zománcfestéssel. Egyik lapján ifju pár, másik oldalán férfi kutyával. Jelezve „J. M. FRENCH. *Royal Exhange* LONDON." Angol, 1850 k.

1636. SZELENCE, ezüst, födele áttört diszitésü, közepén miniatür-kép: lovas vadászok. Osztrák, XIX. sz.

1637. SZELENCE, ezüst, fedőlapja áttört diszitésü, közepén lovasalakok. Osztrák, XIX. sz.

1638. SZELENCE, aranyozott réz, kerek, vésett diszitéssel, födelében érem: porosz királyné arcképével. Német, Louis XVI.

1639. DIADÉM (hajabroncs), platina foglalatban 190 db brilliáns, léces szafirokkal diszitve. Két vége levehető és a középrész karperec gyanánt használható. Francia, XIX. sz. v.
H. 25 cm.

1586. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, zománcdisszel, ékkövekkel, csigás bütykökkel és levelekkel. Erdély, XVII. sz. Illuszt. LVI. tábl.

1587. MELLBOGLÁR, aranyozott ezüst, csigás bütykökkel, levelekkel, ékkövekkel és zománcdisszel. M M mesterjegyvgyel. Brassó, XVII. sz. Illuszt. LVI. tábl.

1588. ZSEBÓRA, ezüst, békateknő-tokban. Jelezve: *Krumhuber* in *Vorchdorf*. XVIII. sz. v.

1589. ZSEBÓRA, ezüst, békateknőtokban. A szerkezet boritó lapján magyar cimer és két hajdu. Jelezve: *Joh. Riel in Stadtamhof* XVIII. sz. v.

1590. SZELENCE, ezüst, hullámos körvonalu, trébelt diszitéssel. Német, XVIII. sz.

1591. ARANY GYÜRÜ, drágakővel, szárán két angyalalaku herma. XIX. sz.

1592. NŐI ZSEBÓRA, arany, vésett diszitéssel. Svájc. Biedermeier.

1593. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, bordás peremmel. XIX. sz. e. f.

1594. KEREK SZELENCE, elefántcsont, födelében ovális miniatür: női fej. Német, XVIII. sz. v.

1595. SZELENCE, hegyi kristály, gazdag rokoko diszü arany foglalatban. Teste hullámos körvonalu. Födelén Apollo és nimfák. Oldalán amorettek és emblémák. (Lásd Gerhardt aukc. 491.) Hollandia.
H. 10 cm. Illuszt. LVI. tábl.

1596. KETTŐS-SZELENCE, achát, gazdag XIV. Lajos stilusu arany foglalatban és diszitéssel. Hullámos körvonalu teste kétrekeszes, két külön felnyiló fedővel. Födelén és oldalán Watteau-jelenetek. (Lásd Gerhardt-aukc. 483. sz.) Hollandia.
H. 9,8 cm. Illuszt. LVI. tábl.

1597. CSÜNGŐLÁNC, Szent György éremmel, arany. XIX. sz.

1598. ARANYGYÜRÜ, fejében 9 gyémánt. XIX. sz.

1599. NŐI ZSEBÓRA, arany, hátlapján szines zománcmellkép. Svájc. Biedermeier.

1600. NŐI ZSEBÓRA, arany, zománcozott hátlapján kutya. Svájc, XIX. sz.

1601. ZSEBÓRA, arany, hullámos körvonallal. Hátlapján kék, zománcos diszités. Jelezve J. F. Baütte A . GENÉVE. Svájc, XIX. sz. k.

1602. ZSEBÓRA, arany, hátlapján domboru — à trois couleur — és ezüst, rokokós diszitéssel. Svájc, 1840.

1603. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, kétfedelü, vésett és kék zománcdiszitéssel. Svájc, XIX. sz.

1604. ZSEBÓRA, arany, hátlapja vésett diszitésü. Svájc. Biedermeier.

1605. ZSEBÓRA, arany, vésett ezüst számlappal. Lengyel, XIX. sz.

1606. NŐI ZSEBÓRA, arany, kétfedelü, vésett, rozettás diszitéssel. Genf, XIX. sz.

1607. ZSEBÓRA, ezüst vésett neobarok diszitéssel. Svájc, XIX. sz. k.

1608. NYOLC EZÜST ZSEBÓRA, XVIII—XIX. század.

1609. CSIGASZELENCE, ezüst fedővel. Német, XVIII—XIX. sz.

1610. SZELENCE, achat, ezüst fedővel. Német, XVIII. sz. v.

1611. EGY BROS ÉS KÉT FÜLBEVALÓ, arany, drágakövekkel. Neobarok.

1612. KARPEREC, arany, kék zománcdisszel, opálkővel és gyémántokkal. Biedermeier.

1613. BROS, arany, dülényalaku, kék zománcos lapján gyémántos rozetták. XIX. sz. k.

1614. MELLKERESZT, fonadékos, csavart nyaklánccal, arany — à trois couleur — diszitéssel és zománccal. XVIII. sz. v.

Kunst Museum auktion XV (1921)

M. N. mesterjegy
Brassó XVII. sz.

Ernst Muzeum aukcioi
XXXIX.

984. NAGY DISZKUPA FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva, gadag trébelt diszitéssel, dudoros talpán virágok sorakoznak. Hengeres oldalán indákkal kapcsolt függélyesen álló hat nagyobb stilizált virágszál között kisebb virágszálak. Fodrosszélü, kettőstagozásu magas födelén trébelt virágok és tetején négyes levélkehelybe foglalt tobozalaku gomb. Öntött billentője maszkos és kagylós diszü, kérdőjelalaku füle akantuszleveles diszü. Födelén belül nagy trébelt rozetta. M. N. mesterjeggyel. Brassó, XVII. sz. — Grosser Prunkhumpen mit Deckel, Silber, teilweise vergoldet, mit reichem getriebenem Dekor: am gebuckeltem Fuss Blumenreihe, auf der zylindrischen Leibung senkrecht gestellte grössere und kleinere Blüten, am gezacktem, profilierten, hohen Deckel Blumendekor getrieben. Der Knauf mit Maske und Voluten, der geschweifte Henkel mit Accanthusblätter. Im Deckel innen grosse Rosette getrieben. Brassó, XVII. Jh. M. 27.3 cm.

Illusztr. XXXIII. tábl.

992. NAGY E
trébelt al
remén kiv
schale, Sil
thusblätt
zeichen.

993. OVÁLIS
akantuszl
Augsburg
Henkeln,
XVII. Jh

fordító

XXXIII

M N mesterjegy

Brassó XVII. sz.

Erdélyi kiáll. 1931.

68

342. MELLBOGLÁR. Aranyozott ezüst, rozettás sodronyzománc, áttört bogláros és ékköves dísszel. Kiemelhető középrésszel. M N mesterjegy. Átm. 12·3 cm. Brassó, XVII. sz.

Heftel. Silber, vergoldet, mit Rosetten in Drahtemail, durchbrochenen Knöpfen und Schmucksteinen. Mittelteil abhebbar. M N Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh.

Esztergom, Ker. Múzeum.

BUDAPEST,.....

IX., RÁKOS-UTCA 10

TELEFON: 81-5-95

M N mesterjegy

Brassó XVI.

Ezüstéljiknek 1931.

327. MELLBOGLÁR. Aranyozott ezüst. Félgömbidomú. Szélén áttetsző zománcos alapon kék sodronyzománcos levelek és tizenkétkörös rozetta fehér sodronyzománcos gömböcskékkel. A közökben öntött maszkok. Felső lapján nyolc félgömbös dudor eperdíszekkel. Közepén orsószerű felnyíló rész nagy vörös üveggel s sodrottdíszű csigákkal. Átm. 12·7 cm. Brassó, XVI. sz. M. N. mester műve.

Heftel. Silber, vergoldet. Halbkugelig, mit transluzidem und Drahtemail und grossem rotem Schmuckstein in der Mitte, gegossenen Maskarons, acht Erdbeeren. M. N. Meisterzeichen. Brassó, XVI. Jh.

O. M. Iparművészeti Múzeum.

A főépület alaprajza
Alul: A főépület csatlakozása a betegpavillonokhoz

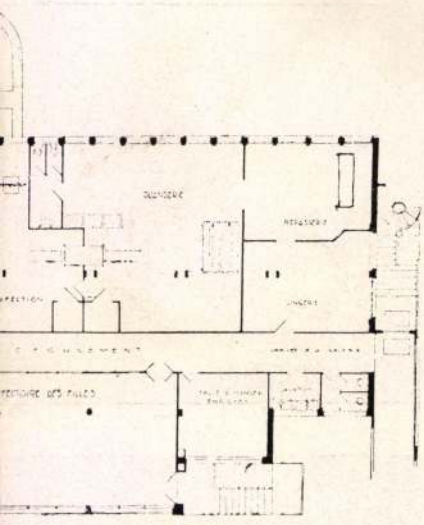

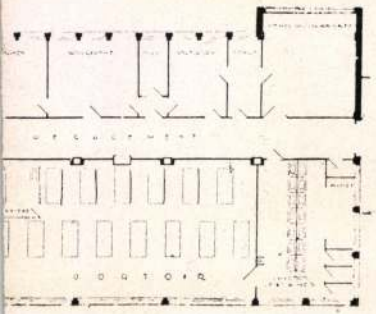

72. NAGY KUPA FEDŐVEL. Aranyozott ezüst. Hengeres testén trébelt virágdísz, fedelén levélbe foglalt toboz. M N mesterjegy. M. 27·3 cm. Brassó, XVII. sz. 2. fele.

Deckelkrug. Silber, vergoldet. An der walzenförmigen Leibung getriebenes Blumenwerk. Deckelknauf: Tannenzapfen in Blättern. M N Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. 2. Hälfte. Báró Herzog Mór Lipót.

Erdélyi kiáll. 1931.

M N mesterjegy
Brassó XVII. sz.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

Méltóságos

Engedje meg, hogy Nag
ugy a Műemlékek Országos Bizo
mélyebb bensőséges részvétemn
Megboldogult évtizedeken át e
ja volt és áldásos életműve e
kat hagyott maga után. Műemlé
érzéssel és szeretettel öröki

983. SERLEG, üveg, baluszteres szárában csavaros fonaldisz, tölcséres kelyhén beköszörült kartusban virágkosár madárral. Cseh, 1730 k. — Pokal, Glas, im Balusterschaft gewundener Faden, am Kelch eingeschnittene Kartusche, darin Blumenkorb mit Vogel. Böhmisch, um 1730.

984. NYELES POHÁR, üveg, nyolcszögü, tölcséres kelyhén beköszörült barok diszités. Cseh, XVIII. sz. e. f. — Stenglglas, am achteckigem Kelch eingeschnittener Barockdekor. Böhmisch, e. H. XVIII. Jh.

985. ÜVEGLÁDIKA, zöld köszörült üveg (hibás), bronzfoglalatban. Osztrák, XIX. sz. — Glaskästchen, grünes geschliffenes Glas in Bronze gefasst. (Schadhaft.) Österreich, XIX. Jh.

986. FÖDELES CUKORTARTÓ, opálüveg, gerezdes testtel. Biedermeier. — Gedeckelte Zuckerdose, Opalglas, gerippt. Biedermeier.

987. BONBONNIÈRE üveg, gyümölcsdisszel. Cseh, XIX. — Bonbonnière, Glas. Böhmisch, XIX. Jh.

988. KOTHGASSER POHÁR, márványos üveg, fazettált oldalakkal, peremén arany-ezüst szinben állatalakok. Jelezve: *A. K. pin*x. (Anton Kothgasser) Bécs, 1825 k. — Kothgasserglas, marmoriert, fazettiert, am Rand Tierfiguren in Gold. Wien, um 1825.

989. POHÁR, zöldes márványos üveg, alul fazettált, ezüst erezéssel. Cseh, 1830. — Glas, grünlich, marmoriert, unten fazettiert u. mit Silber geädert. Böhmisch, 1830.

990. ÜVEGKÉSZLET, 3 tál, 1 vizeskorsó, 3 palack, 12 söröspohár, 18 borospohár és 24 pezsgős pohár. XIX. sz. — Glasgarnitur, 3 Schüsseln, 1 Wasserkrug, 3 Krüge, 12 Biergläser, 18 Weingläser, 24 Champagnergläser. XIX. Jh.

991. NYOLC PALACK DUGÓVAL, fazettált üveg. XIX. sz. — Acht Krüge mit Stöpsel, fazetiertes Glas. XIX. Jh.

992. 5 BOROSKORSÓ, 4 VIZESKANNA, 8 PALACK, dugóval, köszörült kristályüveg. XIX. sz. — 5 Weinkrüge, 4 Wasserkrüge, 8 Flaschen mit Stöpsel, geschliffenes Kristallglas. XIX. Jh.

VI. EZÜST ÉS ÉKSZER. — SILBER UND SCHMUCK.

1001—1250.

1001. NAGY HÓLYAGOS SERLEG FEDŐVEL, aranyozott ezüst, körteidomu hólyagjain trébelt kagylódisz, magas szára öntött háromfüles vázaidom, Aklei-alaku kelyhén hasonló hólyagdisz, a magas fedőn vázából kinövő fehérezüst virágcsokor. AT (Alexander Treghart, 1614). Nürnberg, XVII. sz. e. — Grosser Buckelbecher mit Deckel, Silber vergoldet, mit getriebenem Dekor, der Schaft vasenförmig, dreihenkelig, der Kelch akleiförmig, am hohen Deckel Blumenbukett aus Silber. Nürnberg, A. XVII. Jh. M. 48.5 cm. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1002. NAGY ÉKSZERTÁLKA, ezüst, ovális nyolcgerezdes, peremén vadat üldöző kutya, közepén ülő vadász két kutyával, trébelve. Frigyes főherceg lövészdija 1896-ból. Német. XVII. sz. — Grosse Schmuckschale, Silber, am Rand Hund einen Hasen treibend, im Mittel getrieben Jäger mit Hunde. Deutsch. XVII. Jh.

1003. ÉKSZERTARTÓ TÁLKA, ezüst, részben aranyozva, ovális alak, nyolcgerezdes, trébelt akantuszleveles diszitéssel, közepén ovális koszoruba foglalt cimer ágaskodó oroszlánnal és szakállas emberidomu sisakdisszel, két csigás és oroszlánhermás füllel. I. BOSSARD (Johann Bossard, 1718). Svéd, Stockholm, XVIII. sz. e. — Schmuckschale, Silber teilweise vergoldet, mit getriebenem Accanthusblätterdekor und Wappen. Die Volutenhenkeln mit Hermen, Schwedisch, Stockholm, A. XVIII. Jh. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1004. FÖDELES SERLEG, aranyozott ezüst, harangidomu, tagozott talpa alul gerezdes, szárán hárombordás áttört disz, kelyhe hólyagos és gerezdes. A csipkés peremü hólyagos fedő tetején vázából kinövő ezüst virágcsokor. I. M. mesterjegy. Augsburg, XVIII. sz. e. — Deckelpokal, Silber vergoldet, der Fuss glockenförmig, profiliert, der Kelch und der Deckel ist gebuckelt obenauf Blumenbukett in Vase aus Silber. Augsburg, A. XVII. Jh. M. 40 cm. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1005. OVÁLIS TÁLKA, ezüst, trébelt rokokó disszel és virágokkal. I. B. mesterjegy. Augsburg, 1759—61. — Ovale Schüssel, Silber, mit getriebenem Rokokodekor. Augsburg, 1759—61.

1006. KEREK ÉKSZERTÁLKA, ezüst, két füllel, közepén trébelt várkastély lovassal. S. H. S. mesterjegy. Augsburg. — Runde Schmuckschale, Silber, im Mittel eine Burg, getrieben. Augsburg.

1007. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, aranyozott ezüst, nyolckarélyos, két oldalán maszkos füllel, karélyain trébelt kettős levél, közepén indás virágdisz. S. H. jeggyel. Hann Sebestyén munkája. Nagyszeben, XVII. sz. m. f. — Ovale Schmuckschale, Silber vergoldet, achtpassig, mit getriebenem Blätter- und Rankendekor. Nagyszeben, zw. H. XVII. Jh. Illusztr. XXXIX. tábl.

1008. KIS ÉKSZERTÁLKA, ezüst, nyolckarélyos, két füllel, közepén trébelt gyümölcsök. H. B. mesterjegy. Augsburg, XVII. sz. — Kleine Schmuckschale, Silber, mit getriebenem Obstdekor. Augsburg, XVII. Jh.

1009. TALPAS POHÁR, aranyozott ezüst, egész felületét elboritó trébelt diszitéssel: csigás keretekben futó kutya, nyul és szarvas, fent 3 maszk, a talprészen gyümölcsfüzérek. M. P. mesterjegy. Brassó, XVII. sz. — Becher, Silber vergoldet, die ganze Wandung mit getriebenem Dekor. Brassó, XVII. Jh. Illusztr. XLI. tábl.

1010. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, ezüst, közepén trébelve gólya kigyóval. M. K. mesterjegy. Augsburg, XVII. sz. v. — Ovale Schmuckschale, Silber, im Mittel Storch mit Schlange. Augsburg, E. XVII. Jh.

Ernst Muzeum aukcioi

M.P.

ötvös Komárom

Kőnagyötvj. 181. l.

1050

Nr. 1019
+1030

MP

Evőeszközök. — *Tafelsilber.*
Bencésrend, Komárom — *Benediktinerkloster, Komorn.*

M.P

M R mesterjegy
Brassó XVII.

332. MELLBOGLÁR. Aranyozott ezüst. Köridomú. Oldalán hat áttört, kettősdudorú leveles és virágdíszes tag türkizekkel s piros ékkövekkel. Közben gyöngyös virágok. Közepén gazdag sziromban nagy piros ékkő. M. R. mester műve. Átm. 12·5 cm. Brassó, XVII. sz.

Heftel. Silber, vergoldet. Rund. Durchbrochenes Laub- und Blumenwerk mit Türkisen, roten Schmucksteinen und Perlen. M. R. Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh.

O. M. Iparművészeti Múzeum.

Erdélyi kiáll. 1931

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

851. KÉT NYELES CSÉSZE FEDŐVEL, ezüst, aranyozott betéttel, empire diszitéssel, fekete fanyéllel, orosz cári monogrammal és koronával. Jelezve: C. CAHIER. Páris, empire. 200.—

852. KÉT NYELES CSÉSZE FEDŐVEL, hasonló a 851. sz.-hoz. 200.—

853. LÁDIKA, ezüst, gerezdes oldalakkal. Bécs, XIX. sz. 120.—

854. VIZESÜVEGKÉSZLET, ezüst és köszörült üveg. Egy háromszögü tálca, palack, födeles pohár és födeles cukortartó. Bécs, XIX. sz. 250.—

855. VIZESÜVEGKÉSZLET, hasonló a 854. sz.-hoz. 250.—

856. CUKORSZÓRÓ, köszörült üveg, ezüst foglalatban. Francia, XIX. sz. 15.—

857. UTAZÓ EVŐKÉSZLET (egyszemélyes), ezüst, köszörült üveg pohárban. Bécs, 1860. 60.—

858. HÁROMSZÖGES PLATEAU, JARDINIÉRE-REL, ezüst foglalatban, tükörrel és üvegbetéttel. Német, XIX. sz. 200.—

859. NYELES CSÉSZE ALJJAL, ezüst, trébelt füzérdisszel. Német, XIX. sz. 45.—

860. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, ezüst, kissé lapitot körteidomu testén vésett magyar főuri cimer. Barna fanyéllel. Moszkva, XVIII. sz. 450 gr. 200.—

861. TALPAS KOSÁR, ezüst, áttört diszitéssel, oldalán amorettek. Német, XIX. sz. 710 gr. 130.—

863. CUKORTARTÓ LÁDIKA, ezüst, hajlott oldalán poncolt neobarok diszités. Német, 1840 k. 420 gr. 85.—

864. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, neobarok diszitéssel. Osztrák, 1850 k. 430 gr. 85.—

865. KÉT KIS KANNA, ezüst, egyik nagyobb. XIX. sz. 200 gr. 40.—

866. KETTŐS FLAKON, piros fazettált üveg, ezüst kupakkal. 15.—

867. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, áttört és füzéres peremmel. Bécs, XIX. sz. 80.—

868. HAT MOKKÁSCSÉSZE, porcellán, ezüst foglalatban és aljjal. Német, XIX. sz. 60.—

869. TALPAS TÁL, ezüst, áttört, gyöngysoros peremmel. Bécs, XIX. sz. 70.—

870. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, ovális alak, felnyiló fedővel. Bécs, XIX. sz. 55.—

871. CUKORDOBOZ, ezüst, felnyiló fedővel, vésett diszitéssel. Osztrák, 1860 k. 55.—

872. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, neobarok diszitéssel. Bécs, 1837. 50.—

843. DISZKUPA FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva, vésett rajzu, arabeszkes diszitéssel. A felfelé ivesen keskenyedő test derekát tagozott öv futja körül és ugy a talp, valamint a száj peremét is arabeszkes disz kiséri. Testén elöl, vésett koszoruban az adományozás idejéből származó felirat:

HOC . S . COE | NOE . INSTRUMEN | TVM . IN . VSVM . ECCLAE |
SZENDR . FIERI . CVRAVIT | . GENEROSA . DNA . HAR | TYANI .
BORBALA .—ANO . DO . 1681.

A kérdőjelalaku fül végén mesterjegyes pajzs, rajta: M. R. 1585 van bevésve. A boltozatos felnyiló fedőn vázaidomu gomb emelkedik. A billentő sarka rozettás diszitésü. Az 1595-ben készült finomrajzu kupát Hartyáni Borbála ajándékozta 1681-ben a szendrői ref. egyháznak. Magassága 29 cm. Magyar, 1595. 7000.—
Illusztr. XXIV. tábl.

844. NAGY BOROSKUPA FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva. Talpa tagozott, hengeres, felfelé keskenyedő testén vésett körirat:

GE . D . AND . ZAKANY . V. CO. INCLYTI . COT?. BORSO.
ET . VXO EI? . G . D . HELE . POKI . IN . HON SACRATISS .
SANG . I . CHRI F . D . ECLAE . EVANG . SZENDRŐ . F . F .
ANNO . D . 1639 . D . 19 . MEN . APR.

Felnyiló boltozatos födelén gömbös gomb. Kérdőjelalaku füle pajzsban végződik. Zákányi András és felesége, Poki Ilona ajándékozta a szendrői ref. egyháznak 1639-ben. Magassága: 39 cm. Magyar, 1639. 1000.—
Illusztr. XXV. tábl.

845. GÓT, SODRONYZOMÁNCOS KEHELY, aranyozott ezüst, öntött, trébelt és sodronyzománcos diszitéssel. Talpa hatkarélyos, sarkaiban trébelt felhajló levél. Talppereme mérműves áttört. A láb felhajló felülete hat sodronyzománcos, indásdiszü, zöld- és lilaalapu lappal van boritva. Hatszögü szárát zománcosalapu rozetták diszitik. Lapos gombja (nodus) gerezdes, hat eperdiszü rozettás rotulussal, felső részén hat sodronyzománcos aplikációval. A csésze (cuppa) kosara, a lábhoz hasonlóan, nyolc sodronyzománcos lappal van diszitve; az ivek sarkaiban egy-egy, háromágu levél van alkalmazva. A kosár pártázata stilizált liliomsorból áll. A csésze harangalaku. Magassága 20.5 cm. A gótstilusu magyar kelyhek jellegzetes példája. A borsodmegyei *szendrői* ref. egyház tulajdona volt. Magyar, XV. sz. k. 3500.—
Illusztr. XXV. tábl.

846. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, ezüst, gerezdes alak, közepén trébelve egy ülő és egy táncoló nőalakkal. Nürnberg, 1700 k. 70.—

847. KÁVÉSKANNA, ezüst, trébelt neobarok, virágos diszitéssel. Angol, 1850 k. 150.—

848. LAPOS SZELENCE, ezüst, vésett és domboru neobarok rajzu diszitéssel. Német, XIX. sz. 35.—

849. NÉGYSZÖGŰ SZELENCE, ezüst, fekete zománccal. Francia. 30.—

850. KEKSZTARTÓ FEDŐVEL, köszörült üveg, ezüst fogantyuval és fedővel. Bécs, XIX. sz. v. 20.—

677. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, felnyiló fedővel, rajta körte. Pest, 1832. 100.—

678. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, empire alak. Magyar, Rozsnyó, 1820. 110.—

679. PSZUMINTARTÓ, toronyalaku, filigrán ezüst. Magyar, XIX. sz. e. 75.—

680. KOPPANTÓ, TÁLCÁVAL, ezüst. Pest, 1831. 70.—

681. UTAZÓ EVŐKÉSZLET, kés, villa, kanál, kis kanál, sótartó és pohár. Bőrtokban. Bécs, 1813 és 1864. 45.—

682. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, aranyozott ezüst, közepén trébelt tájkép férfialakkal és pávával. IHB mesterjegy. Augsburg, XVII. sz. 250.—

683. ÉKSZERTÁLKA, ezüst, ovális, közepén trébelt páros jelenet, lovagalakkal. ICP mesterjegy. Augsburg, XVII. sz. 250.—

684. EZROCH-TARTÓ, (citromtartó), aranyozott ezüst, hosszukás, sziklás talapzatán gyik, béka és kigyó. Szárán faágat vágó emberke, felső része citromalaku, felnyiló felső résszel. Magyar, XVII. sz. 650.—

685. TALPAS POHÁR, részben aranyozott ezüst, trébelt, lambrequin diszitéssel és 3 állat alakjával. Nagyszeben, XVII. sz. 350.—

686. ÁLLÓ TOILETTE-TÜKÖR, fekete fa és ezüst, forgatható lappal. Bécs, 1864. 220.—

687. EVŐKÉSZLET, ezüst és acél, hat villa, hat kés és hat kanál. A nagyszebeni „*Gros u. Kleinring Nachbahrsch.* 1722" evőkészelete volt. Nagyszeben, 1722. 100.—

688. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, három gyertya részére, vésett empire diszitéssel. Az alsó rész Bécs 1811, a két kar Esztergom, 1830 k. 350.—

689. NAGY OVÁLIS TÁLCA, ezüst, áttört peremmel és vésett lappal, két füllel. Bécs, XIX. sz. 600.—

690. MELLBOGLÁR, arany, áttört disszel, rozettaalak, fekete-fehér-zöld zománccal és különféle nagyságu, szekrényesen foglalt gyémántokkal. Magyar, 1700 k. 114 gr. aranysuly. 850.—

691. NÉGYSZÖGÜ KENYÉRKOSÁR, ezüst, neobarok modoru diszitéssel. Bécsi bélyeggel. 777 gr. 220.—

692. NAGY TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, empire stilusu diszitéssel. Osztrák bélyeggel. 750 gr. 250.—

693. ALACSONY VÖRÖS ÜVEGPOHÁR, ezüst foglalatban és fedővel. Apohár, 1840 k. 90.—

694. KENYÉRKOSÁR, préselt ezüst. Bécs, XIX. sz. 242 gr. 80.—

695. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, csónakalak. Osztrák bélyeggel. 60.—

696. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, áttört peremmel, négy golyós lábon. Bécs, 1830. 180.—

657. KERESZTÓRA, öntött bronz és fekete fa. Keresztjén corpus, fent óramutató gömb és a talapzaton számlap. Jelzése: *Mathias Widtenman in Wien.* Bécs, XVII. sz. 200.—

658. KARPEREC, arany, domboru leveles diszitéssel, fejében carneol. Francia, 1832. 220.—

659. NYAKLÁNC, arany, hosszukás, zománcdiszü szemekből. Biedermeier. 60 gr. 260.—

660. NAGY OVÁLIS ASZTALDISZ (plateau), aranyozott ezüst, gazdag késő-empire diszitéssel és kiemelhető tükörlappal. Francia, XIX. sz. e. f. cca 17.000 gr. 1500. –

661. KOPPANTÓ, TÁLCÁVAL, ezüst. Bécs, 1834. 160 gr. 25.—

662. CUKORFOGÓ, ezüst, gólyaalaku olló. XIX. sz. 60 gr. 10.—

663. DISZTÁL, ovális alak, részben aranyozott ezüst. Peremén trébelt gránátalmás és szőlőfürtös indák közt madarak, közepén koszoruban cimer (kettős kereszttel). Magyar, XVII. sz. 300.—

664. KEHELY, ezüst, belül aranyozott csészével. Talpán és kosarán trébelt angyalkák, vázaidomu angyalfejes nódussal. Olasz, XVII. sz. 200.—

665. DISZTÁL, ezüst, gazdag trébelt reneszánsz modoru diszitéssel. Német, XIX. sz. 180.—

666. NAGY ASZTALDISZ, ezüst, középen golyón álló szárnyas női alak. XIX. sz. 12.460 gr. 1000.—

667. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, neobarok alak, födelén fekvő oroszlán. Bécs, 1855. 487 gr. 90.—

668. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, empire alak. Bécs, 1816. 523 gr. 60.—

669. TALPAS TÁL, ezüst és köszörült üveg. Bécs, 1845. 550 gr. 60.—

670. BILLIKOM, FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva. Kettős köpennyel, oldalán három medaillon, antik mellképekkel. Augsburg, XVII. sz. 550.—

671. KUPOS POHÁR FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva, oldalán és födelén vésett diszités, két kartusban angyalka (nyár és ősz). M. R. mesterjegy. Német, XVII. sz. 400.—

672. KEHELY, aranyozott ezüst. Talpa és szára tagozott. M. R. mesterjegy. Szombathely, XVIII. sz. mf. 85.—

673. LÁBAS, FEDŐVEL, fekete fanyéllel. Bécs, 1807. 150.—

674. KÁVÉSKANNA, FEDŐVEL, ezüst, ovális hengeralak, sakktáblás diszitéssel, barna fanyéllel. Drezda, 1800 k. 128.—

675. TEAFŐZŐ, ezüst, négylábu állványon, neobarok vésett diszitéssel. Bécs, 1863. 245.—

676. CUKORTARTÓ-DOBOZ, ezüst, felnyiló fedővel, késöempire diszitéssel. Varsó, 1830 k. 125.—

917. ÜVEGKORSÓ, ezüst fo[illegible]latban és f[illegible]
krug in Silberfassung [illegible]ckel, m[illegible]

918. OVÁLIS MEDAI[illegible] [illegible]y
mit Schattenbil[illegible]

919. TALPAS PO[illegible] [illegible], arany
Schmetterli[illegible] [illegible]nisch, u[illegible]

920. POHÁR [illegible] ült rózsasz[illegible]
Beche[illegible] [illegible]schliffenes, r[illegible]

921. TA[illegible] [illegible]ehér réteges üveg
[illegible] Überfang und Blu[illegible]

92[illegible] [illegible]ÉSZE, vörös hyalith [illegible]
[illegible]n, um 1825.

964. KIS TALPAS POHÁR, aranyozott ezüst, gazdag trébelt diszítéssel, oldalát hajlott akantusz-levelek közé foglalt tulipánok és rozetták diszítik. M. R. mesterjegyel. Brassó, XVII. sz. — Kleiner Becher, Silber vergoldet, mit reichem getriebenem Dekor, zwischen Accanthusblätter Tulpen und Rosetten. M. R. Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. M. 13.5 cm. Illusztr. XXXII. tábl.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIX

fordít

M. R. mesterjegy

Brassó XVII. sz.

t és köszörül
tenglgläser, g

üveg, szárába
dener, roter D

tt üveg, tagoz
Kleiner tricht
Gebäude. Nürn

ocsi alakjában
gen von ein

veg, beköszöri
nglgläser, mit

észletekkel és
jü sas cimerrel
las, teilweise g
Kriegsemblem
Aufschrift. D

964

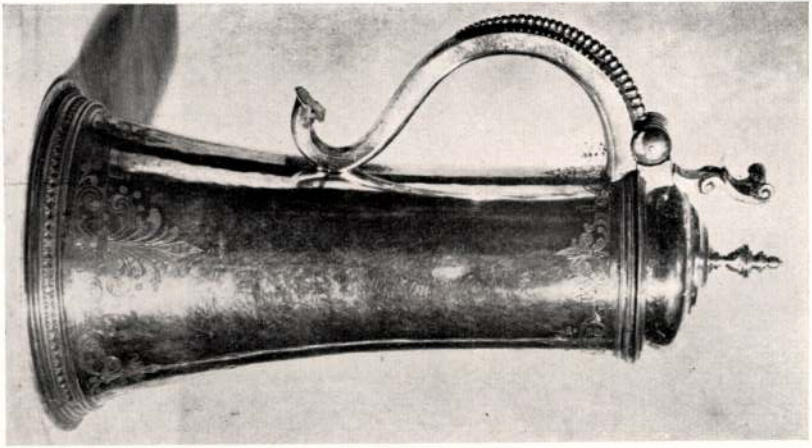

152. Villamosban, olajf. 600.—
153. Szent Antal csodálkozása, olajf. 400.—

113. Fehérruhás lány, olajf. mgt.
114. Tavaszi kismosás, olajf. 200.—
115. A sziklasír felé, olajf. 300.—
116. Önarckép, olajf. 300.—
117. Irmus, olajf. 700.—
118. Gitka, olajf. mgt.
119. Rózsák, olajf. mgt.
120. Feri, olajf. mgt.
121. Borús naplemente, olajf. 200.—
122. Virágzó fák, olajf. 300.—
123. Erzsike, olajf. 350.—
124. Mezei virágok, olajf. 250.—
124/a. Pihenő, olajf. 200.—

MOKRI MÉSZÁROS DEZSŐ

125. Őskori emlék, olajf. 400.—
126. Sivatag, olajf. 400.—

M.S
mesterjegy
Brassó XVII. sz.

Erdélyi kiáll. 1911.

54. KARCSÚ FEDELES KUPA. Ezüst, részben aranyozva, vésett arabeszkes lambrequindísszel, gyöngysoros füllel. M. S. mesterjegy. Brassó, XVI. sz. vége.
Deckelkanne. Silber, z. T. vergoldet, mit gravierten Arabeskenbehängen und am Henkel Perlenreihe. M S Meisterzeichen. Brassó, Ende XVI. Jh.
Báró Herzog Mór Lipót.

1035. TALPAS POHÁR, ezüst, részben aranyozva, jellemző csigás diszitéssel. MS mesterjegygyel.
Brassó, XVII. sz.
Illustr. táb. XLVI.

1118. POHÁR, ezüst, részben aranyozva, oldalán három trébelt kartusban férfialak, két kutya és róka, peremén csigás lambrequindisz. Magyar, XVII. sz. — Becher, Silber, teilweise vergoldet, in drei Kartuschen Männerfigur und Tiere. Ungarisch, XVII. Jh.

1119. TINTATARTÓ, ezüst, az ovális talp közepén préselt diszü fogantyu nyulik fel. Francia, 1830 k. — Tintenbehälter, Silber, oval, der emporragende Griff mit gepresstem Dekor. Französisch, um 1830.

1120. NYELES LÁBAS, ezüst, három hajlott lábbal, fekete fanyéllel. Empire. — Kasserol, Silber, auf drei Füsse. Empire. 420 gr.

1121. TALPAS POHÁR, ezüst, poncolt levéldisszel, három csüngővel. Norvégia, Bergen, 1810. — Becher, Silber, mit gepunztem Blätterdekor. Norvegen, Bergen, 1810.

1122. TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, négyszögü talapzattal. Osztrák, 1810—20. — Salzfass mit Fuss. Österreich, 1810—20.

1123. TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, csónakalak, két felnyuló füllel. Magyar empire. — Salzbehälter mit Fuss, Silber, kahnförmig. Ungarisch, empire.

1124. TALPAS SÓTARTÓ, ovális csónakidomu, két felnyuló kigyós füllel. Bécs, empire. — Salzbehälter mit Fuss, oval, kahnförmig mit zwei Schlangenhenkeln. Wien, empire.

1125. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, négyzetes talapzat, félgömbös csészéjén két karikalaku fül. Orosz, empire. — Zwei Salzfässer mit Fuss, Silber, auf der Schale Henkel. Russisch, empire.

1126. KÉT OVÁLIS SÓTARTÓ, ezüst, négyleveles diszü, patásan végződő, hajlott lábbal. Bécs, 1806. — Zwei ovale Salzbehälter, Silber. Wien, 1806.

1127. KÉT KIS TALPAS POHÁR, ezüst, négyzetes talppal, tojásdad kelyhén empire disz. Bécs, 1819. — Zwei kleine Becher, Silber, eiförmig, mit Empiredekor. Wien, 1819.

1128. NÉGYSZÖGÜ TÁL, ezüst, hullámos, tagozattal szegett peremmel. Bécs, 1847. — Viereckige Schüssel, Silber, mit Wellenrand. Wien, 1847. 910 gr.

1129. KÉT KEREK TÁL, ezüst. Bécs, 1805. — Zwei runde Schüsseln, Silber. Wien, 1805. 1480 gr.

1130. TALPAS TÁL, neobarok, ezüst talapzattal, virágos diszü herendi porcellántányérral. Bécs, 1857. — Aufsatz, auf silbernem neobarock Sockel ein herender Porzellanteller. Wien, 1857.

1131. HAT KANÁL, aranyozott ezüst, rövid ovális mezőjén vésett csigás és virágdisz, bordásan csatlakozó, ágidomu szára csigás diszü és stilizált oroszlánfejben végződik. Besztercebánya, XVII. sz. — Sechs Löffeln, Silber, vergoldet, am kurzen Schöpfer Gravierung, der astförmige Stiel mit Voluten endigt in Löwenkopf. Besztercebánya, XVII. Jh.

1132. HAT KANÁL, ezüst, ovális mezőjén vésett akantuszlevél és virágdisz, ágalaku hajlott nyele levéldiszes maszkban végződik. M S mesterjegy. Besztercebánya, 1689. — Sechs Löffeln, Silber, am ovalem Schöpfer Accantusblätter, der astförmige, gebogene Stiel endigt in blättergezierter Maske. Besztercebánya, 1689.

1134. CSÜNGŐ MEDAILLON, aranyozott ezüst, kerek kereten felfeszitett Krisztus körirattal. Német, XVI. sz. — Hängemedaillon, Silber, vergoldet, der gekreuzigte Christus mit Rundschrift. Deutsch, XVI. Jh.

1135. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, négyszögü baluszteres szárral, négy S idomu és egy felnyuló szárral. Bécs, 1747. — Zwei Armleuchter, Silber, mit Balusterschaft. Wien, 1747.

Ernst Muzeum aukcioi XLIII.

1136. MERŐKANÁL, ezüst, ívesen hajlott szára fent kis pajzsban végződik. I R monogrammal. A P mesterjegy. Nagyszombat, XVII. sz. — Schöpflöffel, Silber, der gebogene Stiel endigt in einem Wappen. Nagyszombat, XVII. Jh.

1137. KANÁL, ezüst, pajzsidomu mezőjén vésettrajzu cimerpajzs nyereggel és N G betüvel. Csavaros és gyöngyösdiszü szárán kis állóalak. Magyar, XVI. sz. — Löffel, Silber, am schildförmigem Schöpfer Wappen, der gewundene Stiel endigt in kleiner Figur. Ungarisch, XVI. Jh.

1138. KANÁL, ezüst, aranyozva, pajzsidomu mezőjén kézfejes borda, csavaros, gyöngyös szárán Szent Sebestyén alakja. Magyar, XV—XVI. sz. — Löffel, Silber, vergoldet, am gewundenen Stiel Figur des heiligen Sebastian. Ungarisch, XV—XVI. Jh.

1139. RÖVIDNYELŰ KANÁL, keskenyedő szára maszkos kartusban végződik. Német, XVI. sz. — Löffel mit kurzem Stiel und Maske. Deutsch, XVI. Jh.

1140. RÖVIDNYELŰ KANÁL, ezüst, mezőjén belül vésett levéldisz, nyele karikás és leveles diszü gombban végződik. H N mesterjeggyel. Magyar, Nagyvárad, XVI. sz. — Kurzstieliger Löffel, Silber, darauf gravierter Blätterdekor. Ungarisch, Nagyvárad, XVI. Jh.

1141. KANÁL, ezüst, levélidomu merőjén vésett diszités, ágidomu nyele maszkban végződik. Besztercebánya, XVII. sz. — Löffel, Silber, mit graviertem Dekor, der astförmige Stiel endigt in Maske. Besztercebánya, XVII. Jh.

1142. KANÁL, ezüst, ovális mezőjén vésett disz, ágalaku nyele maszkban végződik, I H mesterjegy. Besztercebánya, XVII. sz. — Löffel, Silber, am Schöpfer Gravierung, der astförmige Stiel endigt in Maske. Besztercebánya, XVII. Jh.

1143. KANÁL, ezüst, ovális mezőjén vésett barokkos disz, hajlott nyelén maszk. Magyar, XVII. sz. m. f. — Löffel, Silber, am ovalem Schöpfer Barockdekor, am Stiel Maske. Ungarisch, zw. H. XVII. Jh.

1144. KANÁL, ezüst, tagozott gombba végződő szélesedő szárán szegfüs vésett indadisz. A R mesterjeggyel. Magyar, XVII. sz. — Löffel, Silber, am Griff Rankenmuster graviert. Ungarisch, XVII. Jahrhundert.

1145. KANÁL, ezüst, keskenyedő szárán vésett disz és tagozott gomb. Magyar (?) XVII. sz. — Löffel, Silber, mit Gravierung und profiliertem Knopf. Ungarisch (?) XVII. Jh.

1146. KANÁL, ezüst, keskenyedő szárán vésett indadisz és gerezdes gomb. Magyar, XVII. sz. — Löffel, Silber, mit graviertem Rankenmuster und geripptem Knopf. Ungarisch, XVII. Jh.

1147. Kanál, ezüst, hatszögü nyelén maszkos kartus és gomb. H S mesterjegy. Boroszló, XVII. sz. e. — Löffel, Silber, am sechseckigem Stiel Kartusche und Knopf. Breslau, A. XVII. Jh.

1148. KANÁL, ezüst, ivesen hajlott nyele női mellszobrocskában végződik. Magyar, XVII. sz. — Löffel, Silber, der gebogene Stiel endigt in einer Frauenfigur. Ungarisch, XVII. Jh.

1149. KANÁL, ezüst, ovális mezőjén vésett fölirat: ANREAS D NABI 1661. Csigás és maszkos nyéllel. Magyar, XVII. sz. — Löffel, Silber, mit gravierter Aufschrift, am Griff Volute und Maske. Ungarisch, XVII. Jh.

1150. KANÁL, ezüst, hatszögü, lapos nyelén vésett latin fölirat és végén tagozott gomb. Magyar, XVII. sz. e. — Löffel, Silber, mit lateinischer Aufschrift und profiliertem Knopf. Ungarisch, A. XVII. Jh.

M S mesterjegy

Brassó XVII.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXI.

45. KIS SERLEG, aranyozott ezüst, tagozott talpán gerezdek sorakoznak, szára háromfüles hat szögü váza, kúpos kelyhén trébelt fülkagylós disz közé foglalt gyümölcskosár. Peremén poncol felirat: GESCHEK VON PETYO MERKLER ALIAS Fihsch D Maei Ano 1714. MS mes terjeggyel. Brassó, XVII. sz. Magassága 17.5 cm. (1884. Ötvöskiállitás, IV. terem, 5. 1. 16. sz. Illusztr. VIII. tábla

KLEINER POKAL, Silber, vergoldet, am profilierten Fuss Rippenreihe, den Schaft bildet eine sechsseitige Vase mit drei Henkeln, am konischen Kelch zwischen getriebenem Ohrmuschel-dekor Obstkorb. Am Rand gepunzte Aufschrift: GESCHEK VON PETYO MERKLER ALIAS Fihsch D Maei Ano 1714. MS Meisterzeichen. Ungarisch, Kronstadt. XVII. Jh. H. 17.5 cm. Illustr. Tafel VIII.

fordítás

45.

53. GÖRBE KÉS,
KRUMMES M

54. NYELES NYA
SPIESS, mit S

55. FÉRFI ZSEB
TASCHENUH
XVIII. Jh.

modern jelenet. Francia, ... Goldreliefdekor, im Mi... Szene in

703. VÁZA, porcellán, ... — Vase, Porzella...

704. OROSZLÁN... Löwen sitz... blaue

705. ELEFÁ... ÖLŐ, por... gefäss... efanten, Por...

706. L... ánszobrocska. ... ern.

70... ANY, szines porcellán ... lanfigur. Französisch,

... HALÁSZ, szines porcellá... Porzellanfigur. Französisch,

... KIS URNAALAKU VÁZA, ... mige Vasen, Porzellan, in Blau.

KEREK BONBONNIÈRE, porcell... Runde Bonbonnière, Porzellan, a... Nymphenburg.

1000. OVÁLIS EKSZERTÁLKA, ezüst, aranyozva, nyolckarélyos, két csigásdiszü füllel, közepén akantuszleveles keretben trébelt hajlott virágszál. M. S. mesterjeggyel. Besztercebánya, XVII. sz. — Kleine ovale Schmuckschale, Silber vergoldet, achtpassig mit Volutenhenkel, im Mittel in Accanthusblätterumrahmung getriebene Blüte. M. S. Meisterzeichen. Besztercebánya, XVII. Jh. M. 12.4 cm.

Illusztr. XXXVI. tábl.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIX

M. S. mesterjegy

Besztercebánya

XVII. sz.

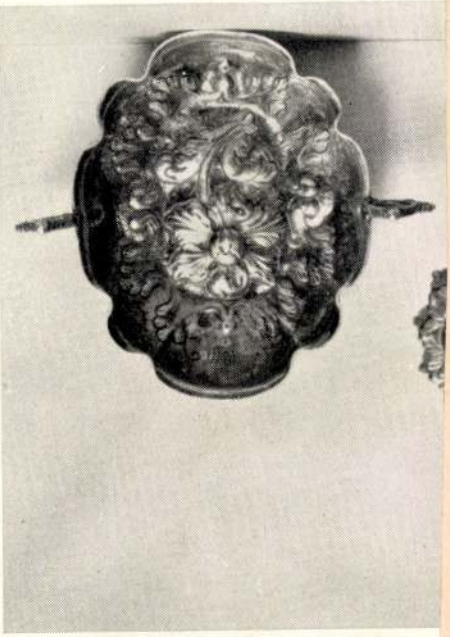

IAXXX

MS Mester

1997 márc. 29

Nincsen itt, mert föltámadott...

Nagyszombaton, MS mester képei között

Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem föltámadott... – mondta a fényes öltözetű férfiú a halott Krisztus sírjához siető asszonyoknak, akik fűszerszámokkal és kenetekkel fölszerelkezve érkeztek a hét első napja, azaz vasárnap hajnalán a sírhoz, hogy illő módon készítsék föl a halottat nagy útjára. Így írja le a föltámadást közvetlenül követő eseményeket Lukács evangéliuma, magáról a föltámadásról azonban nem beszél, ahogyan a másik három evangélista sem. Hogy hogyan távozott Krisztus a lepecsételt sírból, az írás szerint maguk az őrködő katonák sem látták.

A feltámadás jelenete nélkül azonban értelmezhetetlen lenne Krisztus szenvedéstörténete, ha úgy tetszik, a halált legyőző Jézus alakja adott értelmet a születését megjövendölő angyal érkezésének is. Életéről és szenvedéstörténetéről szólva tehát aligha hagyhatta volna ki a jelenetet az a festő, akit ma MS mester néven ismerünk, s akinek nagyszerű képsora éppen az Angyali üdvözlettel – a Vizitációval – indul. Krisztus élete a Pásztorok imádásával, majd a Királyok hódolatával folytatódik, a szenvedéstörténet képeit pedig a Krisztus az Olajfák hegyén, a Keresztvitel, a Megfeszítés jeleníti meg, hogy a következő, a sort lezáró festmény maga a föltámadott Krisztus jelenjen meg előttünk. Ott áll a sír előtt, kezében a győzelmet jelképező keresztes zászlóval, körülötte a katonák, egy részük mit sem hallva alszik tovább, más részük döbbenten figyeli, hogyan bukkan föl váratlanul, a sír fedelének megmozdítása nélkül az, akinek a szívét nagypénteken a kereszten lándzsa járta át. A kép hátterében ott a kereszt is, amint éppen leveszik róla Jézus testét, a másik oldalon pedig ott vannak már az asszonyok, akik néhány óra múlva megérkeznek a sírhoz.

A sír talapzatán pedig, a márványlap oldalán ott vannak a betűk, amelyek jelentését máig nem fejtette meg a tudomány, s ott van a dátum is, amelynek köszönhetően viszont tudjuk, hogy 1506-ban készült a kép, s vele nyilvánvalóan együtt az egész sorozat, a késő gótikus magyarországi festészet, de általában a magyar művészet egyik

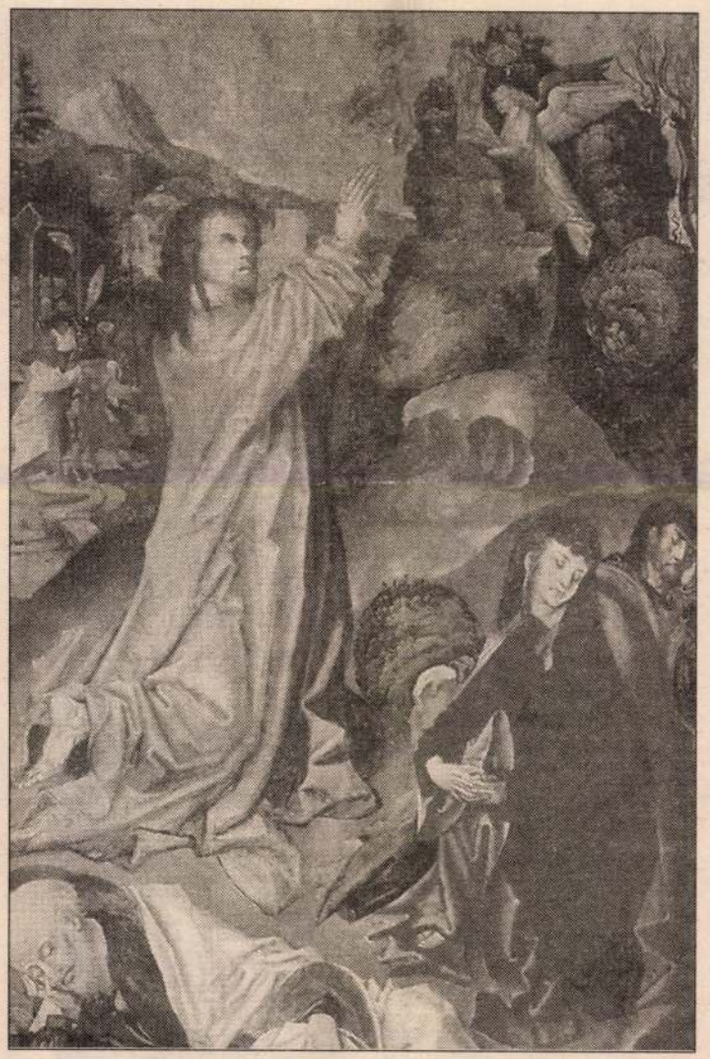

legnagyszerűbb együtteseként. Alkotója különlegesen érzékeny, jól képzett mester volt, aki szinte mindent ismert, amit kora művészetéből ismerhetett. Arról azonban, hogy hol működött, mekkora műhelyt vezetett, dolgozott-e más műfajokban is, legfeljebb csak föltételezések születtek.

Akörül azonban régen nincsenek viták, hogy a művek annak a szárnyas oltárnak a részei lehettek, amelyet 1506-ban a selmecbányai Mária-templom főoltáraként állítottak föl Leonhardus Heynitzky és felesége, Dorottya költségén. A kutatók mint egy nagy mozaikot apró kockákból kirakva, úgy jutottak el ehhez a megállapításhoz a legkülönbözőbb, egymástól olykor látszólag teljesen független tények összevetéséből. A fönnmaradt levéltári följegyzések szerint például a főoltár ekkor kapta meg a megkapható legnagyobb, azaz 1600 napos búcsút, amit az alapítók és a plébánia nyilván az oltár befejezésének alkalmára szervezték meg – 1506-ra tehát, amint a Föltámadáson olvasható évszám is mutatja. A nagy búcsú csak kiemelkedő jelentőségű eseményeknek, műveknek jár – márpedig a főoltár a korszak egyik legnagyszerűbb alkotása lehetett: a képek csak töredékében idézik föl, a szárnyak hátoldalát alkották, kinyitott állapotban az oltárt festett, aranyozott szobrok, domborművek díszítették, amelyek nyomai a képek hátoldalán is megmaradtak.

A korszak más nagyszabású műveivel szemben miért nem maradt fönn az oltár egészben? Mert fölállítása után néhány évtizeddel, amikor a török támadásától tartva a templomot erőddé alakították át, lebontották, részeit különböző helyeken állították föl, majd raktározták, mígnem maga a nagyszerű mű feledésbe nem ment. A Vizitáció a Selmecbánya melletti kis faluban, Tópatakon került elő a múlt században a templom padlásáról – egy mester kapta fizetségként, majd elzálogosította Selmecen. A szenvedéstörténetet ábrázoló négy kép a szintén Selmec melletti Szentantalról, a Koháry-kastélyból került az esztergomi Keresztény Múzeumba, a Pásztorok imádását ábrázoló jelenet ma is a falu templomában látható.

Igaz, március közepére Budapestre várták ezt a képet is. Mert akkor nyílt meg, a Tavaszi Fesztivál ünnepi eseményeként, a Magyar Nemzeti Galériában az évek munkájával restaurált Vizitációt és MS mester selmecbányai főoltárát bemutató kiállítás. A rendezők kölcsönkérték a hontszentalai képet is – a szlovák egyházi hatóságok azonban válaszra sem méltatták a levelet. Nem így a lille-i múzeum, ahonnan elküldték MS mester egyik nagyszerű alkotását, a Királyok imádását, amely talán – ennek eldöntéséhez is hozzásegíthet a mostani közös bemutató – szintén a sorozathoz tartozott.

A szárnyas oltárok a középkori művészet legnagyszerűbb, afféle összművészeti alkotásai közé tartoznak. Nyitott állapotban többnyire az oltár, a templom patrónusaként számon tartott szentet ábrázolták más szentek társaságában. Mintha a magyar művészet és általában a magyarság történetének jelképe lenne, hogy a selmecbányai főoltár eme, díszesebb oldaláról mit sem tudunk. A töredékeiben is nagyszerű mű ránk maradt részét a hívek csak akkor láthatták, amikor – a húsvéti időszak kezdetén – a szárnyakat behajtották. Akkor tárult – 1506-ban ugyanúgy, mint az Úr 1997. esztendejének nagyszombatján – szemük elé Jézus születésének és szenvedésének története, hogy fölidézze bennük a Szentírás szavait, az angyalét, aki, amint Máténál olvassuk, így szólt a megrettent asszonyokhoz: Nincsen itt, mert föltámadott, a mint megmondotta volt. Jertek lássátok a helyet, a hol feküdt vala az Úr. És menjetek gyorsan és mondjátok meg az ő tanítványainak, hogy föltámadott a halálból, és imé előttetek megy Galileába, ott meglátjátok őt.

P. Szabó Ernő

Szívek a porban

Még ma sem tudom, mivel érdemeltem ki a nagy kegyet társaim és barátaim előtt, hogy a feltámadási körmeneten én lehettem a jobb lógós minisztránsfiú. A tőlem balra állónak vagy a pap bal felén elhelyezkedő pár jobbosának összehasonlíthatatlanul nagyobb hozzáértéssel kellett szolgálnia, de kézre adni a szentelőt, tömjénfüstöt gerjeszteni, a misekönyvet a pap elé helyezni – hol volt mindez az én feladatom magasztosságától? A bal lógós Érsek Feri barátom egy nyeles bronzcsengőt rázott, én viszont három különböző méretű, fényesre szidolozott sárgaréz csengőegyüttessel hirdethettem, hogy „amint megmondotta vala, feltámadott, alleluja!".

Gyermekfejjel hosszan eltűnődtem a Péter és János apostolok által előkészített utolsó vacsorán történt krisztusi rendelkezésen, hogy „a legnagyobb legyen olyan, mint a legkisebb, és az elöljáró, mint a szolga". Az Arimetriai József hiába bizonygatta a temetés elvégzését, hallhattuk, hogy a tanúságtétel végett érkező tanítványok félrehengerítve látták a követ a sziklasír nyílásánál. Péter és társai meggyőződtek az Ige beteljesüléséről.

A felnőttek meggyújtották a gyertyát színes üveglapokkal határolt lámpákban, mások zászlókat ragadtak, és kitódult a nép a templomból. Legelől a falu legalacsonyabb embere, Szaló Kain, szinte kisded növésű ember a feltámadt Jézus szobrát vitte, melyen vörös kelmében diadalmas magasságba nyújtja jobbját az Úr. Őt mi követtük, a négy ministránsfiú, mögöttünk a himbálódzó umberlát alatt aranyozott ruhában a pap.

„Föltámadt Krisztus e napon..." – hangzott. Felzúgott a harang, és mi csilingelni kezdtünk. Először egy elképzelt tengely körül, épp csak fordítottunk a csengőn, de a templom magas falai, együtt az orgonaszóval, fölerősítették az öröm hangjait. Az utcára érve keményebb ritmusra váltottunk.

Feltámadása után Emmausz felé vezette híveit Jézus. Útközben a jövendölés beteljesülését értelmezte, s Lukács evangélista szerint lángolt az apostolok és a tanítványok szíve.

„Értünk halált kiszenvedett, lók, tömjénfüstben úszott a kicsi falu, és zengett a harang, csengtek a csengők. Fények pislákoltak a hosszú rudakon magasba nyújtott gyertyatartókban, és gyertyák égtek a házak első ablakaiban is.

Az emmauszi közös vacsora után Jézus és követői Jeruzsálembe vonultak, hogy megörvendeztessék az embereket. „Ne féljetek, én vagyok. Békesség nektek!" – mondta az Úr.

„Hogy minden ember vigadjon, alleluja, hála légyen az Istennek..." – énekeltük mi.

Gyenge kezemet hamar feltörte a hármas csengő keskeny fémfogantyúja. Kisebb időközökre a bal kéz ujjaival fontam körül. Kissé muris volt, ilyenkor lehalkult, majd minden visszavételkor újra felerősödött a hang.

Vékony karomon keresztül az egész testem átvette a zúgó csengőszót, mintha az átforrósodott szív dobolta volna az ütemet, s az alkalom varázsától felgyorsult vér áramoltatta volna vek táncában, s láttam, hogy rögzített végük körül ív alakban ugrálnak az ólomütők. Ilyenkor metszően éles hangokat hallatott a csengő. Visszafordítva lengő állapotba, a nyers ütések méltóságteljes áradásba váltottak át.

„Megjelent Ő szent anyjának és kesergő Magdolnának, alleluja, hála légyen az Istennek..."

Az ének a falun végig egyre dinamikusabbá vált, de távolodván a templomtól, a harang szava alig hallhatóvá szelídült, és mintha a csengőszó is szegényedett volna. Újra magam felé fordítottam a háromágú csengőfüzért, és meglepetve tapasztaltam, hogy az egyik buraból hiányzik az ütő. Mintha bűntényen kaptak volna rajta, vér tolult az arcomba. Az elveszett fémgömb dolgát helyettesítendő, hevesebben vert a szívem.

Ezután kétszeres erővel ráztam a csengőt, hogy semmivel se csillapuljon a hálaadásra ösztönzés.

„Angyal zengett jászolánál, alleluja, angyal vigasztalt sírjánál, alleluja!"

Igen ám, de a kétszeres erő Érsek Feri érces bronzcsengője mellett az én rézcsengőm olyan vékony hangot hallatott, mintha tilinkó szólt volna.

Ekkor nézett rám először szúrós szemmel Horváth Márton, a templomszolga. Évtizedeken át nyaranta a cséplőgép etetője volt, hallása a dinamó hangjának legcsekélyebb eltérését is érzékelte. Pontosan tudta, mikor kell szálazni a vizes vagy gazos búzát, s melyik kévét engedheti akár szétdöntés nélkül is a dobba. Most azt kérdezte a méltatlankodó tekintet: ugyan mit tettem a csengővel, mert alig hallani a szavát?

Szorongva gondoltam végig, hogy mindaz, amit Mózes törvényében, a prófétáknál vagy a zsoltárokban megjövendöltek, beteljesült. Jézus kivezette követőit Betánia közelébe, ott megáldotta őket, és fölment a mennybe.

A háromszoros erővel rázott csengőből az utolsó szív is kihullt. Nemcsak Horváth Márton, már a pap is vádlón tekintett rám.

„E húsvéti víg örömben, alleluja, dicsérjük Istent lelkünkben, alleluja, hála légyen..."

S visszaértünk a templomba. Kezdeti örömöm a csengőszívek elvesztésével szomorúságra váltott. Lelkembe égett a tragédia lényege: a legjobb szándékban elbukni. Tudtam, hogy Horváth Mártontól szigorú intelmet kapok.

A büntetés az volt, hogy miután a lilával szegélyezett szakajtókból a családi asztalokra kiürítették a szentelt sonkát, tojást, tormát, nekem a csengőszívek keresésére kellett indulnom. Ének-, harang-, csengőszó és áhítat nélkül a cirenei Simon helyett mintha én cipeltem volna a megszégyenítő keresztet a Golgota felé. Egyik soron le, a másikon föl, de egyetlen ólomgömböt se találtam meg. Sötétedni kezdett, még mindig az utat fürkésztem, de hiába.

A történet óta több mint fél évszázad telt el. Az örömből, mely akkor szállt belém, amikor a hármas csengő birtokosa lettem, még mindig felzeng valamennyi, de hozzászegül a csengő elnémulása miatt érzett fájdalom. Amikor végigmegyek a kicsi Bakonyság község utcáján, lehajtom a fejem az örökre elköltözött szüleim, testvéreim, tanítóm, Horváth Márton, Szaló Kain és sok kedves ismerős emléke előtt. Titokban és emlékezőn szí-

Középpontban a csepeliek Megyeri úti vesszőfutása és a BVSC ferencvárosi vendégjátéka

Négyes különverseny a dobogós helyekért

Tizennyolc pont (...) választja el egymástól a bajnoki táblázat negyedik helyén álló Vasast és az ötödik Kispestet, így kevés a valószínűsége, hogy a négyes élboly ne egymás között osztaná el a dobogós helyeket. Az aranyesélyes MTK félgőzzel is könnyedén nyert Győrött, megtartva tetemes előnyét az üldöző Ferencvárossal szemben. A poraiból feltámadt Pécs (a vetélytárs Stadler elleni) győzelemmel egyre távolodik a kieső zónától, melyben az akasztói és a csepeli együttes, úgy tűnik tartós bérletet váltott magának.

Büntetőért büntetés?

UTE–CSEPEL 6-1 (5-0)

Megyeri út, háromezer néző, vezette: Puhl.

ÚJPESTI TE: Szűcs – Bérczy, Sebők, Tamási – Jenei, Fehér, Véber, Zombori (Árgyelán, 60.), Szlezák – Kovács, Herczeg (Kvasz, 77.).

CSEPEL: Bíró – Németh (Semsei, 71.), Füzesi, Keresztúri – Deák, Rósa, Varga, Oláh (Jakab, 54.), Nagy – Baranyi, Bubcsó.

Gólok: Kovács (10.), Sebők (16.), Véber (büntetőből, 31.), Herczeg (43.), Bérczy (45.), Füzesi (63.), Szűcs (büntetőből, 85.).

„UTE–Csepel B" – díszelgett a mérkőzés második félidejének kezdetén a Megyeri úti stadion eredményjelzőjén, mintha a kezelője azt kívánta volna jelezni, hogy a vendéggárda ezúttal nem a legerősebb garnitúrával szerepel. A kieső zónába sodródott csepeliek új trénere, a *Szigetszentmiklós* harmadosztályú gárdájától néhány napja az eredménytelen szereplés miatt „közös megegyezéssel" vált meg, azt követően, hogy az élvonal-

Korol (Milovanovics, 73.), Miriuta, Zavadszky – Horváth, Nicsenko.

BVSC: Végh – Bondarenko, Dragóner, Komlósi – Erős, Csiszár (Füzi, 46.), Rósa (Kiss I., 64.), Zováth, Farkas – Bükszegi, Egressy.

Gólok: Miriuta (22.), Kiss I. (65.), Zavadszky (76.).

„Kulcsfontosságú mérkőzés, és nagyon fontos győzelem volt a csapatnak és személy szerint nekem is, hiszen ismét több támadás ért az utóbbi időben. Már azt is lehetett tudni, hogyha kikapunk, akkor hétfőn ki vezeti az edzést... – fejtegette a találkozó utáni tájékoztatón *Varga* Zoltán, a *Ferencváros* vezető edzője. – Rossz meccs volt, de szerencsére nyertünk [illegible]

Bükszegi és Vámosi (jobbról) harca az Üllői úti stadionban
Vajda József felvétele

0-0-ra végződött *Stadler* elleni bajnoki óta lassan alig marad játékos, aki iránt töretlen a bizalma. Talán nem véletlen az sem, hogy a múlt héten nem edzett *Jagodics* és *Limperger* sérülésében is kételkedett, s a csaknem két hete sérülés miatt nem gyakorló *Vincze* Gáborról és a beteg *Hollóról* pedig azt gondolja, fejükbe szállt a dicsőség...

(a. molnár)

DEBERECEN–VÁC 1-2 (0-1)

Debrecen, hatezer néző, vezette: Hajdó.

DVSC-EPONA: Kövesfalvi – Vadicska, Gojan, Sándor Cs. (Madar T., 46.), Pető – Dombi, Madar Cs. (Stupar, 80.), Szatmári – Böőr, Sándor T., Ilea.

VÁC: Tóth [illegible] szovszky – Farkas, Juhász P. (Hofecker, 66.), Győri (Romanek I., 88.), Romanek J. (Kutas, 72.), Schneider – Pest R., Azoitei.

ECKER-STADLER: Kurucsai – Resko (Juskevics, 61.), Károly, Demkovics (Mikóczi, 46.) – Schultz, Jaszinszki, Jeremejev, Molnár, Kertész – Kovács, Ugrai (Murai, 56.).

Gólok: Szaszovszky (21.), Pest R. (64.).

GYŐR–MTK 0-3 (0-3)

Győr, háromezer néző, vezette: Juhos.

GYŐRI ETO: Balogh – Mracskó, Csató S., Stark – Puglits, Farkas (Lahos, 46.), Lakos, Salagean, Balea (Szarvas, 46.) – Fodor (Ferenczi, 76.), Fehér.

MTK: Babos – Kuttor, Lőrincz, Szekeres – Farkasházy (Preisinger, 80.), Molnár (Zimmermann, 76.), Illés, Halmai, Zsivóczky – Kenesei (Csertői, 74.), Orosz.

Gólok: Orosz (4.), Szekeres (27.), Illés (32.).

ZTE–SIÓFOK 1-2 (0-1)

Zalaegerszeg, négyezer néző, vezette: Kiss B.

ZALAEGERSZEGI TE: Vlaszák – Kocsárdi, Szabó I., Csóka – Sebők, Somfalvi (Kovacsics, 46.), Balog, Tóth Gy., Németh – Kámán (Szőke, 66.), Szabó II.

SIÓFOK: Posza – Virág, Bimbó, Perger – Kriston, Sallai, Kovács, Bozsér (Carajev, 71.), Juhász (Kirchmayer, 68.) – Filipovics, Szabó Z. (Kolovics, 82.).

Kiállítva: Sebők (67.).

Gólok: Csóka (öngól, 17.), Szabó I. (65.), Filipovics (72.).

Z., Stoica (Nagy L., 75.), Kasik – Kulcsár, Szabados (Balogh Zs., 28.).

Kiállítva: Nagy L. (88.).

Gól: Takács (11.).

VASAS–HALADÁS 1-0 (1-0)

Fáy utca, ötezer néző, vezette: Bukovics.

VASAS DANUBIUS HOTELS: Sáfár – Mónos, Geress, Juhár, Aranyos – Máriási (Maczó, 77.), Galaschek, Szilveszter, Simon (Váczi, 56.) – Fischer, Hamar.

HALADÁS VFC: Király G. – Varga, Tóth M., Zugor, Koller – Neudl G., Bonchis (Baumgartner A., 58.), Kovács, Usvat – Fehér (Tóth P., 70.), Negrau (Király E., 65.).

Gól: Geress (43.).

III. KERÜLET–KISPEST 1-2 (0-0)

Hévízi út, négyezer néző, vezette: Ábrahám.

III. KERÜLETI TVE: Lippai – Földvári, Krecska, Varga L., Szamosi – Novák, Szabó A. (Bencze, 65.), Páling (Szeitl, 69.), Király J. – Jankov (Gyura, 75.), Aubel.

KISPEST-HONVÉD FC: Vezér – Tarlue, Hahn, Plókai A., Farkas A. – Moses, Bárányos (Plókai M., 65.), Kovács B., Cipf – Jovanovic Balogh G., 89.), Arany Z. (Tóth M., 65.)

Gólok: Tóth M. (68.), Szeitl (83.), Kovács B. (85.).

raab karcher NB I

1. MTK	24	21	2	1	65-14	65
2. FTC	24	17	5	2	52-27	56
3. UTE	24	17	4	3	55-23	55
4. Vasas	24	17	3	4	37-17	54
5. Kispest	[illegible]					

Góllista

18 gólos: *Illés* (MTK).

15 gólos: *Sándor* T. (Debrecen).

13 gólos: *Ilea* (Debrecen), *Nicsenko* (FTC).

Következik

Április 9., szerda: *MTK–Vác* (17) és *BVSC–Haladás* (19) kupaelődöntők, első mérkőzések.

Április 11., péntek: *Videoton–Vasas* (19 óra).

Április 12., szombat: *Kispest–ZTE* (15), *Békéscsaba–Siófok* (15), *Stadler–UTE* (16.30), *Haladás–FTC* (17, Tv 2), *MTK–III. kerület* (17), *Csepel–DVSC* (17), *BVSC–Pécs* (19), *Vác–Győr* (19).

NB II

KELETI CSOPORT: *Nyíregyháza–Kaba* 1-4, *Tiszakécske–Hatvan* 2-0, *Diósgyőr–Kazincbarcika* 2-2, *Szeged-Kiskundorozsma–Hajdúnánás* 2-1, *Eger–Salgótarján* 0-2, *Szolnok–Tiszafüred* 1-1, *Tiszavasvári–Kecskeméti SC* 1-1. **Az élen:** Diósgyőr 41, Tiszakécske 38, Szeged-Dorozsma 34, Kaba-Hajdúszoboszló 32 pont.

NYUGATI CSOPORT: *Matáv Sopron–Soproni FAC* 3-0, *Érd–Gázszer Agárd* 1-1, *Tatabánya–Kaposvár* 0-1, *Nagykanizsa–Pécs '96* 1-1, *Dunaferr–Veszprém* 4-2, *BKV Előre–Soroksár* 4-2, *Paks–Budafok* 0-0, *Balatonfüred–Százhalombatta* 1-2. **Az élen:** Gázszer Agárd 43, Dunaferr 40, Kaposvár 38, Pécs 35, Paks 34, BKV Előre 34, Soproni FAC 34 pont.

A szakmai elfogultság is torzít

„... A dolgot őt magát nézzük..." – biztat a szimpatikus idézet a Magyar Nemzet megszokott helyén, mely – gondolom – leginkább az alatta meghúzódó írás szellemiségére kívánna utalni.

Szakírójuknak, *Molnár* Pálnak bizonyára ezúttal nem sikerült e szép szándéknak megfelelni abban a cikkében, amelyben a hazai energiaszektor privatizációjáról írt. Merthogy ő bizonyára nem a dolgot magát nézte, hanem sokkal inkább azt, hogy politikai előítéleteit hogy tudná egy első pillantásra száraznak és nagyon szakmainak tűnő területről merítkezve is megerősíteni.

Az energiaszektor privatizálásának elvével szabad demokrataként s magánemberként egyaránt mindig is egyetértettem s egyetértek ma is, de melynek eddigi gyakorlatát néhány vonatkozásban magam is bíráltam, a szakmai körök jelentős részével együtt. Persze teljesen más célból és meggondolásból, mint a cikk írója.

Így nagy meglepetéssel olvastam az idézett írásból, hogy – lelkes, ámde megdöbbent és félrevezetett képviselőként – a fideszes *Varga* Mihálytól kellett megtudnom, miszerint az energetikai szektort nem privatizálták, hanem külföldi állami tulajdonosoknak adták el. Ez a téveszme, bár szívósan tartja magát – s így közel sem Varga Mihály s nyomában Molnár Pál ad neki hangot először –, attól még nem válik igazzá, hogy sokan és hangosan ismételgetik. A magyar energetikában részt szerzett külföldi befektetők közül a francia Edf és az olasz Italgas kétségtelenül állami cég, azonban a többi (RWE, Bayernwerk, AES, Tractabel Isar-Amperwerk stb.) magáncég. Olyan magáncégek ezek, melyekben tulajdonosként önkormányzatok, bankok, befektetőtársaságok, magánemberek találhatók. Ugyanakkor érdemes azt is figyelembe venni, miszerint külföldön még egy állami cég is magáncégként viselkedik.

Félre lettem vezetve továbbá – tudom meg az írásból –, hogy a szektor eladásáért kapott pénzt nem az energetikába fektették be, hanem államadósságot csökkentettek vele.

A privatizáció fő célját, a műszaki színvonal és a struktúra állagának fejlesztését mindig is tőkeemelésből, s nem az eladási árból képzeltük el. Az, hogy az előbbire vonatkozó befektetői kötelezettség a megkötött szerződésekbe nem került befoglalásra, értékelhető akár az eddigi privatizációs gyakorlat legnagyobb mulasztásaként is. Nem árt ugyanakkor azzal is tisztában lenni, hogy minden kötelezettségvállalásnál nagyobb késztető erőt jelent a fejlesztéseket kifizetődővé tevő társadalmi gazdasági környezet.

Frakciómmal, az összes ellenzéki frakcióval s az MSZP-frakció egy részével együtt – a kormány szándéka ellenére – magam is azt támogattam, hogy a bevételek ne különféle – egyébként nem energetikai – lobbyk meg nem fogható s így soha számon sem kérhető ötletparádéinak kielégítését szolgálják, hanem adósságtörlesztésre legyenek fordíthatók. Nem kis részben ennek köszönhető, hogy bruttó eladósodottságunk több mint négy Mrd USD-vel, éves adósságszolgálati terhünk pedig 470 millió USD-vel csökkent 1995-höz képest. Ezt legalább tehát tudjuk, hogy mire költöttük.

Bármit gondolunk is azonban a tőkeemelési kötelezettségek szerződésbeli megjelenésének elmaradásáról, kétségtelen, hogy ezáltal most legalábbis bizonytalanabbá vált a befektetők ez irányú hajlandósága.

Csak remélhetjük, hogy mindenek ellenére ők inkább befektetett tőkéjük eredményes működtetésében, mintsem annak felélésében lesznek érdekeltek. Ezt pedig csak a fejlesztések teszik lehetővé.

Szeretném emlékeztetni a cikk íróját arra is, hogy a nyolcszázalékos eszközarányos nyereség biztosítását az előző kormány akaratára, az előző parlament által elfogadott törvényen alapuló két-két kormányhatározat és miniszteri rendelet rögzítette, s persze arra is, hogy enélkül még a privatizáció pénzügyi eredménye is a mostaninál jóval kedvezőtlenebb lett volna.

Szalay Gábor

*

„Politikai előítéletnek" nyilvánítani a tényekkel alátámasztott, szakmai kérdésről alkotott véleményt – ismerős módszer. A pártállam évtizedeiben alkalmazták az aktivisták, ők címkézték „másként gondolkodónak" s rekesztették ki a közéletből az eltérő véleményen lévőket. Pedig Szalay Gábornak nincs oka megbélyegzéssel helyettesíteni az érveket, hiszen leveléből kitűnik: pontról pontra – részben vagy egészben – megerősíti az általa bírált cikk állításait. Kár, hogy nyugati megrendelésekre is dolgozó, ismert szakértői megint félrevezették: „az előző parlament által elfogadott törvény" – az energiatörvény – ugyanis nem szól semmilyen nyolc százalékról. Ekkora nyereséget a Horn–Kuncze kormány már saját elhatározásából ígért a vevőknek, akik így is csak fél áron vették meg a stratégiai közvagyont.

Molnár Pál

M. S. mester nyomában

A Magyar Nemzet 1997. március 14-i számában tudósítást közöl M. S. mester kiállításának megnyitójáról a Magyar Nemzeti Galériában.

A művészettörténészek elől máig rejtőzködő mester kiléte éppoly titokzatos, mint ama másik mesteré, Anonymusé. Helyesen írja a cikk szerzője, hogy a jeles festő személyének megállapítása egy puzzle-játék és egy Sherlock Holmes-i nyomozó bravúr kevereke.

Az M. S. betűjel – legalábbis eddig – nem vezetett eredményre. Magam is lexikonok sorát bogarásztam végig. A legtöbb a feltételezett személyig sem jut el. Az Új idők lexikona (1940) is inkább azt közli, hogy ki nem lehet. Jelen esetben Jörg *Breu* német festőről (1480–1537) állapítja meg: „A német műtörténeti irodalom alaptalanul tulajdonítja neki M. S. mester magyarországi képeit".

Csüggedten ütöttem fel egy száz év előtti magyar lexikont: Az Athenaeum kézilexikona II. kötetét, ahol M. S. (így, nagybetűvel!) jelzés alatti magyarázat „manu sua", azaz saját kezével értelmezésű rövidítés. Na már most: elképzelhető, hogy a jeles mester nevénél fontosabbnak tartotta a sajátkezűség hangsúlyozását, vagyis személyiségénél a mű eredetiségét, ebben az esetben az M. S. jelzés a nem másolat jellegre utal. E feltételezéssel új vágányra lehet állítani a kutatás irányát. Nem kell feltétlenül feloldani az M. S. betűjelzést.

A fentebb leírt feltételezés sem oldja meg a nagy titkot – a mester kilétét –, de esetleg – a kutatást új utakra terelve – jobban megközelíti a végső célkitűzést: a jeles táblaképfestő személyének megismerését.

László József
Keszthely

Ne szüntessék meg a szűrőállomást

Nagy megdöbbenéssel értesültünk arról, hogy a János Kórházhoz tartozó II. kerületi tüdőbeteg-gondozót és szűrőállomást meg akarják szüntetni, illetve a II. kerületi betegeket az I. és XII. kerületet ellátó Pethényi köz 1. szám alatti tüdőgondozóhoz akarják csatlakoztatni. Ez az intézkedés a következő problémákat veti fel:

A János Kórház az ágyszámleépítés során a tüdőosztályon működő 200 ágyat 80-ra csökkentette. Tette pedig ezt a járóbeteg-ellátás fokozott gondosságának és kiszélesítésének ígéretével.

A Pethényi köz 1. szám alatti gondozóintézet mostani állapotában is szűkös keretek között, igen kis területen látja el munkáját. Kicsi a két orvosi rendelő, a beteglapokat és a röntgenfelvételeket sem tudják megfelelő módon tárolni. A tüdőgondozót meredek utcákon lehet csak megközelíteni. A legyengült betegek nagyon nehezen érnék el a lakóhelyüktől távol eső gondozóintézetet.

Tudjuk, hogy a fertőző gümőkórban szenvedő betegek száma – sajnálatos módon – évről évre nő. A kerületi szűrőállomás megszüntetése után az ilyen betegek kiszűrése és gondozása egyre nehezebb lesz, illetve sokszor lehetetlenné válik.

Én sajnos 16 éve vagyok asztmás. A II. kerületi tüdőgondozóban mindig gondos és lelkiismeretes gyógyításban volt részem. Igen nagyra értékelem a jó orvos-beteg kapcsolatot. Ha felborul ez a jól kialakított rendszer, az amúgy is kiszolgáltatott betegeket nem az ismerős, bajukat értő orvosok kezelik majd, hanem rákerülnek a futószalagra.

Ghymes Györgyné
Budapest

Köszönet Failoni Donatellának

A Magyar Nemzet 1997. január 4-én közölte *Hollós* Máté írását „Failoni Donatella kettős öröksége" címmel. A Budapest Fővárosi Erzsébet Kórház II. krónikus belgyógyászati és geriátriai osztályának idős betegei örömmel olvasták a bemutatást a világhírű művésznőről. *Failoni* Donatella bekapcsolódott abba a zeneterápiás sorozatba, amelyet *Nagyné* dr. *Nagy* Katalin főigazgató főorvosnő, kandidátus indított el. A művésznő rendszeresen ad műsort, az idősek gyönyörködhetnek a csodálatos játékban, és részt vesznek beszélgetésben is, művekről, zeneszerzőkről, korszakokról. Köszönjük a művésznőnek, és szeretettel várjuk ezentúl is.

Az idősek gondolatait tolmácsolva és szívből csatlakozva

Dr. Vértes László
osztályvezető főorvos

M. S. MESTER

„Magnificat anima mea Dominum”*

MS mester Vizitáció-képe és egykori selmecbányai főoltára

VÉGH JÁNOS

MS mester: Vizitáció-tábla felső része tisztítás közben

A Magyar Nemzeti Galéria, amely már egy ideje minden évben külön kiállítással köszönti a Budapesti Tavaszt, idén a későgótikus táblaképfestészet legjelentősebb magyarországi mesterének bemutatására vállalkozott. Az alkalmat ehhez az szolgáltatta, hogy nemrég készült el a jeles festő *Mária látogatása Erzsébetnél* című táblájának évek óta tartó restaurálása, amely miatt eddig hiába kerestük a falon legszebb késő középkori képünket. Az örvendetes esemény mindenképp megérdemelte, hogy egy kis kiállítással ünnepélyessé váljék, de itt a Magyar Nemzeti Galéria és az Esztergomi Keresztény Múzeum döntésének eredményeképpen ennél lényegesen több történt.

Az Esztergomban őrzött festményt a fővárosba szállították, és a budapestivel egymás mellett állították ki, sőt, sikerült a bemutató idejére a festőnek a franciaországi Lille-be vetődött képét is kölcsönkapni. (A lille-i tábláról már régóta felfelbukkan az a feltételezés, hogy a méretek különbsége ellenére a többivel azonos oltárhoz tartozik. Ezt mostanában egyre többen vallják magukénak, de egy csipet óvatos gyanakvás talán nem árt. Ne felejtsük, hogy mindmáig semmiféle alapos, restaurátori szakértelemmel elvégzett vizsgálat nem tette bizonysággá ezt a vélekedést.) Az egykori *selmecbányai főoltár* így most olyan teljességgel tárul fel a gyönyörködni vágyó műélvezők és az egymás melletti elhelyezéstől, az alapos összehasonlítástól esetleg újabb

*„Magasztalja az én lelkem az Urat”.

MNG Budavári Palota,
Barokk kiállítás

Merse Pál, Csiky Tibor stb. vagy 1998-ban rendezzük meg a Rippl-Rónai életműkiállítást. De ide tartozónak vélem a Ferenczy-család műveit Szentendrén bemutató állandó kiállítást is. Hosszú évek gondos kutatómunkája során születik meg egy-egy nagy monografikus feldolgozás, s tárlathoz megfelelő színvonalú katalógusnak kell csatlakozni.

MNG Budavári Palota,
XIX. századi kiállítás

— *Nem lehetne emlékkiállítások formájában legalább a XX. századi magyar művészettörténet nagy mestereinek életművét az újonnan érkező generációkkal megismertetni, esetleg emlékkiállítások formájában?*

— Képzeld el, hogy ráállunk a száz éves évfordulókra. Kihozok a raktárból néhány képet és bemutatom. Ez nem múzeumi feladat. Csak azt nevezem múzeumi életmű-feldolgozásnak, ahol megjelenik a tudományos feltáró munka. Az emlékkiállítás műcsarnoki feladat. Nálunk hiányoznak bizonyos feltételek a több kiállítás rendezéséhez. Gondold meg, a Louvre rendelkezik a Jeu de Paume kiállítótereivel is. Nálunk nincs ilyen lehetőség. Minden kiállításunk többe kerül, mint más helyen, mert a termeket minden egyes kiállításhoz vendégfalakkal kell beépíteni, vagyis a teret a tárlathoz kell igazítani. Ez sok pénzbe kerül. De ami hátrányosnak tűnik, abban rejlik az előnye is, noha a királyi vár tereit nem kiállítási célra építették, de a Múzeum kiállításait nemcsak a szakmai érdeklődők tekintik meg, hanem mindazok a magyar és külföldi látogatók is, akik szeretnék látni a Budai Várat.

felismerésekre váró szakértők szeme előtt, amire az 1541-es év, a pompás együttes lebontása és szétszerelése óta nem volt példa. Most csak a minden bizonnyal véglegesen elveszett *Angyali üdvözlet*-tábla hiányzik és a *Jézus születése*, amelyet az eredeti felállítási helyhez meglehetősen közel fekvő Hontszentantalon őriznek, és amelynek idehozatalát végül is nem sikerült elintézni. (Pedig tervbe volt véve, a katalógusban még köszönetet mondó szavakat olvashatunk.) És persze nincsenek jelen az annak idején a rangos retabulum szekrényébe helyezett szobrok, csupán a táblák hátlapján elhelyezett domborművek árnyképei. Ez utóbbit itt akár szószerint is vehetjük, mert némelyik eredeti vastagságát megőrzött tábla háta mögé kerülve megláthatjuk az eredeti aranyozás nyomait, és így azt is, hogyan hagyták ki ebből az oda szánt dombormű mögötti helyet.

Ez ugyanis nem szokványos kiállítás, ahol a képek a falra akasztva várják a látogatókat. Itt az a cél, hogy mindent minél alaposabban lehessen szemügyre venni, és egy festmény esetében ehhez természetesen szorosan hozzátartozik a hátoldal is. A táblák tehát kissé ferdén vannak a fal mellett elhelyezve, és így bármelyik mögé odaléphetünk, megnézegethetjük az egymáshoz erősített deszkákat, a festékréteg hordozóit, továbbá a domborműves alakok — ruházatukról ítélve női szentek — körvonalait, és azokat a csapokat is, amelyek a táblához erősítették őket. (Amikor a domborműveket akár más irányú felhasználás, akár csak a táblák vastagságának, tehát súlyának csökkentése végett leválasztották, akkor a csapokat átfűrészelve egyszerűen az őket addig hordozó fában hagyták. Minthogy ezek a csapok olyan mélyek voltak, hogy csaknem a lap túlsó széléig elértek, a goromba művelet megmozgatta a festett oldalon az alapozást, és így a megfelelő pontokon a festékben mindenhol kicsiny, köralakú repedést látunk, melynek nagysága pontosan megfelel a csaplyuk átmérőjének.)

Szintén egy hátlapon található e kiállítás egyik szenzációja, egy nemrég felfedezett, nagyobb nyilvánosság elé csak most kerülő ecsetrajz. A *Feltámadás*-tábla jobb felső sarkában levő, a látogató szemmagasságában — sajnos nagyon rosszul — látható jelenetecske egy női szent vértanúságát ábrázolja. Az arasznyinál alig nagyobb alakok nem is egészen

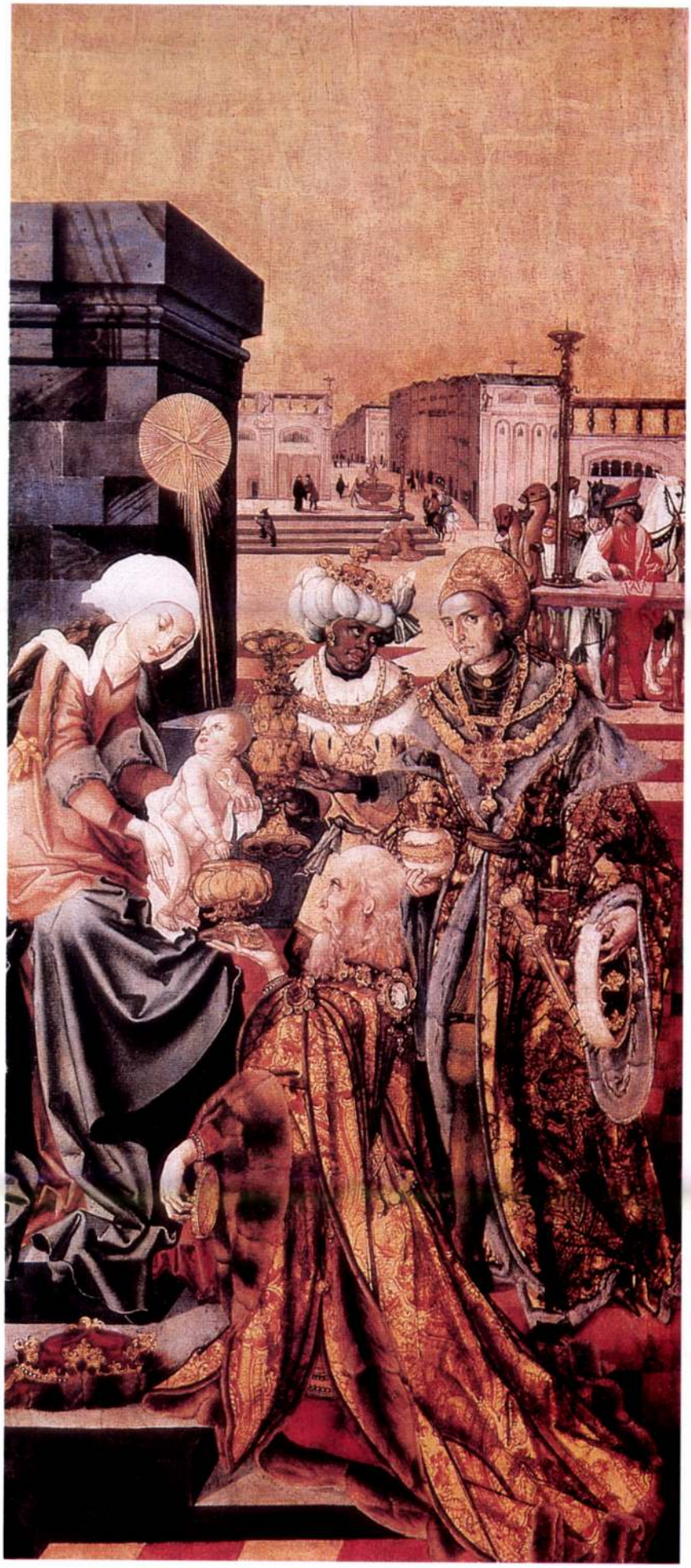

MS mester: A királyok imádása,
1506–1510, hársfa, tojástempera, 180×82 cm,
Lille, Musée des Beaux-Arts

befejezettek, készítőjük aligha szánta másnak, mint egy beszélgetés közben felvázolt, esetleg ujjgyakorlatként, a kéz mozgékonyságának megőrzése érdekében csinált krokinak. (Ne felejtsük el, hogy akkoriban a papír még nagyon drága dolog volt, a nem megőrzésre szánt vázlatocskákat a legkülönbözőbb sima felületekre rajzolták, ahol az nem okozott zavart. Ez a tábla pedig nem a mozgó szárnyak közé tartozott — akkor aranyozás és az oda szánt figura körvonala lett volna az ellenkező oldalon —, így hátlapja egyszerűen az oltárszerkezet belseje felé fordult, tehát a skicc át tudta vészelni az azóta eltelt évszázadokat.) Bár a vértanúsági jelenet az ecset járatásának sajátosságait figyelembe véve aligha a műhely vezető mesterének keze alól került ki, de egy késő gótikus rajz felfedezése mindenképpen figyelemre méltó esemény.

A fő képtábla, a terem legfontosabb helyére állított *Vizitáció* mellett jobbra és balra néhány grafikai alkotás tekinthető meg. Felfoghatjuk ellenpontozásnak, mint amikor egy-két kisplasztikát tesznek az olajképek közé, de a valódi szándék más. A kiállított táblaképek száma végül is kevés, mindössze hét, logikus volt valamit megmutatni abból a miliőből, amelyből a mester művészete kisarjadt. Nemcsak általában a 15. század végi, 16. század eleji művészet képviselői ezek a tollrajzok és rézmetszetek, hanem olyanok, amelyek egészen konkrétan ízesülnek a festő alkotásaihoz. A figyelmes szemlélő hosszabb-rövidebb idő alatt összekeresheti magának azokat a hasonlító részleteket (legtöbbször mozdulatokat vagy kompozíciós megoldásokat), amelyek révén ezek a grafikák idetartoznak; a kevésbé türelmes megtalálja mindezt a katalógusban. A művészettörténész számára viszont ez az első alkalom, hogy ne csak fényképeken tanulmányozza, de a valóságban is ellenőrizhessen néhány olyan megállapítást, amelyeket egy kollégájának cikkében már olvashatott.

Hasonlóképp egy kissé elrejtve láthatjuk a kiállítás másik szenzációját, a Vizitáció-képnek az egész bemutatás kiindulópontjául szolgáló restaurálását dokumentáló fényképeket. A szomorú sorsú remekmű már múzeumba kerülése előtt is több, nyilván restaurálási szándékkal végrehajtott átfestést, egyes részein túlságosan alapos, a festékréteget is eltávolító tisztítást kellett elszenvedjen. A legnagyobb baj azonban az volt, hogy a nyolc

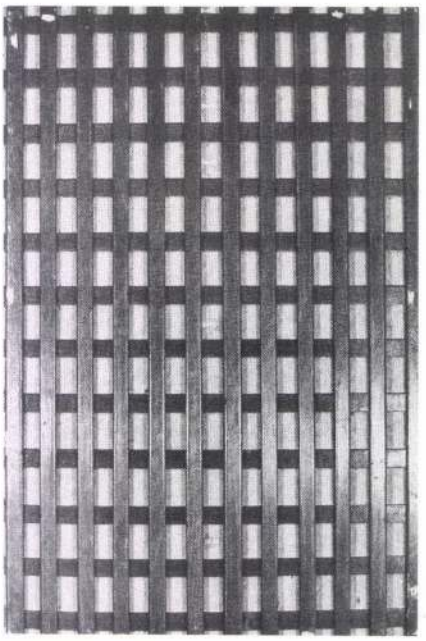

MS mester: A Vizitáció-tábla hátoldala restaurálás előtt

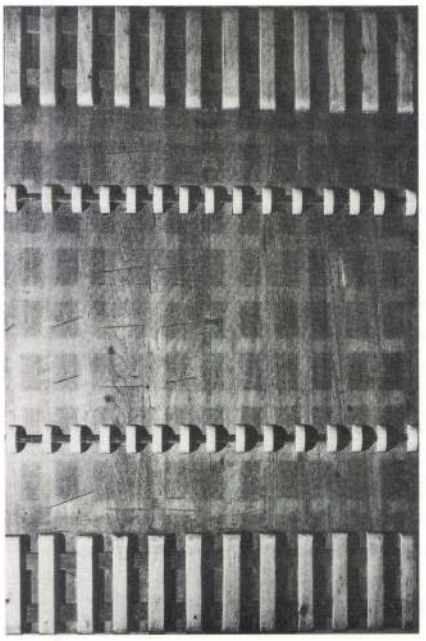

MS mester: A Vizitáció-tábla hátoldala a parkettarendszer korszerűsítése után
(Fotók: Berényi Zsuzsa)

tábla a különféle őrzési helyek levegőjének eltérő nedvességtartalma miatt ismételten elmozdult egymástól, és ettől az éppen az érintkezési helyek fölött levő festékréteg meglazult, sőt lehullott. A restaurálás kezdetén készült, a még csak megtisztított és a hiányokat tömítéssel elfedő állapotot rögzítő fénykép szinte a tigris bőrére emlékeztetően csíkosnak mutatja a felületet. Szerencsére ezek nagy része az aranyháttérre esett, és a legérzékenyebb részeket, a meghatott arcokat és a csodálatosan kifejező kezeket megkímélte, de nagyon fontos ruharedők vagy háttéri részletek vesztek el reménytelenül.

A beavatkozásnak az állapot védelmén kívül természetesen fontos feladata volt a megfelelő összbenyomás biztosítása: el kellett érni, hogy a mai néző ugyanazzal a gyönyörűséggel nézhesse ezt az elsőrangú műalkotást, mint elkészülte után egész Selmecbánya. Ezt egyesek „esztétikai helyreállítás"-nak neveznék, de nem lenne igazuk. Ennek a kifejezésnek általában rossz a híre, és talán nem alaptalanul. Az esztétikai szempontra hivatkozva valóban nem egyszer a megrongálódott régi képek jogosulatlan megszépítése folyik, amit a szigorúbb bírálók okkal neveznek hamisításnak.

Itt természetesen nem ez történt, ennek megfelelően legfeljebb rekonstrukcióról beszélhetünk, hiszen az egyes hiányokat elfedő kiegészítések az eredetitől kissé mindig eltérő ecseteljárással készültek, hogy annak kezdetét és végét jól fel lehessen ismerni. A szakértő ennek köszönhetően pontosan tudja, mit tekinthet középkori képfelületnek, a szép látványra vágyó pedig nem egy képroncsot, hanem olyan táblát lát maga előtt, amelyen kedvvel jártathatja szemét, élvezetét nem akadályozzák a lépten-nyomon jelentkező hiányok.

A kiállításon van miben gyönyörködni, az összbenyomás lenyűgöző. Egy életmű-kiállítás végtére is mindig többet ad, mint a szóban forgó festő műveinek felbukkanása egyik vagy másik kiállításon vagy múzeum tulajdonaként. Most élvezhetjük igazán, milyen lebegő könnyedséggel áll Erzsébet és Mária a szép — és feltűnően nagy — virágoktól díszes rét közepén, milyen drámai a *Keresztrefeszítés*en a halott alatt az elhanyatló Mária és a hitvalló római százados szembeállítása, milyen más, mindegyiknél olaszosabb részleteket állít szemünk elé a *Királyok imádása*. Néha azt csodáljuk, mennyire pompás tüzű, valósággal izzó festékfoltokat használ, máskor azt, ahogy magától értetődően tud furcsa formákkal operálni. Némelyik táblán könnyed rebbenéssel, a másikon erőteljesen, figyelemfelkeltően helyezi el a színeket, és még sokáig sorolhatnánk a sokoldalúságnak azokat a bizonyságait, amelyek általában csak igazán nagy művészek alkotásain találhatók meg. *M. S. mester*ről — talán helyesebb így, a betűk után ponttal leírni, hiszen nyilvánvalóan monogram —, eddig is tudtuk, hogy nagyszerű festő, de a sok kép együttes szemügyre vételétől ezt jobban érezzük, mint eddig bármikor.

(Magyar Nemzeti Galéria, 1997. III. 14—V. 25.)

1997 OKT - NOV.

A Magyar Nemzeti Galéria fő támogatója /
General Sponsor of the Hungarian National Gallery:

Pannon GSM

A kiállítás támogatói / Sponsors:

Shell Hungary
Nemzeti Kulturális Alap
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Budapesti Tavaszi Fesztivál

Az MNG adószáma: 15321233-2-41

Az előoldalon / Illustration:
M S mester: Vizitáció, 1506 (részlet)
Master M S: The Visitation, 1506 (detail)

M. S. MESTER

The Hungarian National Gallery
requests the pleasure of your company
at the opening of the

Budapest Spring Festival
and of the Exhibition

„Magnificat anima mea Dominum"

The Visitation by Master M S
and his Former High Altar at Selmecbánya

at 3 pm. on 14 March, 1997.

Opened by:

Árpád Göncz
President of the Republic of Hungary

Buda Castle, Building C
The Exhibition is open until 25 May, 1997.

A Magyar Nemzeti Galéria
tisztelettel meghívja Önt
1997. március 14-én pénteken 15 órára

a Budapesti Tavaszi Fesztivál kulturális
eseménysorozata és a

„Magnificat anima mea Dominum"

M S mester Vizitáció-képe
és egykori selmecbányai főoltára

című kiállítás megnyitására.

Beszédet mond:

Göncz Árpád
köztársasági elnök

Budavári Palota C épület
A kiállítás megtekinthető 1997. május 25-ig.

A Kormányzó Úr a Führernél

A vezéri főhadiszálláson Hitler fogadta a Kormányzó Urat. Két érdekes kép a találkozásról.

A Führer a Kormányzó Úr kíséretét, Homlok vezérőrnagy, berlini katonai attasét, vitéz Gerlóczy ezredest, a Kormányzó Úr főszárnysegédét és Brunswick vezérőrnagy, ultimarsallt fogadja. — Jobboldali kép: a Kormányzó Úr ellép a német tisztiküldöttség előtt.

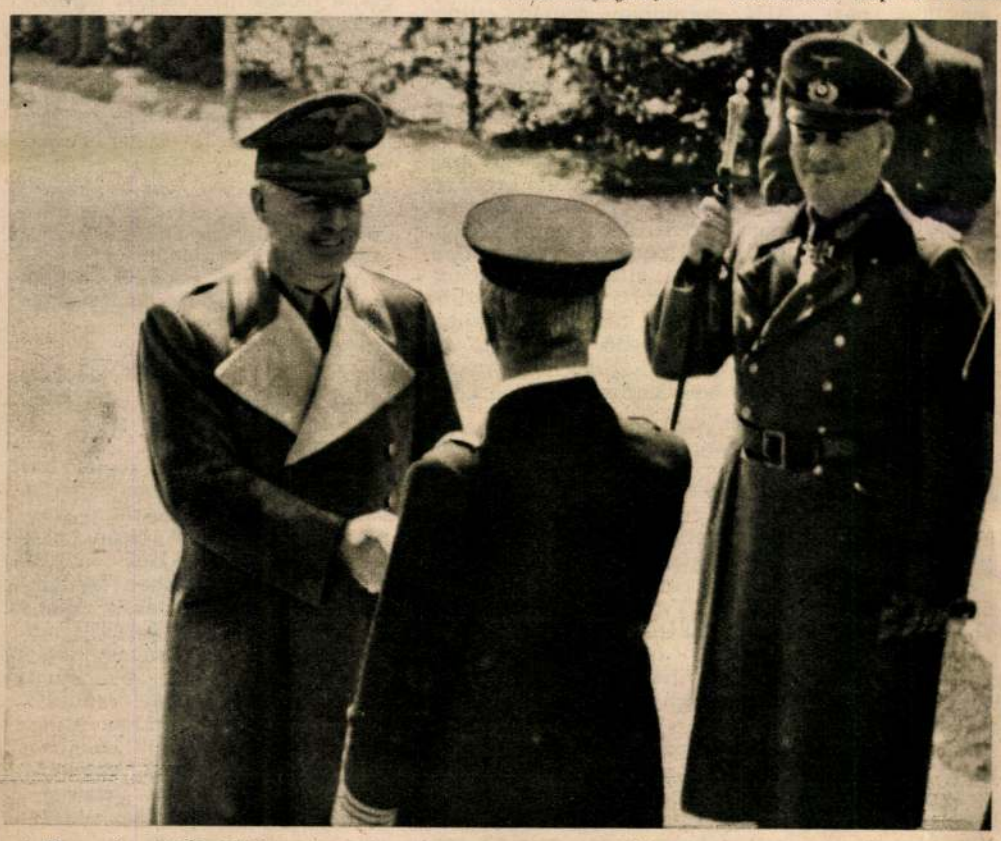

A Kormányzó Úr Ribbentrop német birodalmi külügyminiszterrel és Keitel vezértábornaggyal beszélget. — Jobboldali kép: a Kormányzó Úr, von Jagow budapesti német követ és vitéz Szombathelyi vezérezredes a találkozásnál.

1943. ápr. 20

M. S. mester két műve. Baloldalon: Krisztus az Olajfák hegyén. — Jobboldalon: Kereszthordás, a hontszentantali szárnyasoltár képmaradványa, az esztergomi Keresztény Múzeum tulajdonában. — Alsó kép, baloldalt: részlet a garamszentbenedeki szárnyasoltár képéből. Kolozsvári Tamás „Keresztrefeszítés" című műve. (Esztergom, primási képtár.)

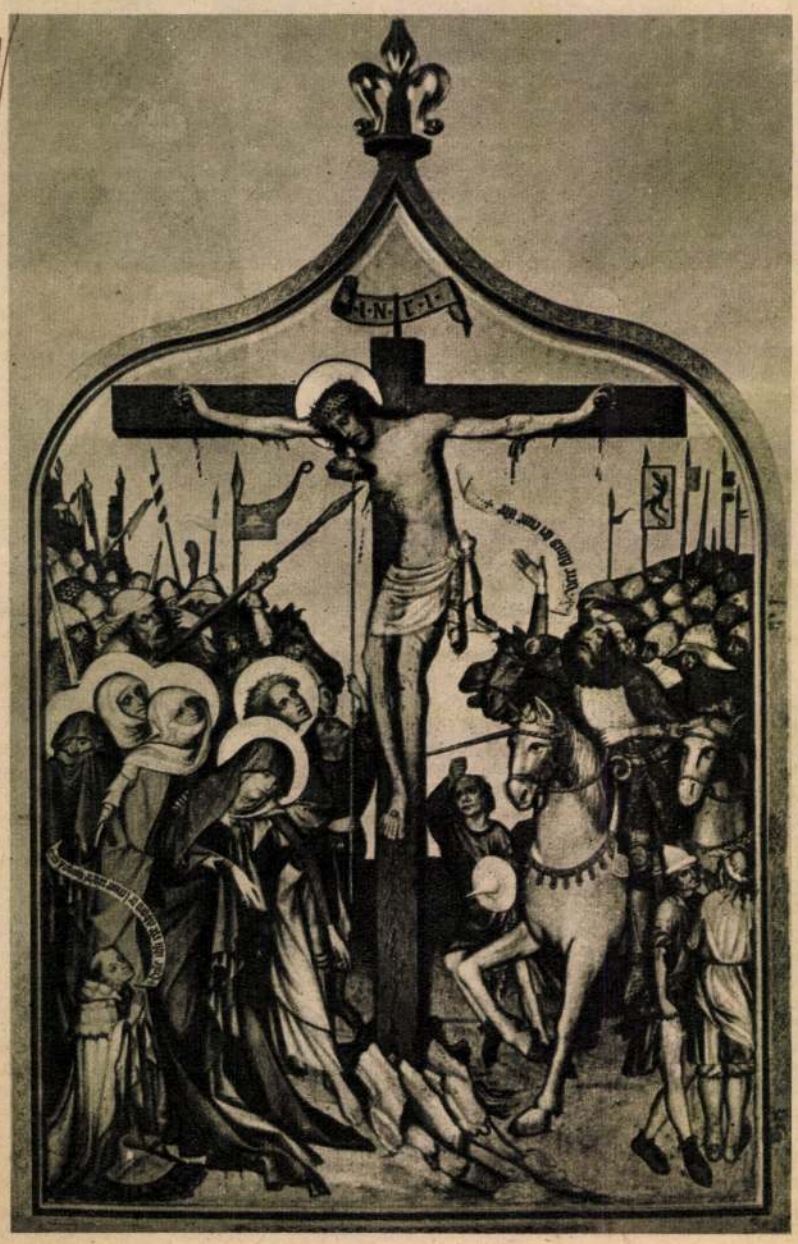

Húsvét képzőművészetünkben

A művészet fokmérője az emberábrázolás, ami érzelmek, indulatok érzékeltetése nélkül nem lehet tökéletes. A legmegrendítőbb emberi arcon az a változás, ami akár testi, akár lelki szenvedésnek kivetítődése. Tehát nem véletlen, hogy a világtörténelem legnagyobb drámája, az Istenember kereszthalála, a diadalmas feltámadást megelőző passió, minden idők és minden nemzet művészét megihlették.

Zarándokoljunk vissza az Árpádok korába, a magyar művészetek bölcsőjéhez s kísérjük végig századokon keresztül mestereink azon változatos szépségű alkotásait, melyek kezdetlegességükben vagy tökéletességükben egyaránt egy gondolat kifejezését célozzák: a Megváltó kereszthaláldozatát.

Egyetlen ma is fennálló románkori székesegyházunk a Szent István által 1009-ben alapított pécsi püspökség dómja. A XII. században Bertalan püspök idejében szobrászati és festészeti díszítéssel gazdagítják, az utóbbiak (XIX. században) a helyreállításkor elpusztultak. De a figurális szobrászati maradványokból sokat találunk a dóm kőtárában. Ezek között van több domborművű passió-jelenet: *Az utolsó vacsora, Jézus elfogatása, Jézus Pilátus előtt* és a *Keresztet vivő Krisztus*. Nem egyetlen mester munkái, egész műhely dolgozott rajtuk és egyesített két európai áramlatot, a franciát és olaszt nemzeti stillé; tehát szobrászatunk már a XII. század közepén a fejlődés magas fokán áll, melyben Pécs az első nagy központ.

A templomok kedvelt díszítő módja a falfestés. Felvidéki templomaink falfestményei között sok húsvéti tárgyút találunk: a Lőcse melletti *Szepesdaróc* 1288-ban épült gótikus templomé hatalmas (4×4 m) méretű; *Krisztus a kereszt fán*, Mária és János között. A gömörmegyei *Süvete* templomának egyik falképe (1290) *Krisztus kínszenvedése*. A legrégibb és talán legérdekesebb a XIII. században román stílben épült, de később gótikus stílben átalakított *zsegrai* (Szepesség) templom falkép sorozata: *Júdás csókja, Krisztus elfogatása* és az *Utolsó vacsora*.

A fémszobrászat is szolgál passió tárgyú emlékekkel; bronz és réz feszületek közül kb. 50 darab maradt fent. Ezek vagy hordozhatók (körmeneten), vagy talpasak, oltárra állíthatók. Érdekessége a XI—XII. századi feszületeknek, hogy nem a fájdalmas külsejű szenvedő, hanem az élő, uralkodó Krisztus függ rajtuk, méltóságos tartásban, fején koronával.

Egykorú falképeink alkotóit túlszárnyalja nemes realizmusával *Miskolci László* misekönyvben fentmaradt kánonképe: *Krisztus a kereszten*, mellette Mária és János apostol. (Az egri érseki könyvtárban.) Kifejező erő dolgában a XV. század legnagyobb szerű falképe sem múlja felül *Rozsnyai Jánosnak* nagyszebeni ág. ev. templom szentélyfalán levő freskója: *Krisztus a Kálvárián*.

Középkori emlékeinket tekintve, a XV. századtól kezdve, szobrászatunkban a fafaragás játszik főszerepet. Nem egy fából faragott, néha színezett, passió-tárgyú szobor maradt reánk: a *bártfai Szent Egyed-templom* csoportja az Atyaúristen karjai között a halott Krisztus, tökéletes anatómiával ábrázolva. A *késmárki főoltár* keresztrefeszített *Krisztusa*, lábai alatt Magdolna térdreboruló alakja. A *csütörtökhelyi* ferences templom *Piéta* domborműve. De méreteivel mindegyiket felülmúlja a *kassai dóm Kálváriája*. (Krisztus a kereszten 3.10 m, a mellékalakok 2 m magasak.) A fafaragás hatása, a festői felfogás, a mozgalmas, zsúfolt kompozíció még korabeli kődomborműveinken is meglátszik a besztercebányai plébániatemplom külsején lévő hatalmas domborművön: *Krisztus az Olajfák hegyén*. Érdekessége, hogy a bibliai tárgyú mű hátterében Besztercebánya képe látható, a város akkori (1500) u. n. felvidéki renaissance stílben épült emeletnyi magas oromfallal ellátott házaival.

A kevés hazai kőemlék sorából említésre méltó a *nagyszebeni Piéta*.

XV—XVI. századbeli szobrászatunk és képírásunk középkori fafaragásunk emlékein, a szárnyasoltárokon maradt fent. (A szárnyasoltár képet, szobrot, domborművet magába foglaló keretes fülke, melyhez mozdulatlan vagy ajtószerűen bezárható szárnyak tartoznak. A bizánci elefántcsont triptichonok mintájára a XIII. században Nyugat-Európában keletkeztek s nálunk is elterjedtek. Virágkoruk a mohácsi vészig tart. Szabad királyi városaink jómódú polgársága versenyez az egyházi művészet pártolásában a főurakkal. Annak ellenére, hogy a török hódoltság és a vallási villongás rengeteget elpusztított közülük, Felső-Magyarország, Erdély szász vidékéről, Székelyföldről nagyszámban, sőt a töröktől teljesen letarolt Alföldről is kerültek elő szár-

M. f. mester

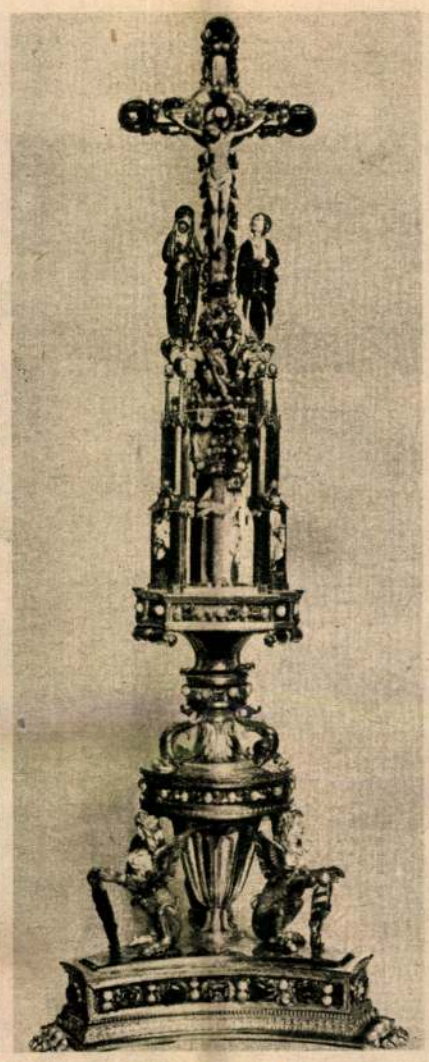

A feltámadt Krisztus alakja az Egyetemi templom szószékén. — Középen: Mátyás király kálváriája, az esztergomi kincstár tulajdonában. — Jobboldalon: a kereszten függő Krisztus. Munkácsy egyik nagyobb kompozíciójához készült ez a tanulmány. (Hubay Jenő hagyatékában.)

Eszterházy Imre esztergomi érsek szolgálatában. Az ő műve a trencséni Illésházy kápolna három szobra: Krisztus a keresztfán, Mária és Szent János között. Az első ólomból, az utóbbi kettő kőből. Az osztrák barokk-festészet legnagyobb mesterének *Franz Anton Maulbertsch*-nek kezemunkája az a hat nagyméretű festmény, melyet Mária Terézia ajándékozott az Erdélyben lévő kicsiny orláti templomnak. Az 1763-ban készült képek közül, melyek ma a fejérvári püspöki palotát díszítik, egyik az utolsó vacsorát ábrázolja. Az építészet és szobrászat közös megnyilvánulásának nagyszabású emléke az epreskerti (egykor józsefvárosi) Kálvária volt. Tervezőjének az osztrák barokk építészt: *Johann Lukas von Hildebrandtot* tartják, bár az építkezés a mester halála után indult meg 1747-ben. A pesti egyetemi templom aranypompás gazdagságú szószéke, hazánk egyik legszebb templomi bútora. Tetejének záróalakja a keresztet tartó, diadalmasan feltámadt Krisztus. (Mesterének *Ludwig Gode*-t vélik.)

Hazai barokk szobrászatunk emléke a budapesti belvárosi plébánia templom mélyérzésű *Kálvária-csoportja*. Számos vidéki mester használta fel mintaképül, aminek következményeként változatos, néha már a népművészet körébe tartozó Kálvária-szobrokat találunk sokfelé: Márianosztrán, Móron, Mogyoródon, Pápán, Vácott, Tatán, Kismartonban, Kőszegen és Kalocsán.

A XIX. század nagy passiótárgyú festménye: *Krisztus Pilátus előtt*, a maga nemében a legszebb. *Munkácsy* 1880-ban fogott hozzá festéséhez s a következő évben már kiállította Párisban. A művész mélységesen emberi módon fogta meg feladatát; az Üdvözítő feje fölé nem fest dicsfényt, a külsőségben igyekszik történelmi lenni. Kifejezésre juttatja az emberi lélek minden indulatát; az érzelmek forrongásából fenkölt nyugalommal emelkedik ki Krisztus magasztos alakja, arcán hivatásának tudatával. Minden alakot nagy gonddal tervezett meg, különböző tanulmányokat festve hozzá. A kompozíció drámai hatású; a lelki mozgalmak mind a főalak felé irányulnak, így a mozdulatok is mind a központra vonatkoznak: az arcok többsége rámered, a kezek feléje lendülnek. Különösen értékes színösszetétele: Krisztusnak a mély árnyalatokból élesen kivilágító fehérruhás alakja.

A kép óriási sikerrel bejárta Amerika és Európa fővárosait, az Ujvilágban Wanamaker tulajdona lett, nálunk sajnos csak reprodukciója látható a Székesfővárosi Képtárban.

Második nagy Krisztus kompozíciója a *Golgota*, 1884-ben készült el. Az 1889. évi párisi világkiállításon szerepel, ez is Amerikába került, szintén Wanamaker tulajdonába. Munkácsy utolsó nagy kísérlete az 1895-ben, már betegen festett *Ecce homo* (Debrecen, Déry-múzeum), ami szinte megdöbbentően mutatja gyógyíthatatlan betegségének hatását; az öt évvel később bekövetkezett tragikus vég már előreveti árnyékát.

Munkácsy Mihály Krisztusképei a század művészi eseményei. Nagy hatását legfőképpen azzal érte el, hogy alakjain az örök emberi indulatokat juttatja kifejezésre; ettől akkor sem tér el, mikor eszményit akar megjelentetni: Istenembere arcán a legnemesebb emberi érzések tükröződnek. A tökéletességre törekvő művészet az emberfeletti érzékeltetésénél sem mondhat le az emberábrázolásról: *„Jól tudom* — mondta Munkácsy — *és szilárdan hiszem, ma is, hogy Krisztus Isten fia, de Istent festeni nem tudok. Így hát elképzeltem, hogy milyen a legjobb ember és azt ábrázoltam"*.

Dr. Gaál Ferike.

Alsó kép: Krisztus Pilátus előtt. Munkácsy Mihály festménye, amelynek eredetije Philadelphiában, másolata pedig a Székesfővárosi Képtárban van.

A honszentantali szárnyasoltár másik két maradványa, M. S. mester alkotása. Baloldalt: „Krisztus a kereszten." — Jobboldalt: „Krisztus feltámadása." — Alsó kép, jobboldalt: „Krisztus az Olajfák hegyén." (Besztercebányai kődombormű.)

nyasoltárok vagy maradványaik. Lőcse és Bártfa templomaiban ma is sok látható, az utóbbi egyik legszebbje a: Szent Kereszt-oltár.

A *garamszentbenedeki* bencés apátság templomából az esztergomi primási képtárba került nyolc festmény (közülük öt húsvéti tárgyú) és egy feliratos predella. Bár az utóbbi elpusztult, maradványaiból Gerevich Tibor megállapította, hogy a nyolc festmény eredetileg egy szárnyasoltárt alkotott. A felirat szerint az oltárt *Kolozsvári Tamás* festette 1427-ben a garamszentbenedeki apátsági templom számára, Szentbenedeki Miklós győri olvasó kanonok megbízásából, kinek térdelő alakja a *Keresztrefeszítés* képének bal sarkán látható. Valószínűleg szintén szárnyasoltár maradvány a *hontszentantali* plébániatemplomból az esztergomi keresztény múzeumba került 4 passió-kép: *Krisztus az Olajfák hegyén, Keresztvitel, Keresztrefeszítés* és *Krisztus feltámadása.* Mestere, kinek kilétéről csak annyit tudunk, amennyit a Feltámadás képének jelzése mond: „*M S. 1506*", szereti a zsúfolt kompozíciókat, az erőszakos taglejtéseket, a nyers, durva arculatokat. Krisztus arcán a szenvedés a borzalmasságig reális. Ugyanígy szárnyasoltár fentmaradt része az *okolicsnói ferenciek* templomának két, Krisztus ostorozását ábrázoló szárnyképe. (Szépművészeti Múzeum.) Figyelemreméltó, hogy az ostorozó három pribék különböző ruhaviselete mintha a középkori Buda lakosságának három nemzetiségét képviselné.

A fafaragás elnépiesedését bizonyítja, hogy főbányavárosaink környékén kisebb helyek templomaiban is találunk szárnyasoltár emlékeket: ilyen a XVI. századbeli *bakabányai* főoltár, szekrényében *Kálvária-csoport.* Az oltár szárnyain négy dombormű: *Krisztus az Olajfák hegyén, elfogatása, ostorozása* és a *keresztkihordozás.* A népies jellegű szobrok, faragványok e vidék bányászaitól ma is faragott Betlehemek alakjaira emlékeztetnek. Népies jellegű munkák a székely szárnyasoltárok, Erdély falusi templomaiban fentmaradt emlékek, ügyes faragásuk, élénkszínű festményeik igen hatásosak. A *csíkszentléleki* festett oltár, mely a predella címere és felirata szerint az ottani Czakó-család rendelésére készült 1510-ben, szárnyain nyitva tíz szentet, zárt állapotban Krisztus szenvedésének nyolc jelenetét ábrázolja. A képírást mesterségesen űző festő műve, aki elsősorban a hívek értelmére és érzelmére igyekezett hatni. Ezt a félhomályos templomban, harsogó színeivel sikerült is elérnie. A *csíkszentléleki* oltár a Nemzeti Múzeumban van, a *csíkménasági* oltárral együtt. Utóbbi szekrényfülkéjében álló Madonnával, szárnyain a *Passiót* ábrázoló élénkszínű, *Dürer* metszetei után készült festményeivel.

A középkor ötvösművészetének remeke, nem hazai mester kezétől származó, de legjelentékenyebb magyarvonatkozású, passiójelenetet megörökítő műtárgyunk a renaissance fejedelem *Mátyás király Kálváriája.* Felső része, mely Szűz Mária és Szent János között a felfeszített Krisztust ábrázolja, XV. század elejéről való francia munka. Ehhez Mátyás király oroszlánlábakon nyugvó renaissance talpazatot készíttetett, olasz mesterrel. A Kálvária aranyból van, gazdagon zománcozva, 213 keleti gyöngy és drágakő dísszel. A király halála után Bakócz Tamás érsek birtokába került, azóta az esztergomi főegyház kincstárában őrzik.

A török hódoltság, az ország három részre szakadása, a művészetekre súlyos következményekkel járt. A király Bécsbe költözött, megszünt az udvar irányító szerepe, a vallási villongásokban elgyengült és javaitól megfosztott egyház sem tölthette műpártoló hivatását. A mohácsi vész után, a barokk térfoglalásáig, főleg a protestantizmus elterjedésének nyomában, hazai szobrászatunk és képírásunk jórészt csak a halotti kultuszra szorítkozik.

Bár a barokk művészet minden pompájával csak a török kiszorítása után, a XVIII. században terjed el országszerte, de már az ellenreformációval fellép: középkori templomaink helyreállítását barokk stílben végzik. A XVII. században átalakított nyitrai székesegyház legszebb részlete *Pernegger János* vörösmárvány oltára 1662-ből, melynek dombormüve Krisztus levételét a keresztről ábrázolja.

A XVIII. században a török kiszorítása után megindult a templomok újjáépítése, szobrokkal, stukkókkal való díszítése. Sajnos, hazai talajban gyökerező korabeli mestereink alkotásai nagyrészt elkallódtak. Az óriási, számos értékes fából faragott és színezett szoborral díszített barokk oltárok a multszázadbeli templomhelyreállításnak estek áldozatul. (Mint Körmöcbánya lebontott templomának főoltára.)

A meghívott és megtelepedett művészek között jórészt a Bécsen át érkezett felsőolasz és osztrák mesterek vitték a főszerepet. A kor legjelentősebb szobrásza *Georg Raphael Donner,* aki 1722—1739-ig Pozsonyban dolgozik

A második világháború

1943 husvétján nagyszabású előkészületek jellemzik a háborús helyzetet és mindenki tisztában van azzal, hogy a most következő hónapokban olyan arányú harcokra kerül sor, amilyenekre még kevés példa volt a második világháború elmult három és fél esztendeje alatt. Ezek a harcok minden bizonnyal elhatározóan fogják befolyásolni a háború további alakulását.

A tengelyhatalmak táborában fontos tárgyalások folytak le. A Duce és a Führer háromnapos tanácskozáson döntéseket hoztak a háború folytatására nézve. Meglátogatta a Német Birodalom vezérét Horthy Miklós, Magyarország kormányzója is, aki látogatásáról vasárnap tért vissza. Előzőleg Borisz bolgár király és Antonescu román államfő volt a Führernél.

Egyelőre csak azt látjuk, hogy a szovjet fronton hatalmas arányú fölvonulás megy végbe és a harmadik keleti offenzivára a német hadvezetőség minden előkészületet megtett. Ez a harmadik offenziva már a totális háború jegyében indul meg, azaz abban az értelemben, hogy Németország beveti a harcba mindazokat az erőket és tartalékokat, amelyeknek mozgósítását az idei téli szovjet offenziva legkomorabb napjaiban határozott el.

A keleti fronton megfigyelhető német erőösszpontosításokra azért is nagy figyelmet kell fordítanunk, mert idén nemcsak a tavasz és az olvadás következett be a szokottnál korábban, hanem a talaj felszáradás is gyorsabban megy végbe és a terep előbb válik alkalmassá a nagyszabású hadműveletek megindítására. A tavalyi szovjet elleni offenzíva májusban indult meg a krimi félszigeten Szebasztopolnál és a kercsi földnyelven és csak annak a két szovjet erőközpontnak a megsemmisítése után kerülhetett a sor a nagy támadás megindítására június 28-án. Idén hasonló előfeltételek végrehajtásával nem kell vesződni és a német hadvezetőség közvetlenül indíthatja meg a nagy offenzívát.

Az egyéb frontokon a tengelyhatalmak erőfeszítései az európai erőd megvédésére irányulnak és azt a célt tűzték maguk elé, hogy visszaverjenek minden kísérletet, amellyel az angolszászok az európai erőd egyes pontjain, Norvégiában, Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban, vagy a Balkánon partraszállni akarnak. Az európai erődöt az elmult hónapokban alaposan megerősítették és az angolszász hatalmak sem titkolják, hogy megostromlása igen súlyos és nehéz feladatot jelent és minden partraszállási vállalkozás óriási kockázatokat és roppant veszteségeket rejt magában.

Az a csata, amely jelenleg Tuniszban folyik, szintén az európai erőd körüli harcok keretébe tartozik. Az Északafrikában küzdő német és olasz csapatok mintegy fél évig tartóztatták fel és késleltették a roppant túlsúlyban lévő ellenséges erők előnyomulását, több hónappal visszavetették az angolszászok Casablancában elhatározott európai inváziós terveinek végrehajtását és megakadályozták azt, hogy az Európa elleni támadás akkor induljon meg, amikor a Szovjet téli offenzivája még folyamatban volt és Európa keletén válságos helyzetet teremtett.

Közben azonban a Szovjet feltartóztathatatlannak látszó rohamát sikerült megállítani. A Szovjet nem tudta elérni a maga elé tűzött merész célt: Ukrajna és Fehér-Oroszország visszafoglalását. Jelenleg már a német hadvezetőség a nagy visszaütésre készülődik. Afrikában pedig a tengelycsapatok rendkívül ügyes taktikával Tunisz északkeleti csücskében vonták össze erőiket a két afrikai erőd, Bizerta és Tunisz vidékén. Bizerta és Tunisz megtámadása és bevétele még igen nehéz feladatot jelent és nagyon értékes időt rabolhat el az angolszászoktól azokból a hónapokból, amelyek a második világháború most meginduló sorsdöntő harcainak rendelkezésére állanak.

Dr. Halmossy Dénes
haditudósító.

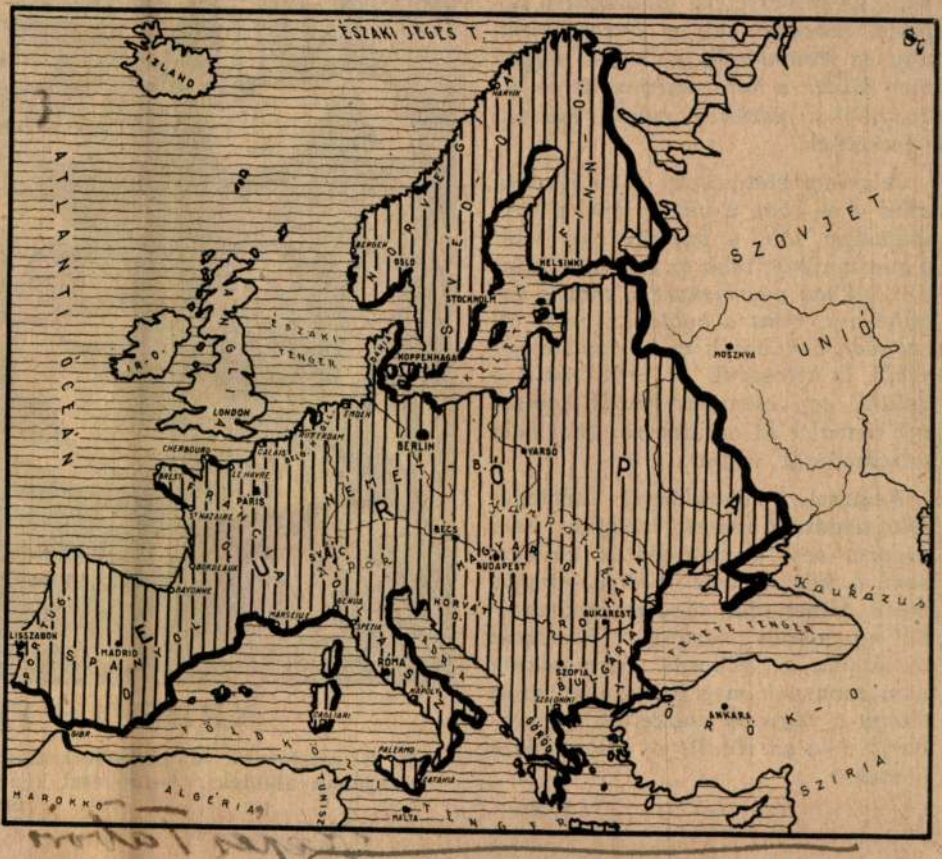

FELTÁMADÁS!

A feltámadás ünnepe, a nagy harcok pihenője. A húsvét reggele ébredés éjből, tavaszodás télből, éledés halálból. Az alleluja a világharc diadalmi éneke és a húsvéti harangszó az élet győzelmét harangozza be a világba.

Nemzeti életünkben sok volt az olyan időszak, amikor kegyetlen, ellenséges kezek sírkövet gördítettek függetlenségükre, szabadságunkra. A sírkövet azonban mindig le tudtuk magunkról hengeríteni, mert a nemtörődömségben és érzéketlenségben elfonnyasztott, a belső romlástól elhervasztott nemzet mindig él, erkölcsi erejének mélyreeresztett gyökereiben, élő nagylelkű és romlatlan fiainak kiválasztottjaiban.

Az idei föltámadás ünnepének ténye és ereje nagy erőforrást jelent számunkra. A világ-vihar hazánkat is belesodorta a háborúba és otthonaink megvédésére apáinkat és fiainkat a ki nem kerülhető körülmények csatasorba állították a keleti fronton. A harcmezőkön áldozatokat hozó katonák példája szerint rendezi be életét a haza határain belül élő minden magyar. Az ország aprajanagyja kiveszi részét a háborús időkkel járó nagypénteki napokból és a külső és belső front az áldozat és a hősiesség lelkét leheli. Fiaink a csaták zajában hősök lesznek, kik beszélni nem, de tenni tudnak, kiknek egy gondolatuk van: küzdeni s győzni és a győzelem érdekében mindent, önmagunkat is odaadni. És valamint nagy és emberfeletti áldozatokra képesíti harcosainkat a hazaszeretet, úgy az itthonlévők is, akik ugyan nem állnak a harc tüzében, de az áldozatból a részüket mégis kivenni igyekeznek.

Jelenlegi életünkben több a rossz, mint a jó, több a vihar, mint a harmatcsepp, több a pusztító tűz, mint a gyertyafény, több az égő falu, mint a mosolygó gyermekszem, több a halálhörgés, mint a boldogító csók. Mi azonban a háborús világ ágyúdörgéséből is kiérezzük az erőt, mely a velünk egy eszméért küzdő nemzetek diadalát és minden rosszból való feltámadását jelenti.

Nemzeti boldogulásunk végleges feltámadásába vetett hitünket nem zavarja sem a nagypéntek emléke, sem a körülöttünk kísértő romlás. Mi a föltámadás tavaszi sugárzatából nyugodtan nézünk a keresztút távlatába; a háborús benyomások nem zavarnak meg bennünket, mint ahogy a ragyogó napkeltét nem zavarja meg az elmúló éj feloszladozó homálya.

S. G.

KRISZTUS FELTÁMADÁSA

M. S. mesternek, a középkori magyar táblakép oltárfestészet kiemelkedő alakjának alkotása. A művészi képet az esztergomi Keresztény Muzeumban őrzik.

Képes Tábori Újság 1943. ápr. 23

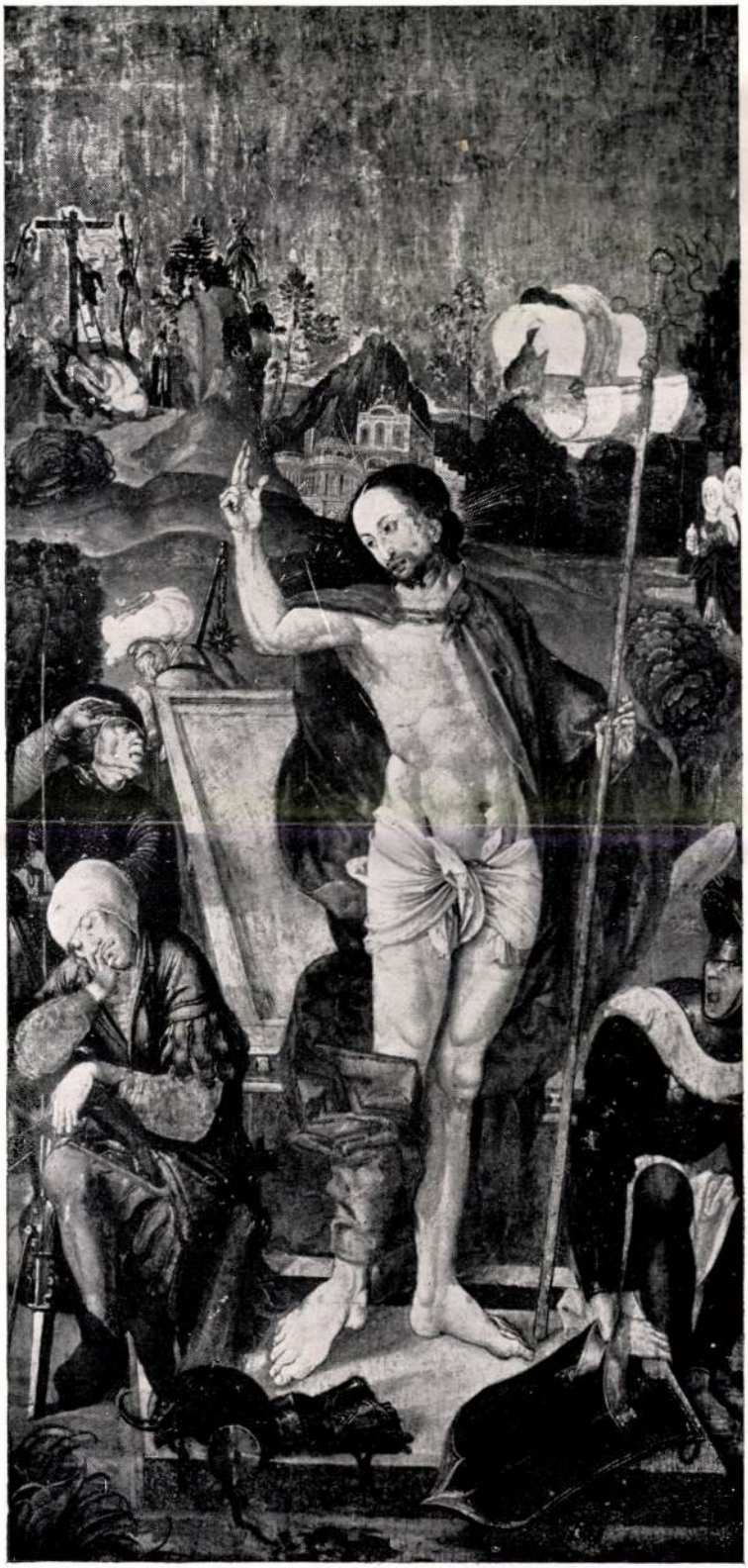

62.) *Maestro M. S.*, Risurrezione di Cristo.
Esztergom, Museo Cristiano 1506.

Hor. Rinasc.

M. S. master

juk, hogy az ember előbb rajzolt, s csak
n írt, s hogy a rajz a gondolatok kifeje-
nek épen úgy eszköze, mint az írás, sőt
l régibb eszköze.
írás kifejlődésével azonban nem vált
legessé a rajz, azontúl is megtartotta jelen-
ét, s Viollet-le-Duc igen találóan hata-

A fametszet és a rézmetszet, mint a raj
szorosításának eszköze majdnem egyi
könyvnyomtatással és azóta e kettő k
járt, párhuzamosan fejlődött technikai
a könyvnyomtatással együtt, a rajz sok
sításának módja is a legújabb időben
latos tökélyre jutott.

Nem célunk a képek sokszorosít
különféle módját, az eljárások technikai
leteit és az elért eredmény művészi
mérlegelni, ezúttal inkább arra irány
figyelmünket, hogy a képek könnyű
tását miképen és mire használják, vajj
ügyességet mindig jóra fordítják-e?

Mint ama régi, kezdetleges korban,
ma is egyszerűbb és könnyebb módja a
mak, gondolatok kifejezésének és közlés
a kép hatása is közvetlenebb és élén
mint az írásé. A könyv elterjedése nag
sokkal nagyobb a képé; a hol még nem
lunk könyvet, ott már találunk képeket
lyek sok helyen most is a népnek o
könyvül szolgálnak. Meggyőződhetik

A virágok eredete korántsem olyan egyszerű, mint korunk festői látásra nevelt embere vélné. Ma a virágban nem keresünk mást, mint színt, alakot és illatot, mindebben gyönyörködni tudunk, mert ha valamire, hát a modern virágkultuszra ráillik Kant híres elve, hogy szép az, ami érdek nélkül tetszik. A régi ember egészen másként gondolkozott. Egyes virágokat nem fogadott be a hivatalosan elismert virágkultuszba, bármi módon kínálták is magukat.

Így például az iriszeket sem. Az iriszek ismerete, mint nevük mutatja, már a régi görögökre visszavezethető. Irisz a szivárvány görög neve, ha tehát például Dioskurides egy növényt ezen a néven jelez, kétségtelenül azért teszi, mert ismeri bámulatos gazdagságát a színekben, amely virágját a szivárványhoz teszi hasonlóvá. Plinius egyenesen meg is mondja: «virágai különböző színűek, mint a szivárvány, ezért nevezték el irisznek». Mégis az irisz az ókorban nem számított virágnak. Akkoriban tudvalevőleg nem a csokor, hanem a koszorú járta divatját. Több jegyzék maradt ránk görög és római koszorúvirágokról, egyben sem szerepel az irisz. Plinius így kezdi az iriszek leírását: «Azzal a körülménnyel is számolnunk kell, hogy sok illatos növény nem tartozik a koszorúvirágokhoz, mint az irisz.»

Miért nevezte meg növényünket mégis már az ókor embere, ha nem ismerte el hivatalosan virágja szépségét? Erre is megadja a feleletet a mindentudó Plinius: «Az irisznek csak gyökerét használják, és pedig kenőcsökhöz és gyógyszerekhez.» Az irisz gyökere, vagy helyesebben mondva, gyökértörzse, rendkívül nagyrabecsült gyógyszer volt a régi világban.

Tudjuk a történelemből, hogy a régi Görögországban külön foglalkozási ág volt a gyökérásás és a gyökérásókat rizotómoknak nevezték. A görög rizotómok a mai drogisták ókori elődei. Tudományukat a keleti mágusoktól szerezték és még Plinius korában is ragaszkodtak azokhoz a szertartásokhoz, amelyeket keleti mestereiktől elsajátítottak.

A mai ember, aki elvesztette érzékét a misztériumok iránt, ha gyökérre van szüksége, ásót fog és kiássa a gyökeret. A görög rizotóm ünnepélyes szertartások közt végezte el ezt a munkát. Például Plinius így írja le az irisz gyökerének megszerzését: «Ha ki

Foto Vajda László

Sárga vízililiom

Tükör 1934. június

Tarka írisz a Harsányhegyen

Foto Vajda László

akarjuk ásni, három hónappal előbb mézes vizet öntünk köréje, hogy ezzel a kedveskedéssel mintegy kiengeszteljük a földet; kard hegyével háromszor kört húzunk körülötte, kiemeljük a gyökeret és nyomban ég felé tartjuk.» Vagyis az egyszerű gyökérásó is szükségesnek tartotta akkor, hogy ilyen módon megköszönje a természet ajándékát: kiengesztelje a földet és az ég áldását kérje.

Hogy mi mindenféle bajában használta eredménnyel a régi ember az irisz gyökerét, nincs helyem itt mind elmondani. Aki kíváncsi rá, megolvashatja akár Plinius, akár Dioskurides munkájában, sőt a magyar füveskönyvekben is, mert az ókori füvész-orvosok tudománya szószerint vándorolt századról-századra s a régi magyarok is az ő receptjük szerint sok betegségüket gyógyították az irisz gyökerével. Különben még napjainkban is ismerik ezt a gyógyszert és sok helyt láthatjuk csecsemők szájában. Az irisz gyökerének ibolyaillata van, ezért violagyökérnek nevezték el a középkor gyógyszerészei. Plinius természetrajzában olvasom, hogy «a fogzó gyermeknek eredménnyel akasztják nyakába a gyökerét». Akkor még úgy hittek a gyógynövényekben, hogy elégségesnek tartották, ha magukkal hordták. Mint sokan napjainkban a receptet! Azonban olyanok is voltak, akik nem hittek a távolhatásban és cuclit faragtak a violagyökérből s a fogzó csecsemő szájába dugták.

A violagyökér-cucli ma is kereskedelmi cikk egész Európában s természetesen Magyarországon is. Sőt mi több, ma is ugyanannak az iriszfajnak gyökeréből készül, mint 2000 évvel ezelőtt. Úgyanis a görögök és a rómaiak azt tartották, hogy legjobb az illiriai violagyökér. Ezért az ókor gyökérásói Illiriában szerezték be a violagyökeret. Akkor még nem gondoltak arra, hogy sokkal egyszerűbb lenne ezt a kiváló növényt kertbe ültetni. A középkor drogistái már nem szívesen mászkáltak messzi vidékekre, hanem amint tehették, megszerezték a gyógynövényt és kertben termesztették. Így jutott el az illiriai irisz Itália kertjeibe. Tehát korántsem mint virág, mint dísznövény, hanem mint violagyökér, amely megkönnyíti a gyereknek a fogzást.

És most következik a dicsőséges átalakulás. Mindenki hallotta, hogy Firenze, a művészetek hazája, a liliomok városa. De milyen kevesen tudják, hogy ez a firenzei liliom nem más, mint az irisz, a violagyökér! A dolog úgy történt, hogy a középkor vége felé Firenze fontos ipari és kereskedelmi központtá fejlő-

dött, ahonnan egyebek közt nagyban hordták szét a violagyökeret is. Mikor a violagyökérüzlet fellendült, nosza mindenki iriszt, azt a bizonyos illiriai iriszt ültette szőlőjében.

Ekkor azonban már más neve is volt az irisznek. A biblia tudvalevően egy virágot ismer, a liliomot. A középkorban a biblia nyomán egész Európában elterjedt a liliomkultusz és mindenféle szép virágot liliomnak neveztek. Így az iriszt is, amely megkülönböztetésül a bibliai fehér liliomtól, kék liliommá lett. A modern virágkultusznak a lovagok a megalapítói. A lovagkor avatta modern értelemben virággá az iriszt is. A XV. században tűnik fel először mint kék liliom, ahogy akkoriban latinosan mondták: lilium coeleste. Így értjük meg, miért nevezték Firenzében is liliomnak az iriszt, miért nevezték el a XV. században Firenzét a liliomok városának és miért viseli a violagyökeret szolgáltató irisz a tudományban az Iris florentina nevet. Később természetesen találóbb lett a név, amikor tudnillik megcsökkent az érdeklődés a violagyökér iránt s az elvaduló kék liliomnak gyökerét már nem sokat ásogatták, inkább virágja szépségében gyönyörködtek, amely elragadta a szépért lelkesedő lovagkori lelkeket.

A föntiekből könnyű megérteni azt is, hogy Magyarországon is mint kék liliom tűnt fel az irisz és mai napig ezt a nevét hordja, noha a mult század elején Diószegi és Fazekas a naturalista «nőszirom» névre akarták átnevezni. Irott műben még nem is rögzítették magyar földön e virág magyar nevét, mikor már egy régi magyar festő, akit csak MS. monogrammja révén ismer a magyar festészet, vásznon örökítette meg a kék liliomot. MS. mesterről, mint általában a középkori magyar festőkről, szinte semmit sem tudunk, csak annyi kétségtelen, hogy hazánkban dolgozott és hogy művei a régi magyar festészet legremekebb alkotásai közé tartoznak. A Szépművészeti Múzeum őrzi «Mária és Erzsébet találkozása» címen ismert festményét, amelyhez foghatót az új magyar festőművészet is keveset alkotott. A romantikus háttér előtt áll Mária és Erzsébet alakja s előttük kétoldalt egy tő kék liliom és egy tő bazsarózsa, középen pedig egy tő kankalin.

E kép 1506-ban készült. A XVI. században Középeurópában és így Magyarországon is mindenütt az a sötétkék virágú irisz volt a legkedveltebb kékliliom, amelyet MS mester képén is látunk. Ezt a fajt Linné Iris germanica néven különböztette meg éppen azért, mert leggyakoribb a középeurópai kertekben. De nemcsak az ember ültetett Középeurópában iriszeket, hanem, és pedig sokkal régebben, a természet is. Az őshonos középeurópai, Magyarországon is gyakori iriszek közül elsőnek fordul az ember figyelme a sárga vagy vizililiom (Iris pseudacorus) felé. Már a XVI. század végén Clusius, a Magyarországon is járt kiváló belga botanikus, sok iriszfajt ismertet, így Magyarországról a tarka iriszt, amelyet Sopron mellett gyüjtött, a törpe iriszt, a magyar dombok legszebb tavaszi ékességeinek egyikét.

Clusius korában terjedtek el a kertekben a szebbnél-szebb keleti iriszek is, amelyeket részben a török közvetített nyugatra Bécsbe, ahonnan éppen Clusius juttatta tovább nyugatra a városi kertekbe. Legnevezetesebb e nyugatázsiai fajok közt az Iris persica és a sötét szürkéskék virágairól fekete liliomnak nevezett Iris susiana. Utóbbit a török virágok felfedezésében nagy szerepet játszott Busbecq, korának kiváló államférfia, I. Ferdinánd konstantinápolyi követe, küldte 1573-ban, kevéssel karácsony előtt Bécsbe Clusiusnak.

Korunkban sem tűnt le az iriszek dicsősége. Sőt napjainkban teljesedett ki legnagyobb gazdagságában, mert a modern ember mind a kerti, mind a szabad természetben díszlő iriszekben egyaránt gyönyörködik.

M. S. mester: Mária és Erzsébet találkozása
A Szépművészeti Múzeum engedélyével

FALUSI KÉPESKÖNYV

Irta Szabó Pál — *Dallos Hanna rajzaival*

Tavasz. Zöld bársonnyal bevont a legelő és a bársony fölött ezüst uszállyal lépked tova a nap. A kútágas árnyéka mutatja az idők múlását a delelőn, a gulya állva, fekve kérődzik az álláson, legtöbbje szemben a nappal, pislogva, hunyorogva, szinte bizonyságot tesznek arról, hogy a földön örök az ó-szövetség.

Erre hoz engem véget nem érő földkörüli utam, és majd hogy térdre kényszerít a vizek, fények, füvek, állatok szent békessége. Az ég s föld roppant ölelkező távolában orgonasípok mozgolódnak, de fénylők, de tündöklők ez égi billentyűk. Már fel is búg a dicső kardal olyan lelket örömsírásra nógató harsonával, hogy menten tágra nyílik a szív, a lélek, és keresztülszáguld mindazon, ami van, a bizonyosság: szép vagy Világ. Te vagy a szépek nagy egyetemessége . . . Mindazonáltal tétován teszek a delelő felé néhány lépést, mert mintha most valami elpattant volna. Távol kakas kezd kukorékolni a faluban és felhő veszi körül a föld s ég ölelkező karját.

— Adjon Isten jó napot — köszöntöm a kútágas árnyékában heverésző gulyáslegényt, akit még távolról láttam, hogy itt fekszik és olvas.

A legény kicsit bizalmatlanul adja vissza köszöntésem, tán arra is gondol, hogy megzavarom őt olvasás közben. Könyvét behajtja és szinte tiltakozva teríti a gyepre kezét, titkos szertartásában akadályoztam meg. Matató kezében megvillan a könyv sárga fedele, aztán béhúnyja szemét az írott világ minden varázsa.

— Lám csak, könyvet olvasol, cimbora. Mit olvasol?

— Ez? Ez a füttyös Dan — mondja így, ahogy írva van, és mintha tilos volna gulyáslegénynek a könyvek, betűk kéje, piros hullám seper keresztül arcán, szemét behúnyja az öntudatában bujkáló iménti betűk után.

Hát persze, a füttyös Dan. Vizek, fények folynak, folydogálnak a régi úton, és a legelőről immár végképpen kiszorul a Csokonai sírás. De itt van helyette a füttyös Dan.

— Szereted ezt a könyvet, cimbora?

— Hát elolvassa az ember. Most ez van, meg oszt jó lova van neki. — Könyökére támasztja fejét és mereven néz arra, ahol olyan csordult szerelemmel ölelkezik a földdel a horizont. Tán a Max Brandok szülte ménes nyargalását nézte, tán azt hallgatta, hogy könyvéből arra telepedett a megénekelt füttyszó.

— Szoktál te más egyéb könyveket is olvasni, cimbora? Hol veszed ezeket a könyveket? — kérdeztem tőle, mert jaj, néha könyveket írok én magam is, és imé, a legelő közepén is találkozhatnak írók és olvasók.

— Minden nap kihozok egy könyvet, mert hogy Peszti, a húgom az ispány úréknál szolgál és ű onnan kapja.

— Igen, az ispányéktól . . . — s titkon abban bízok, hogy bizonyára tágas, nagy szo-

KRISZTUS SIRATÁSA ÉS A FELTÁMADÁS

Írta HOFFMANN EDITH

A teljes magárahagyatottság lelki megpróbáltatásai s szörnyű testi kínzások lázas napjai záródtak le az Istenben való megnyugvásnak ezekkel a nemes szavaival: «Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.» Ami ezután következett, áldozatos vállalás volt a tanítványok részéről, — s a szeretet vallása elindult útjára.

A művészet engedelmes eszközül állt be az új vallás leghathatósabb hirdetői közé: az első keresztények művészetének más tárgya nem is volt, mint Jézus dicsőítése s legfőbb tárgya volt a művészetnek további 1700 éven át. Hogy ez alatt a hosszú idő alatt, az egymásra következő korokban mit ábrázolnak Jézus életéből a művészek és hogyan dolgozzák fel tárgyukat, abban a legkülönfélébb tényezőknek van szerepük.

Ha nagy általánosságban vizsgáljuk a kérdést, azt mondhatjuk, hogy a művészet Jézusnak az idők folyamán négyféle arculatot adott. Az első korszakban a XIII. századig az ábrázolások lényege Jézus istenvoltának kiemelése; a szimbolumoktól át és átszőtt ábrázolásokban Jézus, mint dogma jelenik meg, arca megközelíthetetlen, alakja egy végtelenül bonyolult és mai eszünkkel szinte felfoghatatlan, elvont theológiai rendszerbe illeszkedik bele, mely csak annyit törődik Jézus életével, amennyire az a vallás hozzátartozik. Megmutatja, de érzelmi megnyilatkozásokat nem fűz hozzá, a szenvedések fölött nem kesereg.

Krisztus levételénél a keresztről János evangelista szerint csak arimathiai József és Nikodemus volt jelen. Ennek megfelelően a jelenetnek a régi művészetben csak két szereplője volt, József, aki alacsony létrán állva leemeli Jézust a keresztről és Nikodémus, aki a szögeket húzza ki a sebekből s szabaddá teszi Jézus testét. A X. században azonban egyszerre csak megjelenik a kereszt lábánál Mária és János is. Helyük szigorúan meg van szabva; Mária a kereszttől jobbra áll, Szent János balra. Ez az elrendezés annyi theológiai értelmezéssel és indokolással volt egybefűzve, hogy szabad megváltoztatására már csak a XVII. században mertek gondolni. Az Istenség ábrázolásánál a szokásnak kényszerítő hatalma van. Eleinte mind a két alak mozdulatlan, azután megszületik az a szép motívum, hogy Mária megcsókolja Jézus lelógó kezét, vagy hogy Krisztus mindkét kezét ő tartja, Nikodémus pedig a lábakból húzza ki a szögeket és Krisztus szabaddá tett felső teste ráborul arimathiai Józsefre. Szent János eleinte nem vesz részt a cselekményben, kezét arcához emelve sír, s csak a fejlődés újabb fokán, a XII. században merül fel az a művészi gondolat, hogy Jézus két keze ne egy oldalra lógjon le, hanem szétnyiljon, úgy hogy balkezét János megcsókolhassa. Ez az újítás, szimmetrikus elrendezésével egyrészt az isteni

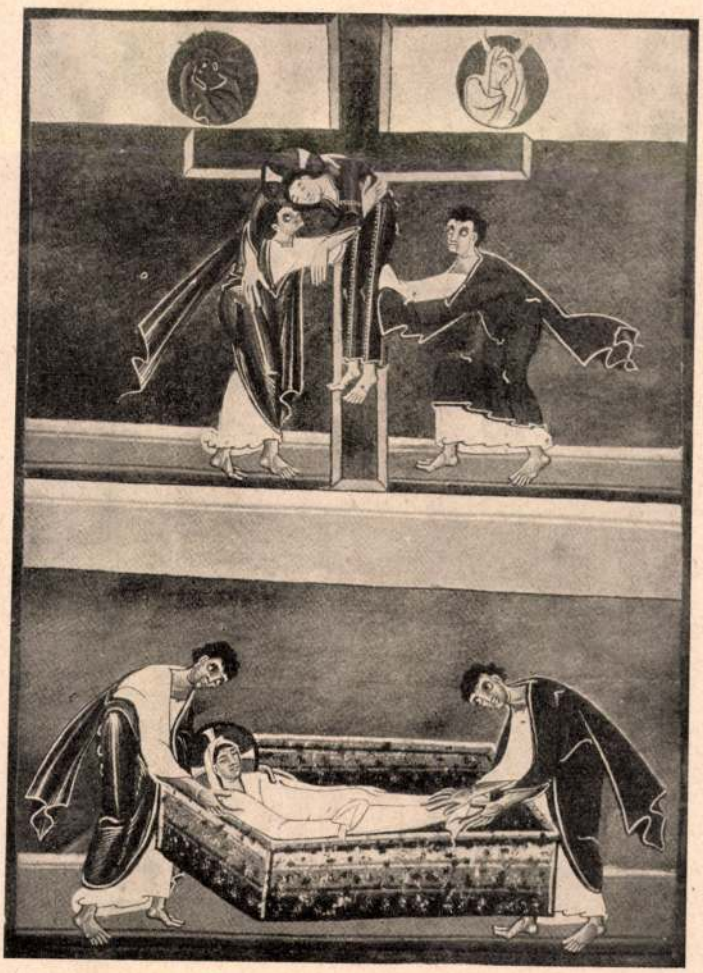

Krisztus levétele a keresztről és sírbatétele. Miniatűr II. Henrik imakönyvében. München, Landesbibliothek

kegyelem nagyszerű pátoszát vitte bele a jelenetbe, másrészt a további fejlődés lehetőségét rejtette magában. Ezután a szín gyorsan telik meg egyre több alakkal: a szent asszonyok is hozzájárulnak Mária csoportjához s főleg a kompozíció egyensúlya kedvéért, egyéb alakok is. Vérkeringés kezdi átjárni az addig mozdulatlan alakokat.

A Feltámadás csak igen későn, a XII. század végén s még inkább a XIII. században vált állandó témává. Ennek a misztikus eseménynek lefolyására nézve ugyanis az evangéliumok semmiféle utbaigazítást nem adtak s ezért sokáig nem is merték a művészek ábrázolni. A Feltámadást a bizánciak a Pokol tornácába leszálló Krisztussal helyettesítették, a nyugatiak pedig a szent asszonyokkal a sírnál. És ezek a témák akkor is megmaradnak a passió jelenetei sorában, mikor a Feltámadás már beiktatódott azok közé.

Átmenetileg, a XII. században a franciáknál előfordul egy nagyon kedves és egészen zsánerszerű jelenet is, mely Mária Magdolnát, Máriát, Jakab anyját és Salomét ábrázolja, akik — Szent Márk evangelista szerint — «drága keneteket vásárlának, hogy elmenvén megkenjék» Jézus testét. Ez a jelenet azonban, talán éppen túlságosan világias jellege miatt, nem vált általánossá, hamarosan eltűnik és átadja helyét a sokkal patétikusabb, hangulatilag is jobban megfelelő jelenetnek, mely hétfő reggelén ábrázolja a szent asszonyokat a sírnál, kezükben a drága kenetekkel. Az evangéliumok az asszonyoknak jutott látomást különféleképpen adják elő. Máté szerint a Feltámadás után «Az Úrnak angyala leszállván a mennyből és oda menvén elhengeríté a követ a sír szájáról és reá üle arra. A tekintete pedig olyan volt, mint a villámlás, és a ruhája fehér, mint a hó.» Szent János azonban két fehérruhás angyalról tud. E kétféleség miatt az ábrázolások is kezdettől fogva két változatban mutatják a jelenetet. Magára a sírra nézve az evangéliumok világosan megmondják, hogy Krisztust sziklába vágott sírba temették, de e tekintetben a nyugati ábrázolások hamarosan és egyöntetűen eltértek az előírástól, amennyiben az asszonyok szarkofágon ülve találják az angyalt. Ez a szokás a húsvéti szertartásokból vette eredetét, amikor az oltárnál szimbolikusan kis kazettában helyezték el a keresztet és onnan is vették elő hétfő reggelén. Világosan megmondja Máté azt is, hogy Krisztus a zárt sírból szállt fel és az angyal csak utóbb hengerítette el a követ. Az ábrázolásokon mégis nyitott sírból lép ki Krisztus, aminek egyik főoka abban rejlett, hogy az egyház szimbolikus értelmet adott a kőnek, mondván, hogy a kő úgy födte el Krisztust, mint az Ószövetség betűi az értelmet, hogy a kőre az Ószövetség volt ráírva, sőt hogy az maga az Ószövetség volt. Krisztus feltámadt és az Ószövetség elvesztette értelmét.

Gyanutlanul minduntalan ilyenféle magyarázatokra bukkanunk, melyeket nem lehet tekintetbe nem vennünk, és csak a művészi formákra ügyelnünk, mert akkor az értelmi tartalomnak egy nagyon fontos és éppen szokatlansága miatt különleges érdekességétől fosztanók meg magunkat. Zárt theológiai rendszerrel állunk itt szemben, mely Krisztus életének legkisebb részletét is szoros kapcsolatba hozza az ószövetségi eseményekkel. Mindennek megvan az előzménye és az előképe az Ószövetségben. Igazi értelmét minden csak ebben a kölcsönösségben nyeri, minden szimbolummá válik, maga Jézus is. Ez a párhuzamos előadás nem volt egészen a középkori gondolkodás szüleménye: hiszen maga Máté is többször vont párhuzamot a két testamentom eseményei között; sőt az ókeresztény művészetben sem volt ismeretlen ez a felfogás. Idővel azonban ezek az összeállítások egészen veszendőbe mentek s csak a XII. század közepén bukkannak újra fel.

Az ószövetségi és az újszövetségi képek összefüggő rendszerét két híressé vált képeskönyvben foglalták össze a XIII. század végén és a XIV. század elején: a «Szegények bibliája» és «Az emberi megváltás tükre» című munkákban, melyeket a művészek hosszú időn át újra és újra lemásoltattak maguknak. Még a XV. század is csaknem azt a benyomást kelti, hogy jobbfajta festő műhelyéből ezek a könyvek nem hiányozhattak. Üvegfestmények, falkárpitok, oltárok egyre-másra a jelenetek összeállításának ezt az ú. n. tipológikus módját követik.

Időközben azonban az egyes képeken belül nagy változás megy végbe. Új felfogás jelentkezik, s melegebb, emberibb vonásokat keres Jézus és főleg Mária történetében. Így alakul ki Jézus második arculata, a lírai. Jézus enged isteni fenségéből, arca a szeretet és jóság szelídségét veszi fel s Mária sem csak királynő többé. A Megváltó anyja egyre kedvesebb lesz, mosolygós bensőségesség költözik beléje, gyengéd és boldog anyává válik. Ennek a nagy átalakulásnak egyik főelőidézője Assisii Szent Ferenc volt, aki a XIII. század legelején forradalmat idézett fel a keresztény gondolkodásban. Tanítása a szeretet melegét hozta s új erőt és tartalmat adott a vallásnak.

Ugyanebben az időben terjedt el az egész világon Máriának rendkívül buzgó tisztelete; ezért személye a művészetben is természetszerűleg erősen az előtérbe lép. Jézus életéből legszívesebben a gyermekkort ábrázolják, mivel ilyen módon Máriával is többet lehetett foglalkozni.

M. S. Moskva

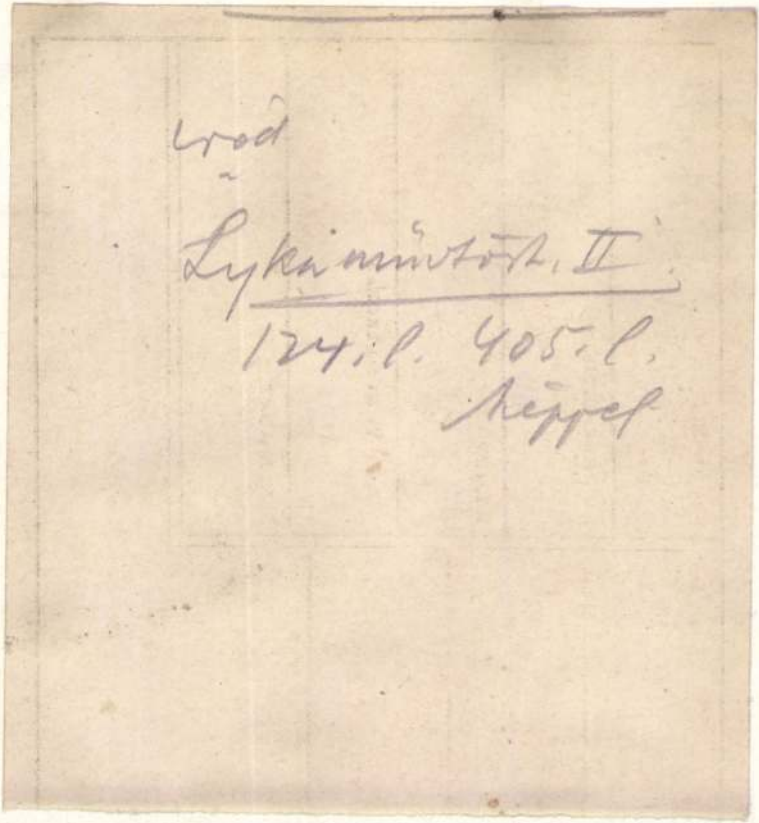

Nicola Ciletti: *Gli umili.*

M. S. mester

Keresztrefenités c.
kepe repr.

Gerevich Tibor dr

A magyar művészet
jelentősége
Magyverecke

V. 13. l. (14. l
kerpel

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZAS

EGYÉB ADAT

M S. mester

Keresztvitel a. festmé-
nye az esztergomi Ke-
resztény Muzeumban

Repr.

Petermagyarus.

Verecke V. k. 40. l.
42. l.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

M. S. mester: Mária és Erzsébet találkozása. (Szépművészeti Múzeum.)

Gentmagyfestők

netjük nevét a bécsújhelyi oklevelekben és jegyzőkönyvekben. Kiderült ezekből, hogy bécsújhelyi leányt, bizonyos Beck Borbálát választotta élettársul, lassanként megvagyonosodott, házat vásarolt, városi tanácstaggá választották s nem szűkölködött a jól jövedelmező megbízásokban sem. Írott emléke maradt, hogy ő készitette a bécsújhelyi vár egyik kápolnájának festett ablakait, a magyarországi Ruszt városka templomának oltárképét, a bécsújhelyi Úr testéről nevezett társulat fogadalmi képét, ezenkívül egyik közelebbről meghatározatlan alkotása a bécsújhelyi plébániatemplomba került. 1487-ben halt meg, a helybeli Szent Jakab-kolostorban temették el.

Festett ablakai közül, amelyek bizonyára figurális jellegűek voltak, egy sem maradt az utókorra, illetve az ez időből, Bécsújhelyről származó töredékek egyikét sem lehet kétségtelen kapcsolatba hozni a művésszel. Képei közül ezzel szemben az eddigi kutatás néhányat felismert.

Az egyik kép Winkler Flórián epitáfiuma, amely a bécsújhelyi plébániatemplomból a helybeli múzeumba került.

Az epitáfium Jézus születését ábrázolja, a térdelő donátorral és védszentjével, Szent Flóriánnal kibővítve, a háttérben pedig az első emberpár bűnbeesése és kiűzetése látható. A mély barna tónusú képet sokhelyütt aranyszínek élénkítik. Ami a festő formarendszerét illeti, az első pillanatban feltűnik a kassai mesterrel s főleg az apostolvértanuságok mesterével, annak többrendbeli táblaképeivel való határozott rokonsága.

A XVI. században gótikus festészetünk a csúcspontra lendült. Meteorszerűen jelenik meg a régi magyar festészet legnagyobb alakja, *MS mester*. Ez a kivételes tehetségű művész, akinek csak monogramját ismerjük, delelőpontot jelent. Kolozsvári Tamás óta nem volt festőnk, aki ennyire állja, sőt megköveteli a nemzetközi mértékkel való mérést. Művészetünk magányos ormai közül való, mint a kalocsai királyfej névtelen szobrásza, Kolozsvári Márton és György, Kassai Jakab vagy Munkácsy Mihály volt.

Munkásságából mindössze hét kép és három szobor maradt az utókorra, két nagyobb művének töredékei. Ezek közül egy kép híján a többi mind egybetartozik.

A sort a Mária és Erzsébet találkozását ábrázoló kép nyitja meg. Csupa gyengéd líra az anyai örömök előtt álló két asszony találkozása, mely a szabadban, a zöldelő természet ölén történik meg. Szent Erzsébet ajkához emeli Mária kezét, ami ikonográfiailag szokatlan, de rendkívül bensőséges motívum. Mindkét asszony öltözete a korabeli bányavárosi viseletre vall, a jellemző fejkendő-forma még ma is él az odavaló asszonyok körében. MS mester formái sajátosságai közül kiemelhetjük a figurák vázlatszerű, brilliáns rajzát, mely a drapériák ábrázo-

lásában a magyar pikturában addig el nem ért technikai tökéletességet mutat, vagy a hosszú ujjú szép kezek ábrázolását. Az alakok nem töltik be a teret, de a figyelmet magukra koncentrálják. A környezet részletezése is kitünő. Az előtér pázsitjából virágok szöknek a magasba, balról pompázó irisz üti fel fejét, arrébb más virágok hajladoznak a levélkoronákon. Hátul messzi kilátás nyílik, a nézőhöz közelebb sziklás dombon kis házikó látható, tőle jobbra, hegyek aljában, folyóparton épült városka.

A Szépművészeti Múzeum képe a régi magyar festőművészet legkülönb emléke. A festő valóban szuverén módon, szinte játszva bánik a képelemekkel. A buja virágokkal s a megkapóan romantikus tájjal mesterien fokozza a kép lírai, idillikus hangulatát. Széles skálán játszik egyforma biztonsággal, a háttér levegőperspektíváját, a ruharedőzés tömegszerűségét s az előtér virágainak dekoratív-ornamentális jellegét organikus, meggyőző egységbe foglalja. Oly mértékű technikai tudásról tesz tanuságot, ami csak a legkiválasztottabbaknak adatott meg.

Felfogása és hangulata tekintetében legközelebb áll hozzá a hontszentantali plébániatemplomban őrzött Jézus születése. Sajnos, a kiválóan szép alkotás sokat szenvedett az időtől. Felülete a századok alatt rárakódott portól és piszoktól itt-ott erősen foltos, felső peremét jóvátehetetlenül megcsonkították, mikor a XVIII. század végén copfstílű keretbe foglalták. Maga a kép, bármennyire kitünő is kvalitásaiban, nem mérkőzhetik a budapesti kép feledhetetlen szépségével. Hangulatát illetőleg ugyancsak kontemplatív, lírai jellegű. Legszebb alakja a térdelő Szűz Mária, valóban remekül festett, térbeliséget szuggeráló, gazdagon aláomló drapériával. Új hangot üt meg a kis Jézus és az őt körülvevő angyalok pompás rajzában. A gyermektestet rendkívül kifejező, értelmes konturral fogja körül és fénnyel modellálja. Az angyalok tudatosan torzított arcában a XVI. század izgatott, késögótikus szelleme nyilvánul meg.

Az esztergomi Keresztény Múzeum négy képe téma szerint is különbözik a két említett táblától. A passió megrázó jelenetei az előadás hangnemét megváltoztatják, az idilli nyugalmat drámai feszültség váltja fel.

Az Olajfák hegye különös, fojtott izgalmában megzendül a tragikus finálé vezérmotívuma. A szereplők négyféle állapota zavart, baljóslatú hangulatot teremt. Krisztus hatalmas pátosszal emeli imára kezeit és „lőn az ő verejtéke, mint a földre folyó vérnek csöppei". Az apostolok, elcsigázva a fáradtságtól, alusznak körülötte. Ebbe a megkapó ellentétbe egy másik, még erősebb fonódik: az égből leszállt gyönyörű angyalka mennyei nyugalmának ellentéte a kertajtón belopakodó, Judás-vezette csőcselék bűntudatteli izgalmával. A túlfűtött hangulatot bizarr

M. S. mester: Keresztvitel.

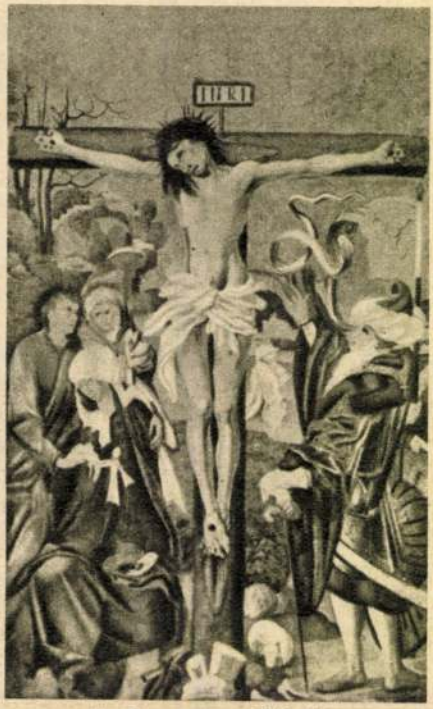

M. S. mester: Kálvária.

tájrészletek festik alá: a kopár sziklák gombaként duzzadó bokrokkal, lombtalanul égnek meredő fák és szaggatott körvonalú hegyek a távolban.

Az Olajfák hegye egyike MS mester legkevesebbet emlegetett képeinek. Népszerűtlenségét valószínűleg annak köszönheti, hogy kontár átfestésétől nehezen lehetett megszabadítani. Különben a kép bővelkedik a remek részletekben.

A Keresztvitel ismét a sorozat legragyogóbb darabjai közül való. Első pillantásra feltűnik hallatlanul mozgalmas szerkezete. Aránylag kevés alakja megtölti a teret. A drámai expanzió tetőfokához érkezik. A vad szenvedélyt szinte megtestesíti az a katona, ki a földre rogyott Krisztus kezére hurkolt kötél végét korbácsszerűen ütésre emeli. Mennyi fiziognómiai változatosság jellemzi a képet az előbb említett vad arcú pribéktől kezdve, az összeszorított szájú Arimathiai Szent Józsefen s a hátrakiáltó zsoldoson keresztül Mária kezeit tördelő fájdalmáig s Sz. János evangelista rémült, semmibevesző vigasztalásáig. Mily kitűnő realistára vall az a kis részlet, amint Arimathiai Szent József köpenye szélével fogja a keresztet, nehogy az érdes fakéreg felhorzsolja a kezét! A kép legszebb alakja Krisztus, fáj-

M. S. mester: Részlet a Kálváriából.

M. S. mester: Krisztus feltámadása.

dalmaktól szinte eltompult arcával s köpenyének példátlanul változatos ráncolásával. Az út szeszélyesen kanyarog a Kálvária dombja felé, messze elől a két latort kergetik.

Hasonlóan nagyszabású a szenvedés történetének betetőző jelenete, a Kálvária. A kompozíció kitisztul, egyszerűbbé válik, de a nyugtalanság épp oly erős marad, mint az előbbi képen volt. A figyelem Krisztusra koncentrálódik, kiben MS mester egyéni és hatalmas emberábrázolási módja kulminál. A Kálvária Krisztus-feje a realizmus kialakulásának nemzetközi történetében is állomást jelent. Helyzetének megvilágítására elegendő azt említeni, hogy három-négy évvel Grünewald isenheimi Krisztusa előtt készült. A megváltó erős, szikár teste kifeszül a kereszten, feje nehezen, aléltan dől a jobboldalára. Nincs még egy képünk, amely a fájdalmat ily hallatlan kifejező erővel ábrázolná, szelleme már-már nem is keresztényies: az Istenember megpróbáltatásából csak az ember barbár, vad fájdalma harsog ki.

Krisztus hatalmas alakja betölti a teret, mellette mindössze öt figura jut szóhoz. A Keresztvitel kötelet emelő katonájának helyén itt a hasonlóan szenvedélyes mozdulatú kapitány áll, mögötte pompás magyar típusú, busa szemöldökű, bajuszos katona.

A másik oldalon az aléltan összerogyó Máriát Szent János evangelista támogatja, mig hátrább egy szent asszony lesujtva és összetörten temeti arcát kezeibe.

A passió komor képeit a Feltámadás derűsebb jelenete zárja le. Sajnos, az átfestéssel s az azt követő restaurálással ez a kép is sokat szenvedett. Ettől függetlenül is úgy tűnik, hogy a festő leggyengébb műve. Szép részletei — mint a jobboldali felriadt s ordítva ugrásra készülő katona, vagy a háttérben látható finom Krisztus siratása-jelenet — ellenére is aránylag fáradt alkotás.

A selmecbányai Katalin-templom szárnyképein kívül mindössze egyetlen egy képben ismerjük fel a nagy magyar festő kezét, az északfranciaországi Lille múzeumának egyik Királyok imádását ábrázoló kompozíciójában.

Az ölében gyermeket tartó Madonnán kívül mindössze a három király alakja szerepel a képen, eltekintve a háttér figuráitól. Az egyszerű öltözetű Szűz Máriával szemben a három király ruházata rendkívül díszes. A háttérben erősen olaszos jellegű architekturális táj látható.

A XVI. századi festészet emlékei között külön hely illeti meg az *erdélyi* művészetet, mely addig alig hallatott magáról. Erdélyi alkotások, pl. a prázsmári vagy a medgyesi oltár a fejlődés során már itt-ott felbukkantak, de ha jelentékenyek is voltak, nem mérkőzhettek a felvidéki termés sokoldalúságával. A XVI. században a helyzet megváltozik. Mennyiség szempontjából az anyag a felvidékivel egyenlővé válik. Egymásután készülnek a kisebb-nagyobb oltárok, akad közöttük, melyet 28 kép is díszít. Több mint háromszáz kép maradt meg ezeken az oltárokon. Zárt és következetes fejlődés szempontjából ez az iskola a Felvidéket messze túlszárnyalja. Alkotásai félreismerhetetlenül helyi jellegűek. Virágzása belenyúlik a mohácsi vész utáni időkbe. Az évszázados fejlődés végére Erdély teszi a pontot. Az 1543-ban készült csíkménasági oltárral lobban ki ez a különös művészet, a legkésőbbi magyar szárnyasoltárral, amely egyben a nemzetközi gótikus stílus legkeletebbre kitolt bástyafoka.

A többféle igazodású késői emlékek mellett az erdélyi iskola is számot tarthat a megismerésre. Előre kell bocsátanunk, hogy fejlődéstörténeti szempontból semmiféle jelentősége nincsen. Az emlékanyagból magános szigetként mered ki, melyen ritkán kötött ki idegenből érkezett hajó. Földrajzi helyzete predesztinálta az elszigeteltségre. Északon, keleten és délen az ortodox szlávság megmerevült művészete fogta körül, más vallásból, idegen világszemléletből fakadó formarendszer. Csak nyugatról kaphatott impulzusokat, elsősorban az ország közepétől vagy a Felvidéktől. Ma már nem tudni bizonyosan, hogy a kettő közül melyik volt kialakulására jelentősebb hatással.

MAGYAR FESTŐ (MS MESTER) 1506-ból

Krisztus az Olajfák hegyén
(157×79 cm.)

Keresztvitel
(142·5×88 cm.)

Kálvária
(142×89 cm.)

Feltámadás.
(156×78 cm.)
Fa, tempera.
A Szentszentantali r. k. templomból.
A selmecbányai Szent Katalin-templom főoltárának töredékei. A mester jelzése „MS (mesterjel) 1506" formában a Feltámadás-képen, a koporsó lehullott fedőlapján. Mauro Pellicioli milánói restaurátor 1937. október 15-én megvizsgálta a szignaturát s kétségbevonhatatlanul eredetinek állapította meg. Így az a feltevés, hogy a képeket az augsburgi Järg Bren festette volna, magától elesik.

Maszlaghy II., 534., 535., 536. és 537. szám. — Divald Kornél: Csúcsíveskori szárnyasoltárok Hont vármegyében. A Magy. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye XLIV., 1910., 51—52. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet, Bpest 1911., 25—26. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. július 14, 5—6., — Gerevich: Régi és újabb magyar festők a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916, 553. l. (147. és 148. kép, 552. l.) — Lepold: Esztergom egyházművészeti jelentősége. MIP, XXIII., 1920., 59. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bpest 1924., 24—25. l. (147. kép, VI. tábla, 148. kép, VII. tábla.) — Lepold—Homor 96. l. — Divald: Felsőmagyarország gótikus szárnyasoltárairól. Az O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei IV., 1924., 30—31. l. — Divald Kornél: A bányavárosok művészete. MM, I., 1925., 215. l. — Genthon: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bpest 1927., 57. l. — Miklóssy Zoltán: Sebestyén festő. MM, III., 1927., 479—480. l. — Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bpest 1927. 159. l. — Gerevich: PA, 214—216. l. (147. és 148. kép, 217. l.) — Lettler: Ungerst Konst. Stockholm, 1928., 13. l. (147. kép, 13. l.) — Divald Kornél: Lőcsei Pál mester és köre. MM, IV., 1928., 753. l. — Berkovits Ilona: A budapesti Egyetemi Könyvtár pannonhalmi kódexe. MM, V., 1929., 195. l. Művészeti krónika. MM, V., 1929., 355. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 19. l. (148. kép, XV. tábla.) — Benesch, Belved.: 69. l. (148. kép, 67. l. előtt.) — Lyka Károly: M. S. mester. Új Idők, XXXVI., 1930., 283. l. (Keresztvitel képe 284. l.) — Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bpest 1930., 124—126. l. (147. kép, 125. l., 148. kép, 127. l.) — Genthon A selmecbányai Szent Katalin-templom hajdani főoltára. AÉ, XLV., 1931., 120—147. l. (Valamennyi kép 136—140. l.) — Kampis Antal: Könyvismertetés. AÉ, XLV., 1931., 278. l. — Divald: Könyvismertetés. MM, VII., 1931., 186., 187. l. — Rónay, Mária: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom, A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Hoffmman, Edith: Über Altäre aus Ungarn. A Műgyüjtő, V., 1931., 168. l. — Genthon: Meister MS. Ungarische Jahrbücher, XII. kötet, Berlin, 1932., 21—39. l. (147. kép, 32)l. után, 148. kép, 33. l. előtt.) — Genthon: RMF, 100—113. l. (Valamennyi kép 87—91. kép.) — Hekler, A: Budapest als Kunststadt. Küssnacht, é. n. (1933) 121. l. — Hekler: A magyar művészet története. Bpest 1934., 96—101. l. (147. kép, 100. l.) — Genthon: Egy budai humanista aranycséssége. Tanulmányok Budapest multjából, III., 1934., 138—139. l. — Éber: Művészeti lexikon, II. kötet. Bpest 1935., 151. l. — r: Könyvismertetés. MM, XI., 1935., 117. l. — Csánky Dénes: A besztercebányai Szent Borbála-oltár dátuma. MM, XII., 1936., 315—316. l. — Hekler: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937., 79—80. l. (147. kép, 110. kép, 148. kép, 111. kép.) — Hoffmann: Jegyzetek 6. l. (Olajfák hegye képe, 8. l. és 26. l.) — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bpest 1938., 35—37., 54. l. (Kálvária képe LXI. táblán.) — Oettinger, Karl: Könyvismertetés. Zeitschrift für Kunstgeschichte, VII., Berlin, 1938., 263. l. — Csabai István: MS mester művészete. Magyar Szemle, XXXIII. kötet, Bpest 1938., 142—150. l. (Repr. Kálvária I. tábla.) — Lepold—Lippay: 54. l. (Keresztvitel képe XIV. táblán.)

M S mester

Magytopograf

A besztercebányai Sz. Borbála-oltár után gotikus festészetünk hirtelen a csúcspontra lendül. Meteorszerűen jelenik meg a legnagyobb magyar festő, MS mester. Ez a kivételes tehetségű művész, akinek csak monogrammját ismerjük, delelőpontot jelent. Kolozsvári Tamás óta nem volt festőnk, aki ennyire állja, sőt megköveteli a nemzetközi mértékkel való mérést. Művészetünk magános ormai közül való, mint a kalocsai királyfej névtelen szobrásza, Kolozsvári Márton és György, Kassai Jakab vagy Munkácsy Mihály volt.

Munkásságából mindössze hét kép és három szobor maradt az utókorra, két nagyobb művének a töredékei. Ezek közül egy kép hijján a többi mind egybetartozik. (85—93. kép)

Sokáig mindössze ennyit lehetett tudni róla: 1902-ben a Selmecbánya melletti Tópatakról egy Mária és Erzsébet találkozását ábrázoló kép jutott vétel útján a Szépművészeti Múzeumba. Megállapitást nyert, hogy ugyane festő művei közül egy Krisztus születését ábrázoló tábla a szintén Selmecbányához közeli Hontszentantal plébániatemplomában függ, ez utóbbi faluból pedig négy kép (Krisztus az olajfák hegyén, Keresztvitel, Kálvária, Feltámadás) Simor János primássága idején az esztergomi Keresztény Múzeumba került. Divald volt az első, aki azt hangoztatta,[1] hogy e képek — melyeknek festőjét honszentantali mesternek kezdték nevezni — valószinűleg egyik selmecbányai szárnyasoltár maradványai, melyet a város elajándékozgatott az emlitett szomszédos faluk szegényebb templomainak. Hipotézisét igen elfogadhatóvá tette az a tény, hogy a honszentantali templom 1789-ben épült s igy a képek eredetileg más templom számára kellett hogy készüljenek, másfelől az is, hogy egy közülük máshová, Tópatakra került. Meg kell emliteni még, hogy az Esztergomba vitt, teljesen átmázolt négy tábla megtisztitásakor a Feltámadást ábrázoló képen (a koporsó földre hullott kőfödelének szélén) monogramm és évszám tűnt elő

M (mesterjel) S 1506 formában.

További összefüggésekre e sorok irója lett figyelmes. A selmecbányai Városi Múzeumban Sz. Katalin és Borbála életnagyságnál nagyobb fából faragott szobra látható, mindkettő a helybeli Sz. Katalin-

[1] Magyarország csúcsiveskori szárnyasoltárai. II. füzet, Bp. 1911, 26—29 l.

Genthon István:
A régi magyar festőművészet
Vác, 1932.

ország belsőbb területéről származik. A mártirium jelenete mélyvonalú és rendkívül részletes tájképi háttér előtt zajlik le, némely motivum Dürer-metszeteket idéz emlékezetbe, anélkül hogy a festő hűen használta volna fel azokat. A szereplők elrendezésében a művész bátornak mutatkozik, egyik figuráját háttal állitja a nézőnek, a többi sem áll összezsúfoltan. A kép azonban rajzosabb karakterű, mint a besztercebányai táblák s konzervativabb izlésű annál. Hiányzik az oldott festőiség, amely ott oly meglepő volt. Legnagyobb értéke valóban gazdag tájrajza s biztos térábrázolása. A kassai kép a besztercebányai oltárral körülbelül egyidőben készülhetett, a XVI. század legelső éveiben. Oltártöredék, amit az bizonyit, hogy a másik oldala is festett, ez az oldala azonban, mely Kemény Lajos szerint[1] Krisztus keresztelését ábrázolja donátorral, Divald szerint[2] pedig a Kálváriát, ma hozzáférhetetlen. (84. kép)

Más iskolázottságra mutat, de ugyanebből az időből való *a kisszebeni főoltár*, amely ma a Szépművészeti Múzeumban látható. A hatalmas és fényes szárnyasoltárt huszonnégy kép disziti, ezek közül a nyolc belső Keresztelő Szent János életéből mutat be ikonográfiailag érdekes jeleneteket. Sajnos a szárnyképek még Kisszebenben kontár átmázoláson estek keresztül, különösen ami a drapériákat illeti. A Keresztelő Sz .János életét ábrázoló képsorozat, mint Mihalik József megállapitotta,[3] Izrael von Meckenem rézmetszetei nyomán készült, de a festő nem ragaszkodott mindenütt a mintaképeihez. Előszeretettel fest húsos levelű, pálmaszerű fákat. Figurái rendkivül nyulánkak, de kifejező erővel mozognak. A festő csak féllábbal tartozik ahhoz a csoporthoz, amely idehaza a dunai iskola előfeltételeit készíti elő, részben a témailag érdekes, lirai jellegű figurális festés felé hajlik. A predellán látható II. Ulászló-kori magyar cimerből s a lengyel sasból kiviláglik, hogy az oltárt a Jagello-király uralkodása alatt, 1490—1516 között emelték, stilusának alapján készültét pontosabban 1500 köré helyezhetjük.

1 A kassai Szt. Erzsébet-egyház történetéhez. Archaelogiai Értesitő, új folyam, XVII. kötet, Bp. 1897, 48 l.

2 Magyarország csúcsiveskori szárnyasoltárai. I. füzet, Bp. 1909, 12 l.

3 Divald közli: Magyarország csúcsiveskori szárnyasoltárai. I. füzet, Bp. 1909, 27 l.

Budapest, Szépművészeti Múzeum 139×95 cm

85. *M. S. mester :*
Mária és Erzsébet találkozása

Kassa, Sz. Erzsébet-templom

84. Szent János olajbafőzése
1500—1510 körül

Hontszentantal, plébániatemplom 123×78 cm

86. *M. S. mester :*
Jézus születése
1506

Esztergom, Keresztény Múzeum 157×79 cm

87. *M. S. mester:*
Krisztus az olajfák hegyén
1506

Esztergom, Keresztény Múzeum 142.5×88 cm

88. *M. S. mester :*
Keresztvitel
1506

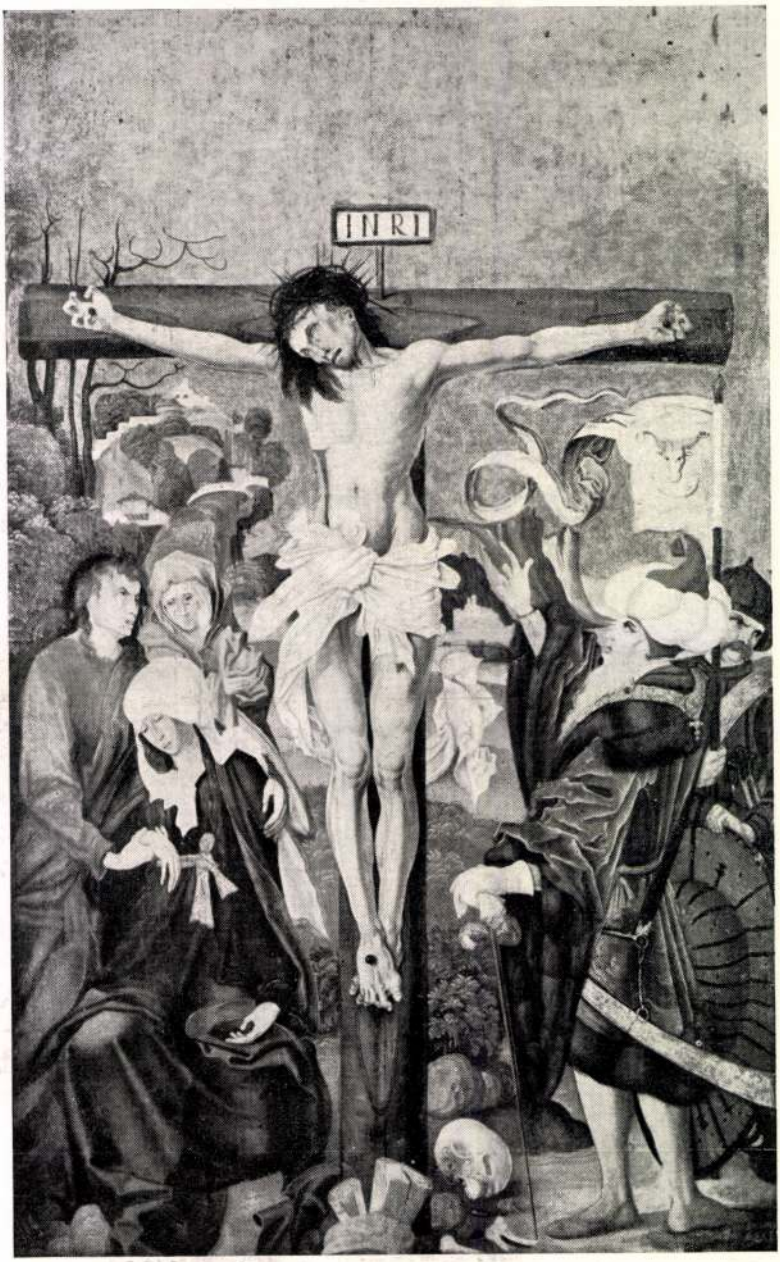

Esztergomi, Keresztény Múzeum 142×89 cm

89. *M. S. mester :*
Kálvária
1506

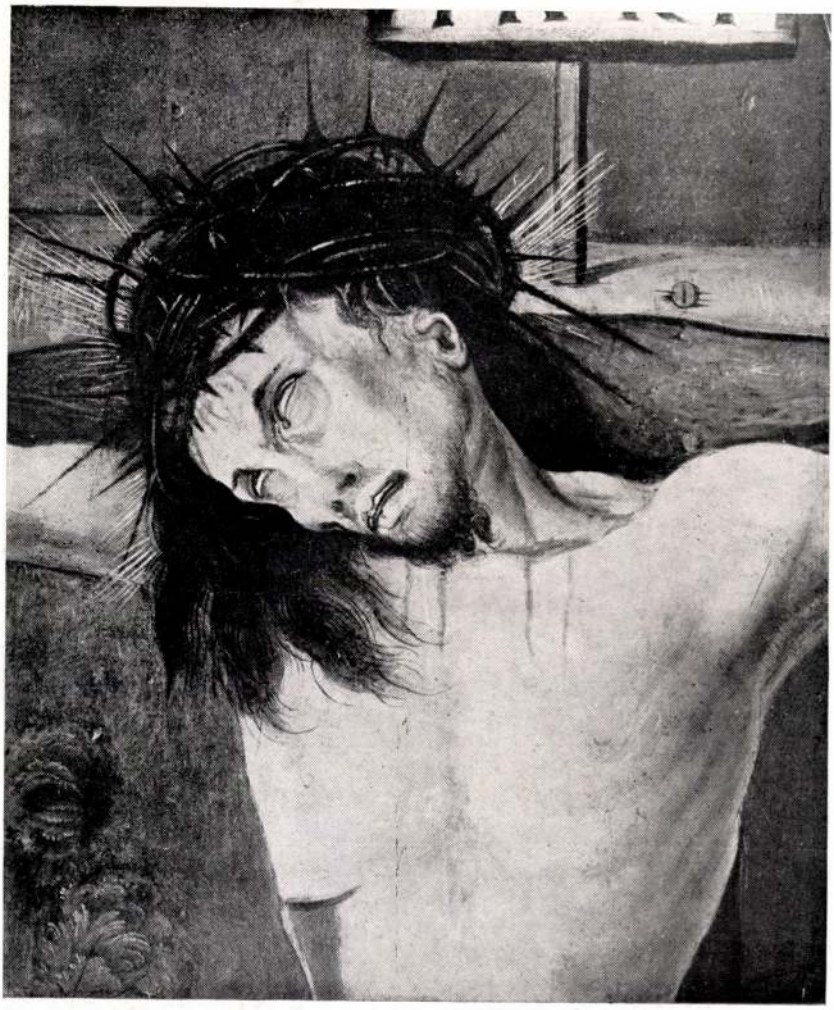

Esztergom, Keresztény Múzeum

90. *M. S. mester :*
Krisztus a kereszten. Részlet a Kálváriát ábrázoló képből
1506

Esztergom, Keresztény Múzeum 156×78 cm

91. *M. S. mester:*
Krisztus feltámadása
1506

Lille, Palais des Beaux-Arts 180×82 cm

92. *M. S. mester :*
Királyok imádása
1506 után

Lille, Palais des Beaux-Arts

93. *M. S. mester :*
Öreg király. Részlet a királyok imádását ábrázoló képből
1506 után

templomból származik. A templomban ma is áll Madonnát karján Jézussal ábrázoló hatalmas faszobor. Ezek a szobrok a magyar faragás egyedülálló remekei, ideges realizmusokkal, páratlanul virtuóz modellálásukkal az említett képek festőjére — akit mi is MS mesternek nevezünk — vallanak. MS mester faragta a szobrokat, mit a stilkritikai összevetés kétséget kizáró módon bizonyit. A három nagyméretű szobor egy elpusztult szárnyasoltár szekrényét diszitette. Ez a szárnyasoltár a selmecbányai Katalin-templom főoltára volt, mert 1. a szobrok közül egy ma is ott áll, kettő onnan való, 2. a szobrok egyike Sz. Katalint ábrázolja, 3. a szobrok impozáns méretei nem engednek mellékoltárra következtetni, 4. a nagy luxussal épült templom 1515-ben készült el, de már 1500-ban tető alatt volt, tehát e 15 év alatt kellett a főoltárnak elkészülnie. A szárnyak, melyek a Selmecbánya környéki templomokból előkerültek s melyek kétségtelenül a szobrok mesterétől valók, 1506-os évszámukkal a főoltár készültének idejét pontosan meghatározzák. Hozzátehetjük még, hogy két képen (Olajfák hegye, Kálvária) ökörfejes zászlók láthatók, melyek talán arra engednek következtetni, hogy az oltárt a selmecbányai mészárosok céhe alapitotta.[1]

Itt minket csak a képek érdekelnek. Le kell szögezni, hogy *a hat kép a selmecbányai Sz. Katalin-templom 1506-ban készült főoltárának piktúrális diszét képezte s mesterük egy MS monogrammú, közelebbről ismeretlen festő-szobrász volt.*

A főoltár maradványai szétszóródtak a világban. Vajjon milyen lehetett, mikor asztalán még misét mondottak? A rekonstrukciót megneheziti, hogy a képek mai állapotukban négyféle méretűek.

Mária és Erzsébet találkozása	139	cm magas és 95 cm széles
Krisztus születése	123	cm magas és 78 cm széles
Olajfák hegye	157	cm magas és 95 cm széles
Feltámadás	156	cm magas és 78 cm széles
Keresztvitel	142.5	cm magas és 88 cm széles
Kálvária	142	cm magas és 89 cm széles

[1] A középkori céhéletben mindenütt előkelő, többnyire vezető szerepet játszott a mészáros-céh. A selmecbányairól 1561-ben történik először említés, de már jóval előbb megalakulhatott, mint a szepesi (1370) vagy az erdélyi szász (1373) mészáros-céh. V. ö : Szádeczky : Iparfejlődés és a céhek története Magyarországon. I. kötet, Bp. 1913, 34—35, 118 l.

A szélességi méretek sokfélesége alapján nem lehet eligazodni. Magasság szerint a képek két csoportba oszthatók: a hosszab (150 cmnél magasabb) képek közé tartozik az Olajfák hegye és a Feltámadás, ezek kompozíciójuk elrendezése alapján szélességüket illetően is érintetlennek látszanak. A többi kb. 142 cm magas lehetett, közöttük a Krisztus születése is, mely felül erősen meg van csonkitva.

A nagyobb oltárok megszokott szerkezetéből következtetve nyilvánvaló, hogy kétoldalt két-két tábla állt egymás felett, ezek szerint a középszekrény magassága 316 cm (kerettel együtt néhány cm-el több) lehetett, ami teljesen megfelel a megmaradt szobrok arányainak (a Katalin-templom Madonnája 222 cm magas, a mellékszobrok is életnagyságon felüliek), mert az oltárszekrény rendszerint másfélszer akkora, mint a beállitott szobrok. A képek ikonográfiailag két csoportra oszthatók: Mária életének és a passiónak jeleneteire. Valamennyi tábla aranyhátterű, de ha a meggyökeresedett középkori szokást tekintjük, joggal gondolhatunk arra, hogy a passió jelenetei hátoldalra kerültek s mint külső képek diszitették az oltárt. Ugy látszik, ezúttal az alsó és felső táblák szélességi mérete nem egyezett meg, a felső képek keskenyebbek és magasabbak voltak. Predellájáról és oromdiszéről semmit sem tudni. A 103 lapon közölt vázlatos rajz mutatja, mikép képzeljük el a hajdani oltármű középtörzsét.

A képek közül az Angyali üdvözletet ábrázoló keskenyebb kompozició s a Királyok imádását ábrázoló szélesebb megsemmisült vagy lappang.

Az esztergomi képek hátoldalán aranyfesték nyoma tűnik elő. Ebből talán arra lehet következtetni, hogy az oltár kettős szárnyú volt, amely esetben a belső szárnyak belsejét domborművek (vagy képek) diszitették, a belső szárnyak külsején foglalt helyet a Mária-ciklus, a külső, mozdulatlan szárnyak belsején viszont a passió, mig a külső szárnyak külsejét a festő aranyszinűre mázolta, hogy a nyers fát ne lehessen látni.

A sort a *Mária és Erzsébet találkozását* ábrázoló kép nyitja meg, mely mint ismeretes, Tópatakról került a Szépművészeti Múzeumba. Csupa gyengéd lira az anyai örömök előtt álló két asszony találkozása, mely a szabadban, a zöldelő természet ölén történik meg. Szent Erzsébet ajkához emeli Mária kezét, ami ikonográfiailag szokatlan, de rendkivül bensőséges motivum. Mindkét asszony öltözete a korbeli bá-

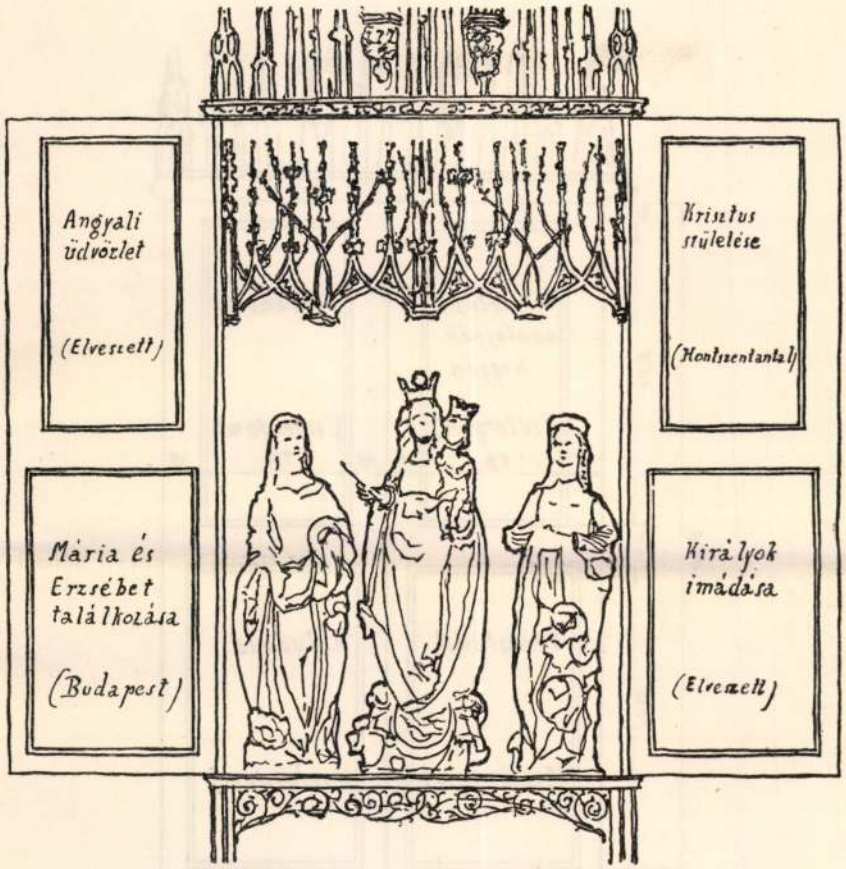

A selmecbányai Szent Katalin-templom főoltárának (1506) vázlatos rekonstrukciója MS mester képeivel. A középszobor ma is a templomban áll, a két szent nő szobra a selmecbányai városi múzeumban. A dekorativ részek rajza a besztercebányai Szent Borbála-oltár (1502) nyomán készült.
(Böhm—Karasovics Imre rajza)

Nyitva

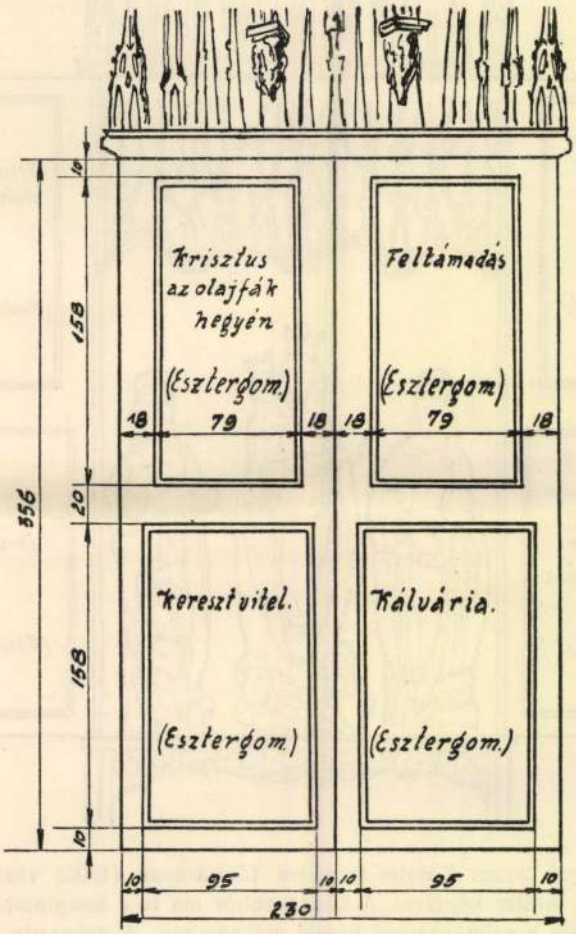
Krisztus az olajfák hegyén
(Esztergom)
Feltámadás
(Esztergom)
Keresztvitel.
(Esztergom)
Kálvária.
(Esztergom)
356
158
20
158
10
79
18
95
230

Csukva

nyavárosi viseletre vall, a jellemző fejkendő-forma még ma is él az odavaló asszonyok körében. MS mester formai sajátosságai közül kiemelhetjük a figurák vázlatszerű, brilliáns rajzát, mely a drapériák ábrázolásában a magyar piktúrában addig el nem ért technikai tökéletességet mutat, vagy a hosszú újjú szép kezek ábrázolását. Az alakok nem töltik be a teret, de a figyelmet magukra koncentrálják. A környezet részletezése is kitűnő. Az előtér pázsitjából virágok szöknek a magasba, balról pompázó irisz üti fel fejét, arréb más virágok hajladoznak a levélkoronákon. Hátul messzi kilátás nyilik, a nézőhöz közelebb sziklás dombon kis házikó látható, tőle jobbra, hegyek aljában, folyóparton épült városka. Az utóbbiban Divald[1] Selmecbánya látképét vélte felismerni, a magunk részéről inkább Buchner[2] nézetét tartjuk helyállónak, aki a tájképi részt Dürer-metszetek hatása alatt készült ideális tájnak nézi. MS mester nyilvánvalóan ismerte Dürer rézmetszeteit s azoknak értelmében alakitotta a tájat, anélkül hogy mintaképeit másolta volna. A tábla felső megkurtitásával csak az aranyháttérből veszett el egy keskeny csik. (85. kép)

A Szépművészeti Múzeum képe a régi magyar festőművészet legkülönb emléke s nagy kérdés, hogy a múlt század elején újjáéledt magyar piktúra alkotott-e hozzá hasonló értékűt. A figura és a táj hibátlan összefüggésén kivül meg kell csodálni a festő tudatos művészi ökonomiáját. Szuverén módon, szinte játszva bánik a képelemekkel. A buja virágokkal s a megkapóan romantikus tájjal mesterein fokozza a kép lirai, idillikus hangulatát. Széles skálán játszik egyforma biztonsággal, a háttér levegőperspektiváját, a ruharedőzés tömegszerűségét s az előtér virágainak dekorativ-ornamentális jellegét organikus, meggyőző egységbe foglalja. Oly mértékű technikai tudásról tesz tanuságot, ami csak a legkiválasztottabbaknak adatott meg.

Felfogása és hangulata tekintetében legközelebb áll hozzá a hontszentantali plébániatemplomban őrzött *Jézus születése*. Sajnos, a kiválóan szép alkotás sokat szenvedett az időtől. Felülete a századok alatt rárakódott portól és piszoktól itt-ott erősen foltos, felső peremét jóvátehetetlenül megcsonkitották, mikor a tizennyolcadik század végén Louis XVI. izlésű keretbe foglalták. De maga a kép, bármennyire kitünő is kvali-

[1] Magyarország csúcsiveskori szárnyasoltárai: II. füzet, Bp. 1911, 26 l.
[2] Der Ältere Breu als Maler. Augsburger Kunst der Spätgotik und Renaissance. Augsburg, 1928, 320 l.

tásaiban, nem mérkőzhetik a budapesti kép feledhetetlen szépségével. Hangulatát illetőleg ugyancsak kontemplativ, lirai jellegű. Legszebb alakja a térdelő Szűz Mária, valóban remekül festett, térbeliséget szuggeráló, gazdagon aláomló drapériával. Uj hangot üt meg a kis Jézus és az őt körülvevő angyalok pompás rajzában. A gyermektestet rendkivül kifejező, értelmes kontúrral fogja körül és fénnyel modellálja. Az angyalok tudatosan torzitott arcában a XVI. század izgatott, késő-gotikus szelleme nyilvánul meg. Szent József óriási, hátrahúzódó koponyája visszatér a Keresztvitel Arimathiai Szent Józsefének fejalkatában. (86. kép)

Az esztergomi Keresztény Múzeum négy képe téma szerint is különbözik a két említett táblától. A passió megrázó jelenetei az előadás hangnemét megváltoztatják, az idilli nyugalmat drámai feszültség váltja fel.

Az Olajfák hegye különös, fojtott izgalmában megzendül a tragikus finálé vezérmotivuma. A szereplők négyféle állapota zavart, baljóslatú hangulatot teremt. Krisztus hatalmas pátosszal emeli imára kezeit »és lőn az ő verejtéke, mint a földre folyó vérnek csöppei.« Az apostolok, elcsigázva a fáradságtól alusznak körülötte. Ebbe a megkapó ellentétbe egy másik, még erősebb fonódik : az égből leszállt gyönyörű angyalka mennyei nyugalmának ellentéte a kertajtón belopakodó, Judás-vezette csőcselék bűntudattal teli izgalmával. A túlfűtött hangulatot bizarr tájrészletek festik alá : kopár sziklák gombaként duzzadozó bokrokkal, lombtalanul égnek meredő fák és szaggatott körvonalú hegyek a távolban. (87. kép)

Az Olajfák hegye egyike MS mester legkevesebbet emlegetett képeinek. Népszerűtlenségét valószinűleg annak köszönheti, hogy kontár átfestésétől nehezen lehetett megszabaditani s helyreállitása után is sokhelyütt nem a mű szelleméből folyó retouche-ok éktelenitik el. Áll ez elsősorban Krisztus arcára, mely ellenszenves vonásait a restaurátortól nyerte. MS mester formai reportoárjában ez a fej elképzelhetetlen. Különben a kép remek részletekben bővelkedik, példa reá Szent Péter és Szent János apostol valóban nagystilűen megoldott drapériája s a háttérben lebegő angyalka szitakötő-szerű könnyedsége.

A *Keresztvitel* ismét a sorozat legragyogóbb darabjai közül való. Első pillantásra feltűnik hallatlanul mozgalmas szerkezete. Aránylag kevés alakja megtölti a teret. A drámai expanzió tetőfokához érkezik.

A vad szenvedélyt szinte megtestesiti az a katona, ki a földre rogyott Krisztus kezére hurkolt kötél végét korbácsszerűen ütésre emeli. Mennyi fiziognómiai változatosság jellemzi a képet az előbb emlitett, vad arcú pribéktől kezdve az összeszoritott szájú Arimathiai Szent Józsefen s a hátrakiáltó zsoldoson keresztül Mária kezeit tördelő fájdalmáig s Sz. János evangelista rémült, semmibevesző vigasztalásaiig! Mily kitünő realistára vall az a kis részlet, amint Arimathiai Sz. József köpenye szélével fogja a keresztet, nehogy az érdes fakéreg felhorzsolja a kezét! A kép legszebb alakja Krisztus, fájdalmaktól szinte eltompult arcával s köpenyének példátlanul változatos ráncolásával. Az út szeszélyesen kanyarog a Kálvária dombja felé, messze elől a két latort kergetik. (88. kép)

Hasonlóan nagyszabású a szenvedés történetének betetőző jelenete, a *Kálvária*. A kompozició kitisztul, egyszerűbbé válik, de a nyugtalanság éppoly erős marad, mint az előbbi képen volt. A figyelem Krisztusra koncentrálódik, kiben MS mester egyéni és hatalmas emberábrázolási módja kulminál. A Kálvária Krisztusfeje a realizmus kialakulásának nemzetközi történetében is állomást jelent. Helyzetének megvilágitására elegendő azt emliteni, hogy három-négy évvel Grünewald isenheimi Krisztusa előtt készült. A megváltó erős, szikár teste kifeszül a kereszten, feje nehezen, aléltan dől a jobboldalára. A régebbi, többé-kevésbé konvencionális Krisztusábrázolásokra, pl. a Jánosréti mester garamszentbenedeki Kálváriájára kell gondolni, hogy világossá váljék a nagy út, melyet MS mester megtett. Ott a fájdalomból mit sem érezni, itt a tragédia teljes, megdöbbentő nagyságában bontakozik ki. Krisztus szeme kifordul, szája ernyedten nyilik szét: a csontvázzá fogyott arc utolsókat rándul a haláltusában, mig a szétfeszült karok végén a kezek kinlódva görbülnek össze. Nincs még egy képünk, amely a fájdalmat ily hallatlan kifejező erővel ábrázolná, szelleme már-már nem is keresztényies: az Istenember megpróbáltatásából csak az ember barbár, vad fájdalma harsog ki. (89—90. kép)

Nem érdektelen a két Krisztust összevetni, MS mesterét és az isenheimit. A fájdalom mindkettőnél paroxizmusig fokozódik, de a magyar festő mégsem vonja le oly radikálisan az adódó konzekvenciákat, mint nagy német kortársa. A törzs és a karok ábrázolásában, azoknak vertikális és horizontális kinyujtásában ragaszkodik a hagyományokhoz. Nem fokozza a hatást a test tüskékkel való elektelenitésével, kifejező erejét

a fejre koncentrálja. Grünwald következetesebb, a lecsukló, zsákszerűen súlyos, véresre kinzott testtel a naturalizmus utján az utolsó lépésig elment. A két fej azonban egyenrangú az ábrázolás kiméletlenségében és vad erejében.

Krisztus hatalmas alakja betölti a teret, mellette mindössze öt figura jut szóhoz. A Keresztvitel kötelet emelő katonájának helyén itt a hasonlóan szenvedélyes mozdulatú kapitány áll, mögötte pompás magyar tipusú, busa szemöldökű, bajuszos katona. A másik oldalon az aléltan összerogyó Máriát Sz. János evangelista támogatja, mig hátrább egy szent aszony lesujtva és összetörten temeti arcába kezét. Balról, lombtalanul meredező fák mögött a budapesti Látogatáshoz hasonló, szép tájképre nyilik kilátás, a jobboldali hátteret pedig a szépen lobogó ökörfejes zászló tölti be.

A passió komor képeit a *Feltámadás* derűsebb jelenete zárja le. Sajnos az átfestéssel s az azt követő restaurálással ez a kép is sokat szenvedett. Ettől függetlenül is úgy tűnik, hogy a festő leggyengébb műve. Szép részletei — mint a jobboldalt felriadt s orditva ugrásra készülő katona vagy a háttérben látható finom Krisztus siratása-jelenet — ellenére is aránylag fáradt alkotás. A kompoziciót a festő magas kilátópontról nézve festette meg, mint a keresztvitelt. Krisztus fejtipusa kissé idegenszerű, a tájkép azonban gazdag és változatos. (91. kép)

A selmecbányai Katalin-templom szárnyképein kivül mindössze egyetlen egy képben ismerjük fel a nagy magyar festő kezét, az északfranciaországi Lille múzeumának egyik *Királyok imádását* ábrázoló kompoziciójában. A képet néhány évvel ezelőtt Buchner publikálta,[1] mint id. Jörg Breu munkáját, sorban közvetlenül MS mester képei után, melyeket ő ugyancsak Breunak tulajdonitották. A lillei képnek a selmecbányaikkal való szoros kapcsolatát tehát már ő felismerte, a sorok irója ez útmutatás nyomán lett figyelmes a távoli városba került képre s közelebbi megvizsgálás alapján állithatja, hogy MS mester sajátkezű művei közé tartozik. (92. kép)

A kép jóval hosszabb az eddig ismerteknél és szélessége a selmecbányai képek kétfajta mérete között áll (180×82 cm.) A Királyok imádásának jelenetét ikonográfiailag megszokott módon ábrázolja. Az ölében gyermekét tartó Madonnán kivül mindössze a három király

[1] Der Ältere Breu als Maler. Augsburger Kunst der Spätgotik und Renaissance. Augsburg, 1928, 324—27 l.

alakja szerepel a képen, eltekintve a háttér figuráitól. Az egyszerű öltözetű Szűz Máriával szemben a három király ruházata rendkivül diszes. Háttérben erősen olaszos jellegű architekturális táj látható.

Mily alapon merjük a képet MS mester művei közé sorolni? Származásáról csak annyit tudni, hogy 1885-ben bizonyos Antoine Brasseur ajándékozta a múzeumnak, korábbi tulajdonosáról a múzeum igazgatósága sem tud. Ugyanez a gyűjtő még néhány, többnyire német jellegű, nem jelentékeny képpel gazdagitotta a lillei múzeumot. A kép eredetét, mint látható, homály fedi. Attribuciónk tisztán stilkritikai alapon áll.

Részletei meglepő egyezéseket mutatnak a selmecbányaiakéval. A térdelő, őszhajú király kiugró arccsontjával beesett vonásaival, mélyen ülő szemeivel és kicsiny fülével a Kálvária Krisztusfejének jellegzetes párdarabja. (93. kép) A ferde szemű Mária ismerős a budapesti képről, Sz. Erzsébetnek ugyanily arca van s a karakterisztikus fejkötő is viszontlátható itt. A kis Jézus feje a hontszentantali képről ismerős. Aki egészen apró részleteket szeret összevetni, hasonlitsa ösze a lillei Sz. Mária szemeit a hontszentantali kép balsarokban térdeplő angyalkájának szemével s egyazon kézre fog ráismerni. További megegyezéseket lehet észrevenni a sovány, hosszú ujjú kerek finom rajzában s a rendkivül gazdag drapéria ráncvetésében. A pontról-pontra haladó aprólékos összehasonlitás — mellyel az olvasót kár lenne fárasztani — még a háttér tanulmányozásában is gyümölcsöző. A Királyok imádásának hátterében a kút körül lézengő alakok ikertestvérei a keresztvitel távolban mozgó figuráinak. A derűs szinezésű, világos pirosakban, fehérekben, zöldekben és barnákban ragyogó selmecbányai képekkel szemben a lillei képen a kék, zöldeskék és bibor is szerepet játszik, tónusa kissé sötétebb, s a sokhelyütt alkalmazott tompa aranyszinek fokozzák ünnepélyes hangulatát. A festő itt is éppúgy régies módon, aranyháttérrel pótolja a horizontot, mint többi képein.

Már a méretekből kitűnik, hogy a Királyok imádása nem tartozik a selmecbányai sorozatba, illetve nem a selmecbányai Sz. Katalin-templom oltárának szárnyképei közül való. Hátoldalának rácsos megerősitése arra vall, hogy szét van fűrészelve, tehát a másik oldalán is kép volt. Hihetőleg egy diszes, nagy oltár szárnyképe, ez az oltár azonban nem volt azonos a selmecbányaival, amit az eltérő méretén kivül a kompozició rendkivül erősen reneszánsz felé hajló szelleme is meg-

erősit. MS mestert egyéb művei a késögotikus barokk festőjének mutatják. Ezzel szemben a lillei kép gotikájába új elemek szövődnek. A reneszánsz-szellemet legtisztábban a képből kitekintő király gyönyörű álló figurája személyesiti meg. Ezt az alakot csak oly művész festhette, aki megismerkedett a reneszánszszal, legalább is annak északira átirt formanyelvével. Olaszos jellegűek a háttér épitészeti részletei, bár a festő más művén is alkalmazott olaszos jellegű architekturát, például körtemplomot az esztergomi Feltámadáson. A reneszánsz szellem azonban ezekben a részletekben is megerősödött, példa reá a háttér baloldalán látható hatalmas kőépület, amely nyilván a bibliai istállót jelképezi.

Önként következik a fentebbiekből, hogy a lillei képet nem tartjuk a selmecbányai sorozattal egy időből valónak. Feltétlenül később, 1506 után készült. Hogy mennyivel későbbi, azt csak az tudná megmondani, aki a festő rohamos vagy lassú fejlődését több datált emlék alapján megrajzolhatná. Előkelő és nyugodt szellemével a hontszentantali és a budapesti képpel tart rokonságot, előadásának széles elegánciája s gyönyörűen festett részletei MS mester legjobb művei közé sorolják, ha a budapesti kép kvalitásait nem is éri utol.

A kutatás jelenlegi állása szerint ez a hét kép hirdeti MS mester festői talentumát : kiváló képek, melyeket Gerevich Tibor méltán nevezett »a magyar formaképzés legegyénibb termékeinek.« A festő teljesen tisztában van mestersége titkainak. Az emberi test konstrukcióját kitünően ismeri, a ruharedőzés bonyolult változatosságát rendkivül hatásosan használja fel. De nemcsak részletekben virtuóz, hanem a kompozició felépitésében is. Térábrázolása kifogástalan, képei mindig levegősek, noha ragaszkodik az aranyháttér avult rekvizitumához. Minden regiszteren egyforma biztonsággal játszik, akár a kifejezést, akár a formát tekintjük. Mária és Erzsébet találkozásának lirikus elágyulását éppoly szuggesztiven érezteti, mint amennyire hatásos és nagyszabású festője a fojtott nyugtalanságnak és a kirobbanó szenvedélynek. Világos tónusával, biztosan összehangolt szineivel elválik kortársainak zömétől. Formailag is változatos. Ahogy képeinek hangulata kivánja, szélesen dekorativ, túlfűtötten gazdag vagy éppen monumentális. A Keresztvitel jelenetét sok figurával népesiti be, másutt alig egy-két alakot használ s tájképeit szervesen hangulati elemmé fokozza. Kétségtelen, hogy kitünő tehetsége mellett rendkivül tudatos, csaknem raf-

finált művész volt, akinek maradék nélkül sikerült kifejeznie magát.

Érthető, hogy ez a nagy festő régóta izgatja a kutatók fantáziáját, noha még ma sem került arra a polcra, ami kvalitásai alapján megilletné. Hovatartozása ügyében többféle elmélet merült fel s noha ezek az elméletek többnyire tisztán stilkritikai alapon közeledtek a képekhez, figyelmen kivül hagyva a származás adataiból kivilágló biztos támasztékokat, említésre érdemesek.

Az első, aki a képek mesterét felfedezni vélte, Hermann Voss[1] volt, Egyedül a budapesti képet ismerte — bár említette a többit is — s reámutatott annak a dunai iskolával való kapcsolataira. Mesterét az ismert MZ jegyű monogrammistában jelölte meg. MZ mester, akit a kutatás azóta Martin Zasinger ötvös (?) és rézmetszővel azonositott, grafikai műveit a dunai iskola felé hajló délnémet művészet szellemében alkotta meg. Táblaképei mindeddig nem ismeretesek, intim hatású és artisztikus metszetei a formaképzés módja szempontjából olykor valóban emlékeztetnek MS mester képeire, anélkül, hogy közvetlenebb rokonság állana fenn közöttük. Meg kell emliteni, hogy a német kutató még nem tudott az MS monogrammról.

Voss attribucióját már Ernst Heidrich[2] elejtette, aki könyvében a német képtáblafestés kétszáz legszebb emléke között a Mária és Erzsébet találkozásának is helyet juttatott. Festőnket 1500 körül működő ismeretlen mesternek nevezte. Elismerte, hogy a kép emlékeztet MZ műveire, »wird ihm selbst jedoch nicht zuzuweisen sein.« — irja.

A legutóbb felmerült hipotézis az augsburgi id. Jörg Breu számára foglalta le az egész komplexumot, a lillei képet is beleértve. Buchner,[3] aki Breu élete művét összeállitotta, a táblákat a festő főműveinek tartja. A Jörg Breu műveivel való azonositás már előbb kisértett, ha jól tudom Meller Simon már a háború előtt neki attribuálta a budapesti képet. Buchner véleködését id. Jörg Breu ujabban felmerült fiatalkori művei támasztották alá, a herzogenburgi és wullersdorfi képek, melyek közül az előbbiek részben Nürnbergbe, az utóbbiak a melki apátság képtárába kerültek. A herzogenburgi képek 1501-ből valók, a wullersdorfi nagy sorozat készültének időpontja ismeretlen, de

[1] Der Ursprung des Donaustiles. Leipzig, 1907, 111—114 l.

[2] Die altdeutsche Malerei. Jena, 1909, 262 l.

[3] Der Ältere Breu als Maler. Augsburger Kunst der Spätgotik und Renaissance, Augsburg, 1928, 316—327 l.

nem sokkal későbbi lehet, talán 1502. A két ausztriai oltár alapján Buchner joggal feltételezi, hogy a bajor mester Augsburgban való letelepedése előtt vándorúton volt, illetve Ausztriában járt. Fiatalkori művei közül a wullersdorfi képek azok, melyek sok tekintetben erősen emlékeztetnek MS mester műveire. A késő gotikus pátosz és szenvedélyesség néha rendkívül rokon nyelven szólal meg Breu műveiben. A magyar képek azonban mégsem származhatnak Breu ecsetjéből, három okból sem. Először azért, mert a wullersdorfi képek festői kivitele rendkívül durva, brutális és nehézkes MS mester formai harmoniája és könnyedsége mellett, másodszor, mert kontraszttal teli sötétes színezésük ellene mond a selmecbányai táblák derűs és világos karakterének, harmadszor pedig azért, mert 1506-ban, a Katalin-oltár készültének évében Breu már alkalmasint hűtlen lett a késő gotikus, patétikus szellemhez. A wullersdorfi képek utolsó ilyféle művei, utánuk tiz évig semmit sem tudni róla, időrendben következő alkotása a berlini Kaiser Friedrich Múzeum 1512-ből való Madonnaképe már a német reneszánsz szelleméhez való igazodást mutatja. Szerzőjét ezeken az ellentéteken túl lehetetlenné teszi az MS monogramm s a fiatalkori Breu-képek viszonylagos gyenge kvalitása.

Otto Benesch meglátta az attribució hibáit s az esztergomi képekről irva[1] a Kálváriát Breunek *és műhelyének* közös műveként könyveli el. Ugyancsak ő hangsúlyozta, hogy a képek koloritja sehogyan sem egyezik meg a korai Breu-oltárok szinezésével. Ami a műhelykérdést illeti, a fiatal Breu maga sem állott azon a magaslaton, amit MS mester művei reprezentálnak, hogyan lehetséges tehát, hogy műhelyéből jobb képek kerültek ki, mint saját ecsetje alól? Hisszük, hogy ezután az időrendben legutóbbi hipotézis után, amely már rámutatott a szinezés eltérő voltára, a külföldi kutatás és revizió alá veszi eddigi gyorsan változtatott álláspontjait.

Magyar részről mindezideig egyetlen vélemény hangzott el, Gerevich Tiboré,[2] amelyet sorrendben utolsónak hagytunk, bár időrendben megelőzi a Breu-hipotézis irásbafoglalását. Utolsónak hagytuk azért,

[1] Die fürsterzbischöfliche Gemäldegalerie in Gran. Beldevere, VIII. évf., Bécs 1929, 69 l.

[2] A régi magyar festészet a primási képtárban. Az Ujság, XIV. évf., 1916 jul. 14 (194 sz.) — A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. Bp. 1924. 24—25 l. — Az Esztergomi műkincsek. Primási-Album, Bp. 214—216 l.

mert a kutatást a festő monogrammjának felfedezésével új vágányra terelte,[1] beiktatta az addig nem méltatott esztergomi képeket s MS mester jelentőségét véglegesen megfogalmazta. Neki köszönhet legtöbbet ennek a nagy magyar festőnek emléke, mert a képet, melyet évekkel ezelőtt róla rajzolt, idővel további részletek bővithetik s remélhetőleg bővitik is, de lényegében meg nem változtathatják.

A monogramm alatt szunnyadó mesternév megfejtésére is történt kisérlet. Miklósy Zoltán[2] Selmecbányán II. Ulászló egy oklevelét találta meg, mely bizonyos Sebestyén mester (Magister Sebastianus, Meister Sebastian) selmecbányai festőről emlékezik meg. A festőt 1507-ben Túrócban megyilkolták és kirabolták. Miklósy joggal hivatkozik a kezdőbetűk és a selmecbányai származás egyezésére, amely valóban nem zárja ki vélekedése helyességét. Sajnos azonban ennyi nem elég a személy azonosságának bizonyitására s a hipotézis bővebb irott adat felbukkanásáig hipotézis marad. Az esetben, ha elfogadnók, a lillei képet (illetve az oltárt, amelyhez az tartozott) néhány hónappal, legfeljebb egy évvel a selmecbányai után készültnek kellene hinnünk, mert 1508-ban Sebestyén festő már nem volt az élők sorában.

A dunai iskola.

A bányavárosok emlékei idők folyamán sokat szenvedtek. Különösen a nagyobb centrumok műkincsanyagával szemben járt el a sors kérlelhetetlenül. Körmöcbányán és Selmecbányán egy szárnyasoltár sem maradt, Besztercebányán mindössze egyetlen egy, pedig az irott adatok éppen e három város rendkivüli fényű oltárait emlegetik leginkább.

[1] A Feltámadáson látható monogramm valódiságát többizben kétségbevonták, anélkül hogy ez a kétely irásban is napvilágot látott volna. Gyanura az adott okot, hogy a monogramm erősen hasonlit Schongauer jellegzetes szignaturájához. Ezzel szemben két tény is támogatja eredetiségét. Az egyik az, hogy a kép át volt festve, a monogramm lemosás után tűnt elő, a másik, hogy a betűk mellett gotikus jellegű 1506 évszám olvasható, mely ugyanattól a kéztől való, mint a betűk, már pedig ez az év a selmeczbányai főoltár emelésének (mint fent emlitettük) pontosan összevágó évszáma. Arról, hogy a képek a selmecbányai Katalin-templom főoltárának szárnyai, senki sem tudott a mai napig, az esetleges hamisitó sem, aki különben sem hamisitott volna Schongauer monogrammja mellé oly évszámot, mely évben Schongauer már nem élt.

[2] Sebestyén festő. Magyar művészet, III. évfolyam, Bp. 1927, 479—480 l.

Az óriási mértékű pusztulásnak tulajdonítható, hogy MS mester hatásáról még csak töredékes képet sem lehet rajzolni. Stilusa, mely a késő gotikus barokkot a dunai iskolát igérő őszinte természetlátással oly szerencsésen egyesitette, bizonyára megfogta s utánzásra késztette a jobb bányavárosi mestereket. Erre mutat az is, hogy szobrait sokféle utánozták. A megmaradt, rendkivül hézagos festészeti emlékanyag sajnos nem árul el semmit e hatásból, bár két évvel a selmecbányai főoltár után már beszélhetünk a dunai iskola magyarországi jelentkezéséről s abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy szép sor, többnyire évszámmal ellátott oltár csaknem évről-évre tudósit a fejlődés menetéről. Az első idevágó emlék az 1508-ban készült *lőcsei főoltár*, melynek pompás szobrászati diszitése bizonyos Pál mester vésőjét dicséri. A kettősszárnyú oltár belső tábláit domborművek ékesitik, kivül pedig a passió történetéből meritett nyolc festett jelenet látható. A képek ma az oltár rossz állapota miatt megközelithetetlenek. Henszlmann leirására[1] vagyunk utalva, aki szerint a világos szinezésű táblák Cranach 1509-ből való fametszetű passió-sorozata nyomán készültek (ezek szerint egy-két évvel az oltár felállitása után kerültek helyükre). Szempontunkból ez az adat sokat nem mond, kvalitásaikról nem tudunk meg semmit. A plasztikai diszités gazdag voltából s a monumentális méretekből arra lehet következtetni, hogy a képek nem lehetnek jelentéktelenek. Bemutatásuk a további kutatás feladata. Érdemes megemliteni, hogy az esztergomi Keresztény Múzeum is őriz Cranach-metszetek után készült szárnyasoltárképeket. A garamszentbenedekről származó két szárnykép belső oldalán az *Angyali üdvözletet* és *Mária látogatását*, a külsők *Krisztust az olajfák hegyén* és az *Ostorozást* ábrázolják. Az előbbiek Dürer Mária életének fametszetei után, az utóbbiak Cranach után készültek. A hitetlenül durva, kontár sorozatnak, mely 1510 körülről való, ez az egyetlen érdekessége.

Időrendben a lőcsei főoltárt követő emlék az 1512-ben készült *liptószentandrási Sz. András-oltár*, mely a Nemzeti Múzeumba került. Belső szárnyképei Sz. András életéből és a passió történetéből mutatnak be két-két jelenetet, kivül kettesével álló szentek láthatók. A predellán Veronika kendőjét »két olaszos jellegű angyal tartja«.[2] A világos

[1] Lőcsének régiségei. Bp. 1878. 56—67 l.

[2] Varjú Elemér: Vezető a Nemzeti Múzeum történeti osztálya kiállitott gyűjteményeiben. Bp. 1929. 26—27 l.

Egyre nagyobb szerep jut neki Jézus életének későbbi jeleneteiben is, egyre szenvedélyesebben érez fiával, a kereszt alatt elájul. De azért fájdalma még távolról sem olyan vad, mint a későbbi időkben: Krisztus kínszenvedéseit még nem ábrázolják a művészek.

Történetileg a Mária-kultuszhoz az Evangéliumok kevés alapot szolgáltatnak, hiszen még azt is, hogy Mária a Keresztrefeszítésnél jelen volt, csak Szent János említi s általában igen keveset foglalkoznak vele. Az apokrifus evangéliumokhoz kellett tehát fordulni, vagy még inkább az újabb keletű irodalomhoz, melyből különösen két nagyon kedvelt és óriási hatású könyvet említek a XIII. századból: Jacobus de Voragine «Aranylegenda» című könyvét, és a Szent Bonaventurának tulajdonított «Elmélkedéseket Jézus Krisztus élete felett». Ezeknek a könyveknek hamarosan nagyobb hitelük volt, mint az Evangéliumoknak, s hatásuk idővel csak fokozódott és egészen a XVI. századig tartott. Innen vették a festők például azt, hogy Jézus Máriától külön elbúcsúzott vagy hogy Mária elébe ment Jézusnak, mikor a keresztet vitte s fejéről levéve a fátyolt reá borította, hogy ne legyen meztelen. Innen merítették azt is, hogy Krisztusnak a keresztfáról levett testét Mária zokogva az ölébe vette, még pedig úgy «mint kisgyermek korában». Ezért festették nehányan, akik ezt a szöveget szószerint vették, Krisztus testét aránytalanul kisméretűre, hogy valóban elférjen Mária ölében.

A Keresztlevételnek ebből a részletéből, a Jézust ölében tartó Mária csoportjából a XIV. században egy egész külön képtípus fejlődött ki, az ú. n. Pietà, amelyet először a festészet vetett fel, de hamarosan átvett a szobrászat is. A Jézust fájdalmasan magához ölelő vagy megadással gyászoló Mária ezentúl a művészet legnépszerűbb tárgyává lett s a legnemesebb, legemberibb alkotásokat sugallta. A XV. század elején a Pietànak mintegy párdarabjául megszületik egy új tárgy, mely ugyan nem terjedt el nagyon s csak rövid ideig volt ismeretes, de mindenképpen nagyon jellemző a kor hangulatára: Isten bánata Krisztus szenvedései fölött. Az ilyen tárgyú képeken Isten éppen úgy ölében tartja Jézust, mint Mária, vagy pedig hóna alatt fogva, magához öleli; a kínszenvedés eszközeit tartó angyalok sírva lebegik körül a csoportot.

A passió érzelmi körébe gyakran egészen megdöbbentő merészséggel vonták bele a művészek Isten személyét. Leggyönyörűbb példája ennek egy XV. századi francia művész munkája, akinél a Krisztus sebekkel borított holttestére ájultan ráboruló Máriát Szent János ölelő karokkal fogja fel, miközben vad lázadással fordul Isten felé, számon kérve tőle ily nagy szenvedést. Isten maga is megrendült arccal hajol le az égből a boldogtalan kis csoport felé. Ugyanebben a gondolatkörben mozog egy másik, a XVI. század végéig elevenen ható ábrázolás is, mely szerint Jézus a Keresztrefeszítés után megjelenik Isten trónja előtt és eléje térdelve, megmutatja neki sebeit.

Az ábrázolásoknak e lírai melegsége mellett egyre szenvedélyesebb lesz a hang és egyre drámaibb az előadás. A drámai jelenetek központjában álló szenvedő Krisztus, a Megváltó harmadik arculata, melyet a művészet az idők folyamán az emberiség felé fordított. Ezt a drámai előadási modort magából a liturgiából merítették a művészek. A XII. század óta ugyanis húsvét reggelén, a templomban, párbeszédekkel élénkítve adták elő a híveknek a Feltámadást. Félig élőkép volt, félig pár szavas dráma. Az egyik pap, aki az angyalt játszta, felemelte a szarkofág fedelét, a másik pedig Krisztus szerepében

A halott Jézus, a Szent Szűz, Szent János és az Atyaisten.
Miniatűr. (Páris, Bibliothèque Nationale)

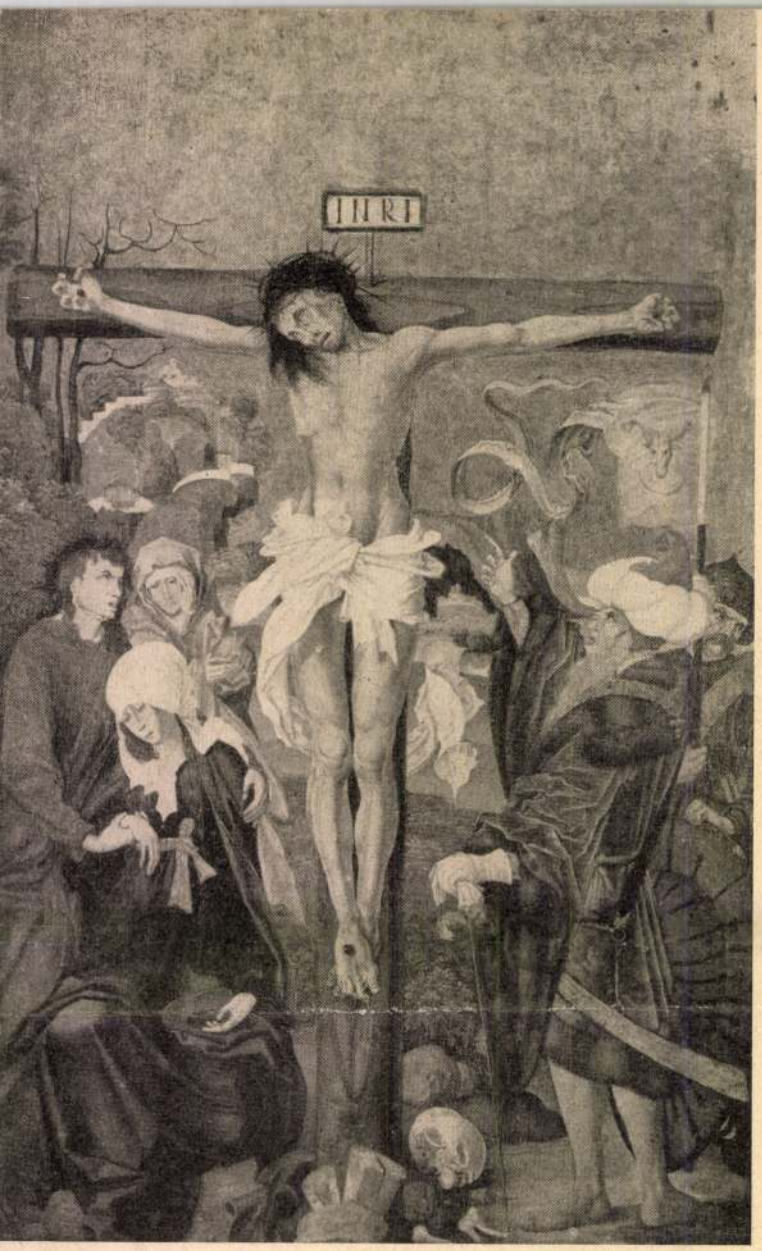

M. S. mester: Krisztus a keresztfán. (Esztergom, Keresztény Múzeum)

kilépett a koporsóból; katonák aludtak a sír mellett. Ez a rövid kis jelenet, mondhatjuk dramatizált liturgia, fokozatosan épült ki liturgikus drámává; a XV. században már misztériumokat adtak elő, azaz vallásos színdarabokat. Mivel ezeknél az előadásoknál a passiót folyamatosan kellett előadni, ez természetszerűleg magával hozta az addig hiányzó jelenetek beiktatását az ikonografiába; például magát a Feltámadást is, és pedig leggyakrabban nyitott sírral. De most már nem a theológiai okoskodás szabta meg a nyitott sírt, hanem a szükségtől megkövetelt gyakorlat. Mindvégig megmaradt azonban, mint változat, a lezárt sír is, mely Krisztus lelki lényét jobban éreztette s kifejezésre juttatta azt a gondolatot, hogy az anyag földi törvényei rá nem vonatkoznak. Hiszen tudjuk, hogy a tanítványoknak is zárt ajtók mellett jelent meg.

Krisztus felszögezése a keresztre is új téma volt; evvel az ábrázolással a XV. század előtt nem találkozunk soha. Most azonban részletesen elbeszélik a művészek, hogyan ült Krisztus agyonkínozva a kereszt mellett és várta, amíg az előkészületek befejeződnek, hogyan szögezték rá a földre fektetett keresztre, hogyan állították fel a keresztet. A keresztrefeszíttetésre váró Krisztus magányos alakja, különösen a szobrászatnak szolgáltatott megindító anyagot.

A XIV. században iktatták be a Krisztus-ábrázolások közé a szó szoros értelmében vett Sírbatételt is s idővel ez a legkedveltebb tárgyak közé lépett elő, különösen mióta festett szoboralakokkal életképszerű csoportokat állítottak össze, s félhomályba burkolt fülkékbe helyezték a templomokban.

De a misztériumok hatása alatt nemcsak új témák születnek, hanem megváltozik a meglévők természete is. A szín egyre népesebb lesz, a résztvevők viselkedése élethűbb és izgatottabb. A kereszt színszerűen magasbanő, már két létrát is támasztanak neki, Krisztus keresztje mellé odaállítják a két lator keresztjét, kockát vető katonák terpeszkednek el a kereszt alatt s valami módon mindenki részt vesz a cselekményben. A Feltámadásnál már nem alszanak a katonák, hanem felriadnak, mert természetfeletti erők vetik földre őket. Az élethűség benyomását nagyban fokozza, hogy sok esetben elmarad a dicsfény Krisztus feje körül. A drámákban persze nem láttak dicsfényt a művészek Krisztus fején s ezért mellőzhetőnek gondolták műveiken is. Jézus mint ember mozog az emberek között és mint ember szenvedi végig sorsát.

Mindez a természetesség felé haladás, amit itt a XV. századi művekről elmondtam, nemcsak a liturgikus dráma hatásának tudható be, hanem összefüggésben van a kor általános törekvéseivel; ezek minden élő dolgok legteljesebb megismerésére irányultak. A passió kínzási jelenetei megszaporodnak; a Tövissel koronázás, a Kigúnyolás, az Ostorozás, a hurcoltatás Kaifástól Pilátusig, a Keresztvitel, melynél Veronika kendője szintén új motívumként merül fel, mindez most alkalmat adott arra, hogy a maga realitásában lehessen az életet bemutatni. A természettől ellesett indulatokat, mozdulatokat, ruhákat, tájképeket, szóval a mindennap látottakat meggyőző igazságukban igyekeztek ábrá-

zolni. A bántalmazott és nemesen tűrő Jézust szembe állították a tömeg állati durvaságával s nem riadtak vissza, a legaljasabb indulatok érzékeltetésétől sem.

De a megismerésnek ez a korszaka is elmúlt ; az élethűség elvesztette érdekességét s az új irány, amely az ismeretanyagot az előző kortól készen kapta, ismét a lelkiekre fordíthatta figyelmét. Mint annyiszor, most is az irodalom járt elől : a XVI. századi misztikusok emelkedett műveiből megint Istenként lép elénk Jézus, fenséges messzeségből száll alá, hogy látomásokban mutassa meg magát a kiválasztottaknak. Ebben a korszakban Krisztus negyedik arculatát, a dicsőséges Megváltóét ölti magára. Az ikonográfia teljessége természetesen nem szenved csorbát, a kínszenvedés jelenetei továbbra is érvényben maradnak, sőt a kor realisztikus felfogásának megfelelően nem is szépítik az eseményeket, de akit előttünk ostoroznak és megcsúfolnak, nem a korábbi idők meggyötört és meghurcolt embere már, nem hozzánk hasonló földi lény, hanem tökéletes szépségű Isten. Testéből gyakran misztikus fény árad, mely besugározza környezetét, látomások és csodák tündöklésében jelenik meg s angyalok kísérik lépteit. A pusztában angyalok szolgálják ki, keresztelésekor angyalok vannak jelen, halálakor angyalok siratják és gyakran csupán angyalok teszik sírjába. Mintha Szent János evangélista szavai elevenednének meg : «Mostantól fogva meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak és leszállnak az ember Fiára.»

A Feltámadáskor Krisztus már nem lép ki polgári józansággal a koporsójából, mint azelőtt, hanem óriási felhőgomoly szárnyán száll a magasba. Az Isten dicsőséges Fia, a megváltás művét befejezte : újra eggyé válik az Atyával.

Ennek a felfogásnak megfelelően Mária is hősnővé változik át, azzá teszi lelki ereje. Nem ájul el többé a Keresztlevételnél, hanem ő emeli le a koronát Jézus fejéről, egyenkint veszi ki a bennmaradt töviseket Jézus homlokából, ő zárja le a szemeit.

Ez az utóbbi felfogás bizonyos tekintetben visszahajlás az elsőhöz, Jézusnak újra istenvoltát domborítja ki, de magában rejti az évszázados fejlődés összes állomásait is. Isten, de nem megközelíthetetlen, szenvedései, szeretete közel hozták az emberekhez, kiknek ezeket a szavakat hagyta örökül :

«Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek ; amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.»

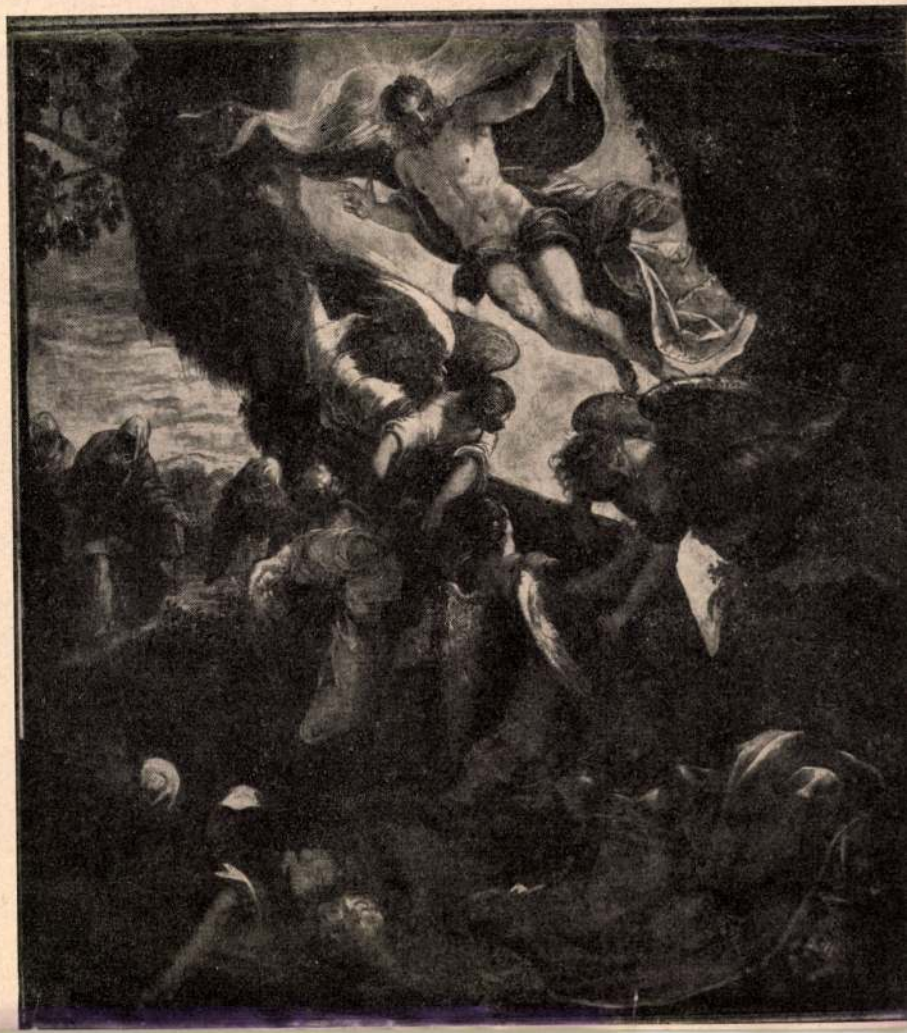

Tintoretto :
Krisztus feltámadása.
(Venezia, Scuola di S. Rocco)

GRÓF TELEKI JÓZSEF

Írta LUKINICH IMRE

A magyar főúri társadalomban alig találjuk párját annak a tevékenységnek, melyet a római szent birodalmi széki gróf Teleki-nemzetség tagjai a legutóbbi évszázadok folyamán kifejtettek. Nemcsak a politikai élet terén vezettek, hanem a tudomány, irodalom és művészet terén is az élen haladtak, mint írók, költők, tudósok, utazók és kutatók. A nemzetség könyvtárai, levéltárai és gyüjteményei régóta és gyakran idézett forrásai az ismereteknek, mert e nemzetség tagjai az elsők voltak azok között, akik nemzedékek gyűjtő munkájának nagybecsű eredményeit önzetlenül a köz rendelkezésére bocsátották. A magyar társadalom a mult év novemberében, születése 200-ik évfordulójakor, kegyelettel emlékezett meg *gróf Teleki Sámuel* erdélyi udvari kancellárról, a híres marosvásárhelyi Teleki-téka megalapítójáról. A jövő évben, a «Kegyenc» megjelenésének századik évfordulója alkalmából, bizonyára szó fog esni *gróf Teleki László*ról, az újkori magyar történelem egyik igen rokonszenves, de talányszerű egyéniségéről. Most pedig, a Mátyás-centenárium évében, önként kínálkozó időszerű alkalom feleleveníteni a Hunyadiak kora nagynevű szerzőjének, *gróf Teleki József* (1790—1855) erdélyi kormányzónak és a Magyar Tudományos Akadémia első elnökének emlékezetét.

Gróf Teleki Józsefnek a *Hunyadiak kora Magyarországon* című műve az első, széles forráskutatásokon alapuló s a tudomány akkori színvonalán álló történelmi monográfiánk. Szerzőjét bizonyára az ihlette meg, hogy családjának egyes tagjai a Hunyadiak korában jutottak először nagyobb szerephez a középkori magyar történelem legnagyobb alakja: Mátyás király mellett. A család életének a Hunyadiak történetével való összefonódása rendkívül termékeny indító okká lett a fiatal Teleki József lelkében, aki ennek hatása alatt már kora ifjúságában célul tűzte ki maga elé annak a félszázadnak megírását, melyben Magyarország irányította a keleteurópai történelmet és amelyben Magyarország volt a veszedelembe jutott nyugati kereszténység minden reménye és ereje. A Teleki-család őseinek egy ilyen mozgalmas korszakban nevet szerezni és szerephez jutni nem volt könnyű feladat; de nem volt könnyű feladat a XIX. század első tizedeiben, az akkori csekély tudományos irodalom mellett és a zárt és féltékenyen őrzött levéltárak anyagának ismerete nélkül megkísérelni egy minden tekintetben figyelemreméltó korszak feltárását és lehetőleg hű ábrázolását. Külföldi irodalmi példák és a külföldi egyetemeken szerzett tapasztalatok már jóelőre figyelmeztették a fiatal főurat, hogy a tervezett mű megírása nagy nehézségekkel fog járni, mert neki kell elvégeznie az anyaggyűjtésnek és a feldolgozásnak külön-külön is fáradságos munkáját.

Gróf Teleki József nem akart kitérni a reá váró nehézségek elől. Évtizedeken át kutatta a Hunyadiak korának történetét a magyar és a külföldi könyvtárakban és személyesen irányította a Hunyadiak korára vonatkozó levéltári kutatásokat is. E kutatások bizonyossá tették a magyar tudósvilág előtt azt az eddig inkább sejtett, mint tudott tényt, hogy a magyar történelem okleveles anyagának szinte javarésze a külföldi levéltárak kincsei közé tartozik. Kétségtelenné vált, még pedig éppen a Hunyadiak korára irányuló kutatások tanulságaként, hogy a magyar történelmet, különösen újabbkori szakaszát, a levéltárak anyagának ismerete nélkül sem híven, sem igazságosan megírni nem lehet. S itt kell megemlítenünk, hogy az imént megalakult Magyar Tudományos Akadémia 1832-től fogva, bizonyára az elnökké megválasztott gróf Teleki József óhajtására, rendszeressé tette a magyarországi és a külföldi levéltárak és könyvtárak anyagának magyar szempontból való átkutatását, sőt ettől az időtől fogva anyagi erejéhez mérten, másoltatott is. Igaz ugyan, hogy az Akadémia

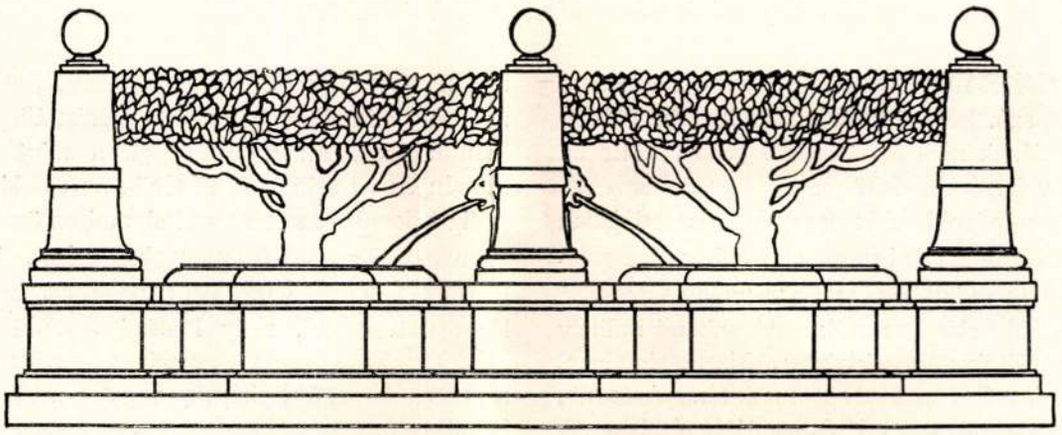

MAGYARORSZÁGI KÉPEK A XV. ÉS XVI. SZÁZADBÓL

A Szépművészeti Múzeum külföldi festményekkel teleaggatott pompás termeinek emeleti sorában egy kicsiny szoba képviseli Magyarországnak a középkorban gyökerező régi művészetét. Tizenhét, szárnyasoltárokból kifűrészelt festmény, egy másodrangú szárnyasoltár szekrénye három tagbaszakadt szoborral látható itt; művészi szempontból valamennyinél jóval érdekesebb a festett famennyezet, amelyet a gogán váraljai református templomból hoztak ide s amely itt is a szoba mennyezetét diszíti. Mátyás király korabeli diszítőművészetünk e pompás emléke egymás mellé sorakozó négyzetes mezőkben hol figurális elemekkel vagy címerekkel átszőtt, hol tisztán ornamentális lomb- és virágékítményekből áll. A diszítésnek nem közönséges fantáziára valló gazdag kompozíciója, motívumainak lehelletszerűen finom rajza, továbbá idők folyamán megfakult, hellyel-közzel azonban még ma is a régi harmóniával érvényesülő színezése, egész más perspektivát nyit képzőművészetünk multjába, mint aminőt azoknak a képeknek a szemlélése nyújt, amelyek a szoba falaira akasztva láthatók.

Gogánváralja az erdélyi Kisküküllő vármegye legjelentéktelenebb falvainak egyike. Ha ilyen félreeső község építészeti szempontból véve is jelentéktelen középkori templomából régi diszítőművészetünk ily klasszikus emléke került ki, mi minden pusztulhatott el elenyészett székesegyházainkkal, főúri váraink-kal s kastélyainkkal, mennyi emlék lappang még nagyobb falvaink régi templomaiban, városainknak eddig még át nem kutatott plebánia-egyházaiban s régi családaink birtokában? A szépművészeti múzeum magyarországi terme régi művészetünkről minden bizonnyal halvány sejtelmet sem nyujt. A gogánváraljai mennyezet múzeumunk legújabb szerzeményei közé tartozik. A többi képek itt legfeljebb azt a felfogást tükröztetik vissza híven, amelyet régi művészetünkről az a nemzedék táplált, amely a szépművészeti múzeum anyagának zömét összegyűjtötte.

Művészetünk történetét akkoriban Barabás Miklóssal s Ferenczy Istvánnal kezdték. Középkori művészetünk hozzáférhetőbb emlékeit általában a német művészet másodrendű emlékei közé sorozták. Kinek is jutott volna ilyformán eszébe, hogy az ország elsőrangú szépművészeti múzeumát magyar emlékekkel is gyarapitsák?

Szó sincs róla, a Szépművészeti Múzeum külföldi képeinek kulturális fontossága elvitáz-

Művészet 1906. 3. f.

átértésétől függött, miről a jelen esetben nem lehet szó. Sem összehúzódásuk, sem kidomborodásuk nem érezhető eléggé. Évánál ezen hiány kevésbbé feltünő.

A mindenki előtt ismerős, de valójában kevés embertől ismert Cranach művészetét gyűjteményünkben is több festmény képviseli.*

Az idősebb Lucastól, a wittenbergi műhely vezetőjétől valók ezek közül: „Krisztus siratása", „Mária a Gyermekkel szent nők társaságában", a „Szerelmes agg nő" és legalább részben „A házasságtörő nő". Az első (729. sz.) a mester legjelentősebb művei közül való az 1514—1515 körüli évekből. Kompozíciójában, mint Cranachnál rendesen, hiába keressük a mozdulatok gazdagságát és ennek érdekében a tér célszerű kihasználását. Az alakok az előtérben és a középen három síkban helyeztettek el. Krisztus holtteste ferde irányban terül el a földön, csaknem párhuzamosan a mögötte térdelők sorával. Nagyobb dicsőségére válik a képnek a józan és erőteljes festői munka, a mintázás a kellemes, átlátszó barna tónusokkal.

A szent nőktől körülvett Máriát gyermekével (728. sz.) együtt úgy ábrázolta a művész, amint a kisded gyűrűjét Sz. Katalin újjára húzza. A kép a XVI. század tizes éveinek végéről való, de élénk színhatása újabb keletű átfestés eredménye. A restaurátor műve a sötét felhőtömeg is Sz. Katalin mögött, tetején a gyermekangyalokkal. Eredetileg fekete függöny lehetett ott, mely legkevésbbé sem festői motívum, Cranach képein többször előfordúl.

Műhelyképek: „A házasságtörő nő" (698. sz.), a 710. sz. alatti „Madonna" és „Herodias" (726. sz.) Az elsőn néhány kitűnően elemzett és mintázott rész bizonyára magától a mestertől származik. A 719. sz. kép, mely egy szerelmes aggastyánt ábrázol, amint egy ifjú nőt ölelget, ki ezalatt a nevetséges udvarló erszényébe nyúl, Flechsig szerint nem az idősebb Cranach műve, hanem Hans nevű fiáé, kitől mindazon festmények származnának, melyeket a művészettörténet Pseudo-Grünewald elnevezés alatt ismer. Ha e képet a formájában és tartalmában rokon ábrázolással, a „Szerelmes agg nő"-vel (722. sz.) összehasonlítjuk, a két festmény stílusában határozott eltérést állapíthatunk meg. Az utóbbinál pl. a mintázás szintén barna színekkel történik, az előbbinél pedig kékes szürke tónusokkal, ami az összes Pseudo-Grünewald-festményekre nézve jellemző, a „Szerelmes aggastyán"-nak egyik ismétlése (711. szám), mely Flechsig véleménye szerint szintén Hans Cranach műve lenne, a gyengébb műhelyképek, vagy másolatok közül való.

Baldungról és Cranachról már csak nagyon röviden számolhattunk be olvasóinknak. Művészetük eddigi tanulmányaink körén kívül esik, de szükségesnek tartottuk arról megemlékezni a teljesség kedvéért. Ezúttal csak a tiszta germán jellegű festészet kialakulására akartunk világot vetni, a nálunk látható emlékek alapján. Az északi festészet továbbfejlődéséről, az olasz minták után dolgozó romanistákról más alkalommal fogunk szólani.

TAKÁCS ZOLTÁN

KRISZTUS SIRATÁSA
LUCAS CRANACH FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

* A következőkre vonatkozólag l. E. Flechsig, Cranachstudien. I. Theil. Leipzig, 1900.

MADONNA SZENT NŐK TÁRSASÁGÁBAN
LUCAS CRANACH FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

hatatlan s ezután már talán nem is lesz alkalom többé a külföldi mesterek értékes alkotásainak oly tekintélyes sorozatára szert tennünk, mint aminővel Pulszky Károlynak a Szépművészeti Múzeum anyagát gyarapítania sikerült. Amire azonban a már meglevő anyag elrendezésével végeztek, múzeumunk mostani vezetői maguk is azt tervezik, hogy a gyűjtemények további gyarapításánál a magyarországi emlékek beszerzésére is különös gondot fordítanak. Ha törekvésük sikerül, első föladatuknak bizonyára azt fogják tekinteni, hogy a most megnyíló magyarországi szoba anyagát selejtezés alá veszik. Az ország első múzeumáról lévén szó, bizonyára mindenki természetesnek fogja tartani, hogy abban épp a magyarországi művészetet csakis elsőrangú emlékei képviselhetik. Ilyen az eddig többnyire csak véletlen s ma már meg sem állapítható esélyek révén idekerült régibb magyar festmények sorában egy sincs, sőt a meglevő tizenhét festmény közül is alig egy féltucatnyi méltó arra, hogy a magyarországi anyag gyarapodása esetén állandóan kiállítva szerepeljen s ne raktárban elhelyezve kezeltessék.

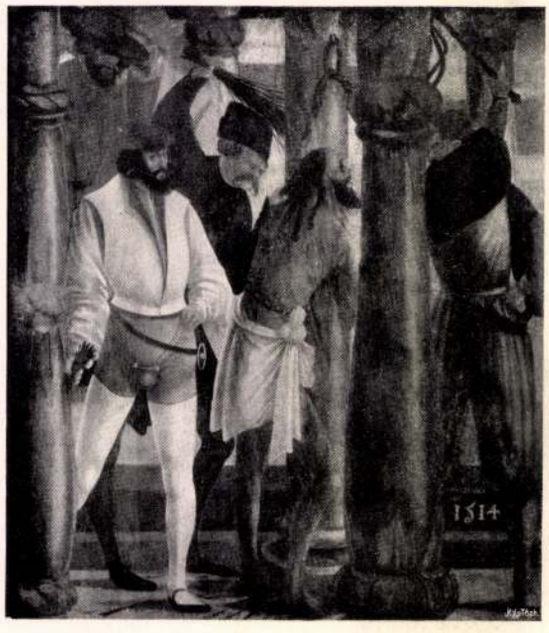

KRISZTUS OSTOROZÁSA
SZÁRNYKÉP 1514-BŐL
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

E kevés kép sorában a legvonzóbb a Mária látogatását ábrázoló festmény, a mely Szentantalról került múzeumunkba s egy a XVI. század elején készült oltár egyik szárnyképének a fele. Az oltár többi részletei az esztergomi primási gyűjteménybe kerültek, ahol ezeket a képtár egyéb magyarországi festményeihez hasonlóan kontár módon restaurálták s ezzel tönkre is tették. Egy szárnykép még ma is Szentantalon van.

A Szépművészeti Múzeum festménye színezésével és tájképi hátterével a regensburgi Altdorferre, részben Martin Schaffnerre emlékeztet. Az előtérben naturalisztikusan festett virágokat látunk, amelyekkel szemben a háttér romantikus hegyvidéke szinte merő stilizálás. Mária bájos, asszonyos alakja meggyszínű ruhában, kék palásttal vállán, féloldalt kihajló csipővel, mintegy vonakodást kifejező testtartással áll a mosolygó természet ölén. Arca némi elfogultságot árul el, miközben nálánál jóval idősebb nénje alázatosan s szinte mohón a kezének esik csókra álló ajkával. Erzsébet aranybrokátújjas kék ruhát, zöld bélésű piros palástot visel, fehér ingvállat s fején szintén fátyolkendőt.

Művészettörténelmi szempontból jóval érdekesebb a Szépművészeti Múzeum azon kettős szárnyképe, amely 1514-ből való s a Nemzeti Múzeumból került ide. Hogy ez utóbbi hol szerezte, annak nem maradt fönn nyoma, de valószínű, hogy már régebben valamelyik római katholikus püspök hagyatékából vásárolták. Püspökeinknek ugyanis talán még ma is az a szokásuk, hogy bérmakörútjok alkalmával az általuk meglátogatott templomok fölösleges régiségeit magukkal viszik, de sohasem jelölik meg, hogy az egyes tárgyak honnan valók. Még a nagyváradi múzeumba került Ipolyi-gyűjtemény régiségeiről sem tudjuk, hogy melyik honnan való. Minthogy e nagynevű püspökünk külföldről is gyarapította gyűjteményét, a hazai műtörténelem szempontjából ez ilyformán jóval csekélyebb értékű, mintha tárgyai eredetével is tisztában volnánk. Püspökeink gyűjtése azonkívül ritkán kerül egy tömegben a nyilvánosság elé. A használható tárgyak, különösen miseruhák s ötvösművek a székesegyházra szállnak, bárhol vette

A HÁROM SZENT KIRÁLY HÓDOLATA
SZÁRNYKÉP 1514-BŐL
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

IFJ. SZT. JAKAB VÉRTANÚSÁGA
SZÁRNYKÉP. XV—XVI. SZ.
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

is ezeket, ami azonfelül megmarad, azt a püspök halála után elárverezik.

Császka kalocsai érsek hagyatékának árverésén szerezte meg a Szépművészeti Múzeum azt a festményt, amely a kallófa után ítélve, amellyel agyonverik, ifjabb Jakab apostol vértanuságát ábrázolja. Császka szepesi püspök is volt s több mint bizonyos, hogy ezt a — valami nálunk vándorló német festő ecsetére való — képet is a Szepességről vitte magával érseki székhelyére. A festmény alighanem Arnóthfalváról való, ahol egy teljes szárnyasoltáron kívül még ma is van egy rokokó keretbe foglalt XV—XVI. századbeli szárnykép. Ez szent Sebestyén vértanuságát ábrázolja ügyes tájképi háttérrel. A kép méretei és alakjainak típusa a szent Jakab vértanuságát ábrázoló festményével csaknem azonos.

De térjünk vissza a följebb említett kettős szárnyképre, mely a Nemzeti Múzeumból eredt.

MÁRIA LÁTOGATÁSA
SZÁRNYKÉP SZENTANTALBÓL XVI. SZ.
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A ketté fürészelt szárnykép mellső lapján a három szent király hódolatát és Mária halálát, hátsó lapján Krisztus ostorozását és a töviskoronázást ábrázolja. Mint Térey Gábor szíves volt figyelmeztetni, a nagyon érdekes festmények élénken emlékeztetnek Jörg Rathgebnek különösen Stuttgartban őrzött alkotásaira. Rathgeb műveinek fényképeiből is nyilvánvaló, hogy főleg az építészeti részletekben sok a hasonlatosság közte s ami ismeretlen mesterünk között. Rathgeb is csak másodrendű festő, mint a mi mesterünk, de kompozícióiban s alakjai jellemzésében szinte brutálisan szenvedélyes az utóbbihoz képest, aki még az ostorozás jelenetében is — igen érdekes kezeléssel és beállítással — előkelőségre törekvő alakokat, köztük egy olasz viseletű, egy török s egy tiszavidéki magyar ember alakját festette meg. Rathgeb technikai sajátosságait nem volt alkalmam megfigyelni. Az építészeti részletek hasonlóságának oka a két festő művein azonban az is lehet, hogy mindketten mint északi festők egyformán félreértették az olasz renaissance motívumait. A félreértett olasz renaissancet általában még ma is német renaissancenak nevezik. Ilyformán művészetünk kevésbbé klasszikus renaissance emlékeit is német mestereknek szokás tulajdonítani. Magyarország régi s természetesen nyugateuropai keretekben mozgó művészetének sajátosságát minden bizonnyal nem másodrangú mesterek alkotásai alapján fogjuk megállapítani. Csak ha java emlékeinket felkutattuk, ezekkel behatóan megismerkedtünk, fogunk igazában rájönni arra, hogy másodrangú mestereink a hasonló kaliberű német mesterekkel nem annyira a németségben, mint inkább ügyefogyottságukban egyformák.

Ma középkori művészetünkkel még úgy vagyunk, mint a legtöbb városi ember a természet egyes jelenségeivel. Fű, fa, virág, sőt állatok közt a szabadban nem igen lát különbséget. Egyik juhnyáj szemében olyan, mint a másik. Csak a pásztor, aki ott él mellette, tudja megkülönböztetni nyáját a másétól, lát különbséget a gyakorlatlan szemnek oly egyformának tetsző állatok között is.

DIVALD KORNÉL

Száz magyar műalkotás a XV. és XVI. századból.

Irta: Szentimrei Jenő.

Valahol bizonyára meg kell lennie annak a magyar dalnak, melyet nem szerzetes-barátok másoltak kódexekbe. Az a bizonyos dal, mely Gellért püspöknek is megtetszett a sóőrlő szolgálóleány ajakáról. Van valahol, az is lehet, hogy közöttünk él, csak nem ismerjük keletkezése idejét s mert időnként újra költötték szövegét az idők, nem ismerünk rá a dallamból, hogy ez az ének egyidős a Halotti beszéddel, vagy talán annál is régebbi keletű. Csak kereszteletlen pogány volt szegényke, úgy hozták magukkal őseink a szarmata pusztákról, senki nem féltette, senki nem óvta, hiszen a dal olyan, mint a bogáncs. Itt elmaradozik az embertől egy-egy, hogy továbbmenve, újabb tapadjon a ruhájára. Bogáncs volt biztosan az a kezdetleges magyar dalocska is, de emberi öröm és emberi fájdalom kifejezője. Csakhogy nem talált nyugati templomokba, hát kiátkozták a nép életéből is túlbúzgó nyugati barátok. S ma mit nem adnánk érte, ha megvolna. Hogy összekaparnók tíz körömmel minden hangocskáját, minden kis strófáját, ahogy az északiak törmelékekből összekaparták a Kalevalát, meg az Edda-dalokat. Csak a mi műveltségünk szegényebb, ha hiányzik. Másnak kinek hiányzik? Pedig, ha megvolna, úgy össze tudna tartani minket magyar öntudatunkban, ahogy a Talmud meg a Tóra egymáshoz láncolja, egy közösségbe parancsolja valamennyi zsidóját a világnak.

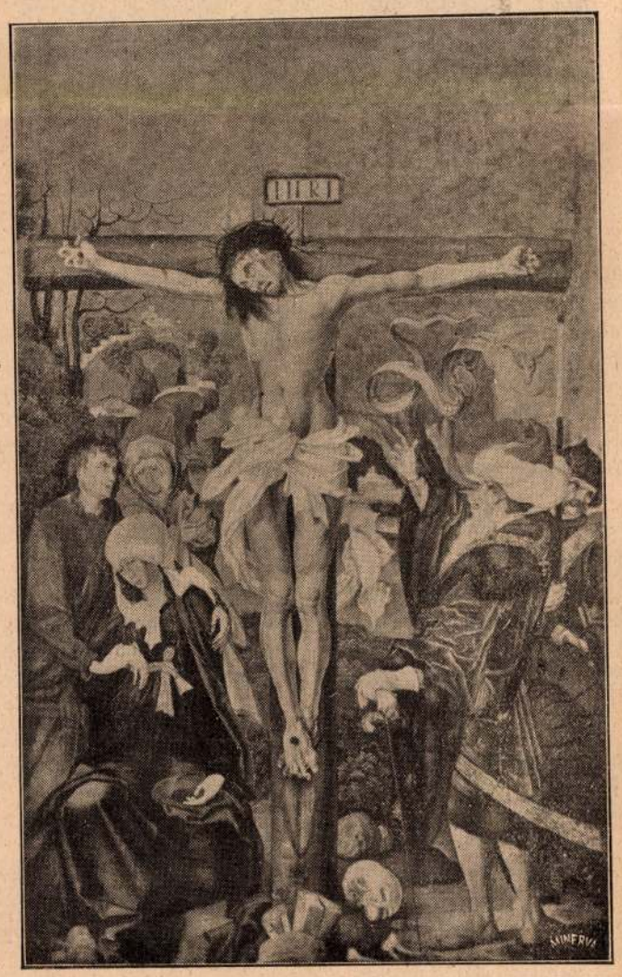

M. S. magyar mester (1506): Krisztus a kereszten.
(Esztergomi Keresztény Múzeum)

Hol vannak képzőművészetünk kezdeti emlékei? Ez a fúró-faragó, díszítő-szépítő fajta vérében hozta magával művészösztöneit onnan, ahonnan kiszakadt. Pásztornép voltunk, fából csináltuk bizonyára első dalaink számára a tilinkót, fából lehettek első képzőművészeti kísérleteink is, melyekkel sátortartó oszlopok végét, nyeregkápák betűjét, asszonyaink guzsalyát díszítettük. Az alakos szobrászkodást és színes alakok fára, hártyára, falra írását már nyugattól kellett eltanulnunk. De igen valószínű, hogy ehhez sem volt sok időre szükségünk. A nyugati rablóhadjáratok kalandorai, akik odakinn templomokat, klastromokat dúltak meg, hamar találkozhattak a színezett képpel s a kőbefaragott, kezdetleges ó-keresztény szoborral. Azok, akik délkeletnek, Bizánc irányában kalandoztak el, a hellén szobrászat mesterműveit is megcsodálhatták s utánzásukat bizonyára megkívánhatták.

Ezekről az időkről azonban nicsenek még feljegyzésben ránkmaradt képzőművészeti emlékeink se. Egészen a kora-renaissanceig, a quattrocento hozzánk áramlásáig nem jegyeznek fel magyar képírót, magyar szoborművest egyet is krónikásaink. A középkor építő és faragómesterei féltékenyen őrizték mesterségük titkait. Festők is nemkülönben maguk hibáin és botlásain tanulhatták csak el a színkeverés, az időtálló festékanyag előállításának tudományát. Ezt tudjuk az olasz művészet történetéből. Megis nehezen hihető, hogy azok a nyugatról behívott rajnamenti, vallon, flammand, hollandus és frank mesterek, akik első székesegyházainkat építették, valamit át ne örökítették volna tudományukból a bennszülött magyarokra, akik az építkezésben segítségükre voltak. És mégis az első számbajövő festőművészekül nagyon sokáig a Rákóczi Ferenc szabadságharcának idejében dolgozó Mányoki Ádámot és Kupetzkyt tartottuk a magyar glóbuson, akik elődök nélkül bukkantak fel a semmiből.

Szerencsére az egyház, mely népi dalainkat kiparancsolta templomaiból, de még a közhasználatból is, a képzőművészetekben a legértékesebb ösztönző és konzerváló erőnek bizonyult. Simor János esztergomi primásé az érdem s mellette a tudós-műtörténész Ipolyi Arnold egykori váradi püspöké, hogy felkutattak, megmentettek az enyészettől és összegyűjtve hozzáférhetővé tettek mintegy száz darab régi magyar műtörténeti emléket. Beszédes bizonyítékai ezek a magyar képzőművészet létezésének és virágzásának olyan időkből, melyek a nagy nyugati népek képzőművészetének első — mai értelemben vett művészi — fellendülésének éveivel egyebeesnek. Egyházi folyóiratok valószínűleg keletkezése óta számontartották ezt a gyüjteményt, de még a magyar főváros művelt és műbarát köreiben is kevesen tudnak róla, hogy egyáltalán létezik Esztergomban az a Keresztény Múzeum, melynek számunkra legbecsesebb kincsei: magyar remekművek a XV. és XVI. századból.

Ami legjobban szembetűnik ezeknél a képeknél: festőik aszkétikus felfogása. Az olasz művészetben a kortárs Botticelliék a gyöngédnek, az átszellemültnek, a légiesnek képíró-költői minden megnyilatkozásukban. A mi névtelenjeinket — az egyetlen Kolozsvári Tamás mester neve ismeretes közülük — a Krisztus-drámából elsősorban *a szenvedés* ihlette meg. Színekben, kifejezésben, kompozicióban legeredetibb köztük a hontszentantali M. S. jegyű mester Megfeszített Krisztusa, olyan élmény, mely kitörülhetetlen nyomokat hagy a szemlélőben, éppen a szenvedés, a meggyötrettetés megkapó kiábrázolásával. Az ő Krisztusa csöppet sem ideálizált. Az ő Krisztusa: meggyötört és kínhalált halt *ember*. A kereszt terhe alatt összerogyott Megváltó:

Pásztortűz 1934. dec. 15-31

— Vaj gesrien, még Istvánt is megöli! — kiáltozott Dolfi.

— Ugy jó! — mondta erre is Pali és szétnézett az összerombolt ivóban.

Még négy üveget és négy poharat durrantott a falhoz, egy asztalt is felborított, aztán a Csuku hegedüjét törte el a gazdája koponyáján.

A cigány szeme egyet villant. Aztán csak rávetette magát némán Palira, megkapva a torkán. Pali ökle a levegőben kalimpált. Lezuhantak, egy gomolyagban hempergődztek, Csuku szívós volt és ügyes, hasára térdelt Palinak. A két ökle úgy vágta Pali fejét, mint a cséphadaró, a két térde meg gyomrozta. Aztán úgy ugrált még rajta, mintha szőlőt taposna a kádban szüretkor.

— Dolfi, Dolfi, szedd le rólam, — nyöszörgött Molnár Pali. — Kitapossa a belem!

— Ugy jó! — kiáltotta Dolfi.

István feltápászkodott a kármentőn, hasát fogta nevettében.

— Ugy jó! — ismételte Dolfi tromfját. — Uugy jó!

A sánta csikósné is ott állott már az ajtóban, nézte, hogyan töri össze Csuku a legényt, elfeledte, hogy az küldte gyügyübe és ő is ráhagyta:

— Ugy jó.

Dolfi majd megveszett nagy jókedvében és tort rendezett az összetört, romok közt mozdulatlanul fekvő legény fölött. Itatta Csukut, a zöldgallérost, meg Istvánt, aztán azt mondta:

— Te Csuku, most ezt vidd ki innen, ezt a garázda dögöt, erre ment a tanító, ránkküldi a csendőröket. Te István meg, vidd még ezt a lityit magaddal. Menj és öleld meg háromszor a feleségedet, de úgy, hogy a csontja is összetörjön.

István még útközben lepödörte a gyorokit, keresztbeállott a szeme, mire hazaért. Útközben észre sem vette a bethlehemeseket.

— A jó istenit magának! Hát ez vót a gyügyüzés? — kiáltott rá az asszony.

— Te hallgass. Most te vagy soron. Dolfi parancsolta, úgy öleljelek meg háromszor, hogy a csontod is összetörjön!

Marcsa riadtan menekült a szobába, de a kulcsot már nem tudta az ajtóban megfordítani.

— Reszketsz most, büdös. Csak reszkess. Ugy jó.

István ekkor hirtelen elkacagta magát és elmondta az asszonynak, hogyan tromfolt Dolfi Mónár Palira. Az asszony is nevetett, nem félt már a csonttörő öleléstől. Együtt kacagtak soká, a kis Julis is velük onnan az ágyból.

— Hát te béka, mit kacagsz? A szemetet mért hagytad a konyha sarkában?

— Ugy jó! Ugy jó! — vihorászott a kislány.

Marcsa dühbegurult.

— Ide gyere!

Julis elbújt a piroskockás dunyha alatt.

— Ide gyere!

A lányka ki akart osonni, de Marcsa megkapta az ajtóban és úgy megpofozta, hogy orrán-száján eleredt a vér.

— Ugy jó! Nesze neked úgy jó.

Julis a szomszédba menekült, ott mesélte el, mi az az úgy jó, miközben lemosták.

— Ugy jó! — mondogatták utánna és egy óra alatt végigfutott a hosszúsoron Mónár Pali szomorú históriája. Szabó Pista eltángálta Vég Esztit, csakhogy elmondhassa az asszony jajgatására, hogy úgy jó. A gyerekek végigvi-

M. S. magyar mester 1506. Kálvária.
(Esztergomi Keresztény Múzeum).

háncoltak mindenfelé, meggyújtották a csákókat a betlehemesek fején, mert úgy jó. A csendőrök elverték Dolfit mert úgy jó. Molnár Pali komái meg Csukut hengergették végig a nagyutcán, mert úgy jó. A kutyák vonítottak, a lovak kirugták az istálló falát, a szél is nekivágott a zsuptetőknek, a sánta csikósné meg Bogár Imre, meg Szegvári Katica nótáját abajgatta, végnélkül és eszelősen, mintha nem is karácsony estéje lett volna.

— Hát egészben megbolondultál már, az istenfádat — ordított rá a vén csikós és azon gondolkozott, ne gyújtsa-e rá erre a boszorkányra a házat.

De ekkorra elcsendesedett minden. A szél elállott, a csillagok kiragyogtak az eltépett felhőfoszlányok rongyai mögül, a betlehemesek csengői csilingeltek és vékony hangocskájuk lehivta mennyből az angyalt, hogy lássák a pásztorok.

Az éjféli misére gyültek mindenünnen, békésen, ünnepélyesen, selyemkendősen. Az oltár mellett ott állott zöldgalléros ember, somolygott megelégedetten és azt mondta magában:

— Én súgtam ott a füleibe, hogy úgy jó.

A ministránsok csengői csilingeltek, a rozoga orgona nyekergett és zihálva sípolt, egy kisgyerek tapsikált kövér kezecskéivel a jászolban, valami jó, meleg, trágyaszagú istállóban.

Húsvétra pedig mégis meglett Molnár Pali és Asztalos Bözsi lagzija. A zöldgalléros ember volt a kiadó násznagy és ugyancsak tudta a rigmust.

erejében tökéletesen kimerült ember. S míg a kor festőinél másutt, de a magyar kortársaknál is, a kereszt szépen símára faragott, négyszögletes gerendákból van összeróva, az M. S. mester föstötte kereszt sokkalta elhitetőbb, valószínűbb, de terhesebb. Hirtelenében, durván összerótt két fatörzs csupán, mellyel kétségkívül azt akarja kifejezni, hogy a halálos ítéletet olyan gyorsan követte a kivégzés, de az elítéltet is olyan nagy gonosztevőnek tartották birái, hogy rendes keresztfa kiácsolására időt sem adtak, miután annak szükségét nem érezték. Két durva rönk: még a fán is sebhelyek a baltacsapások nyomai. Olyan nagy művészszel esik itt találkozásunk, akit méltán hely illet a kor legnagyobbjai között.

Kolozsvári Márton mester képében a kompozició hibátlan biztossága állít meg. Az ellentét, mely az Isteni Anyát körülálló baloldali csoport és a jobbkézt diadalmasan felvonuló Birák között első rátekintésre megkap, egyenes bravuros képzelőerőről tanuskodik. Örök kár, hogy ennek a művésznek mindössze két képe maradt ránk s az a kecses Szent György-szobor, melynek a prágai eredetiről készült másodpéldánya Kolozsvár egyik terét díszíti.

Érdekes összehasonlításokat kínál az esztergomi Keresztény Múzeum azoknak, kik a további termek anyagát is végigszemlélik. A közvetlenül szomszédos teremben 154 olasz képet helyeztek el, melyek közül mintegy kilencven egyivású az előbb látott magyar alkotásokkal. A magyarok színei markánsabbak, ragyogóbbak, s rajzban és kompozicióban összefogottabbak, szűkebb szavuak. De talán éppen ezért a megörökített mozdulatok többet fejeznek ki. Bizonyára nem az elfogultság mondatja ezt, de a szemlélőben az az érzés alakul ki, mintha ezeknél a magyaroknál mélyebbről szakadna fel a mondanivaló. A virtuóz ecsetkezelésnél mintha többre becsülnék az élményszerűséget, melyet ha dadogva is, de erejük teljes megfeszitésével igyekeznek kifejezésre juttatni. Az a bizonyos tárgyiasság jellemzi őket, mely napjainkban még határozottabb szerephez jut az új tárgyiasság művészi elvében.

Az esztergomi Keresztény Múzeum régi magyar terme olyan értékeket rejt magában, melyek fájdalmasan hiányzanak a köztudatból. Ma, mikor a magyar népi zene új kifejezési formákkal, új harmóniákkal ajándékozza meg a zenei világot, e régi képek is bizonyára alkalmasak lennének legalább arra, hogy megismertetésük révén új megvilágításba kerüljön a magyar képzőművészeti kultúra is ott, ahol az emberi művelődés értékeit nemzetközi viszonylatban számontartják.

FELEKI SÁNDOR: ÜNNEPEST AZ ERDŐN.

Holdas este, az ágakon csillog-villog zúzmara,
Szél se lebben, néma vadon, hallgat minden madara.

Düledező kápolna áll a fenyvesnek mélyiben,
Betakarta útját a hó, hívő és pap rég pihen.

Rossz ajtaja félig nyitva, bent az oltár romba már,
De ma a nagy, zord hidegben mégis van ki, oda jár.

Varjú gubbaszt az oltárnál, mellette egy őz lapul,
Róka kuporg egy szögletben s közel hozzá szürke nyúl.

Megférnek ott, akik máskor egymás ellen rontanak,
Meghúzódnak, védik őket az elhagyott romfalak.

S eszembe jut: Jön még a nap — bár még távol szendereg —
Hogy megférjenek, mint e vadak, egymással az emberek.

Hogy szeretet meleg fénye száll át majd a szíveken
S nem lesz ember az emberhez ellenséges idegen...

A kápolna ablakán át a hold fénye benevet.
Érzem, mindent simogat most egy isteni lehelet.

Amíg a gólya eljön.

Irta: Pálfi Lili.

A barna, repedezett konyhaajtó kinyílt s a nyílásban megjelent két lyukas szandál. Utána lassan két maszatos térd, színehagyott nadrágocska, kék trikó, fölötte egy darab vajas kenyér s végül egy kis, szőke gyermekfej. Ezzel Bárdos Laci teljes egészében kicsúszott az ajtónyiláson, de karjaival még azután is kapaszkodott a kilincsbe, holott Mari már háromszor is rászólt, hogy ne szakítsa le egészen a rossz kilincset. Mivel éppen vasalt, a szénlapát nyelével meg is bökte egy kicsit hátul a nadrágját. Lacika valami gorombaságot szeretett volna mondani, de nem tehette a nagy darab vajas kenyér miatt, amelyet héjánál fogva a fogai között tartott. Igy hát szó nélkül kellett tűrnie a Mari sértő bánásmódját, míg előrenyújtott és megfeszített lábbal mégegyszer lecsúszott a küszöbről, ami középen síkos volt már és egészen fényes a sok csúszkálástól. Laci azonban mindezzel máskor nem sokat törődött és egyfolytában tizenötször is lecsicsonkázott róla, dacára az ezért való sok kiabálásnak, ma azonban nem mert ellenkezni még Marival sem. Elengedte hát a kilincset, aztán nagyokat harapva a vajaskenyérbe, végig csoszogott a folyosón és leült a lépcső tetejére. Unatkozott és haragudott... Legjobban a gólyára, akit olyan nagyon várnak, a testvérkére, akit hozni fog, a nagymamára, amiért kitessékelte a házból, s végül pedig Marira is, — akinek ma megint nagy szája van velem, gondolta dühösen.

— Mindig ilyenkor van nagy szája, mikor egy kis mozgás van a házban.

— Laci, ki a napra!

— Mindenkinek útjában vagyok. Pedig olyan jó benn lenni a konyhában.

Nagyot rugott egy lapos kőbe, amely a lába alatti lépcsőn hevert.

— A mozsár azt mondja: bum-klank, bum-klank; a habverő: szip-szip, szip. Mindenki ott van künn és kapkodva beszélnek, sürgölődnek. Jó az almaszag is, meg néha a sültszag. A zsír perceg a tepsiben. A zsíros kenyér jobb is, mint a vajas.

Fintorgott s maszatos újjával félig lehúzta a vajat a kenyérről és végigkente a falon.

— Most is mondtam, hogy zsírost kérek, de a vaj közelebb volt Marinak. Nagy szamár, mindig ő kezdi: „vegye el már az ujját, mert ráütök. Ne nyalakodjon annyit". Persze nagymamának csak az kell: Lacika hallottad? Rögtön ki a napra.

A ketrecben megszólalt egy pulyka. Laci utánozta: glu, glu, glu. Aztán a nyelvét kidugta a folyosórács virágmintái között.

— Bár most is keresztapukáék jönnének és nem a gólya. Mert a gólya nem hoz mást, csak egy testvérkét, nem is tudom, mit izgulnak érette?

Távolban egy vonat zakatolt el. Laci felfigyelt.

— Kár, hogy az én mozdonyom már rossz. Hiába beszél Gyurka, mert ő lépett rá. Nem is tudják, hogy nem aludtam, mikor keresztapa bejött lábujjhegyen és letette az ágyam mellé a szőnyegre. Akkor még új volt.

Nyelve sósízű lett a rácstól. Zöldes nyálat köpött ki.

— Hiába, keresztapáéknak jobban örülnék. Úgy veszem észre, hogy nagymama is, bár mindig morog a hátuk megett: mikor akarnak már haza menni? tán itt akarják bevárni az özönvizet is? Olyankor még Mari is bele mer szólani: hiszen így mind velük kell megetetni azt a kis rucát, amit hoztak. Aztán, amikor keresztapáék felülnek a vo-

natra, olyan sírást csap, mint egy temetésen. A gólyára is így morog már régóta. Vasárnap is milyen jó lett volna elmenni a moziba. Szegény anyu is hogy sietett, de a krumpli tényleg száraz volt és apu azt mondta, hogy egy héten egyszer van tisztességes ebéd s arról is sajnálják a zsírt. Nagymama mindjárt rávágta, hogy majd, ha disznót ölünk, zsírosabb lesz. Apu dühösen rápillantott, de nem szólt semmit. Hanem, amikor már a fogát piszkálta, azt mondta: Jajj, milyen bosszúságom van: ez a hitvány Zentai visszautasította a keresztapaságot. Kijelentette, hogy addig ő már régen Amerikában lesz. Annyi baj legyen, vágta rá nagymama, nemcsak belőle áll a világ. Majd találunk mást. Jó, jó, mondta apu, olyant találunk, aki víz alá tartsa a gyereket, de olyat, akitől várni is lehet valamit, legalább egy rendes kocsit, Zentain kívül, egyelőre senkit se tudok. Elég baj, sírt anyuka. Különben anyu mostanság mindig sír. Mit csinálunk? Kocsi nélkül nem lehetünk. Talán az ölembe vigyem, mint valami munkásasszony? Nagymama erre odavágta: majd vesztek egyet. Miből? — kérdezte anyu. Két hónapja házbért se fizettünk. — Erre egy kicsit hallgattak. Akkor apu azt mondja nagyon csendesen: Jó, fogunk venni. Mama kölcsön ad nekünk, most úgyis esedékes a negyedévi nyugdíja. Nagymama erre ugrott egyet: Azt már nem! Az a pár garas kell nekem is. Adtam már én nektek eleget. Akkor nem lesz kocsi. — Szép nagyanya maga, mondhatom! Maga pedig szép apa! Most itt van! Sok mindent kiabáltak még, aztán apu kiment és mérgesen becsapta az ajtót. Később anyu sírva kérdezte: megyünk fiam, készüljek? Apu azt mondta: nem megyek sehova. Már elég mozit csinált nekem az anyád...

Mari kijött a folyosóra s meglóbálta a vasalót.

— Bemehetek már?

— Még nem, majd csak, ha hivjuk.

Laci vállatvont s végigfeküdt a lépcsőn. Máskor ezt nem tette volna meg, de most nagyon bántotta, hogy nem törődik vele senki.

— Tulajdonképpen sokkal jobb annak, akivel nem törődnek. Azt tehet, amit akar. Kofánégyurka minden reggel kimegy az anyjával a piacra. Az anyja beül a nagy ernyő alá, Gyurka pedig csinálhat, amit akar. Dicsekszik is eleget. — Jajj, te, ott a vezeték körül, milyen meleg a pocsolya. Bebújtunk a bútoros kocsiba s az elvitt a póstáig. És mikor felborult az almás kosár!?

Mari újra kijött a vasalóval. Laci felült. Nagyon unatkozott már. A kirágott vajaskenyér héját bedobta a kanálisba.

— Mennyivel jobb a konyhában, mint künn. Mari ugyan sokszor gorombáskodik velem, de így vasaláskor mégis jól el lehet vele beszélgetni. Most persze nem lehet a gólyától. Pedig azt is jó volna látni. Azt mondják, lejön a kéményen gyerekkel a csőrében. Kofánégyurka ugyan azt mondja, hogy ez nem is igaz . . . Azonban Kofánégyurka már azt is modta, hogy ördögöket látott a kismezőn s persze az se volt igaz.

Lekönyökölt a térdére s a lépcső alatt meglátott két barackmagot. Lement az udvarra, megkereste a lapos követ és megtörte.

— Ezt biztosan Egon hagyta itt tegnap. Kár is volt vele összeveszni, most benézhetnék hozzájuk.

A porondos mag csikorgott a foga között.

— Azért Egon mégis zsidó, akárhogy is haragszik érte. Ha apu mongya, akkor biztos úgy van. Igaz, hogy apu nem azt mondta, hogy zsidó, hanem azt, hogy büdös burzsuj. Anyu éppen meggyest sütött, pedig anyu ritkán szokott sütni, mert nem telik. De tegnap mégis sütött és hogy ott volt Egon, neki is adott. Nem is egyet, hanem kettőt. Es apu akkor azt mondta anyunak a másik szobában halkan: Mit tömöd te ezt a büdös burzsuj kölyköt. Több van annak, mint a tiédnek. — Lász mijh! — mondta anyu erre németül. Hát, ha apu azt mondta, hogy burzsuj, az biztosan azt jelenti, hogy zsidó. Mert csak a zsidókra szokták azt mondani, hogy büdös. Egon persze esküdött, hogy ő nem zsidó. Az én apukám meg azt mondja rátok — kiabálta, — hogy ti cifranyomorúság vagytok. Persze, ezt csak akkor találta ki, bosszúból. Megrugtam, visszarugott, — nem baj!

Föl s alá sétált az udvaron. Lökdöste a kavicsokat. A barackfáról egy levél hullott eléje. Átölelte a fát. Három, négy macskaméz a tenyeréhez tapadt. Belemélyesztette kezét a nyulós masszába.

— Leszedem mind. Ezzel biztosan meg lehet ragasztani a tányért s akkor nem kell megvenni a szervizt Gerébéknek. Szegény anyu majdnem sírt, hogy meg kell venni. Pedig annak se én vagyok az oka, hanem nagymama. En hallottam, amikor Gerébné Mari után kiáltotta: Aztán rögtön hozzák vissza.

Egymás után szúrta fel a macskaméz eket.

— Nagymama felugrott: Mari vigye aludni a gyereket! Mari húzott engem. En az asztalba kapaszkodtam, egy tányér leesett és eltört. Te országhábo rító! Nem is tudom, mi az országhábo rító. Nagymama sokszor mond olyat, amit nem lehet megérteni. Pedig én csak annyit mondtam, hogy anyu most már vissza lehet vinni a szervizt Gerébékhez, mert a vendégek megitták a kávét. És biztosan nem is mondtam rosszat, mert a vendégek mind mosolyogtak.

Három ujját összeragasztotta, aztán megnyálazta és galacsint gyúrt. Elhajtotta. Tenyerére kellemetlen, ragadós, fekete maszat rakódott. A nadrágjához akarta törölni, de aztán meggondolta. Lehajolt s végighúzta tenyerét a feljárat alatti pincelakás ablakán. Szvuii, — süvített az ablak a keze alatt. Lacika leguggolt s benézett az ablakon. A rongyos csipkefüggöny csak félig takarta el a hasadt, papirral bevont ablakot. A belső párkányon egy orvosságos üveg s egy gyertyatartó társaságában repedt tojások hevertek, sárga patakokat eregetve magukból. A párkány túlsó sarkában egy cserép hervadt szekfű szomorkodott. Laci sokáig elnézte a legyeket, ahogy az ablakpárkányon jöttek-mentek, széthurcolva a tojás sárgáját. Időnként föl-fölröppentek. Ilyenkor apró szárnyuk az ablaküvegén át szivárvány színben csillogott.

Később megunta a legyeket s letenyerelt, hogy beljebb kémlelhessen az ismeretlen birodalomba. De a szoba belvilága a két kis ablak dacára teljes sötétben volt, csupán a szemközti fal fehéredett ki belőle, melyen egy nagy kerek óra s fölötte két kép büszkélkedett. Laci ismerte jól ezeket a képeket. Régen, mikor a nagytata még élt s a nagymamával ott laktak a virágos házban a malom mellett, ott lógott ez a két kép, a kicsi szobában a falon, a szarvasagancs alatt.

— Akkor minden sokkal jobb volt, mint most. Laci már csak úgy emlékezett a nagytatára, mint egy fehér és bizonytalan mosolyra. Mert arca és haja egyformán fehér volt és ült az ablaknál, pipázott s mosolygott. Emlékezett a rengeteg pipára is, ami a sarokban, egy állványon sorakozott. Akkor nagyon jó volt. Akkor minden nap mentek anyuval oda és kávét ittak kalácccsal. A konyhában mindig kávészag volt. S a nagytata felállította őt az ablakpárkányra, ahonnan látszott a malom. — Egy nagy kerék forgott a vízben és emberek meg szekerek jöttek-mentek zsákokkal. Az udvar pedig tele volt virággal és volt egy nagy szürke macska, a Móric.

Mindez már nagyon, nagyon messze volt Lacitól. De

Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bp. 1927, 159 l.

Rénay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. Ad Müggyüjtő, V-1931, 6 l.

Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma 1929, 19 l. (repr. Kálvária: XV. tábla)

Gerevich: Régi és újabb magyar festők a primási képtárban, Vasárnapi Ujság, 1916, 553 l. (repr. Kervit és Kálv 552 l.

Hekler: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937, 79-80 l. (repr. Keresztvitel 110 és Kalvária 111. kép)

M S mester

1506

48. MS selmecbányai mester, 1506:
a) Krisztus az olajfák hegyén (159×79) b) Keresztvitel (142,5×88) c) Kálvária (142×89) d) Feltámadás (156×78) (Feltámadásom MS mesterjel S 1506)
Fa, tempera.

Gerevich Tibor

Kerny: Kenyvmuvtelep AÉ, XLV-1931, 278 l.

Hoffmann Edith: Ujabb adatok a XV. sz. magy. festészet történetéhez. V-1931, 168 l.

Genthon: A selmecbányai Dr. Matalin-tempera kérdésnek főoltára. AÉ, XLV-1931, 120-147 l. (repr. a) 133 l. b. 137 l. c. 139 l. d. 140 l.)

Csánky Dénes: A besztercebányai Szent Balázs-oltár táblája. MM, XII-1936, 315-316 l.

Buchner: Der ältere Breu.

Benesch: Belved. 69 l. (repr. 67 előtt: Kálvária)
Ehben nem Jörg Breu, hanem Jörg Breu és műhely

Divald: A magyarországi művészet európai fejlődése II. füzet, Bp. 1911, 25-26 l. (Ikt. képről tud.)

Seffler, Béla: Ungerns Konst. Stockholm, 1928, 13 l. (repr. b.)

Gerevich: PA, 214-216 l. (repr. Keresztvitel 215, Kálvária 217 l.)

Genthon: Mitteil. MS. Ungarische Jahrbücher XII. kötet, Berlin 1932, 21-39 l. (repr. b.) 32 l. után, c. 33 l. előtt)

Gerevich: A régi magyar művészet európai fejlődése. Bp. 1924, 24-25 l. (repr: Keresztvitel 11., Kálvária 11. tábla)

Genthon: AMIE, 100-113 l. (repr. a. 87. kép, b. 88. kép, c. 89-90 kép, d. 91. kép)

Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bp. 1930, 124-126 l. (repr. kivitel 125, Kálv. 127 l.)

Divald: Felsőmagyarországi gótikus táblafestészet. Ung. Művészet I. évkönyve. IV-1924, 30-31 l.

Gerevich: Ung. Ujság 1916, július 14, 5. l.

a) Makrologhy II. 534. vár
b. 535
c. 536
d. 537 (Schongauer monogramm!)

Genthon: A M. Művészet története, Bp. 1927, 57 l.

Hekler: A magyar művészet története. Bp. 1934, 96-101 l. (repr. Keresztvitel 100 l.)

Gerő László: Gótika és reneszánsz, 1941, III-1927, 479-480 l.

SPILLENBERGER JÁNOS: VERTUMNUS ÉS POMONA

M. S. MESTER: MÁRIA ÉS ERZSÉBET TALÁLKOZÁSA

M. S. mester

M. S. MESTER: MÁRIA ÉS ERZSÉBET TALÁLKOZÁSA. *Szépművészeti Múzeum.* Ez a kép a német művészet aranykorával, Dürer és Grünewald működésével egyidőben készült. A Selmecbánya közelében fekvő Tópatakról jutott a múzeumba. Ugyanennek a festőnek négy másik képe a hontszentantali plébániatemplomban volt és onnan az esztergomi keresztény múzeumba került. Ezek Krisztus kínszenvedésének jeleneteit ábrázolják. Egy hozzájuk tartozó hatodik kép még most is Honszentantalon van. Annak, hogy a képeket olyan mesternek tulajdonítják, akinek neve M. S. betűkkel kezdődött, az az oka, hogy a nagyon restaurált esztergomi képek egyikén M. S. monogramot és 1506. évszámot lehet látni. A Mária és Erzsébet találkozása a sorozat valamennyi darabját felülmúlja szépségével és a régi magyarországi festészet legmagasabbrendű alkotása. Máriának a szentség tisztaságától sugárzó alakja, a feléje hajló Erzsébet, aki gyöngéden és alázatosan csókolja meg Isten anyjának kezét, a háttér messze elnyúló, gazdag rajzú tájképével és az előtér liliomainak és más virágainak gyönyörű szőnyegével lírai hangulattal teljes és egyszersmind rendkívül dekoratív együttesben olvad össze.

3

Petrovics M M 103. P.

52805. — Réval

		Oldal
BOLDIZSÁR IVÁN	Az orvosok szociális helyzete	247
SŐTÉR ISTVÁN	A francia szellem	258
* * *	Magyarország kormányzójának hetvenedik születésnapjára	266
CSABAI ISTVÁN	Mai magyar egyházművészet	268
SZÁSZ ZSOMBOR	Egy kisebbségi folyóirat	270
OBSERVANS	Külpolitikai szemle	272
ÖLVEDI JÁNOS	Magyar kisebbség Csehszlovákiában	279
BISZTRAY GYULA	Színház és közönség	287
KÜHÁR FLÓRIS	Szent István éve	297
RÓNAI ANDRÁS	A nemzetiségi kérdés nem-területi megoldásai	303
SZÉKELY LÁSZLÓ	Ipari teljesítőképesség és korszerű hadviselés	313
CSISZÁR BÉLA	A kiirtott szovjetellenzék	317
VÁMOS BÉLA	Telepítési kísérlet Angliában	327
BISZTRAY GYULA	Az ismeretlen Kölcsey	334
DEÉR JÓZSEF	Egy korszak felfedezése	345
GARZULY JÓZSEF	Geopolitika	354
* * *	Az Imrédy-kormány programmja	362
REMÉNYI JÓZSEF	A kivándorló sors lírája	365
BIERBAUER VIRGIL	Könyv a Szepesség művészetéről	368
HAITS GÉZA	A megújhodó tánc	373
OBSERVANS	Külpolitikai szemle	376
ZATHURECZKY GYULA	Magyar kisebbség Romániában	384
SÁNDOR ISTVÁN	Széchenyi, az író	389

KÉPMELLÉKLETEK

Szőnyi István: Anyám és én. (M. F. I. Petrás felv.) — Szőnyi István: Erdő mélyén. (M. F. I. Petrás felv.) 62—63.

M. S. mester: Részlet az Olajfák hegyéről. Esztergom, Keresztény Múzeum. (M. F. I.)
M. S. mester (1506): Krisztus a kereszten. Esztergom, Keresztény Múzeum. (M. F. I.)
M. S. mester: Részlet a Három Királyokról. Esztergom, Keresztény Múzeum. (M. F. I.)
M. S. mester: Részlet a Három Királyokról. Lille, Palais des Beaux-Arts. 144—145. oldal.

Magyar Szemle

1938.

A XXXIII. KÖTET TARTALMA

		Oldal
KOVRIG BÉLA	Keresztény nacionalizmus	5
VIDÉKI GUSZTÁV	Az állandó erődítésről	17
LENGYEL BÉLA	A petróleumkérdés	23
KOVÁCS IMRE	Mezőberény	33
MAGYARYNÉ TECHERT MARGIT	A diplomás nők helyzete Magyarországon	43
KERECSÉNYI DEZSŐ	Ravasz László, az író	52
V. NAGY ZOLTÁN	Szőnyi István művészete	57
SZÁSZ ZSOMBOR	Románia új alkotmánya és a kisebbségek	66
CS. SZABÓ LÁSZLÓ	Szabadság a mikrofon előtt	77
KÖRMENDY-ÉKES LAJOS	Az ötvenéves Mátyásföld	80
OBSERVANS	Külpolitikai szemle	84
FEKETE LAJOS	Magyar kisebbség Jugoszláviában	91
JANCSÓ ELEMÉR	Az erdélyi magyarság irodalmi élete	95
KÜHÁR FLÓRIS	Az Eucharisztikus Kongresszus tanulságai	105
TÖRÖK ÁRPÁD	Németország gyarmati követelései	108
MÁTHÉ ELEK	A gyarmati kérdés angol szemmel	116
RAPAICS RAYMUND	A magyar csemegeszőlő	125
MÁTRAI LÁSZLÓ	Kornis Gyula újabb munkái	134
CSABAI ISTVÁN	M. S. mester művészete	142
ERDÉLYI JÁNOS	A „visszarománosító“ mozgalom	151
PROKOPY IMRE	A jugoszláv belpolitika eseményei	161
NÁNAY BÉLA	A magyar író hazaszeretete	171
BARTÓCZ JÓZSEF	Diákszociográfiai vázlatok	175
OBSERVANS	Külpolitikai szemle	182
GOGOLÁK LAJOS	Cseh emlékiratok a békekonferencia előtt	190
TRÓCSÁNYI GYÖRGY	A magyar lét értelméről	201
MORAVEK ENDRE	A nyelvi asszimiláció	213
FREY ANDRÁS	Az olasz-angol viszony	223
RAKOLCAI LÁSZLÓ	A vezér szuggesztív hatása	229
H. KOVÁCS GYULA	A földbirtok szociális és kulturális hivatásáról	237

XXXVI. évf. 1930 Új Idők

M. S. mester remekei az esztergomi primási képtárban, 1506-ból. Krisztus összeroskad a kereszt súlya alatt

Művészet

M. S. mester

Írta: **Lyka Károly**

Esztergom, augusztus.

Nem tudjuk ki volt. Neve egyelőre csak egy onogram: *M. S.* Majdnem úgy hat, mint egy vegyi elem jelzése.

Hogy *mi* volt, arról képei beszélnek. A képek mondják nekünk, hogy e rövid szignatúra üres betűi ögött a 16. századbeli Magyarország legnagyobb stője rejtőzik. Akik az esztergomi prímási palota ép és értékes képtárát végignézik (és sajnos, nem lságosan sokan vannak), áhítattal állhatnak meg a égy festmény előtt, amely egykor Hont-Szent-Antal özséget díszítette, most pedig ennek a képtárnak legtékesebb kincse. A modern nevelésű amatőr azonban emcsak a régmult hírmondóját, vagy művészettörténeti ereklyét fog bennük látni, hanem ösmerős hangokat fog hallani *M. S.* mester piktori beszédéből. nagy névtelen ugyanis e négy képen olyan művészi roblémákat is oldott meg, amelyekre a mai expresszionista festők legjobbjai törekednek. A négy kép — gy kálvária-stáció képei — a művész belső világának, rzelmi életének nagyerejű kivetítése. Formai szépség ívol áll *M. S.* mestertől. Viszont elképzelt s megérett fájdalom, megadás, szenvedés, a kín és felindulás aroxizmusa, ha kell, kímélet nélkül és a belénk nelt klasszikus szépség rovására egészen a torzításig s alakot ölt képein, hogy hiánytalanul és megdöbbenőn fejezze ki magát. A belső ember hatalmasan legyűrte a külső embert: az érzés a formát.

Ez is egy módja a művészi felfogásnak. S ennek nemzetközi viszonylatban is kitűnő mestere a névtelen.

Ezekre a mesterművekre azért hívjuk fel külön az olvasó figyelmét, mert szélesebb körökben e művek szinte ösmeretlenek. Csak a szakírók foglalkoztak velük, meglehetősen röviden, de teljesen méltatva jelentőségüket.

A képek elseje Krisztus az olajfák hegyén. A második, talán legmélyebb járatú, a kereszt alatt összeroskadó Megváltó. A harmadik a *consummatum est* drámai pillanatát adja. A negyedik a megdicsőült Krisztus feltámadását. Ezerszer megfestett tárgy valamennyi. De kevés e korbeli mester ragadta meg oly drámaian, adta elő oly hittel és meggyőződéssel, mint a névtelen.

Néhány külső vonás azonos mind a négy képen. Valamennyin síma aranylap az ég, a levegő: régies ronás, amelyet sok századon át ápoltak a festők. A földi háttér azonban gazdag és részletesen megdolgozott táj: merész sziklarendszerű hegyek emelkednek a látóhatáron; magányos, bodorkoronás bokrok újnak ki a kövek közül. Az egyik kép előterén fű meg virág, köztük földieper. Talán hegyes-völgyes idék fia lehetett a mester. A főcselekmény az előtéren folyik le. Itt roskad le Jézus a kereszt súlya latt. Itt támad fel a katonák rémületére. Itt mered a magasba a feszület. Itt alusznak tanítványai, míg ő imádkozik. Ezzel azonban nem merítette ki előadását. Mert a háttér házai, hegyei, kanyargó útjai, sziklái közt apró epizódok játszódnak le: piciny alakok élénk cselekvésben. A Feltámadáson — amelyen rajta van monogramja és az 1506-os évszám — az olajat és kenőcsöket hozó asszonyok élénkrajzú, jegyzetszerűen megfestett alakjai: egymagukban is külön piktori élmény. Az alakok kisebbedése a háttérben jól megérzett távlatot mutat. Ez a háttér még egyéb apró érdekességeket is ad. Kiszáradt fák ágai fantasztikus görbéket írnak bele az ég aranylapjába. Mintha szenvedélyesen belemarkolnának a levegőbe. Egy heves vérmérsék manuprópriái, amelyekkel itt is fokozta a képek drámai élét. A természetnek segítenie kell a világtörténeti tragédia tolmácsolásában. Önkényes alakítás pusztán formai vagy objektiv szempontból, de kifejező. Tehát jó.

A környező világból csak a maga tolmácsoló céljainak megfelelő dolgokat szemelgette ki a mester. Az átlagos nézőnek fel fog tünni, hogy a testek alig, vagy éppen nem vetnek árnyékot. De nem tünik fel, mivelhogy harmonikus, hogy annál erőteljesebben ragyognak fel a szinek. Mégsem tagadható el a mestertől a realista él. Így a képek szent főhősei még korszerűtlen, elképzelt ruhát viselnek, viszont a katonákon s a dráma másodrendű résztvevőin az öltözék a 15. század legvégére vall. Ezeket úgy festette, ahogy látta. A szentekről már hiányzanak a tányéralakú aranyglóriák: csak a Megváltó fejéből sugárzanak ki diszkrét aranyvonalak. Nagy, egységes színfoltok a ruhák, önmaguk színével árnyalva. Sajnos, sok minden rosszul van átfestve: kései restaurátorok bűne. De mindenen túl s a technikán felül az a legmegragadóbb e képeken, ahogyan a szenvedés drámáját, az igazán megérzett embert alakítja és tolmácsolja. Elsősorban Krisztust. Keresztre feszítve görcsösen gémberednek keze, lába ujjai. Arcán az elkínzottság merészen odaírt, megdöbbentő jegyei. Kemény, erős, energikus ecsetvonások szántják végig, egész a torzításig az arcokat. A Föltámadás képén más indulatok íródnak a katonák arcára hasonló szilaj erővel. Az alvó tanítványok megannyi külön jellem. Rajzosan alakítja őket a mester ecsetje. Festői lágyságról szó sincs: kemény fából bárddal hasított karakterek ezek. A kereszt alatt összeroskadó Krisztus maga a siralom. Kínzóin a brutális könyörtelenség jegyei.

A tolmácsolásnak ez az ereje messze a korabeli átlag fölé emeli *M. S.* mestert. És bár személy szerint jóformán semmit sem tudunk róla: legnagyobb művészeink közé emeli.

Ez a négy kép egymagában is művészeti nevezetességgé avatja a csöndes Esztergomot.

1021

Ecclesiastical art on stamps

The Hungarian General Post Office continues to issue its highly successful sets of art stamps. The latest stamp set, to appear on Monday Dec. 7, is sure to be one of the finest art sets ever published by the Post Office. The individual stamps carry reproductions of some of the finest paintings preserved in the Museum of Christian Ecclesiastical Art at Esztergom.

The Museum housed in the Catholic primate's palace, was founded in 1875. It was especially enriched in 1916 when the collection of bishop Arnold Ipolyi was added to it.

The Museum's gallery, and especially the mediaeval collection, is a repository of outstanding masterpieces of old Hungarian art. These include the splendid altarpieces by the unknown Master M. S., by Tamás Kolozsvári, by the Master of Bát, and the Master of Aranyosmarót.

Outstanding pieces of the collection are works by 13th-18th C. Italian masters, such as Taddeo Gaddi, Giovanni di Paulo, Sasetta, Matteo di Giovanni, Lorenzo di Credi, Giampetrino, Palmezzano, and Gregorio Lazzarini. Several of their paintings are among the works reproduced on the stamps. The gallery, beside the Hungarian and Italian masterpieces, also has a rich collection of Dutch and Flemish paintings.

The Museum, also possesses valuable tapestries, ceramics, wood carvings, stained glass paintings. Year by year, many thousand Hungarian and foreign art lovers visit the Museums's priceless collections.

— Sándor Kálmán —

View of the rest of the stamp set

Lady with Unicorn, by a Lombard painter

1970 DEC 6
DAILY NEWS
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

INTERFOTO MTI/AP

WORLD HIGH DASH: Jubilee sports festival of the National Olympic Committee for West Germany at West Berlin's Deutschlandhalle Friday night: Charlie Green (32, USA) and Roger Bambuck (r., France) equalled the world record over 60 m in 6.5 sec. In rear, West German's Jochen Eigenherr (6.8 sec)

Sports

TRACK AND FIELD: Berlin — Heide Rosendahl Friday night set a new world record of 8.0 seconds for the women's indoor 60-meter hurdles. The old mark, held by Karin Balzer of the GDR, was 8.2.

Miss Rosendahl was running in the jubilee sports festival of the National Olympic Committee of West Germany. At the same track meet Charlie Green of the United States and Roger Bambuck of France equalled the men's indoor world record of 6.5 seconds in the 60 meter dash. Another American, Ronald Hill, clocked 7.5 seconds in the men's 60 meter hurdles to tie a world mark.

WEIGHTLIFTING: Moscow — Soviet weightlifter Vasily Alexeyev has set four world records in the second heavyweight division.

The 29-year-old student from the mining city of Shakhty in the Rostov region set the records Friday in competition in his home town.

The records were: press 221 kilograms (487.2 lb), snatch 177 kilos (390.2 lbs), clean and jerk 228.5 kilos (503.7 lbs), and total 620 kilos (1,366.8 lbs).

The total figure is determined by adding 220, 177.5 and 222.5 kilos, a weight from each event determined by the referees using an elaborate set of rules.

BOXING: Rome — Carlos Duran of Italy, blood streaming down his face, Friday night outpointed Tom Bogs of Denmark to win back the European middleweight boxing title he had lost to the Dane one year ago.

TAXI STRIKE

New York, Dec. 5 (AP) — The city's 36,000 union taxicab drivers struck at midnight last night in a dispute over wages.

The walkout came after a last-minute effort by Mayor John V. Lindsay failed to break the impasse over wages and other economic issues. The city was prepared to grant fare increases, but a formula could not be worked out in negotiations that took place after the old contract ran out in mid-November. Cabs in the city carry about 800,000 riders daily. The drivers seek parity with workers of the city transit authority who earn between $174 and $200 weekly. Cabbies now receive about $150 including tips.

Lynch under

Dublin, Dec. 5 (UPI) — Premier Jack Lynch came under heavy opposition fire today after threatening to reopen internment camps

last week.

The complaint came in a counter diplomatic note handed to Donland Bergus, US representative in Cairo, Friday, by foreign under-secretary Saleh Gohar.

In it, Egypt said it interpreted the US statement saying it has "no intentions at present" of resuming the flights as meaning it had not permanently rejected such action.

The note also accused the Americans of using the planes to collect military intelligence for Israel rather than to police both sides of the cease-fire line.

"The action of the United States in sending its aircraft over our territory is nothing but an aggressive act aimed at serving the objectives of the enemy," it said.

Emberi tulajdonságol

1021

MS mester

A Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata **az idei vásárra nyolcféle művészeti naptárt jelentet meg,** mintegy 220 ezer példányban. Ezek közül három sorozatot művészi reprodukciók díszítenek. Az egyik híres festmények egy-egy tájrészletét mutatja be, a kép eredeti arányait megtartva illusztrálja az adott hónap hangulatát.

A többi között reprodukálták MS mester Mária és Erzsébet találkozása, valamint Canaletto Az Arno Firenzében című festményének egy-egy részletét.

A műkincsek című színes falinaptár a legszebb magyar ötvöskincsek közül mutat be tizenkettőt. Egy-egy hónapot díszít — a többi között — Szent László ereklyetartója, a nagyváradi székesegyházból származó misebor kanna, valamint a *Pálóczy* és *Rozgonyi* családok címerével díszített kehely. Szellemes a kéthetes beosztású asztali naptár, amely *Mészöly Géza* festőművész tizenhárom lapját tartal-

mazza; ér
miután
elmúlik,
velezőla
használn
Évek óta
nak *Szász*
művész na
gi sorozata
is portrékk
legfőbb en
gokat foga

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

DEC 4

Az ENSZ közgyűlése tegnap határozatot fogadott el, amelyben felszólítja a világszervezet valamennyi tagországát: *szakítsa meg* még meglevő kapcsolatait a dél-rhodesiai fajüldöző rendszerrel.

A határozat felhívja a Biztonsági Tanács figyelmét arra a tényre, hogy Dél-Rhodesiában *fokozódik a hazafiak üldözése, erősödik a fehértelepesek uralma*, s ebben jelentős része van a dél-afrikai csapatok jelenlétének. A határozat ugyanakkor törvénytelennek minősíti a *Jan Smith rendszerével* folytatott tárgyalásokat.

Megyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188 307

1967 NOV 18

HEVES MEGYEI
NÉPUJSÁG

Diapozitívek — remekművekről

A Képzőművészeti Kiadó színes diapozitívjei után most a magyar múzeumok is színes diákat bocsátanak ki, melyeket a Szépművészeti Múzeum és a Galéria remekműveiről készítettek a festményfotózás legkiválóbb magyar szakembere, *Schiller Alfréd* és a színesfilmtechnika avatott értője, *Dobrányi Géza*, eastmancolor film felhasználásával. A harminc lefényképezett mű közül a két nagy budapesti gyűjteményen kívül néhány az Esztergomi Keresztény Múzeum, illetve egy a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona. A magyar középkor mesterei — Kolozsvári Tamás és M. S. mester — nyitják a sort, melyben szerepel még Raffaello Santi, Correggio, Dürer, Greco, Goya, Corot, Monet, Cézanne, Gauguin, valamint Szinyei Merse, Munkácsy, Rippl Rónai, Ferenczy Károly, Paál László és Barabás Miklós egy-egy műve. Az eredetivel maximálisan megegyező színélményt adó képek a múzeum előcsarnokaiban kaphatók. Jó lenne, ha a város egyéb pontjain, például a diaboltokban is, megvásárolhatók lennének.

kőművest, lakatost, lemezlakatost, ácsot, bádogost, tetőfedőt, villanyszerelőt, esztergályost, fényezőt, marást, betanított munkást, segédmunkást (férfi, női), takarítónőt, felépítményest (pályamunkást), váltótisztítót, kábeles segédmunkást, cimfestőt.

Felvételre jelentkezés: Budapest, VII., Akácfa u. 15.

dasági Ellátó Vállalat.

ói figyelmét, hogy a

megállapító

1964 OKT

1021

A reneszánszkor művészete Magyarországon

Mátyás király serlege

Több mint fél ezredévvel ezelőtt indult hódító útjára Itáliából az a művészeti korszak, amelyet az utókor reneszánsznak, újjászületésnek nevezett el. Mi született újjá a reneszánszban? A művészi ábrázolás stílusa, módja. A témák javarésze továbbra is egyházi jellegű maradt, de a művészek valósághű környezetbe helyezték a festmények szereplőit.

Nagy haladást jelentett ez azokhoz a mozaikképekhez, vagy festményekhez képest, ahol a festők csillogó arany hátterű környezetbe helyezték alakjaikat. A festményeken láthatóvá váltak a mindennapi élet épületei, otthonai, lakberendezési tárgyai, az emberek a korszak szokásai szerint öltözködtek, foglalatoskodtak. A festők és a szobrászok arra törekedtek, hogy kifejezzék az ábrázolt személyiségek egyéniségét, jellemét, vagy arcuk, illetőleg termetük szépségét. A középkor jellegtelen szentjei helyére meghatározott egyéniségű emberek léptek. A festők érdeklődése az égtől, a szentektől, az angyaloktól a föld, a természet és az ember felé fordult.

Az új stílusáramlatnak Mátyás király nyitott kaput hazánkban a XV. század második felében. Budai udvarába olasz művészeket hívott. Műtárgyakat vásárolt Itáliából. 1470 körül kódexmásoló műhelyt létesített Budán, amelynek vezetését a kor egyik nevezetes kódexfestőjére, Félix Ragusinusra bízta. Olasz művészek és magyar tanítványaik közreműködésével, itt készültek Mátyás király bibliothékája számára a kézzel írott és festett kódexek, amelyek Corvinák néven ma a világ nagyhírű könyvtárainak legféltettebb kincsei. A király reneszánsz ízlés szerint alakíttatta át budai és visegrádi palotája dísztermeit és korabeli fényűző iparművészeti tárgyakkal ékesítette.

A személyes példamutatását követve, a magyar főurak és főpapok a reneszánsz híveivé váltak. Később bár, de a polgárság szűkebb rétege is érdeklődéssel fordult az új művészeti stílus felé.

A reneszánsz művészet magyarországi emlékeit mutatja be a Szépművészeti Múzeum nagy érdeklődést keltő, új kiállítása. Bár ezeket az alkotásokat múzeumainkban külön-külön már eddig is láthattuk, de összességében — egy kiállításon összpontosítva — még soha.

Megtalálhatók itt Mátyás király budai palotájából és más magyar épületekből származó reneszánsz stílusú dekoratív kőfaragványok. A szobrászi alkotások közül Mátyás király és Beatrix királyné ismeretlen észak-olaszországi művész által alkotott domborművű portréja emelkedik ki. A szárnyasoltárok, faszobrok, és táblaképek közül a M. S. monogrammal jelzett, ismeretlen mester „Mária látogatása" című festménye a legjelentősebb. A kódexek, címereslevelek sorában érdeklődéssel fedezzük fel az angol műkereskedéstől legújabban vásárolt, és hazánkban elsőízben kiállított Corvinát. Az ötvösművészek közül főleg II. Ulászló pápai díszkardja és Mátyás király 1465-ből való hólyagos ezüstserlege köti le a látogatók figyelmét. A textíliák között páratlan becsű iparművészeti alkotás Mátyás 1480 körül, Itáliában szőtt aranybrokát trónkárpitja.

A kiállítás megtekintése után felmerül a kérdés; sikerült-e érzékeltetni a reneszánsz művészet eszmei mondanivalóját, az egyházi gondolkodásmódtól való elszakadást, a humanista eszmevilág diadalát? Ebben a tekintetben nem volt elég meggyőző, ám magyarázatul szolgáljon, hogy csupán az adott összetételű magyarországi emlékanyag áll rendelkezésre. A bemutatott alkotások egy részén még gótikus hatások is érvényesülnek, mindössze néhány mű tükrözi maradéktalanul a reneszánsz törekvéseit. Az elkerülhetetlen hiányosságoktól eltekintve, a kiállítás igen szép, tanulságos és érdekes. **Madarász Andor**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TEXTILMUNKÁS

Befejezőtek a textiles

Sportszervezeteink ebben az évben az illetékes TS-elnökségekkel egyetértésben alapfokú versenyeket szerveztek az üzemekben. Figyelembe véve szakmánk jellegét, a megyebizottságok sportbizottságai elsősorban a női dolgozóknak legjobban megfelelő sportágakban: *asztaliteniszben, röplabdában, kézilabdában és atlétikában* indítottak versenyt.

A budapesti bizottság rendezésében 450 fő közül 385 nő vett részt úszótanfolyamon, amely elsőrendű követelménye a *„Kilián Testnevelési Mozgalom"*-nak. Ezenkívül alapfokú kézilabda-, alapfokú röplabdaversenyt és természetjárást szerveztek. 2660 fő Budapesten azoknak a száma, akik ebben az évben valamilyen sportágban részt vettek. Természetesen nem minősített sportolókról van szó. A dolgozók üzemi vetélkedését az üzemi szakszervezeti bizottságok és sportkörök szervezték és rendezték.

Békés megyében 765 főt mozgósítottak a különböző üzemrészek közötti alapfokú versenyekben, ez a megyei összlétszám 23 százalékának felel meg. Említésre méltó eredményt ért el a *Vas megyei* bizottság, ahol a megye textilüzemeiben dolgozó 4307 nő közül 803 vett részt az üzemrészek közötti alapfokú versenyeken. Helytálltak a *Győr-Sopron* megyei üzemek, közel 2000 fővel. Kitettek magukért a *Pest megyei bizottság* aktivistái is ebben a munkában. Az üzemi versenyeket ünnepélyes keretek között megrendezett megyei találkozóval fejezték be, melyek szeptember 20-án értek véget.

A megyebizottságok mellett működő sportbizottságok tagjai sokat fáradoztak a megyei sporttalálkozók megszervezéséért. Augusztus 23-án a Békés megyei találkozó reggelén zuhogó esőben gyülekeztek a sporttalálkozó részvevői.

Kőszegen került sor a *Vas megyei* üzemek sporttalálkozójára. A sportpályákat szépítették, csinosították, előkészítették a vasárnap reggel kezdődő találkozóra. A természet azonban közbeszólt. A fáradságos munkával elkészített pályákat elmosta az eső. Helyenként 10—20 cm magasan állt a víz. Úgy látszott, a találkozót nem lehet megrendezni. A társadalmi aktívák, sportbarátok összefogtak, és vasárnap hajnalban megkezdték a víz elvezetését. Újramérték és -rajzolták a pályákat. Kilenc órakor, amikor a találkozóra megjelent sportolók a városi fúvószenekar indulójának ütemére felsorakoztak, fáradt, de boldog arcok mosolyogtak egymásra, mert az „áttelepített" pályákon megkezdődhetett a nemes vetélkedés.

Sopronban négy pályán 180 sportoló, az üzemi versenyek legjobbjai vettek részt. Az alapfokú versenyek eredményei mellett néhány hibát meg kell említeni. *Az üzemek dolgozói közül csak kevesen buz-*

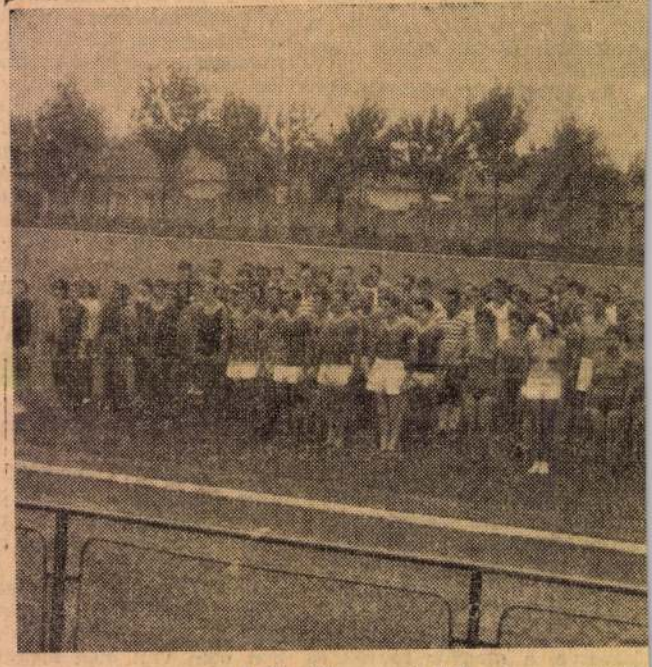

A Textiles sporttalálkozó megnyitójá

Fonal
TANÁ

M.S. mester (16. sz.): bányavárosi festő, Mindössze hat képe ismeretes, melyek egykor a selmecbányai rk. templom Katalin főoltárát diszitették. A Genthon István által rekonstruált hat szárnyból ma egy (Visitatio) a Szépművészeti Muz.,

KSné

egy Hontszentantal és négy az esztergomi muz. birtokában van. A művész monogramja és a keletkezés évét jelző 1506-os évszám a század elején történt restaurálás alkalmával vált láthatóvá az esztergomi Feltámadás jelenetén, a koporsó párkányán. A középkori m. művészet eme legkiválóbb mesterének személyéről igen keveset tudunk, a német művészettörténetirás általában J. Breu augsburgi festővel igyekszik azonositani, nem véve figyelembe a hazai kutatás eredményeit. A névtelen mester ui. valószinüleg azonos egy ujabban felfedezett 1507-es selmecbányai oklevélben megörökitett Sebestyén nevü festővel. Ma már, a kutatás alapján csaknem biztosnak látszik, hogy bár stilusának hü analógiái hiányoznak hazai emlékanyagunkból, bányavárosi mester lehetett, akinek művészete Dürer, a dunai-iskola, J. Breu és főként Grünewald hatása alatt óriási formai kulturával, rendkivül gazdag szinérzékkel és nagy kifejezőerővel szólalt meg. -- Irod. Genthon István: Meister M.S. (Berlin, 1932); Radocsay Dénes: Adatok a magyarországi táblaképfestés történetéhez (Bp., 1955); Radocsay Dénes: 450 Jahre Meister M.S. (Bp., 1957).

M.S.mester festő

Magyar Életrajzi Lexikon

M.S mesta

EISLER János: Forráskritika, stíluskritika : Adatok és megfigyelések az 1490 és 1520 közötti évtizedekből a beszterceolényai művészettörténet vázlatához. = MNG Évkönyve1931 (1951)

116 p.

/3. 216-224/; Linzbauer I.-
I 1873. 32o-321/; Das
afen Julius v.Andrássy
874/7. 47/; Sisa J.: Ada-
tikus kastélyépitészethez
na M.-ról M.I.: A pesti
; és a Nagyvilág" 187o/5o.
J.: A honvédelmi minisz-
651,652/; Nekrológ /M 1913.
A Közgazdasági Miniszté-
769-77o/. Ray R.L.-ról
Royal am Elisabethenring
he Monatschrift für den
08/4. 156-157/; R.R. /ÉI

polna, tehát boltozva volt, és előbb-utóbb bizonyára ide is oltárszekrényt állítottak.

Az Alamizsnás kápolna boltozatán pálmalegyező és egymásba ható körök és körcikkek motívumát látjuk. Építészettörténeti összefüggéseire később visszatérünk. Előbb a végrendelet két további adatát idézzük emlékezetünkbe. Königsberger a Miasszonyunk templom tetőmunkálataira 1000 forintot adományoz.[48] Ugyancsak újabb 1000 forintot ad „so man ein *taffel* auff den hohen altar in der kirche unser lieben frawen in Newensoll *mache wirt*".[49] Tehát a főoltár munkálatai – ez talán összefügg a tető hiányával is – csak 1503 után kezdődhetnek. Ha a korszakban szokásos 10 évet számítunk egy olyan méretű főoltár elkészítésére, amelyhez az egyik donátor 1000 forintot ad, úgy az 1503(?)–1515/18 közötti évekre kell gondolnunk. Tehát az oltár munkálatai azonos időben folytak MS mester selmecbányai oltáráéval, a lőcsei főoltáréval, a besztercebányai Borbála-kápolna azonos nevű oltáráéval. Egy évtizede fejeződött be a kefermarkti oltár készítése.

A Miasszonyunk templom sekrestyéje feletti tér – ezt véljük az egykori Alamizsnás János kápolnának – boltozatának a „kettős görbületű, hajlított bordákkal szerkesztett figurációi" (Marosi)[50] a szakirodalom szerint a prágai királyi építőmester, Benedikt Reit és a bécsi építőműhely környezetéből indultak ki. Götz Fehr az 1500 körülre datálható alsó-ausztriai Landshaus bejárójának boltozatát idézte közvetlen előzményként.[51] Bécsből Alsó-Ausztria felé kisugározva csak egy évtizeddel Besztercebánya után tűnnek fel a pregnáns emlékek (pl. Weistrach, 1515–20).[52] Tudjuk, hogy Pilgram csak 1502-ben tér vissza Brnóba (a Szent Jakab templom munkálataihoz, 1502–1510[53]), és hogy Reid, noha 1490 és 1503 között készíti az Ulászló termet Prágában, közben munkáját megszakítva, egészen bizonyosan megfordul Budán is.[54] A fentiek alapján 1500 és 1502 közé kívánjuk tenni a besztercebányai boltozás tervének (Riß) elkészültét. A tervet talán e két nagy mester közül az egyik, Pilgram közvetlen közelében rajzolják meg. A besztercebányai boltozaton jelentkező tendencia, a geometrikus boltozati figurációk organikus formákba történő átalakítása a legmodernebb boltozatdíszítő eljárás a Duna-medence térségében. A kúszóbordák elhagyják a boltozat síkját, s szinte önmagukban állva a térbe hatoló plasztikus hangsúlyt nyernek. A pálma, kör, körcikk, körszelet formákból, vagy hurokká alakuló, egymást átható bordákból építkező hálóboltozat a geometrikus szerkesztés végső esztétizálása; olyan mozzanat ez, mely a dunai iskola festészetében, szobrászatában és grafikáin is formateremtő erővé válik.

A templomnak az 1500-as tűzvész után készült gótikus szárnyasoltárai közül csak egy maradt fenn, a Borbála-kápolna azonos nevű oltára. A művészettörténeti irodalom azonban számol a többi oltár egykorú hatásával is, és Zólyomszászfalván (Sásová), valamint Nagyócsán (Očová) keresi e művek visszatükröződését.[55]

A Borbála-kápolna a templom nyugati homlokzatának síkjából indul, az északi hajó mellé építették. 1504-es évszám olvasható a nyugati homlokzatra nyíló kisebb méretű kapu felett.[56] Lehet, hogy ez az évszám csak a kapu építését jelöli, nem a teljes kápolnáét. Feltehető ugyanis, hogy a kápolnába, mely déli oldalán szabadon ízesül a templom északi hajójához, talán éppen a tűzvész következtében nyitottak kaput. A kápolnában felállított Szent Borbála-oltár egyik táblaképének építészeti belsője feltűnően hasonlít a kápolna boltozatának szerkezetéhez, így lehet, hogy az egész kápolnát csak 1500 után emelték. A kápolna konzoljaihoz helyezett, kőből faragott mellképeket 1500 és 1505 közé helyezhetjük,[57] és összefüggésbe hozhatjuk Pilgram, illetve Bécs 1500 körüli szobrászati stílusával. Úgy véljük, 1500 előtt egy másik Borbála-oltár emelkedett máshelyütt, a Plath család donatiójaként ismert, a mai oltárétól eltérő szerkezetű „tabula lignea".[58]

A Borbála-oltár táblaképeit – illetve a kor szóhasználata alapján az egész oltárművet – a táblaképek egyikén olvasható felírás datálja: „1509 ist geendet worden diese Taffel".[59] A szekrény főszobrai és a predella néhány fejtípusa a schwabachi Szent János és Szent Márton templom főoltárának szoborstílusához kapcsolhatók.[60] Ismert, hogy a talán 1501-ben elkezdett, szobraiban 1503-ban befejezett, 1507-ben felszentelt oltárt Nürnbergben készítették.[61] Így elképzelhető, hogy az 1503-as per miatt felbomló Stoss szobrászműhely egyik tanulója érkezett Besztercebányára, de annyi bizonyos, hogy a Borbála-oltár egyik szobrászmestere valamiféle kapcsolatban volt a Stoss-műhellyel. Kétségtelen, hogy a Borbála-oltár Mária-szobrának drapériastílusa az 1480–90-es nürnbergi stílusfokon áll. Az oromzat lator-szobrait ellenben Krakkóhoz, a Mária-főoltár predellájának mesteréhez köthetjük. A besztercebányai Borbála-oltár vimpergájának lator-szobrait olyan régiesebb felfogású mester faraghatta, aki új oltáregyütteseken már nem kapott jelentősebb munkát; erre a szerződések is lehetőséget adtak. Úgy látszik, Besztercebányán az 1500 utáni években él még az 1480-as évtized krakkói Stoss-műhelyének stílusa is!

Már Ipolyi Arnold Schematismusa is jelölte a nagyócsai (Očová) Mindenszentek templomában levő Mária-oltár építési idejét, 1514-et.[62] A teljes oltárműből mára csak a predella és a középszekrény maradt fenn. Az „in scrinio dormitionem B.M.V. cum apostolis assistentibus" feltehetően nemcsak ikonográfiájában volt azonos, hanem kompozíciójában is hasonlíthatott az egykori besztercebányai főoltárhoz. A nagyócsai apostolok – a göndörödő hajfürtök, a szögletes arcok, a Márián és Ev. Jánoson látható, fülről félrefésült, fület láttató hajelrendezés – a passaui Oberhausmuseum egyik táblaképére, és az ugyanitt őrzött, id. Jörg Huber műhelyéből származó Mária siratásareliefre irányítják a figyelmüket.[63] (A táblakép: Stephan Kriechbaum(?), 1510–15; a relief: egykor a Trenbach kápolnában, 1515 körül.) A passaui püspöki székhely [64] Szent Péter és Szent Pál templomának főoltára leégett, stílusát így csak közvetítéssel ismerjük. Jörg Huber kőfaragó-kőszobrász jártasságára még Krakkóban is számítottak: a IV. Kázmér síremlék baldachinján fejek és jelenetek vannak tőle; és megemlíthetjük, bár ez nem tartozik dolgozatunk szűkebb témájához, hogy a bártfai Szent Egyed templom „Fájdalmas Szentháromság" szoborcsoportjának arctípusa is Krakkóból ágazik le.[66]

A Duna mentén keletre haladva a passaui ösztönzések – bizonnyal Bécsen, és feltehetőleg Pozsonyon és Budán keresztül – érkeztek meg Besztercebányára. A nagyócsai szögletes arctípus, a darabos mozgású alakstílus feltűnik a zólyomszászfalvai Szent Antal és Szent Pál templom főoltárán, a két névadó szent figuráján. A besztercebányai főtemplomhoz való közelségük ellenére e két faragvány stílusában távolabb áll az ottani szoborművektől, mint a nagyócsaiak, és távolabb állnak a közös gyökértől is, a feltehető passaui szoborművektől.

Korábban kísérletet tettem arra, hogy hasonlóságot mutassak ki a Borbála-oltár egyik táblájának szép Borbála-feje, valamint a selmecbányai Katalin templom egykori oltárának remekmívű Szent Katalinja és Szent Borbálája között.[67] E megfigyelés talán tovább bővíthető Stoss egyik nürnbergi munkájának felidézésével, melyet 1499-es felirattal datált; illetve a stíluskritikai alapon 1504 és 1505 köré tehető munkáival.

1499-ben készül a Volckamer epitáfium (Sebalduskirche), melynek jobb oldali mezőjében, a „Júdás csókja" táblán[68] a nézővel szemben álló, harcsabajuszos poroszló karikatúraszerű arcvonásai adnak mintát a selmecbányai Szent Katalin-szobor lábai alatt kifaragott törökturbános, keleti fej vonásainak. A megrendelés dátuma alapján bevonhatjuk a besztercebányai festett Borbála-fej, a selmecbányai faragott Katalin-arc (mindkettő típuselőzménye a schwabachi oltár Máriája) rokonai közé Stoss Zimburgis de Masowia ideálfejét is,[69] melyet valószínűleg már 1505 körül modellbe formált, és melyet – mint ismert – Miksa császár rendelt innsbrucki síremléke számára. A besztercebányai felhasználás talán nem elhanyagolható szempontra irányítja figyelmünket a Stoss és MS közti átvétel kérdéseiben. A Stoss-féle krakkói főoltárról vett kölcsönzések immár jól ismertek: a kézcsók motívuma MS mesternél szintén a krakkói Mária-oltárról eredeztethető – persze ott más jelenetben, más funkcióban. A krakkói szárnyreliefek közül ugyanis a „Mária templombamenetelé"-n és a „Keresztrefeszítés"-en tűnik fel e figuráció,[70] hogy aztán – a továbbhaladási irányt követve – felismerjük a Nürnbergben 1500 körül készített, a tiroli Schwaz számára elküldött oltár „Látogatás" jelenetén is (ma magántulajdonban[71]). Majd követhetjük nemcsak MS Vizitációjáig (MNG), hanem a lőcsei Szent Jakab-főoltár „Apostolok elküldésé"-ig, mely ikonográfiai tartalmában így egyedülálló.[72] Ez utóbbi reliefen szintén stossi mozdulattal köszön el az egyik apostol búcsúzó társától. A besztercebányai „Olajfák hegyé"-n (a Mária plébániatemplom déli bejárata melletti fülke)[73] az egyik apostol imára kulcsolt keze, térdet átfogó kézmozdulata, valamint az előtér közepén fekvő apostol megjelenik MS mester „Olajfák hegye" tábláján.[74] Feltehetően mindkettőnek azonos az előzménye: Stoss munkája Krakkóban.[75] Talán számításba jöhet Dürer „Siratás"-a is (B.6.).

Az „Olajfák hegye" kőcsoporttal kapcsolatban feltételezhetjük, hogy a kőrelief jobb oldalán térdelő apostolról ered a 19. században ismeretlen helyről az esztergomi Ipolyi-gyűjteménybe került, ma a Keresztény Múzeumban őrzött „Atyaisten zenélő angyalokkal" magasrelief főalakjának fejtípusa. Besztercebányán természetesen számolnunk kell Albrecht Dürer hatásával is. Hoffman Edith teljes kompozíciók átvételét mutatta ki.[77] Ezekhez az észrevételekhez csak kis megjegyzéseket tehetünk.[78]

A Borbála-oltáron, a „Szent Borbála lefejezése"-n a szent nő igen divatos ruhában, felhasított, nem egybevarrott ujjú felsőruhában jelenik meg. Az 1499-ben már szélesebb körben ismert Dürer-féle Apokalipszis „A babilóniai rossz nő" lapjának divatos viselete ez; az udvari köröktől (ld. pl. Cranach wittenbergi festményeit) a patrícius polgárságig elterjedő viselet. Az is nyilvánvaló, hogy a besztercebányai oltár „Lefejezés"-én az atlétikus alakú, tetszetős mozdulatú, pallost tartó hóhér előzménye az 1497–98-as Nagy Passió két lapja (Meder 118, 119).[79]

Bármennyire fejlett technikájuk és gazdag fantáziájuk is lehetett a besztercebányai ötvösöknek (valószínű, hogy egy-egy esetben akár a nürnbergi ötvösökkel versenyre kelő tárgyakat is készítettek), mégis, a táblakép vette mintának a fent említett Apokalipszis-lapról a nézőnek hátat fordító, kalapos, köpenyes alak nyakékét a Borbálát lefejező katona nyaka körül kétszer körülvezetett súlyos nyakláncnhoz. A nyilván nagymérvű helyi ötvösprodukcióról nagyon hiányos leltárt tud készíteni ma még a kutatás, s kétséges, tud-e majd egyáltalán. Tudjuk ugyanis, hogy a mohácsi csata előtt II. Lajos király parancsára a bányavárosokból is be akarják gyűjteni az arany- és ezüstneműt, és – ha nem is világos előttünk, milyen alkudozások nyomán szabotálták el városaink a beolvasztást – néhány évvel később (1550) például a Fuggerek krakkói faktora nagymennyiségű ötvöstárgyat menekít ki a plébániatemplom tulajdonából Lengyelországba.[80] Bizonnyal nem kevés lehetett Thurzó Szaniszló olmützi püspök hagyatékában sem, köztük családi kapcsolatai révén Besztercebányán készült liturgikus ötvöstárgyak.[81] (A hagyatéki leltár sajnálatos módon máig sincs feldolgozva.)

Amennyiben a besztercebányai, 1509-ben befejezett egyik oldalkápolna oltárán a fatáblák és a szobrok ilyen szorosan követik Nürnberg művészetét – abból is a legaktuálisabbakat, Stosst és Dürert –, úgy nem túlzás, ha ugyanezt tételezzük fel a templom szentélyében és kápolnáiban az 1500-as tűzvész után felállított oltárok művészi díszeiről is.

Mi tartozhatott egykor, az 1500-as évek első évtizedeiben a szentély berendezéséhez? Talán ehhez is segítséget ad az 1755-ös Canonica Visitatio. „Stalla lignea pariter statuario gothico labore elaborata...",[83] valamint „ad cornu Evangelii colossus eleganti labore elaboratus",[84] azaz stallumok és szentségház (colossus) volt beépítve a szentélybe. Ez utóbbiról talán többet is megtudhatunk az 1688-as úgynevezett Fiber-féle Canonica Visitatióból: „Alatero aeque Gothico labore ex lapide adea eleganter sculptoria quasi manu confectum altitudinem sua fornicem Ecclesiae attingens figuram Turriculae referens, asservando venerabile destinatum Tabernaculum per crudeliter saevientem omniaeque exurentem flamam, disruptis lapideis figuris nec non columellis omnibus sculptoris penecillo elaboratis in nihilum redacta..." (Prot. Praetor. 606).[85]

Milyen háttér kellett ezen évtizedek művészi teremtéséhez? A mecenatúrát biztosító rétegek külkapcsolatai olyan sokirá-

KULTURÁLIS FIGYELŐ

A művészet értéke, hatása, lehetőségei

GONDOLATOK KÉT KIÁLLÍTÁS ÜRÜGYÉN

Kiállítások, lehetőségek

Olyan kiállítás, mint amilyen a legutóbbi Képzőművészeti vagy az Iparművészeti Kiállítás, lehet a nemzeti művészet szempontjából határkő, lehet fontos vagy megszokott állomás, és lehet teljesen érdektelen esemény is. Jellemezheti a nemzeti művészet pillanatnyi állását, bepillantást engedhet jövőjébe, vagy elködösítheti mai helyzetét s jövőjének lehetőségeit egyaránt. E lehetőségek irányított művészet esetén éppúgy bekövetkezhetnek, mint spontán fejlődés mellett. A gyakorlatban természetesen irányítás és spontaneitás átszövik egymást, hisz a leghatározottabb irányításon belül is (rajta kívül pedig különösen) érvényesül bizonyos fajta spontaneitás, és fordítva: a spontán fejlődés is bizonyos művészeti irányok, nagy egyéniségek önként vállalt követése. A kiállítások közönségének mindezzel tisztában kell lennie, ha el akar igazodni művészeti életünkben. Sajnos, ilyen áttekintéssel a látogatók igen elenyésző százaléka rendelkezik csupán, a többség, vagy a külföldi szinte semmivel sem. A közönség zöme emiatt a kiállításon látottak alapján kénytelen képet alkotni.

Mi lehet egy ilyen kiállítás célja? Áttekintést adhat az ország képzőművészetéről (országos kiállítás), egy adott pillanatban minden alapvető törekvést, irányzatot reprezentálva, bemutathatja néhány csoportosulás, irányzat jellegzetes alkotásait (csoportkiállítás), és végül: reprezentatív jelleggel elénk tárhatja az ország művészetének legszínvonalasabb alkotásait, irányzatoktól függetlenül (nemzeti kiállítás).

Elengedhetetlen annak tisztázása, hogy a két kiállítás e három kategória melyikébe tartozik. Helyes értékítélet enélkül lehetetlen, különösen mivel a méltatások ezeket a fogalmakat — főként a Képzőművészeti Kiállítással kapcsolatban — tudatosan vagy öntudatlanul — összekeverték. A félhivatalos „Nemzeti Kiállítás" elnevezés nyilvánvalóan helytelen, hiszen a „Nemzeti Művészetbe" beletartozik M. S. Mester, Kolozsvári M. és Gy., Munkácsy, Csontváry, Derkovits, Medgyesy, Egry, hogy csak néhányat említsek, de nem tartozik bele „Karlfenstein Pirike", még akkor sem, ha egyszer vagy többször valahol kiállított is. „Nemzeti Kiállítás" ilyen széthúzott mezőnnyel lehetetlen. „Országos Kiállítás"-nak viszont azért nem nevezhetjük, mert a jók közül is többen kimaradtak. Csoportkiállításnak a X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás viszont túlságosan széles körkép volt. Az anyag összeállításában egy szokatlan, negyedik lehetőség valósult meg, amelyet leginkább „válogatás a mai magyar képzőművészetből" jelzővel illethetnénk.

A kiállítás végül is meglehetősen gyenge volt, és ezen nincs mit csodálkozni, természetéből adódott. Több száz kiváló művész száz év alatt sem születik az egész világon, hogyan lenne ennyi Magyarországon ma? (Ez semmit sem változtat azon, hogy a magyar művészet világviszonylatban a néhány legjobb nemzeti művészet között foglal helyet. Magyarországon ma — és a múltban is — sok a jó művész, sok a rossz, és természetesen rengeteg a közepes értékű is. Hogy bizonyos érték-kategóriák egyáltalán beletartoznak-e a „művészet" fogalmába, és hogy nincs-e itt az ideje az éles határok meghúzásának — ez más kérdés, de hát ez örök probléma, amit mindig az idő — a csalhatatlan kritikus — dönt el.)

Képzőművészet

A Képzőművészeti Kiállítás kapcsán helyesebb bizonyos általános jelenségekről beszélni, mert ezek — sajnos negatív irányban — sokkal erőteljesebben jelentkeztek, mint az egyedi, jellegzetes és elmélyült útkeresések. Ennek okát sokkal inkább a kiállítás elvi rendezésében kell keresni, mintsem a művészek esetleges ilyen irányú tudatosvagy öntudatlan felszínesen egy irányba tartásában. (Kétségtelenül jelentkezik ilyen törekvés is, de ez csak egy divatvadász és egyébként sem értékes rétegre jellemző.) A kiállítások jelenleg szokásos rendszere, a zsürizés kényszerítő ereje akarva-akaratlan eleve bizonyos sémahatárok közé kényszeríti a beküldött műveket. A művészek (vagy jelentős részük) nem saját felfogásuknak vagy egy műértő közönség igényének, hanem a zsüri szempontjából megfelelőnek ítélt (esetleg kifejezetten erre a célra gyártott) műveket küldenek be. A zsürizés hibás rendszere, az egységesítő törekvés, a mindenki által elfogadható egyhangú álláspont kialakítása az oka (ez minden zsüri alapvető erénye és hibája) a képek nagyrészt jellemző elmosódott s rosszirányúan egységes megjelenésének. Alapvető formai jegye e jelenségnek a képek befejezetlensége, vázlatszerűsége. Félénk és határozatlan lépés ez a naturalizmusból a korszerűség felé (ki mer ma már naturalizmussal sikert remélni?), de téves lépés, sőt visszalépés. A korszerűséghez egészen más út vezet: a gondolatiság, a tartalmi elmélyültség, s az ezekből logikusan születő formai újszerűség. A naturalizmus megszelídítése nem belépőjegy a korszerű képzőművészetbe.

A szobrászatban ugyanez tapasztalható, ha ez, a műfaj sajátos adottságainak megfelelően, talán fordított folyamat eredményeként jön is létre. Itt ugyanis az eredetileg naturalistán, anatómiai hűséggel létrehozott forma utólagos, felületi felbontása a jellemző. A gondolatiság — az utóbbi időben — úgy látszik a grafika területére szorult vissza — itt is csak a közismert szűk területre —, a grafikák nagyobb részét az „illusztrálás" jellemzi.

Ez nem jelenti azt, mintha a kiállításon nem lettek volna jelentősebb alkotások is, de az ott eluralkodó „közeg"-ben inkább vesztettek értékükből és beolvadtak, mintsem kiemelkedtek volna. Talán az is jellemző, hogy nemigen akadt olyan mű a kiállításon, amely ötven év múlva is biztosan jelentős lesz, pedig szerepelt néhány olyan művész, aki ötven év múltán is része lesz a nemzeti művészetnek. Ennél is sajnálatosabbnak tűnik az, hogy némelyek, akik korábban már kezdték beírni nevüket a magyar művészet történetébe, mintha most szisztematikusan törölnék ki onnan. (Az sem feltétlenül használ még jelentős műveknek sem, ha csak évekkel keletkezésük után kerülhetnek kiállításra.)

E jelenségek elsősorban az anyag előzetes válogatásának módszereit kárhoztatják. A zsürizés hibáin talán úgy lehetne alapvetően segíteni, ha az nem a műveket, hanem a kiállító művészeket jelölné ki. A kiválasztott művészek azután saját szempontjaik alapján választhatnák ki kiállításra szánt alkotásukat. E módszer növelné az egyéni felelősséget (jelenleg a leggyengébbek is arra hivatkozhatnak, hogy ez kellett a zsürinek, pedig otthon tíz jobb is akad), s színesebbé, érdekesebbé tenné a kiállítást.

Úgy látszik — a rendezés elvi kérdésein túl — a magyar művészetnek ma összességében az a hibája, hogy bizonyos akadályokat nem ugrott át, hanem átbújt alattuk (néhány kivétel természetesen itt is akad). Más megoldás nincs, vissza kell menni minden kihagyott akadályhoz, és átugrani, még akkor is, ha ez esetleg idősebb korban már nehezebb teljesítmény. A művészetnek és a művészeknek át kell esniük bizonyos fejlődési fokokon, s ha ezt félénkségből vagy kényelemből elkerülik, értékük alapvetően csökken. Egy hegyet meg lehet kerülni, ha útba esik, de aki ezt teszi, nem beszélhet arról, milyen a kilátás a hegy tetejéről. Ha valaki nem ért meg bizonyos fejlődési lehetőségeket — mert „nem érett meg arra" —, arról nem a fejlődés tehet. Az elkényelmesedéssel és felületes bravúrral szemben ideje már leszögezni, hogy a korszerűség nem állapot, hanem folyamat.

A kiállítás összképe, a rendezés — illetve a rendezés hiánya — lesújtó volt. Ezt egyrészt a már említett „közeg", a túltengő átlag egysíkú, érdektelen tömege határozta meg, másrészt a rendezés korszerűtlensége, zsúfoltsága. A Képzőművészeti Kiállítás középtengelyének utolsó termében a zsúfoltság már vásári hangulatot idézett, éppen ott, ahol képzőművészet és építészet kapcsolatát kellett volna bemutatni. Így e terem csak arra volt bizonyíték, hogy e kapcsolat mennyire felületes, formális jellegű. Újra bebizonyosodott, hogy a képzőművészet és építészet szerves kapcsolata elveszett. Az építészet lényegi változáson esett át, dekoratőrökre nincs szüksége. Ebben a teremben hiányoltuk leginkább a minden értelmű tisztaságot, amely kiindulási alapja lehetne egy új igényű összedolgozásnak, és itt találtuk a legnagyobb zűrzavart, zsúfoltságot, a rendező elv leghalványabb megnyilvánulását.

A művészet értéséről

A művészet értéséről — napjainkban — sok szó esik, feltételeiről annál kevesebb. A történelem folyamán a korunkra jellemző hozzá nem értéssel, szélsőségekkel sehol sem találkozhatunk. Minden megelőző kor embere magától értetődő hozzáértéssel vagy hozzáállással rendelkezett kora művészetéhez, legfeljebb társadalmi kategóriánként bizonyos fokig eltérő színvonalon. Még a legalsó ranglétrán levő tömegek művészete — a népművészet is — ízig-vérig jellegzetes, vérbeli művészet volt, ami természetesen hatotta át a mindennapok ízlésvilágát a környezet legalapvetőbb közhasználati eszközeiig. Ünnepnapokon — gyakran a legkisebb falvakban is — a templomok művészete a legmagasabb szintet közvetítette — építészet—szobrászat—festészet—zene együttes hatásában (ma már a templomokat is ellepte a giccs). A megelőző korok embere sokkal egyértelműbben igazodott el kora ízlésvilágában. Az ízlésforma egységesen hatotta át az élet minden területét, miféntje mindenki számára természetes és magától értetődő volt, kivéve talán a nagy korváltozásokat. Ezek is legfeljebb egy-egy generációt érintettek, az átlagember alig vett róluk tudomást. A ma problémája egészen más, az ízlésrend zavara generációk óta tart, egyszerű — történelmi értelemben vett — kibontakozás aligha várható. A jövő ízlésrendje a megelőző korok statikus jellegével szemben dinamikusnak ígérkezik. A technika hirtelen betörése — a maga eladdig és talán mindmáig ismeretlen értékrendjével — lerombolta az egységes ízléskészséget. Ez volt az első (és mind ez ideig legnagyobb) áldozat a technika oltárán.

Kialakult ízlésnormákkal nem lehet boldogulni még a mindennapi élet területén sem, a ma művészetében pedig különösképp nem. A művészet értése éppen olyan felkészültséget kíván, mint a tudományé. A művészet szuverén, sajátos és a tudományéval egyező értékű eszköztárral rendelkezik a világ megismerésére és megismertetésére. Bizonyos értelemben a tudománynál hatásosabb is lehet, hiszen a tudomány jórészt pusztán értelmi jellegével szemben olyan érzelmi, vizuális, sőt gyönyörködtető többlethatásokkal rendelkezik, amelyek érthetővé és láthatóvá varázsolják az eddig ismeretlent.

A művészetértés — eltérő szerkezete ellenére — épp olyan felkészültséget kíván, mint a tudomány megértése. Egy ismeretlen nyelv is érthetetlennek tűnik, pedig aki ismeri szókészletét és nyelvtanát, azonnal megérti. Bár a művészet értésénél ennél sokkal többről van szó, legalább annyi alapismeretet kellene megkívánni itt is, mint egy nyelv értésekor. A relativitáselmélet megértéséhez bizonyos alapismereteket el kell sajátítani, aki ezt nem teszi, nem is mer a témához hozzászólni. A művészethez mégis mindeki ért?! Ahhoz, hogy valaki — akár csak névleg is — művész legyen, évek munkája kell (az eredendő adottság kérdését most mellőzzük), ahhoz, hogy valaki a művészetet megértse, úgy látszik semmi nem szükséges?! Ilyen irányú felkészültséget ugyanis sehol sem lehet szerezni. Ez a művészet közérthetőségének legnagyobb problémája.

Hol tanulhatja meg a közönség a művészet értését? Szinte sehol. Az iskolában művészetismereti oktatás nincs, ami van, a semmivel egyenlő. Az ország lakosságának többsége sohasem kerül közeli kapcsolatba az igazi művészettel, hol is kerülne? Annál inkább találkozhat a giccsel, utcán, lakásában, a közhasználati cikkeknél, a ruházatnál. Tömegméretekben kapja ugyanezt az újságban, a rádióban, a tévében, az események érzelgős, ízléstelen tálalásában.

Iparművészet

Az Iparművészeti Kiállításra az eddig mondottak fokozottan jellemzőek. E művészeti ág nevében benne van az ipar szó is, joggal várná tehát az ember, hogy itt az ipar művészetével találkozik. Végignézve a kiállítást, meggyőződhetünk arról, hogy az nem volt más, mint egymással semmiképpen sem összeillő tárgyak heterogén felhalmozása. Együtt van itt képzőművészet, itt-ott iparművészet is a fogalom valódi értelmében, kézműipar, egyszerű kisipar, a valaha minden nő egyik alapvető elfoglaltságát és szórakozását képező kézimunka és a giccs. Mindez nem fér bele az iparművészet fogalmába, és vagy új, szélesebb területet jellemző elnevezésre van szükség, vagy — ami kézenfekvőbb — az iparművészet fogalmát kell szűkíteni. A nagyméretű kerámia-szobrászatot (jobb kifejezés híján) pl. a képzőművészet területére kell utalni, ezzel is segítve annak valóban képzőművészeti szintre fejlődését. Ugyanakkor meg kell határozni a művészi kézműipar, a kisipar stb. területeit, s ki kell rekeszteni a giccset. Célszerű lenne, ha az iparművészet fogalmába a valóban iparilag nagy sorozatban gyártott, de művészi formálású, közhasználati cikkek tartoznának elsősorban.

Maga a kiállítás a bizományi boltok hangulatát kelti, zsúfolt, áttekinthetetlen. Az egyébként is lefutott évjáratú „*installáció*" túlburjánzása elnyomja a kiállított tárgyakat, megeszi a levegőt. Micsoda iskolapéldák előzték pedig meg: a finn és norvég rendezés. Már a helyünkbe jött élő példák sem hatnak?

A kiállításon egyébként már a kezdettel is baj van. A Főiskola kiállítása ilyen keretek közt teljesen értelmetlen, ugyanakkor kisszerűen középiskolai színvonalú. (Egy kiállításon senkit nem érdekel az, hogyan jutott el valaki addig, hogy iparművész legyen, csak a végeredmény, a kész mű érdekes.)

A bemutatott anyag túl sok, és mégis, vagy talán éppen ezért, semmitmondó. Sok az érdektelen, sőt értéktelen tárgy, kétharmadát el kellett volna hagyni, oly módon, hogy az egyes témakörök közötti helyes arányok is helyreálljanak, és az így kapott anyagot kellett volna levegősen, áttekinthetően, kellően értékelt térbeli viszonylatokban, egyszóval korszerűen bemutatni. Aránytalanul nagy helyet foglal el pl. a textil- és divattervezés (egy része különben a bemutató legjobb anyagát szolgáltatja). Lényegében szuperegyedi darabokat láthattunk itt csupán, holott a divattervezésnek kellene a legközvetlenebb kapcsolatban lennie a mindennapokkal, hiszen ezen a téren van iparművészeti alkotásra a legnagyobb lehetőség. (Úgy érzi az ember, emiatt az anyag nem erre a kiállításra való, inkább szalonok divatbemutatójára.) A szőnyegek, falkárpitok behozhatatlan elmaradásról tanúskodnak, a halacskák, madaracskák kora is régen lejárt.

Szegényes képet mutat az üveg és ötvös részleg. E területeken látszik leginkább, hogy a harminc-negyven év előtti ötletekből is megélhet ma egy iparművész. Itt található a legtöbb kialakulatlan vagy rossz forma, sőt giccs (az ún. fátyolüveg önmagában is csábít erre). Szinte teljesen hiányoznak a kiállításról az alapvető használati tárgyak, háztartási eszközök, edények, evőeszközök, holott ezeknek kellene kitenni az anyag jelentős részét. Előállítási módjuk (sorozatgyártás) a legnagyobb lehetőségeket biztosítaná a formatervezésre, ezen keresztül a tömeges ízlésnevelésre. (Ismeretterjesztő előadások ezreit pótolná egy-két jól formált tömegcikk is.)

Valójában mi is az iparművészet problémája? Az, hogy fogalmának határai lényegében a századfordulón alakultak ki, s ezek a határok a múlthoz viszonyítva kitágultak ugyan, de szűkek a mához képest. A múltban a legnagyobb művészek kezéből kerültek ki olyan alkotások, amelyek ma is az iparművészet kategóriájába sorolhatók (gondoljunk az itáliai reneszánsz iparművészet alkotásaira, vagy a Kolozsvári testvérek műhelyére). Saját korukban e műalkotások nem különültek el olyan mértékben a magasabb művészet, a képzőművészet fogalmától, mint akár a századforduló, akár napjaink iparművészeti alkotásai. A századforduló iparművészete már lényegesen szélesebb területre terjed, de még mindig csak egy viszonylag szűk réteg igényeit és semmi esetre sem mindennapi igényeit elégíti ki, vagyis luxuscikkeket, dísztárgyakat gyárt. Demokratizálódása az építészettel való társulásával kezdődik, mert míg egyéb területeken még nagyrészt őrzi kézműves jellegét, az építészet területén alkalmazása már ipari jelleget ölt. Az iparművészet igazi demokratizálódása korunkban következett be, vagy legalábbis folyamatban van. Ez azt jelenti, hogy hatásköre a századfordulóhoz viszonyítva is messze kiterjed. Kiterjed az élet minden területére, illetve minden olyan tárgyra, eszközre, ami az ember közvetlen környezetéhez tartozik. Az építészet mellett az egyik legfontosabb formálója az ember környezetének, ezen keresztül ízlésének, kulturált életmódjának és magasabb rendű termelő tevékenységének is. Nem lehet vitás, hogy az emberek tudatát azok a tárgyak, eszközök (a teljes környezet) befolyásolják leginkább (messze hatásosabban, mint minden más időleges, elméleti jellegű nevelés), amelyekkel nap mint nap kapcsolatba kerülnek. Az így szerzett — lényegében passzív — benyomások, állandóan munkáló tudatalattiként hatnak az emberek aktív (termelő) tevékenységében. Ez az ízlésnevelés alapvető társadalmi haszna.

Nálunk az iparművészet ma is századfordulói kategóriát jelent (a kiállítás is ezt tükrözte), némi — az utóbbi időben bekövetkezett és nagy zűrzavart keltő — ipari formatervezési beütéssel. Iparművészet, kézműipar, ipari-formaművészet: ezeknek a fogalmaknak tisztázása szükséges mindenekelőtt a helyes kibontakozáshoz.

*

Egészében levegő és fény hiányzik a két kiállításról, a szó fizikai és eszmei értelmében. Hiányzik az alapvető közízlés; hogy mennyire, jellemző mérték lehet, hogy még az ilyen reprezentatív kiállításokon is bőven található giccs. Emiatt válik fontossá az összkép, az átlag kérdése is (az egészen kiválónak úgyis külön útjai vannak), hisz a közízlést az átlag, az összkép határozza meg elsősorban. Ezt a közízlést kell kimunkálni ahhoz, hogy megteremtődjenek az átlag fölötti és még magasabb kategóriák. Ennek útja pedig az, hogy nemcsak a giccs ellen kell harcolni, mert az bizonyos fokon úgyis mindig újrateremtődik (új anyagok, új formaigény stb., erre mindig lehetőséget adnak), hanem energiáinkat a jó művészetért folytatott harcra kell összpontosítanunk.

KATHY IMRE

VALOSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1.
Telefon: 188-296, 188-307

Montázs-éhség

Itt lehet látni, hogy esik az eső, lehet látni azt is, hogy süt a nap, csak a festészetet, azt nem lehet látni sehol. (Picasso egy 1908-as impresszionista kiállításról)

A filmművészet kétarcú. Egyrészt nem művészet, ez a látható fele, másrészt lehetne az, ez a láthatatlan arca. Korlátlan lehetőségek rejtőznek benne — szokták kijelenteni a film barátai. Mikor a lelkesedő ezeket a korlátlan lehetőségeket próbálja elképzelni, azonnal a fáradtság jelei ülnek ki arcára, elhangzott mondatát futni hagyja, ő maga visszasüllyed abba a fajta tanácstalanságba, amibe a korlátozott ember a határtalan dolgokkal szemben kényszerül.

Mégse lehet szabadulni attól a szuggesztív jóslattól, hogy a film a jövő művészete. Különösen, ha figyelembe vesszük a rátapadó széles körű érdeklődést, s azt a társadalmi izgalmat, ami születését körülveszi.

A nagy reményeket táplálja, hogy az összes művészetek vívmányai a filmkészítő rendelkezésére állnak. Azonban ebben a műfaji eklekticizmusban külön-külön minden művészeti ágat súlyos veszteségek érik. A túl művészies irodalom ugyanúgy nem válik a film előnyére, mint a túlságosan képzőművészeti beállítások vagy a kirívóan jelentős zene. Valami új, speciálisan a film műfaji követelményeit hivatottak szolgálni mindezek a nagy hagyományú művészetek, mint eszközök. Összetéveszthetetlen műfaji követelmény azonban a film esetében még nem alakult ki, a film megjelenített irodalommá, mozgó illusztrációvá vált. Többek között a vágás is legtöbbször csak arra szorítkozott, hogy a filmvásznon kibontakozó cselekmény érthetőségét zavaró momentumokat kiküszöbölje, következésképpen harmadrendű tevékenységgé degradálódott. Ahogy a film technikailag tökéletesedik, a realitás illúziója fokozódik. De régi esztétikai alaptörvény, hogy kifestett, ember nagyságú élethű szobor nem kelt esztétikai hatást — panoptikumba való. A hangos, színes, kinemaszkóp technika korában óvakodni kell az elharapódzó és kényelmes „panoptikum"-hatástól. Különösen akkor, mikor világszerte érezhető, hogy a filmgyártás milyen odaadóan igyekszik szolgálni a közönség züllő ízlését, hogy a bámészkodásban kivörösödött néző, érezvén korlátlan hatalmát, finnyásan és nyafkán, egyre ellenszenvesebben távozik a moziból. Szokás, hogy a filmek tanulsággal látják el a nézőközönséget, mindanivalót csempésznek a zsebébe, mint rosszul szabott konfekciós gyerekruhákba kaucsuktükröt, amit aztán hazáig szorongathat a rászedett néző.

*

Mindez a csúfság feltehetően azért történt, mert a film elhanyagolta a legsajátosabb és legérzékenyebb hajtását, a montázst. A filmesztétika úgy bánik vele, mint egy félreállított, hajdan nagyra becsült munkatárssal, akit az öregség és érdemei tekintélyes, de hatáskör nélküli területre szorítanak vissza. Hogy jelenlétét igazolják, zárt vagy belső montázsra hivatkoznak. Erre vonatkozó filmesztétikai mondatok „tulajdonképpen"-nel kezdődnek és Eizenstein nevével fejeződnek be.

Nem nehéz megérteni, miért alakult így — Amerikában, ahol a kommerszfilm biztosította az állandó profitot, és a Szovjetunióban, ahol a formalizmus for-

M. S. mester

Gondolatok egy kiállítás kapcsán

Ritka jelenség hazánkban, hogy kiállítóteremben sorba állnak a látogatók — s ha a terem még oly kicsiny is, állandóan vendégekkel zsúfolt, s a kiállított képek előtt csupán libasorban lehet haladni. Azt gondolná a vétlen szemlélő, hogy talán a legnagyobbak: egy Picasso vagy Rouault néhány képe elé zarándokol a pesti nép — vagy talán a magyarok közül Derkovits, esetleg Egry oeuvreje keltett ekkora érdeklődést. A gyanútlan néző azonban ezúttal téved: egy fiatal művész, Korga György alkotásai arattak ekkora sikert — s a zarándoklás helye ezúttal nem a Szépművészeti Múzeum, vagy a Magyar Nemzeti Galéria; a Tanácskörúti kis kiállítóhelyiség, a Mednyánszky-terem vált e sokadalom színhelyévé.

A riporter csupán számot ad a jelenségről, a művészettörténész azonban kötelességszerűen néz annak mögéje; arra törekszik, hogy a jelenséget számbavéve, eljusson a lényegig: ezért vállalkozik arra, hogy szembenézzen ez érdekes tünettel, s talán tanulságok után is kutasson. Leghelyesebbnek tűnik abból elindulni, mit mutat be Korga György a képein? A tematikát illeti-e vajon ez a rohamos vonzódás? Kétségtelen, hogy azt *is*. Akár az *Archeológus*, akár a *Magány*, az *Új születik*, vagy a *Manökenek:* egy dokumentumfilm pontosságával idézik elénk a jelenséget; a festő szeme, akár a gép lencséje: hideg, hűvös, részvéttelen és közömbös. A látvány visszaadásának, szinte csalódásig hű megjelenítésének szürnaturális koncepciója bizonyos fokig vonzó is lehet: az olasz neorealista filmek, az „új hullám" és más irányzatok hangvételéhez szokott közönség lényegében ugyanezt találja meg e képekben. Egy időben fő követelményként hirdettük a közérthetőséget a festészetben, abszolutizálva a fogalmat a múlt század kritikai realista hangvételére; nos, ez ezúttal az ellenkezőjébe csapott át.

A látvány aprólékos pontosságú rögzítése a „kívülálló" hűvös szenvtelenségével, részvétlen megfigyelésével: ezt találjuk a vásznakon, melyekből kimaradt a művész magatartásának szenvedélyessége — a művészé, aki eszén és szívén szűri át a világ jelenségeit, hogy típusokban — a lényeg és jelenség egységét megtestesítő magasrendű művészi alkotásban — valljon mindarról, ami körülötte él és mozog. Korga György óvatosan távoltartja magát e vallomásoktól: e képeiben nem igen törekszik arra, hogy a jelenség mögé hatoljon, nem fárasztja magát a lényeg kutatásával. Megejtően szép színekkel, a modern festés-technika vívmányait felhasználva — s ebben rejlik vonzóerejének másik tényezője — hozza létre képeit: nem kétséges, hogy a modern szakmai fogások avatott ismerője. Biztos kézzel rajzolja figuráit, a drapériák pompásan redőznek alakjain, nagyszerűen dolgozza meg a fakturát; de hol marad e képein az ember? Illuzionizmusba fullad: a megvilágítás módozataival, a fény- és árnyhatásokkal, a színek jellemző válogatásával, emberek felsorakoztatásával nem a lényeg hangsúlyozására, kiemelésére törekszik, csupán a dolgok külső mivoltát adja vissza — igaz, hogy azt a csalódásig hűen.

Ott jelentkezik mégis a művészi hitvallás, ahol az álomvilág kísérteteit idézi szürrealista látomásokba. E műveiben a magányos lélek indulatait, állapotait, hangulatait boncolgatja; indítékaiban hasonló — hangsúlyozzuk, indítékaiban, s nem a megoldás színvonalában — Weöres és Pilinszky lírájához. Illyés Gyula veti fel a kérdést versében: „A mitológiák rettentő éjtava mikor szárad ki véglegesen? Az, melyet mi hordunk, a föld helyett, föld fiai, a szívfullasztó vízenyő, a jungi ár, a kafkai, a dürrenmatti biztonsághiány, a szorongásos lét- és léghiány . . . " E jelenség nem egyedül Korga György festészetében kap hangot: ez táplálja pl. non-figuratív festőink alkotásait is. Ehhez tapad, ebből *is* táplálkozik Korga György művészete — s ezt a magatartását érthetőnek kell találnunk bizonyos fokig, mert e szorongásos-érzés diktálta magatartás már hord magában felelősségtudatot is —, míg előbb említett képei semmi ilyet nem tartalmaznak.

Egy teljesebb, és szélesebb körű felmérés feladata lenne a fiatal művészek alkotásai különböző állapotainak, mondandójának — a „mit" és „hogyan"-nak értékelése. Művészettörténetírásunk gyengéjét mutatja, hogy ezzel jócskán adósok vagyunk — szemben éppen az irodalmárokkal. Nem lehet vitás, hogy nem egyedülálló magatartás Korga Györgyé; hasonló azokhoz a fiatal filmesekhez, akik a Balázs Béla stúdióban vagy azon kívül igyekeznek felmérni korunk jellemző viszonyait (értve ezen nem csupán a gazdasági viszonyokat, sőt nem is elsősorban azokat, hanem az embereknek egymás közti viszonyulásait), vagy mint a fiatal íróké, akik új szociográfiákban törekednek őszinte képet festeni egy-egy falu, tsz, országrész helyzetéről, állapotáról. A törekvés támogatásra méltó és rendkívül rokonszenves; hasonlót figyelhettünk meg egyes fiatal festőink, így Szurcsik János, Szalay Ferenc, Vecsési Sándor képein is. Az az illúzionista előadásmód, mely — úgy látszik — egyre inkább terjedőfélben van (legalább is ezt mutatta az új Derkovits-ösztöndíjra pályázók anyaga), nem alkalmas effajta megállapítások leszűrésére. A stílus kétségtelenül megfelelő irodalmi illusztráció céljaira: az életet azonban nem illusztrálni kell. Másutt már volt szó e „csoport" jelentkezéséről a legújabb időkben, de Korga György kiállítása is azt bizonyítja, hogy nincs csoport, hogy erősen differenciálni kell őket, s még az egyes alkotókat is életművükön belül. Csernus Tibor piktúrája erősen gondolativilágnézeti jellegű, újabban társadalmi felelősségérzettől áthatott, s mindinkább azzá válik; ehhez az irányzathoz csatlakozik Korga *Ikarusza* is; s még az álomképek művészete is elfogadható bizonyos mértékig. Semmiképpen sem fogadhatók el azonban a cikk kezdetén felsorolt alkotások: világnézetük, szemléletük gyökerében idegen tőlünk; mondjuk ki nyíltan: ellenségesek, szembenállnak a szocialista rend igazát hirdető művészettel. S ez alól nem menti fel a művészt magasrendű szakmai tudása sem: ez annál inkább kötelezi őt.

Láncz Sándor

HOZZÁSZÓLÁSOK

M. S. MESTER ÁLLATÁBRÁZOLÁSAI

(Hozzászólás Zolnay L.: „M. S. mester kérdéséhez" c. tanulmányához)

A zoológia egyik speciális területe, mely a jégkorszak vége és a jelenkor közt eltelt időszak állatvilágával foglalkozik s mint ilyen átmenetet képez a palentológia és a mai, recens zoológia között, a történeti állattan. E tudományszak, mint biológiai stúdium forrásanyagul természetesen elsősorban biológiai anyagot használ, az ásatásoknál előkerült állatcsont-maradványokat. Miután azonban az állatcsontok vizsgálata nem ad mindenben pontos képet az egykor élt állatokról — elsősorban a lágy részek: a bőr, szőr, paták, szarvak, izomzat stb. minősége, színe és alakulása az, amire a csontok vizsgálata után sem, vagy alig kapunk választ — a zoológusok ismereteik kiegészítése végett az egykorú leírásokhoz, illetve az állatábrázolásokhoz fordultak.

Az utóbbi két forrás közül az állatábrázolások jelentősebbek, miután egyrészt a leírások nem nyúlnak olyan messzire vissza, másrészt pedig legnagyobb részük nem a zoológus vagy állattenyésztő szempontjai szerint mutatta be a kérdéses állatokat. Az ábrázolásoknál viszont három veszéllyel állunk szemben: ezek ugyanis gyakran túlstilizáltak; úgyhogy legfeljebb a kérdéses állat faji hovatartozásának meghatározására alkalmasak; az állatok ábrázolt tulajdonságai a stílusnak vannak alávetve (pl. ugyanazokat a lovakat, melyeket a korai asszír művészet karcsú, könnyű állatoknak ábrázol, a késői asszír művészetben vaskos, nehéz testű állatokként látjuk viszont; s hogy ez mennyire a stílus számlájára írható, mutatja az, hogy az utóbbi ábrázolásokon a lovak mellett gömbölyded gazellák és szarvasok futkosnak): végül pedig — különösen a római és középkorban — az ábrázolások más területekről átvettek, úgyhogy ahol előkerülnek, a kérdéses faj vagy fajta nem is élt.

A fentiek miatt a zoológusok az állatábrázolásokkal szemben bizonyos óvatosságot tanúsítanak s csak akkor építenek rájuk, ha a róluk levonható következtetések a csontanyag vizsgálatával alátámaszthatók.

A magyarországi középkori állatokról, elsősorban a háziállatokról a legutóbbi években folytatott nagyszabású ásatások

Művészet 1964 július

M. S. mester: Kálvária. Részlet. Zászló
Calvaire. Détail. Bannière
Распятие. Деталь. Знамя

Balassa Péter pecsétnyomója. XVI. szd.
Cachet de Péter Balassa. XVIe siècle
Печать Петера Балашша. XVI в.

csontanyagának vizsgálata alapján eléggé pontos ismereteink vannak, melyek írott forrásanyaggal is alátámasztottak. Igen rosszul állunk azonban a középkori háziállatainkat bemutató ábrázolások terén, s a rendelkezésünkre álló kevésre is vonatkozik az állatábrázolásokkal kapcsolatban fent jelzett három veszély. A legsikerültebb, csontanyaggal alátámasztott középkori magyar állatábrázolásokat M. S. mester két híres oltárképén (Kálvária és Olajfák hegyén) láthatjuk.

Művészettörténeti irodalmunk az utóbbi időkben sokat foglalkozott az esztergomi Keresztény Múzeumban levő, M. S. mester által készített oltárképekkel. Legutóbb éppen e folyóirat hasábjain Zolnay László közölt érdekes tanulmányt, melyben az oltárképek megrendelőjének személyét igyekezett megfejteni. Fejtegetéseinek lényege az volt, hogy mindkét táblán ábrázolt zászlón levő állatfej marha-fej, mely az alatta levő holddal együtt a Balassa család címerében található meg, következésképpen a képek donátora a Balassa család valamelyik tagja lehetett. Bizonyító anyagában a Balassa család címerének és pecsétjének több képét közli, melyeken valóban marhafejek láthatók, ezek azonban semmi esetre sem azonosíthatók az M. S. mester zászlóin levő állatfejekkel. Ez utóbbiak ugyanis juh-fejek. A Balassa pecséteken és címereken levő állatfejek jól mutatják az összes szarvasmarha-jellemvonásokat: a kerekded átmetszetű, sohasem csavarodó szarvakat, melyek között széles fejél látható, a széles homlokot és a hasonlóan széles orri részt. M. S. mester képein látható koponyák viszont juh-jellemvonásokat mutatnak: tág, V-alakban lefutó, különösen végükön erősen csavarodott háromszög keresztmetszetű szarvaik vannak, melyek tövüknél csaknem összeérnek, s az egész fej az orri részig egyenletesen keskenyedik, nagyjából megnyújtott háromszög alakú.

A fentiek alapján — miután az M. S. mester képein levő zászlókon és a Balassa család címerén és pecsétjén ábrázolt koponyák nem azonosak — nem fogadhatjuk el Zolnay L. feltételezését a képek donátorára vonatkozóan. (Valószínűbbnek látszik az a Mojzer M. februárban tartott előadásán hangoztatott felfogás, mely szerint a zászlókon levő juh-fejek vallási jelvényként szerepelnek.)

M. S. mester a fenti ábrázolásokkal viszont a történeti állattannak nyújtott értékes segítséget: a képein ábrázolt juhkoponyák a középkori magyar juhot mutatják be, melyet eddig csak csontanyagból és írott forrásokból ismertünk. A korábban általánosan elterjedt felfogás szerint u. i. a durva gyapjas, szűk V-alakban álló, dugóhúzószerűen pödrött szarvú, ma is élő racka juh volt az ősi magyar juh, mely a honfoglaló magyarokkal került be a Kárpát-medencébe. Középkori lelőhelyeink állatcsontjainak vizsgálata alapján azonban kiderült, hogy az egyetlen lelőhelyről nem mutatható ki, hanem kizárólag egy vele rokon, ám tágas V-alakban vagy vízszintesen álló, széles ívekben csavarodó szarvú fajta fordul elő. M. S. mester képein ez utóbbi fajtát láthatjuk, s éppen jellegzetes szarvaalakulása alapján határozhatjuk meg.

A zászlókon levő ábrázolások alapján az is megállapítható, hogy a középkori magyar juh fejét nem gyapjú, hanem felszőrök borították. A fajta utóbbi jellemvonására a csontanyag vizsgálata során természetesen nem következtethettünk, erre az írott források sem utalnak, így M. S. mester juhábrázolásai a fajta megismerésében is tovább visznek bennünket.

Zolnay L. említett tanulmányát vitacikknek szánta, s elméletét munkahipotézisnek vetette fel, ezért kívántunk hozzászólni; helyesnek tartottuk azonban, hogy ne csupán a vita szorosan vett tárgyára szorítkozzunk, hanem röviden a kérdés zoológiai vonatkozásait is bemutassuk. Ezzel kívántuk szemléltetni, hogy valamely objektum vizsgálata a távoleső tudományszakok számára is hozhat eredményeket.

Bökönyi Sándor

VÁLSÁG-E A SEMMI MŰVÉSZETE?

Jean Cassou, a neves francia műkritikus, a *Nagyvilág* egyik számában cikket írt a képzelő erő eltűnéséről a modern művészetből, s azt állítja, hogy ez nem válság, hanem adaequát kifejezése korunk szellemiségének és egy új életérzés megnyilvánulása, amibe bele kell nyugodnunk.

Tisztelem az ő álláspontját, de nem tartom egészen meggyőzőnek. Mert nem válság-e az, ha a festészet — Cassou szavaival élve — elvesztette a teret és a világot, s főként formaalkotó energiáját: a képzelőerőt; ha a mai irodalom a semmit választotta tárgyául, ő maga is semmi, mely a semmiről beszél, és a semmit hozza létre?! S ugyanilyen diagnózist állít fel a mai zenéről is, amelyben „a hangok a zaj birodalmába csaptak át, amely szédítő . . . és az űrhöz hasonló . . . ”

Mi ez, ha nem válság —, a mai nemzedék szemszögéből ítélve? A haladás nagy processzusában persze csak útszakasznak tekinthetjük ezt, mustkorszaknak, de a sok gáz és tajték megfájdítja a fejünket. A *valamiféle* forma, valamiféle történés, valamiféle dallam igénye kiirthatatlan az emberi lélekben, és — igazat adok Bernáth Aurélnek — mi nem tudunk belenyugodni abba, hogy a képzelőerőt, az élmény költészetét, tehát az ősi játék- és alkotás-elvet egyszerűen átengedjük a filmnek, mint ahogy Cassou némi rezignációval természetesnek találja.

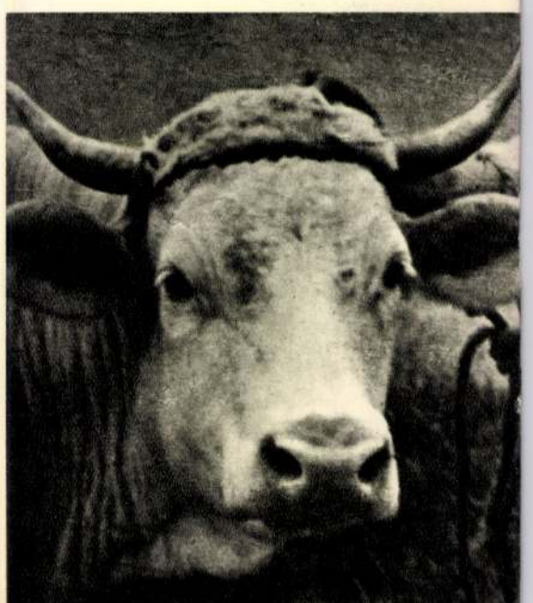

A reneszánsz-kor művészete Magyarországon

A BUDAPESTI Szépművészeti Múzeum hatalmas márványtermében megnyílt „A reneszánsz-kor művészete Magyarországon" című, igen jelentős kiállításon Corvin Mátyásnak három arcmásával is találkozunk. Három különböző műfaji ábrázolásban.

Az egyik, a legismertebb, a névtelen „Lombardiai mester"-nek ragyogóan fehér márvány domborműalkotása, jáspis alapon. (Párja: Beatrix királyné hasonlóan finom kidolgozású domborműve is természetesen ott van mellette.) A másik: a „Ransanus-corvina" kitárt lapján a korabeli olasz miniátor mélytűzű alkotása. Ezen látható amint — a trónján ülő Mátyás és Beatrix előtt állva — Ransanus átadja a nápolyi király üzenetét. A harmadik egy jóval igénytelenebbnek számító, ám mégis nagyon érdekes darab: színesen festett kályhacsempe, amely a felségjelvényeket kezében tartó nemzeti királyt ábrázolja.

A kiállítás termében ott ragyog a falon Mátyás gyönyörű, Firenzében szőtt aranyló trónkárpitja, az egyik vitrinben Mátyás kalapált és öntött, aranyozott ezüst díszkulacsa, egy másik vitrinben pedig az ugyanilyen kiváló ötvösmunkával készült „hólyagos" serlege.

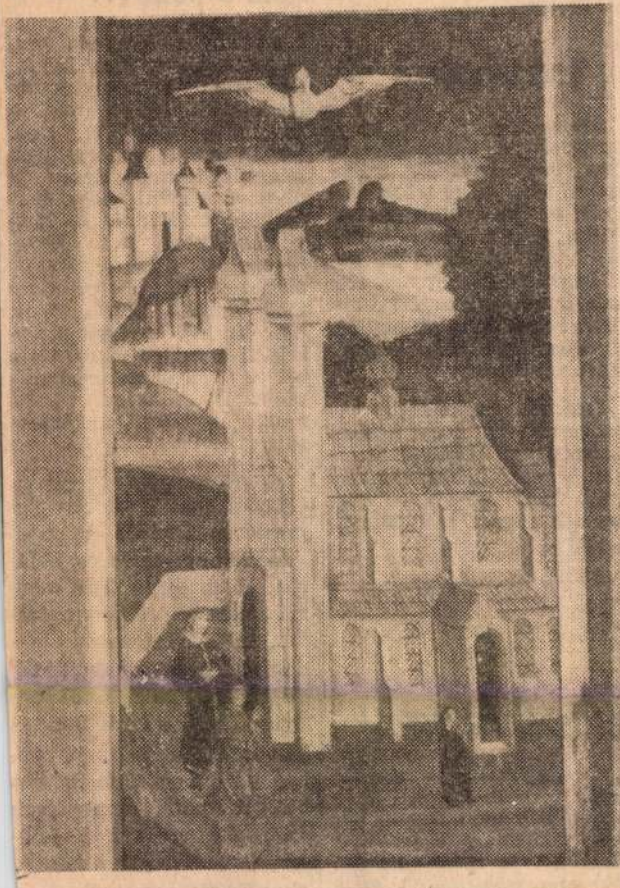

A képmások és dísztárgyak méltón mutatják jelentőségét annak a magyar uralkodónak, aki műhelyeket alapítva igyekezett a korabeli humanista műveltség, és a korszerű — a középkori vallásos szellemtől eltávolodó — művészet egyik európai központjává emelni hazánkat.

A kiállítás gazdag anyagával és ennek műfaji sokrétűségével (kőfaragványok, faszobrok, szárnyasoltár, kódexek, címerlevelek, ötvösművek, textilek, bútorok, kerámia-darabok) egyaránt elragadó. Válogatottan szép műalkotásokban mutatja meg az utat, amelyet Magyarországon a művészet a középkori eszményvilágtól és stíluskifejezésektől megtett a reneszánsz humanista szelleméig, a görög-római antikvitás „pogány" újjáélesztéséig és az új formák kibontakoztatásáig.

A VÁLTOZÁS természetesen sohasem hirtelen, és a régi formák még jó ideig együttélnek a kifejlődő ujakkal. Ezt bizonyítja ez a kiállítás is, amely jó támogatásban sorakoztatja fel a Mátyás-, és az azt követő Jagello-korszak legszebb ránkmaradt képzőművészeti s iparművészeti alkotásait. Ujra megállapíthatjuk, hogy a hely és a rendeltetés olykor jóval fontosabb tényező, mint a stílusformáknak az időhöz kapcsolódó alakulása. A budavári ásatásoknál elő került vörösmárvány párkány a Duna-frizzel például 1480 és 1490 között teljesen a „pogány" antikvitás igézetében fogant. Viszont a majd egy emberöltővel utóbb készült kisszebeni főoltár táblaképei még szorosan a középkori művészethez kapcsolódnak. (Képünk a kisszebeni főoltár egyik szárnyképét ábrázolja. MTI. foto — Bojár Sándor felvétele.)

Igaz, éppen ezek az újonnan restaurált, későbbi ráfestésekből megtisztított oltár-képek meglepetéssel is szolgálnak: friss színei által is elgyönyörködtet például a „Jelenet templommal", tájképében pedig már meglelhető az új humanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Ujra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legzseniálisabb magyar művészének, MS mesternek két festményét, amelyekkel azonban — a ragyogó színek káprázatában — szinte vetekszenek más, ugyancsak restaurált, régi alakjukba visszaállított, kevésbé ismert festmények.

KINCSEKET láthatunk az új kiállításon, szorgos munkával restaurált értékeket. A csaknem száz bemutatott, válogatott mű elénk vetíti azt a sokoldalúságot, amellyel idegen és hazai mesterek megteremtői voltak a reneszánsz-kor művészetének Magyarországon.

Murányi-Kovács Endre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG
1964 SZEP

Balesetek ...att

Javult a termelés biztonsága ...n

A Nógrádi Szénbányászati Tröszt üzemeiben az év eltelt részében, ha tapasztalható is némi javulás egyes baleseti mutatók alakulásában az nincs összhangban a megtett intézkedésekkel. Nagyobb változás csak a Zagyvai Bányaüzemnél tapasztalható, kisebb Mizserfán. Romlás volt viszont Mátranovákon, Nagybátonyban és különösen Kisterenyén, ahol egyáltalán nem indokolt.

A statisztika tükrében

Az első félévben előfordult balesetek 29,3 százalékát a szállításnál. 12,2 százaléka kőzethullásból, 3,3 százaléka homlok és oldal kidőlés következtében fordult elő.

A szállítási balesetek száma egyáltalán nem csökkent, holott a szállító útvonalak állapota állandóan javul. A főok a nemtörődömség, a felületes munkavégzés. A baleseti jegyzőkönyvek tanúsága szerint a balesetek 59,3 százaléka a sérültek mulasztása miatt következett be, 32,5 százaléka meg nem állapítható okokból és csak 4 százaléka a műszaki vezetés mulasztása, 4,2 százaléka pedig a sérült társának mulasztása miatt következett be.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy igen sok még a sérültek mulasztása, a gondatlan, felületes munka annak ellenére, hogy állandóan napirenden van ez a kérdés. A balesetelhárítási oktatáson hallottakról elfeledkeznek.

A műszakiak mulasztásából bekövetkezett balesetek száma aránylag nem sok, de még így sincs ok megnyugvásra. Ezért szigorította legutóbb rendelkezésekkel a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség, a munkahelyi ellenőrzést.

Az elmúlt félévben több üzemnél tartottak úgynevezett komplex szemléket. Ezeket a vizsgálatokat a szigorúság jellemezte. Több esetben fordult elő a hiányosságok miatt prémiumelvonás, fegyelmi tárgyalás és kártérítés is.

Új berendezések

Széleskörű vizsgálatot tartottak a sújtólégveszélyes bányáknál és intézkedés történt. A tröszt bányái az idén mintegy 20 millió forint értékű sújtólégbiztos villamos és gépi berendezést kapnak. Ennek fele már megérkezett. Jövőre hasonló mennyiségű ilyen berendezés beszerzését tervezik.

Jelentős biztonsági törekvés az is, hogy a kézi omlasztásról teljesen áttérnek a gépi omlasztásra. Az első félév végén a gépi munka aránya már 83 százalék volt.

A nyitvatartott bányavágatok állapota is sokat javult. Fejlődés tapasztalható kivétel nélkül valamennyi bányaüzemnél. A tervezettnél több vágatot bizosítottak korszerüen és fenntartásra is több műszakot fordítottak.

Hosszan lehetne sorolni azokat az intézkedéseket amelyek már megvalósultak és fokozott biztonságot jelentenek azonban a dolgozók felelőségérzetén változtatni kellene. Elsősorban az oktató, nevelő munkát célszerü fokozni, de kirivó esetekben természetesen helyes a bírságolás is.

Nem a pénz...

Az elmút félévben összesen 246 esetben kellett átmeneti időre munkahelyeket leállítani amíg a mulasztást pótolták. Nem törvényszerü ez és igen jelentős termeléskiesést is okoz azonkívül, hogy baleset is előfordul. A kirivó esetekben mint nevelő eszközt, a bírságolást is alkalmazták. Félév alatt több mint negyvennyolc ezer forint bírságot szabtak ki a mulasztókra. Nem cél ez és a népgazdaságnak nincs is szüksége ilyen pénzre —, első a biztonság.

A tröszt párt végrehajtóbizottsága legutóbb elemezte a bányák munkásvédelmi helyzetét és határozatot hozott a hibák megszüntetésére. A kommunisták, felelősségérzetére, példamutatására számítanak elsősorban, hogy csökkenjen a balesetek száma és súlyossága. Sajnos már ebben az évben több halálos baleset volt amelyeknek nem egy esetben a felületes munkavégzés volt az oka. Közös összefogással, a

Tsz-tanácsadó;

Őszi takarmánykeverékek vetése

Az idei nem kielégítő takarmánytermések szükségszerűen megkövetelik, hogy az őszi takarmánykeverékek vetésével javítsuk a takarmányellátást. A tavaszi takarmányozási gondok enyhítésére vessünk a szokottnál nagyobb területen keveréktakarmányokat. Már most gondolni kell az állatállományunk újig történő zöldtakarmányellátásának biztosítására. A jó minőségű zöldtakarmányról való gondoskodással a tavaszi takarmányozási időszak utolsó két-három hetének legnehezebb napjait könnyítjük meg, ugyanakkor javítjuk a talajt és hozzájárulunk a kettőstermesztés eredményességéhez, mivel ezeket a területeket a keveréktakarmányok betakarítása után silókukoricával vethetjük be.

Az őszi keveréktakarmányok közül legismertebb a szöszösbükköny, melynek támasznövénye a rozs. A mészben teljesen szegény és a hideg kötött agyagtalajok kivételével sovány homokon, sziken, lápon egyaránt eredményesen termeszthető. Az istállótrágyát nagyon meghálálja. Holdonként 90-100 kilogrammot vethetünk belőle, amiből 35-40 kilogramm a bükköny. Ha a talaj táperőellátottsága jó, az éghajlat a bükköny termesztésére kedvező, akkor kevesebb bükkönyt és több rozsot vessünk. Ellenkező esetben bükkönyből legyen több és a rozsból kevesebb. Vetése szeptember hónap. Etetése már május első napjaiban megkezdhető.

A másik igen ismert keveréktakarmány a pannonbükköny. A szöszösnél értékesebb takarmányt ad, a talajjal szemben is igényesebb. Mi...

3/ MS mester

1021

A reneszánsz-kor művészete Magyarországon

A budapesti Szépművészeti Múzeum hatalmas márványtermében megnyílt A reneszánsz-kor művészete Magyarországon című, igen jelentős kiállításon Corvin Mátyásnak három arcmásával is találkozunk. Három különböző műfaji ábrázolásban.

Az egyik, a legismertebb, a névtelen lombardiai mesternek ragyogóan fehér márvány domborműalkotása, jáspis alapon. (Párja: Beatrix királyné hasonlóan finom kidolgozású dombormüve is ott van mellette.) A másik: a Ransanus-corvina kitárt lapján a korabeli olasz miniátor mélytüzű alkotása. Ezen látható, amint a trónján ülő Mátyás és Beatrix előtt állva, Ransanus átadja a nápolyi király üzenetét. A harmadik egy jóval igénytelenebbnek számító, ám mégis nagyon értékes darab: színesen festett kályhacsempe, amely a felségjelvényeket kezében tartó nemzeti királyt ábrázolja.

A kiállítás termében ott ragyog a falon Mátyás gyönyörű, Firenzében szőtt, aranyló trónkárpitja, az egyik vitrinben Mátyás kalapált és öntött, aranyozott ezüst díszkulacsa, egy másikban pedig az ugyanilyen kiváló ötvösmunkával készült „hólyagos" serlege.

A képmások és dísztárgyak méltón mutatják jelentőségét annak a magyar uralkodónak, aki műhelyeket alapítva igyekezett a korabeli humanista műveltség, és a korszerű, a középkori vallásos szellemtől eltávolodó, művészet egyik európai központjává emelni hazánkat.

A kiállítás gazdag anyagával és ennek műfaji sokrétűségével (kőfaragványok, faszobrok, táblaképek, szárnyasoltár, kódexek, címerlevelek, ötvösmunkák, textilek, bútorok, kerámia-darabok) egyaránt elragadó. Válogatottan szép műalkotásokban mutatja meg az utat, amelyet Magyarországon a művészet a középkori eszményvilágtól és stíluskifejezésektől megtett a reneszánsz humanista szellemtől, a görög—római antikvitás „pogány" újjáélesztéséig és az új formák kibontakoztatásáig.

A változás természetesen sohasem hirtelen, és a régi formák még jó ideig együtt élnek, együtt hatnak a kifejlődő újakkal. Ezt bizonyítja ez a kiállítás is, amely jó tagolásban sorakoztatja fel a Mátyás-, és az azt követő Jagello-korszak legszebb, ránkmaradt képző-, s iparművészeti alkotásait. Ujra megállapíthatjuk, hogy a hely és a rendeltetés olykor jóval fontosabb tényező, mint a stílusformáknak az időhöz kapcsolódó alakulása. A budavári ásatásoknál előkerült vörösmárvány párkány a Duna-frizzel például 1480 és 1490 között teljesen a „pogány" antikvitás igézetében fogant. Vimanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Ujra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legszeniálisabb magyar művészének, MS mesternek két festményét, amelyekkel azonban, a ragyogó színek

szont a majd egy emberöltővel utóbb készült kisszebeni főoltár táblaképei még szorosan a középkori művészethez kapcsolódnak. (Képünk a kisszebeni főoltár egyik szárnyképét ábrázolja).

Igaz, éppen ezek az újonnan restaurált, későbbi ráfestésektől megtisztított oltár-képek meglepetéssel is szolgálnak: friss színei által is elgyönyörködtet például a „Jelenet templommal", tájképében pedig már meglelhető az új, humanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Ujra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legszeniálisabb magyar művészének, MS mesternek két festményét, amelyekkel azonban, a ragyogó színek káprázatában, szinte vetekszenek más, ugyancsak restaurált, régi alakjukba visszaállított, kevésbé ismert festmények.

Kincseket láthatunk az új kiállításon, szorgos munkával restaurált értékeket. A csaknem száz bemutatott, válogatott mű vetíti elénk azt a sokoldalúságot, amellyel idegen és hazai mesterek megteremtői voltak a reneszánsz-kor művészetének Magyarországon.

Murányi-Kovács Endre

1964 ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sport

Két gól előnyt szerzett a Győri Vasas ETO Lipcsében

Győri Vasas ETO—Chemie Leipzig 2:0 (0:0)

A labdarúgó bajnokcsapatok 10. Európa Kupa küzdelmével szerdán megkezdte szereplését a Magyarországot képviselő Győri Vasas ETO is. A győri együttes Lipcsében, az NDK bajnok Chemie Leipzig ellen lépett pályára és izgalmas harcban, okos játékkal, két gólos előnyt szerzett a szeptember 9-i győri visszavágóra. Nagy hangzavarban a hazai együttes kezdte a játékot, az első támadásokat a Győr vezette. Nagyiramú, kemény játék folyt a pályán, mindkét csapat tagjai sokat idegeskedtek és ez megmutatkozott a színvonalban is.

A játékidő hatvanharmadik percében született meg a győri vezető gól. Jó adogatás után Szaló kiugrott, az alapvonaltól okosan visszagurított és a jól érkező Keglovich 6 méterről a léc alá vágta a labdát (1:0). 2 perc telt el és ismét a lipcsei kapuba került a labda. Gyors támadás végén Morvai jó labdával ugratta ki Korsóst, a csatár kirobbant a védők közül és mielőtt a kapus a labdához érhetett volna, 13 m terről, ballal, laposan a hálóba gurított. (2:0). Ezzel el is d a mérkőzés sorsa, az ND bajnokcsapata már tényleg sen kevesebb erővel harcc A Győr okos, helyenként játékkal, megérdemelt gy zelmet aratott.

—o—

Borsodi Olimpiai-kupa
MVSC—DVTK 1:1 (0:0)

NB I. B:
BVSC—Láng 3:1 (2:0)

A régi vágy teljesült

Felavatták az ormosbányaiak új tekecsarnokát — Kilenc év után saját otthonukban edzenek, versenyeznek az ormosiak

Kilenc évvel ezelőtt néhány lelkes ormosbányai sportember megalakította az Ormosbányai Bányász teke szakosztályát. Ekkor döbbentek rá: nincs hol edzeniök, versenyeket rendezniök. Ez sem keserítette el őket.

Példamutató lelkesedésükre mi sem volt jellemzőbb: a sportkör nem tudta biztosítani teljes egészében a költségeket, mégsem riadtak vissza. A sportkörtől kapott anyagi segítséget megtoldották, és más pályákon edzettek, versenyeztek.

Előbb a Miskolci Bányásznál találtak otthonra, később a Sajókazai Bányász, legutóbb pedig a Borsodi Bányász tekepályáját használták. A bányász sportkörök szolidárisak voltak az ormosiakkal, akik nem győztek eleget hálálkodni.

1960-ban azután elhatározták, hogy saját erővel hozzá idejét a kijelölt helyen töltötte, és fáradhatatlanul azon munkálkodott, hogy végre saját létesítményük legyen.

Több mint 200 köbméter földet mozgattak meg, és évről évre mind jobban kibontakoztak az új csarnok körvonalai. Persze, nemcsak az említett tekézők fáradoztak az építésnél, hanem más szakosztályok is kedvet kaptak, látták a tekézők munkáját, néha-néha „besegítettek".

Anyagi támogatást

is kapott később az ormosbányai teke szakosztály. A bányától három alkalommal 50—50 ezer forintot, a frösztt szakszervezeti bizottságától 15 ezret, majd újból 26 ezret. Ezzel meggyorsultak a munkálatok, és már tavaly szerették volna befejezni. Ujabb, váratlan akadályok miatt azonban el kellett halasztaniuk a csarnok avatását. A szakosztály hogy csak két hónap múlv kötik be a villanyt. Ez ner szerencsés megoldás, hiszen a egyre rövidülő napokon est már nem tudnak majd edzés tartani, és ez bizony hátrány jelent számukra.

Még egy hibát fedeztün fel. Nincs fürdő, illetve zuha nyozó. Pedig ilyen szép léte sítmény csak akkor tölti b teljesen hivatását, ha minde szempontból megfelel a köv telményeknek.

Soltész István szakosztály vezető elmondotta, hogy nag izgalommal készültek első ot honi bajnoki mérkőzésükr Szerencs csapatát fogadták, a szépszámú érdeklődő nag tapssal köszöntötte a 6:2-r győző ormosbányai tekézőke

Az utánpótlás biztosítása

is megoldódik az új tekecsar nokkal. Eddig a fiatalok a ré gi „kuglipályát" látogattá nagy ügybuzgalommal, aho

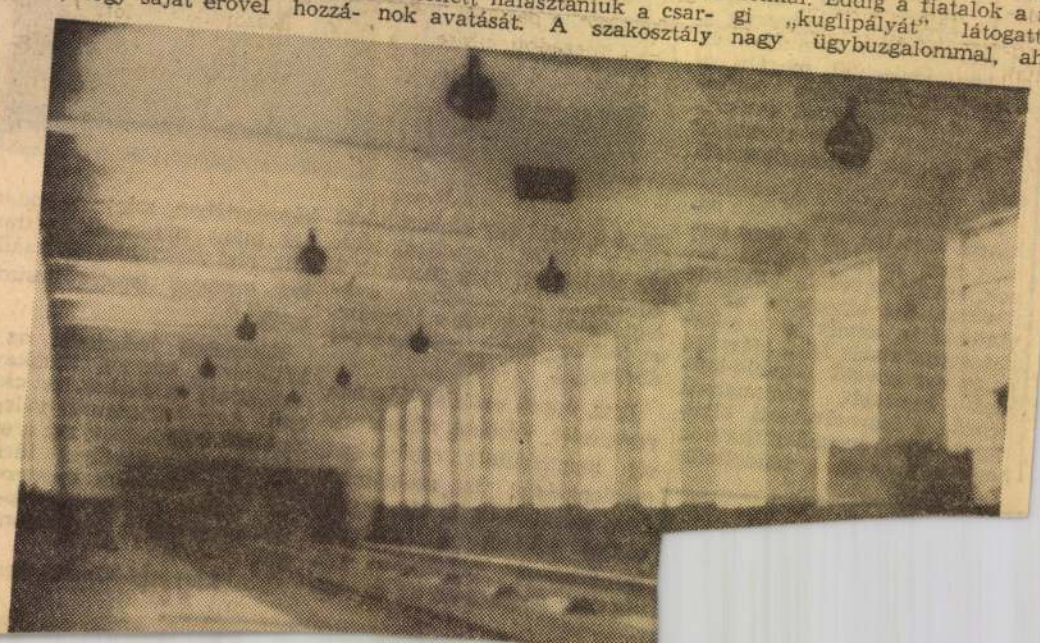

1021

TÍZ ÉVSZÁZAD MAGYAR MŰVÉSZETE KIÁLLÍTÁS PÁRIZSBAN

A New York Herald Tribune több számában foglalkozott a párizsi Petit Palais-ban megnyílt magyar képzőművészeti kiállítással. A lap mükritikusa, Carol Cutler hosszabb cikkben foglalkozik a kiállítással és kiemeli a XV–XVI. századi festészetet. Többek között azt írja: „A néhány korai festmény között elismert remekművekre találunk. A kiállításnak vitathatatlanul legnagyobb lángelméje az ismeretlen M. S. mester, aki 1506 körül alkotott. Három nagy festménye (az egyik a Lille-i Szépművészeti Múzeum tulajdona) egymás mellett függ, és ritka lehetőséget nyújt művei tanulmányozására. Ezt a lehetőséget semmiképpen sem szabad elmulasztani".

M. S. mester: Mária és Erzsébet találkozása című festménye a kiállításon. A New York Herald Tribune képaláírása: A magyarok csodálása. Egy műértő a kiállítás egyik festményét nézi elragadtatással

A XII–XIII. századból származó bronz gyertyatartó, a magyar mükiállítás egyik remeke – írta a kép alá az amerikai lap

Gábor ziumo
a Csók

íz önálló hazai és sok-sok földi kiállítás után most a k István Galériában ad szá- munkásságának újabb ered- ryeiről „a ritmus leánya", or Marianne. Szerb Antal ezte így a jeles festőnőt,

Problematikus iskolatípus? *Így igaz!* A gimnázium célja, rendeltetése tisztázatlan, távlatai kétségesek, ebben ma már nagyjából minden szakember egyetért.
De hogyan fejlődött túl a gimnázium a saját lehetőségein? És csak maga az iskolatípus, az ellentmondásos szervezet marasztalható-e el? És van-e *kiút?*

Két szakvélemény

Donázi Ferenc, a pesterzsébeti Kossuth gimnázium igazgatója:

— Az alsó- és a felsőfokú iskolák célja tisztázott, szervezetük kialakult. De mi legyen középen, az világszerte, nálunk is, gond. A szülők és a gyerekek többsége, okosan, azt számítgatja: milyen tanulmányok gyümölcsöznek leginkább majd felnőtt korban? A gimnáziumokat számszerűen tömegiskolává fejlesztették, elvileg és tantervében viszont egyetemre előkészítő iskola maradt. Pedig egyetemre és főiskolára évente csak tizenöt, tizennyolc százalékot vesznek fel. Nálunk az arányok ugyanis ilyenek. Javaslatom tehát csak az lehet, hogy csök-

M.S. mester

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HIREK
1960 JÚN 6.

1021

Párizs felfedezi a magyar képzőművészetet

Sok ezer látogató a Petit Palais-ban

PÁRIZS: A magyar képzőművészet ezer éve című kiállítás ötödik hete látható a francia fővárosban. Sok ezren tekintették meg a Petit Palais termeiben bemutatott magyar műkincseket. Alig van francia lap, amely ne emlékezett volna meg a magyar művészet eddigi legnagyobb szabású külföldi bemutatkozásáról. A művészeti hetilapok és folyóiratok terjedelmes cikkekben elemezték az anyagát, amelynek gazdagsága sok művészettörténészt is meglepett.

A *Le Monde*, a legtekintélyesebb francia napilap kiemelte méltatásában, hogy a *művészeti kincsekben mérhetetlenül gazdag francia főváros most fedezi fel a magyar képzőművészetet*, amelyről eddig sohasem kapott átfogó képet, legfeljebb a francia képtárakban, múzeumokban fellelhető egyes alkotásait ismerte.

A középkori és reneszánszbeli magyar művészet magas színvonala különösen meglepte a francia művészetkedvelő közönséget. *Corvin Mátyás* neve nem ismeretlen Nyugaton, könyvtáráról azonban keveset hallottak és így a látogatók meglepetéssel fedezik fel a *XV. századbeli kódexfestészet* remekeit. A korábbi magyar műkincsek: az Árpád-korabeli ötvösmunkák, szőttesek, táblaképek, a Nyugaton páratlanul ritka aquamarillák is rendkívüli érdeklődést váltottak ki a szakemberek körében. „Örök kár — írja a *Figaro* művészetkritikusa —, hogy e virágzó szabad művészet idegen hódítók pusztításai miatt csak töredékeiben maradt meg". M. S. mesternek, az 1500 körül élt ismeretlen művésznek alkotásait sokan *a kiállítás fénypontjának* tekintik. *„M. S. világviszonylatban is a korai reneszansz legnagyobb művészei közé tartozik"* — írja az *Aux Ecoutes*.

Paál László képei, *Munkácsy* Siralomháza, *Szinyei Merse* Majálisa, *Rippl Rónai*, *Derkovits*, *Szántó Piroska*, *Domanovszky Endre* képei előtt csoportosan állnak a látogatók és a sajtó is nagy elismeréssel írt róluk.

A párizsi kiállítás még egy hónapig marad nyitva.

Léderer Frigyes

Víz, csat

Káposztásmeg
ban már *épül a*
jesítményű fel
amely előrelát
negyedévben k
gítségével a csúcsidőszakok-
ban sem lesz a főváros víz-
ellátásában zökkenő.

Tervszerűen folytatják az elavult fővárosi csatornák *felújítását, illetve javítását is. Az új lakótelepek részére teljesen új csatornahálózat készül,* a tervező és kivitelező munkálatokat a *kelenföldi és a békásmegyeri lakótelepeken* már meg is kezdték.

Strandok

Elkészültek a fővárosi strandfürdők felújítási és korszerűsítési tervei is. A strandszezon után tovább

használt területein, tehát a folyosókon, lépcsőházakban, pincékben és padlásokon *nem szabad a kutyákat szájkosár, illetve póráz nélkül tartani.*

Az *Ebrendészeti Telep* vezető állatorvosától kértünk felvilágosítást: *mi a helyzet a rendelet betartásával?*

— Sok félreértés adódik abból — mondotta —, hogy a kutyatulajdonosok *nem ismerik az állattartást szabályozó, alapvető követelményeket.* Tavaly például 1500 kutya került a telepre és azokból *831-et* portyán fogtak el. A kutyák közül 176-ot a helyszínen visszaadtak, 161-et pedig három napon belül a telepen váltottak ki gazdáik. A kutyatulajdonosok ellen mindkét esetben *szabálysértési* eljárás indult. Mintegy *500 kutyát azonban „a kutya sem keresett":* gazdáik közül sokan nem is tudták, hol keressék kedvencüket.

Budapest utcáin még 15 esztendő előtt is közismert volt a lovas sintérkocsi. Jelenleg azonban csupán *egy kék kereszttel* jelzett teherautó indul portyára naponta a különböző kerületekbe, és a „befogási" feladatokat *a kétmilliós városban mindössze két sintér látja el.* Tavaly minden egyes elfogott kóborkutya *180 forintjába* került a fővárosnak. Az elfogott ebek több mint 70 százalékát eladták; mindössze 39 beteg, vagy rokkant kutyát kellett kiirtani.

Ha valaki ráun kutyájára — ilyen tavaly 662 esetben fordult elő —, az felhívja

M.S. mester

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 JÚN 29

Magyar Nemzet

A párizsi magyar kiállítás sajtóvisszhangja

Vastag kötetben fekszenek előttünk a külföldi lapok kivágásai, melyek a Petit Palais-ban tartott, július 4-én záruló magyar kiállításról számolnak be. Valamelyik lap — többek között — azt írja, hogy ha manapság az ember ki sem mozdul Párizsból, megkaphatja a Föld minden művészetét helybe szállítva.

A *Die Welt* című nyugatnémet lap úgy találja, hogy

a középkori művészet

dominál a magyar kiállításon. Részletesen ír azokról a leletekről, melyeket sírokban találtak és melyeken sassanida, lombard és bizánci befolyást fedez fel. Megemlíti, hogy amikor 1211-ben II. András magyar király leánya, Erzsébet, férjhez ment Lajos thüringiai őrgróf fiához, hozományként sok ezüst kincset vitt magával: többek közt egy kentaurt ábrázoló víztartót. A kentaur csörgődobot tart kezében, míg a hátán egy emberke furulyázik. A *Welt* kritikusa ezt a bronz ötvösremeket olyan plasztikának tartja, melynek művészeti problematikája ersen rokon a mi korunkéval. Legjobban tetszik a kritikusnak egy XII. századbeli vörösmárvány királyportré, melyhez hasonlóan lírai hangvételt körülbelül száz évvel később vél újra felfedezni M. S. mesternél. Úgy érzi, hogy M. S. mester műveiben olyan fájdalmas szenvedély jut kifejezésre, mely azt Grünewaldhoz közelíti.

A *Paris Normandie*-ben Janine *Étienne* ír a magyar kiállításról. Legjobban a vésett ezüstkorongok tetszenek neki, melyekről — mint írja — csak nemrég derült ki, hogy az aszszonyok szorosra font hajfonatait díszítették. Megemlíti a XIV. és XV. századbeli szárnyasoltárokat, majd rátér

a modernekre,

akik közül legjobban *Domanovszky* Endre szigorú és érett művészete és *Feledy* Gyula szép grafikái nyerték meg tetszését.

A *Revue des deux Mondes*-ban G. *Charensol* rövid történelmi visszapillantás után elsősorban az ezüst nyeregkápákat dicséri, melyeken — mint írja — meglátszik, hogy a vadászok és harcosok milyen nagy súlyt helyeztek erre a használati tárgyra, mely egyben nyilván, egyetlen luxusuk is volt. Az ötvösmunkák stílusán — írja — érződik a finn hatás, »akiktől a magyarok származtak« és az iráni befolyás, mely hosszú időn keresztül hatott rájuk. Magyarország mindig is váltókorongja volt a nyugati és keleti befolyásoknak. Látszik ez azon a kis királyportrén is, mely III. Bélát ábrázolja és mindazokon a táregyakon, melyeken az erős francia hatás szemmel látható, különösen a gótika korában. Ennek bizonyítására kiemeli azt a hársfából faragott Szent Dorottyát, melynek szépsége és gyengédsége alig hasonlítható más, korabeli műhöz. Nem nagyon tudjuk — írja —, hogy a magyar főurak Franciaországból hozattak-e művészeket és iparosokat, vagy magyarokat küldtek-e tanulni Franciaországba? M. S. mester expresszionista motívumokat hoz a magyar művészetbe. Innentől fogva, semmi különösebb érdekességet nem talál művészetünkben a *Revue des deux Mondes* kritikusa egészen *Munkácsyig* és a nála sokkal egyénibb *Szinyei Merse* Pálig, akinek »hatalmas kompozíciója, a Majális, még közelebb áll Courbethez, mint Manethez«.

A *Réforme* című lapban L. P. *Favre* azzal kezdi cikkét, hogy fölényesen megkérdezi: van-e egyáltalán magyar művészet? S azt feleli rá, hogy ami a népművészetet illeti, van, ám más szempontból nem nagyon. Ennek ellenére ez a nyilvánvalóan elfogult cikkíró is elismeri, hogy vannak érdekes egyéniségeink és figyelemre méltó műveink, mint például *Markó* néhány különös tájképe, Munkácsy Poros útja, *Paál* László Erdőszél-e és hogy egyáltalán az egész kiállítás mégiscsak leköti az embert: sajátos belső éghajlatával, mely a monumentalitás és bensőségesség különös keverékéből adódik.

A *Journal d'Alsace Lorraine*-ben, mely Strasbourgban jelenik meg, Pierre de *Colombier* így ír:

Sokkal többet ad

nekünk ez a kiállítás, mint amit vártunk. Kiemeli M. S. mester pannóját, a Látogatást. A művésznek — írja a kritikus — ismernie kellett Dürer rajzait. Körvonalai azonban sokkal hajlékonyabbak és érzékibbek amannál, majdhogy nem manieristák. Nem csekély teljesítmény ilyen példakép jelenlétében megőrizni saját egyéniségünket! A magyar művészet más jelentős alakokkal is dicsekedhet, még egy álzsenivel is — írja kajánul —, Munkácsyval, akinek annak idején óriási sikere volt Párizsban. »Mily borongva nézzük melodramatikus, sötét szósszal festett képeit, melyeknek a múlt században olyan hatalmas visszhangjuk volt!« és mégis, még nála is találunk olyan facettát, melyet idáig nem ismertünk: egy Turner-szerű csodálatos ködös tájképet, mely igazolja, hogy Munkácsy is valóban festő, sőt nagy festő is lehetett volna. Mindennél meglepőbb azonban Szinyei Merse Pál Majális-a. Az ember megesküdne, hogy ihletét Manet-től merítette. Ezzel szemben kiderül, hogy nem ismerte az impresszionistákat. Egyszerűen kitalálta az impresszionizmust, Courbet-n és mesterén, Böcklin-en keresztül. De micsoda csodálatos, ihletett találékonyság ez! Valahányszor a »nábik«-ról olvasunk, találkoztunk *Rippl-Rónai* József nevével is. Idáig ez csak puszta nevet jelentett számunkra; most azonban előkelő festőt ismerünk meg a név mögött, aki meglehetősen közel áll Vuillard művészetéhez. Mindenképpen arra ébredünk rá, hogy ezeknek a vad lovasoknak leszármazói sokkal tehetségesebbek a bensőséges gyengédségben, mint az erőszakban.

A *Peintre* című lap ezzel a mondattal kezdi cikkét: Valóban megható igazolása annak, mit eredményezhet a kulturális csere a népek között. A *Tribune des Nations*-ban Susanne *Tenand* hosszasan beszél M. S. mester Látogatás-áról, melynek finom derűjét nem győzi dicsérni. Ugyanakkor úgy találja, az egész kiállítást átlengi a Franciaország iránti szeretet. Különösen feltűnő ez a francia-rajongás a kritikusnő szerint a gótika és az impresszionizmus korában. Ő is megemlíti a víztartó kentaurt, melynek eredeti formanyelve — szerinte — egyenesen Picassóéval rokon.

A *Le Figaró*-ban Sabine *Marchand* elsősorban arról számol be, hogy ennek a kiállításnak köszönhető a műtörténet számára az az eredmény, hogy a lille-i múzeumban levő M. S.-sel szignált Bölcsek hódolata, mely idáig kétségesen eredetű volt, most véglegesen ennek a művésznek tulajdonítható, annyira azonosak stílusjegyei a magyar remekművekével. Az *Aux Ecoutes*-ban Maximilian *Gauthier* azért dicséri meg a kiállítást, mert a művek kiválasztása, melyet Magyarországon végeztek, egyáltalán nem vall elfogultságra. Legnagyobb élménye neki is Szinyei Merse Pál vidám és eredeti Majális-a, melyet 1871-ben festett. Ez a dátum ezentúl — szerinte — ünnepi dátum lesz az impresszionizmus történetében. Kiemeli a cikkíró *Derkovits*, *Czóbel* és *Vértes* neveit, s az utóbbinál megjegyzi, hogy sok párizsira az újdonság ingerével hat majd, hogy »Vertès« nem a Montmartren született, hanem Újpesten, Budapest egyik külvárosában.

A *Les Arts* című szaklapban Frédéric *Mégret* úgy találja, hogy a kiállítás egyik legfőbb értéke, hogy fehívja a figyelmet bizonyos személyi hasonlatosságokra, Mészöly és Corot, Munkácsy és Courbet, Paál László és Monticelli, Szinyei Merse és Manet között. Ami — mint határozottan leszögezi — nem azt jelenti, mintha magyar művészek híjával lennének a teljes eredetiségnek, csak világosan megmutatja azokat a nagy általános áramlatokat, melyek egyszerre születnek különböző országokban és melyeket határok és műtörténészek oly gyakran rejtenek el.

Nagy általánosságban a kiállítás mérlege

erősen pozitív.

A francia közönség, mely oly keveset tud földrajzról és történelemről, amint más államokról van szó, a műkritikákon keresztül kapott néhány rövid áttekintést Magyarország történelméről és helyzetéről a középkori Európában, s már magában véve ez is komoly dolog. Párizs kíváncsisága felébredt művészetünk iránt.

házak műsorpolitikája
nács ülésének napirendjén

jaikra bízott kulturális intézménynek, s az állami irányító szervek elsősorban arra törekszenek, hogy a helyes műsorpolitika kialakítását segítsék és biztosítsák a színházak működésének alapfeltételeit. Hiba azonban, hogy az irányító tevékenységben sok a párhuzamosság és a formalitás, amiben közrejátszik, hogy a budapesti színházak egy részét közvetlenül a Művelődésügyi Minisztérium, más részét viszont a fővárosi tanács irányítja. A kettősség, a megosztottság nem előnyös. Éppen ezért, felmerült annak szükségessége, hogy a színházak hovatartozását elvi alapon rendezzék és az irányítás egységességét megoldják. A tanács erre vonatkozó javaslatát már megküldte az illetékeseknek.

A KNEB munkaterve

Füredi László, a VI. kerületi tanács végrehajtó bizottságának elnöke beszámolt arról, hogyan hajtják végre a fővárosi tanácsnak a szocialista demokratizmus fejlesztését szolgáló irányelveit a kerületben. Ezután tanácsi rendeletben *szabályozták a főváros címerét és használatának rendjét.* Az új címer megalkotásakor az 1872-ben kialakult fővárosi címert vették alapul.

A napirend hatodik pontjaként elfogadták a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság fővárosi önálló osztályának második félévi munkatervét. A munkatervben több közérdekű vizsgálatot irányoznak elő. Széles körű vizsgálatot folytatnak majd annak megállapítására, hogy a tanácsok és a lakásfejlesztés elősegítésére kötelezett egyéb szervek hogyan biztosítják a harmadik ötéves terv magánerőből történő lakásépítkezéseihez a szükséges területet és a különböző műszaki-gazdasági előfeltételeket. Ellenőrzik azt is, hogy az illetékes ipari és kereskedelmi vállalatok megfelelően gondoskodnak-e a leszállított áruházati cikkek termeléséről és forgalomba hozataláról.

A napirend utolsó pontjaként bejelentéseket fogadott el a tanács.

Véget ért
a Duna-bizottság 24. ülésszaka

Június 15-től 28-ig Budapesten tartotta 24. ülésszakát a Duna-bizottság. Az ülésszak munkájában részt vettek Ausztria, a Bolgár Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a Szovjetunió, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság küldöttségei.

Az ülésszakon megjelentek a Vaskapu Különleges Folyami Igazgatóság, a Német Szövetségi Köztársaság Közlekedésügyi Minisztériuma, a Meteorológiai Világszervezet, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága titkársága és a Nemzetközi Távközlési Unió képviselői és szakértői.

Az ülésszakon F. J. *Tyitov* szovjet képviselő, a Duna-bizottság elnöke elnökölt.

Megvitatták a napirenden levő navigációs, technikai, hidrometeorológiai, statisztikai, pénzügyi, szervezési kérdéseket és megfelelő határozatokat hoztak.

Az 1948-as dunai hajózási egyezménynek megfelelően az ülésszakon megválasztották a Duna-bizottság új vezetőségét.

A most következő hároméves időszakra megválasztották: a Duna-bizottság elnökévé V. *Bogdanovot*, a Bolgár Népköztársaság képviselőjét; alelnökévé: M. *Rosianut*, a Román Szocialista Köztársaság képviselőjét; titkárává: *Lajti* Tibort, a Magyar Népköztársaság képviselőjét.

Az ülésszak a hagyományos barátság és kölcsönös megértés légkörében végezte munkáját.

A Duna-bizottság kedd este fogadást adott a 24. ülésszak befejezése alkalmából. A fogadáson részt vett *Erdélyi* Károly külügyminiszter-helyettes, *Puja* Frigyes, az MSZMP Központi Bizottsága külügyi osztályának vezetője. Ott voltak a tanácskozásokon részt vett országok és nemzetközi szervezetek képviselői, küldöttségei és szakértői is.

Kujbisevi partizánok ajándéka a magyar internacionalistáknak

Szep
a MÁV ú

Dr. Csanádi
és felad

Kedden a Vasutasok Szak szervezetének központi veze tősége ülést tartott, amelye dr. *Csanádi* György közleke dés- és postaügyi miniszte adott tájékoztatást *a vasút je lenlegi helyzetéről, jövőjéről és a vasutasokra háruló fel adatokról.*

Néhány évvel ezelőtt — mondotta —, világviszonylat ban olyan álláspont alakult k egyes közlekedési körökben hogy a vasút jelentősége a több bi közlekedési ág fejlődéséve egyidejűleg hanyatlik. *Mi na gyon hamar, a közlekedéstu domány nagyon megalapozot téziseivel igazoltuk, hogy vasútnak, igenis van jövője é nincs olyan közlekedési ág amely át tudná venni a vasút tól a tömegáru szállítását.* A jövőben is, különösen az áru- de természetesen a személy szállítás *nagy munkájának zö me* a vasútra hárul, s ez egy ben meghatározza fejlesztésé nek mértékét.

A vasút helyzete az új mechanizmusban

— Volt olyan szemlélet a elmúlt években, amely lebe csülte a közlekedés jelentősé gét, *s a közlekedési ágak fej lesztésére nem jutott elég be ruházás.* Korszerűsítés, fej lesztés híján 1962-ben é 1963-ban a vasút nem tud ta a szállításra felkínált va lamennyi árut minden idő ben a rendeltetési helyére jut tatni és ez a tény *már-má veszélyeztette a népgazdaság fejlődését.* Pártunk és kormányunk ebben az időben rend kívüli intézkedéseket hozott, a magyar közlekedés, s az ösz szes ágazatok között *elsősor ban a vasút, sohasem kapott annyi beruházást, mint éppen az elmúlt két-három esztendőben. Ennek segítségével és a vasutasok valóban hősi munkájával, megfelelő intézkedésekkel a nehéz perióduson túljutottunk.*

— A közlekedésre és ezen belül a vasútra a következő években, *a harmadik ötéves tervben rendkívüli nagy feladatok várnak.* Az egyik kérdés, amelyet elemezni kell, *hogyan alakul a vasút helyzete az új mechanizmusban.* Az a tény, a vasutat a jövőben sem elsősorban arról ítélik meg, és határozzák meg fejlesztését, hogy mennyire nyereséges. Többé-kevésbé ez vonatkozik a postára is. *Rendkívüli mértékben veszélyeztetné ugyanis a népgazdaság fejlődését, ha a vasút nem rendelkezne elégséges szállítási kapacitással, aminek súlyos következményeit éppen 1962-ben, illetve 1963-ban láthattuk.* A vasút teljesítőképességének megfelelő szinten tartása és a szükségnek megfelelő fejlesztése *elsőrendű kötelesség.*

Az új árpolitika és a gazdaságos szállítás

— Ez azonban nem jelenti azt, hogy az új mechanizmus nem ró igen nagy feladatot a vasútra is, illetve a vasutas dolgozókra és hogy partnereink, a szállíttatók nem lesznek érdekeltek a gazdaságos szállítás kialakításában. *A legfontosabb feladat az új árpolitika, az új tarifa — áruszállítási tarifa — kialakítása. A MÁV új áruszállítási tarifáját szeptemberre elkészíti.* Egyelőre még bizonytalan, mikor lép életbe ez az új szállítási tarifa, vagy 1967, vagy 1968 januárjában, *a népgazdaság követelményeitől függően.*

— Az új áruszállítási tarifának *rendkívüli jelentősége lesz a gazdaságos szállítás kialakításában.* Tudomásul kell venni, hogy *a szállítási költség a termelési költség egy* része és ha a szállítási költséget sikerül csökkenteni, a termelési költség is csökken, ez pedig minden vállalatnak érdeke.

— Az új díjszabással — hangsúlyozta a miniszter —, azt kívánja a közlekedés elérni, hogy *megoldja azokat a közlekedéspolitikai intézkedéseket,* amelyeknek végrehaj-

ARGUS INTERNATIONAL DE LA PRESSE
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE
INTERNATIONAL PRESS CUTTING SERVICE
ZÜRICH TEL. (051) 27 99 12/27 18 77 GENÈVE TEL. (022) 32 54 10
M.S. meister
Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt
1021
3. Juni 1966

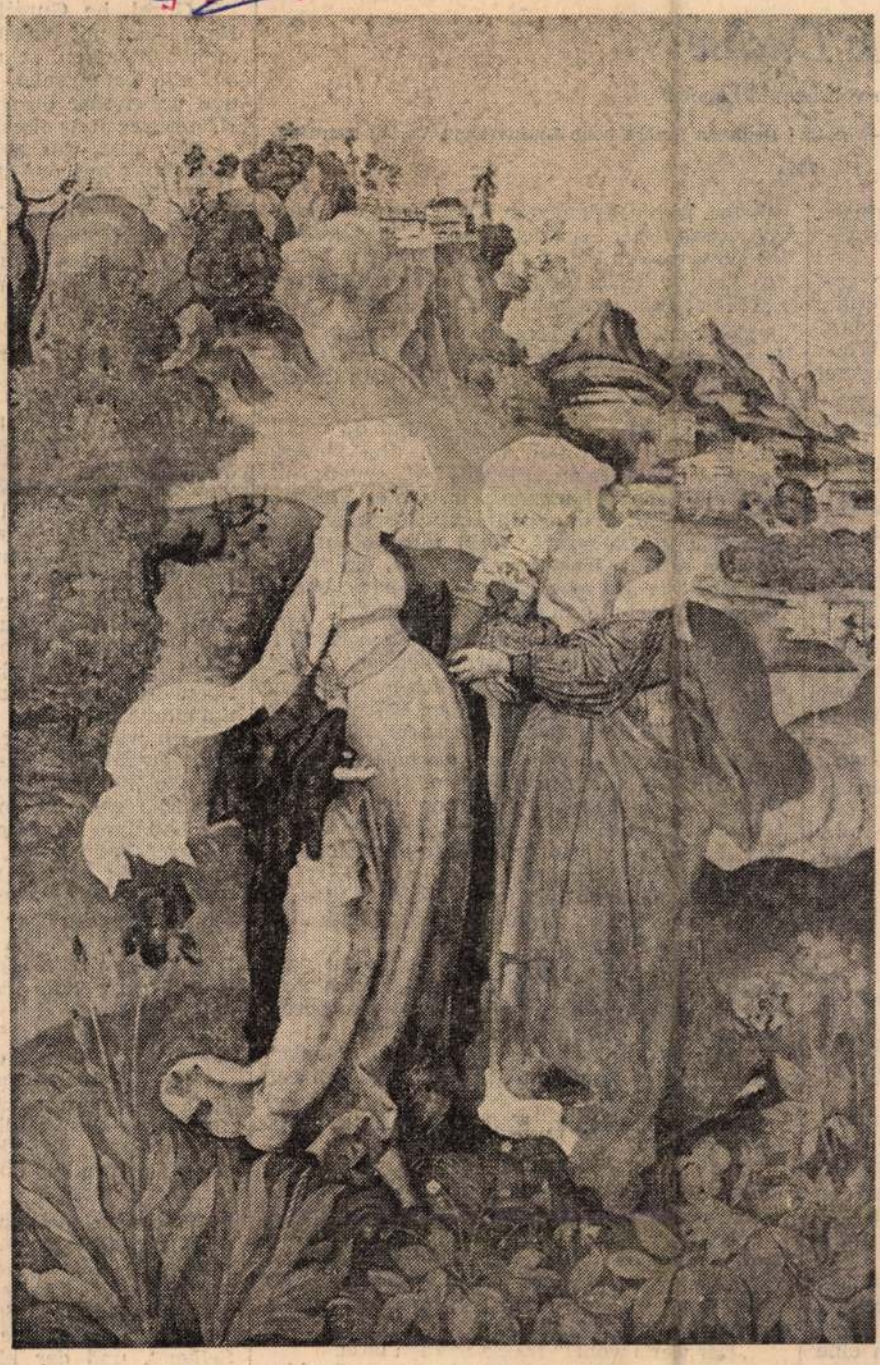

Meister M. S.: „Begegnung Mariae mit Elisabeth", um 1506 (Museum der Schönen Künste, Budapest). Aus der Pariser Ausstellung ungarischer Kunst.
Foto Bulloz, Paris

Paris entdeckt Ungarns Kunst

Erste große Ausstellung im Musée du Petit Palais

Zum ersten Male nach dem Kriege wird die Kunst Ungarns aus elf Jahrhunderten in Westeuropa gezeigt. Die Ausstellung im Musée du Petit Palais in Paris ermöglicht einen Überblick über die künstlerische Entwicklung Ungarns von der Landeinnahme 896 bis zur Gegenwart. Diese Ausstellung ist ein großer Erfolg, Pariser Kritiker schreiben von der „Entdeckung der magyarischen Kunst für die Franzosen". Aber die Begeisterung des Publikums entzündet sich vornehmlich vor den Gemälden und Plastiken des Mittelalters und der Renaissance. Die Auswahl der Kunst des 19. und 20. Jahrhunderts wird dem eigentlichen schöpferischen Elan der Moderne in Ungarn nicht gerecht.

Den künstlerischen Impuls des von Osten eingewanderten Nomadenvolkes belegen Goldschmiedearbeiten des 10. Jahrhunderts, sie haben einen prägnanten, eigenen Rhythmus. In der Goldschmiedekunst spiegelt sich vom Jahr 1000 etwa die Christianisierung, ohne daß westliche Einflüsse die urtümliche Phantasie einengen. So scheint in der Ausstellung diese Kunstgattung im ganzen Mittelalter fast die eigenständigste Leistung der Magyaren zu bleiben. Die Metallgegenstände stammen aus dem Tiefland, dem reinsten magyarischen Gebiet, sie stehen als Zeugnisse der künstlerischen Ausdruckskraft Ungarns, da fast alle Skulpturen und Bilder der frühen Phase in den Katastrophenzeiten untergegangen sind.

Die Franzosen bewundern in der Ausstellung vor allem den lapidaren „Königskopf von Kalocsa", aus der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts, der sie an die frühe Befruchtung durch die burgundische Romantik — dank dynastischen und monastischen Beziehungen — erinnert. Der 17 cm hohe Kopf in rötlichem Marmor wurde aus den spärlichen Überbleibseln der zweiten Kathedrale von Kalocsa (kaum 100 km südlich von Budapest) ans Licht gefördert. Nach der Niederlage bei Mohács, 1526, hatten die Türken das Land verwüstet. Im vorigen Jahrhundert hat das Christliche Museum in Esztergom und das Budapester Museum der Schönen Künste Kunstwerke mit Aufzeichnung der Fundorte aus dem gesamten ehemaligen Ungarn zusammengetragen.

Aus dem Bereiche der Gotik wird in Paris zu einer Art Idol die „Heilige Dorothea", eine um 1430 im „weichen Stil" gestaltete lebensgroße Holzfigur, mit Spuren von Bemalung. Ergreifende Fragmente der Steinskulptur wurden vom Burgmuseum in Buda beigesteuert. Sie stammen aus den Trümmern des gotischen Schlosses des Königs und Kaisers Sigismund und dem einst von den Humanisten dithyrambisch beschriebenen Renaissance-Palast des Mathias Corvinus. Dieser König führte die italienische Renaissance in Ungarn bereits um 1460 ein. Aus seiner berühmtesten Sammlung, der „Corvina-Bibliothek", zu der zweitausend mit Miniaturen verzierte Kodices gehörten, sind heute etwa 180 in der Welt bekannt; die Budapester und Pariser Nationalbibliotheken zeigen davon neun, von denen farbenfrohe Seiten aufgeschlagen sind.

Die drei Flügel des Altars von Garamszentbenedek von Tamás Kolozsvári (auf der im Esztergomer Museum 1905 verbrannten Predella signiert und datiert 1427) leiten die alte Malerei Ungarns ein. Die großen Fähigkeiten des wahrscheinlich in Buda tätigen Meisters bezeugen die jeweils neuen Farbdominanten der drei Bilder. Die folgenden, provinziell anmutenden Werke des 15. Jahrhunderts werden durch eine Neigung zur geballten Form, einen glücklichen Ausgleich der herben Töne und den Verzicht auf saubere Ausarbeitung charakterisiert. Die Ausstrahlung deutscher Kunstlandschaften scheint für die ganze Periode richtungweisend; aber auch auf sich gestellte Einzelgänger fehlen nicht.

Die „Begegnung Mariens mit Elisabeth" des mysteriösen Meisters M. S. (Budapest) und seine „Kreuzigung" (Esztergom), beide um 1506 gemalt, wurden von der Pariser Kritik, so vom Sorbonne-Professsor Chastel, als „die Revelation der Ausstellung" begrüßt. „Werke, die fortan mit zu den Höhepunkten der europäischen Malerei ihrer Zeit zu zählen sind." Diese Bilder, wie die drei weiteren des Künstlers in Esztergom, darunter die mit dem Monogramm M. S. signierte und 1506 datierte „Auferstehung", mögen für eine Kirche in Selmecbánya (heute „Banská Stiavnica") gemalt worden sein. Die „Begegnung Mariens mit Elisabeth" ist ein Unikum: Vor einem abgeriebenen Goldgrund (archaistischen Abschluß) erscheint sehr flächig und zart gegliedert, hochgezogen, eine Hügellandschaft in grünlicher Harmonie, mit wie durchsichtig hingewischten opalbläulichen Bergen in der Ferne, den reizvollen Frauengestalten und den ungewöhnlich großen Blumen im Vordergrund.

Nach diesem Gipfelpunkt alter Kunst erhielten die bescheideneren Werke aus dem 16. bis 18. Jahrhundert (in denen Ungarn erst von den Türken und danach von den Habsburgern in seiner Existenz bedroht wurde) relativ zu viel Platz, der dann der Entfaltung der großen ungarischen Moderne fehlte. (Über die ausgestellten Werke aus dem 19. und 20. Jahrhundert folgt ein weiterer Bericht.)

E. GERLÓTEI

Die Dachse

an von Leonid Leonow

ss-Weerth • Deutsche Rechte

gebeten, nichts bekommen. Da haben wir einmal etwas fester angeklopft, und schon schleppten sie von allen Seiten an. Hör du auf mit deinen Vorurteilen, dafür ist jetzt nicht die Jahreszeit! Hast du von deinem Vater gehört?"

„Nein, was ist?" Semjon sah mit fiebrigen Augen zu den Dachsen hinüber, die inzwischen so munter geworden waren, daß man Mühe hatte, die eigenen Worte zu verstehen.

„Nanu, lebt vor deiner Nase, und du weißt nichts?" wunderte sich Mischka und steckte sich eine Zigarette an. „Sawelij Petrowitsch soll ja in die Höhe gekommen sein. Ob es stimmt, weiß ich nicht, man erzählt, er wäre jetzt Vorsitzender in Diebsdorf. Weiß nicht, ob man's glauben soll... Einer aus Bedrjaga, ein ziemlich finsterer Bursche, hat es gesagt. Unser Sawelij regiert nun in Diebsdorf, sagt er."

„Regiert, so", Semjon schüttelte den Kopf. „Das heißt, er hat das Bauerndasein satt. Lügst du auch nicht?" fragte er plötzlich mißtrauisch, dann lachte er auf, als nehme er Mischkas gar nicht scherzhafte Nachricht als harmlosen Witz.

„Ich lüge, was man mir vorgelogen hat", wich Mischka aus. „Juda, Freundchen, gib mir Feuer, meine Zigarette ist schon wieder aus! Und das ist auch nicht richtig", fuhr Shibanda fort „guck da —" und er streckte Semjon seine zerrissene Fellmütze hin.

„Naja, die kenn' ich ja. Ist deine Mütze... deine alte Mütze", sagte Semjon, Feindseligkeit in der Stimme.

„Die Mütze ist alt, aber die Sache ist neu. Siehst du das Loch? Das bedeutet, von hinten hat jemand geschossen, jemand von unseren Leuten... ich hab's am Kopf gefühlt."

„Von hinten", wiederholte Semjon. „Denkst du an jemand Bestimmten?" Er stützte sich auf den gesunden Arm.

„Leg dich zurück, bleib liegen..." Nastja war aufgeregt.

„Ech — ihm schadet das jetzt nichts mehr..." Mischka schob Nastja an der Schulter zurück. „Dräng dich hier nicht auf."

„Dräng du dich nicht auf!" fuhr Nastja hoch. Durch den Rauchvorhang fing sie einen scharfen, beobachtenden Blick Judas auf. „Er guckt her." Ihr Gesicht verzog sich, und sie sog erbittert an ihrer Zigarette.

„Der war's wohl?" fragte Semjon leise.

„Nein, warum auch? Ich denke an Brykin. Es ging einen Zoll daneben. Juda trifft, wenn er schießt."

„Und Diebsdorf ist erobert?"

„Ob es erobert ist oder sich ergeben hat... macht das für dich einen Unterschied?"

Schwer stützte Mischka die Ellbogen auf seine Knie. Er rauchte nun genauso hingegeben wie Petjka Ad. Seine Haare hingen zerzaust um die Stirn. Und eine vom Mützenrand gepreßte Locke hing ihm kindlich-trotzig über die Braue. Nastja verfolgte aufmerksam und ängstlich den wechselnden Ausdruck in Semjons Gesicht.

„Hör, Mischka", sagte Semjon unvermittelt sehr leise und sehr deutlich, „leb mit ihr, wenn... Ich bin euch nicht im Wege!"

Nastja hörte Semjons Erklärung mit steinernem Gesicht an, dann stand sie auf und ging fort, in den Schultern straff aufgerichtet.

„Solche Sachen kann man doch nicht sagen!" stieß Mischka erregt aus und verließ ebenfalls die Winterhütte.

gemacht, auf dem Ofe
Töpfen das Fleisch. Um
meinen Spaß beizutrage
Seele zum Vergnügen
den kleinen Tataren au
zig holen. Der, aus dem
völlig verwirrt und sah
trunkenen Anführer.

„He, Machmetka, se
ihm ein! Brykin, sch
Fleisch ab!" kommand
jetzt, Machmetka, erzäl
weißt schon, die Sache,
gegeben hat", befahl J
lich wackelte sein Bauc
schen Gürtel. Juda hatt
wie der kleine Tatar in
Vorrang der verschiede
aus Otpetowo die Histor
fall erzählt hatte. Und
Begierde, die Geschich
Spott der Dachse auszul
dann erzähl, los!"

„Ich will nicht trink
nicht erzählen", wehrte
um die Zähne wetzen?
ben, ich meinen, einen W

„Laß ihn in Friede
Jewgraf Podprjatow, de
mehr recht gehorchten
fremder Gott an? Nag
die Zunge juckt, über ihr

„Machmetka, ich
Sein Gesicht hatte sich
waren ganz klein und
„Mit dir mach' ich ke
wand und drehte sich w
Bauch aus dem kaukasis

Und der kleine Tata
gen — und vor Judas A
zen Bande der Anführe
len, stockend, das Gesi
nender Scham, als übert
setz des Vaters:

„... also Adama
Adama gehörte uns. Ad
Gott sagt: ‚Adama, Adam
cher Bauer... trinkst n
Schweinefleisch... Sen
eine Frau geben, sie w
Selber'", und der klein
der Zunge, die Augen qu
strengung vor, „selber
Arbuse sein!' Ja..."

„Eine Frau-u? Hi-i
den Kopf hintenüber a
prjatows Knie fallen un
beleidigendem Lachen. U
rigen an zu lachen. Ein
nicht wie Lachen vorge
Heulen, Quieken, Kreisc
de etwas Lebendiges mit
Selbst Jewgraf Podprjat
ligend den Kopf schütte
Lachen rundete sich G
Prochor Stafejew wischte
Petjka Ad bleckte glüc
henden Zähne. Nur Juda

„Jetzt geh", sagte er
Augen, als der kleine T
„Geh jetzt, sage ich dir!"

(Fortsetzu

Die Religionen der Erde

Das Standardwerk namhafter Wissenschaftler. Für die Taschenbuchausgabe völlig neu bearbeitet und ergänzt. Jetzt in 4 Bänden abgeschlossen:

I Die prähistorische Religion. Die Religion der Naturvölker. Babylon. Ägypten. China. Indien. Persien. (1691) DM 2.50

II Die Volksreligionen: Griechenland, Rom, die keltische, germanische, slawische japanische Religion. (1692) DM 2.50

III Die Weltreligionen: Judentum, Buddhismus, Islam. (1693) DM 2.50

IV Die Weltreligi tum. (1694) DM 2.50

Augustinus: Beken Ausgabe. (997/98) D

Martin Luther: An deutscher Nation; Christenmenschen; metschen. Eingeleit Gerhard Steck. (973

Martin Luther: Tisch Professor Karl Gerh (549) DM 2.50

Thomas von Kem Christi. Das Buch (944) DM 2.50

Überall in der Welt zu haben, wo deutsche Bücher verkauft werden.

Wilhelm Goldmann Verlag · 8000 München 8 · Po

Bodensee Komfort-Landhaus direkt am See. Einmalig schöne, ruhige Lage. Nähe Schweizer Grenze. 1100 qm. 6 Zimmer, vollautom. Küche, Bäder, Ölzentralhzg., Doppelgarage, Sitzterrassen, Bootsliegeplatz. Mit wertvollem Inventar zu 450 000,— DM zu verk. Anzahlung 200 000,— DM, Rest Hypothek. Alleinauftrag.
Immobilien Harder, RDM, Allensbach, Tel. 07533 / 261

Käufer evtl. Teilhaber gesucht
für gut rent., seit Jahrzehnten eingef. Papierwaren-Großhandlung, Jahresums. 2 Mill., 75% d. Kunden Barz., mod. Gesch.-Räume, in gut. Lage einer Großstadt. Ges.-Obj. ca. 650 000,—, Beteilig. mind. 200 000,—. Zuschriften unter P K 42315 an die Frankfurter Allgemeine, 6 Ffm. 1, Postfach 3463.

Gute Rendite durch Ankauf eines Hauses
in Frankfurt, Miete 50 959,—, erforderl. Kapital 398 876,—. Zuschriften unter P N 42318 an die Frankfurter Allgemeine, 6 Ffm. 1, Postfach 3463.

900 qm Fabrikations-Büroräume, Ffm.-Südrand
(Neu-Isenburg) sofort zu verpachten.
Immob. Hanstein, 6 Ffm., Am Kirchberg 19

M.S. mestes

ARGUS de la PRESSE
Tél. : 742-49-46 - 742-98-91
21, Bd Montmartre - PARIS 2e

N° de débit _____

CONNAISSANCE des ARTS
13, rue Saint-Georges - IXe

1024

JUIN 1966

les curieux vont voir

Images du temps qui passe — Le musée des Arts décoratifs ouvre ses portes en première mondiale à quatre cents estampes et cent peintures japonaises des XVIIe et XVIIIe siècles provenant des collections privées et publiques japonaises. Scènes de genre, personnages légendaires, fleurs et paysages d'une exceptionnelle qualité réunies pour la première fois, retracent l'histoire de ces deux expressions plastiques de la pensée japonaise, illustrée par les plus grands noms, notamment : Utamaro, Sharaku, Moronobu, Masanobu, Toyokuni (voir CdA avril dernier) pour les estampes; Okusai, Hiroshige pour la peinture. Cette exposition est doublée d'une présentation de bouquets japonais exécutés par la plus ancienne école connue, l'école Ikenobo, qui montre en parallèle l'évolution de l'art floral. Musée des Arts décoratifs, jusqu'au 3 octobre : 5 F.

La collection Paul Tishman — Une collection de chefs-d'œuvre d'Afrique noire réunie par un collectionneur américain. Musée de l'Homme, jusqu'à fin septembre : 3,50 F.

L'Art de Hongrie du Xe au XXe siècle — Des parures arpadiennes à la peinture contemporaine avec, en vedettes, trois chefs-d'œuvre du maître gothique M. S., les trésors de la bibliothèque de Mathias Corvin et des pièces d'orfèvrerie spectaculaires du XVe siècle. Petit-Palais, jusqu'à fin juin : 4 F.

société qui of
e luxe au prix
d ses maisons

M.S. mester
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Elle

1021

MON EXPOSITION DU MOIS

LA HONGRIE NOUS ENVOIE DIX SIECLES DE SES ARTS

Mlle Adeline Cacan, nouveau conservateur du Petit-Palais, inaugure bien son règne par une grande et belle exposition.

Pour la première fois la plupart de ces chefs-d'œuvre quittent les musées et les sanctuaires de Hongrie et viennent à nous.

Je vous signale d'abord les pièces devant lesquelles vous devrez vous arrêter longuement.

La belle « Madone au rouet » (XVe s.) ; la très curieuse figure de « Cérès trônant » par Michele Ongaro ou Pannonio ; la « Visitation » du maître M.S. ; la si tendre « Madone de Szlatvin » (bois de tilleul peint, XIVe siècle) ; la très curieuse « Sainte Dorothée » (XVe siècle, en bois polychrome) ; cette touchante « Madone assise » avec l'enfant Jésus et un oiseau sur le sein (bois peint XIVe siècle). Et, pour la période baroque, ce « Saint Roch » d'Egervar (XVIIIe siècle) aux plis en mouvement.

Pour les temps modernes : le lumineux « Déjeuner sur l'herbe » par Pal Szinyei Merse — qui ne connaissait pas Manet !

Mais tant de choses encore vous donneront un plaisir total, aussi bien parmi les peintures du Moyen Age, que parmi les enluminures, les broderies surprenantes par les reliefs rarement vus. Et enfin, dans un choix excellent, les arts du métal, souvent enrichi de pierreries, ou de la céramique.

Un régal à ne pas manquer.

RENE BAROTTE

Szinyei Merse : il ignorait Manet.

ivent sans.

vous vivez,

alité,

PS-86/PHOTO: TOURDJMAN

M.S. master

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tribune de Genève 66.V.17

L'art hongrois à Paris

On vient d'inaugurer au Petit Palais une exposition sur « L'Art en Hongrie du Xe au XXe siècle ». Cet art ne frappe jamais par son originalité. Toutefois, les toutes premières pièces exposées, plaques d'argent doré qui décoraient les sabretaches, des ceintures, des selles ou des bonnets, portent des dessins géométriques d'un grand raffinement ; des bracelets et des cabochons d'or ont aussi une grande élégance. Ces pièces datent du Xe ou du XIe siècle.

Une série de tableaux d'églises du XVe siècle, sur bois, ne dépassent pas le niveau des primitifs allemands de la même époque. Au XVIe siècle perce une influence italienne. Deux panneaux sortent cependant de la moyenne, tous les deux du « Maître M.S. », qui travaillait vers 1506 : une *Visitation* où la Vierge et Elisabeth ont une grâce ondulante tout à fait exceptionnelle, et une *Crucifixion* hallucinante, où le visage du Christ est celui d'un cadavre, et presque d'un squelette.

La peinture moderne est inexistante ou, plutôt, elle semble une anthologie : Tiepolo, Snyders, Largillière ont fait école. Quand on arrive au XIXe siècle, on retrouve des souvenirs trop précis de Courbet, des impressionnistes, de Carrière. Influence ? Sans doute, mais il est un stade où l'influence semble bien pesante. Deux portraits retiennent l'attention, plus par la personnalité du modèle que par celle de l'artiste. *François II Racoczi* (le prince dont la garde créa « l'Hôtel de Transylvanie » dont parle l'abbé Prévost) par Adam Mànyoki (1673-1757), et un *Liszt* jeune, admirablement beau, par Miklos Barabàs (1819-1898) : le portrait a été peint en 1847.

La seule partie positive de l'exposition est celle qui est consacrée aux bronzes. Ily a là une série de chandeliers et « aquamaniles » de bronze dont certaines datent du XIIe siècle. Les chandeliers ont d'étranges formes de sirènes ou de griffons. Les « aquamaniles », carafes de métal, apparemment, sont encore plus bizarres. L'une d'elles est un centaure tenant un objet qui ressemble à une cornemuse, et chevauché par un petit personnage qui joue de la flûte : elle date du XIIIe siècle.

Une autre a la forme d'une tête de femme au profil impérieux, couronnée d'un diadème : celle-ci date du XIIe siècle.

Le hanap du roi Mathias Corvin, en corne de bison monté en argent, et reposant sur un trépied, a une décoration d'une finesse extrême : il date de la fin du XVe siècle. Mais, à ces quelques exceptions près, on n'a pas l'impression de contempler une création artistique s'exprimant suivant un style qui lui soit propre.

Claire-Eliane ENGEL.

ARTS

de Hongrie...

SOUS le titre « L'art de Hongrie du Xe ou XXe siècle » (1) est offert à notre admiration un choix d'œuvres issues, pour la plupart, des musées hongrois.

Mais y a-t-il un art hongrois ? Oui, dans le folklore, non (ou très peu), dans la peinture ou la sculpture. Les primitifs — panneaux de retables, madones à l'enfant — ont une beauté calme. C'est l'art de l'époque, tel qu'il se répandit en Europe, mais ici provincial, paisible ; exception faite pour le Maître M. S. (autour de 1500), qui surgit avec une envolée, une fantaisie, une liberté déroutantes (voir notamment sa « Visitation »), et pour Thomas de Colosvar (50 ans plus tôt), qui peint d'étranges soldats endormis au pied d'un Christ en résurrection.

Des enluminures somptueuses, des chasubles tissées de fils d'or et d'argent en relief, des ciboires ouvragés, des hanaps, autant de pièces qui restituent un climat où le temps n'existait pas.

Dans ces arts du métal et plus encore dans ces carreaux de poêle en faïence se révèlent les gestes de l'âme. Dans ces objets, humbles ou luxueux, mais de la vie quotidienne, un peuple révèle ses élans, son sens de la forme et de l'espace — sa grandeur.

Plus tard, l'art est européen. Baroques, impressionnistes ou abstraits, les artistes sont condamnés au provincialisme. Vienne, Munich, puis Paris dictent leur répertoire et, si talentueux ou géniaux soient-ils, les artistes, écartelés entre les capitales et leur pays ne retrouvent plus le souffle des premiers cavaliers de la steppe. Et pourtant ici ou là sourdent d'étranges résonances typiquement magyares. Ainsi l'étrange paysage de Marko (1791-1860), la « Route poussiéreuse » de Munkacsky (1844-1900), les sous-bois de Paal (1846-1879) et ce mystérieux portrait de Bonnard par Ronai (1861-1927).

C'est une exposition captivante par l'inattendu du mélange d'un climat fait de grandeur et d'intimité.

L.-P. FAVRE.

(1) Petit-Palais, exposition ouverte jusqu'à fin juin.

M.S. mester

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Reform

66-U-7.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M. S. megtek

ESTI HIRLAP

1966 JUN 7

1021

M. S. MESTER MŰVÉRŐL VAN SZÓ

Több mai festőt szeretnének látni a párizsi kiállítás vendégei

Ezer év a turisták előtt

Párizs, június 7.

A párizsi *Petit Palais-ben* április végén megnyílt magyar képzőművészeti kiállítást eddig mintegy húszezren tekintették meg.

VIDÉKI CSOPORTOK

— Ez a látogatottság — mondotta nekünk *Francois Perot, a képtár igazgatóhelyettese* — nagyobb a külföldi kiállításokon tapasztalt átlagnál. Ez abból is felmérhető, hogy az egyéni látogatók mellett *naponta jelentkeznek különböző intézmények, művészetbarát körök*, hogy 20—25-ös csoportokban, vezetők kíséretében tekintsék meg a kiállítást. Nemcsak Párizsból, hanem *vidéki városokból is érkeznek látogatók.*

Szombaton az észak-franciaországi *Amiens* városi képzőművészeti főiskola és *a Louvre barátainak köre* nézte meg a kiállítást. A diákok vázlatokat készítettek, és kérdésekkel halmozták el a kísérő műtörténészt.

ISMERETLEN VILÁG

„Még mi, szakmabeliek is alig ismerünk valamit a magyar képzőművészetből — mondotta a diákcsoport vezető tanára. — *Munkácsy, Szinyei-Merse* egy-egy képét láttuk, azt is reprodukcióban. A magyar középkori és reneszánsz művészet rendkívül magas színvonala *nagy meglepetés* számunkra. A korai bronz- és nemesfém-munkák, akvamanilók, vagy *M. S. mester remekművei* előttünk eddig úgyszólván ismeretlen, gazdag világot tárnak fel. *Kár, hogy a mai magyar festészetből aránylag keveset látunk.* Szeretnénk ugyanis látni, hogyan dolgoznak a mai magyar fiatal festők, szobrászok.

KELENDŐ KATALÓGUS

A magyar kiállítás egyébként *alkalmat adott* egy műtörténészi *vita eldöntésére.* M. S. mester három kiállított képe közül kettő a magyar múzeumok, egy pedig a lille-i képtár tulajdona. A Királyok imádása című lille-i kép eredetét vitásnak tartották a francia szakemberek. Az összehasonlítás most megerősítette, hogy *kétségkívül M. S. mester művéről van szó.*

A magyar művészet ezer évét nemcsak franciák tekintik meg. A látogatók jelentős része külföldi turista. A kiállítás megnyitását *angol, belga, nyugatnémet, svájci lapok is hírül adták.*

Nagy sikere van a kiállítás 120 oldalas, gazdagon illusztrált, remek katalógusának. A mi viszonyainkhoz képest meglehetősen magas ár (9 frank, plusz a 4 frankos belépődíj!) ellenére már mintegy *kétezer példányban fogyott el*, és sokan vásárolják a jelentős műtárgyak fényképeit is.

Léderer Margit

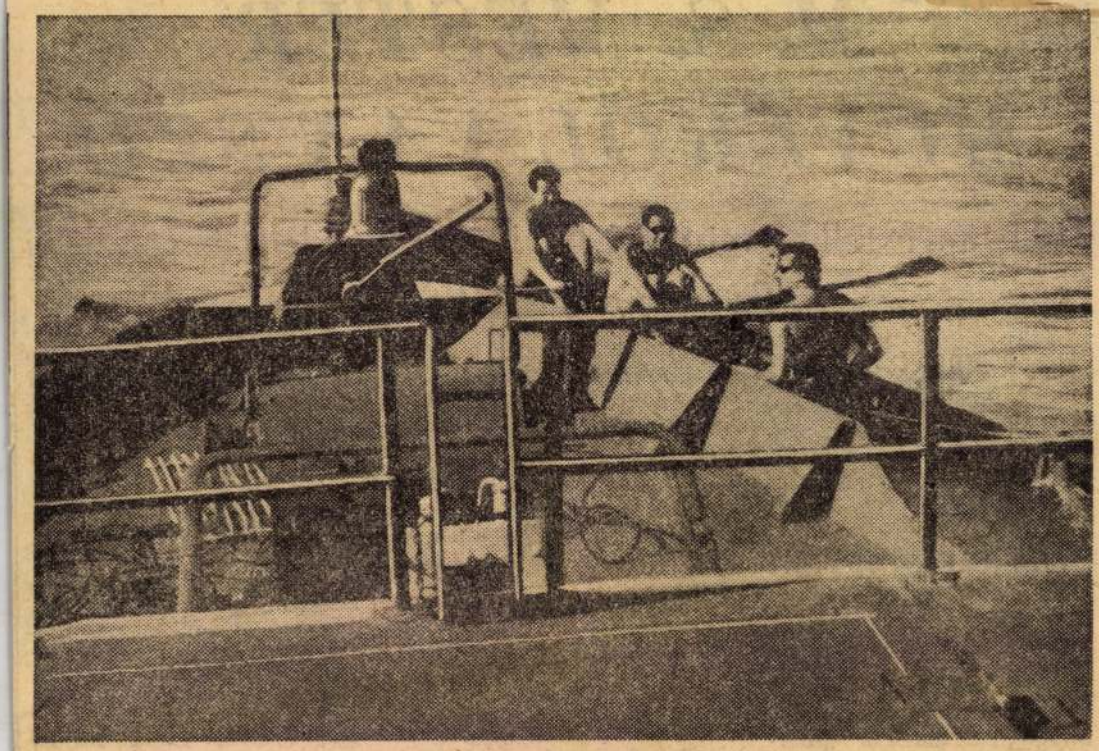

Ilyen közel életveszélyes átvágni egy hajó előtt.

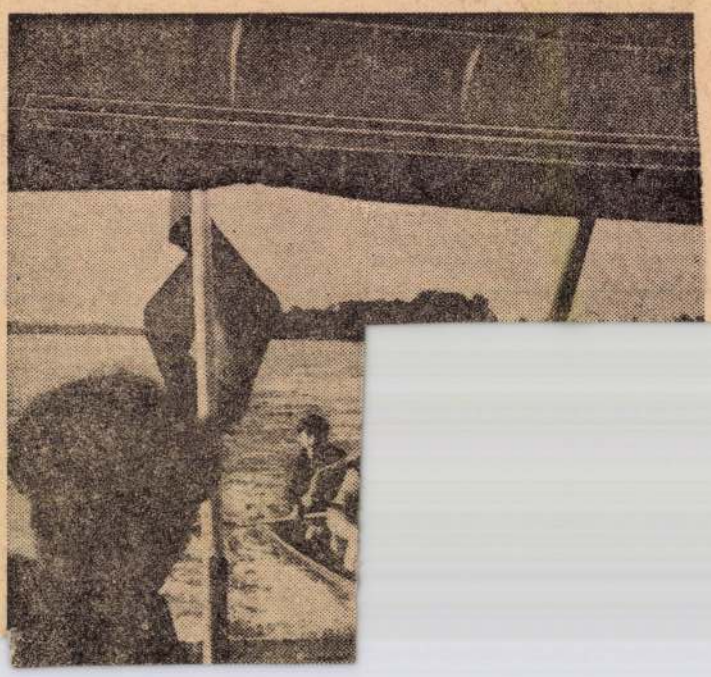

Veszélyes játék

A vízi KRESZ megszegői

/1021

Magyar Nemzet

A magyar művészet párizsi kiállítása

a Szépművészeti Múzeumban

Abból az alkalomból, hogy a magyar—francia kapcsolatok megerősödéseként összegyűjtöttük a múzeumok anyagából ezer év magyar művészetét, és bemutattuk azt a nagyvilágnak, váratlanul szembekerültünk saját múltunkkal is, és e múlt testhez szabott, emberi arányaival. Most látjuk, hogy tulajdonképpen milyen kisméretűek az igazán nagy alkotások, hogy milyen szerények a halhatatlan remekművek, s mennyire egymásrautaltak a képek, szobrok, kerámialapok, kézmosóedények és könyvdíszítő miniatúrák! Sok jó művészet kis helyen is elfér, akkorában, amit az ember tevékenységével és tekintetével még be tud tölteni, aminek az arányai megegyeznek az átélt és átdolgozott, átformált környezet arányaival. Egy nép történelmének és szellemi anyagcseréjének megvannak a maga nagyon *ökonomikus arányai*, s ez tükröződik a művészetében is.

Az első, szinte felmérhetetlen becsű erénye e kiállításnak tehát a magyar történelem szabta szép arányok újrafelfedezése. Vajon lesz-e olyan elementáris élmény e tárlat megtekintése, hogy maradjon »használatra« is valami ezekből a szép és hiteles arányokból? A másik tanulság, hogy *a történelemmel és az emberi tevékenység természetével szembeszegülő* őrültség lenne a XIX. századi hiedelmeket tovább fenntartani, *a művészeti műfajokat durván szétskatulyázni,* és hierarchikus egymás fölé rendeltségbe osztályozni. Ez az osztályozás törölte tucatnyi múzeumba szét a magyar képzőművészet kilenc évszázadát is, s most egy pillanatra a szétszakadt láncszemek újra összekapcsolódtak. M. S. mester táblái tulajdonképpen szekrényajtók voltak (az oltárszekrény ajtajai), a miniatúrák bizonyos kezdőbetűk cirkalmaiból alakultak, s Mátyás király szép kerámiaábrázolása kályhacsempe volt, arról nem is beszélve, hogy a kiállítás egyik főműve, az Európa-szerte páratlan szépségű kentauros-fuvolás zenélő pár, mint ahogy azt a középkorban használatos latin neve (aquamanile) is mutatja, kézmosó vizet tartalmazó kannácskául szolgált.

Ez a harmonikus összefonódottság, az élet, a munka és a művesség páratlan egymásrautaltsága minden kézikönyvnél meggyőzőbben bizonyítja, hogy nem a művészet angyalszárnyakon lebegő ideája, vagy ahogy az újabbkeletű terminológia nevezi: »Ding an sich«-je inspirálja az alkotókat, hanem *az élet jámbor és egyszerű szükségletei.* Ilyen szükséglet hívta életre a budai reneszánsz-palota majolika padlótégláit, melyek most újra összerakva, olyan »képszerű« élménnyel szolgálnak, hogy elborzadunk, ha arra gondolunk, hogy ezen valamikor lábbal tapodtak.

Holott még ebben is tévedünk, hiszen jófajta kerámiából, s jófajta mázzal készültek e padlók, s még néhány száz évig járhatnánk rajtuk, míg valamennyire elkopnának — s vajon tartanak-e majd a mi »magas művészetként« tisztelt festményeink is ilyen sokáig, nem fognak-e az ő magas, »szellemi« régióikban elkopni és elavulni? A kérdés már átvezet egy másik szemponthoz, a magyar művészet történelmi korszakainak ár-apály ingadozásaihoz.

Ár-apály ingadozások — a történelem és a művészet természetes lüktetése ez. Mégis érdekes; hogy, mikor, miért? A kiállítás ismét igazolja a művészettörténészek régi megállapításait, a magyar művészet aranykora a kora-középkor (stílus szerint: *románkori* művészet) lehetett. Csak töredékek maradtak belőle, de ezek a fragmentumok egyenrangúak az akkor ismert művelt világ bármely részének produktumaival. Mint ahogy a kora középkori magyar állam is viszonylag egészségesen fejlődő hatalma volt Európának. A kőfaragványok, a csodálatos arányú és stílustisztaságú ötvöstárgyak nyugodt fejlődésű, töretlen magabiztonságú kultúráról vallanak.

A gótika már sokkal egyenetlenebb, csak az Anjouk, Zsigmond és reneszánszba fordulva: Mátyás alatt produkált igazán első osztályú alkotásokat. *M. S. mester,* aki Párizsból visszatérve most megérdemelten a magyar művészet »sztárja« lett, nem az egyetlen érték ebből a korszakból. Filigráns, kissé már fáradtan áttört és karcsú művészete mellé odaállíthatjuk a kevésbé megkapó, de erőteljesebb és a »középkor alkonyát« még kevésbé érző *Kolozsvári* Tamás képeit. *G. H. mester* angyali üdvözlete talán az első pillanatban együgyűnek tetszhet, de e fakó és »elrajzolt« festmény szonórikus fénye, áhítatos levegője a németalföldi primitívek legsikerültebb alkotásaira emlékeztet. És persze gondolatban ide kell állítani a Kolozsváry-testvérek szobrászatát is.

Mátyás műpártoló tevékenysége a reneszánszot előbb honosította meg Magyarországon, mint ahogy az Franciaországban vagy Angliában és a német Hansa-városokban meghonosodott — kitűnő ízlésű és bátor »kultúrpolitikus« volt. Sajnos, úttörő munkája csak epizód maradt, és e tulajdonképpen már hozzánk közel eső korszak emlékeit is többnyire csak úgy ismerjük, mint az antik hellén kultúra maradványait: — a régészek ásóinak nyomán, vagy a hadizsákmányként elhurcolt és később visszavásárolt kincsek formájában (ez volt a *Corvinák* sorsa).

A kiállítás mértéktartó arányainak dicséretéhez tartozik, hogy megemlékezzünk arról; a *barokk* és a *XIX. század* java csak egy kisebb teremnyi anyaggal van itt képviselve. Valljuk be: nem is érdemel e három évszázad többet: összeroppant történelem, provincializmussal küzködő, s idegenek által életben tartott művészet... Ami a *reformkorból* igazi érték, a Nemzeti Múzeum, vagy a Lánchíd, az hál'Istennek mégsem múzeumi tárgy, az ma is funkcionál, s mint ilyen a szabadban van kiállítva. Az újabb magyar művészet a reneszánsz fölvillanása után csak Szinyei körül kezd európai értékeket teremteni.

Igen, *Szinyei Majálisa* sem méretei miatt nagy. S ott van a szegény *Munkácsy,* egy Turnerhez illő csodálatos remekművel, a *Poros úttal.* Az embernek könnyek szöknek a szemébe: ha kora fiatalságától megkapta volna azt a műveltséget és tájékozottságot, amit minden francia és holland megkapott, vajon ma Manet lenne-e az új festészet elindítója? De hát Munkácsy nemcsak a Poros út festője, hanem a procc párizsi galériáké, a színpadias életképeké. Itt valami nagy érték és lehetőség hullott ki. Csak a *nagybányaiak, Ferenczy* Károly, s a már jobban tájékozott fiatal *Rippl-Rónai* hoztak helyre valamit abból, amit a Falurossza festészet, és Szinyei váratlan megtorpanása elmulasztottak.

A jelenkorhoz közeledő századforduló táján mintha a kiállítás válogatása és rendezése is bizonytalanná és tájékozatlanná válna. Vajon Csontváry két cédrusképe nélkül érdemes-e egyáltalán magyar századfordulót kiállítani?... Hát jó-jó, de ha az nincs, akkor hogy maradhatott ki Czóbel Béla, a francia Fauves-ok tagja, a magyar képzőművészet párizsi nagykövete? Ezt csak szakmai dilettantizmussal lehetne magyarázni, amit azért mégsem feltételezhetünk a rendezőkről. Aztán az aktivisták forradalmi művészete, amely grafikákból válogatva belefért volna azokba a tárlókba. Vegyük végre már észre, hogy Mátyás reneszánsza, Szinyei Majálisa után éppen a forradalommal felnőtt magyar avantgarde grafika jelent újra az egyetemes művészettel együttlépő, sőt annak eredményeket is átadó értéket. Makacsul rejtegetjük, ha valamiben sikerült megelőznünk másokat.

Ez részben az első világháborút követő évtizedekre is vonatkozik. *Derkovits* és *Egry* képei mintha csak M. S. mestert, méreteit, vörhenyes színeit, Duna-medencében fogant líráját folytatnák. *Ezt így együtt látni nagyon nagy élmény.* S méltányos az is, hogy ha Egry most szerepelt, akkor a hozzá hasonló karakterű Nagy István ezúttal a háttérben maradjon. De hol maradt a harmincas évek *nagy antifasiszta képzőművészete,* az a plebejus-népi motívumokra támaszkodó festészet, ami korszerű igényeiben, hazai talajból táplálkozó jelképeivel Bartók iránymutatását követi, ha kvalitásban nem is éri el a magyar zene zsenijét? És vajon, ha arról van szó, hogy bemutassuk a hazai nonfiguratív művészetet, azt ami nem képesalbumok inspirációjából született, vajon *Domanovszky* és *Bartha* László nevével válaszolnának a szakma és a képzőművészetben jártasabb közvélemény képviselői? Ezek meggondolandó és képzőművészeti életünk velejébe vágó szempontok. A rostálást még folytathatnánk. Barcsay kicsiny, de tartalmas képei mindenesetre nem esnének át e szitán. A különben kitűnő magyar grafika, *Feledy, Kondor, Gross* lapjai pedig valószínűleg észrevétlenül maradtak az izmosabb anyagú képek, szobrok, iparművészeti tárgyak között.

Próbáljuk a francia közönség szemével nézni a kiállítást? Végül is ez a francia közönség dolga, a mienk legfeljebb az, hogy a párizsi kritikákból ne csak találomra tallózzunk, hanem majd gyűjtsük össze, és lelkiismeretesen tanulmányozzuk a reflexiókat. A magunk szemével, a magunk használatára nézve talán még többet is ér, mint bármilyen külországi metropolisnak. Legfontosabb az, hogy magunkat »informáljuk«, s ezt ez a tárlat nagyon jól szolgálja. Még ott is, ahol nem annyira egy-egy korszak végleg leszűrt értékeit, hanem inkább zajló közéletét, az értékek és a könnyed improvizációk egymással farkasszemet néző, s ez eddig eldöntetlen birkózását dokumentálja.

Perneczky Géza

Magyar Nemzet

lmak ság körül

zottságának rendeltetése nem az igazság feltárása, hanem inkább annak elrejtése volt. Ez derül ki a már idézett műveken kívül a fiatal Jay *Epstein* doktori disszertációjából is. A bizottság célját egyik tagja, John *McCloy*, az egykori németországi főbiztos ekként határozta meg: be kellett bizonyítanunk, hogy *Amerika nem banánköztársaság, ahol összeesküvéssel lehet kormányt buktatni.* Vagyis, a mendemondáknak kívántak végetvetni, a gyanút iparkodtak eloszlatni, *a hivatalos Amerikát akarták tisztára mosni, még az 1964-es őszi elnökválasztás előtt.* Ennek az erkölcsi bizonyítványnak a kiállítása várt a Warren-bizottságra. Az már a dolog tragikomikus oldala, hogy a Warren-jelentés végeredményben *bizonyította azt, amit cáfolni akart.* A sok publikáció, amely pontról pontra kimutatta, hol keveredik ellentmondásba a jelentés, hol hazudtolják meg állításait a tények — néhány héttel ezelőtt lapunk nyolc folytatásban közölte ezen elemzések egyikét Fred *Cook* tollából —, továbbá az a körülmény, hogy a leleplezések jó része Amerikában nemigen talál kiadót (Buchanan, Joesten, Lane stb.), s végül Joesten svájci kálváriája — mindez együtt arra enged következtetni, hogy a Kennedy-gyilkosságot körüllengő hátborzongató történetekben kell valami *igazságmagnak* lenni.

A Warren-bizottságról talán a legrosszabb bizonyítványt Jay Epstein állítja ki *Inquest* (Vizsgálat) című tanulmányában. A szerző azt állítja, hogy egészen *véletlenül* lett valósággal koronatanú a Kennedy-gyilkosság ügyében. Eredetileg arról a témáról akart doktori disszertációt készíteni, hogy rendkívüli megbízatások teljesítésében milyen szerepük és lehetőségük van a kormánybizottságoknak, s példának a Warren-bizottságot választotta. Munkája során az ellentmondások, a hanyagság és a nemtörődömség olyan szövevénye tárult elébe, hogy *eltért eredeti céljától*, és disszertációja a Warren-jelentés kritikájává vált. Epstein is a bizottság által összegyűjtött hatalmas, majdnem 30 kötetnyi anyag alapján mutatja ki *a jelentés megalapozatlanságát és elfogadhatatlanságát.* S ami a legérdekesebb: a szerző ismeri nemcsak a publikált anyagot, hanem az *irattárban* elfekvő zárt anyagot is, sőt olyan dokumentumokról is tud, amik még az irattárból is hiányzanak. Részint ez a mély anyagismeret, másrészt az a körülmény, hogy Epstein munkássága a Kennedy család életében nagy szerepet játszó *Harvard egyetemhez kapcsolódik*, késztet egyes hírmagyarázókat annak feltételezésére, hogy az Inquest megírásában a véletlennek kisebb jelentősége lehetett, mint azt Epstein sejteti. Talán *Hamlet színészkirályának a szerepe az övé*, s bár a Warren-bizottságról beszél, *másra* céloz.

Ne feledjük, hogy az amerikai Demokrata Pártban régóta dúl a harc a »johnsonisták« és a »kennedysták« között. Sokáig úgy festett a dolog, hogy a döntő csata csak az 1972-es elnökválasztások előtt fog lezajlani. Az utóbbi időben viszont úgy látszik, hogy ezt a döntő csatát *már most*, az 1968-as választások előkészítése során megvívják. Johnson ellenfelei szempontjából a helyzet jelenleg eléggé *kedvező.* Az elnök népszerűsége rohamosan csökken, s a *Reuter* hír[illegible]

Hogyan szűnt Amerika legtekintélye

A New York Herald Tribune halálának

Ha nem is gyászkeretben, de valósággal gyászjelentésként adták hírül a nyugati újságok a világ egyik legrégibb és legtekintélyesebb napilapjának, a *New York Herald Tribune*-nak a megszűnését. »*Élt 131 évet*« — olvashatjuk a fejfán. »*Nehéz elhinni, hogy nincs többé*« — e szavakkal kezdi a *Neue Zürcher Zeitung* halotti beszédét. »*Súlyos veszteség érte Amerikát*«, írják szinte egyöntetűen a többi újságok is beszámolóikban. Kivétel nélkül megrendült szavakkal méltatják az elhunytat, felsorolják érdemeit, ismertetik változatos életútját és vigasztalják a gyászoló családot. Emlékeztetnek arra, hogy szelleme nem hunyt ki, ezután lánya ápolja tovább párizsi emigrációjában (a New York Herald Tribune európai kiadása továbbra is megjelenik) és »fogadott fiai« sem maradnak tétlen: Walter *Lippmann*, Joseph *Alsop*, Art *Buchwald* és a többi neves közíró ezután más lapoknál (*Washington Post*), de a régi szellemben folytatják tevékenységüket.

A Spiegel a farkasveremben

A New York Herald Tribune megszűnése tényleg egy fontos állomása a polgári sajtó történetének. Újabb áldozata annak a trösztösödési folyamatnak, amely nemcsak az Egyesült Államokban, de majdnem kivétel nélkül minden tőkés országban a nagymúltú újságok elhalálozásához vezet. Ez a folyamat a tőkekoncentráció jegyében megy végbe. A nagy konszernek elnyelik, magukba olvasztják, vagy egyszerűen megfojtják a kisebb tőkeerejű vállalkozásokat. A közvélemény irányítása ezáltal egyre kevesebb kézben összpontosul, az olvasók milliói egyre kevesebb, de annál nagyobb befolyású ember akarata szerint értesülnek a világ dolgairól és kapják meg az előregyártott véleményt, kommentárt. Ez minden nyugati országban így van. Csak nemrég, márciusban számoltunk be arról, hogy Svédországban — ugyane folyamat következtében — beszüntette megjelenését Skandinávia egyik legnagyobb és legrégibb napilapja, a *Stockholms-Tidningen.* (1889-ben alapították.) Néhány nappal annak előtte a nyugat-berlini *Tagesspiegelt* nyelte el a *Springer*-cég, a Német Szövetségi Köztársaság hatalmas sajtótrösztje, amely ma már a nyugatnémet sajtó 65—70 százalékát birtokolja. (Legújabb hír: a hamburgi *Der Spiegel* éppen legutóbbi számában jelentette be, hogy példányszámait a jövőben kénytelen a Springer-cég nyomdáiban előállíttatni; a lap ugyan bizonygatni iparkodik, hogy ez nem jelent változást eddigi politikai irányvonalában, megtartja továbbra is polgári-ellenzéki magatartását — valóban szinte egyetlen számottevő oppozíció az NSZK-ban! —, de ki hiszi azt el, hogy a bárány sokáig bégethet, ha nem tetszik neki a farkasveremben?! És ha tetszik — akkor sem ő nyeli el Axel Springert.)

Angliában 1964 szeptemberében szűnt meg a nagy múltú *Daily Herald*, a Munkáspárt egyetlen napilapja, részvényeit London egyik sajtókirálya, Cecil Harmsworth *King* vásárolta fel (helyette *Sun* címen indított új lapot), aki London mintegy 400 sajtótermékéből 320 kiadványt tart a kezében. A többit az 1964-ben elhunyt Max *Beaverbrook* sajtólord cége birtokolja, valamint a *Thomson*-cég, amely több mint 100, főként vidéki lapot irányít Angliában. Hasonló folyamat tanúi lehetünk Franciaországban.

„Az újságot analfabétáknak kell írni"

New Yorkban 15 reggeli napilap jelent meg a századforduló idején. Ma, a New York Herald Tribune megszűnése után, mindössze: kettő! A *New York Times* és a *New York Daily News.* A New York Times kétségtelenül Amerika legtekintélyesebb napilapja (szerkesztési elve: »*minden hírt, aminek értéke van, ki kell nyomtatni*«), de példányszáma mindössze 635 619 — vagyis politikai hatósugara meglehetősen korlátozott. Ez kitűnik abból is, hogy az összes amerikai lap 59 millió példányban jelenik meg naponta, a New York Times-t tehát az amerikai közönségnek még a fél százaléka sem olvassa! A New York Daily News napi példányszáma meghaladja a kétmilliót. Ez már azonban az úgynevezett »sárga sajtó« jellegzetes terméke, amely teljesen elburjánzott az Egyesült Államokban (a többi nyugati országban sincs benne hiány), e sajtótípus szerkesztési elvét a *Hearst*-konszern feje fogalmazta meg legtalálóbban: »*Az újságot az analfabétáknak kell írni!*« Ez a sajtó az ösztönökre, az erotikára, a szenzációra, a bűnügyre alapozza létét és üzletét és jelszó-szerűen pumpálja a fejekbe politikai mondanivalóját a sorok között.

A New York Herald Tribune és a New York Times körülbelül egyenértékű napilap volt, ha nem is terjedelmét, sokféleségét tekintve (a »Times« naponta 54 oldalon jelenik meg általában, vasárnapi oldalszáma pedig 390!, aminek nagy része persze hirdetés, de éppen e hirdetések biztosítják fennmaradását és azt, hogy tág teret szentelhessen a politikai, gazdasági, művelődési és társadalmi élet jelenségeinek); a »Tribune« e téren sohasem tudott lépést tartani, példányszáma sem érte el a 400 ezret, de minőségileg nem maradt el laptársától. Kommentárjait Amerika talán legnevesebb közírói írták, s ezeket a kommentárokat a világ minden tájáin idézték. Riportjait és kritikáit irodalmi rangon közölte, a New York-i színházi, irodalmi és zenei életben fontos szerepet töltött be, eleve meghatározta egy-egy mű sikerét vagy bukását. Most ez nincs többé. A nyolcmilliós metropolisban, az Egyesült Államok szellemi és művészeti életének a központjában csupán egyetlen napilap maradt (a New York Times), amely mérvadó módon ad számot egy-egy könyv megjelenéséről, egy-egy színházi vagy zenei esemény jelentőségéről, kiállításról vagy tudományos eredményről. Egy ismert színházi rendező szomorúan kommentálta: »*Most már egyetlen kritikán múlik életünk vagy halálunk; azon, ami a New York Times-ben megjelenik.*«

Költséges vessződaripa

A New York Herald Tribune kimúlásának elsősorban természetesen gazdasági okai vannak. A nagy tekintélyű, de kis tőkeerejű újság nem bírta a versenyt a nagy lapok vetélkedésében. Évek óta jóformán csak szánalomból, egy John Jay *Whitney* nevű milliomos (egy időben az Egye[illegible]

1021

A Petit Palais-ból a Hősök terere

Mázsás kódex ✦ Lószerszám, miseruha, szarv-serleg Tizenöt magyar múzeum kincse együtt ✦ Nyitás: augusztus tizenkilencedikén

Az üres ládákon ott még a címzés: *„Paris, France — Petit Palais."* Egymásután kerülnek elő belőlük Párizst járt, visszatért kincseink, s sorakoznak, egyelőre a falhoz támasztva vagy a földön, itt, a *Szépművészeti Múzeum* két földszinti termében — hogy a közelgő augusztusi ünnepre az itthoni látogató s a Pesten járó vendég is láthassa, amit oly elismerő meglepetéssel fogadott két hónapon át a francia főváros szépet szerető közönsége.

MEGLEPETÉS LESZ

A meglepetés aligha lesz kisebb idehaza sem. Így, együtt, ilyen teljességben ugyanis még sohasem vonult fel kiállításon a magyar művészet története. A *Szépművészetin* és a *Nemzeti Múzeumon*, az *Iparművészetin* és a *Galérián*, a *Vármúzeumon* és a *Széchenyi Könyvtáron* kívül bekapcsolódott az anyag összeállításába *nyolc vidéki múzeum, meg a győri és az esztergomi egyházi kincstár és az esztergomi Keresztény Múzeum is.*

Az anyag magja a tavaly Svájcban rendezett magyar kiállítás volt, amelyre Párizs felfigyelt. Svájcból így aztán haza se hozták már az anyagot, hanem csupán kibővítették és továbbszállították Párizsba. Most méltón reprezentálja a magyar képző- és iparművészet történetét, elsősorban a multat: a jelent csak néhány kiragadott művész munkássága képviseli.

Itt sorakoznak hát most a honfoglalás kori sírokból előkerült pompás kincsek: ruhadíszek, a harcosok bőrtarsolyát díszítő, aranyozott ezüstlemezek. *Dr. Radocsay Dénes* művészettörténész egyelőre még páncélszekrénybe — de rövidesen tárlókba — helyezi a honfoglalás kori ezüstveretek és lószerszámok mellé a gyönyörű arany váradi misekannát, egy aranyozott erdélyi poharat, Mátyás aranyozott szarv-serlegét, néhány remekmívű habán és holicsi cseréptálat és Mátyás-kori kódexeket.

MS-MESTER TÁBLAKÉPE

Ezt a XVI. századi győri misekönyvet azonban aligha helyezheti szekrénybe: súlya mázsás, kötésén nehéz fémdíszítés, díszes pergamenlapjaihoz alighanem több falka bárány adta oda a bőrét. A padlón átlátszó fóliában remekmívű miseruhák pihennek. Az összevisszaságból is kibontakozik már, amit a honfoglaló ősök előkelőinek pompaszeretete, majd a katedrálisok, kolostorok és kastélyok művészete alkotott.

Franciás, karcsú, XIV. századi fa madonna áll a fal mellett, szemközt vele *MS mester* átszellemült táblaképén Mária és Erzsébet találkozik (e kép egy részletének reprodukciója díszítette a kiállítás francia plakátját, s ez kerül az itthoni plakátra is), *Kolozsváry Tamás* ragyogóan restaurált oltárképén pedig Szent Miklós művel csodát. Egy nemesen egyszerű, román kori királyfej — a kalocsai székesegyház kincse — mellett különleges, hímzett, kéttáblás kis házioltár.

BAROKK CSERÉP

A reneszánsz képei, szobrai, vörösmárvány-faragványai, majolika kályhacsempéi, kódexei, textíliái után — ahogy közeledünk a jelenhez, annál ismertebb az anyag. A viszonylag kevés barokk cserép, miseruha, ötvösremek és táblakép után a XIX. század legjellemzőbb művei következnek: *Barabás* Liszt-portréja, *Munkácsy* Siralomháza, *Szinyei* Majálisa, *Markó* Visegrádja; majd *Ferenczy Károly* és *Rippl-Rónai* köti össze a XIX. és a XX. századot. *Derkovits, Koszta, Egry* képei jelzik a két háború közti időszakot; a jelen festészetét négy érettebb művész — *Barcsay, Domanovszky, Bartha László* és *Szántó Piroska* —, a grafikát a fiatalabb korosztály néhány kiválósága képviseli, s egy *éremtabló* egészíti ki a gyűjteményt.

Három földszinti teremben mutatkozik be a párizsi kiállítás hazahozott anyaga: a márványcsarnokban s az előcsarnokból balra nyíló két, úgynevezett régi magyar teremben. *Nyitás: augusztus 19-én.*

(fenesik)

Egy a háromszáz műalkotás közül: fa-dombormű a XIV. századból.
(MTI foto — Sziklás Maria felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ESTI HÍRLAP

rkezett
rville

ATA A REPÜLŐTÉREN

Ára 60 fill

Esti Hír

POLITIKAI NAP

NAGYÜZEM A SZOVJET DIPLOMÁCIÁBAN

Moszkva, július 28.

Adriano Guerra jelenti:

Moszkvában a nyár derekán is, élénk politikai élet folyik. Miközben *U Thant,* az ENSZ főtitkára folytatja tárgyalásait, *Bazzaz* iraki miniszterelnök sorozatos megbeszéléseket tart szovjet képviselőkkel, Koszigin miniszterelnök pedig fogadta *Magyarország, Bulgária, Lengyelország* és a *Német Demokratikus Köztársaság* nagykövetét.

Ami az ENSZ főtitkárának megbeszéléseit illeti, a nemzetközi helyzettel összefüggő súlyos problémák megtárgyalását már befejezték, s

az ENSZ problémái kerültek sorra

— az ENSZ válsága, a főtitkári tisztség betöltése stb. Ezekről a kérdésekről *U Thant* tegnap beható esz-

JELENTÉS A D

Ma Bud
624 centi

Védelmi in
Leállnak az átkel

Ma reggel 9 órától *Buda déli szakaszán elrendelték az elsőfokú árvízvédelmi készültséget.* A Margit-hídtól a Halász, illetve a Dara utcáig a Duna idei első nagyobb árhulláma *elöntötte a rakpartot.* A Fővárosi Csatornázási Művek helyszínre siető emberei az említett területet elzárták a közlekedés elől.

Pest és Buda kőpartjai között ma a vízmérce *hat méter 24 centit mutatott,* és könnyen előfordulhat, hogy szombaton vagy vasárnap hat méter 80 centivel tetőzik.

Ha nem kap „erősítést" a Garam és a Vág vízgyűjtőjéből, akkor a nagy folyam szintje vasárnap után rohamosan csökkenni fog.

Mindenesetre a mai helyzet olyan, amely szükségessé tette az azonnali védelem elrendelését. A *Római-part, Óbuda, Újpest,* a *Hajógyári sziget, Angyalföld hullámterét,* valamint *Budafokon a Kutya-villa környékét* hamarosan elönti a víz, *ezért ezt a területet kiürítik — összesen 496 lakost költöztetnek ideiglenes szállásra.*

Ma délelőtt az árvízügyelet központjában elmondták:

intézkedtek, hogy a rak-

ács Kongóban

soldosokat
tattak le

összejátszottak a Kisanganiban kirobbant zendülés résztvevőivel.

Az angol zsoldosok közreműködésével megalakított *„5-ös számú rohamosztag"* katonáit, akik ugyanabban az épületben verték fel főhadiszállásukat, a biztonsági szolgálat emberei nem zaklatták.

A letartóztatott személyeket — közöttük öt belga állampolgárt — a kokolói katonai táborba szállították. Ott fogják kihallgatni őket.

A kongói hadsereg vezérkarának utasítására, az észak-kongói Bumba városában ugyancsak őrizetbe vettek, majd a fővárosba szállítottak több zsoldost. *Hírek szerint ezek valamennyien belgák.*

L'ACTUALITÉ ARTISTIQUE

L'art hongrois au Petit Palais

SORTIS pour la plupart pour la première fois des musées de Hongrie, quelque trois cents peintures, sculptures, pièces d'orfèvrerie et de céramique, objets divers, parmi les plus représentatifs de l'art de ce pays, sont exposés au musée du Petit Palais. Choisis par des conservateurs des collections publiques, ils permettent de suivre l'évolution de l'art dans cette partie de l'Europe centrale, depuis le règne de Saint-Etienne jusqu'à l'époque actuelle, à travers les vicissitudes de l'Histoire.

Très admirée : « La Visitation », par le maître M. S., datant de 1506.

L'influence de l'Orient et de l'Occident

Ce pays d'Europe centrale, fut en effet sujet, dès ses débuts a de multiples invasions. La plus désastreuse se situe en 1525, avec la grande offensive turque, suivie en 1686 par la reconquête du pays par les Halsbourg. A cette époque correspond un art exclusivement d'ornementation d'objets usuels, fierté des nobles dans un régime féodal. On admire le luxe des ornements militaires tels que les plaques de « Sabretache » où l'on reconnaît une influence orientale, byzantine ou persane. Des bijoux, des disques témoignent de la finesse du métier de ces artistes-artisans et du goût du décor, hérité de l'Orient.

Avec le Moyen Age et la Renaissance apparaissent les premiers panneaux peints. Ceux-ci illustrent, avec leurs thèmes religieux, le règne de saint Etienne fondateur du royaume chrétien de Hongrie, et plus tard, le règne de Sigismond, empereur, dernier représentant d'un empire riche, où l'on pouvait encore couler les ciboires et les reliquaires dans de l'or.

Des tableaux montrent l'intérêt et l'ouverture de la Hongrie à l'art de l'Europe occidentale.

Cette époque marque aussi, comme dans toute l'Europe, les débuts de la sculpture tout d'abord architectural, comme dans les chapiteaux aux remarquables compositions, puis statuaire.

L'art du bronze est représenté par des « aquanraniles » récipients à formes humaines ou animales ornées d'idées, ou de motifs typiquement hongrois. De très élégantes statues en bois peint, représentent des madones aux visages doux et humains.

Dominant le XIXe et le XXe siècle, Ronai et son très intéressant « portrait de Bonnard », Merse et son « Déjeuner sur l'herbe » peint en 1873 donnent avec les gravures de quelques jeunes artistes, une vision, sinon complète du moins vivante, de l'actualité artistique de la Hongrie moderne.

Variée, riche en œuvres de premiers plans, l'exposition qui nous est prêtée dans sa grande majorité par la République populaire hongroise, fait partie d'un échange culturel entre nos deux pays. Une exposition sur l'art français se tient en ce moment au musée de Budapest.

les COURSES les COUR

Trotteurs et saute
aujourd'hui, la réu

PARTANTS
ET MONTES PROBABLES

PRIX DE GAP

(steeple, à réclamer, 12.000 fr., 3.700 m., 12 partants)

PARIS COUPLES I

101. (1) Mon Prince II (J.-P. Carresse) 70
102. (2) Bambin (J. Miller) 68
103. (3) Bibolo (J. Geneau) 68
104. (4) Nico (Ph. Lamoine) 66
105. (5) Rat des Champs (A. Lechevestrier) 65
106. (6) Winston (J. Clechanowski) 64
107. (7) Rio II (C. Blampain) 64
108. (8) Shiga (J.-P. Renard) 64
109. (9) Sunbeam II (F. Bonni) 64
110. (10) Indian (J. Fabre) 64
111. (11) Rimifon (G. Hamon) 64
112. (12) Vanita (J. Pean) 60

PRIX DE LA TURBIE

(haies, handicap, 20.000 fr., 3.200 m., 19 partants)

PARIS COUPLES II

201. (1) Nihuil (J. Pasquet) 72
202. (2) Bomber (J. Geneau) 69
203. (3) Artquest (M. Lihoreau) 69
204. (4) Thierry (G. Migeon) 69
205. (5) Tapis Vert (J.-P. Carresse) 68
206. (6) Quartier Cubian (M. Jathan) 66
207. (7) Fameuil (Ph. Lamoine) 65
208. (8) Kanak (Y. Daniel) 65
209. (9) Glusksvogel (J.-P. Ciravegna) 64½
210. (10) Jolie Tyrolie (J. Biju) 63½
211. (11) La Ragazza (P. Lec) 63
212. (12) Le Tyr (J. Fabre) 61
213. (13) Mourzouk (C. Blampain) 61
214. (14) Youtima (S. Giraud) 61
215. (15) Numide (S. Pecatte) 60
216. (16) Gentil Coquelicot (R. Kirchhofer) 60
217. (17) Barbados (D. Drouet) 60
218. (18) Smara (F. Bonni) 60
219. (19) Pussy Foot (J. Miller) 60

Ecurie : Artquest-Quartier Cubian.

PRIX DES ALPES

(steeple, 15.000 fr., 3.400 m., 10 partants)

301. Fair Head (R. Lautier) 68
302. Epigram (M. Yglesias) 66
303. Olio Sasso (C. Sautreuil) 66
304. Rocamar (M. Lihoreau) 66
305. Sicyane (J. Geneau) 66
306. Majama (P. Lec) 66
307. Photospher (A. Yglesias) 66
308. Bellac (B. Hamard) 64
309. Murray (S. Giraud) 60
310. Saharampur (G. Hamon) 60

PRIX D'ESSAI

(haies, 50.000 fr., 2.500 m., 8 partants)

401. Freux (R. Kleparski) 62
402. Grand Bois (J.-P. Boullenger) 62
403. Only Way (F. Bonni) 62
404. Cheer Up (J. Geneau) 62
405. Ermelo (J.-P. Carresse) 62
406. Dioul (Y. Gary) 62
407. Budnik (J.-P. Renard) 62
408. Tangerina (J.-C. Chevalier) 60

PRIX DE BRIANÇON

(steeple, 20.000 fr., 4.000 m., 7 partants)

501. Nicran (G. Hamon) 64
502. Château Bernard (J. Scagliola) 62
503. Quina (P. Lec) 64
504. Papou (J.-P. Ciravegna) 62
505. Killybegs (J. Geneau) 62
506. Mouna (Ph. Lamoine) 62
507. Dokari (M. Jathan) 62

PRIX DE L'ATLANTIQ

(quatrième épreuve du championnat du monde, international attelé, 120.000 fr., 2.300 m., 12 partants)

PARIS COUPLES III

Tous 2.300 :
601. (1) Pick Wick (G. Kruger)
602. (2) Quico (M.-M. Gougeon)
603. (3) Pastourelle V (J. Ensch)
604. (4) Queronville LB (R.-C. Simonard)
605. (5) Palifiée D (H. Daspet)
606. (6) Quérido II (R. Baudron)
607. (7) Picardy (L. Della Rocca)
608. (8) Oscar RL (H. Levesque)
609. (9) Roquépine (J.-R. Gougeon)
610. (10) Quasipyl (A. Faure)
611. (11) Raskolnikov Z (M. Perlbarg)
612. (12) Panipa (R. Vercruysse)

Ecurie : Oscar RL-Roquépine.

PRIX DE L'ISERE

(attelé, femelles, 20.000 fr., 2.700 m., 13 partants)

Suivants 2.700 :
701. Reine de France III (R. Goullier)
702. Romy (P.-C. Maillard)
703. Quassia Williams (J.-R. Gougeon)
704. Quirana (P. Coubard)
705. Quelle Plaisir D (R. Vercruysse)

...Thiberge)
...Essartial)
2.725 :
...ck B II (L. Della Rocca)
7..6. Rabouilleuse (A. Boulivet)

PRIX DE LA DROME

(attelé, amateurs C.A.T., 15.000 fr., 2.325 m., 13 partants)

Suivants 2.325 :
801. Quel Jean II (M. R. Courtois)
802. Roger Bon Temps (M. B. Deloison)
803. Quotidien II (M. R. Hervillard)
804. Saumur M (M. de Lésguern)
805. Premier Avril D (M. G. Dion)
806. Paladin II (M. H.-E. Dewavrin)
Suivants 2.350 :
807. Rudniki (M. J. de Bellaigue)
808. Quango F (M. A. Berigaud)
809. Palma D (M. E. Beyersdorf)
810. Oued Miki (M. J. Verhaeghe)
Suivants 2.375:
811. Ouragan (M. J. Geliot)
812. Oby II (M. A. Carré)
813. Piot (M. L. Richard)

Ecurie : Oby II-Piot.

HIER A SAINT-CLOUD

PRIX DES TULIPES

1. 102. **Patmos** (M. Garcia)
2. 108. Cristobal (J.-P. Pelat)
3. 101. **Kitje Elday** (Y. Saint-Martin)
4. 112. La Malbroue (P. Guédon)

Tous partants.
Distances : 1 1/2, 3, 1/2.
Mutuel : 4,90, 1,60, 2,30, 1,70.

PRIX L'EXPRESS

Ecurie gagnante : Vol d'Or-Comtesse d'Arbois.

1. 201. **Vol d'Or** (Y. Saint-Martin)
2. 209. La Valinière (J. Taillard)
3. 208. Goldy (J. Brosse)
4. 205. Comtesse Eléonore (G. Pezeril)

Non partant : 202. Siva II.
Distances : 3, 1 1/2, 1.
Mutuel : 3,60, 1,50, 1,90, 1,50.

PRIX DES COURTEILLES

1. 302. **The Drake** (J.-C. Desaint)
2. 305. Philavi (J. Deforge)
3. 303. Eton Lad (J. Taillard)
4. 301. El Chara (R. Jallu)

Tous partants.
Distances : 3/4, 1, 1/2.
Mutuel : 1,80, 1,10, 1,30, 1,80.

PRIX TAHITI

1. 415. Vallée d'Aran (J.-P. Pelat)
2. 401. Sweet And Lovely (J.-C. Desaint)
3. 414. Majanique (M. Garcia)
4. 403. Clairvent (Y. Saint-Martin)

Distances : 2, 4, 1 1/2.
Mutuel : 12,90, 3,70, 3,90, 5,80.

PRIX SIMONIAN

1. 503. **Grand Roi** (Y. Saint-Martin)
2. 501. **Fantomas** (G. Serpereau)
3. 504. Evenly (J. Taillard)
4. 502. Cheik...

PRIX TARENTELLE

1. 701. Flaming Heart (Y. Saint-Mar...tin)
2. 713. Mandolinette (R. Jallu)
3. 705. La Mérine (J. Deforge)

Non partant : 715. Saragotte.
Distances : 3, 1, 1 1/2.
Mutuel : 4,20, 1,70, 1,40, 1,60.

PARIS COUPLES

Paris couplés I (première course — Pari couplé gagnant 2 et 8, 23,90
premier couplé placé 2 et 8, 7,50
deuxième couplé placé 1 et 2, 4,50
troisième couplé placé 1 et 8, 7,10.

Paris couplés II (quatrième course — Pari couplé gagnant 1 et 15, 72
premier couplé placé 1 et 15, 4,70
deuxième couplé placé 1 et 15, 24,10
troisième couplé placé 1 et 14, 28,30.

Paris couplés III (sixième course — Pari couplé gagnant 6 et 7, 36,80
premier couplé placé 6 et 7, 20,70
deuxième couplé placé 7 et 9, 16,30
troisième couplé placé 6 et 9, 54,80

HIER SOIR A VINCENNES

TERRAIN BON

PRIX DYNAMENE

1. 108. Sirocco C (D. Tourquetil)
2. 112. Sycarelle G (Cl. Giffard)
3. 113. Saint Michel IV (L. Sauve)
4. 105. Sabrina III (R. Jaunet)

Non partants : 102. Stella IV ; 10
Spi Chris.

PRÉVISIONS E

PRIX DE GAP

C'est par un steeple que débutera la réunion, un réclamer comportant les premiers paris couplés. La longue distance, 3.700 mètres, avantagera Bibolo que nous donnerons favori. Rimifon a déjà bien couru dans ce genre d'épreuve, il faudra se méfier de lui dans les derniers mètres. Nico, Mon Prince II, Vanita, Rio II et Rat des Champs sont à retenir.

Notre choix : BIBOLO (3), Rimifon (11), Rat des Champs (5),

ARGUS de la PRESSE
16, Rue Bergère, PARIS (9e)
Tél. PRO. 16-12
N° de client
LA MONTAGNE
CLERMONT-FERRAND
23 MAI 1961

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M. S. mester

ESTI HÍRLAP

1967 SZEP 12

1021

Chagall Budapesten, M. S. mester Londonban

Külföldi kiállítások nálunk, magyar kiállítások külföldön

Az év első fele elkényeztette a képzőművészet rajongóit: *Picasso* grafikái és *Moore* szobrai voltak a kiállítási évad fő szenzációi. Az idei ősz is gazdag programot ígér, hála a fejlődő nemzetközi kulturális kapcsolatoknak. A *Műcsarnokban* szeptember 30-án nagy *modern francia grafikai kiállítás* nyílik, amelynek anyagát a *Musée National d'Art Moderne* adja kölcsön. Izelítőül néhány név a 118 grafika alkotói közül: *Brancusi, Chagall, Cortot, Dufy, Giacometti, Hans Hartung, Léger, Maillol, Matisse, Picasso, Soulages, Vasarely* és *Zadkine*. Ezzel a kiállítással körülbelül egy időben Berlinből nagy *nemzetközi grafikai kiállítás érkezik*, amelynek ugyancsak a Műcsarnok termei adnak helyet.

Grafika-dömping

Az ősz egyébként is grafikai dömpinget ígér: erre az időszakra esik a *miskolci Grafikai Biennale* — hazai anyagból — és a *Nemzeti Galériában* a *Magyar grafika húsz éve* című kiállítás. A Szépművészeti Múzeumban *Käthe Kollwitz* rajzai és *Barlach* szobrai kerülnek kiállításra.

Tárgyalások folynak egy *Léger-kiállítás* megrendezésére, amelyen a művész grafikai munkái, szőnyegtervei és kisplasztikái is a pesti közönség elé kerülnének. Még egy érdekes művész kiállítását várjuk: a legutolsó Velencei Biennálén díjazott *Ikeda* japán grafikus kiállítása novemberben nyílik meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében. Az Ernst Múzeumban jövő héten *mongol képzőművészeti kiállítás nyílik, amely a mai művészek mellett a régi Mongólia festőit* is bemutatja.

A felsoroltaknál is sokkal változatosabb az a program, amelyet *magyar műalkotások külföldi bemutatására* terveztek. Kiemelkedik ezek közül a londoni *Victoria and Albert Museumban* rendezendő magyar középkori és reneszánsz műveket bemutató nagyszabású kiállítás. A *párizsi Musée de l'Hommeban* pedig ugyancsak gazdag anyaggal nagy *magyar népművészeti kiállítást* rendeznek december hónapban a Néprajzi Múzeum kincseiből.

Keramikus konferencia

Több nemzetközi képzőművészeti eseményen veszünk részt az ősszel. A *Sao Paoló-i biennálén* 10 magyar grafikus munkái szerepelnek a *párizsi* fiatal művészek találkozóján — amely a filmesek, muzsikusok, fotósok, színházművészek közös rendezvénye — ugyancsak jelen leszünk. *Isztambulban* nemzetközi keramiakiállítást rendeznek. Ezen is ott lesznek a magyar kerámikusok munkái, s az ugyanekkor rendezendő konferencián *Kovács Margit* képviseli a magyar színeket. Magyar képzőművészeti kiállítás nyílik még *Varsóban* és *Bukarestben, Bagdadban, Kuvaitban* és *Teheránban*.

Bécsi sorozat

A bécsi *Collégium Hungaricum* sorozatosan bemutatja a mai magyar művészek alkotásait, e sorozat részeként legközelebb *Fónyi Géza, Stettner Béla* és *Laborcz Ferenc*, a következő hónapban *Fejér Csaba, Pásztor Gábor* és *Varga Imre* művei képviselik a mai magyar festészetet, grafikát, illetve szobrászatot. A *grazi* és *salzburgi* magyar heteken képző-, illetve könyvművészeti kiállítást rendeznek; *Helsinkiben*, majd pedig *Stockholmban Budapestről* nyílik meg kiállítás. A római magyar akadémián *Feledy Gyula, Schaár Erzsébet* és *Szalay Ferenc* állít ki; *Bécsben* az Osztrák Ház termeiben pedig még ebben a hónapban a nemzetközi karikatúrakiállításon vesznek részt a magyar karikatúrák. Végül egy önálló kiállítás: *Zürichben novemberben Borsos Miklós szobrait állítják ki.*

(f. f.)

Tájékoztatás a várható munkaerő-helyzetről

A Munkaügyi Minisztériumban tanulmányozták, hogy a gazdaságirányítás új rendszere milyen hatást gyakorol majd a munkaerő-helyzetre. A várható munkaerő-igényeket, a tervezett változásokat mintegy *50 vállalatnál a helyszínen is megvizsgálták*, s erről tájékoztatták az MTI munkatársát.

A következő négy-hat évben *évente 20—40 ezerrel lesz nagyobb az iskolát befejező és munkába álló fiatalok száma, mint az első esztendőkben.* Ugyanakkor a gazdaságirányítás új módszereinek hatására az egyik vállalatnál munkaerőfelesleg, a másiknál munkaerőhiány jelentkezhet.

mussal együtt jár majd, hogy a vállalatok *a munkaerővel is takarékoskodnak.* Egyes helyeken például jelenleg több embert foglalkoztatnak a szükségesnél. Itt a kilépők vagy a nyugdíjba vonulók helyére nem vesznek fel újakat.

A minisztériumban úgy számolnak, hogy

a munkaerőgazdálkodásban a következő évekre a problémák ellenére is egyensúlyi helyzet várható.

Az illetékes szervek minden esetben állandóan figyelemmel kísérik a munkaerő-keresletet és kínálatot, indokolt esetben közbe is avatkoznak.

Riad elutazott Moszkvából

Moszkva, szeptember 12.

Ma hazaindult Moszkvából *Mahmud Riad*, az EAK külügyminisztere, aki a szovjet kormány vendégeként hivatalos látogatást tett a Szovjetunióban. Moszkvai tartózkodása során Mahmud Riadot fogadta *Leonyid Brezsnyev*, az SZKP KB főtitkára és *Alekszej Koszigin*, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke. A lezajlott beszélgetéseken megvitatták az izraeli agresszió következményeinek felszámolását érintő, valamint a Szovjetunió és az EAK kölcsönös érdeklődésére számot tartó kérdéseket. Mahmud Riad baráti beszélgetést folytatott *Gromiko* külügyminiszterrel is.

, 1967

k

BUDAPESTI MŰVÉSZETI ÍHETEK

ZONGORÁJÁN JÁTSZIK

A kiállítás megnyitóján, csaknem évszázados némaság után, megszólal Beethoven és Liszt zongorája. A becses múzeális kincset lipcsei hangszertudós professzor munkája oldotta fel a némaság bilincséből és *Fischer Annie* művészi játéka teszi majd élővé.

Ezután *három vasárnap délelőtti matinén*, régi korokat idézve, sorra bemutatkoznak a múzeális hangszerek, jórészt korabeli művekkel emlékeztetve „ifjúságukra", és azokra a történelmi és zenetörténeti személyekre, akikhez tartoztak.

---

nnal több omfi

gét. Elmondotta egyebek között, hogy az idén várhatóan mintegy ezer vagonnal több, összesen 8300 vagon baromfit, csaknem 900 millió tojást vásárol fel az ipar. Baromfitermelése 460 vagonnal, tojásfeldolgozása 100 millió darabbal, baromfiexportja pedig 300 vagonnal haladja meg a tavalyit. A belföld ellátására mintegy 200 vagonnal több vágott és 150 vagonnal több élő barmofit ad az ipar.

---

r siker ágerfesztiválon

a német nyelvterületen hány olyan tehetséget találni, mint Zalatnay és Koncz? A Kronen Zeitung és az Express a két magyar énekesnő fényképét is közli.

de la PRESS
42-49-46 - 742-98-91
Montmartre - PARIS 2e
N° de débit
1021
JOURNAL de l'AMATEUR d'ART
1, Cité Bergère - IXe
M.S. master
10 MAI 1961
25 MAI

Au musée du P

L'Art de

Timbale d'argent à couvercle exécutée par Mihaly May en 1727.

Géza Mészöly (1844-1887). — Lido, huile sur bois, 1883.

CETTE exposition, présentée au musée du Petit-Palais, avec le goût et le soin qui sont de règle dans cette maison, nous apporte beaucoup plus que nous ne nous y attendions. « Art de Hongrie », avouons que ces mots, pour la plupart d'entre nous, n'avaient qu'une signification assez confuse. Il est vrai que dans ces pays d'Europe centrale, il ne s'est produit aucun de ces grands mouvements créateurs, aucun de ces raz-de-marée qui ont entraîné des révélations dans le monde des formes. La Hongrie s'est constamment appuyée sur ses puissants voisins, mais de chacun d'eux, alternativement, elle n'a jamais pris que ce qui lui convenait, en le transformant, en l'adaptant avec originalité.

Il est presque superflu de préciser que, dans les débuts du royaume Chrétien de Hongrie, qui a succédé de bien près à la victoire de l'empereur allemand Othon-le-Grand, se maintient le souvenir de l'admirable orfèvrerie des peuples nomades, qui s'inspirait de la Perse sassanide, du Caucase et de Byzance, et dont le style s'est étendu à tout l'est de l'Europe. Sans qu'elles aient la fabuleuse richesse du trésor de Nagyszentmoklos, conservé au musée de Vienne, les pièces de l'exposition, où l'argent doré remplace souvent l'or — plaques de sabretache, ornements féminins — conservent les motifs de l'arbre de vie, des animaux affrontés familiers aux cavaliers des steppes. Au fur et à mesure que l'on s'approche de l'art roman, Byzance affirme sa prééminence avec les rinceaux, les entrelacs qui ornent les chapiteaux de pierre. Une magistrale tête de roi, d'un dépouillement magistral, au musée de Budapest, s'impose par sa spiritualité, par son accent humain. Une série superbe est celle des aquamaniles de bronze qui n'ont guère leurs équivalents que dans les techniques musulmanes. Des influences françaises et de détente internationale s'exercent sur la sculpture du XIVe

par Pierre du COLOMBIER

Madone à la rose de Kassa, peintre anonyme, milieu du seizième siècle.

et du XVe siècle, sur la Vierge encore peu hanchée de Szlatvin et surtout sur la coquette et délicieuse Sainte Dorothée taillée sur un arbre creux et dont le mouvement qui suit sans doute le tronc, est d'une serpentine souplesse.

La peinture, qui se manifeste assez tardivement, au XIVe siècle, est souvent tributaire de la peinture allemande, une aimable douceur qui rappelle l'école de Cologne se reconnaît dans la « Madone au rouet ». A la vérité, quelques panneaux, d'une excessive suavité, semblent avoir été un peu indiscrètement restaurés, mais des œuvres comme la « Décollation de saint Jean-Baptiste » s'inspirent plutôt des maîtres durs de la Germanie, comme Multscher.

Mais voici surgir en Hongrie, inopinément, à ce qu'il semble, au début du XVIe siècle, un peintre de très haute qualité, le maître M.S., dont le panneau de la « Visitation », provenant d'un retable peint en 1506, est un pur chef-d'œuvre. Son auteur a vu assurément — personnages et paysage — les estampes de Dürer alors dans leur nouveauté, mais son esprit est fort différent de celui du grand Nurembourgeois, plus souple, d'un dessin plus sinueux, presque maniéré, qui enveloppe le corps de Marie enceinte : ce n'est pas peu de chose que de garder son individualité en présence d'un pareil

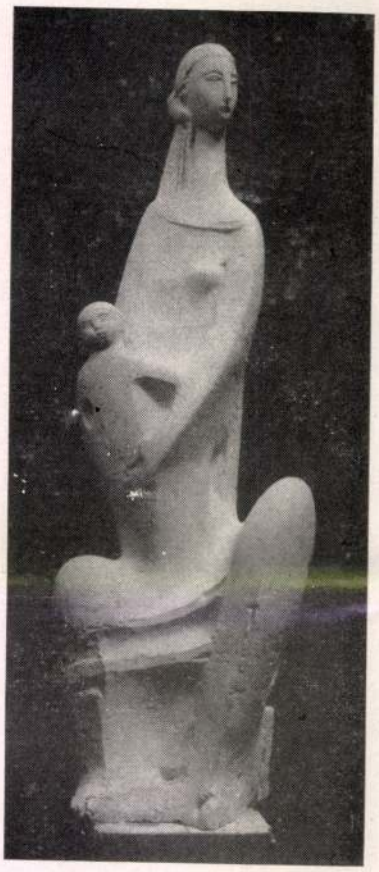

Volti. — Vie, plâtre (haut. 2 m).

Au Musée Rodin

formes humaines

par MICHELLE SEURIÈRE

FONDEE, il y a deux ans, par un groupe de sculpteurs français, la Biennale Internationale de Sculpture Contemporaine que préside avec son dévouement si éclairé Waldemar-George, présente, jusqu'au 30 mai, sous les somptueux feuillages des jardins du Musée Rodin, sa seconde manifestation.

Elle groupe, cette année, cent dix-neuf œuvres, dont quinze de l'admirable Charles Malfray (1887-1940). La rétrospective consacrée à ce grand sculpteur permet, une fois de plus, de voir avec quelle aisance magistrale il sut dire la transposition harmonieuse et équilibrée, accordée au seul rythme de son inspiration et de sa personnalité, du corps humain.

Pour les sculpteurs vivants, sur cent cinq, quarante-cinq jeunes ont été invités à se mêler à leurs aînés, tous connus. L'excellent principe de cette réunion de générations diverses veut démontrer qu'à travers les fluctuations inévitables, et souhaitables d'ailleurs, dans la conception de l'œuvre d'art, la pérennité de la sculpture prend sa source éternelle dans des thèmes d'essence humaine.

Car le titre de cette Biennale « Formes Humaines » est à lui seul un programme. Bien qu'il soit aisé de jouer sur les mots, et de prétendre que n'importe quelle élucubration formelle, du seul fait qu'elle soit conçue par le cerveau d'un homme, est une réalisation « humaine », il n'en demeure pas moins que les fondateurs de cette importante manifestation ont voulu, sans équivoque et sans étroitesse, d'esprit aussi, définir et limiter le royaume des formes que leurs invités auraient à explorer.

A mon sens, je trouve que leur généreuse largeur de vue a été sans doute parfois un peu excessive. On a admis ici quelques créations dont le seul lien avec le réel est un vague symbole, peu explicite au demeurant. Par ailleurs, d'autres sculptures donnent délibérément dans la représentation systématique. Mais « Formes Humaines », comme d'autres Salons actuels, entend sans doute moins démontrer la véracité d'un seul point de vue que permettre la comparaison entre différents aspects de l'art. Et n'est-ce pas, après tout, la suprême habileté pour guider le visiteur et lui permettre de choisir ?

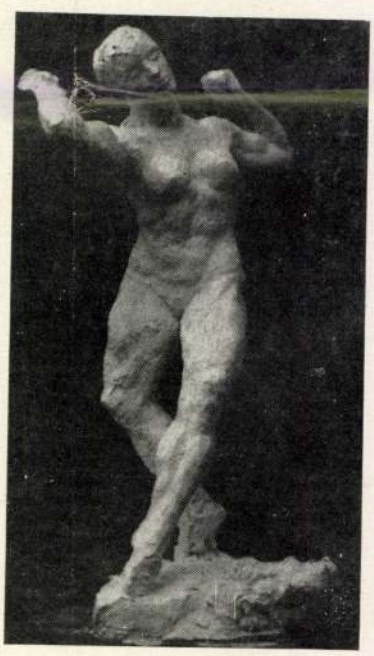

Gestalder. — Brigid devant le Dagda.

MELA MUTER

En 1913, Robert Kemp écrivait que Mela Muter, bien que jeune et belle, aimait reproduire la tristesse, la misère, la laideur. Nous avons vu beaucoup mieux depuis, ou plutôt pire.

En effet, ses personnages sont sonvent tristes mais elle leur conserve toujours leur dignité. Elle n'utilise aucune outrance, sa sincérité est totale. Sa pitié se traduit par de la douceur et elle donne de la noblesse aux humbles. Elle ne les accable pas de malformations par des grossissements abusifs et rien n'est plus émouvant que la tête de ce chien posée sur le genou de l'infirme jouant de la guitare.

La peinture de Mela Muter a de la grandeur et ses qualités techniques s'accompagnent d'une rare sensibilité. Le misérabilisme que bien des peintres cultivent paraît lamentable près de la profondeur des sentiments que l'on constate ici.

Les paysages ont la même dignité et leur sérénité s'accompagne d'une même émotion discrète. Il n'y a pas de violence ni d'éclat, mais toujours un métier proble où tout est traduit comme il doit l'être dans la plénitude des couleurs aux tonalités souvent assourdies.

(Galerie J.-C. Bellier, jusqu'au 27 mai.) **J. M.**

MAURICE SAVREUX

Maurice Savreux, cet octogénaire, demeure d'une surprenante jeunesse, jeunesse de l'œil, de la main, et qui traduisent la jeunesse du cœur. Tout dans cette exposition respire l'amour de la vie et le bonheur qu'elle peut donner à qui sait la regarder. Savreux, cette fois-ci, nous propose un ensemble d'aquarelles, légères, colorées et lumineuses, de gouaches, dessins et pastels, technique trop peu employée aujourd'hui. Et les bouquets qu'il nous offre rappellent, dans leur ordonnance, que le pastelliste travailla longtemps pour Sèvres. Quelques monotypes complètent la gamme des techniques, fort étendue, que le peintre pratique. Ces paysages du Midi, ces marines méditerranéennes, ces natures mortes, donnent à l'œil du plaisir.

(Atelier Matignon, jusqu'au 28 mai.) **J. D.**

GARCIA-FONS

Cette peinture est un éblouissement. Les couleurs éclatent sur la toile sans aller toutefois jusqu'à la confusion. C'est un jaillissement de vie et de joie, particulièrement lorsque le jeu des vagues et des embruns a inspiré le peintre. Il accentue parfois la largeur des corps pour prolonger leur mouvement. Cet enthousiasme bouscule sans doute les plans dans les paysages où les plantes et la terre s'enchevêtrent. Une cascade cependant conserve son rythme et a beaucoup de charme.

(Galerie Framond.) **J. M.**

du Xe au XXe siècle

Piroska Szanto (1913). — Oignons diaboliques, fusain, pastel sur papier.

Adam Manyoki (1673-1757). — Portrait de la baronne Swihowska Rakoczi, huile sur toile.

modèle. La « Crucifixion », autre panneau du même retable, avec son Turc furieux, à gauche, la main gantée sur son yatagan, est aussi fort, mais, comme l'exige le sujet, moins détendu. On a d'ailleurs amené du musée de Lille une « Adoration des Mages » qui paraît bien aussi l'œuvre du même artiste : les confrontations de ce genre sont des bénéfices de pareilles expositions.

Avec le maître M.S. nous sommes en pleine Renaissance. L'esprit en avait d'ailleurs été annoncé par les œuvres que contenaient les collections du roi Mathias Corvin, précoce protecteur des humanistes : il avait notamment des manuscrits peints d'une exceptionnelle richesse, dont la qualité n'égale cependant pas celle des manuscrits français, et une orfèvrerie qui renoue la tradition de celle des hautes époques, bien qu'avec ses granulations et ses godrons, elle soit un peu compliquée.

Fonts baptismaux en bronze provenant de Liptotepla, travail du XIVe siècle.

La statuaire baroque s'apparente de nouveau avec l'allemande, celle de Gunther, par exemple. Il s'est trouvé, par bonheur, dans les collections du musée de Tours, auquel préside Boris Lossky — l'un des organisateurs, par parenthèse — de l'exposition, une fougueuse esquisse de Maulpertsch. Sans elle, le nom de ce très grand artiste, maître incontesté de l'école des fresquistes allemands du XVIIIe siècle, aurait cruellement fait défaut. Sans doute, Maulpertsch est né en Souabe et s'est formé en Autriche, mais il a décoré un grand nombre d'abbayes hongroises. Il y a eu autrefois à Paris, une exposition de ses esquisses, dont le clair-obscur est parfois presque digne de Rembrandt et dont la fantaisie débridée se moque des vraisemblances. On devrait bien recommencer. Ceux qui ont vu à Vienne, l'église des Piaristes ont subi le choc Maulpertsch. Manyjoki, dans son solide portrait de François II et Rakoczy, voudrait bien, lui aussi, ressembler à Rembrandt, mais reste scolaire ! Lossky a tiré du Musée chrétien d'Estergom deux tableautins populaires, comme aurait pu en peindre un Longhi très maladroit : ils témoignent de l'instinct pictural vif dans ce pays.

A partir du XIXe siècle, la Hongrie, comme toute l'Europe, s'oriente vers la France. Elle a son peintre de Barbizon, Laszlo Paal, un fort beau peintre, d'ailleurs. Elle a eu surtout son faux génie, Munkacsy, dont les succès de Salon furent prodigieux. Avec quelle mélancolie nous regardons aujourd'hui les tableaux mélodromatiques à la sauce noire de ce favori de la fortune. Et pourtant, on a découvert de lui un tableau inattendu à la manière de Turner. Après tout, Munkacsy aurait pu être un peintre... La place d'honneur, pour le XIXe siècle, et une place d'honneur méritée, a été donnée au « Déjeuner sur l'herbe » de Pal Szinyei Merse, un tableau parfaitement inattendu, dont on jurerait qu'il s'inspire de Manet. Or, il apparaît bien que l'artiste ignorait les impressionnistes. Sans doute, avait-il deviné quelque chose à travers les tableaux de Courbet et à travers son maître Böcklin. Mais quelle curieuse divination ?

Dans les livres sur les Nabis, on rencontre familièrement le nom de Rippl Ronai, mais pour nous ce n'était qu'un nom. Voici qu'il va évoquer une peinture fort distinguée, assez voisine de celle de Vuillard, bien que ce soit par un portrait de Bonnard qu'il se manifeste à l'exposition. Un fort bon portrait d'ailleurs. Ces descendants des farouches cavaliers qui firent autrefois trembler l'Europe, semblent plus doués pour l'intimité que pour la violence.

P. C.

Janos Marton Stock (1742-1800). — Portrait de femme, huile sur cuivre, 1793.

Pierre Ambrogiani. — Jeune femme. (Photo Marc Vaux.)

Un tempérament origina

AMBROGIANI

La force et la puissance

par Jean DALEVÈZE

TOUT est force et puissance chez Ambrogiani, dans sa peinture et dans l'homme. Large d'épaules, rond, massif, comme une tour, avec, derrière la meurtrière des paupières, le regard aigu qui épie, il maçonne et truelle la pâte sur sa toile. Et puis, lorsqu'il prend le crayon, la plume ou le roseau taillé, d'une main infaillible, il trace sur le papier blanc l'arabesque la plus dépouillée, la plus émouvante, qu'un corps de femme peut inscrire dans la lumière. Il n'y a pas là contradiction, ni même opposition. Au regard superficiel, il pourrait paraître surprenant que tel paysage, coloré, violent, coulé dans la matière épaisse, brutal peut-être, soit de la même main que ces lignes pures, simples et harmonieuses, qui font mystérieusement naître les volumes. Mais à qui regarde de plus près, il apparaît que ce paysage-là, Ambrogiani n'aurait pas pu l'établir, le construire comme il le fait, s'il ne possédait d'abord une grande science de dessinateur ; et puis, cette violence, cette brutalité, on s'aperçoit rapidement qu'elles masquent une sensibilité, une finesse, qu'elles ne sauraient longtemps dissimuler. Peintures et dessins traduisent la même joie devant la vie, le même besoin, de la posséder.

S'il y a dualisme, chez lui, il est dans sa première vocation de sculpteur, qui s'épanouit dans ses dessins, et son besoin d'exprimer la couleur et de s'exprimer par elle, qui explose dans ses toiles. Tout enfant, cet autodidacte poussé par une nécessité intérieure commence à modeler des visages et des masques. Ce sont les volumes qui l'intéressent alors, ce plaisir des mains au contact de la matière molle qu'elles façonnent. Il lui en reste quelque chose dans la sensualité avec laquelle il travaille sa pâte épaisse sur la toile.

Autodidacte, comment ne le serait-il pas ? A douze ans, comme son père, il entre dans l'administration des postes. Le voilà porteur de dépêches, toujours dehors, mêlé à la vie grouillante, haute en couleurs, de ce Marseille de l'autre après-guerre. Plus tard, il sera facteur, et ne quittera l'administration que la quarantaine passée, après la dernière guerre, en 1950. Mais pendant toutes ces années, ce Corse têtu, et qui sait bien ce qu'il veut, et qui, d'ai ne pourrait pas faire autre parce que là est sa vocatio vaille, peint, dessine. Dep temps où il façonnait de tons, il n'a pas cessé de ner. Et maintenant encore que matin il dessine dev modèle, fait ses gamme bien que lorsqu'il pose un sur le chevalet, le dessin tout prêt dans sa tête, morte ou paysage. Il s' de lui-même, il n'est pas de le fixer sur la toile, A giani peut attaquer direct son tableau, couleur aprè leur, en larges touches, grasses. Et si cela ne vie comme il le veut, il aban et recommence.

Ambrogiani n'est pas par les écoles, mais il y a tié des aînés, Seyssaud, baud, Desnoyer, et puis il y musées. Ceux qu'il trouve tée de sa main, à Montp Aix, Grenoble, plus loin, e gique, en Angleterre, en gne, en Italie, en Hollan fréquentation des maîtres vous en apprend beaucoup

Pierre Ambrogiani. — Paysage. (Photo Marc Vaux.)

Pierre Ambr

1021

M. S. mester

Nyomozás M. S. mester után

REKONSTRUÁLNAK EGY RÉGI TÉMÁT

Takács Gábor rendezőnek, a fafaragás motívumait kutató *Világfák-életfák* című filmjét nemrég mutatták be. A premier idejére a rendező már újabb filmjének forgatását is befejezte. Az egymáshoz esztendők óta hűséges páros — *Takács Gábor* rendező és *Váncsa Lajos* operatőr — közös munkája volt többek között a Színek és formák a festészetben című kitűnő kisfilm is. Most ismét képzőművészeti témát kutattak fel: a késő-középkori magyarországi festő, M. S. mester alkotásairól készítettek 13 perces filmet. Mit tudunk M. S. mesterről? A lexikonokból csak annyit: a középkori magyarországi festészet legszebb emlékei M. S. mesternek az egykori selmecbányai templom főoltárához tartozó táblaképei. Ki volt tulajdonképpen M. S. mester?

Antolban található

— A film erre nem tud választ adni, éppen úgy, mint a művészettörténet sem. Hol született, s mi volt a neve, gazdag volt-e munkássága? — mint titkot őrzik az elmúlt századok — mondja Takács Gábor. — Nem derült fény származására sem, tulajdonképpen alig tudunk többet róla, mint azt, hogy fennmaradt táblaképei közül négy az *Esztergomi Keresztény Múzeumban*, egy-egy pedig a *Budapesti Szépművészeti Múzeumban* és a csehszlovákiai *Antolban található*. Őrzik egy-egy alkotását *Lille-ben és Varsóban* is. A táblaképek feltehetően a *selmecbányai Szent Katalin*-templom főoltárán álltak, a középkori templomot később erőddé alakították át, maradványai ma is láthatók.

A színes rövidfilm nemcsak bemutatja a fennmaradt hat táblaképet, hanem a nézők egy közös kompozícióban is láthatják a szárnyas oltárt díszítő, föltehetően nyolc képet. Miből következtettek arra, hogy a kompozíció nyolc képből állt? A film művészei a képzőművészeti nyomozáshoz segítségül hívták *Mojzer Miklós* művészettörténészt és *Sárközi Endrét*, a népszerű-tudományos filmstúdió grafikusát.

A megmaradt csap

— M. S. mester Krisztus történetét festette meg, a múzeumokban őrzött képek e legenda állomásai. Az esztergomi múzeum tulajdonában levő festmények; *a Krisztus az olajfák hegyén, a Keresztvitel, a Keresztrefeszítés és a Feltámadás, a Szépművészeti Múzeumé a Vizitáció, az Antolban levő kép pedig a Jézus születése címet kaphatná* — mondja Sárközi Endre. — Igy elsősorban a Krisztus-legendából, valamint a történetet feldolgozó korabeli mesterek alkotásaiból következtettünk arra, hogy hiányzik az Angyali üdvözlet és A háromkirályok imádása. A másik nyom, hogy a képeket csapokkal illesztették egymáshoz, amikor az oltárra helyezték. A megmaradt kereteken megtalálhatók a csapok. Ez igazolni látszik, hogy a hat kép összefüggő kompozíció.

Levágtak belőlük

A két elkallódott vagy megsemmisült képet a grafikus rekonstruálta a korabeli művészek festményeinek, metszeteinek, valamint M. S. mesternek a Lille-ben és Varsóban őrzött képei segítségével. A filmesek nem kívánják a festmények eredetiségének hatását kelteni, mindössze a témát akarták rekonstruálni. A két kép ugyanis grafika, amely élesen elhatárolódik a színes festményektől. A fennmaradt táblaképek különböző méretűek, valamikor levágtak belőlük, belevágva a kompozícióba. A hiányzó részeket is pótolta a grafikus. A kamerával kiragadták a legkisebb részleteket, és egységes kompozícióba illesztik például a különböző képek tájrészleteit, a szerszámokat vagy az emberi alakokat, így jellemezve a mester munkásságát.

(sebes)

ESTI HÍRLAP
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

Ber

Tízezer
kori fogol
tegnap
az ottani
bor felsz
évfordulój
kezési s
vevő tömegből táblák emelkedtek ki, amelyek az NSZK-ban fenyegető újnáci veszélyre figyelmeztettek.

POLITIKAI

JÚNIUSRA

elkészül az új közúti felüljáró

A Városházán közölték: *ég az év első felében át-ják a forgalomnak a X. kerületi, Dózsa György on épülő közúti felüljá-t* — jelenti Fehér Péter, MTI munkatársa. — A millió forint beruházás-l megvalósuló híd egyéb-nt csak egy része — el-lépése — lesz annak a gyszabású rekonstruk-ós tervnek, amelyet

a vasút-közút kereszteződések megszüntetésére állított össze a Fővárosi Tanács.

z elgondolások valóra áltását sürgeti, hogy a oroksári út, illetve a folytásaként Budapest határa felé tartó Dózsa György

s hozzálátnak az Ócsai úti kereszteződés rendezéséhez. 1971-ben a megnövekedett forgalmi igényeknek megfelelően *korszerűsítik a Marx Károly úti kereszteződést* — itt a MÁV kelebiai vonala halad át —, s 1972—73-ban vehetik majd birtokukba a fővárosiak *az Ócsai út—Haraszti út torkolatánál* épülő felüljárót.

A munka jelentős része most a Dózsa György út—Nagy Sándor utca kereszteződésénél folyik. Itt már kibontakoztak a leendő korszerű csomópont körvonalai: javában dolgoznak a mélyépítők, fektetik a közműhálózat csöveit, vezetékeit, alapozzák a hídfőket, a pilléreket, építik a hídpálya felüljáróit.

A híd Soroksári úti tengelyében ívelő hossza 220 méter, a járművek két nyomsávon haladhatnak majd át rajta.

Érdesített műanyag burkolattal fedik majd az útpályákat.

A Dózsa György út—Nagy Sándor utcai kereszteződésben eddig *fénysorompó* működött, *gyakoriak voltak a közlekedési dugók*, a kisebb-nagyobb balesetek. A közlekedési szakemberek adatai szerint *a HÉV naponta mintegy tízezer járművet kényszerített itt hosszabb-rövidebb várakozásra.*

A szakemberek remélik, hogy május végén már hozzákezdhetnek a hídelemek beemeléséhez, s az azt követő néhány héten belül az avatásra is sor kerülhet.

A KAMBODZSAI EGYSÉ KÉPVISELETÉBEN

KÜLDÖTTSÉG TANZÁ

Tokió, április 13.
Az Új-Kína hírügynökség jelenti, hogy ma *Penn*

M. S. mester

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPTÖ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1990 12

NÉPSZABADSÁG

Budapest

Remekművek a Budavári Palotában

800 év magyar művészetének remekműveit tárja a közönség elé a vasárnap a *Budavári Palotában* nyíló nagyszabású kiállítás. A páratlan értékű műkincsekből álló anyagot a *Magyar Nemzeti Galéria* és a *Szépművészeti Múzeum* gyűjteményéből válogatták azzal a céllal, hogy a szeptemberben Budapesten ülésező nemzetközi művészettörténész-kongresszus résztvevőinek is módjukban álljon áttekintést nyerni a magyar művészet fejlődéséről.

A kiállítás első része képzőművészeti és iparművészeti remekeket mutat be a XI—XIII. századtól egészen 1800-ig. A többi között kiállítják *M. S.* mester csodálatos szépségű, 1506-ban készült *Vizitáció* című festményét, s az újonnan restaurált *jánosréti fooltárt*, valamint *Mányoki Ádám* híres *Rákóczi-portréját*. A kiállítás második része a XIX. század képzőművészetét illusztrálja, a többi között *Barabás Miklós*, *Markó Károly*, *Székely Bertalan*, *Munkácsy Mihály* és *Szinyei Merse Pál* alkotásai segítségével.

SZABAD NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-749, 340-724

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Csütörtökön a Magyar
Földtani Intézetben meg
az Unesco nemzetközi
konferenciája, amelynek
az úgynevezett *nemzetki*
giai korrelációs program
zása. A tanácskozást — a
magyarországi megrende
ben hozzájárulás a Földt
zet centenáriumának mé
ünnepléséhez — *dr. Fülöp József,*
az intézet igazgatója nyitotta meg.

genek kevésbé ismert fejezeteit. Megállapították, hogy a magyar internacionalista részt vett *az itteni mezőgazdasági szövetkezetek létrehozásában.* Gyakran találkozott földművesekkel és állattenyésztőkkel, magyarázta nekik *Lenin* tanításait, mesélt Magyarországról. Zalka Máté életét eleveníti fel *Oleg Mackevics* almaatai újságíró *Fejezetek Lukács tábornok életéből* című most megjelent könyve.

ÍZIÓ MAI MŰSORÁBÓL

M. S. mester
1021

1969 SEP 28

1969. SZEPTEMBER 28.

Magyar remekművek

Kiállítás a Budavári Palotában

Kilenc évszázad művészetének alakulásáról ad számot ez a Budavári Palotában megrendezett kiállítás. A magyarországi művészeti alkotások legszebb darabjait mutatják be a XIX. századot bezárólag.

Tanulságos kiállítás ez. A régmúlt korokból kevés mű maradt fenn. Ez arra utal, hogy a középkorban és főleg a másfélszázados török megszállás alatt elveszett, megsemmisült a becses művészeti alkotások jelentős része. Így főleg csak Erdély, a Felvidék és a Dunántúl nyugati sávjában megőrzött emlékek maradtak ránk, és ezek egy hajdanvolt virágzó művészetre utalnak.

Egyházművészetünk remekei, a csodálatos szépségű Madonna-szobrok, festett táblaképek, szárnyasoltárok uralják a kiállítás első részét. Többek ezek, mint a templomokhoz tartozó képek, hiszen akik festették, azok korukat is megjelenítették. Az ábrázolt jeleneteken a háttérben az épületek, szobafestők, bútorok, az ember használati tárgyai, ruházata arról a korról ad hírt, amelyben ezek az alkotások születtek. Hogy mennyire kötődött a saját korához a festő, arra jellemző a Németújvárról származó *Madonna*. Ezen a képen a gyermekét váró Madonnát úgy örökítette meg a művész, amint éppen fonással foglalatoskodik.

A korai korszakban a művészek csak nevük kezdőbetűjével jelezték a műveket. A művészettörténetbe így PN-mester, vagy MS-mester néven vonultak be. Az utóbbi MS-mester éppen a középkori hazai festőknek volt legjelentősebb művésze. Legszebb alkotása, a *Mária találkozása Erzsébettel*, a kiállításon is látható. A törökök kiűzése után a művészi élet is fellendült. E korszakban olyanok alkotásai maradtak fenn, mint *Mányoki Ádám, Bogdány Jakab*, vagy *Dorfmeister István* festményei. A hazai kultúrát gyarapították olyan külföldről hozzánk érkezettek, mint a szobrász *Donner*, vagy a kitűnő festő *Maulbertsch*.

A kiállítás másik fele a XIX. század művészetét tárja elénk. A század első fele a nemzeti megújhodás kora. Az írók, költők lelkesítése nyomán a hazai művészek a maguk kifejezési eszközeivel tevékenykedtek a haza, a magyar művészet felvirágoztatásán. E korban az első magyar szobrász *Ferenczy István*, az első festők *Barabás Miklós, Madarász Viktor, Székely Bertalan, Munkácsy Mihály, Paál László, Szinyei Merse Pál* —, hogy csak a legjelentősebbeket említsük. Műveikkel sajátos nemzeti művészetet hoztak létre, kultúránk gazdagodását segítették elő.

Iparművészeti alkotásokban is gyönyörködhet a kiállítás látogató közönsége. Leggazdagabban az ötvösművészet szerepel. Domborított, vésett, zománccal díszített, változatos formájú edények, használati tárgyak, ékszerek vallanak a különböző korok művészi irányzatairól, az emberek ízléséről. Szépen faragott kelengyeládák, szekrények, habánedények, virágdíszes, állatfigurás textilek, színes pergamentkötésű könyvek, bábsütő formák mind hozzátartoznak művészeti emlékeinkhez s ezért kaptak helyet itt is.

Bár a kiállított tárgyak jelentős részét már korábban is láthattuk múzeumainkban, de így, a különböző művészeti ágak remekei egymás mellett, egymást kiegészítve teljesebb képet nyújtanak a mai embernek ahhoz, hogy megértse és értékelje a magyar kultúra e nagyszerű örökségét.

Kőműves Gyula

SZABAD FÖLD
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZOLGÁLAT
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Aranyérmet nyert Lipcsében a tokaji aszu. Képünkön Papp Ágnes, a Monimpex Külkereskedelmi Vállalat képviselője átveszi a rangos elismerést.

M. Sinegled
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 SEP 2[illegible]
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen
1021

Kongresszus a művészetről

Michelangelo tudósai, Matisse értői, a barokk vallatói Bizánc felséges művészetének beavatottai — több híres művészettörténész van a mostani napokban Budapesten, mint a világ más helyein együttvéve. És ha más szenzációja nem lenne a Tudományos Akadémián szeptember 15-én megnyílt XXII. Nemzetközi Művészettörténeti Kongresszusnak, mint az, hogy egybegyűjti e szép tudományág huszonöt országból érkező négyszázötven kiváló művelőjét, akkor is figyelmet érdemelne a tanácskozás. Ám a rendezvény jelentősége túlnő azon az önmagában is ritka eseményen, hogy megjelenik a reneszánsz művészetének kitűnő szaktekintélye, az ötven esztendeje külföldön dolgozó világhírű Tolnay Károly professzor (a harmincas évek végén járt utoljára szülőhazájában), többet jelent annál, hogy fogadja üléstermében André Chastellt, a Sorbonne neves professzorát, Angulot, a madridi Prado főigazgatóját, vagy Lazarjev akadémikust, a kitűnő szovjet tudóst, s kartársait. Ennek az első olvasásra talán nagyon is „szakmai ízű" tudóstanácskozásnak sok olyan vonatkozása van, amely minden, kultúránk, tudományunk iránt érdeklődőt elgondolkodtat.

Ha azt írjuk, 1896 óta nem volt ilyen tanácskozás Budapesten, talán már érzékeltetjük az esemény jelentőségét. Ha azt is leírjuk, hogy ez az első ilyen találkozás, amelyet szocialista országban rendez meg az Unesco művészettörténeti világszervezete, még többet mondtunk a budapesti találkozó fontosságáról. De ha azt is meggondoljuk, hogy a legutóbbi tíz esztendőben ilyen nemzetközi kongresszus Párizsban, New Yorkban és Bonnban volt, ha ezeken az elöd-színhelyeken végignézünk, nem kétséges mekkora elismerése a magyar művészettörténeti munkának ez a Budapestre kitűzött kongresszus.

Elismerése annak a tudományágnak, amely nagy szellemi teljesítményeivel — hazájában sem elég ismert. Dicsérete annak a kétszáz szakembernek, akik a négyszázötven külföldi tudóst ezekben a napokban vendégül látják, s maguk is mintegy negyven előadással, hozzászólással jelentkeznek. Ha összeraknánk emlékezetben a magyar műtörténészekről megjelent szétszórt külföldi híreket — kitüntették, előadást tartott, egyetemre hívták meg, szakértő bizottságba vállasztották — könnyen kikerekedne az a kitűnő teljesítmény, amelyet a kongresszus helyét kiválasztó bizottság most hitelesített. Nem véletlen az sem, hogy a művészettörténészek bizottságában a Comité International d'Histoire de l'Art-ban (CIHA) magyar műtörténész professzor az egyik választott elnökségi tag, még kevésbé véletlen, hogy a Bécsben évenként kiadott rangos Herder-díjat most már három esztendeje egy-egy magyar művészettörténész — reneszánsz-tudós professzor, kö[illegible]ori építészetet kutató műemléki szakember, gra[illegible]művészettel foglalkozó muzeológus — hozza el, s [illegible]var művészettörténészek megbecsült részvevői [illegible]nemzetközi tudományos tanácskozásnak. Buda[illegible]fesszor tart előadásokat az olasz barokk épí[illegible]lasz szabadegyetemeken, magyar szakembert is hívtak az árvíz idején tönkrement művek restaurálásához Firenzébe, a Szépművészeti Múzeum tudósának spanyol művészetről szóló könyvét spanyol kiadó jelenteti meg, s hollandiai kiadó egy másik magyar holland festészetről írt munkáját. A magyar művészettörténészek itthon kiadott idegen nyelvű könyve mind elkel Európában, mert Európa-szerte sok rangos szakmai folyóirat rangos szerzőjeként ismeretesek, s az új Művészeti Lexikont, amely csaknem az egész szakma közös, nagy alkotása, egészében megveszi, lefordíttatja egy kiadó Olaszországban, a művészet és a művészettörténetírás évszázados hazájában.

Ezek csak kiragadott példák, figyelmeztetnek arra, ami a kongresszus nélkül nem jutna eszünkbe: kitűnő teljesítményt nyújt ez a tudományág. S hogy mikor hátja ennek hasznát a nem szakember? Szinte mindig. Nemcsak, ha művészeti könyvet olvas, nemcsak akkor, ha kiállításra megy, ha katalógust néz. Ha értékes remekműről készült képeslapot vásárol, ha bélyeget ragaszt rá, s ízléses a bélyeg képe, ha történelmi filmet néz, és elbűvöli a kosztüm, sőt, ha modern bútort vásárol, abban is benne van a kutató, tanító művészettörténészek munkája.

De a kongresszus nemcsak arra alkalom, hogy ezen elgondolkodjunk. A kongresszus fontos alkalmat jelent a magyar művészettörténeten kívül a magyar művészet, a magyar kultúra megismertetésére. Kanadától Japánig, a Szovjetuniótól Portugáliáig a világ minden tájáról érkeznek az európai művészet ismerői, s ha a záróülés után elmennek tőlünk, valamennyien egy kevéssé a magyar művészet ismerői is lesznek. A tanulmányi kirándulások, a múzeumok ez alkalommal rendezett rangos bemutatói, a megjelentetett idegen nyelvű kiadványok — s nem utolsósorban a magyar kollégákkal való találkozás — mind azt szolgálja, hogy az ide érkezett négyszázötven művészettörténész megismerje például Esztergomot és Mátyás visegrádi palotáját, M. S. mester és Derkovits halhatatlan műveit, Szent Dorottya híres gótikus szobrát és a debreceni Nagytemplomot; a magyar művészetet. Olyan közönség látja most évszázadok magyar alkotásait, amelynek hivatása, szenvedélye a remekművek felfedezése, és nemcsak észreveszi a műalkotást, hivatalból terjeszti is hírét. A régi és modern magyar művészetet még mindig nem ismeri eléggé a világ, pedig megismerése mindig meglepetést kelt a szakértőkben. Ez a kongresszus azt is jelenti, hogy művészetünknek sok új ismerője, — avatott népszerűsítője — lesz világszerte.

Mai életünk megismerésétől a tudományos kapcsolatok sűrűsödéséig sorolhatnánk egy ilyen tanácskozás közérdekű eredményeit. Ez a kongresszus elsősorban mégis azt jelenti: a világ tudósai Amerikától a Szovjetunióig, Spanyolországtól Csehszlovákiáig összeülnek és a művészet, az emberi alkotás jegyében tanácskoznak Budapesten.

A tudományos hasznon kívül eredménynek mégis ez a legnagyobb.

B. G.

APRÓHIRDETÉSI

HÁZ

Konzervgyár közelében kétszoba-összkomfortos ház eladó. Ménróth u. 4.

Konzervgyárhoz közel háromszoba-összkomfortos családi ház eladó. Kerekes telep. Sörés u. 19.

Eladó olcsón Fancsika 70. sz. tanya, 887 négyszögöl földdel. Veressné.

LAKÁS

Elcserélem nagyerdei villanegyedben levő kétszobás főbérleti lakásomat három vagy három és fél szobásra, költségtérítéssel. „Jó levegő" jeligére ajánlatot a kiadóba kérek.

Elcserélem két nagyszoba, konyha, spájz, kamra, pincéből álló lakásom (víz, gáz, W. C. bent) kicsi kétszobásra. Kígyó u. Árpád tér 10., 5. ajtó.

INGATLAN

Boldogkertben, Kavics u. 25. sz. telek sürgősen eladó.

Egy hold gyümölcsös, cserépkályha és Musica zongora eladó. Szabadság útja 79.

Eladó 560 négyszögöl szőlő-gyümölcsös, hétvégi házzal, Kondoroson. Érdeklődni Simonffy u. 2. B., II. emelet. Telefon: 11-920.

220 négyszögöl szőlő eladó. Sárándi állomással szemben, harmadik dűlőben, terméssel együtt. Érdeklődni Debrecen, Vörös Hadsereg útja 77. Tóháti női szabónál.

Családi ház építésére alkalmas telek eladó a Vágóhídnál. Mészáros és Ödön u. sarok. Érdeklődni naponta, du. 17 órakor.

ALBÉRLET

JÁRMŰ

Üzemképes állapotban BMV személygépkocsi eladó. Csörsz u. 13. szám.

Jó állapotban levő CG Wartburg gépkocsi eladó. Domb u. 16. Ekli.

Eladó jó állapotban levő 1 db 450-es, 1 db 350-es Csepel Diesel tehergépkocsi. Érdeklődni Búzakalász Mtsz Debrecen, Pásti u. 5. szám.

MZ 250 kcm-es motor eladó. Béke útja 66. Vasárnap 9-től.

ÁLLÁS

Keresek idős nénit, nyugdíjast, bentlakással, családtagként, gyermekemhez. Lehel u. 60.

Két gyermek mellé gondozót elvállalunk. Lakást, étkezést biztosítunk. 7 hónap időtartamra. Józsa, Deák u. 37.

Termelőszövetkezetek gépjavítási, üzemeltetési, műszaki fejlesztési és komplett gépesítési ügyvitel tervezését vállalja 20 éves mezőgazdasági gyakorlattal gépészmérnök. Értesítést Magyar Hirdető debreceni kirendeltsége „Gazdaságos üzemeltetés" jeligére.

Felvennék fél napra 5 hónapos flamhoz háztartási alkalmazottat. Dr. Dolhayné, Szülészeti Klinika.

BÚTOR

Eladó Varia szobabútor farésze, darabonként is. Vasárnap egész nap. Béke útja 33., kereszтépület.

Jó karban levő konyhabútor, komplett, sürgősen eladó. Kölcsey u. 16. Sárosi.

ÁLLAT

Elrepült sárga, be[illegible] Bobiza nevű pa-

EGYÉB

Női irhabunda, kosztüm és fiú sötét öltöny eladó. Mester u. 22.

A Földesi Vegyes Ktsz présmunkát 40 tonnáig, síkköszörűs, marós, esztergályos és szerszámkészítő kapacitást ajánl fel, megrendeléseket azonnal elfogad.

Az MGV Debrecen, Püspökladányi Gépjavító Állomás vállalatok és költségvetési szervek részére eladásra felajánl Csepel 352 típusú tehergépkocsikat cserével vagy csere nélkül. Megegyezés egységáron, érdeklődni lehet 33 telefonon. Bartos.

Eladó szögletes mosógép, zománcozott babafürdőkád, kétrészes mosogatókagyló, lisztesláda, ajtólap, befőttes üvegek, kölcsönadó babamérleg. Poroszlay út 3.

200 literes boroshordó, 500 és 200 literes kád eladó. Poroszlay út 31., középső csengő.

Egy db nagyméretű, drapp, külföldi csempéből készült cserépkályha eladó. Szabadság útja 79.

Kifogástalan angolmechanikás, páncéltökés Foerster rövid zongora eladó. Érdeklődni naponta 6—7 óra között. Batthyány u. 5., fszt. 4. alatt.

Eladó modern, mély gyermekkocsi. Hámán Kató út 30., II. emelet 1.

Rózsati hibrid, díszcserje[illegible] ző virág választék díjmentes [illegible] ket. Tóth József, Budapest, III., Márton u. 30. Csillaghegy.

GARÁZS, A típusú, Dobozy lakótelepen eladó. Érdeklődni: dr. Forgács. Munkaidőben Kossuth u. 28., munkaidő után Erzsébet u. 8/XV., B lépcső, fszt. 1.

Kitűnő állapotban kombinálható olasz gyermekkocsi eladó igényesnek. Megtekinthető 18 órától. Petőfi tér, II. ép., II. em. 11. Bejárat bútorüzlet udvarán.

Prés eladó. Csengő u. 5., II. emelet 31. Hajnal utcából nyílik.

Fonott oldalú sportkocsi eladó. Ibolya u. 10. Czakó.

327 literes boroshordó eladó. Bethlen u. 4. szám.

Musica páncéltökés zongora eladó, vagy bérbeadó. Szabadság útja 79.

Értesítjük kedves vásárlóinkat, hogy import metlachilapunk a debreceni telepre megérkezett, kék, fehér, vörös színekben. A debreceni és vidéki telepeinken a cserépkályhák értékesítését OTP hitelakcióra megkezdjük. A vételár 20 százalékát kell előre befizetni. Használja ki akciónkat a fűtésidény beindulása előtt. Debreceni TÜZÉP Vállalat.

Új fehér teddy bunda és rövid zongora, (hibás) eladó. Erzsébet u. 42. A., fszt. 1.

Az Alföldi Üzemi Vendéglátó Vállalat vezetősége értesíti kedves vendégeit, hogy f. hó 31-én a Kossuth Lajos Tudományegyetem éttermében értékesítéssel egybekötött

Egyek Községi Tanács V. B. szakigazgatási szerve pályázatot hirdet a megüresedett építési előadói állás betöltésére. Feltételek: építőipari technikumi végzettség, tiszta hatósági erkölcsi bizonyítvány. Fizetés a 116/1960. Mű. sz. rendeletben meghatározva. Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban bármely nap, a községi tanácsnál.

5 éves gyakorlattal rendelkező autó-motorszerelőt felvesz az MHSZ Gépjárművezetőképző Iskola. Hegesztővizsgával rendelkezők előnyben részesülnek. Jelentkezés: Iskola u. 3.

BVM budapesti betonárugyára Budapest, XXI. (Csepel), Rákóczi F. u. 289. felvesz nődolgozókat gépi mozaiklapgyártó munkakörbe, fűtött munkahelyre. Betanulás két hét alatt. Kereset: 1600—2000 Ft-ig. Férfidolgozókat betonelemgyártó munkakörbe. Kereset: 2200—2800 Ft-ig. Szakmunkásképesítés gyáron belül megszerezhető. Továbbá legalább 10 éves gyakorlattal rendelkező üzemhez lakatosokat, valamint kőművest, asztalost, vizsgázott és segédfűtőket, őröket, portásokat, takarítónőket. Munkásszállást és naponta egyszeri meleg étkezést térítés ellenében biztosítunk. Kedvezményes utazási költséget térítünk. Felvétel esetén az első felutazási költséget kifizetjük. 44 órás munkahét, kéthetenként szabadszombat! Jelentkezés a gyár munkaügyi csoportjánál.

Karcagi Állami Gazdaságba felveszünk építőipari technikust művezetői munkakörbe, kőműveseket, építőipari segédmunkásokat és asztalost azonnali belépéssel, állandó munkára. Egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkező főállattenyésztőt. Állami gazdasági gyakorlattal rendelkező személyeket könyvelői és revizori munkakörbe.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság felvételt hirdet műszaki egyetem vízépítő mérnöki szakán végzett, valamint felső fokú vízgazdálkodási technikumi végzettséggel rendelkező szakemberek részé[illegible] tervezői, szakágazati és épí[illegible] munkakörbe, hajdúszobo[illegible]

és eljáró[illegible] mint férf[illegible] nali belé[illegible] nomkötöt[illegible] Görbe u.

Gabona gozó Vál[illegible] szakmunl[illegible] Böszörmé[illegible] tó üzem.

Gyógys[illegible] recen, K[illegible] vételre k[illegible] vítására[illegible] rész szak[illegible] munkást.

Anyagk[illegible] belépésse[illegible] díjas alk[illegible] ges. Haj[illegible] ménysepr[illegible] lat. Debr[illegible]

Jó kere[illegible] rakodókat[illegible] hoz női [illegible] kisegítő f[illegible] tővizsgáva[illegible] tost és g[illegible] veszünk. [illegible] cen, Diós[illegible]

Költségv[illegible] építéstech[illegible] és kivitel[illegible] kalmaz[illegible] (Debrecer[illegible] 2—4. sz.). [illegible] ságon, fi[illegible] rint.

1 fő[illegible] lehetőleg[illegible] korlattal, [illegible] viteli gy[illegible] nyugdíja[illegible] re felves[illegible] Szakmun[illegible] Burgundi[illegible]

Debrec[illegible] lalat fel[illegible] nyező, [illegible] hegesztő, [illegible] talos, k[illegible] kat, pál[illegible] csitakarít[illegible] Blahán[illegible]

A Deb[illegible] nali bel[illegible] segédmu[illegible] munk[illegible] lye[illegible]

MS mester

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1967 MÁJ 19.

1021

Régi magyar művészet a Szépművészeti Múzeumban

A budapesti Szépművészeti Múzeum Régi magyar művészet címmel megnyitott új kiállításán több, eddig nem látott alkotásban gyönyörködhetnek az érdeklődők. A kiállítás anyaga magja lesz annak a nagyobb tárlatnak is, amelyet ez év őszán mutat be a múzeum Londonban. (A londoni kiállításon a most bemutatott táblaképek és faszobrok mellett kódexeket, textilt, kerámiát, ötvösműveket, bronzalkotásokat és kőtaragványokat is kiállítanak, keresztmetszetet adva a XIV. század közepétől a XVI. század közepéig terjedő magyar művészetből). Jelenleg a szlatvini Madonnát, a malduri három domborművet, a XV. századi városi festő- és szobrászműhelyek legkiválóbb emlékeit, a trencséni házioltárkát, a barkai Szent Dorottyát, a podolini Szent Katalint, majd a század második feléből a két mosóci táblát, a szepeshelyi festmények sorozatát, a XVI. századból pedig a világhírű MS mester Vizitáció című képét mutatják be többek között.

MAGAS [illegible]

hetőséggel azonnalra

felveszünk.

Vidékieknek ÉTKEZÉST és MUNKÁSSZÁLLÁST biztosítunk.

Vác- és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet Vác, Beloiannisz utca 3.

Ganz Mávag

BUDAPEST

felvesz esztergályos, marós,

VILLANYHEGESZTŐ SZAKMUNKÁSOKAT.

Térítéses vasútijegyet és szállást biztosítunk. Jelentkezés levélben Budapest, VIII., Vajda Péter u. 10.

M. S. mester

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1960 SEP 13

MAGYAR NEMZET
Budapest

Magyar remekművek *a Budavári Palotában*

A világ legkiválóbb művészettörténészei szeptember 15-től 30-ig Magyarországon tartják nemzetközi kongresszusukat. Művészettörténészeink és múzeumaink két éve készülnek erre a nevezetes eseményre, és igyekeznek bemutatni majdnem

ezer esztendő műemlékeiből

mindazt, ami túlélte a vészterhes évszázadokat, és mindazt a műalkotást, amelynek bemutatását a kiállítótermi adottságok lehetővé tesznek.

A kongresszus tiszteletére rendezett kiállítássorozat egyik kiemelkedő eseménye a *Magyar Nemzeti Galéria* és a *Szépművészeti Múzeum* közös kiállítása a Budavári Palotában. Képzőművészetünk XI. századtól a XIX. század végéig alkotott remekműveinek egy része kerül itt bemutatásra, az *Iparművészeti Múzeumtól* és a *Magyar Nemzeti Múzeumtól* kölcsönkért műtárgyalkkal kiegészítve. A mostani kiállítás anyagához hasonlóan még nem volt részük a látogatóknak. Önmagában jelentős már az is, hogy a kiállítás műtárgyai korban egyidősek a Palota történetével, sőt bizonyos mértékben a Budapesti Történeti Múzeum földszinti és alagsori kiállításaival is.

A két múzeum *Magyar remekművek* című kiállításán a Szépművészeti Múzeum a Régi Magyar Gyűjtemény régebben, és az utolsó két évben restaurált remekeit, a Nemzeti Galéria pedig XIX. századi gyűjteményének — festményeknek, szobroknak és grafikáknak — kiemelkedő darabjait mutatja be. Ezt az anyagot egészíti ki a kölcsön kapott ötvösművészeti anyag, és néhány biedermeier garnitúra.

A kiállítási terem kétharmadát a Szépművészeti Múzeum anyaga foglalja el,

románkori kőfaragványoktól késő barokk táblaképekig.

Aki látta a Szépművészeti Múzeum Régi Magyar Gyűjteményének két kis terembe elhelyezett állandó kiállítását, már csak abból is fogalmat alkothat magának arról, mennyi rejtett, újonnan restaurált műkincset láthat majd a budavári kiállításon, hogy a régi magyar anyag elhelyezésére több mint 200 méter hosszú falfelület áll rendelkezésre. Szerencsés megoldásnak bizonyult az is, hogy a Szépművészeti Múzeum két szárnyasoltárt a terem közepén állított fel.

A Nemzeti Galéria anyagában is bőven akad újdonság, bár több is telne a múzeum raktárba szorult, rejtett műremekekből.

A XIX. századi anyagnak jutó rész határozottan kevés nemzeti művészetünk újjászületésének bemutatására. A festmények egy része a grafikai folyosóra szorult. De ennek a kényszerhelyzetnek is megvan a haszna: XIX. századi festményben, szoborban és grafikában valóban a század művészetének gyöngyszemeit mutatja be a kiállítás, amelyen a szobrok és az Iparművészeti Múzeumtól kölcsön kapott két kis enteriőr nagyon szerencsésen szakítja meg, teszi otthonossá a festmények sorát.

Az ebben a teremsorban korábban rendezett kiállításokkal szemben újdonság, hogy a műtárgyakat — a már említett két szárnyasoltár kivételével — a falon, vagy a fal mellett helyezték el. Semmi zsúfoltság, semmi előretolt állvány sem szakítja meg az áttekintést — végig az „U" alakú terem egy-egy 30 méteres szakaszán. - Az installáció rendkívül egyszerű, minden figyelmet a műtárgyak kötnek le. A vitrinekben ragyognak a bíbor, vagy óarany bársonyon elhelyezett

ötvösművészeti remekek,

fényük a rejtett belső világítástól szikrázik, és mégsem hat zavarólag a terem általános világításának a lezárt reluxafüggönyök és a mennyezeti neoncsövek zöldes-fehér fényhatásában.

A látogatók *szeptember 16-tól tekinthetik meg a kiállítást* — az Erzsébet-híd felől a teraszos parkon át, vagy a Dózsa György-szobor mögött jobbra kanyarodó szerpentinen jutva el a Budavári Palota belső udvarára nyíló Ferdinánd-kapun át. A kiállítás — technikai okokból — az eddigi kijárati ajtó felől kezdődik és a terembe belépve először a *Jánosréti főoltárral*, majd *M. S. mester* világhírű *Vizitációjával* találjuk magunkat szembe. A kiállítás a korábbi bejárati ajtónál ér véget, ahol *Deák Ébner* Lajos és *Bihari* Sándor egy-egy festménye köti le figyelmünket búcsúzóul.

Márffy Albin

meg a kon
Így az új O
összetételéb
azt, hogy
egész társa

A beszám
felszólalt
evangélikus
Ferenc, az
zetének eln
né, a Kőb
üzemvezetőj
a Csepeli Cs
tője, *Nánási*
Tanács tagja
Magyar Nő
csának osztályvezetője, *Kovács* Dezsőné Kossuth-díjas pedagógus, a Béketanács alelnöke, dr. *Szamosközi* István református püspök és *Pethő* Tibor.

Az elnökség a beszámolót tudomásul véve úgy határozott, hogy indítványozza az októberben összeülő kongresszusnak: az Országos Béketanács tagjainak száma továbbra is 189 legyen. Ugyanakkor javasolja, hogy az Országos Elnökség létszámát a jelenlegi 47-ről 57-re, az alelnökökét 7-ről 13-ra emeljék. Ez módot nyújtana arra, hogy az elnökség, és az alelnöki kar összetétele jobban tükrözze a társadalmi és tömegszervezetek tevékeny szerepét a békemunkában. Jóváhagyták a kongresszus ötödik témabizottságának kiküldésére tett javaslatot is. Ez a bizottság *A békés rendezés feltételei a Közel-Keleten* című témát dolgozza majd ki. A bizottság elnöki tisztének ellátására *Darvasi* Istvánt, a Magyar Hírlap főszerkesztőjét és dr. Román Józsefet, a László-kór-

ból 12,7 és zabból 8,9 mázsa körül alakultak a holdankénti átlagok. Az összes gabonaterület 93 százalékát géppel aratták le. A gabonatermés ideiglenes eredménye lehetővé teszi, hogy *jelentős mennyiséget exportáljunk*, erre az utóbbi tíz évben még nem volt példa. Meggyőződésem — mondotta dr. Soós Gábor —, hogy kis-

Sajtótájékozta

Pénteken a sajtótájékoztatók özöne zajlott le a Budapesti Őszi Vásáron. Az első tájékoztatót a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat képviseletében dr. *Bors* Jenő igazgató tartotta. Bemutatták hanglemezen a fiatal magyar előadóművészeket, a gimnáziumi zeneoktatás segítésére készült, nyolc lemezből álló sorozatot. Elmondta az igazgató, hogy *Simándy* József és *Ágay* Karola főszereplésével, *Ferencsik* János vezényletével előkészítik a *Bánk*

HOTELBUSZ SZEGEDRE!

Indul 1969. szeptember 15-től, Budapest, Engels téri MÁVAUT pályaudvarról, minden

vasárnap, kedden és csütörtökön, 23.00 órakor

Érkezik Szegedre:
hétfőn, szerdán és pénteken 3.30 órakor

Indul Szegedről:
hétfőn, szerdán és pénteken 23.00 órakor

Érkezik Budapestre az Engels téri pályaudvarra, kedden, csütörtökön és szombaton 3.30 órakor

A HOTELBUSZON — JEGYZÉS SZERINT — HÁLÓHELY, ILLETVE ÜLŐHELY VÁLTHATÓ

Menetdíj: 77,— Ft

Hálóhely díja a menetdíjon felül 35,— Ft.

A helyek 21 órától elfoglalhatók és másnap reggel 7 óráig vehetők igénybe

20. sz. AKÖV

VOLÁN

MÁVAUT

BUDAPEST

M.S. mester

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KFT. BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 SEP 11

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1021

Vasárnap nyílik a „magyar remekművek" várbeli kiállítása

A Budavári Palotában „Magyar remekművek" címmel rendez kiállítást a Magyar Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum. A tárlat 800 év magyar művészetét mutatja be s a közönség elé tárja a régi magyar művészet kevésbé ismert emlékeit is. A reprezentatív kiállítást a nemzetközi művészettörténeti kongresszus alkalmából, vasárnap délelőtt nyitják meg.

— A kiállításon felvonultatják a magyar képző- és iparművészet emlékeit — a 11—13. századtól 1800-ig. Láthatják például az érdeklődők az Európa-szerte híres Dorottya-szobrot és M. S. mester 1526-ban készült „Vizitáció"-ját, amelyet „Mária és Erzsébet találkozása" címen ismernek a műkincsek kedvelői. Először itt mutatják be az újonnan restaurált úgynevezett János-réti főoltárt is. (MTI)

egjobb vétel
ott, a szabá
elhelyezett
juk. Ilyen es
áról sokszor
hang- és ké
mok befolyá
eltételeket.
nelyét és irá
dosan ki kell
ennek ellenér
jó képet és h
elelő tetőantenna segíthet a
ajon.

Legegyszerűbb tv-antenna
z ún. botantenna (ezt alkal-
nazzák a hordozható vevőké-

[illegible], amelyeket a vételi minőségre nagyon kényes tv-tulajdonosok szereltetnek fel a háztetőre, Yagi-antennáknak is nevezik. Kétségtelen, hogy sokkal jobb képet és hangot biztosítanak, mint az egyszerű antennák, különösen az adóállomástól távol eső területeken szembetűnő a minőségi különbség.

Néha előfordul, hogy egy-

M.S. master

UHQ 29.1968

A HUNGARIAN EXHIBITION IN LONDON

NIKOLAUS PEVSNER

HUNGARIAN ART TREASURES

In the eighteenth century England invented the steam engine, in the early nineteenth century the railway engine. Altogether, England was ahead of other countries in the Industrial Revolution. Hence England was also the first country in which the disastrous effect of industry on craft and design made itself felt. The remedy was thought to be a museum of the decorative arts, where manufacturers would find outstanding work of the past to imitate it.

That is the origin of the Victoria and Albert Museum which was opened in 1857. The façade is fifty years younger and nothing like as distinguished as that of the Museum of Decorative Art at Budapest, and behind are the vast halls which the mid-nineteenth century liked. This is where the exhibition of Hungarian Art Treasures had to go, and it was not an easy job to display objects of from a few centimetres to hardly more than two metres. It has been done admirably with a straightforward framework of timber, screen walls and a veil not too high up.

So one enters the exhibition, and one leaves it grateful for the generosity of the Hungarian authorities and speculating on what is specifically Hungarian. What then is it that strikes an English visitor as specially noteworthy, a visitor in my case who is an art historian and who has travelled a little in Hungary? The catalogue numbers 246 items. I can here, of course, single out only a few. Hungary in the Middle Ages lay on the eastern boundary of the western world. She was bound to look west for inspiration, to Italy and to South Germany, Austria, Bohemia. The Italian connection is patent in some of the architectural fragments of the twelfth century, the Germano–Austrian connection in all the Late Gothic painting and sculpture. Much of the painting, but by no means all, is indeed frontier work, provincial and aesthetically indifferent work, but the provincial can have a quality of its own, and the flatness of the Annunciation by Master G. H. of 1471 and

W: We said, didn't we, that our marriage wouldn't be like all the others'. We shall never be bored, we'll always have something to say to each other, won't turn up our nose at everything, we shall never quarrel, or get a divorce... I want to have a few good laughs yet, I want two or three children, and I want them to study music. Please go and ring for a cab.

THE SAVIOUR

It was ten o'clock in the morning when the author finished his new play. The evening before he had still had two difficult scenes to write. He had worked right through the night making himself at least ten cups of coffee and walking at least 10 miles up and down in his narrow hotel room. In spite of it he felt fresh now as if he had no body, he felt happy as if life had suddenly turned beautiful, he felt free as if the world had ceased to exist.

He made yet another cup of coffee. He walked down to the shore. He looked for the boatman.

"Can you take me out for a while, Uncle Volentik?" he asked the boatman.

"Please get in," the boatman said.

There were clouds in the sky but not a breeze stirred. The lake was smooth, grey and sparkling just like a huge sheet of mica. Uncle Volentik rowed with short, brisk strokes as is customary on Lake Balaton.

"What do you think?" the writer asked when they had covered quite a distance. "Can we be seen from the shore?"

"Oh, yes," the boatman said.

He rowed on. The red tiles on the roof of the holiday home were gradually hidden by trees. Only the green of the shore and the smoke rising from a train could be seen.

"Even now?" the writer asked.

"Even now," the boatman said.

Only the splash of the oars could be heard, no noises reached them from the shore. The houses, the landing stages, the forests all ran into each other. Only a pencil line was visible, that's where the lake ended.

"Can one still see us?" the writer asked.

The boatman looked round.

"No, not now."

The author kicked off his sandals and stood up.

"Draw in the oars then, Uncle Volentik," he said. "I'll try and walk a little on the water."

of the two parts of an altar of 1514 in the Budapest Museum are each in the terms of their date and stylistic context impressive just because of a certain poster quality of composition and modelling. And over and above that kind of work there were also masters of the first order in Hungary as well, especially Thomas of Kolozsvár whose parts of an altar dated 1427 are exquisitely tender and at the same time not lacking in observation of the everyday world. The pieces come from the Esztergom Christian Museum, one of the principal sources of the exhibition.

The other greatest Hungarian master painted about eighty years later, the Master MS. It is a great pity there is not more of his altar of 1506 in the exhibition. The Agony in the Garden, for instance, one longs to see again. MS ranks as high as the great German masters of the Danube School, and in that direction are indeed his sources. But the wild swirls of his draperies are all his own; so are the facial types. He can be lyrical in the Visitation and savagely cruel in the Crucifixion. Sculpture of the century from the early fifteenth to the early sixteenth is hardly ever as accomplished, though the three figures from Szlatvin in the Budapest Museum are comparable to MS.

In sculpture, of course, problems of transport must have limited the possible selection, and it remains a great disappointment that the Easter Sepulchre on wheels from Esztergom Cathedral could not travel to London. As it is wood carvings begin just before the middle of the fourteenth century, and the pieces of that and the early fifteenth are close to Austrian work. The Virgin from Toporec, I would date 1440 rather than 1420. The type is still that of the South East German so-called "Schöne Madonnen," but the face has stretched, and the folds begin to turn from rounded to angular. This is according to the standard development of Late Gothic art in Central Europe.

But, then, about 1460 or 1470 Hungary suddenly stepped out of that Central European context. This sensational change of allegiance was due to King Matthias Corvinus. Under him, in architecture, in illuminated manuscripts and in minor work Hungary turned radically to Renaissance Italy. Illuminated manuscripts were made in Florence, pottery was made at Faenza, and the masters who did the exquisite capitals and friezes of red marble for the royal palace on the Vár (Castle) must have been Italian too. In England such work had to wait another fifty years, until you come to Sir Thomas More's chapel in Chelsea church of 1528. Not even France has anything Italian as early and as good as the work on the Buda Vár and at Visegrád. It is a great shame that the two red-marble pieces are displayed in a corner where most people will overlook them. The illuminated manuscripts, on the other hand, are made a big splash of, and rightly so. King

Matthias's library had no parallel outside Italy too. 180 books are known, six of them in English collections, and one is glad to see that London, Oxford and Cambridge have lent to increase the impact of the show.

In the metalwork section—for many people the most admired section of all—England also appears as a lender: the York City Corporation which contributed the fabulous Sword of the Emperor Sigismund which originally hung above his garter stall in Windsor Chapel. It is a gorgeous piece with the almost Chinese dragons on the scabbard—but is it Hungarian? Altogether the Late Gothic metalwork is gorgeous. England has nothing to compare with the filigree chalices, the two Drinking Horns or the Monstrance from the Treasury of Győr Cathedral.

Of course there are other things too to which England offers no parallel, for instance the Late Gothic glazed tiles with figures in thick relief and the Honeycake Moulds in front of which there are always people discussing the technicalities of how they were—and are—used. I, of course, know, I have eaten Hungarian honey cakes myself and like to remember the hospitable place where I did it.

Well—with the cake moulds we are in the seventeenth century. That is where the exhibition ends and that is therefore where I can end.

IVÁN BOLDIZSÁR

A VISIT TO THE VICTORIA AND ALBERT

Queue at half past two

On a Sunday the Victoria and Albert Museum opens its doors at half past two. Continental commonsense would want to keep museums open on Sunday mornings but English traditionalism insists that Sunday mornings belong to Church, that there is no room then for secular enjoyment. It's their business, and so is the fact that they don't chill their beer. This afternoon, for their sake, I'd even drink tepid beer. I was moved to see a long queue collect outside the museum gates, under a poster advertising Hungarian Art Treasures.

The Victoria and Albert Museum houses one of the major collections of the world in a huge building. Not many easelpaintings but the Raffael Cartoons and a fountain by Bernini, Egyptian chrystal and Persian rugs,

NOV 14

1021

Évszázadok kincsei

Magyar remekművek a Budavári Palotában

M. S. mester

A magyar festészet, szobrászat, iparművészet legszebb alkotásait állította ki a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria közös rendezésben a Budavári Palota emeleti termeiben. Nemzeti művészetünk kilenc évszázadát öleli fel a kiállítás kezdettől fogva végig a múlt század utolsó évéig. A bemutatott anyag jelentőségét növeli, hogy az itt látható művek jó része először kerül a nyilvánosság elé, vagy restaurálás után először mutatják be felújított állapotban, vagy hosszú évtizedekig raktárban porosodása után kerül a nagyközönség elé.

A honfoglalást követő első évszázadokból csak egypár építészeti kőtöredék és iparművészeti tárgy látható, mintegy ízelítőt adva az egykor oly gazdag román kori művészetünkből. A gótikus szobrok, festmények viszont bőségesen mutatják be a középkori ember gondolkodását meghatározó szépséges képeket, szentek szobrait. Barkáról származik az az életnagyságú Szent Dorottya szobor, mely finom, kecses vonásaival, lágy, puha redőivel a középkori magyar művészet gyöngyszeme. Az ismeretlen mestereket bár kötötte a szigorú előírás, hogy mit és hogyan ábrázoljanak, de a képek hátterében a mindennapi földi élet apró tárgyai, jelenetei jelennek meg. *M. S. mester Mária és Erzsébet találkozása* című képén az emberi gyöngédség és belső harmónia összhangban áll, jól megfigyelt és aprólékosan kidolgozott környezettel. Ahogy haladunk a reneszánsz gondolatvilág, illetve stílus felé, a megközelíthetetlen Madonna a kis Jézussal egyre inkább hús és vér asszony lesz, gyermekét gyengéden szerető anya.

A kiállítás középső szakasza a barokk művészetet igyekszik bemutatni a Habsburg-elnyomás ellentmondásos idejéből. Az idegen hatalom nem kedvezett a magyar művészet fejlődésének, az a helyi kismesterek művelése alá került, vagy a tehetséges művész külföldön talált megrendelőt. Kivétel *Mányoki Ádám* működése, mikor II. Rákóczi Ferenc szolgálatában állt. Fő műve a fejedelem nemes méltóságú arcképe most itt látható. Mellette állították ki az egykorú kelengyeládákat, a korabeli bútorművesség remekeit, és mutatták be az ötvösség legszebb termékeit, köztük Hann Sebestyén aranyozott fedeles kupáját, melyen Salamon ítéletének jelenetét domborította a művész.

A XIX. század művészete a nemzeti művészet megteremtésének a százada, *Ferenczy István* szobrászművész *Kazinczy Ferencet* ábrázoló márványszobra méltán példázza a nemzeti kultúra felemelkedéséért folytatott harcot. Ahogy Kazinczy az irodalom érdekében a magyar nyelv művelését szorgalmazta, Ferenczy a magyar szobrászat kibontakozásáért fáradozott. A század gazdag festészeti anyagából kiemelkedik *Barabás Miklós* sokáig nem látott *Női képmása*, melyen a gyengéden megfogalmazott puha arcvonásokat leheletszerűen keresztezi a nyakba borított fehér prém. Itt látható *Szinyei-Merse Pál Turbillonja* is, mely magángyűjteményből került a kiállítás falai közé.

A kiállítás jelentőségét növeli a komplex rendezés, melynek keretei között több múzeum, így a Szépművészeti Múzeum, a Nemzeti Galéria, az Iparművészeti Múzeum, a Történelmi Arcképcsarnok és magángyűjtemények anyagát a maguk műfaji sokrétűségükben egyszerre tárják a látogatók elé. Egymás mellett láthatók egyazon kor festészeti, szobrászati és iparművészeti alkotásai.

Végigjárva a termeket örömmel vehetjük tudomásul, hogy a magyarországi művészet milyen gazdag, és állapíthatjuk meg, hogy milyen sok ritka, érdekes kincs ismeretlen még számunkra.

Kovásznai Viktória

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPTÁR
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
TEXTILÉLET
Budapest

SPORT h

júsági emlékve

smét első

csapat közül a második helyre verekedték fel magukat a nagynevű riválisok előtt.

„Énekes István" ifj. emlékverseny eredménye (csapat):

1. Bp. Honvéd SE 14 p.
2. Magyar Pamut SC 13 p.
3. MGM Debrecen 11 p.

A mérkőzés után csapatunknak gratulált Papp László olimpiai bajnok, a felnőtt keret vezető edzője és Adler Zsigmond, a válogatott szaktanácsadója.

Mi is gratulációnkat és köszönetünket fejezzük ki fiatal versenyzőinknek a szép szereplésért és helyezésért.

Szigeti Ferenc
oktató

Győz: Sebestyén 3, Mendé Gy. 3, Urbán I. 3 és Csökönyi F. 2.

A mérkőzés eleve eldőlt, mert az ellenfél csak három játékossal jelent meg kultúrtermünkben. Ebben a tudatban játszott a textiles együttes és csak a győzelem biztosítására törekedtek a fiúk. Meglepetésnek csak Urbán Pista egy vereségét lehet számítani, akin látszik az utóbbi edzések kihagyása.

Az utolsó előtti bajnoki forduló szintén hazai pályán kerül lebonyolításra, Fűzfő lesz csapatunk ellenfele. Döntetlen esetén is már végleges az évvégi harmadik hely a tabellán, a KISTEXT azonban reménykedik a győzelemben, a két pont megszerzésében.

★

November 7. tiszteletére a XVIII—XIX. kerületi Asztalitenisz Szövetség nagyszabású versenyt rendezett e sportág versenyzői részére. Ezen a KISTEXT asztaliteniszezői is elindultak és igen szép sikereket értek el.

Női egyes: 1. Jurek Hajnalka (KISTEXT), 2. Garamszegi (BKV), 3. Burkon I. (BKV), 4. Burkon II. (BKV).

Férfi egyes: 1. Csökönyi F. (KISTEXT), 2. Urbán I. (KISTEXT), 3. Melay (V. Meteor), 4. Kollár (Bp. Postás).

Férfi páros: 1. Urbán I.—Csökönyi F. (KISTEXT). 2. Kollár—Zsigmond (Bp. Postás).

A szép tiszteletdíjakat a szövetség elnöke, Séra elvtárs adta át a győzteseknek. A KISTEXT versenyzői a díjak legtöbbjét elhozták.

Cs. F.

Két pont otthon maradt

STC—Nyuli MEDOSZ 4:0
(Félidő: 3:0)

Az STC a következő összeállításban lépett pályára: Mészáros — Mentes, Hadarits, Pávolits — Arthoffer, Decsi — Török, Csapó, Bugledits, Horváth, Németh.

Játékvezető: Szalai.

Tapogatózó mezőnyjáték következett a Nyuli MEDOSZ kezdése után. Mind a két fél ellenfele gyengéit kereste. Az 5. percben Németh elé került a labda és a szélső nem hibázott. 1:0. Az ezt követő időszakban akár több gólt is rúghatott volna a bajnokságra törő STC, de csatárai ordító helyzetekben is hibáztak. A 26. percben végre góllá érett az STC nagy mezőnyfölénye. Újból Németh volt eredményes. A 35. percben Csapó hatalmas 30 méteres bombáját védte szögletre a MEDOSZ nagyon jó napot kifogó kapusa. A beívelt szöglet után keveredés volt a kapu előtt, majd a kipat-

M. S.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK

1000 CKT = 1

1021

A párizsi Petit Palais-ban »Tíz évszázad magyar művészete« címmel rendezett kiállítás anyaga visszaérkezett Magyarországra, hogy a Szépművészeti Múzeumban megnyílt kiállításon a magyar közönség is megtekinthesse. A képen: Móré Miklós restaurátor M. S. Mester »Mária és Erzsébet találkozása« című festményét vizsgálja

(MTI — Sziklás Mária felv.)

ullámhosszai

eten élő hallgatóink s
zerint): 20 órától 20.3(
, 75.1. méteres rövid-
órától 22 óra 30-ig: a 30.5,
rövid- és a 240 méteres kö-

fitársaink számára: Keleti
19.30-ig a 25,2, 30.5, 31.5, 41.6
ól 23.30-ig a 30.5, 30.7, 41.6,
rugati standard idő szerint:
41.6 méteres rövidhullámon,
s a 48.1 méteres rövidhullá-
standard idő szerint 21 órá-
ő szerint 18—19 óráig a 25.2,
lhulámon.
saink számára ríói időszá-
19.8, 25.2, 30.5, 31.5 méteres

or, sportközvetítés) Európá-
llgatóink számára: 15 órától
30.5, 41.6, 48.1 méteres rövid-
n.

e huszonnégy ízben) megjele-
előfizetési ára Magyarországon

etik elő, a Magyar Hírek évi
okból a következő: Egyesült
: 2,60 can. $, Ausztrália: 2,20
ing, Franciaország: 12,— NFr,
émet Szövetségi Köztársaság:
postai szállítás költsége benne

ól a Magyar Hírek előfizetési
etközi postautalványon lehet
, Dánia, Egyesült Államok,
Nagy-Britannia, Németalföld,

A v

ponttal (!!!) vezet a baj
nyú győzelmekkel növel
Vasas—Csepel 5:1). A h
het elvenni a piros-kék
város változatlanul *hul*
pontját Dunaújvárosba
az »öreg« hátvéd, a dá
Mátrai Sándor fejese m
le is győzte Albertéke
Vásári Városok Kupáj
3:1-es vezetés után dön

Gárdonyi Géza nagyo
egyszer Egerben járva n
lugasba. Pipára gyújtott
hallgattak. Néha ittak. M
a vendég búcsúzni kezdet
talta: (Lásd a vízsz. 11. é

VÍZSZINTES: 1. Egy
játék neve (névelővel). 7.

1021

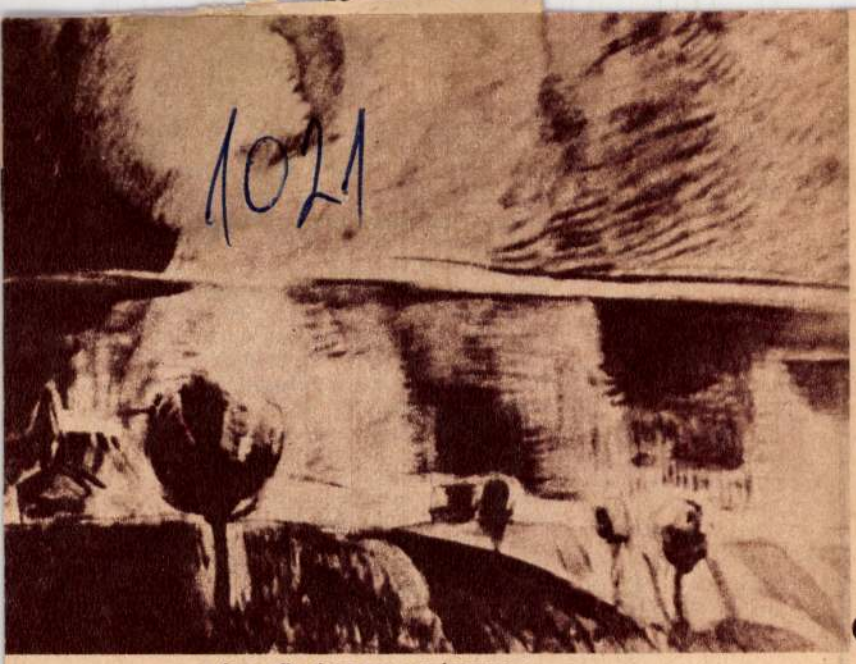

1. Egry József: Napfelkelte
2. Királyfej Kalocsáról (vörösmárvány, XII. sz.)
3. Tarsolylemez Fehéregyházáról (ezüst)
4. M. S. mester: Mária és Erzsébet találkozása
5. Szirén alakú gyertyatartó Hajdúhadházáról (bronz, XII—XII. sz.)
6. Kentaur alakú aquamanile Abaújszántóról (bronz, XII.—XIII.
7. Szt. István király Matcócról (hársfa, 1500 körül)
8. Madonna Necpálról (hársfa, 1500 körül)

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A MAGYAR MŰVÉSZET KIÁLLÍTÁSA PÁRIZSBAN

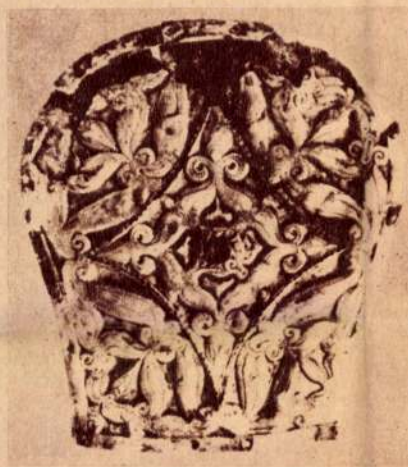

(Jánosi Ferenc felvételei)

népművelés XIII. ÉVF. 10
AZ ORSZÁGOS NÉPMŰVELŐI TANÁCS FOLYÓIRATA

ÁRA: 3,50 Ft

NÉPMŰVELÉS
1966
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MUNKAJOGI TANÁCSADÁS

ZENETANFOLYAM OKTATÓJÁNAK DÍJAZÁSA

Járási művelődési ház igazgatója írja: „Az elmúlt 1965/66. évadban a művelődési ház zenetanfolyama 1966. június 15-én fejeződött be. A tanfolyamot vezető zenetanár részére a fenti időpontig megtartott június havi órák alapján fizettünk óradíjat. Ő ezt sérelmezte, és kérte, hogy június hóra a tanfolyam előző kilenc havi átlaga alapulvételével egész havi óradíjat utaljuk ki. Kérdezem, hogy jogszerű-e ez a díjazási igény?

Válasz: Az ismertetett óradíj-vitát csak az oktatóval kötött szerződés feltételei alapján lehet elbírálni. Ha az oktatóval határozott időre szóló munkaviszonyt létesítettek, és annak a munkaszerződésben megjelölt befejező időpontja június 30-a volt, akkor részére — a Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete (Mt. V.) 138. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében — június hóra is teljes havi óradíjat kell fizetni, feltéve, hogy a munka az érdekelt hibáján kívül szünetelt. Amennyiben viszont az oktatóval megbízási szerződést kötöttek, és abban a művelődési ház igazgatója a ténylegesen megtartott órák díjazására vállalt kötelezettséget, úgy az igazgató eljárása helyes volt, az oktató díjigényét jogalap hiányában el kell utasítani.

JOGTALAN LEVONÁS MIATTI PANASZOK

Több helyről jelezték, hogy a művelődési otthonokban megbízási jogviszony alapján foglalkoztatott dolgozók díjazásánál a SZOT társadalombiztosítási szerveinek ellenőrei egyes esetekben kifogásolták a nyugdíjjárulék levonásának mellőzését, és fizetési meghagyással kötelezték a munkáltatót a nyugdíjjárulék befizetésére. A művelődési otthonok a sérelmes intézkedés ellen jogorvoslattal éltek, de adott esetekben a bíróság a perbeli fellebbezésüket jogerős határozattal elutasította. Kérdezik, hogy ilyen esetekben jogrendszerűnek minősül-e a bíróság határozata, nemleges esetben milyen intézkedést tehetnek ellene?

Válasz: A Népművelés 1965. évi 9. (szeptemberi) számának munkajogi rovatában részletesen megírtuk, hogy melyik a helyes eljárás a megbízási jogviszony alapján szerződtetett dolgozók adózásánál, majd ismételten foglalkoztunk ezzel a kérdéssel az idei 7. (júliusi) számunkban. Eszerint a művelődési otthon dolgozójá-

esetben a 5/1965. (V. 13.) Korm. sz. rendelet szerinti progresszív jövedelemadót kell levonni, és természetesen mellőzni kell a nyugdíjjárulék levonását. *A társadalombiztosítási szervek és a bíróságok egyes esetekben kiadott, ezzel ellentétes határozata jogellenes.* A bíróság *törvénysértő, de jogerős* határozata ellen a munkáltató a megyei (fővárosi stb.) főügyészségnél *törvényességi panaszt nyújthat be,* és abban kérheti a határozat elleni óvás emelését, valamint a határozat végrehajtásának felfüggesztését.

Dr. Ferencz Győző

NÉPMŰVELÉSI JOGI FIGYELŐ

A művelődési otthonok célját és feladatát, továbbá a létesítésükkel, működtetésükkel kapcsolatos néhány kérdést a 2/1960. (I. 6.) Korm. sz. és a végrehajtása tárgyában kiadott 3/1960. (VI. 16.) M. M. sz. rendelet tartalmazza.

A rendelet az intézmények feladataként a lakosság világnézeti, politikai, valamint szakmai nevelésének segítését, általános műveltségének emelését jelöli meg. Az intézmények e feladatok megvalósítása érdekében éves munkatervet köteles készíteni, melyet a fenntartó (közös fenntartású intézmények esetén a működtető) szerv hagy jóvá.

A fenntartó szervnek *évente legalább egyszer részletesen meg kell vizsgálnia az intézmény működését. Valamennyi művelődési otthon* — tekintet nélkül arra, hogy melyik szerv létesíti — a területileg illetékes tanács végrehajtóbizottságának *szakmai irányítása* és *ellenőrzése* alatt működik.

Az említett rendeletek művelődési otthon működésének engedélyezésére, a felelős vezető kinevezésére, valamint az intézmény más célra történő igénybevételére vonatkozó pontjait az 50/1961. (XII. 30.) Korm. sz. rendelet módosítja.

Eszerint a megyei (megyei jogú városi, mj. városi kerületi) művelődési otthon működését a megyei (megyei jogú városi) tanács vb művelődésügyi osztálya, a fővárosi művelődési ház működését a fővárosi tanács vb népművelési osztálya engedélyezi. A járási, járási jogú városi, községi, községi a fővárosi kerületi művelődési otthon működésének engedélyezése a járási (városi) tanács vb művelődésügyi osztályának, illetve a fővárosi kerületi tanács vb népművelési csoportjának hatáskörébe tartozik.

Művelődési otthonok helyiségeinek más célra történő igénybevételéhez 3 hónapot meghaladó időtartam esetében, továbbá az intézmény megszüntetéséhez a művelődésügyi miniszter előzetes engedélye, illetve hozzájárulása szükséges.

Az otthon felelős vezetőjének kinevezésével kapcsolatban kiemelem, hogy amennyiben *az intézményt nem tanács üzemelteti, a fenntartó szerv köteles* a megyei (megyei jogú városi, fővárosi) tanács vb. művelődésügyi (népművelési) osztály vezetője *előzetes hozzájárulását megszerezni.* A művelődési otthon vezetőjét munkájában társadalmi vezetőség segíti.

A 3/1960. (VI. 16.) MM. sz. rendelet 16. §-a meghatározza a művelődési otthonok helyiségeinek igénybevételéért járó bérleti díj megállapításának módját.

A művelődési otthonok létesítésének és működésének részletes szabályait — az érintett szervekkel egyetértésben kiadott — 178/1960. (M. K. 22.) MM. sz. utasítás mellékleteként megjelent „Művelődési otthonok működési szabályzata" tartalmazza.

K. S.

A TARTALOMBÓL

HAJNAL GÁBOR versei 2
KISS JENŐ: Évadkezdéskor 3
DR. VARRÓ JÓZSEF: A TIT munkájáról I. 5
DR. KULIN GYÖRGY: A modernség és babonaság ellentmondásai szemléletünkben 7
DR. AGÓCSY PÁL: Új természettudományos kiállítás Pécsett 9
HORVÁTH JÓZSEF: Növénytermesztési szakkör a görgetegi Búzakalász Tsz-ben I. 11
FERCSIK MIHÁLY: Járási Mezőgazdász Klub Gödöllőn 12
DUZS JÁNOS: Az építésügyi műszaki tájékoztatás 13
ZOMBORY EMIL: Műszaki fejlesztés — ismeretterjesztés 15
GACSÓ LÁSZLÓ: Népművelés és felnőttoktatás 16
DR. JOSEF KUBÁLEK: Oktató gépek 18
BALOGH ZOLTÁN: A belső övezetek tervezése a művelődési otthonokban II. 21
ILLÉS JENŐ: Szigetvár 1966. 22
KISS ERZSÉBET: A Bács-Bodrog megyei Szabadművelődési Felügyelőség — 1945 27
MARÓTI GYULA: A debreceni II. nemzetközi kórusfesztivál 29
ALMÁSI MIKLÓS: Esztétikai nevelés V. 31
HAULISCH LENKE: A magyar művészet kiállítása Párizsban 33
DR. KAPOSI EDIT: Az NDK mesterbajnok-párja a társastáncról 38

SZERZŐINK

Kiss Jenő, a SZOT munkatársa, **Dr. Varró József**, a TIT tudományos titkára, **Dr. Kulin György**, az Uránia Csillagvizsgáló igazgatója, **Dr. Agócsy Pál** muzeológus, **Horváth József** főiskolai docens, **Fercsik Mihály** városi műv. o. v., **Duzs János**, az OMFB munkatársa, **Zombory Emil** mérnök, **Dr. Josef Kubálek** egyetemi docens, **Kiss Erzsébet** levéltáros.

10211

M. S. MESTER

MIÉRT SZÉP? KÁLVÁRIÁJA

A XVI. század elején, a szárnyas oltár művészet kései virágkorában alkotott *M. S. mester*, akiben a középkori magyar piktúra legkiválóbb mesterét, egyszersmind a késő gótikus művészet egyik európai kiválóságát tiszteljük. Nevének kezdőbetűin kívül vajmi keveset tudunk róla. Összesen hét műve ismeretes. A pompás tájba ágyazott *Visitáció* a budapesti Szépművészeti Múzeum kincse, egy-egy alkotása Franciaországban (a Lille-i Múzeumban), illetve Szlovákiában van, négy táblaképét pedig az Esztergomi Képtár őrzi.

Az Esztergomban levő négy passió-ábrázolás szorosan együvé tartozik. Az *Olajfák hegyén* lírai látomásnak lappangó feszültsége feszítő erejű drámává fokozódik a *Keresztvitel* szenvedélyes kompozíciójában. Ez a mondanivaló a *Kálvária* belső fűtöttségű tragédiájában éri el a tetőfokát, s a *Feltámadás* költői apotheozisában oldódik fel.

A Kálvária döbbenetes víziója nemcsak a magyar, hanem a korabeli európai művészetnek is egyik legnagyobb remeke.

A kereszt szárai három téglalap alakú részre tagolják a képet. Fönt a fülledten forró, sárga-zöld-barna tónusú égbolt sivár ürességét csak néhány csupasz faág, Krisztus töviskoronájának tüskéi, és a kereszt halványkék kérgű, vízszintes szárába szúrt felirat világító fehér foltja bolygatja meg valamelyest.

Annál tömörebb a kép többi része.

Jézus aprólékosan megformált teste mesteri anatómiai tanulmány. A törzs és a végtagok dermedten merevek, a fej erőteljesen oldalra zuhant, haja csapzott, szemei kifordultak, nyitott ajkára ráfagyott az utolsó sóhajtás lehellete. Az arc csontjaira rátapadt a bőr, a kezek és a lábak ujjai görcsösen begörbedtek. Az emberfeletti kínok döbbenetesen nyers erejű kimutatása — kiváltképpen a fej megformálásában — *Grünewald*ra emlékeztet. Csakhogy képünk több évvel a híres *Isenheim*-i *Oltár Kálváriája előtt*, 1506-ban készült, tehát felettébb jelentős a szerepe a késő gótikus festészet fejlődéstörténetében.

A kép világos, lényegretörő szerkezeti megoldása arra vall, hogy mestere már ismerte az északi reneszánsz monumentalitást kereső törekvéseit. A passio többi képéhez viszonyítva a Kálvária kompozíciója leegyszerűsödött. A szereplők száma néhányra csökkent, a külső mozgalmasság egy-két erősebb taglejtésre korlátozódik. De annál inkább felfokozódott a helyébe lépő belső mozgalmasság: a lélektani feszültség feloldást váró nyugtalansága.

Balról a siratók nyugalmas, egy tömbbé kovácsolt csoportja látható. A magatehetetlenül elalélt Máriát gyöngéden öleli át a legkedvesebb tanítvány, az ifjú János, fájdalmas pillantást vetve a halott Mesterre. Mögöttük egy kisírt szemű asszony, kezét arca elé tartva, elfordul a lehangoló látványtól.

A kép jobboldali harmadát az előkelő öltözékű, turbános centurió — római százados — szinte teljesen betölti a széles mozdulatával, úgyhogy mögötte alig jut hely a pajzsra támaszkodó zászlótartónak. Az ökörfejes, félholdas lobogót tartó sisakos katona (markáns arcvonásai és lekonyuló bajusza a sajátosan egykori magyar férfitípus jellemzője), hátrafordulásával kiegyensúlyozza a holttest balra zuhanó fejének az esését, urának a szitkozódó gesztusa pedig a siratók bánatának a kiegyenlítő ellentéte. De ezt a kompozíciós és lélektani szerepüket nem lépik túl, harmonikusan illeszkednek a mű alapjában nyugalmas szerkezetébe.

A nyugalmas szerkezeti vázra épült

M. S. mester Kálváriája

nyugtalan részletformák azonban egyértelműen tolmácsolják a komor tragédia kathartikus* légkörét. Az emberek csavart testtartása, a csuklók éles szögben megtörő fordulásai, az ideges vonalú, hosszú ujjak mind-mind a belső nyugtalanság kifejezői. Ugyanúgy a tárgyi elemek: a gyűrődő ruházat apró görcsei, a holttest ágyékkötőjének szeszélyes lobogása, a zászló szalagjának kaligrafikus* csavarodása, vagy a kereszt tövénél az otromba ékek és a felborított koponya (melyet mintha dühödten felrúgott volna valaki), meg a mellette heverő állkapocscsontok, kiválóan jellemzik a késő gótika korának ideges, nyugtalan életérzését. Azt az ábrázolásmódot, amely a „lángoló stílus"-ban csúcsosodott ki — ennek remeke *Veit Stoss* krakkói szárnyas oltára is —, s amely a félelembe merevült, fűtött lelkületű középkor végi ember szorongásos életérzésének a vetülete.

Ez a nyugtalanság átsugárzik a háttér költői szépségű tájrészleteire is, amelyeket a művész mesteri érzékkel idomított alakjainak érzelemvilágához. A siratók mögött a vonagló törzsű fák ágazata vékony karmokként mered az égnek. Hátul a szakadék fölé nyúló sziklára települt várépületek formáit a túloldalon a zászló csavarodó nyúlványa visszhangozza. A távoli hidegkék hegység lejtője meredeken zuhan alá a turbános kapitány szeméig, s a sziklák fémes csillogású formáinak kemény vonalai hangsúlyozzák a Krisztusra mutató újj vádló gesztusát.

Artner Tivadar

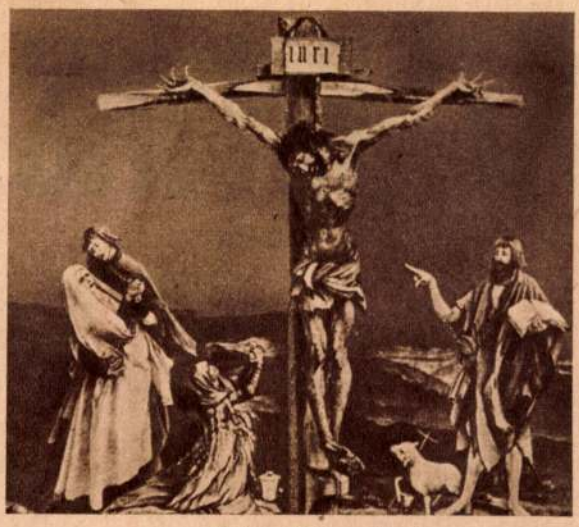

Mathias Grünewald: Keresztrefeszítés az isenheimi oltárról

Visitáció. M. S. mester táblaképe a budapesti Szépművészeti Múzeumban

SZÁRNYAS DARUK

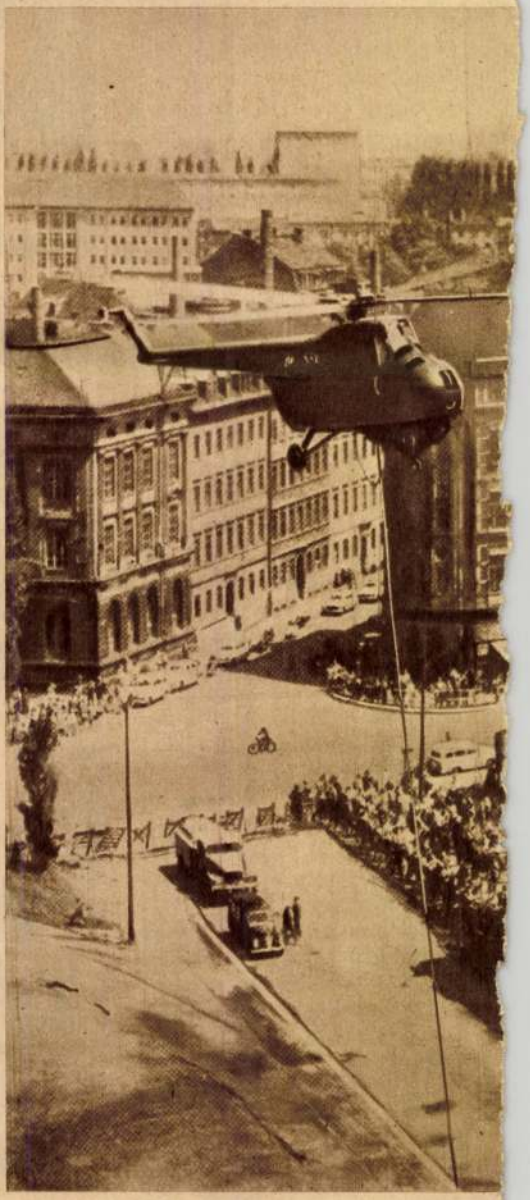

Lebegő helikopter

„Toronyóra kellene néki aranyláncal" — csúfolták régebben a túlságosan sokat kívánó embert. — „Helikoptert ne adjunk?" — kérdezik mostanában az építőiparban, ha valaki rendkívüli segítséget kér a munkájához. Ez az újkeletű kifejezés azonban máris csaknem elavult: a helikopter ugyanis ma már nem számítható különlegességnek. A Szovjetunióban, Angliában, az USA-ban, Csehszlovákiában, az NDK-ban sűrűn találkozunk a különféle méretű, megoldású és rendeltetésű helikopterekkel. Hazánkban ugyan még nem mindennaposak, de egyre jobban terjed alkalmazásuk, például az árvízvédelemnél.

A közlekedés főútvonalaitól távol eső építkezések sokszor igen nehéz feladatot rónak az építőkre. TV-tornyok, kémények, 20—25 emeletes házak építésekor falakat, paneleket, nagy födémmezőket, sőt újabban egész „lakásokat" kell fölemelni, majd gyors, pontos és nem utolsósorban olcsó módszerrel a helyükre tenni. Az üzemekben — különösen rekonstrukciójukkor — gyakran hatalmas kéményeket kell lebontani, áthelyezni, újra fölépíteni, tekintélyes súlyú gépalkatrészeket, vasbeton elemeket, bonyolult csőhálózatkötegeket kell szűk helyen elhelyezni, miközben az üzemrész működik. Gondoskodni kell arról, hogy az egyes elemek összeszerelésük, összehegesztésük közben — ideiglenesen is — viszonylag szilárd helyzetben legyenek. Mindehhez rendszerint különleges állványokra van szükség. Csakhogy kevés az állványfa, és az építőiparban használatos emelőgépeknek, toronydarúknak, a különféle bikáknak, hernyótalpas mozgó gépeknek és a felvonóknak a működési területe és főleg magassága korlátozott. A sínen mozgó toronydaruk legfeljebb 35—40

9.1964 SZEP 3.
926

A reneszánsz-kor művészete Magyarországon

A budapesti Szépművészeti Múzeum hatalmas márványtermében megnyílt A reneszánsz-kor művészete Magyarországon című, igen jelentős kiállításon Corvin Mátyásnak három arcmásával is találkozunk. Három különböző műfaji ábrázolásban.

Az egyik, a legismertebb, a névtelen lombardiai mesternek ragyogóan fehér márvány domborműalkotása, jáspis alapon. (Párja: Beatrix királyné hasonlóan finom kidolgozású domborműve is ott van mellette.) A másik: a Ransanus-corvina kitárt lapján a korabeli olasz miniátor mélytüzű alkotása. Ezen látható, amint a trónján ülő Mátyás és Beatrix előtt állva, Ransanus átadja a nápolyi király üzenetét. A harmadik egy jóval igénytelenebbnek számító, ám mégis nagyon értékes darab: színesen festett kályhacsempe, amely a felségjelvényeket kezében tartó nemzeti királyt ábrázolja.

A kiállítás termében ott ragyog a falon Mátyás gyönyörű, Firenzében szőtt, aranyló trónkárpitja, az egyik vitrinben Mátyás kalapált és öntött, aranyozott ezüst díszkulacsa, egy másikban pedig az ugyanilyen kiváló ötvösmunkával készült „hólyagos" serlege.

A képmások és dísztárgyak méltón mutatják jelentőségét annak a magyar uralkodónak, aki műhelyeket alapítva igyekezett a korabeli humanista műveltség, és a korszerű, a középkori vallásos szellemtől eltávolodó, művészet egyik európai központjává emelni hazánkat.

A kiállítás gazdag anyagával és ennek műfaji sokrétűségével (kőfaragványok, faszobrok, táblaképek, szárnyasoltár, kódexek, címerlevelek, ötvösmunkák, textilek, bútorok, kerámia-darabok) egyaránt elragadó. Válogatottan szép műalkotásokban mutatja meg az utat, amelyet Magyarországon a művészet a középkori eszményvilágtól és stíluskifejezésektől megtett a reneszánsz humanista szellemeig, a görög—római antikvitás „pogány" újjáélesztéséig és az új formák kibontakoztatásáig.

A változás természetesen sohasem hirtelen, és a régi formák még jó ideig együtt élnek, együtt hatnak a kifejlődő újakkal. Ezt bizonyítja ez a kiállítás is, amely jó tagolásban sorakoztatja fel a Mátyás-, és az azt követő Jagello-korszak legszebb, ránkmaradt képző-, s iparművészeti alkotásait. Ujra megállapíthatjuk, hogy a hely és a rendeltetés olykor jóval fontosabb tényező, mint a stílusformáknak az időhöz kapcsolódó alakulása. A budavári ásatásoknál előkerült vörösmárvány párkány a Duna-frizzel például 1480 és 1490 között teljesen a „pogány" antikvitás igézetében fogant. Viszont a majd egy emberöltővel utóbb készült kisszebeni főoltár táblaképei még szorosan a középkori művészethez kapcsolódnak. (Képünk a kisszebeni főoltár egyik szárnyképét ábrázolja).

Igaz, éppen ezek az újonnan restaurált, későbbi ráfestésektől megtisztított oltár-képek meglepetéssel is szolgálnak: friss színei által is elgyönyörködtet például a „Jelenet templommal", tájképében pedig már meglelhető az új, humanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Ujra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legszeniálisabb magyar művészének, MS mesternek két festményét, amelyekkel azonban, a ragyogó színek káprázatában, szinte vetekszenek más, ugyancsak restaurált, régi alakjukba visszaállított, kevésbé ismert festmények.

Kincseket láthatunk az új kiállításon, szorgos munkával restaurált értékeket. A csaknem száz bemutatott, válogatott mű vetíti elénk azt a sokoldalúságot, amellyel idegen és hazai mesterek megteremtői voltak a reneszánsz-kor művészetének Magyarországon.

Murányi-Kovács Endre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
M. J. Mocker
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Sport

Két gól előnyt szerzett a Győri Vasas ETO Lipcsében

Győri Vasas ETO—Chemie Leipzig 2:0 (0:0)

A labdarúgó bajnokcsapatok 10. Európa Kupa küzdelmével szerdán megkezdte szereplését a Magyarországot képviselő Győri Vasas ETO is. A győri együttes Lipcsében, az NDK bajnok Chemie Leipzig ellen lépett pályára és izgalmas harcban, okos játékkal, két gólos előnyt szerzett a szeptember 9-i győri visszavágóra. Nagy hangzavarban a hazai együttes kezdte a játékot, az első támadásokat a Győr vezette. Nagyiramú, kemény játék folyt a pályán, mindkét csapat tagjai sokat idegeskedtek és ez megmutatkozott a színvonalban is.

A játékidő hatvanharmadik percében született meg a győri vezető gól. Jó adogatás után Szaló kiugrott, az alapvonaltól okosan visszagurított és a jól érkező Keglovich 6 méterről a léc alá vágta a labdát (1:0). 2 perc telt el és ismét a lipcsei kapuba került a labda. Gyors támadás végén Morvai jó labdával ugratta ki Korsóst, a csatár kirobbant a védők közül és mielőtt a kapus a labdához érhetett volna, 13 m[illegible] terről, ballal, laposan a hálób[illegible] gurított. (2:0). Ezzel el is dő[illegible] a mérkőzés sorsa, az ND[illegible] bajnokcsapata már tényleg[illegible] sen kevesebb erővel harco[illegible] A Győr okos, helyenként [illegible] játékkal, megérdemelt gy[illegible] zelmet aratott.

Borsodi Olimpiai-kupa
MVSC—DVTK 1:1 (0:0)

NB I. B:
BVSC—Láng 3:1 (2:0)

A régi vágy teljesült

Felavatták az ormosbányaiak új tekecsarnokát — Kilenc év után saját otthonukban edzenek, versenyeznek az ormosiak

Kilenc évvel ezelőtt néhány lelkes ormosbányai sportember megalakította az Ormosbányai Bányász teke szakosztályát. Ekkor döbbentek rá: nincs hol edzeniök, versenyeket rendezniök. Ez sem keserítette el őket.

Példamutató lelkesedésükre mi sem volt jellemzőbb: a sportkör nem tudta biztosítani teljes egészében a költségeket, mégsem riadtak vissza. A sportkörtől kapott anyagi segítséget megtoldották, és más pályákon edzettek, versenyeztek.

Előbb a Miskolci Bányásznál találtak otthonra, később a Sajókazai Bányász, legutóbb pedig a Borsodi Bányász tekepályáját használták. A bányász sportkörök szolidárisak voltak az ormosiakkal, akik nem győztek eleget hálálkodni.

1960-ban azután elhatározták, hogy saját erővel hozzáidejét a kijelölt helyen töltötte, és fáradhatatlanul azon munkálkodott, hogy végre saját létesítményük legyen.

Több mint 200 köbméter földet mozgattak meg, és évről évre mind jobban kibontakoztak az új csarnok körvonalai. Persze, nemcsak az említett tekézők fáradoztak az építésnél, hanem más szakosztályok is kedvet kaptak, látták a tekézők munkáját, néha-néha „besegítettek".

Anyagi támogatást

is kapott később az ormosbányai teke szakosztály. A bányától három alkalommal 50—50 ezer forintot, a tröszt szakszervezeti bizottságától 15 ezret, majd újból 26 ezret. Ezzel meggyorsultak a munkálatok, és már tavaly szerették volna befejezni. Ujabb, váratlan akadályok miatt azonban el kellett halasztaniuk a csarnok avatását. A szakosztály hogy csak két hónap múlv[illegible] kötik be a villanyt. Ez ne[illegible] szerencsés megoldás, hiszen a[illegible] egyre rövidülő napokon est[illegible] már nem tudnak majd edzés[illegible] tartani, és ez bizony hátrány[illegible] jelent számukra.

Még egy hibát fedeztün[illegible] fel. Nincs fürdő, illetve zuha[illegible] nyozó. Pedig ilyen szép léte[illegible] sítmény csak akkor tölti b[illegible] teljesen hivatását, ha minde[illegible] szempontból megfelel a köve[illegible] telményeknek.

Soltész István szakosztály vezető elmondotta, hogy nag[illegible] izgalommal készültek első ot[illegible] honi bajnoki mérkőzésükr[illegible] Szerencs csapatát fogadták, [illegible] a szépszámú érdeklődő nag[illegible] tapssal köszöntötte a 6:2-[illegible] győző ormosbányai tekézőke[illegible]

Az utánpótlás biztosítása

is megoldódik az új tekecsa[illegible] nokkal. Eddig a fiatalok a r[illegible] gi „kuglipályát" látogatt[illegible] nagy ügybuzgalommal, ah[illegible]

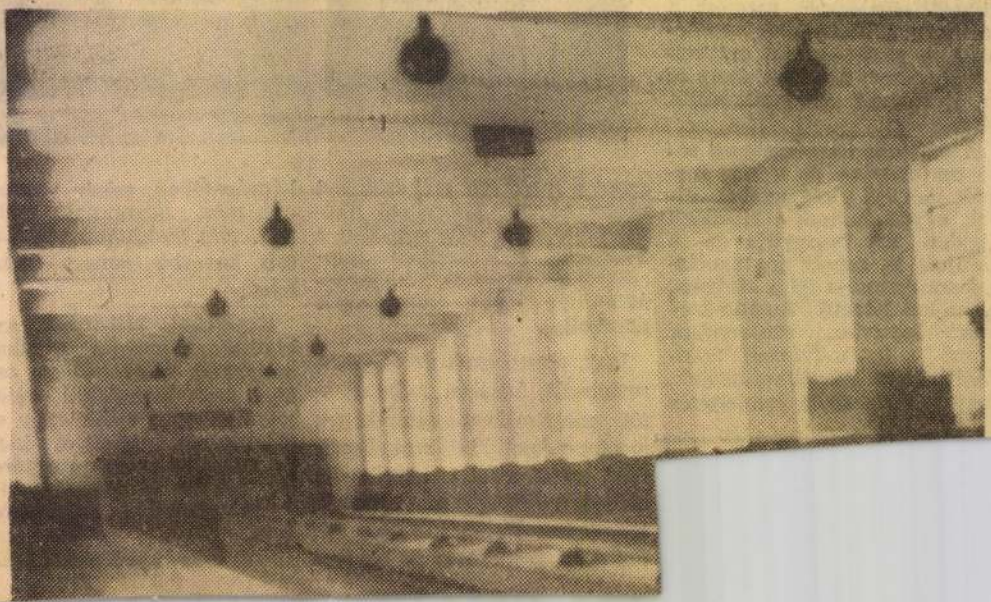

M. S. mester

nobrás

Selmecbányai templom
fővoltára (Szent Ka-
talin és Szent Borbá-
la nobrai) Repr.
1506.

Šourek

464–466. n.

alavár, Ó- és
Csurgó, End-
oroknya, Lak,
esd, Somogy-
ízvár, Zákány,
Lövöld, Ki-
neglevő lakott
mutatható vé-

A könyvfestés, írás és nyomtatás történeti emlékei a Dunántúlon.

Történeti bizonyosság, hogy hazánkban, nevezetesen Budán s a dunántúli püspökségek, káptalanok, monostorok székhelyein, már az első Árpádok korától kezdve dívott a könyvírás, és könyvfestés. Ugyanis tudott dolog, hogy már Szt. István elrendelte, hogy az egyes egyházmegyékbe kebelezett községek templomait az illetékes püspökök tartoznak szertartási

M. S.

master festő

Šourek

331. 14. Koppel

332 " "

332/a " "

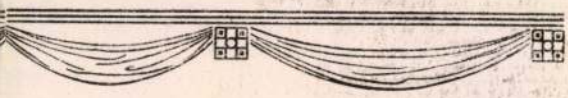

G SORRENDJE :

iszközgyülése a városháza nagytermében.
diszközgyülése, melynek keretében *Négyessy*
adémia és a Kisfaludy Társaság tagja mond
Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-
t költeményét s a debreceni református kollé-
A megnyitó beszédet *Tisza Kálmán gróf,*
ár Balázs, az egyesület elnöke mondja.
ly Arany János egykori lakóháza helyén áll.

debreceni református kollégium ifjusága
r, a Petőfi Társaság tagja, *Szendrey Zsig-*
vel irodalmi estély.

um a közönség számára egész nap nyitva.

zsoldosokr
polnában
falakra.

Bakóc
nája nyílik
lyezve a 2
ratlan szép
a halhatatl

Mielőt
melletti be
Alján Schr
madás fog
ren világít
eme csend
érezzük a

Század
redezett b
Dezsőé (†1
mind a ket
országsorsc
fordult. A
déküket. A

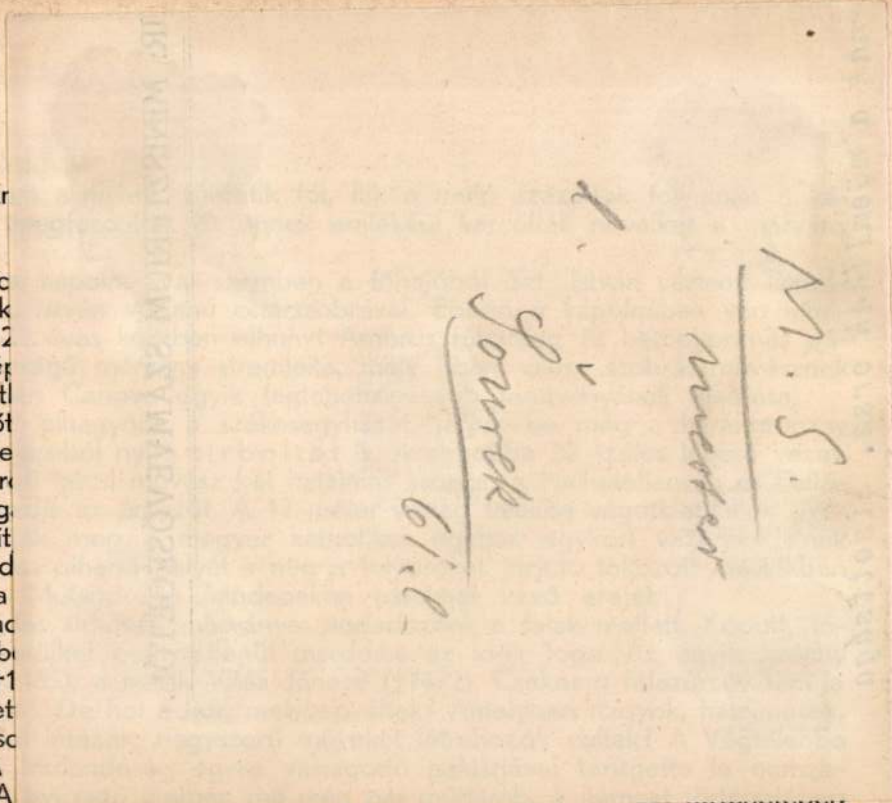

pár sor írás, elsárgult, szurágott pergamen és ezek a kopott sírkövek hir-

Hogy milyen volt ez a palota, melynek hasonló épségű egykorú párját nem találjuk egész Európában, arról a kiásott párkányok, bordák, gyámkövek, oszlopfők, kapuzatok páratlanul fínom faragványai, csodálatosan élénk ornamentális faldíszei, színgazdag freskói, kápolnájának a XII. század építési modorára valló fonatos faragású hatalmas kőrablaka, márványpadozatú, márványfülkés királyi hálóterme stb. tanuskodnak és sejteni engedik azt a fényt, pompát, mellyel ez a görög műveltségű, fejlett műízlésű uralkodó a kor legkiválóbb műépítészeivel a palotát fölépíttette és berendezte

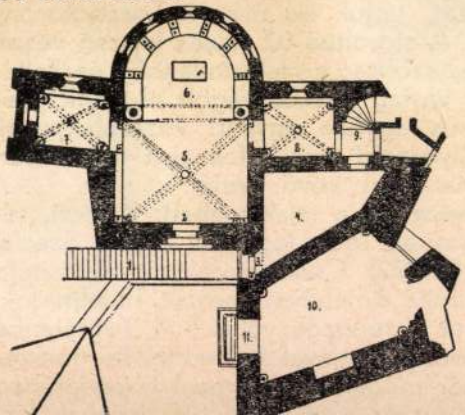

Minthogy a palota 1256-tól 1530-ig az ország hercegprímásának rezidenciája is volt, azok a múló századok rongálódásait, kopott freskóit, szinehagyott aranyozásait több ízben kijavíttatták. Igy tudjuk, hogy az esztergomi érsekek sorában a 35-ik: Telegdi Tamás, (1330—1350) a XIV. század harmadik-negyedik tizedében a XII. századbeli freskók fölé az olasz építészeti iskola egyik nagymesterének, Andrea di Cione Arcagnolo legkiválóbb tanítványával figurális képeket festetett, melyek közül a négy

erdő. N
páratlan
mely les
mohával
rögve b
tövében,
Ha
annak t
a maiom
lásával
a felület
ujra elvi
egymást
döbörök
Ha
szebbnel
juk mag
szivárvár
A k
romke
keressük
Béla álta
ségét (1214) a pilisi erdőben Péter ispán és Simon Bánk nádor vejе által

Jánoshegy jellegzetes ormát. A Kopaszt, Nagyszénást, a pilisvörösvári határ dolomit karsztját. A Vértes és Gerecse vonulatát. Északfelé a Dobogó hosszú gerincén akad meg a szem. Azontúl a Börzsönyi hegység csipkés láncán. Aki kimer állani a meredély szélére, az teljessé teheti a körképet, mert minden szépségével bomlik ki előtte az Oszoly, Kevély és Csikóvár környékének nagyszerű panoramája.

A fennsíkon áthaladva, a hegy északkeleti meredélye felé tartunk, hol egy kb. 80 méter hosszú mészkőszirt vonul. Ennek szembetűnő szépsége a Vaskapunak nevezett sziklavár. Valóban, mintha vár állott volna itt hajdanán, s az elpusztult várból csak a gigászi arányu kapuk maradtak volna meg. A víz, szél, fagy, porlasztó, lehordó ereje ugyanis évezredek során olyan bámulatosan szabályos kapukat vágott a szirtbe, mintha ügyes kővájók faragták volna ki.

Már az erdei ösvényről nézve is megkapó a látvány, de fokozott mértékben akkor érezzük igazán a természet teremtő erejének nagyságát, mikor megállunk a kapuk alatt. A roppant íveket, melyek közül az egyik 15, a másik 10 méter magas, a triászkori tenger lerakódásaiból keletkezett dachsteini mészkőbe vájta az Idők művészkeze és ugyancsak ez formálta ki meredek, várszerű falakká, a földpalástját vesztett szirtvonulat többi részét is.

A Vaskaputól rövid, meredek lejtőn, vagy hosszabb, de kényelmesebb szekérúton ereszkedjünk le a Hármasforrás völgyébe. Érdekes természeti

M Ű V É S Z E T
V. évf. 1906.
176. l.

Péczely
Béla

/: M.S. mester PB. :/

Mária látogatása.

Szárnykép Szentantalról
XVI. sz.

Szépmüvészeti Muzeum.

M. S. mester festő

Magyar Művészet, 1925

264-267. o.

Divald kornél: A bányavárosok művészete.

M S mester

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 62.l.

Dr. Oroszlán Zoltán egyetemi magántaná
őre és neje szül. **Tóth Zsófia** a rokonok, barátok
hatatlan veszteség érzetével, de a Mindenható felle
tudatják, hogy az önfeláldozó, csak családjáért élő

OROSZLÁ

nyug. m. kir. honvéd s

a M. Kir. Honvédség Számvevőségének volt fő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
M. S. mester
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
1964 SZEP 6.

1021

A reneszánsz kor művészete Magyarországon

A budapesti Szépművészeti Múzeum hatalmas márványtermében megnyílt „A reneszánsz-kor művészete Magyarországon" című, igen jelentős kiállításon Corvin Mátyásnak három arcmásával is találkozunk. Három különböző műfaji ábrázolásban.

Az egyik, a legismertebb, a névtelen „Lombardiai mester"-nek ragyogóan fehér márvány dombormű alkotása, jáspis alapon. (Párja: Beatrix királyné hasonlóan finom kidolgozású domborműve is természetesen ott van mellette.) A másik: a „Ransanus-corvina" kitárt lapján a korabeli olasz miniátor mélytüzű alkotása. Ezen látható amint — a trónján ülő Mátyás és Beatrix előtt állva — Ransanus átadja a nápolyi király üzenetét. A harmadik egy jóval igénytelenebbnek számító, ám mégis nagyon érdekes darab: színesen festett kályhacsempe, amely a felségjelvényeket kezében tartó nemzeti királyt ábrázolja.

A kiállítás termében ott ragyog a falon Mátyás gyönyörű, Firenzében szőtt aranyló trónkárpitja, az egyik vitrinben Mátyás kalapált és öntött, aranyozott ezüst díszkulcsa, egy másik vitrinben pedig az ugyanilyen kiváló ötvösmunkával készült „hólyagos" serlege.

A képmások és dísztárgyak méltón mutatják jelentőségét annak a magyar uralkodónak, aki műhelyeket alapítva igyekezett a korabeli humanista műveltség, és a korszerű — a középkori vallásos szellemtől eltávolodó — művészet egyik európai központjává emelni hazánkat.

A kiállítás gazdag anyagával és ennek műfaji sokrétűségével (kőfaragványok, faszobrok, táblaképek, szárnyasoltár, kódexek, címerlevelek, ötvösművek, textilek, bútorok, kerámiadarabok) egyaránt elragadó. Válogatottan szép műalkotásokban mutatja meg az utat, amelyet Magyarországon a művészet a középkori eszményvilágtól és stíluskifejezésektől megtett a reneszánsz humanista szelleméig, a görög-római antikvitás „pogány" újjászületéséig és az új formák kibontakozásáig.

A változás természetesen sohasem hirtelen, és a régi formák még jó ideig együttélnek és együtthatnak a kifejlődő újakkal. Ezt bizonyítja az a kiállítás is, amely jó tagolásban sorakoztatja fel a Mátyás-, és az azt követő Jagello-korszak legszebb ránkmaradt képzőművészeti és iparművészeti alkotásait. Újra megállapíthatjuk, hogy a hely és a rendeltetés olykor jóval fontosabb tényező, mint a stílusformáknak az időhöz kapcsolódó alakulása. A budavári ásatásoknál előkerült vörösmárvány párkány a Duna-frizzel például 1480 és 1490 között teljesen a „pogány" antikvitás igézetében fogant. Viszont a majd egy emberöltővel utóbb készült kisszebeni főoltár táblaképei még szorosan a középkori művészethez kapcsolódnak. (Képünk a kisszebeni főoltár egyik szárnyképét ábrázolja. MTI foto — Bojár Sándor felvétele.)

Igaz, éppen ezek az újonnan restaurált, későbbi ráfestésektől megtisztított oltárképek meglepetéssel is szolgálnak: friss színei által is elgyönyörködtet például a „Jelenet templommal", tájképen pedig már meglelhető az új, humanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Újra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legszeszélyesebb magyar művészének, M. S. mesternek két festményét, amelyekkel azonban — a ragyogó színek káprázatában — szinte vetekszenek más, ugyancsak restaurált, régi alakjukba visszaállított kevésbé ismert festmények.

Kincseket láthatunk az új kiállításon, szorgos munkával restaurált értékeket. A csaknem száz bemutatott, válogatott mű elénkvetíti azt a sokoldalúságot, amellyel idegen és hazai mesterek megteremtői voltak a reneszánszkor művészetének Magyarországon.

MURÁNYI-KOVÁCS ENDRE

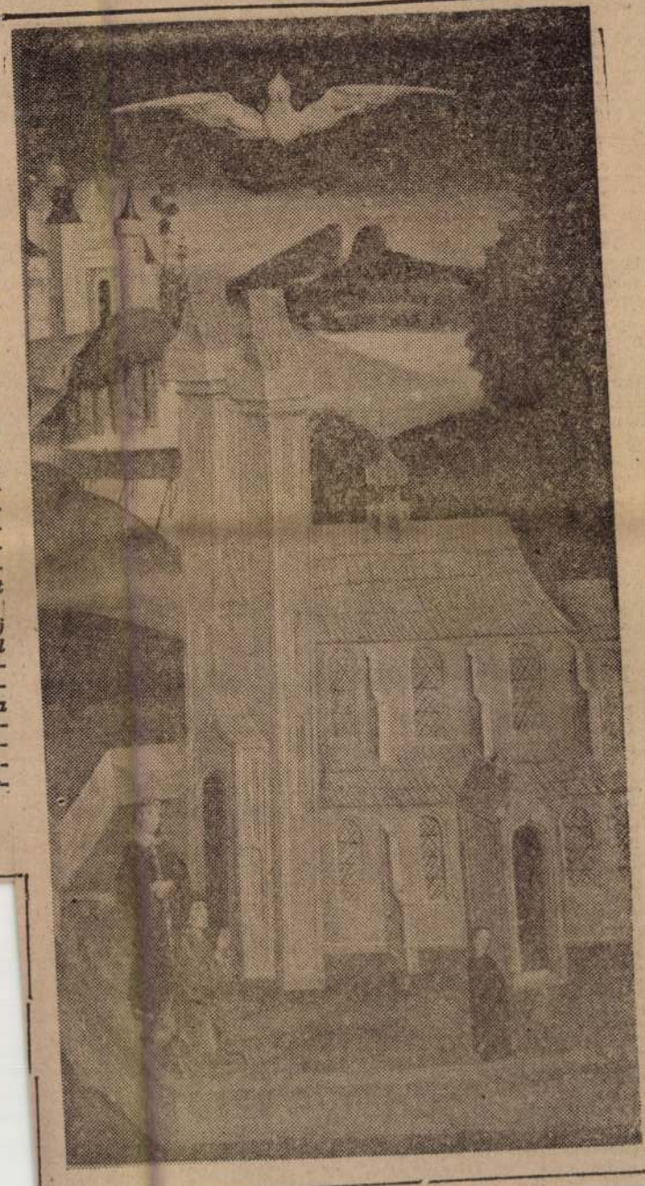

Vásárhely problémái a tanácsülés előtt

Pénteken ülésezett a hódmezővásárhelyi városi tanács. Dr. Csatordai Antal vb-elnökhelyettes megnyitója után a tanácsülés résztvevői Földesi Ferencet választották meg a tanácsülés elnökéül, amelyen a városi pártbizottság képviseletében részt vett Vári Ernő elvtárs, a városi pártbizottság titkára, míg a megyei tanács végrehajtó bizottságát Hantos Mihály elnökhelyettes képviselte. Részt vett az ülésen Darabos György, a pénzügyi osztály vezetője, Tóth Ferenc, a művelődésügyi osztály csoportvezetője és Forgó Pál megyei népművelési felügyelő is.

Az elnöki megnyitó után a tanácsülés résztvevői a Sajti Imre elvtárs lemondása folytán megüresedett vb-tagsági helyre Vári Ernő elvtársat választották meg.

A város közművelődési helyzete

Vörös Mihály vb-elnökhelyettes a város közművelődési helyzetét ismertette. Megoldandó feladatként javasolta a tanácsnak az alsó Klauzál utcai iskola bővítését, amelyet a Serház tér beépítése indokol elsősorban. Ugyanakkor Újvároson éppen

az ipartelep kifejlesztése teszi szükségessé, hogy négytantermes iskola épüljön, s létrejöjjön ebben a városrészben a város új szakközépiskolája.

Hasonlóan kívánatos egy nyolctantermes új iskola építése a Kertvárosban is.

Az óvodák helyenként zsúfoltak. Ez mutatja, hogy társadalmilag feltétlenül kívánatos az óvodák számának további növelése.

A pedagógusok szakmai, politikai felkészültsége, világnézeti alakulása jó irányban halad.

Törekszenek a korszerű módszerek megismerésére

nos iskola nyolcadik osztályát.

A népművelés helyzetének ismertetésében elmondotta: Vásárhelyen népszerűek az akadémiai előadássorozatok. A nők akadémiáján átlagban 330 fő, a tsz-akadémiákon 120 fő vett részt egy-egy előadáson. De sikeres volt a szakmunkásképző tanfolyamok szervezése is. Tizenegy helyen 250 fő vett részt rajtuk. A Megyei Könyvtár különösen az irodalmi ismeretterjesztés és irodalmi estek rendezésében jeleskedett. Nagy szerepe van a művelődési autónak: a tanyavilág legeldugodtabb részébe is kijuttatja a könyveket. Kiemelte ezután az irodalmi színpad szerepét, végül megemlékezett a Tornyai János Múzeum és a Petőfi Művelődési Ház, valamint a Zeneiskola hasznos tevékenységéről, amely

nagymértékben hozzájárul a lakosság művészeti igényeinek növeléséhez.

Az oktatási és népművelési állandó bizottságok munkáját Zoltán Gábor, illetve Földesi Ferenc ismertette.

Az oktatási állandó bizottság nemcsak az általános iskoláknak, de az óvodáknak, valamint a felnőttoktatás szerveinek is igyekezett segítséget adni: beszámoltatták a különböző oktatási szervek vezetőit a felnőttoktatásról, a politechnikai munkákról, az ifjúságvédelemről és egyéb fontos dolgokról.

A népművelési állandó bizottság szoros kapcsolatot tart a város kulturális intézményeivel. Azok

a fontosabb kérdésekben kikérik az áb véleményét és figyelembe veszik javaslatait.

Vizsgálta az áb a városban működő öntevékeny színját-

Szervezettebb tár

Az állami költségvetési és

Miért szükséges az önköltségszámítás a tsz-ekben

NEM VITÁS, hogy *a termelőszövetkezetek fejlődésének alapja a gazdaságos, jövedelmező termelés.* Ez azt a célkitűzést rejti magában, hogy az egyes tsz-ekben az üzem adottságainak és termelési feltételeinek megfelelően a legnagyobb hozamokat kell elérni a lehető legkisebb ráfordítással. E célnak megfelelően kell megszervezni a termelést, megválasztani és kialakítani a legcélravezetőbb agro- és zootechnikai eljárásokat.

A termelés gazdaságosságát, illetőleg jövedelmezőségét azonban nem lehet egyszerű becsléssel megállapítani, hanem csak gazdasági számításokkal, amelynek alapja a termelési költségek és a hozamok ismerete. A költségszámításban az egyes termények és termékek előállítása érdekében a termelés folyamatában felhasznált ráfordítások mutatják a termelési költségek alakulását, egymástól elkülönítve, tehát ágazati bontásban.

Hódmezővásárhelyen 1963-

számoknak a jelentőségét, akkor részletes vizsgálat alá vehetik a ráfordítás alakulását és az alkalmazott eljárásokat.

A növénytermelés önköltségének alakulása alapvetően befolyásolja az állat- és állatitermék-termelést is, mert az állattenyésztés, vagy tartás költségeiben jelentős helyet foglal el a takarmány értéke. A célkitűzés itt sem lehet más, mint a növénytermesztésben: *többet, olcsóbban.* Az életszínvonal emeléséhez több húsra, tejre, tojásra van szükség, persze nem akármilyen áron, hanem az önköltség csökkentése mellett. Kétségtelen, a jobb gazdálkodást mutatja az, hogy a Vörös Csillag Tsz-ben 1963-ban 3,25 forintos önköltségi áron állítottak elő egy liter tejet, ugyanakkor a Dózsa Tsz-ben 3,82, a Lenin Tsz-ben 4,97 forintba került egy liter tej.

A tartási, takarmányozási, gondozási viszonyok nagy hatással vannak a termelésre. A fejlettebb zootechnikai eljárások elősegítik a jobb

lőkapacitás jobb kihasználásával, a technikai fejlődés segítségével a jól dolgozó üzemekben évről évre tovább lehet fokozni. A költséges fogatmunka olcsóbb gépi munkával való helyettesítése, a termelés elaprózásának megszüntetése, a nagyobb termőképességű növényfajták alkalmazása stb. növeli a jövedelmezőséget.

A MEGALAPOZOTT önköltségszámítás *segítséget nyújt az állami irányítás megjavításához és az üzemi vezetés színvonalának emeléséhez.* Az üzemi tanácsadáshoz, az irányító szervek munkájához nélkülözhetetlen a költségszámítások ismerete. A termelőszövetkezeti gazdálkodás jövedelmezőségének tervszerű és rendszeres fokozásához az üzemnek minden ágazatára kiterjedő költségszámítások adnak biztos alapot. Ez lehetővé teszi, hogy minden üzem a természeti és üzemi viszonyainak legjobban megfelelő termelésszerkezetet alakítsa ki a népgazdasági igények figyelembevételével. Az egyes

1964 SZEP 1.

RÁD 1964. szeptember 1. kedd.

A reneszánsz-kor művészete Magyarországon

926

A BUDAPESTI Szépművészeti Múzeum hatalmas márványtermében megnyílt „A reneszánsz-kor művészete Magyarországon" című, igen jelentős kiállításon Corvin Mátyásnak három arcmásával is találkozunk. Három különböző műfaji ábrázolásban.

Az egyik, a legismertebb, a névtelen „Lombardiai mester"-nek ragyogóan fehér márvány domborműalkotása, jáspis alapon. (Párja: Beatrix királyné hasonlóan finom kidolgozású domborműve is természetesen ott van mellette.) A másik: a „Ransanus-corvina" kitárt lapján a korabeli olasz miniátor mélytűzű alkotása. Ezen látható amint — a trónján ülő Mátyás és Beatrix előtt állva — Ransanus átadja a nápolyi király üzenetét. A harmadik egy jóval igénytelenebbnek számító, ám mégis nagyon érdekes darab: színesen festett kályhacsempe, amely a felségjelvényeket kezében tartó nemzeti királyt ábrázolja.

A kiállítás termében ott ragyog a falon Mátyás gyönyörű, Firenzében szőtt aranyló trónkárpitja, az egyik vitrinben Mátyás kalapált és öntött, aranyozott ezüst díszkulacsa, egy másik vitrinben pedig az ugyanilyen kiváló ötvösmunkával készült „hólyagos" serlege.

A képmások és dísztárgyak méltón mutatják jelentőségét annak a magyar uralkodónak, aki műhelyeket alapítva igyekezett a korabeli humanista műveltség, és a korszerű — a középkori vallásos szellemtől eltávolodó — művészet egyik európai központjává emelni hazánkat.

A kiállítás gazdag anyagával és ennek műfaji sokrétűségével (kőfaragványok, faszobrok, szárnyasoltár, kódexek, címerlevelek, ötvösművek, textilek, bútorok, kerámia-darabok) egyaránt elragadó. Válogatottan szép műalkotásokban mutatja meg az utat, amelyet Magyarországon a művészet a középkori eszményvilágtól és stíluskifejezésektől megtett a reneszánsz humanista szelleméig, a görög-római antikvitás „pogány" újjáélesztéséig és az új formák kibontakoztatásáig.

A VÁLTOZÁS természetesen sohasem hirtelen, és a régi formák még jó ideig együttélnek a kifejlődő ujakkal. Ezt bizonyítja ez a kiállítás is, amely jó támogatásban sorakoztatja fel a Mátyás-, és az azt követő Jagello-korszak legszebb ránkmaradt képzőművészeti s iparművészeti alkotásait. Ujra megállapíthatjuk, hogy a hely és a rendeltetés olykor jóval fontosabb tényező, mint a stílusformáknak az időhöz kapcsolódó alakulása. A budavári ásatásoknál elő került vörösmárvány párkány a Duna-frizzel például 1480 és 1490 között teljesen a „pogány" antikvitás igézetében fogant. Viszont a majd egy emberöltővel utóbb készült kisszebeni főoltár táblaképei még szorosan a középkori művészethez kapcsolódnak. (Képünk a kisszebeni főoltár egyik szárnyképét ábrázolja. MTI. foto — Bojár Sándor felvétele.)

Igaz, éppen ezek az újonnan restaurált, későbbi ráfestésekből megtisztított oltár-képek meglepetéssel is szolgálnak: friss színei által is elgyönyörködtet például a „Jelenet templommal", tájképében pedig már meglelhető az új humanista szellem hatása: a természet megjelenítő erővel kibontott ábrázolása. Ujra láthatjuk a kiállításon a korszak talán legzseniálisabb magyar művészének, MS mesternek két festményét, amelyekkel azonban — a ragyogó színek káprázatában — szinte vetekszenek más, ugyancsak restaurált, régi alakjukba visszaállított, kevésbé ismert festmények.

KINCSEKET láthatunk az új kiállításon, szorgos munkával restaurált értékeket. A csaknem száz bemutatott, válogatott mű elénk vetíti azt a sokoldalúságot, amellyel idegen és hazai mesterek megteremtői voltak a reneszánsz-kor művészetének Magyarországon.

Murányi-Kovács Endre

Magyar Hirdető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964. szeptember 1. kedd. NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

Balesetek – mulasztás miatt

Javult a termelés biztonsága szénbányáinkban

A Nógrádi Szénbányászati Tröszt üzemeiben az év eltelt részében, ha tapasztalható is némi javulás egyes baleseti mutatók alakulásában az nincs összhangban a megtett intézkedésekkel. Nagyobb változás csak a Zagyvai Bányaüzemnél tapasztalható, kisebb Mizserfán. Romlás volt viszont Mátranovákon, Nagybátonyban és különösen Kisterenyén, ahol egyáltalán nem indokolt.

A statisztika tükrében

Az első félévben előfordult balesetek 29,3 százalékát a szállításnál. 12,2 százaléka kőzethullásból, 3,3 százaléka homlok és oldal kidőlés következtében fordult elő.

A szállítási balesetek száma egyáltalán nem csökkent, holott a szállító útvonalak állapota állandóan javul. A főok a nemtörődömség, a felületes munkavégzés. A baleseti jegyzőkönyvek tanúsága szerint a balesetek 59,3 százaléka a sérültek mulasztása miatt következett be, 32,5 százaléka meg nem állapítható okokból és csak 4 százaléka a műszaki vezetés mulasztása, 4,2 százaléka pedig a sérült társának mulasztása miatt következett be.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy igen sok még a sérültek mulasztása, a gondatlan, felületes munka annak ellenére, hogy állandóan napirenden van ez a kérdés. A balesetelhárítási oktatáson hallottakról elfeledkeznek.

A műszakiak mulasztásából bekövetkezett balesetek száma aránylag nem sok, de még így sincs ok megnyugvásra. Ezért szigorította legutóbb rendelkezésekkel a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség, a munkahelyi ellenőrzést.

Az elmúlt félévben több üzemnél tartottak úgynevezett komplex szemléket. Ezeket a vizsgálatokat a szigorúság jellemezte. Több esetben fordult elő a hiányosságok miatt prémiumelvonás, fegyelmi tárgyalás és kártérítés is.

Új berendezések

Széleskörű vizsgálatot tartottak a sújtólégveszélyes bányáknál és intézkedés történt. A tröszt bányái az idén mintegy 20 millió forint értékű sújtólégbiztos villamos és gépi berendezést kapnak. Ennek fele már megérkezett. Jövőre hasonló mennyiségű ilyen berendezés beszerzését tervezik.

Jelentős biztonsági törekvés az is, hogy a kézi omlasztásról teljesen áttérnek a gépi omlasztásra. Az első félév végén a gépi munka aránya már 83 százalék volt.

A nyitvatartott bányavágatok állapota is sokat javult. Fejlődés tapasztalható kivétel nélkül valamennyi bányaüzemnél. A tervezettnél több vágatot bizosítottak korszerüen és fenntartásra is több műszakot fordítottak.

Hosszan lehetne sorolni azokat az intézkedéseket amelyek már megvalósultak és fokozott biztonságot jelentenek azonban a dolgozók felelősségérzetén változtatni kellene. Elsősorban az oktató, nevelő munkát célszerü fokozni, de kirivó esetekben természetesen helyes a bírságolás is.

Nem a pénz...

Az elmút félévben összesen 246 esetben kellett átmeneti időre munkahelyeket leállítani amíg a mulasztást pótolták. Nem törvényszerü ez és igen jelentős termeléskiesést is okoz azonkívül, hogy baleset is előfordul. A kirivó esetekben mint nevelő eszközt, a bírságolást is alkalmazták. Félév alatt több mint negyvennyolc ezer forint bírságot szabtak ki a mulasztókra. Nem cél ez és a népgazdaságnak nincs is szüksége ilyen pénzre —, első a biztonság.

A tröszt párt végrehajtóbizottsága legutóbb elemezte a bányák munkásvédelmi helyzetét és határozatot hozott a hibák megszüntetésére. A kommunisták, felelősségérzetére, példamutatására számítanak elsősorban, hogy csökkenjen a balesetek száma és súlyossága. Sajnos már ebben az évben több halálos baleset volt amelyeknek nem egy esetben a felületes munkavégzés volt az oka. Közös összefogással, a biztonsági előírások hatá-

Tsz-tanácsadó:

Őszi takarmánykeverékek vetése

Az idei nem kielégítő takarmánytermések szükségszerűen megkövetelik, hogy az őszi takarmánykeverékek vetésével javítsuk a takarmányellátást. A tavaszi takarmányozási gondok enyhítésére vessünk a szokottnál nagyobb területen keveréktakarmányokat. Már most gondolni kell az állatállományunk újig történő zöldtakarmányellátásának biztosítására. A jó minőségű zöldtakarmányról való gondoskodással a tavaszi takarmányozási időszak utolsó két-három hetének legnehezebb napjait könnyítjük meg, ugyanakkor javítjuk a talajt és hozzájárulunk a kettőstermesztés eredményességéhez, mivel ezeket a területeket a keveréktakarmányok betakarítása után silókukoricával vethetjük be.

Az őszi keveréktakarmányok közül legismertebb a szöszösbükköny, melynek támasznövénye a rozs. A mészben teljesen szegény és a hideg kötött agyagtalajok kivételével sovány homokon, sziken, lápon egyaránt eredményesen termeszthető. Az istállótrágyát nagyon meghálálja. Holdonként 90-100 kilogrammot vethetünk belőle, amiből 35-40 kilogramm a bükköny. Ha a talaj táperőellátottsága jó, az éghajlat a bükköny termesztésére kedvező, akkor kevesebb bükkönyt és több rozsot vessünk. Ellenkező esetben bükkönyből legyen több és a rozsból kevesebb. Vetése szeptember első napjaiban megkezdhető.

A másik igen ismert keveréktakarmány a pannonbükköny. A szöszösnél értékesebb takarmányt ad, a talajjal szemben is igényesebb. Minden[illegible]

M. f. Inseter

„Na kislányom, válassz babát magadnak..."

Kerekre nyílt szemekkel bámulja a gyermek az üzletben a kis körvasutat...

Szegény ember karácsonya

A fiúnak minden tetszik a sok játékból, amit olyan nehéz az apának megvásárolni.

Állandóan csak — nézni, nézni, nagy sóvárgással a tündéri kirakatot...

„Ezt az órát szeretném, édesapám..."

Dehogy tudják kivárni a gyerekek, amíg az egyszobában az édesanyjuk meggyujtja a gyertyákat.

Fütött szoba, ajándék, Karácsony... S a nehéz munkától bizony sokszor elgyötört édesapa olvassa a csöndes esfén fiának és leányának: „Békesség a földön a jóakaratú embereknek..."

...De azért elborul rajtuk az áhítat, amikor olyan meseszerűen csillog a fenyőfa s Krisztus igéje átsuhan a budapesti petróleumvilágítású lakáson

A NAPKELETI KIRÁLYOK.

Rubens festménye (1577—1640). A nagy flamand festő a **napkeleti három király** hódolatát festette meg pazar barok pompával. Mária, ölében a kis Jézussal, hatalmas oszlop előtt ül, elől a suhogó selymekbe öltözött királyok térdelnek, hátrább a pásztorok tolonganak. Tüzes színezés és a fény-árnyék vibráló játéka fokozza a kép hatását.

PÁSZTOROK JÉZUS ELÖTT.

Sebastiano Ricci (1659—1734). A velencei iskolára jellemző sziporkázó színek élénkítik és teszik festőivé az esztergomi **Keresztény Múzeum tulajdonában lévő képet.** Újszerű az ajándékokat hozó két pásztor alakja.

Magyar Futár
1941 dec. 25

JÉZUS IMÁDÁSA.

M. S. névjelzetű magyar mester műve (1506.) hontszentantali plébániatemplomban. A reneszánszkori magyar festészet e legkiválóbb mestere fejlett festői felfogással, nagyvonalú nemes formákban festette meg a képet.

JÉZUS ÉS MÁRIA.

Correggio (1494?—1534). A barok festészet egyik megindítójának, a firenzei Uffiziben őrzött műve. A művész csak a két legszükségesebb alakkal, Máriával és a kis Jézussal, éjjeli világításban ábrázolja a jelenetet. A szalmán fekvő gyermekből áradó misztikus fény sugározza be a térdre hulló Máriát és a bűvös hatású egész képet.

ASSISI SZT. FERENC SZOBRA. Hársfa.
XVII. század második fele.

BORROMEO SZT. KÁROLY SZOBRA. Hársfa.
XVII. század második fele.

KRISZTUS A HÁBORGÓ TENGEREN. Hársfafaragvány. 1778.
Mind a három a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Magyar Művészet
1925.

A BÁNYAVÁROSOK MŰVÉSZETE*

Annak a pompás művészeti virágzásnak, amelynek főbányavárosaink: Besztercebánya, Selmec- és Körmöcbánya a XV. század derekától kezdve színhelyei voltak, csak elenyészően csekély töredékei maradtak ránk. Ezek azonban érték dolgában nem egy monumentális emlékünkkel vetekednek. Áldozatkész s dúsgazdag bányapolgárságunk, elsősorban templomaiban csakis kiváló mestereket foglalkoztatott. Alapos okunk van a föltevésre, hogy az első kiváló építőmesterek, szobrászok és festők ide Budáról kerültek. De már a XV. század derekán jelentős bányavárosi iskoláról beszélhetünk. Pál mester, a lőcsei főoltár fafaragó szobrásza, minden valószínűség szerint ebből került ki s alighanem van valami alapja Ipolyi föltevésének is, aki a besztercebányai vártemplom támasztó pilléreinek érdekes kőfaragványain Stoss Vid kezenyomát vélte fölismerni. Ha Pál mester és Vitus mester műhelytársak voltak, utóbbi szintén dolgozhatott bányavárosainkban s nincs kizárva, hogy Németországban elszigetelten fejlődő stílusa ezek művészetében gyökerezik. Ezt a föltevést persze okmányokkal egyelőre nem lehet megalapozni. Ám vannak itt emlékeink, amelyek Stoss stílusával feltűnő rokonságot mutatnak s emellett művészetükkel szinte utóbbi remekeit is fölülmúlják. S régi följegyzések tanuskodnak arról, hogy bányavárosaink főtemplomaiban olyan nagyszabású és pompás szárnyasoltárok voltak, aminőkkel Németországban nem találkozunk. Német műtörténetírók ezek számukra hozzáférhető töredékeit ugyancsak siettek régi művészetük hagyatékába iktatni, holott már a felfogásbeli különbség is ellentmond meghatározásaiknak; a középkor végén a német művészet felfogása polgári, ami kiválóbb mestereinké minden ízében arisztokratikus. Németországban a művészet fejlődését akkor kizárólag a városi polgárság irányította s mint maecenásnak, még Miksa császárnak ízlése és takarékossága is nyárspolgári. Nálunk a királyi udvar s a fényben és pompában királyainkkal vetekedő főurak és főpapok előkelő ízléséhez igazodnak a művészek. Gazdagság, műveltség és ízlés dolgában a régi bányapolgárok nem igen állottak mögötte arisztokráciánknak s mint a Thurzók példája mutatja, alkalomadtán szinte átmenet nélkül jutottak magas közjogi méltósághoz.

Bányavárosaink régi főtemplomaiból, amelyek művészi gyarapításában bányapolgárcsaládaink egymással nemes versenyre keltek, eredeti állapotában egy sem maradt ránk. A XV. század derekán épült besztercebányai vártemplomot 1761-ben tűzvész pusztította el. Gótikus boltozatai beomlottak; elégett a Mária halálát és mennybemenetelét ábrázoló s cédrusfaszekrénybe foglalt óriási főoltára, amelyről még kevéssel előbb is magasztalva emlékeznek meg a középkori művészet iránt nem éppen fogékony barokk-kori feljegyzések. A templomnak csak emeleti oratóriuma (az ú. n. Szt. János kápolna) s egyik oldalkápolnája maradt meg, utóbbiban szent Borbála szárnyas oltára, kétségtelenül Lőcsei Pál legrégibb ismert műve s Jodok mester keresztkútja, a legszebb középkori bronzkeresztelő medencénk, amelyhez hasonló tagoltságú emlék Wittenbergában az öreg Vischer Pétertől maradt fönn, akinek apjáról azt gyanítják, hogy Magyarországról szakadt Németországba.

Körmöcbányán a város hosszúkás négyszögletes piacán a mult század nyolcvanas éveiben bontották le a kéttornyú hatalmas plébánia-templomot, amelyet a XVI. században fejeztek be csak s a XVII. században barokk-stílusban átalakítottak. A templom rég elhagyott bányák fölött épült s a gyakori talajsüppedés miatt örökös tatarozásra szorult; végül közveszélyes volta tette elkerülhetetlenné lebontását. A templom nagyrészt barokk-felszerelésével akkoriban alig törődött valaki. Iparművészeti múzeumunkba is csak a már renaissance

* Mutatvány szerzőnek a Szt. István Társulat kiadásában karácsonykor megjelenő „Felvidéki séták" c. művéből.

díszítésű stallumsorai kerültek. Hatalmas XVII. századbeli főoltárának óriási szobrait Gróf Ambrózy-Migazzi István mentette meg a pusztulástól, aki ezeket malonyai kastélyában őrzi. Hogy az otthagyott barokk-holmival együtt bontás közben mi minden s bizonyára sok középkori emlék is elpusztult, azt ma már lehetetlenség megállapítani. A körmöcbányai XV. századbeli kéthajós vártemplom napjainkban lefolyt „stílszerű" restaurálása óta, középkori Madonna szobrán kívül nem sok látnivalót nyújt.

A tölcsér alakjában hegyen-völgyben épült Selmecbányán, mely lámpafényes ablakaival este úgy fest, mintha a földgömb kicsúszott volna talpunk alól s fölöttünk, körülöttünk és alattunk az ég csillagtábora mosolyogna ránk, a XV. század vége felé kezdték el az új, közel félszáz méter hosszú és 30 méter széles nagy templom építését s a XVI. század elején be is fejezték. A művészet mindenfajta remekével elhalmozott Isten házát egyideig a protestánsok is használták. Ám jött a török s hogy mármár ezt a bányavárosunkat is fenyegette, a selmeciek várrá alakították át. Fölszerelését a város kisebb templomai s a szomszédos falvak egyházai között osztották szét. Így maradtak ránk, kerültek többnyire közgyüjteményeinkbe szárnyasoltárainak töredékei. A Mária látogatását ábrázoló s ma már világhírű szárnykép Tópatak templomából Szépművészeti Múzeumunkban látható. Ennek párja Krisztus születése a Selmeccel szomszédos Szentantal újabbkori templomában van. Utóbbi templomból kerültek Esztergomba a prímási gyüjteménybe M. S. mester festményei, pompás maradványai a középkor végén készült szárnyasoltárainknak, amelyek szórványos emlékei bányavárosaink múzeumaiban s különösen Besztercebánya vidékén még nem egy falusi templomban láthatók.

A selmecbányai Szent Katalin-templom egykori főoltáráról való Szent Borbála és Katalin 2 m.-nél magasabb remekbe faragott szobra a városi múzeumban, mely eredeti színezését is megtartotta. A Madonnaszobrot, mely a szárnyas főoltáron valamikor a kettő között állott s egyik pilléréhez támasztva ma is a templomban van, csunyán átfestették. Szárnyasoltárokat s ilyenekből fönnmaradt számottevő töredékeket Hontban Ipolyságig, Bakabányán át Bátig, Barsban Garamszentbenedekig és Aranyosmarótig elég sűrűn találtam. A legtöbb ilyfajta emlék azonban Zólyomban, különösen Besztercebánya környékén maradt fönn, ahol falusi házak homlokzati fülkéiben is láttam középkori fából faragott szobrokat, aminthogy a besztercebányai magángyüjtemények nem egyszer kiváló ilyfajta emlékei is mind falusi parasztházakból kerültek ki. Besztercebányán a Thomka-gyüjtemény Krisztus siratását ábrázoló remek kis domborműve Tájóról való. Badinyi Zoltán Szentjakabfalváról s tovább a hermándi völgyben talált és szerzett meg magántulajdonból igen figyelemreméltó középkori fafaragványokat, amelyek többnyire barokk-oltárokról, az ezek helyébe került új gótikus oltárok fölállítása után kerültek mint kiselejtezett holmik a falusi lakosság birtokába.

Szinte valamennyi szárnyasoltárát őrizte meg Szászfalva, egykor Szentantalfalva temploma, amely építészeti szempontból is igen helyes és értékes gótikus emlékünk. Ezt a templomot 1500 körül szintén besztercei bányapolgárok építették, ott lakó hévéreik (bányászaik) számára. Főoltára szent Antal és Remete szent Pál találkozását ábrázoló domborművével és szárnyain az előbbi szent elbájolóan kedves hatású, beszédesen festett legendájával Königsberger (Ujbányai) Mihály költségén készült, akit az egyik festményen Remete szent Pál Budán őrzött koporsója előtt családostul örökített meg a festő. Képírásunk XVI. századi fejlődése szempontjából még fontosabb a szászfalvi templom Szent Egyed oltára, amelyen a festmények tájképi háttere szinte modernízű nagyvonalúságával lep meg.

A török hódoltság szétrobbantotta művészetünk régi központjait, a reformáció terjedése mestereink működési körét szorította egyre szűkebbre. Az építészet, szobrászat és festészet a XVI—XVII. században bányavárosainkban is mindinkább népies jellegűvé válik, csak az iparművészet s különösen az ötvösség marad európai színvonalon. Az építészet feladatai városi házak s falusi kastélyok emelésére szorítkoznak. A velencei renaissanceban gyökerező s a XVI. század elején északitáliai építőmesterektől megindított felsőmagyarországi re-

MÁRIA LÁTOGATÁSA. Oltárszárnyfestmény Tópatak templomából. XVI. század eleje.
Szépművészeti Múzeum.

naissance-építészet legrégibb emléke bányavárosaink vidékén a besztercebányai pretorium (régi városháza). Ennek csipkézett ormokkal koronázott emeletnyi magas oromfalát már régen lebontották. Eredeti képe azonban ma is látható a vártemplomhoz csatolt kápolnafülke nagy domborművén, mely Krisztust az olajfák hegyén ábrázolja temérdek alakkal s a háttérben Besztercebányát a XVI. század elejéről. Emeletnyi magas oromfalát a besztercebányai főtéren mindmáig csak egy kétemeletes épület őrizte meg. A többi lakóházat a XVIII. században átalakították. A bányavárosok lakóházainak földszintjén kitűnően faragott gótikus részletekkel, főleg ajtókeretekkel is találkozunk. Az emeleten és a házak homlokzatán már csak renaissancekori részlet akad; egyik másik táncteremnek is beillő nagy utcai szobát sztukko-domborműves boltozatok díszítenek. A bolthajtások árkait a házak átalakításánál régi téglák és egyéb épületanyag töredékeivel töltötték ki. Amikor az ottani múzeumot rendeztem, Besztercebányán a Weichhardt János szepesolaszi mestertől 1630 körül faragott pompás erkélyével ékes Ébner-ház emeletén padlózás közben a boltozatok árkából temérdek XV. századbeli kályhacsempét kotortak ki s hordtak le az utcára. A szenteket és világi jeleneteket ábrázoló domborművekkel díszített kályhafiókok egy részét a besztercebányai, másik felét az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumnak sikerült megszereznie.

Városi építőmesterek emelték a környékbeli falvak kastélyait. Osztroluczky Miklós osztrolukai kastélyában ma is megvan a magyarnyelvű szerződés, amelyet a mai tulajdonos őse egy Arzt nevű selmecbányai építőmesterrel a XVII. században kötött. Az építész járandóságát túlnyomóan élelmiszerekben vette föl s csak kis részben fizették készpénzzel. Tetejétől eltekintve változatlanul maradt fönn a Beniczkyek magas dombon épült alsómicsinyei kastélya, Badinyi Lajos volt orsz. képviselő tulajdona. Hengeres saroktornyok közé foglalt homlokzata az emeleten félköríves, oszlopos loggiában nyílik s utóbbi egyik oldalán cifrán faragott kandalló van. A kastély magas földszintjére kétágú lépcső vezet, amelyre a bástyákból s a homlokzat falából lőrések merednek a nem kívánatos látogatókra. Hogy ilyenek falusi kastélyainkat a XVI—XVII. század háborús világában sűrűn lepték meg, azt régi följegyzésekből tudjuk. Hogy mily remekül rendezkedtek be falusi földbirtokosaink portyázó csapatok váratlan támadásai ellen, ennek szinte klasszikus példájával Hajnikon találkoztam. A kis kastélyt itt hajdan sáncok fogták körül. Ezek ma már nincsenek meg. Az épület magas oromfalát is lebontották. Ettől eltekintve azonban a sarokerkélyes épület régi állapotában van meg. Bejárata fölött is erkély ugrik ki, kétoldalt csapóajtós lőrésekkel, közepén kidomborodó szuroköntő kassal. Az erkély szomszédságában van a konyha, ahol veszély idején szurkot olvasztottak s ha a martalóc csapat keresztülhatolt a sáncokon és az ajtónak támadt, a szurokkal melegiben leöntötték. A tetőt gyújtogatás ellen emeletnyi magas oromfal védte, az ablakokat vastáblák zárták el s négy-öt ember így kielégítően védhette meg a kastélyt a rendszerint ágyúk nélkül támadó kóbor csapatok ellen.

Az iparművészet technikái közül az ötvösségnek bányavárosainkban mindig akadtak hivatott művelői s remekbe készült alkotásaikból, szerszám készleteikből sokat sikerült a besztercebányai múzeumba összehordani. Híres órások, asztalosok, damaszkuszi acélpengék gyártásával foglalkozó kardcsiszárok, paszomántosok és fazekasok is mindig voltak itt. A legszebb csipkét Magyarországon valamikor főbányavárosainkban verték, legszebb fehérneműhímzéseink a XVI—XVII. századból szintén innen ismeretesek. A besztercebányai múzeumon kívül különösen a selmeci lutheránus templomban láthatók ez emlékek.

DIVALD KORNÉL.

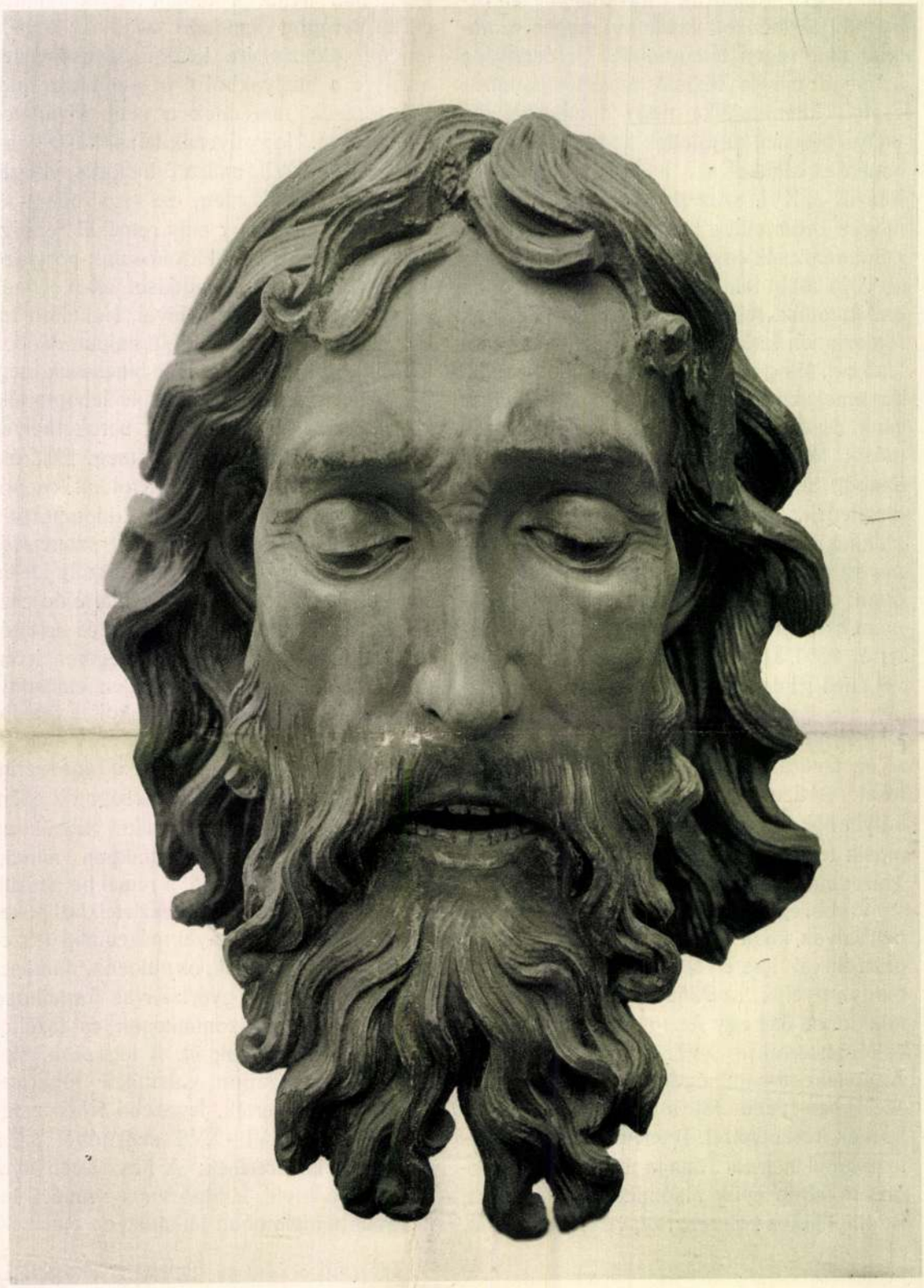

A TÁJÓI SZT. JÁNOS FEJ. XV—XVI. század.

„A betonhajók"

A legutóbbi hónapok angol-amerikai hajótérveszteségeket figyelembevéve megállapíthatjuk, hogy a német és olasz tengeralattjárók *24 óránként átlag öt kereskedelmi hajót süllyesztenek el,* 25.000 brutto regisztertonna tartalommal. Az angolszász hatalmak és a szovjet abban reménykedtek, hogy a nagyarányú német szárazföldi hadműveletek következtében a hajótérveszteségek megfelelően csökkennek. Az ellenség ezeknek a reményeknek alátámasztására a következő érveket kürtölte világgá. 1. A német hadiipar *csak a legnagyobb erőfeszítések árán* tudja létrehozni azokat a fegyvereket, melyek a nagy keleti offenziva megindításához szüségesek. 2. Az atlanti csata hevessége a jövőben már csak azért is *csökkenni fog,* mert Németország és Olaszország nem rendelkeznek megfelelő számú szakképzett legénységgel és tisztekkel. 3. Németországnak a „második front"-tól való félelme miatt Európa *nyugati partjainak* védelmében igen nagy számú tengeralattjárót kell tartalékolnia s ezek az atlanti csata harcaiból kikapcsoltnak tekintendők. 4. Az angolszász hatalmak *új építési rendszerű hajók* alkalmazásával részint az építés idejét fogják meggyorsítani, részint pedig ezeknek a védettsége fogja erősen lecsökkenteni az angolszász hatalmak kereskedelmi hajótérveszteségeit.

Ezek voltak a remények, lássuk a valóságot.

Június havában a német tengeralattjárók és a légierők *összesen 886.000 tonnányi kereskedelmi hajóteret semmisítettek meg.* Ha ehhez hozzászámítjuk a súlyosan megsérült, továbbá az aknák következtében megsemmisült kereskedelmi hajótér mennyiségét, úgy *ez a szám eléri az egymilliót.* A keleti támadás megindulásának első hetében az atlanti csata eredménye újabb 223.000 tonnányi kereskedelmi hajótér megsemmisítése. E hatalmas eredmény mellett súlyosan érinti az USA hadiiparát az a körülmény, hogy az elsüllyesztett hajótérnek közel felét, azaz tizennégy hajót *98.000 bruttó regisztertonna tartalommal a mexikói öbölben s a Karibi-tenger vizein süllyesztették el a német tengeralattjárók.*

Ez a tény azért különösen figyelemreméltó, mert az USA nyersanyaghiányának pótlására, — hacsak részben is — *ma már csupán egyetlen térség: Délamerika áll rendelkezésre.* A német tengeralattjáró-veszély elleni küzdelem hatástalanságát jelzi, hogy az elsüllyesztett angolszász kereskedelmi hajók zöme az amerikai partok közvetlen közelében s az USA beltengerének számító mexikói öbölben és a Karibi-tengeren semmisül meg. A Murmanszk partjai előtt s az északi jéghatár közelében elsüllyesztett szállítóhajók azt jelzik, hogy a német légi haderő is alaposan kiveszi részét az ellenség kereskedelmi hajózása elleni harcban. A német légihaderő zuhanóbombázó kötelékei csupán két nap leforgása alatt *47.000 tonnányi szállítóhajót süllyesztett el abból a hatalmas amerikai hajókaravánból, mely kizárólag páncéljárműveket, tüzérségi anyagot és repülőgépalkatrészeket szállított a szovjet részére.* A hajókaraván további 11 hajója bombatalálatok következtében súlyosan megsérült.

Mindezekből az adatokból is nyilvánvaló, hogy se a nagy keleti offenziva, se Rommel egyiptomi hadműveletei, de még csak a második front „réme" se csökkenti a német tengeralattjáró fegyverek hatásos alkalmazását. Ha ezekhez a számadatokhoz azt is hozzávesszük, hogy a földközitengeri angol maradékflotta Szuezen keresztül gyors ütemben eltávozott s ezzel nagymértékben tehermentesítette az e térségekben harcbavetett német és olasz tengeralattjárókat, akkor kibontakoznak előttünk azok a hatalmas arányú sikerek, melyekkel *szövetségeseink tengeralattjárói a lehető leghatásosabban támogatja azokat az ellenség végső összeroppantását célzó szárazföldi hadműveleteket.*

Amerika ebben a számára valóban katasztrofális helyzetben, ismét a propaganda eszközeihez nyúl. Knox, az USA tengerészetügyi miniszter egyik legutóbbi beszédében ismét előlépett „mentőötleteinek" egyikével. Kijelentette, hogy a tengeralattjárók elhárítására olyan nagy *tengeralattjáró szállítóhajókat fog építtetni, melyek a német búvárnaszádok figyelmét kijátszva, víz színe alatt szel-*

UJ MAGYARSÁG
TELEFONSZÁMAI 1-464-20
1-464-28
1-464-29
1-444-00

hetik át az oceánt. Ezenkívül ismét szóbahozta a *betonhajó tervét.* Ezek a betonhajók volnának hivatva arra, hogy az idő- és anyaghiány szédítő mélységeit áthidalva, oldják meg az ellenség legégetőbb problémáját, a szállítás kérdését, mely számára egymagában is eldönti az élet és halál, a győzelem vagy teljes vereség kérdését. Csak kevesen tudják, hogy Knox betonhajói semmi újat nem jelentenek, mert *ezeknek alkalmazására már az első világháborúban is sor került, még hozzá gyászos kudarccal.* Betonból kisebb, néhányszáz tonnás hajók kiönthetők ugyan, azonban az így építhető kereskedelmi hajók a gazdaságos szállítás legalapvetőbb követelményeinek sem felelnek meg, mivel a hajtóenergia, megfelelő gépek és megszálló- és kezelőszemélyzet dolgában *sokszorosát igénylik az egyébként egy bruttoregisztertonnára eső kezelőszemélyzetnek, üzemanyagnak, gépi berendezéseknek, stb.* Ettől eltekintve, ezeknek a betonhajóknak a süllyedési biztonsága szinte a semmivel egyenlő: *egyetlen találat a hajó biztos pusztulását jelenti.*

Ha végül az úgynevezett „automobilhajók" fantasztikus tervét is megemlítjük — ezek a leállított személygépkocsiforgalom következtében feleslegessé és haszontalanná váló személygépkocsik motorjának és karosszériájának felhasználásával készülnének —, úgy teljes egészükben kirajzolódnak előttünk azoknak a fantasztikus és gyerekes naivságú ábrándoknak a körvonalai, melyekkel egyes hollywoodi szellemű amerikai szakférfiak a végső katasztrófa bekövetkeztét elodázni szeretnék.

Csaba

Antal István és Bonczos Miklós látogatása a bácskai székely telepeken

Horthyvára, julius 7.

A közelmultban mult egy esztendeje, hogy a bukovinai székelyek hazatértek s a kormány jóvoltából a visszafoglalt Bácskában letelepedtek. Az évfordulót Bács megyének *mind a huszonnyolc székely telepén megünnepelték.* Ebből az alkalomból látogatást tett a bácskai székely telepeken *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter és vitéz *Bonczos* Miklós államtitkár, aki *a 13.200 főnyi bukovinai székelység hazatelepítését irányította.*

A körút első állomása *Horthyvára* volt. Itt *Deák* Leó főispán és vitéz *Bajsay* Ernő alispán fogadták a minisztert és az államtitkárt. A bukovinai hadikfalvaiak kapták ezt a telepes községet. Minden házaspár három katasztrális hold földet kapott, továbbá gyermekenként vagy más eltartott családtagokként még egy-egy katasztrális hold földet.

Antal István minisztert és Bonczos Miklós államtitkárt a székelyek *igen meleg fogadtatásban részesítették.* Horthyvárán a szabadban ünnepi mise volt, utána pedig *öt újszülöttet kereszteltek meg.*

A miniszter és az államtitkár hosszasan megszemlélték a telepes község házait, istállóit, lovait, szarvasmarháit, mindenütt érdeklődtek részletesen, tájékoztatták magukat a bácskai székelyek életéről. Búcsúzáskor az állomáson *Domokos* Ferenc öreg gazda intézett szívből jövő szavakat a vendégekhez. *Antal* István miniszter válaszolt a beszédre, hangoztatta, hogy a *multak során sok hibát és tévedést követtek el a magyar nép megerősítése körül, nem ismerték fel a népi erő sorsformáló, jelentőségét.* Ez volt egyik oka annak, hogy a magyar népet engedték nagy hullámokban szétszóródni úgyszólván az egész világon. *Csak most tudjuk a maga valóságában, mit jelentett volna, ha a válságos időkben az összes népi erők a haza rendelkezésére álltak volna.*

A vendégek innen a Topolya melletti *Andrásmezőre* látogattak el. A telep egész lakossága a templom előtt gyülekezett össze, színes kendőkkel díszítették fel az utcákat. *Biszek* Antal községi bíró köszöntötte *Bonczos* Miklós államtitkár-kormánybiztost, aki válaszában elmondotta, hogy szívesen jöttek *ide emlékezni.* Amikor százhetvenkilenc esztendővel ezelőtt ez a székelység elhagyta az országot, tíz esztendőn keresztül bolyongott, amíg otthont talált Bukovinában. *A székely embererdő meggyökeresedett az idegen földben, de megmaradt magyar erdőnek, mert két évszázadon keresztül mindig emlékezett, visszaemlékezett a régi hazára.*

Andrásszálláson ugyanolyan meleg volt a fogadtatás. A községi bíró köszöntötte *Bonczos* Miklós államtitkárt, aki válaszában rámutatott arra, hogy *odakünt tízezer holdon élt a bukovinai székelység, idehaza a Bácskában több mint a duplája, de a kormány is megtalálta a számítását, mert a magyarság gazdagodott, erősödött velük.*

Vasárnap délután Antal István miniszter és Bonczos Miklós államtitkár a *bácsjózseffalvai ünnepségen* vettek részt, amelyre összesereglettek a székelyek.

Németh Kálmán plébános az évforduló ünnepére szabadtéri játékot írt *„Dalol a tengerszem"* címmel, amelyet *ezer székely adott elő a templom udvarán.* Az ünnepség végén Antal István miniszter mondott beszédet, amelyben rámutatott arra, hogy a bukovinai székelyek kétszáz esztendőn át megőrizték magyar szellemüket, ami mutatja, *hogy népünk lelke mélyén milyen szellemi és erkölcsi erőforrások vannak. A magyarság ma történelmének egyik legválságosabb korszakát éli, de ebben a harcban győz, ha a maga tiszta magyarságának erőforrásaiból meríti jövőbe vetett hitét és biztonsági érzetét.*

Ezután a székelyek hosszan ünnepelték Antal István minisztert és Bonczos Miklós államtitkárt.

A cúg balladája

Irta: Szilárd János

Makacs volt az egyik is, makacs volt a másik is, hát elváltak. A nyitott ablakok miatt mégpedig.

Alig voltak féléves házasok, midőn már harmadszor csaptak össze a nyitott ablakok fölött és sehogyan sem tudtak megállapodásra jutni, hogy melyiküknek van igaza. A fiatal intéző úrnak-é, aki azt állította, hogy az ablak nem arra való, hogy kinyissák, hanem arra, hogy becsukják, mert aki jó levegőt akar szívni, az menjen ki a határba és ne csináljon otthon léghuzatot. Magyarul: cúgot. Avagy a fiatal intéző úr ifjú felesége felé hajlik-é az igazság, márminthogy ő nem azért jött Pestről vidékre, hogy még itt is zárt falak között legyen és rossz levegőt szívjon, mert azt éppen eleget szívott lánykorában a Józsefkörúton, egyébként is minden értelmes embernek be kell látnia, hogy az ablak nem arra való, hogy becsukják, hanem igenis arra, hogy kinyissák, egyébként hogy jutottak volna az építészek arra a gondolatra, hogy a falon tekintélyes költségtöbblettel rést vágjanak, ha egyszer nem okvetlenül muszáj... mondom, féléves boldog házasságuk ideje alatt már harmadszor csaptak össze, de még mindig nem tudtak megállapodásra jutni, hogy ebben a kérdésben melyiknek van igaza, amidőn egyszercsak az intéző úr arra érkezett haza a repcearatásból, hogy az iroda ajtajában lekapja fejéről a kalapot a cúg és viszi, mire ő szétvetett lábakkal megállt a küszöbön s akkorát kajáltott, hogy még a csirkék is szétszaladtak az udvaron:

— Megfujtalak, Marika!...

Mire Marika ettől a példátlanul durva fenyegetéstől, hogy őt a kedves férje meg akarja fujtani, még hozzá ilyen közönségesen, amint csak a béresek és a kocsisok beszélnek, hogy „fujtani" és nem „fojtani", amint ezt minden művelt embernek tudni kéne, hát igen, ettől a példátlanul komisz és életveszélyes fenyegetéstől minden csöpp vérében fellázadva, csak annyit mondott Marika, hogy:

— Bugris!...

Aztán csomagolt, vonatra ült és meg sem állott a József-körúti öreg bérházig.

Elváltak no. Helyesebben: belefogtak a törvény által előírt különélésbe, amely nélkül tudvalévőleg a válni óhajtó jótét lelkekkel szóba sem áll a magyar királyi bíróság. És így van ez jól. Mert lássuk csak, hogy a különélés első hónapjának a végén mi történt egyfelől Gödröspusztán, az elárvult intézői lakban, és mely események ntentek végbe másfelől a József-körúti öreg bérház főbérleti lakásában.

Gödröspusztán ez történt

— Hajja, maga vén szipirtyó! — mondotta egyszer az intéző úr merőben zivataros hangulatban Borcsa néninek, a hetvenötéves takarítóasszonynak, mert Juci szobalány roppantul szemrevaló kis fehérnép volt, akit okos előrelátásból még a „válás" órájában kifizetett s elküldött. — Hajja, maga vén szipirtyó, — csattogott s füstölt az intéző úr, — miért nem nyit maga ablakot néha?!...

— Hogy én ablakot nyissak?! — állott a sarkára Borcsa néni. — Még csak az kéne! Hiszen a szegény tekintetesasszonyt is ezér teccett kiszekérolni a házból!...

A József-körúti bérházban meg lényegében nem történt semmi, mert hetek óta szavát sem hallották az öreg méltóságosék Marikának és ez volt a baj.

— Te, Marika! — állított be egyszer a régi lányszobába az öreg méltóságos. — Ne hervadozz és ne bőgj nekem itt naphosszat az urad után, hanem, ha érzed, hogy szereted, menj hozzá vissza!

— De amikor azt mondta nekem, hogy megfujt! — Zokogott fel Marika.

— Na és megfujtott?

— Ha visszamennék, megfujtana!

— Fenét fujtana meg! Összecsókolna!

— Biztos?

— Ismerem a férfiakat, biztos! Szegény anyádat én is meg akartam egyszer fujtani a nyitott ablakok miatt, mert ez már veleszületett bolondériája minden asszonynak, de ha most szépen hazamégy és megígéred neki, hogy többé nem nyitsz rá cúgot, boldogan éltek száz évig!

— Gondolod, édesapukám?

— Na, ne szamárkodj, indulj!...

És Marika indult...

Haza...

Gödröspusztára...

Ámde ugyanakkor Gödrösmusztáról is útnak indult valaki ezenközben, s alig tette ki a lábát Marika a József-körúti lakásból, amidőn egyszercsak szólt a csengő és még szerencse, hogy az öreg méltóságos ment ajtót nyitni, mert az előszoba küszöbén a kedves vejével találta magát szemközt.

— Marikáért jöttem! — szólt pironkodva és fejét bűnbánatosan félárbocra eresztve az intéző úr.

— Te szerencsétlen! — támadt rá mérgesen az öreg méltóságos. — Elvesztél!...

— Nem értem...

— Nyitott ablakok mellett fogsz élni száz évig és cúgban fogsz meghalni!...

— Hiszen éppen erről akarok beszélni Marikával!

— Nem lehet már! Elutazott!

— Hová, az Istenért?

— Hiszen éppen ez az: vissza, hozzád!

— Gödröspusztára?

— Ha egyszer mondom! Öt perc sincs, hogy kiment a Keletire!...

— Hünye, azt a láncos, lobogós! — kapott észbe az intéző úr. — Ha Marika megtudja, hogy én itt jártam!...

— De nem tudja meg! — hunyorított hamiskásan az öreg méltóságos. — Mert én hallgatok, mint a sír, kedves fiam! Hiszen én is férj vagyok és jól ismerem azt a büdös cúgot, kedves fiam! Ide hallgass: ilyenkor a pénz nem számít, bérelj autót és előzd meg Marikát, aztán fogadd öt kegyesen és duzzogj és haragudj és csak akkor bocsáss meg neki, hiszen tudod, fene azokba a nyitott ablakokba, na, lódulj már!...

És az intéző úr lódult...

Először sebes ügetésben egy bérautóüzembe, majd onnan autón százkilométeres tempóban haza, Gödröspusztára...

És megelőzte Marikát...

Teljes fertályórával...

És kegyesen fogadta...

És duzzogott...

Satöbbi...

És mérget veszek rá, hogy száz évig boldogan fognak élni, de: csukott ablakok mögött...

A fajvédők egyesülete házat ajándékozott egy sokgyermekes családnak

Lelkes ünnepség színhelye volt Bácsalmás község. A magyar tudományos fajvédő egyesület által ajándékozott családiházat adták át egy hétgyermekes földmíves-családnak. A fajvédő egyesület ugyanis abból az alkalomból, hogy *Feilitzsch* Berthold báró 20 éve látja el az egyesület elnöki tisztét, gyüjtést rendezett elnökének megajándékozására. *Feilitzsch* báró elhárította magától a megtiszteltetést azzal, hogy a gyüjtött összegből egy többgyermekes magyar családot kell megajándékozni. *Gajdos* Gáborra, egy bácsalmási földmívesre és családjára esett a választás, akiknek az összegből vásárolt telken egy két szobakonyhás házat építettek fel. Az ünnepélyes átadáson megjelent *Feilitzsch* Berthold báró, az egyesület elnöke, *Reök* Andor dr. szabadkai főispán, a Move részéről *Szeder* János országgyűlési képviselő, *Zimmermann* Lajos kormányfőtanácsos, *Gaul* Károly miniszteri tanácsos, *Ősz* Béla dr. tanügyi főtanácsos és a község vezető személyiségei. *Schuster* János római katolikus plébános áldotta meg az új házat, amelynek falában márványtábla örökíti meg építésének előzményeit. Magát a házat a hét gyermeknek ajándékozták, a szülők csak haszonélvezeti jogot kaptak.

Elkallódott gót és reneszánsz magyar műremekek kerülnek napvilágra a szépművészeti muzeum restauráló műhelyében

A XX. századig kellett érni az időnek, hogy a régi magyar képzőművészet megmentett emlékei nagyrészben ismét napvilágra kerüljenek. Igazolás és bizonyításképpen, hogy mit rejtegetnek a magyar századok — valamint kihasználásaképpen a megszületett alkalomnak, táguló távlatoknak és történelmi érzékelésnek, amit az érett század négy évtizede hozott el számunkra.

Tudósok serege évtizedek óta lázas buzgalommal kutatja a magyar művészeti emlékeket. A Mátyás-korabeli reneszánsz, Buda, Visegrád, vagy Kolozsvár már teljesen kitárulkozott előttünk. — Nem szabad semminek sem elkallódni. — Szükség van a bizonyítékokra. E munka keretében igyekszik most összegyüjteni a szépművészeti múzeum a felvidéki városok és falvak, Erdély és Dunántúl kallódó, féligmeddig már elfelejtett, XV—XVI. századbeli magyar táblaképeit. Nehéz feladat, hiszen a meglelhető több mint kétezer táblakép felkutatása óriási munka. Igen sok kép külföldre került már, nagyrészüket pedig átfestették a XVIII. században s így a barokk festékréteg eltávolítása után lehet csak az eredeti gót stílusú festményhez hozzájutni. A hatalmas anyagra jellemző, hogy annyi pusztulás után *Genthon* István *egyedül Szepesben 515, Sárosban 343, Liptó vármegyében 128, Abaujban pedig 71 táblaképet tart nyilván.*

Hogyan fejlődött ki a középkori felvidéki városok művészete? Milyen volt az a környezet, amely a késő középkor legtermékenyebb és legjelentősebb festőcéheit teremtette meg a Felvidéken? Mit adott Kassa, Lőcse, Eperjes, Késmárk és Kisszeben a magyar kulturának? Erre kell majd végre teljes választ adni. Az a művészeti anyag, amely a középkor végén ezekből a városokból és környékükről kerül ki, ma még egyre bővül. Eldugott kis falvak templomaiban, kápolnáiban új és új táblaképekre bukkannak a tudósok. Tagadhatatlan, hogy a kassai, lőcsei festőcéhek mesterei erős német befolyás alatt állottak. Ez a befolyás azonban nem gáncsolta el nyilvánvaló eredetiségüket, másrészt a kor művészeti életéből is érthető. A középkor művészei ugyanis állandó és szoros érintkezésben állottak egymással s ebben nem gátolták őket az úttalan puszták, az erdők és a folyók nádas érterületei. A flamand mesterek az Eyck testvérek, Rogier van der Weyden művészete szétsugárzik egész Észak- és Középeurópában a Rajna északi folyásától eljut a bajor hegyekbe, vagy Nürnbergbe, Hamburgba s Prágában is fellelik az új művészetet. A német befolyás mellett azonban lehetetlen észre nem venni az iskolák helyi karakterének kialakulását. Ezek a felvidéki iskolák, amelyek *Németország mellett Magyarországon hozták létre a legtöbb későközépkori szárnyas oltárt*, legjobb bizonyítékai a magyar művelődéstörténetben annyit nélkülözött városi kultúra magas nívójának. *S ez a művészet delelőjén már kétségtelenül sajátságosabb magyar vonásokat mutat. A kassai István művészetében már lehetetlen fel nem ismerni ezt a magyár jelleget.* Ezekben az iskolákban gyökereznek a késő-középkor nagy magyar művészei is, az előbb említett *Kassai* István és *Lőcsei* Pál szobrász, de a kassai főoltár ismeretlen mesterei és a megfejtetlenül magasan álló *M. S.* mester művészete is.

Felbecsülhetetlen, hogy mi mindent pusztított el a fénykorát élő magyar művészet alkotásaiból a török. Megszámlálhatatlan templom, palota, kép és oltár esett áldozatul a tűznek, amelyet ő gyújtott meg a magyar földön. Aztán a felekezeti villongások tizedelték meg a megmaradt kincset. Ami megmaradt, felőrölte azt a közöny és a barbárság. A homályos, nedves templomokban álló gót szárnyas oltárok elhagyatva, egymásután pusztultak el. Részint az idő őrölte meg őket, részint az új ízlés, amely nem tűrte meg a gót szenteket. Sok helyen szétfűrészelik a szárnyas oltárokat s hogy ne zavarjon a töredék tájképi háttér, kivágják az alakokat és arany háttérbe helyezik. Másutt viszont a változott ízlésnek megfelelően, kontár kezek átfestik a képeket, barokk köntös kerül a késő középkori gót stílusban ábrázolt alakokra. Hogy pedig teljes legyen a pusztulás, a külföldi kereskedők elviszik a megmaradt művészeti anyag nagy részét olyan országokba, ahol számontartják a középkori művészeti emléket s ahol maguknak követelik Lőcse, Kassa, Prázsmár és Medgyes művészetét.

A barokk-kori kontár ráfestések alól kerülnek elő az eredeti műalkotások

A szépművészeti múzeum restaurátorai most sok, a barokk korban átfestett képet megtisztítanak és ismét kiszabadítják az eredeti képet. A munka felől érdeklődtünk *Csánky* Miklósnál, a szépművészeti múzeum kiváló fiatal műtörténészénél. Megkértük, mondja el, hogyan bukkantak rá ismét az elfelejtett átfestett képekre és a restaurátorok milyen eljárásokkal szabadítják meg a barokk festékrétegtől az eredeti gót táblaképeket.

— A kutatások, — mondotta *Csánky* Miklós, — nagy éberséget és sok fáradságot kívánnak a művészettörténésztől. Faluról-falura tűvé kell tenni azokat a helyeket, ahol reméljük, hogy régi táblaképeket találunk. *Az átfestett képeknél sokszor csak az oltár gót szerkezete vezeti rá a tudósokat arra, hogy itt a barokkkép alatt régi gót festmény húzódik meg. A középkori táblaképek azonban maguk is árulkodnak, mert az alakok konturjai legtöbbször kidomborodnak a ráfestett réteg alól.*

— A barokk-átfestés úgyszólván minden esetben a legkevesebb habozásra sem ad okot a művészettörténésznek. Olaszországban például sokszor súlyos választás elé állítja a kutatókat az a körülmény, hogy a régi képre neves reneszansz, vagy barokk festő festménye került rá. Ilyenkor természetesen igen nehéz a választás, legfeljebb röntgen segítségével dönthető el, hogy érdemes-e a barokk képet elpusztítani az eredeti festmény kedvéért. Az átfestés azonban nálunk úgyszólván kivétel nélkül mind mázolmány, alsórendű kontármunka, úgyhogy a képet lelkiismeretfurdalás nélkül átadhatjuk a restaurátoroknak.

— Bizonyos szempontból a barokk-kor buzgalma még használt is, mert *a ráfestés konzerválja az eredeti képet s megóvja az idő rongálásaitól.* A restaurátorok feladata ezután a felső festékréteg leszedése *mechanikai vagy vegyi úton.* Ez a bonyolult és nehéz munka egy-egy képnél *sokszor hetekig, sőt hónapokig is eltarthat.* Ha az eredeti képet már egészen felszabadították, még hátra van a kiegészítés, a repedések, leválások helyrehozása. Itt természetesen a legtapintatosabban kell eljárni. *Hiányzó nagyobb fejrészeket, kezeket nem egészítünk ki,* ilyenkor meghagyjuk azt eredeti állapotában, *ha azonban a környező képrészekből következtetni lehet arra, hogy a lepattogzott, leszakadt részecskék mit ábrázoltak és milyen színűek voltak, a kiegészítést természetesen nem mellőzzük el.*

Csánky Miklóssal átmegyünk a restaurátorok termeibe, hogy megszemléljük azt a fontos munkát, amely a késő középkori magyar művészeti emlékek jelentős részét menti meg számunkra. A három tágas műhelyben az előrehaladott nyári idő ellenére is, sürgős munka folyik. Egészen megtisztított, félig kész és még munkára váró táblák egész sora támaszkodik a festőállványokhoz. Az egyik nagy állványon már egy teljesen készen álló, a barokk átfestéstől megszabadított táblaképet látok, amely Szűz Mária halálát ábrázolja. A képet a XVIII. században festették át, Dürer egyik metszetének mintájára.

Az ország minden részéből kerülnek elő ismeretlen táblaképek

A régi gót festményeket felszabadító restaurátori munka különböző szakaszairól a múzeumban színes fényképeket vesznek fel. Megörökítik a barokk átfestést, valamint a munka közben a képen már megtisztított kis ablakocskákat, amelyeken keresztül az eredeti kép részletei láthatók. Igy azután mód nyílik az összehasonlításra.

A Mária halála kép mellett a ráfestett részektől félig megszabadított táblakép látható. Az egyhangú sötétbarna barokkréteg már csak a kép alsó felében maradt meg. A kép felső részén pedig láthatók a Szent Orsolyát ábrázoló régi festmény pompás színei. A Jézus születését ábrázoló táblaképen még csak a kép bal felső sarkában felszabadított angyalkák látszanak. Az átfestés előtt fölvett fényképből megállapíthatjuk, hogy a barokkmester a betlehemi jászol fölött röpködő gót angyalcsoport helyébe mindössze két magányos angyalt festett, tehát ebben az esetben is nem egyszerű felfrissítést, hanem a kép teljes átalakítását végezték a XVIII. századbeli restaurátorok.

A barokk festékréteg eltávolítása azonban nem a legnehezebb munka, adódnak ennél sokkal bonyolultabb restaurátori problémák is. A műhelyben lévő, ugyancsak Jézus születését ábrázoló németlipcsei táblaképet például *teljesen új fára kellett átültetni.* A kép egykori tulajdonosa a fatáblát hosszú ideig kályha mellett tartotta s így maga a festmény is erősen megrongálódott, a fatábla pedig idővel fűrészpor-puhává szuvasodott. *A régi táblát most legyalulták a restairátorok és a festményt hosszadalmas eljárással új fára ültették át.*

A szépművészeti múzeumba került az okolicsnói ferences templom régi szárnyasoltárának több táblája is. *A szárnyasoltárt sok évtizeddel ezelőtt szétszedték, sőt több táblaképen kifűrészelték az alakokat és külön aranyháttérbe helyezték őket.* A múzeum restaurátorai a birtokukba került Mária és János apostol képet megszabadították ettől az aranyháttértől és egyszerű, gyalulatlan fába ágyazták be.

A táblaképekhez hasonlóan sok kárt szenvedtek a szobrok és a reliefek. A késő középkori képzőművészet egyik jelentős szoboralkotását, a toporci régi Madonnát restaurálás címén kontár kezek valósággal szétvagdosták, de hasonló sorsra jutott több más értékes szobor is. A múzeum restaurátorai most a lehetőségekhez képest eltávolítják az eredeti szoborhoz hozzátapasztott durva és bárdolatlan stílusú részeket és az eredeti szobor stílusában igyekeznek kiegészíteni a becses darabokat. A XV—XVI. századbeli magyar művészet anyagával berendezendő két terem anyagának értékes darabjai lesznek a vasmegyei Lendva szárnyas oltárának reliefjei, amelyek szintén a szépművészeti múzeumba kerültek. Remélhetőleg nem ez az egyetlen emlék, amely az újonnan felkutatott anyagból Dunántúlról a múzeumba kerül majd.

A régi magyar művészet termeinek középpontjába kerül majd M. S. mester „Mária látogatása" című festménye, a legszebb magyar táblakép, amelyet valaha is Magyarországon alkottak. A táblaképet a restaurátorok most megtisztították az évszázadokon keresztül rárakódott piszoktól és porrétegtől. A megtisztítás után újabb és újabb kedves részletek tüntek elő a képen. Az egymást köszöntő két bájos alakon egy-egy erszény, cipősarok, ruhadarabok eddig rejtett színe. De meggazdagodott a tájképi háttér is. A lankás domboldalakon előtűnt egy görögstílusú antik templomocska, mintegy utalásként a virágzó reneszanszra. De sok más kedves motivum is gazdagítja a bájos képet. A XVIII. századbeli kontárok megkímélték M. S. mesternek ezt az alkotását s nem került sor olyan átalakításra, amit például a mester Golgotáján vittek véghez.

M. S. mester, Kassai István ... Csupa magányos hegycsúcs, éppúgy megmagyarázhatatlanul magasodnak ki a magyar művészet fejlődéséből, mint a Kolozsvári testvérek. Mindenképpen megérdemlik, hogy a magyarság számontartsa őket s megőrizze neveiket egy elsülyedt világból.

Gergelyffy Sándor

Fledermaus „Denevér"
Solingeni mátkás Önborotvapenge Különlegesség!

Vezérképviselet
TIBIÁSSY BÉLA
BUDAPEST II. HATTYÚ U. 7.

Kapható szaküzletekben.

Laval

miniszterelnök párisi tanácskozásairól hivatalos közleményt adtak ki. A közlemény szerint Laval a német hatóságok megbízottaival a megszállással kapcsolatos különböző kérdésekről tárgyalt. Abetz német nagykövettel folytatott eszmecseréje alkalmával megvitatta a két országot érdeklő diplomáciai kérdéseket is.

Soversky

őrnagy, amerikai légügyi szakértő rádióelőadást tartott az európai invázió lehetőségéről és határozottan *az invázió ellen foglalt állást.* Kijelentette, hogy az invázió többezer hajót igényelne, ezek a csapatszállító hajók azonban nagyszerű célpontot nyujtanának a német légihaderőnek.

A zsidók

között nagy pánik tört ki Palesztinában, amint a *Transkontinent Press* Ankarából jelenti. A pánik legjellemzőbb tünete, hogy a zsidók nagy tömegekben mondják fel ottani bankbetétjeiket. A palesztinai bankok betétállománya, amely főleg Európából származik, 1938-ban 11 millió fontról 23 millió fontra szökött fel. A mostani betétfelmondások által szabaddá váló pénzösszegek javarészét a perzsiai Irakba és Délafrikába utalják át.

A törökök

nagy számban hagyják el Egyiptomot, jelenti a *Budapesti Tudósító* Kairóból. A török konzulátus azt a tanácsot adta az Egyiptomban élő török állampolgároknak, hogy amennyiben nincs az országban halaszthatatlan dolguk, hagyják el Egyiptom területét. Julius első felében több mint 1000 török állampolgár kért kiutazási engedélyt az egyiptomi hatóságoktól.

Claude Wickard

amerikai mezőgazdasági miniszter a mexikói amerikaközi mezőgazdasági értekezleten kijelentette, hogy ez év végén az Egyesült Államokban *nagymértékben emlékedni fog az élelmiszer- és nyersanyaghiány.*

Catroux

tábornokot, sziriai főkormányzót Vichybe érkezett jelentések szerint leváltották, jelenti a *Nemzetközi Sajtóadósió.* Helyébe Hutchness angol tábornokot nevezték ki. Catroux tábornok leváltásával kapcsolatban vichyi politikai körökben kijelentették, hogy a közelkeleti francia hazaárulási mozgalom az összeomláshoz közeledik. Az angol hatóságok intézkedése kétségtelenül összefüggésben áll a degaullista csapatoknak Bir Hacheimnél tanusított magatartásával. Valószínű, hogy Catroux tábornokot egész vezérkarával együtt internálják.

Leahy

tengernagy, az Egyesült Államok vichyi nagykövete Roosevelt elnökkel folytatott megbeszélései után kijelentette, hogy nem tér többé vissza Franciaországba. Elmondotta még, hogy az Egyesült Államokban igen fontos vezető állást tölt majd be.

Castillo

Argentina államelnöke a katonatisztek szövetségének összejövetelén bejelentette, hogy *kormányának célja a semlegességi politika folytatása.* Argentina tehát nem hajlandó változtatni a rioi értekezleten kifejtett politikáján, s mindent el fog követni, katonai téren is, hogy megvédje semlegességét. Az államelnök beszédének politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak, mert Ortiz elnök lemondása után, Castillo államelnöknek ez volt az első hivatalos szereplése.

†

Az Uj Magyarság megrendülten s mély fájdalommal tudatja, hogy belső munkatársa:

ivachnofalvi
Rády Elemér dr.

folyó évi július hó 5-én, hosszú, nehéz szenvedés után, életének 32-ik és boldog házasságának 6-ik évében, a szentkenet szentségének áitatos felvétele után az Úrban csendesen elhúnyt. Kedves emlékü munkatársunkat folyó hó 8-án, szerdán délelőtt 11 órakor a **Farkasréti temetőben** a róm. kat. anyaszentegyház szertartása szerint helyezzük örök nyugalomra. Az engesztelő szentmiseáldozatot folyó hó 10-én, pénteken reggel 8 órakor a Krisztus Király plébániatemplomban mutatják be a Mindenhatónak.

Isten veled! Nyugodjék békében!

Leányfalu
(Pócsmegyer) Visegrádi-út 18. szám alatt
villarész kiadó
2 szoba, veranda, konyha, kamra. Szobában folyóvíz. Angol WC. Érdeklődni helyszínen.
Leányfalusi telefon: 2-56.

díszítéssel. Német, 1860 k. — Zwei
presstem Dekor. Deutsch, um 1860.

995. KÉT KÉTKARU GYERTYATART
armige Leuchter, Silber. Pest, 1845.

996. AMFORA (pezsgőhütő), ezüst, indás
Amfora (Champagnerkühler), Silber, r

997. LIKÖRKÉSZLET, ezüst, négyszögü
service, Silber, auf viereckiger Platte

998. KÉT KETTŐS TALPAS TÁL, ezüs
aufsätze, Silber, mit graviertem Deko

SAKKJÁTÉK, részben aranyozott e
l, egykoru bőrtokban. J.C.B. me
teilweise vergoldet. Gestell au
sette. J.C.B. Meisterzeichen.

1000. C RTÓ, ezüst, négyszögü fe
Wie 80 gr.

1001. KEHEL n aranyozott ezüs
— Kelch, weise vergoldet. N
507 gr.

Csanyi régiezüst

82. 756. KIS KEREK KOSÁR, fonadékos oldala áttört, két csa-
varos füllel. Átm. 18 cm. M S mesterjegy. Nagyszombat,
1785. — Egry Aurélné.

M S mesterjegy
Nagyszombat 1785

behälter mit Fuss, Silber, mit runder Schale, auf drei birestil. 366 gr.

talapzaton négy hajlott lábon, barokstilusu állvány emel-IX. sz. — Tafelschmuck, Silber, auf Sockel mit welligem helschüsselchen. Österreich, XIX. Jh. 1760 gr.

mel és fedővel. Szürkésfehér kőcserép, hajlott testén dom-odó oroszlánnal, griffel és 1597-es évszámmal. Siegburg, nzeug, der Deckel u. Lippenrand, Silber vergoldet. Auf der reszahl 1597. Siegburg, E. XVI. Jh.

Illusztr. XXXVI. tábl.

züst, baluszteres szárral, két S-idomu karral. Bécs, 1832. lusterschaft. Wien, 1832. 1700 gr.

neobarok alak, öt karral, villanyos égővel. Bécs, 1856. — m, mit fünf Armen und elektrischen Leuchtkörpern. Wien,

poncolt alapu diszitéssel. Osztrák, 1807. — Zwei Kannen, dekor und Blumen. Österreich, 1807.

Illusztr. XXXIV. tábl.

züst és fehér réteges üveg. Bécs, 1862. — Salzbehälter, Überfangglas. Wien, 1862.

M. S. mesterjegy

Nagyszombat 1784

936. ÉRMES NAGY KUPA, FEDŐVE
és gyümölcsköteges disz köré danz
val 1537-ből.) Felnyiló födelén tré
Grosser Münzhumpen mit Deckel
zwischen getriebene Mascarons unc
üschel. P. A. Meisterzeichen. Ha

'EALAKU EDÉNY, ezüst, ré
őfék láncát fogja. I. I. mest
vergoldet. Der Buckel he
XVII. Jh.

938. 'TÁL, ezüst, részben
b. r. I. S. mesterjegy
ver d Blumenornam
zeiche XVII. Jh.

939. KÉT TA TÓ, ezüst,
behälter m. der
Pest, 1829.

940. KÉT TALPAS st,
Salzbehälter mit F

941. KÉT KAROS GYER KTÓ
Zwei Armleuchter, Silb mit zwe

942. OVÁLIS KOSÁR, ezüst, préselt és

902. KÁVÉSKANNA, ezüst, körteidomu teste három hajlott lábon áll, fekete fafüllel. M. S. mesterjegy. Nagyszombat, 1784. — Kaffeekanne, Silber, die birnförmige Leibung auf drei geschweifte Füsse. M. S. Meisterzeichen. Nagyszombat, 1784. 930 gr.

Ernst Muzeum aukciói
VII/X

R. — SCHMUCK.

961—990.

ssorral övezett nagy smaragddal. XIX. sz. — Brosch, Brillianten. XIX. Jh.

ántokból alkotott virágcsokrot ábrázol. Bidermeyer. — l, ein Blumenbukett aus Diamanten. Biedermeier.

ezüst foglalatban. Francia. — Ovale Dose, Verni Martin,

alatban, barokk körvonallal. Német, XVIII. sz. — Dose, Form. Deutsch, XVIII. Jh.

ék zománcos ovális medaillonjában miniatür női mellkép rel. Bécs, 1791. — Armband, Gold, Kettengeflecht, mit Miniaturbild. Wien, 1791.

on szines női alakkal. Francia, XVIII. sz. v. — Runde Französisch. E. XVIII. Jh.

urs. Louis XVI. diszitéssel. Jelezve: Ch Le Roy a Paris. , á quatre couleurs, mit Louis XVI. Dekor. Französisch,

MS

Ötvös Magnolat

Esztergomi Emlékei

1781

98

Szűz Mária-szobor fehérezüstből, aranyozott réz gömbön és talapzaton. Zous XVI. stílű. Szobron nagyszombati hitelesítő bélyeg 1781-ből és MS mesterjegy. Mag. 77 cm. Nagyszombati munka, Mathias Satzlauer ötvös műve 1781-ből.

Származás

Gerevich PA, 198 l.

Lepold: Adatok, 7 l, 41 l.

M S mesterjegy

937. SÓMÉRŐKANÁL, 3 db., ezüst, filigrándiszü nyéllel. M. S. mesterjegygyel. H. 10 cm. Magyar, 1822.

Ernst Muzeum aukcioi

II

1780

96

Gyertyatartó ezüst, vert díszekkel, Louis XVI. stílű. Nagyszombati kitelelítő bélyeggel és MS mesterjeggyel. Mag. 26'5 cm. Nagyszombati munka, MS mestertől, 1780 körülről.

Rudnay Sándor hercegprímás volt.

Esztergomi Érsekség

1021

CSANÁDI IMRE

MÁRIA ÉS ERZSÉBET

M. S. mester selmecbányai oltárának szárnyképe (1506)

Erzsébet asszony láttatik e képen,
repdes a magzat, dagadó méhében,
mikoron hozzá maga-személyében
Mária mégyen.

Mária, szép szűz, virágok virága,
piros köntösbe, vont-arany ruhába,
öltözék illő, ékes komolyságba,
mennyei mátka.

Zsong még fülében szava Gábrielnek;
benne is, tudja, megfogant a Gyermek.
Közli nénjével, ihol, a Kegyelmet:
csók kezet illet.

Mennyi méltóság, lebegő kecsesség!
Két hölgy köszönhet egymásra szerencsét.
Fehéren burkol fejet patyolatvég,
sőt repes is még.

Körül tavasznak mindenek örülnek,
fű-fa zöld, kéklőn hegyek ünnepelnek, –
kedvre vad kőszál, varasodva, gerjed:
jöjjön a Gyermek!

Gót arany villog sima-boldog égen,
béke víz tükrén, vártornyok kövében,
szerte-kóborló halandók szívében,
mint soha még nem.

Hát a plánták mily vetekedve ontják,
hódolatként, a reneszánszi pompát!
Kék irisz büszkén bodorítja kontyát, –
söprik a szoknyák.

Les rajongón a kegyes asszonyokra
bíbor orcákkal bazsarózsa bokra;
karcsú tő epren szirom-csillagocska –
mind mosolyog ma.

Jaj pedig, mit nem mutogat még tábla!
Gyermekből Férfi – kínba megy, halálba!
Irtózz, keresztyén! – ama szent dámákra
sandítva bárha.

Ujjong, zsolozsmáz gazdag Selmec-Bánya,
pór, pap, mészáros a keresztet hányja.
Áll a szép oltár! – a Céhnek sem bánja
bő adománya.

Köss batyut, piktor! Nézz új hazát, házat!
Munkát és márkát – jó az Isten – más ad!
Láthatják: M. S. – majd: 1506 . . .
Virrad a Század.

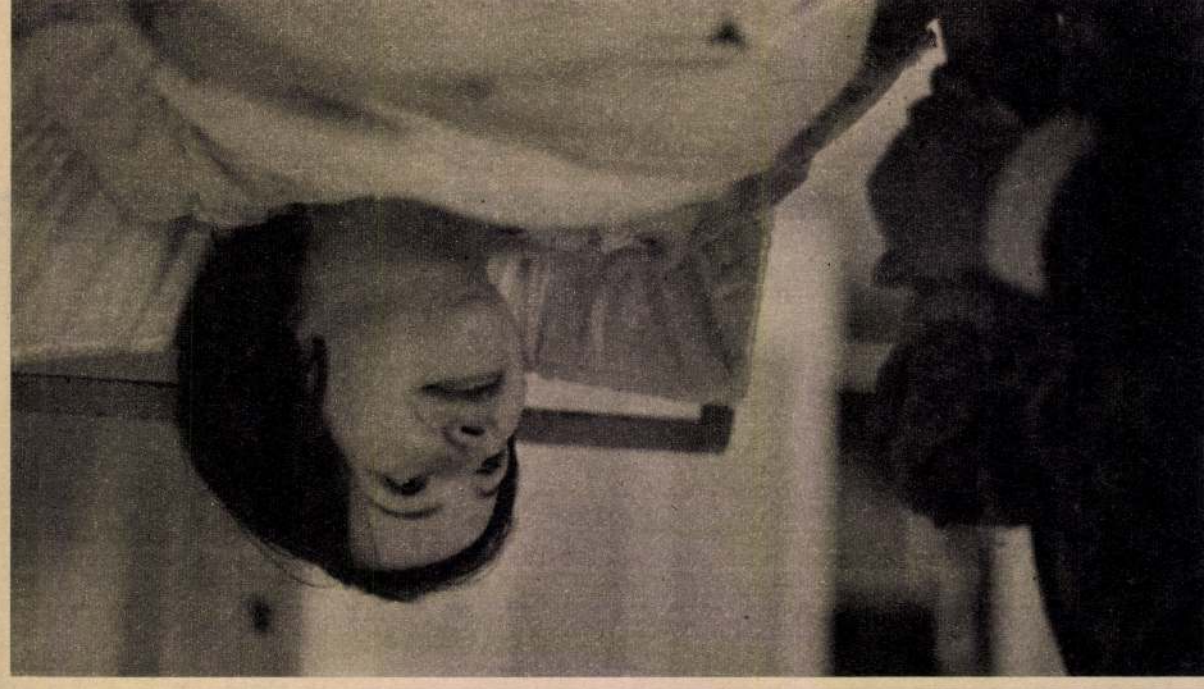

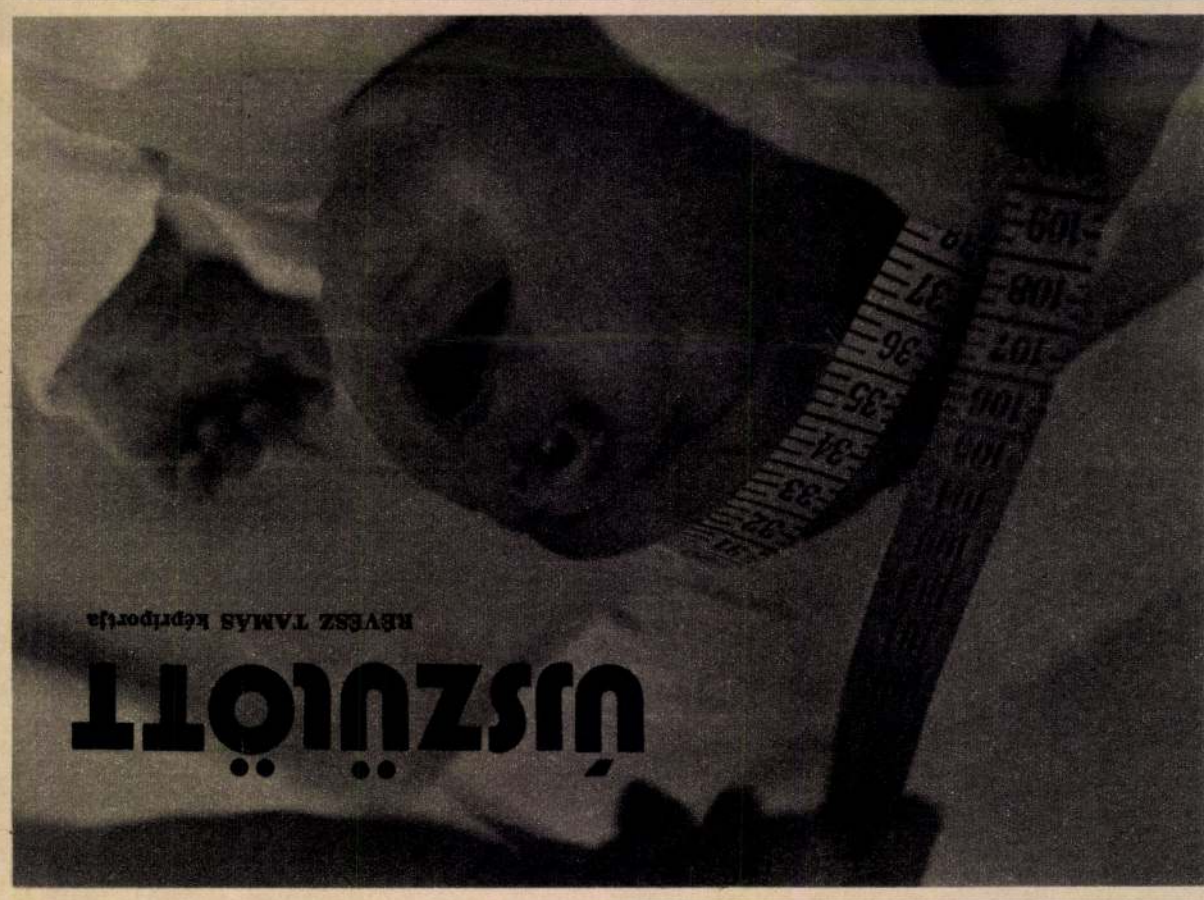

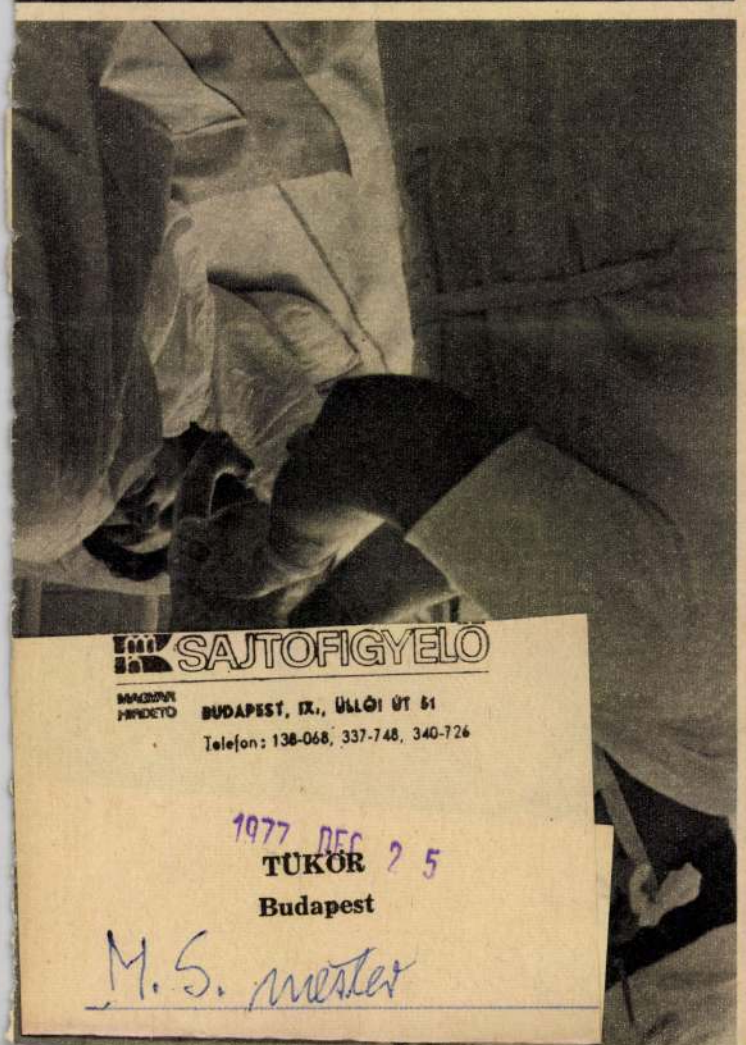

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 DEC 25
TÜKÖR
Budapest
M. S. mester

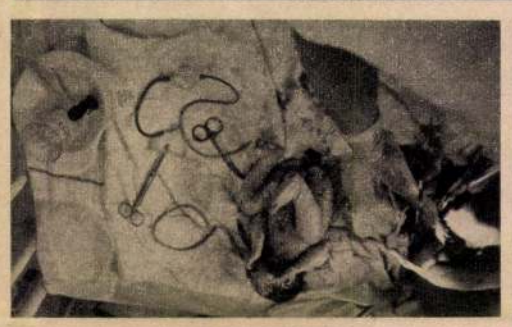

A Magyar Nemzeti Galéria fő támogatója /
General Sponsor of the Hungarian National Gallery:

Pannon GSM

A kiállítás támogatói / Sponsors:

Shell Hungary
Nemzeti Kulturális Alap
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Budapesti Tavaszi Fesztivál

Az MNG adószáma: 15321233-2-41

Az előoldalon / Illustration:
M S mester: Vizitáció, 1506 (részlet)
Master M S: The Visitation, 1506 (detail)

The Hungarian National Gallery
requests the pleasure of your company
at the opening of the

Budapest Spring Festival
and of the Exhibition

„Magnificat anima mea Dominum"

The Visitation by Master M S
and his Former High Altar at Selmecbánya

at 3 pm. on 14 March, 1997.

Opened by:

Árpád Göncz
President of the Republic of Hungary

Buda Castle, Building C
The Exhibition is open until 25 May, 1997.

M.S. Mester

A Magyar Nemzeti Galéria
tisztelettel meghívja Önt
1997. március 14-én pénteken 15 órára

a Budapesti Tavaszi Fesztivál kulturális
eseménysorozata és a

„Magnificat anima mea Dominum"

M S mester Vizitáció-képe
és egykori selmecbányai főoltára

című kiállítás megnyitására.

Beszédet mond:

Göncz Árpád
köztársasági elnök

Budavári Palota C épület
A kiállítás megtekinthető 1997. május 25-ig.

M.S. Mester

Master M. S.
Hungarian Review, Budapest,
1944. 11,
1022

Master M. S.:

The meeting of Mary and Elizabeth.

From the main altar
of the church at Selmecbánya,
1506. Fragment.
On bass-wood.
Original size 56 × 37.8 inches

an Art

Karl Philip Schalhas (1768—1797):
Landscape, 1794. Oil on bass-wood. 13.6×20.4 inches

Ancient Hungarian Art

Joseph Orient (1677—1747):
Landscape.
Oil on canvas. 24×30.2 inches

M. S. mester

the end of the book we are not quite sure if we are reading stories or prose-verses. But it does not matter: we are reading the words of a poet and that is quite certain. **Pál Réz**

ART

1021

THE DECLINE OF THE MIDDLE AGES. Rarely in the history of art was decline more splendid and rich than the farewell of Gothic art. The Budapest Museum of Fine Arts could hardly have chosen a more fruitful subject when they decided to open a series of exhibitions over several years with one entitled "Decline of the Middle Ages".

The directors of the museum decided that, in addition to the permanent exhibitions, they would present a series of exhibitions featuring the art of one of the great periods, showing not only fine arts, but applied art as well, and borrowing masterpieces from other institutions. This is why the Esztergom Christian Museum is also listed in the catalogue as one of the organizers.

The largest fine arts museum of the Hungarian Catholic Church was opened to the public in 1875, but art treasures had been collected for hundreds of years in Esztergom, the archbishop primate seat. In addition to old and new Hungarian masterpieces, the Christian Museum also owns great European treasures, works of Crivelli and Pisanello, Ribera and Memling.

The state museum therefore chose an excellent partner for the history of art exhibition ,all the more so, as the building of the Christian Museum is under reconstruction, and the works of art would have been condemned to a storeroom in Esztergom to await completion of the renovation work.

Paintings such as the panel, "Birth of Jesus", by Giovanni di Paolo or the Sienna *trecento* master, Luca di Tommé's "Beheading of St Paúl", for example, together with the Budapest altar wing by Spinello Aretino and "Madonna" by Michele Giambono, on one wall, show very clearly the actual moment of the birth of the Italian Renaissance.

Great names, of course, cannot be found in the catalogue: according to the rules of medieval humility, works remained nameless, part of the age which preceded the Renaissance, the period revering the individual.

The exhibition, displaying pictures, statues, goldsmiths' works and carpets, did not aspire only to a variety of genres, but also to international variety. Dutch and Spanish painters, Nuremberg goldsmiths and Hungarian woodcarvers, Czech altar panels and Italian wall carpets prove the homogenous internationalist spirit which spanned and changed Europe, bearing in its womb new religions and societies.

The Hungarian Reform Church is the keeper, even today, of the Lutheran, Lucas Cranach senior's representation of "St. Catherine". And the Catholic Christian Museum has in its German collection the altar panel marked "Augsburg master from 1477", as well as most of the altar panels by the great Hungarian painter of the period, Master M. S.

History of art knows only six panels by Master M. S., about whom we only know a monogramme and a date, 1506. From the five works to be found in Hungary, four belong to the Christian Museum and one to the Museum of Fine Arts. Now (a rare occasion!) they are all together, on one wall, showing the talent of their congenial creator, paintings full of medieval pain and expression, which, with already strong Renaissance features, promise the birth of a new period. **Gyula Rózsa**

A display piece on show at the "Decline of the Middle Ages" exhibition

10 1971
Budapest
HUNGARIAN REVIEW
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓRÓ
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

In 1971, and
the scene of th
ized annually
tion Internationale des Philatelistes) in different cities. In 1971 the Hungarian philatelist movement won the right to organize the world exhibition again as it was the hundredth anniversary of the first independent Hungarian stamp to be issued.

For the opening of the 1971 exhibition the Hungarian post office issued a series consisting of four single "stamps' on stamps" and a block of four "stamps on stamps."

On the four individual stamps we can see Hungarian stamps issued before 1945: the first Hungarian journal stamp, which was issued in 1871; the 400 korona denomination of the so-called Harvester series; the 45 fillér denomination of a series bearing the portrait of Hungary's great poet Sándor Petőfi, issued by the 1919 Hungarian Republic of Councils; and finally the fourth of the series, the 16+16 fillér stamp of the artists' series issued in 1940. The value of both the individual stamps and the block of four is 2+1 forint, the additional price to cover the expenses of the exhibition.

On the four stamps in the block we find four new stamps issued after 1945. The stamp in the top left-hand corner bears the 60+60 fillér stamp, issued with the title "30 year old liberating Soviet Union." On the stamp at the top right-hand corner we can see the 2 forint denomination of the first series of folk costumes, issued in 1953. In the bottom left-hand corner is the 2 forint denomination of the 1958 aircraft series, and finally at the bottom right-hand corner is the 1 forint stamp of the 1965 Vozhod-2 series.

Gyula Péntek

CHEF'S CORN

Hungarian cooking immediately makes one think of food rich in *paprika* and onions. However, there are as many different tastes to be found as there are regions in Hungary. Here is a selection of a few regional dishes retaining the traditions of Hungarian cooking.

Bihar Soup with Sourcream is made from beef. Ingredients: 300 grammes (10 oz) beef, half a lemon skin, juice of a lemon, 2 decilitre (¼ pint) sour cream, 2 egg yolks, salt and pepper corns.

Method: Cut the meat into small cubes and cook until tender in a litre (2 pints) water, with salt, pepper corns and lemon skin. Mix the sour cream with the egg yolks and lemon juice in the soup tureen, and pour on the hot soup, stirring all the time to prevent it curdling.

Debrecen "Cushion Corners" are good both as an *hors d'oeuvres* and as a hot sandwich. Ingredients: for pastry: 2½ decilitres (2/3 pint) flour, 2 egg yolks, 200 grammes (7 oz) butter, 2 spoonfuls sour cream, a little white wine, salt. For filling: 300 grammes (10 oz) cooked meat (veal, pork or chicken), 20 grammes (2/3 oz) butter, 1 teaspoon grated onion, salt, ground pepper, sour cream, fat for frying.

Method: Mix the pastry
as needed to make a soft
Roll out to thickness of a
into squares. Make the fillir
in the butter, adding the m
and enough sour cream t
but not runny, mixture. F
mixture on each pastry s
angles and press down the
en brown in plenty of hc
grated cheese or a cheese

Great Plain Garlic White
meat dish. Ingredients:
pork tenderloin, 2 cloves
ground pepper, a knob o

Method: Chop the ga
finely, add salt and pepp
into cuts in the meat. Hea
meat in it. Add enough w
meat, and braise with th
Remove the lid and allow
Serve in thin slices with a

Ortzág, Világ, Budapest, 1975. okt. 1.

M. S. Mester

e, Moszkva 1925

l, hogy ő a falu utolsó

idegenül érzi magát, hi-
csakugyan megváltozik,
őségeiben. Kétségbeeset-
hazám? Ugyan mi a fe-
am: népemmel egy va-
versem itt a népnek! /
Jobb, ha haligatok . . ."
kel és vargabetűkkel tér
kínálta új útra. Legter-
ezután következnek. Ez
ban fájdalmasan rövid.
zabb időre megválik ha-
el. Isadora Duncan tán-
Nyugat-Európát. Ameri-
ilágban nem találja he-
menekül haza. Egyensú-
nem áll helyre. A csap-
r évei következnek, vál-
anyatlásának szívszorító
ai. Embertelen világot
é, utcalányok, kóbor ku-
jszolt lovacskák" a barát-
élvezi botrányhős-hírét.
ens magatartása inkább
esés póza. Mert közben
az elhagyott szülőfalu, a
as képe. „Hol vagy, ház,
sz-e még a domb tövén?
ol lobog? / Ragyogsz-e
/ Hol vagy ház, öreg

egpróbálja még utoljára
gy új házassággal. Lev
veszi feleségül. Az új
incs már ereje, a puszta
mincéves korában, 1925
et vet életének.

*

jut osztályrészül, ami Je-
osz emberek hétköznap-
De nem ünnepélyes póz-

számára teremtett." Ideje, hogy az utókor kiemelje alakját a romantika ködéből, és a maga tiszta valóságában támassza életre.

Képzőművészeti világhét

A képzőművészeti világhét, amelynek célja a kortárs képzőművészet koncentrált bemutatása, első ízben került Magyarországon megrendezésre szeptember 20-a és 28-a között. Előkészítésében és szervezésében a tanácsokon kívül a sajtó, a rádió, a televízió, a TIT, könyvkiadók, múzeumok, a MAFILM, az ifjúsági szervezetek és a Magyar Képzőművészek Szövetsége vett részt.

Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy a program mennyiségileg óriási, minőségileg világszínvonalú volt. A világhét rendezvénysorozatát a III. nemzetközi kisplasztikai biennálé nyitotta meg a Műcsarnokban. Aradi Nóra, a biennálé főtitkára a bemutatott művek kiválogatásáról szólva a képzőművészeti világhét alapelvére világított rá: az egymással nem mindig összehangolt művészeti erőket egy időben koncentrálni s egyben lehetővé tenni fiatal, alig ismert, tehetséges művészek bemutatkozását is. A legkiemelkedőbb műveket nemzetközi zsüri díjazta; tagjai közt ismerőssel is találkoztunk: René Berger-vel, a svájci művészettörténész professzorral, akinek könyve, a Festészet felfedezése a közelmúltban a magyar könyvpiac nagy sikere volt.

A világhét további gazdag programjából csak néhányat emelünk ki: az Iraki Kortárs Képzőművészet az Ernst Múzeumban, Hegyi György festőművész kiállítása a KKI teremben, Kő Pál szobrászművész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 OKT 13
ESTI HÍRLAP
M. S. mester
1021

Szépség, ízlés, egyszerűség

Megnyílt a Nemzeti Galéria

Kincseink méltó otthonra leltek

Mária halála — dombormű.

Mint egy modern katedrális! A karcsú, hófehér márványoszlopok könnyedén ívelnek a magasba, a jégkristályszemekre emlékeztető mennyezeti lámpákig, amelyek tompa ragyogással tükröződnek vissza a vörösmárvány padlón. *Szépség, ízlés, egyszerűség finom ötvözete.* A terem közepén az aranyban ragyogó csíkménasági főoltár, odébb a szelíd szépségű *Toporci madonna, a Jánosréti passio, a Mária- és Dorottya-oltár, a keszthelyi Pieta és M. S. mester egyetemes értékű Vizitációja.*

M. S. mester: Mária és Erzsébet találkozása.
(Wormser felvételei)

Szolnoki művészet

A Magyar Nemzeti Galéria tegnap délután megnyílt új otthonában néztünk szét, a Galéria királyi székhelyén. És nemcsak azért királyi, mert az egykori uralkodók palotájaadott neki otthont, hanem azért is, mert a megvalósítás, a kivitelezés is fejedelmi. A látogatónak, aki ide eljön, nemcsak a képek, a szobrok jelentenek majd élményt, hanem *a kiállítótermek is*, az épület, ez a nagyszerű alkotás, amely úgy lesz méltó foglalata a magyar képzőművészetnek, hogy egyben európai szinten reprezentálja művészetpártolásunkat és -szeretetünket.

A Galéria új termeit alig lehet meghatottság nélkül végigjárni. A Savoyai szobor felől belépő látogatót a földszinten régi épülettöredékek fogadják, és odébb a termekben a legutóbbi három évtized képeiből, szobraiból tekinthet meg válogatott bemutatót. Följebb a már említett régi magyar képek, szobrok legbecsesebb emlékei sorakoznak, majd a barokk remekek, *Bogdán Jakab, Mányoki Ádám* alkotásai, a hazai barokk művészet felvirágzásának világi és egyházi kincsei. A ma már 125 éves múltra visszatekintő *Szolnoki művészet* első fél évszázadának alkotásai is itt sorakoznak. *Öt múzeum anyagából* válogatva állították össze a tárlatot. Három osztrák és két magyar múzeum, a szolnoki Damjanich János és a Magyar Nemzeti Galéria összefogásából jött létre a kiállítás. A Budavári palota nagyszámú kiállítóterme most már módot nyújt arra is, hogy a Magyar Nemzeti Galériában őrzött mintegy *harmincezer grafikai lap* az elkövetkező évek során fokozatosan a közönség elé kerüljön.

Remek gyűjtőpont

Az első kiállítás anyaga *százötven év művészetét öleli fel*, az 1800-as évektől napjainkig. A kiállított művek nagy része, főként a múlt századból származó lapok, ma már dokumentumértékűek. A háromhavonként újrarendezendő tárlatok lehetővé teszik majd, hogy a művészeket és korszakokat egyenként mutassák be. A XIX—XX. századi kisplasztikák időrendben sorakoznak a szépséges, csupamárvány falak között.

Említettük: nem lehet itt elfogodottság nélkül szétnézni, s némiképp emelkedett szavak nélkül beszélni erről a régenvárt, s most bekövetkezett, ünnepi pillanatról. Mert az, hogy a királyi palota a művészetek székhelyévé, gyűjtőpontjává vált, a tényen túl szimbólum is: remekművek megbecsülésében mutatjuk fel *önbecsülésünket.*

A jövőnek készült

A képek, a szobrok még, természetesen, keresik a helyüket, hiszen ebben az új környezetben más arcukat mutatják, mint a régiben; az egyik *élni kezd, bizonyít és sugárzik*, a másik halványabbnak hat és *nem éppen fő helyre kívánkozónak.* De ez már a kisebbik gond. A művek majd megtalálják helyüket e gyönyörű környezetben, amely nem csupán a jelennek készült, hanem a jövőnek is; üzenetül és bizonyságként, hogy *megbecsüljük nemzeti kincseinket.*

(harangozó)

XX. é
1975.

Hírlap

IKAI NAPILAP

Mag parla küldö Japá

Éliás Béla, az MTI tudósítója jelenti:

Apró Antalnak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, az országgyűlés elnökének vezetésével *ma öttagú magyar parlamenti küldöttség érkezett Tokióba.* A küldöttség a japán parlament vendégeként egy hetet tölt Japánban.

A magyar delegációt a repülőtéren *Kono Kenzo,* a japán parlament felsőházának elnöke, *Nabesima Naocugu,* a felsőház japán—magyar csoportjának vezetője, a Japán—Magyar Baráti Társaság elnöke fogadta.

Üdvözlő beszédében Kono Kenzo kijelentette:

csúcstalálkozók, mint az államközi együttműködés legmagasabb formái „meghatározó" szerepet töltenek be a két ország politikai közeledésében.

Leonyid Brezsnyev és Giscard d'Estaing ez alkalommal harmadszor találkozik egymással.

Az első két megbeszélés színhelye a franciaországi *Rambouillet,* illetve *Helsinki* volt.

A mai Szovjetszkaja Rosszija a mostani látogatás általános célját *az együttműködés további elmélyítésében* jelöli meg. A lap hírmagyarázója kifejezi azt a reményét, hogy a látogatás és a moszkvai tárgyalás nemcsak a sokoldalú és kölcsönösen előnyös szovjet—francia együttműködésnek ad majd új lendületet, hanem

komoly hozzájárulás lesz az európai és nemzetközi béke és biztonság megerősítéséhez is.

Sauvagnargues külügyminisztéren kívül Giscard d'Estaing-t elkíséri Moszkvába a francia kormányzat több gazdasági kérdésekkel foglalkozó minisztere és szakértője. Ebből Moszkvában azt a következtetést vonják le, hogy a látogatás egyik fontos célja *a gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés továbbfejlesztése.*

Bijedics ázsiai útja

Singapoore, október 13.

Dzsemal Bijedics, jugoszláv miniszterelnök háromnapos hivatalos singapoorei látogatása keretében ma felkereste *Benjamin Sheares* elnököt, majd a nap folyamán megbeszéléseket folytat *Li Kuang-ju* miniszterelnökkel. A jugoszláv kormányfő ázsiai útjának következő állomása Új-Delhi lesz.

JELENTÉSEK SZERINT:

Titokban megkezdték Luis Corvalán perét

Havanna, október 13.

Király Ferenc, az MTI tudósítója jelenti:

A havannai rádió jelentése szerint a chilei fasiszta junta *végérvényesen elutasította a Luis Corvalán szabadlábra helyezését kérő beadványt.*

A Chilei Kommunista Párt főtitkárának védőügyvédje beadványában

törvénysértésnek minősítette a fogvatartást, mivel Corvalán szenátor törvényes mandátuma 1977-ben jár le.

A katonai bíróság erre azt válaszolta, hogy *a jelenlegi katonai rendszer 1974. szeptember 24-én feloszlatta a parlamentet, így egyetlen volt képviselőnek sincs mentelmi joga.*

A *caracasi* rádió — hivatkozva a chilei ellenállók bizottságának közleményére — azt jelentette, hogy

zárt ajtók mögött már folyik Luis Corvalánnak és több társának a pere.

A bírósági komédián *Corvalánnak saját magának kell ellátnia védelmét.* A koncentrációs tábor, ahol Corvalánt és társait őrzik, egyik őre kijelentette: *„Hamarosan szenzációról értesül a világ".*

A junta eddig *egyetlen hivatalos közleményt sem adott ki a perről.*

BARREIRO MUNKÁSAI

Cunhal l

Lisszabon, október 13.

Simó Endre, az MTI tudósítója jelenti:

— Ahhoz, hogy forradalmunkat *szocialista* irányba vigyük tovább és győzhessünk, jól kell dolgoznunk, meg kell szerveznünk erőinket és megfelelő *szövetségi rendszert* kell teremtenünk, hiszen egyedül nem győzhetünk — jelentette ki *Alvaro Cunhal* tegnap a Lisszabontól 40 kilométerre délre fekvő 70 000 lakosú *Barreiro* ipari városban. — *A szocialista forradalom megvalósításához nem elég az élcsapat, meg kell nyernünk a tömegeket is. A munkásosztálynak szoros szövetséget kell teremtenie a dolgozó parasztsággal* — hangsúlyozta.

— Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a kommunisták nevüket adják egy jobboldali kormány politikájához és elfogadják a szociáldemokrácia meghonosításának gondolatát. *A dolgozók, a forradalmár katonákkal együtt*

MA: AZ ÍR KORMÁNY ELŐTT A HERREMA-ÜGY

London, október 13.

Stanley Levinson telefonjelentése:

Az ír rendőrség *megtalálta* azt a gépkocsit, amelyvel elrabolták *Tiede Herrema* holland nagyiparost az írországi Limerickben. *A gépkocsit a fővárosban: Dublinben találták meg.*

A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy a jármű teljesen át volt festve és alakítva.

A hátsó csomagtartót kiegészítették és átalakították, nyilvánvalóan azzal a céllal, hogy rejtett helyen emberrablókat szállítsanak benne.

Az emberrablók egyébként *csütörtök óta nem adtak hírt magukról.* Az ír hatóságok továbbra is mereven visszautasítják a holland nagyiparos elrablóinak azt a követelését, hogy foglyuk szabadon bocsátása fejében engedjék ki a börtönből *Rose Dugdale-t,* az illegális Ír Köztársasági hadsereg tagját. Feltűnő, hogy teljes hallgatásba burkolóznak a hollandiai anyavállalat Dublinbe érkezett képviselői is, akik valószínűleg *titkos alkuba kívántak bocsátkozni az emberrablókkal.* Azt sem tudni, hogy van-e kontaktus az emberrablók és a busás váltságdíj fizetésére is hajlandó holland üzletemberek között.

Az ír kormány ma délután külön ülésen foglalkozik a Herrema-üggyel, amely a napok múlásával és a feszültség növekedésével egyre kiismerhetetlenebbé válik.

Leomlo

Tegnap a kolumbiai Armeni híd a Lejos-folyó fölött, tíz szer százan megsebesültek. A körzet sorozatának kenuversenyét figyelték a hídat, amely nem bírt

MS MESTER: MÁRIA ÉS ERZSÉBET TALÁLKOZÁSA

M. S. mester

Tilkár, Budapest, 1945. abt. 2.

Guttyán Pál műszak után

bizakodón. — Ha igaz, a karácsonyt már az új otthonunkban ünnepeljük.

A kaparószalag szélén folytatjuk utunkat, vigyázva, nehogy beleléppjünk a lábunk alatt hömpölygő szénfolyamba. Közben Varga mérnök a lakásgondokról beszél. Egy évtizeddel ezelőtt a Borsodi Szénbányák vállalat még saját hatáskörében oszthatott lakást. Ma a lakhely szerinti illetékes tanácshoz kell fordulniuk az igénylőknek. Ott pedig — joggal — nem azt nézik, ki hol dolgozik, népgazdaságilag mennyire fontos a munkája, hanem az igénylő lakás- és anyagi körülményeit. Nemrégiben kormányrendelet változtatott ezen. A Borsodi Szénbányák következő években 2100 lakás felett rendelkezik majd, amelyet a helyi tanácsokkal egyetértésben oszt szét. S aki lakáshoz jut a bánya kö-

kisegítő munkákról valók. Viszont közülük kerülnének ki a későbbi szakmunkások. Kiss Mihály is csilléskent kezdte, 22 évvel ezelőtt. Szabolcsból jött ide.

— Egy falumbéli újságolta, hogy csuda jól lehet keresni a bányában. Én meg fogtam a batyum és vonatra ültem.

Akkoriban odahaza 16 holdon gazdálkodtak, de voltak rá testvérek nyolcan. A téeszek még alig szerveződtek, s a faluban sem éltek olyan jól, mint ma. A magas kereset tartotta itt. Az egyik vájár felfigyelt rá, magához vette. A frontfejtésben sem dolgozhatott rosszul, mert megkérdezték tőle, megmarad-e a bányában? Igenlő válasza után vájártanfolyamra küldték. Ma frontmester, hatezret is megkeres havonta. Két fia van.

— Ők is bányászok lesznek?

— A nagyobbik semmiképp, rossz a szeme. A kisebbik? Az meg ráér még dönteni.

A frontfejtés túlsó végéhez érünk. Itt dolgozik az új fejtőgép. Hatalmas marótárcsája két szeletben omlasztja a három méter vastag szénréteget. Egy műszakban 400 tonnát fejt. Egy

s egy kétszobás, modern lakást kapott a család Barcikán. Nem vágyik el a széntől. Pedig a „leépítés" idején hívták az olajhoz, a bauxithoz, meg az uránhoz, mondván, ott a jövő. Elfogta a bizonytalanság, de úgy gondolta, még ha igazuk lesz is, megvárja amíg bezárják a bányájukat.

— Miért húzódoznak ma a fiatalok a bányától? — kérdezem tőle.

— Talán nem ismerik eléggé, menynyire megváltozott a munka a föld alatt Ma már a vájárra nem a csákány a jellemző, hanem a fejtőgép. Érteni kell a hidraulikához, az elektromossághoz és a lakatos munkához is. Mert nemcsak kezelni, hanem a helyszínen javítani is kell tudni a modern berendezéseket.

— Miért léptek ki mégis ennyien?

— Mert máshol is megkeresik ugyanezt a pénzt, főleg az első években. És milyen a mai fiatal? Ma akar több pénzt, nem holnap. Ezért nem vernek gyökeret. Valahogy vonzóbbá kellene tenni a bányamunkát, anyagilag is, erkölcsileg is... Az utóbbi időben megindult valami e téren és mi várjuk a folytatást. Nem csak a mi érdekünkben, hiszen holnap még több szénre lesz szükség...

BÁN ERNŐ

zeresére nőtt a termelékenység

A „fakarusz" már a múlté. Panorámás Ikaruszok szállítják a bányászokat

Fotó: Bisztray Károly és Danis Barna (MTI)

1021

M. S. mester

1975.X.1o. 18.3o /7/Z.

Esti Magazin

- - - - - - -

- /Hirek közben hirek./

- Uj otthonában,az egykori királyi hajlékban a Nemzeti Galéria. 8oo esztendő magyar müvészete költözött és költözik még a Budavári Palotába. Szatmári Ilona most a történelmi falak között kalauzolja a Rádió hallgatóit.

- A Dunára néző palotateraszt a reggeli kiadós eső ellenére egész délelőtt sikáltákm mosták,hogy a Nemzeti Galéria vasárnapi ünnepélyes megnyitására még az apró macskakövek is ragyogjanak. Szavolyai Jenő délceg lovasszobra mellett itt jobbra és balra, fehér krizantém szigetek viritanak.Nemzeti képtárunk uj és végleges otthona a Budavári Palota monumentális barokk,neobarokk épületegyüttesében. A Duna fölé magasodó teljes középső frontot elfoglalja.Az északi volt Hausmann szárnyat és a délu ugynevezett Mária Terézia szárnyat,amelyet az oszlopos impozáns hatalmas kupolatér kapcsol össze.Azokban a pazar termekben, kiállitási csarnokokban,amelyeket most megnyitnak a nagyközönség előtt, premier előtti lázas munka rendezés folyik.A fényárban uszó kupolatérben a diszlépcsők pihenőin,a magyar szobrászat nagy mestereinek legszebb alkotásai márvány és bronzszobrok gyönyörködtetnek.A palotaterasz felöli főbejárat csarnokából nyilik a Mai magyar képzőmüvészet kiállitása.Felérkezve a kupolatár első emeletére a jobbra és balra nyiló termekben a gótika, a reneszánsz és a barokk müvészet felbecsülhetetlen mértékü hazai remekmüveit állitották ki. A kupolatérban középütt a Csikménasági szárnyas oltár,de láttam a

1021

toporczi Madonnákat,a szlatvini Madonnát, a csikszentléleki szárnyas oltárt és M.S.Mester hires vizitációját is. A II.emeleten a kupola körüli termekben,hires magyar festők tájképeit,életképeit és a szolnoki festőiskola Szolnokról Budapestre érkezett ragyogó tárlatát mutatja be néhány szóval Bodnár Éva.
- Tulajdonképpen a plener festészet előzményeit próbáljuk itt érzékeltetni tájképekkel és néhány életképpel.Mindez az anyag hozzásimul az első időszaki kiállitásunkhoz,amelyet a szolnoki müvészet multjából rendeztünk...-tól Fényes Adolfig. Ez az első osztrák-magyar közös kiállitásunk a XIX.századi festészet anyagából.
- A III.emeleten a magyar rajzmüvészet,grafika,kisplasztika és éremmüvészet legszebb alkotásaiból láttam válogatást.
- Több mint 3oo grafikánk van a falon,az utolsó 3o-4o-et éppen most rakjuk fel. 18o6-66l,197o-ig bezáróan.Dátum szerint az utolsó mü a kiállitásunkon, Kondor Bélának a Veronika kendője cimü müve.
- A Nemzeti Galéria uj otthonát itt a Budavári Palotában vasárnap délután 5 órakor ünnepélyes külsőségek között nyitja meg Kállai Gyula a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke. A XIX. SS.századi magyar festészet állandó kiállitása november elejéig marad a pesti Kossuth Lajos téri régi galériában csak azután hozzák fel ide uj otthonába. Munkácsy Mihály és Pál László festményeit azonban csak akkor költöztetik majd fel,ha itt a Budavári Palotában véglegesen elkészül a klimaberendezés.

udvarában álló római kori oroszlán-szoborról nyerte; a másik a Yeni D. ámi (Új mecset), amely arról ne ezetes, hogy valószínűleg a leg-nagyobb török építész, Szinán (vagy valamelyik közvetlen tanítványa) építette a 16. sz. közepén.

Egészen más kép tárul elénk az újvárosban — *Yenisehirben* —: széles, hosszú, egyenes utcák, rend, világosság, tisztaság. Az újváros tengelyét az Atatürk út adja. Dél felé haladva a köztársasági elnök palotájától és a közelében levő Atatürk-háztól vezet utunk egy hatalmas parkon keresztül a széles főútvonalra, amelynek egyik oldalát a nagy szállodák, a másik oldalát a minisztériumok épületei díszítik. Szép üzletek és bankok mellett érkezünk az új egyetem épületcsoportjáig, majd kis kitérővel a török népi kultúra gazdag anyagát nyújtó Néprajzi Múzeumhoz.

Ankarai sétánk befejezéséül felkeressük a város legmonumentálisabb emlékét, az *Anit Kabirt*, Atatürk Mauzóleumát. Az antik templom architektúráját egyszerűsített, modern formában újjáalkotó épület a nagy forradalmár tetemét őrzi. Nyugodtan mondhatjuk: „csak a testét", mert szelleme él, tevékenyen hat a szultáni idők elmaradottságát nagy erővel leküzdeni akaró török nép teremtő akaratában.

Dr. Kádár Zoltán
egyetemi docens, KLTE Debrecen

A szadizmus történetéből: Báthory Erzsébet

A világtörténelem meglehetősen sok szadistát tart nyilván. Nem vállalkozhatunk felsorolásukra, de még a klasszikus értelemben vett (a nemi ösztönnel összefüggő) szadizmus legismertebb alakjainak bemutatására sem, hiszen *Nero* és *Tiberius* fiatal leányok és ifjak meggyilkolásában talált gyönyörűségétől *Gilles de Rayes* francia marsallig (aki 1432—40 között 800 gyermeket gyalázott és ölt meg, hogy csak a legszebbek fejét tartsa meg emlékül), a sokkal ártatlanabb aberrációban szenvedő névadóig, *De Sade* márkiig, ill. a közelmúlt időkben feltűnt közönséges és politikai hatalmat birtokló szadistákig — egy vaskos könyv vállalkozhatna csak erre. Hazánkban legtöbbet emlegetik e vonatkozásban *Báthory Erzsébet*et, a magyar főnemes asszony betegségét és perét, amely a 17. század elején a sok mindenhez szokott kortársakban is iszonyatot és borzalmat váltott ki.

A Báthory család „történeti patográfiája"

A Báthory család a legősibb magyar főúri családok egyike, amely a 11. században letelepedett *Gut-Keled* nemzetségből eredt. A 12. században Bereck nevű ősük kapta *IV. (Kun) László*tól a családnevüket adó *Kisbátor* és *Bátor* falvakat. *Báthory László*nak *Meggyesi Annával* kötött házassága után — annak szilágysomlyói birtoka révén — alakult ki a család somlyói és az ecsedi Báthory-ága.

A családból a történelem nagy alakjává (somlyói) *Báthory István* vált, aki a 16. század második felében az önálló Erdély fejedelmeként reményt nyújtott a török és Habsburg hatalmi törekvések között a független magyar államiság helyreállítására, majd pedig a Jagellók kihalása után lengyel királyként — mint erőskezű államférfi — mind a belső, mind a külső hatalom megszilárdításával a lengyelek egyik nagy királyává vált. Nevét kegyelet őrzi Magyarországon, de még inkább Lengyelországban, és a két nemzet évezredes barátságának egyik tényezője. Utána megindult — a kétségtelenül megnyilvánuló tehetséges vonások ellenére — a család hanyatlása, degenerálódása, és 1613-ban *Báthory Gábor* erdélyi fejedelemmel a somlyói ág férfiágon ki is halt.

Erősen idealizált miniatűr Báthory Erzsébet arcképével (Csók István), alatta aláírása

A Báthory család ecsedi ága a 16—17. század fordulóján zömében a Habsburg-dinasztiához húzott, bár Báthory István felemelkedése nem maradt hatás nélkül. Már ebben az időben sor került az összeházasodásokra, ami hozzájárulhatott a terhelt utódok születéséhez. Éppen ezért vizsgáljuk meg az utolsó Báthoryak között előforduló degenerálódás jeleit, a kóros személyiségek megnyilvánulását.

A család történetének első időszakából alig maradt fenn feljegyzés. Betegségekről egyáltalán nem, inkább csak túlzott alkoholfogyasztásról beszélnek a krónikások. Ebből a szempontból az ecsedi *Báthory István nádor* vált hírhedtté, akiről a velencei követ azt írta, hogy „talán soha életében még nem volt józan". A 16. század derekától azonban egyre több az elmebeteg és a degenerált, pszichopátiás egyén, s talán ez szolgál magyarázatul az utolsó Báthoryak között előforduló szadizmusra.

Az első Báthory, akinek váratlan halála felkeltette az orvos kortársak érdeklődését, éppen Báthory István, a lengyel király volt. Erőteljes egyénisége, műveltsége, sokoldalú politikája és pályafutása csúcsán bekövetkezett halála ma is foglalkoztatja a történetírást. A kérdést bonyolítja, hogy Báthory halála után két olasz orvosa — *Bucella* és *Simonius* — évekig tollharcot vívott egymást vádolva a király haláláért, amelynek más-más okát jelölték meg. Bucella epilepsziának, Simonius asztmának tartotta Báthory István utolsó betegségét. A fennmaradt vitairatok, *Jan Czigulic* boncjegyzőkönyve és a kor orvostudományának ismerete alapján 1934-ben a krakkói egyetem öt orvostanára orvostörténeti konzíliumot tartott, amely szerint Báthory kétoldali vesezsugorodásban szenvedett, és ez a halál előtt urémiát okozott. Ennek kísérő tünete lehetett az eszméletvesztés, amelyet Bucella epilepsziának vélt. Czigulic boncjegyzőkönyve alapján Báthorynak epekőbántalmai is voltak, valamint makacs lábsebéből cukorbajra lehet következtetni. A modern orvosi ismeretek alapján tehát Báthory István betegségének semmi köze sincs az utolsó Báthoryak pszichopátiás vonásaihoz.

Csejte várának rekonstrukciós rajza

A vizsgálódást tehát a család többi tagjára kell kiterjesztenünk. István fivére — *Kristóf* — élete utolsó évében súlyos búskomorságban szenvedett és halála előtt senkit sem tűrt meg maga mellett. A család első zsarnoki hajlamú tagja *Báthory Zsigmond* (Kristóf fia) volt, akit már kortársai is „az őrjöngők vagy a gonosztevők" közé soroltak. Erősen alkoholista, erkölcsileg gátlástalan, férfiakkal és nőkkel szemben egyaránt brutális egyéniség. Pszichopátiás vonásokról árulkodnak gyakori elérzékenyedései, sírógörcsei, rendkívüli idegessége, a misztikus dolgok iránti vonzalma és szexuális zavarai. Környezetéhez tartozott *Báthory Boldizsár* — István és Kristóf öccse, Zsigmond „rossz szelleme" — is, aki szintén heves és intrikus egyéniség volt, s akit 1591-ben Zsigmond Szamosújváron megfojtatott. Báthory Zsigmond különben zseniális politikusnak indult, diplomáciai tehetsége sok vonásban Istvánt idézte, de hatalomra kerülése utáni kegyetlensége és féktelenül erotikus természete váltotta ki meggyilkoltatását. Anna nevű nővérénél is hasonló vonásokkal találkozunk: erkölcsi botrányairól és üldöztetési mániájáról sűrűn írtak a kortársak; fivérük leánya, *Zsófia* viszont öreg napjaiban üldözött el maga mellől mindenkit.

Báthory Erzsébet élete és betegsége

Báthory Erzsébet 1560-ban született. Apja, *Báthory György* előbb *Ferdinánd* oldalán harcolt Erdély ellen, majd amikor Báthory István csillaga emelkedett, melléje állt. 1554-ben feleségül vette István Anna nevű nővérét, akinek ez volt a harmadik házassága Báthory [illegible] val idősebb [illegible] rozott egyénisége rokon volt fivérével: második férje — *Drugeth*

György — halála után kemény kézzel irányította birtokait, majd fia helyett királyi beleegyezéssel főispáni tisztséget is viselt. Báthory Györggyel kötött házasságából négy gyermeke született: *István* (az ecsedi ág utolsó férfia), *Erzsébet*, *Zsófia* és *Klára*.

Az ecsedi ágban ekkor már feltűnően sok az elmebeteg: Báthory György fivére nyáron is szánon hajtott ki a határba, apai nagybátyja szintén elmebeteg, Klára húga szexuális terhelt, akinek első férje *(Drugeth István)* gyanús körülmények között hunyt el, második férjét *(Losonczy Antalt)* szeretőjével gyilkoltatta meg, majd később szolgáival folytatott botrányos szerelmi viszonyt. István, Erzsébet fivére is kegyetlen, vérszomjas és szexuálisan túlfűtött ember volt, míg Zsófia és Klára leányairól alig maradt fenn adat, így azoknál nem lehet a családi betegséget nyomon követni.

Erzsébet tizenöt éves korában kötött házasságot *Nádasdy Ferenccel*, de tíz esztendeig nem esett teherbe; később egy fiút és két lányt szült. Jellembeli fogyatékosságát és kegyetlen hajlamát elsőnek anyósa fedezte fel, ami a Nádasdy családdal való elhidegüléshez vezetett. Már ekkor „örömet talált" szolgáinak kínzásában. Állítólag férje is tudott szenvedélyéről, bár nem tett ellene semmit. Szolgálóinak megbüntetésére — későbbi vallomás szerint — mindig indokot keresett.

Nádasdy Ferenc halála és gyermekeinek házassága után egyedül irányította birtokait és főleg a csejtei várban tartózkodott. A bírósági iratok szerint ekkor fogadta szolgálatába *Darbulia Annát*, *Jó Ilonát*, *Szentes Dorottyát*, *Beniczky Katalint* és *Ujvári Ficzkó János* törpe növésű inast, akikkel együtt vagy nélkülük egyre többet kínozta várában a kiszemelt áldozatokat. Szintén szadista szolgái valami ürüggyel hívták fel a várba a környék fiatal jobbágylányait: „úgy hittegették penig, hogy vagy Kalmárnak, vagy szolgáló asszonynak valahová szerzik." A következő években már mindenütt, ahol megfordult, rendszeresen kínoztatta szolgálólányait. Erről így vallott Jó Ilona a megyei törvényszék előtt: „Mindenütt valahová ment, mindgyárt arra való helyet keresett a hol kínozhatta a Leányokat. Bétsben még fazikakat is Barátok hánták az ablakokra, midőn hallották a nagy jajgatást. Posonyban is Dorkó asszonnal verte a Leányokat." Máskor hosszabb útjára is vitt magával szolgálókat, akiket egész úton kínoztatott. A tanúk szerint a vér és a szenvedés hatására izgalmi állapotba került, aminek következtében fokoztatta a kínzást. „Ő maga az Asszony verte kínoztatta az Leányokat, úgy annyira, hogy eő maga merő vér volt, néha inge is, hogy mást köllötett magára venni, mosta a vér az kő falat is. Az Dorkó Asszony, mikor verte, eő maga is ott állott az aszszony."

A kínzási módokról Ficzkó János vallomása maradt fenn: „Úgy kínzották őket, hogy Bétsi fonállal megtekerték az karjokat Leányoknak, az Sárvárot lakozó Darvolya Anna aszszony, eő hátra kötvén az kezeket, mint az holt szén olyan volt, és mind addig verték, hogy hasadott a testek, talpokat, tenyereket mind addig verték, egy egy végben ött százig elvertenek rajtok: ezek az meg fogott aszszonyok is, de az Darvolya aszszonytúl tanulták legelsőbben is az kínzást, és mind addig verték hogy meg holtak. Dorka aszszony metélte annak a kezét ollóval, aki Csejtén még meg nem holt." Máskor égő gyertyával perzseltette szeméremtestüket, olajos ruhát rakatott lábujjaik közé és meggyújtatta.

Báthory Erzsébet lelkivilágáról sajnos, csak bűntársainak vallomása révén tudunk, mivel az ő kihallgatásának jegyzőkönyvét állítólag fia — *Nádasdy Pál* — később elkérte és saját levéltárában őrizte. E dokumentum az idők folyamán elveszett, pedig ebből sok tisztázatlan kérdésre kaphatnánk feleletet. Elsősorban arra, hogy mi késztette őt — saját „indoklása" szerint — a lányok halálra kínzására. A néphit szerint azért ölette meg áldozatait, hogy vérükben fürödhessen és ezáltal őrizze meg szépségét, a megmaradt jegyzőkönyvekben azonban még utalás sem történt erre, sem arra, hogy valóban milyen is volt Báthory Erzsébet (hiteles képe nem maradt fenn). A tanúk nem titkolták, hogy úrnőjük parancsára kutatták fel és kínozták halálra a fiatal lányokat, de hogy miért akarta így, arról hallgattak.

A 19. század közepétől mind többen kezdtek foglalkozni Báthory Erzsébet ügyével, részben a hiteles okmányok alapján, részben pedig az előbb említett néphit nyomán. Elsősorban az elrettentő szadizmust állították a középpontba mint páratlan történelmi eseményt; orvosi magyarázatot csak századunkban próbáltak adni, de a dokumentumok hiányában az sok vonatkozásban elég kérdésesnek bizonyult. Homoszexuális szadizmusról nem beszélhetünk, hiszen adat maradt fenn a „dicsekvő" Istók szolga és úrnője kapcsolatáról. Báthory Erzsébet szadizmusának erotikus eredetére a kínzások alatt tett megjegyzései utalnak: „az gombostűt a Leányok ujjába által ütötte, és azt mondotta, ha fáj az híres kurváknak ki vonta és ha kivonta, azért mingyárt verte, és ujjait kihasogatta." Az iratokból a szadizmus (beleértve a szexuális perverzitást) tűnik ki: lemeztelenített testek verése, égetése, szurkálása stb. Ugyanakkor Báthory Erzsébetnél számításba jöhet számos „epilepsziás ekvivalens", így a hisztériás alapon létrejött időszakos mániás állapot vagy a hisztériás ekszтázis különböző formái. Erre utalnak a következők: „mikor hirtelen beteg volt az Aszszony, hogy nem verhetett senkit, tehát az Fatens hozzá vonta, és darabot harapott ki orczájából, és az válából." *(Zsakó István*, a kiváló magyar elmeorvos már a század elején írott Báthory-patográfiájában utalt ezzel kapcsolatban *Galenus* feljegyzésére anyjáról, aki nimfomániás rohamaiban rabszolganőit úgy harapta, mint a vadállat.) A hisztériás állapotra utal az is, hogy időközönként vallási ekszтázisba esett, eltemettette áldozatait, misét mondatott és órákat imádkozott értük.

Más fontos kérdés, hogy vajon beszámítható állapotban volt-e? Több adat arra utal, hogy igen. Igyekezett titkolni hajlamait: „egyszer Dorkó Aszszonnyal az egész ház népét felküldötte volt az várában, mikor Zrínyiné aszszonyom jött volt Csejthére, nagy erős fogakban tartotta az Leányokat, és sem inniuk sem enniek nem adott ... hanem azután, mikor Zrínyiné aszszonyommal Püsténybe akart menni az Aszszony, az Fatenst küldötte fel, hogy meglássa, hogy eljőhet é valamellyik vele az Püstényben ..." Máshol ez áll: „... és ő rakta egy ágy alá rakásra őket, és szőrt hányatott felül reájuk, és azután ételt hoztak minden nap nékik, mintha életben volnának ott ben, noha régen meg haltak volt ..." Az eltitkolás másik módja a közvetlen bűntársak ajándékozása volt, olykor a felhozott lányokért esetenként jutalmazta szolgálóit. Perbe fogása után — legalábbis a szemtanúk szerint — tagadni próbálta a történteket, és későbbi levelezésében arra hivatkozott, hogy mindig jól tartotta háza népét, sőt ajándékokkal halmozta el őket.

Kétségtelen, hogy Báthory Erzsébet bizalmas viszonyban állt bűnsegédeivel. Ezek közül elsősorban Darbulia Anna

Csók István festménye: Báthory Erzsébet szadista tevékenység közben Csejte várának udvarán

M. S. mester temperaképe (1506) az esztergomi Keresztény Múzeumban. A háttérben Csejte falu és a vár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTO BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 – 6
TERMÉSZET VILÁGA
Budapest

tűnik ki kegyetlenségével. Még Nádasdy Ferenc életében került Báthory Erzsébet környezetébe mint dajka és nagy hatást gyakorolt úrnőjére: „Amikor az Darbulla asszony oda jött, a leányokkal az Aszszony is ezután kegyetlenebb lett" mondja róla Jó Ilona. Szerinte is a kínzások kieszelője és kezdeményezője volt, sőt még a többi szadista szolgálót is hatalmában tartotta. Feltehetően luesze volt, mert hamarosan megvakult és sebekkel bajlódott.

Báthory Erzsébet elítélése és halála

A ma emberében joggal merül fel a kérdés, hogy miért nem vették azonnal észre és vetettek véget Báthory Erzsébet kegyetlenkedésének? Aránylag későn, mintegy öt évvel férje halála után indította meg *Thurzó György* nádor a vizsgálatot. A nádori ítélőszékhez írt jelentés szerint „magával vivén Zrínyi Miklóst és Drugeth Györgyöt, az említett úrnő vejeit, az arra kiválasztott szolgákat, Megyery Imrét, Nádasdy Pál árvának gondnokát nem csekély szolga és katonai kísérettel a Csejthe mezővárosban levő kastélyba ment s már bemenetnél meggyőződött, amiről a tanúk vallanak. Egy Docica nevű leányt ugyanis halva találtak ütések és kínzások következtében, más hasonlóképp hálálig marcangolt haldokló leányt is találtak a kastélyban. Itt találták Nádasdynét is..." „Ez iszonyú s több, mint állatias dühöngés és kegyetlenségre ő Méltósága felette felindult s a vele volt kíséret tanácsával összehangólag Nádasdynét, mint vért szomjazó szívó istentelen aszszonyt, kit vétségen kaptak Csejthe várába örök fogságra ítéltek és elfogadta a czinkostársakat" — írja le Báthory Erzsébet elfogását *Thuróczy László „Hungaria cum suis Regibus compendio"* című munkájában.

A per lefolyása azonban nem volt ilyen egyszerű. Báthory Erzsébet fia kíméletet kért anyja számára, míg két veje börtönt és a további büntetés elmaradását, hogy ne essék szégyen a családon. Az ítéletet II. Mátyás király is sürgette és az 1610. december 30-tól saját várában elzárt Báthory Erzsébetet 1611. december 7-én Thurzó nádor és 14 bírótársa életfogytiglani elzárásra, a komornákat máglyára, Ficzkó Jánost pedig fővesztésre ítélte.

Az ítélet ellen Báthory Erzsébet tiltakozott, és az iratokból egyértelműen kitűnik, hogy semmi bűntudatot vagy belátást nem mutatott az ellene emelt vádakkal szemben. Azonban sem az ítélő levél, sem a kihallgatási jegyzőkönyv nem tisztázta az áldozatok számát: egyesek ötvenben, nyolcvanban, mások harminc és negyven között határozták meg a meggyilkolt lányok számát, egy tanú azonban hatszázra teszi, és Báthory Erzsébet naplójára hivatkozik, amelyben ő mindenkit feljegyzett. A naplóról később nem történt említés, még akkor sem, amikor Nádasdy Pál magához vette az anyjára vonatkozó iratokat.

Báthory Erzsébet 1614. augusztus 21-én halt meg Csejtén: egyesek szerint megmérgezte magát, mások szerint szándékosan éhen halt. Személyével főleg a múlt századi romantikus irodalom foglalkozott; egyesek Thurzó György ítéletében a beteggel szemben tanúsított humánus magatartást fedeztek fel. Ezt egyértelműen nem lehet eldönteni, viszont a tények egy elgyengült család pszichopátiás betegségét bizonyítják. Önmagában véve a betegségben még nem lenne semmi különös, bármilyen adatokra bukkanna is még a szorgos kutatás és a szerencse. Az igazán jellemzője ennek is az, hogy mire képes a kór, egy aberráció vagy egyszerűen az őrültség, ha hatalommal párosul. Amit a római császárok, fejedelmek és hadvezérek azért művelhettek, mert a megtorlás „kontrollja" hiányzott, az teszi eltérővé tetteiket a nagyvárosok sikátoraiban, „szexuális alvilágában" tevékenykedő személyektől, bár a hírlapokban egyre gyakrabban olvashatunk hasonló indítékú bűnlajstromokról. Báthory Erzsébet esetében is a főnemes asszony életformájából adódó lehetőség párosult az adott kor magyar viszonyaival (szétszakított ország, összeomlott államapparátus, nehezen működő igazságszolgáltatás stb.), s ez tette igazi szörnyeteggé, aminek megítélésében az orvostudomány és a politikai filozófia egyaránt találhat tanulságot.

Dr. Antall József—
dr. Kapronczay Károly
Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Budapest

Egy új alumíniumgyártási eljárás

Az alumínium a harmadik legelterjedtebb elem a földön — csupán az oxigén és a szilicium előzi meg —, mégis fémalumíniumot első ízben csak a múlt század közepén állítottak elő. A kezdetben alkalmazott eljárás azonban, amelynél fémnátriumot használtak redukálószerként, igen költséges volt, és az alumínium nagy mennyiségben való előállítását sem tette lehetővé. 1855-ben 1 kg alumínium előállítása 500 dollárba került, ami több mint 10 000 mai dollárnak felel meg.

Az alumínium számos igen előnyös tulajdonsággal rendelkezik. Ezek közé tartozik igen jó elektromos és hővezető képessége, számos ötvözetet képez, amelyeket a hajó- és a repülőgépipar használ fel, felülete vékony összefüggő oxidréteggel vonódik be, és így igen elenálló, nem mérgező tulajdonságú, ezért pl. az élelmiszeripar és a csomagolástechnika is nagy mennyiségben felhasználhatja. De folytathatnánk az előnyös tulajdonságok felsorolását akár oldalakon keresztül.

Az alumínium ipari méretű, elektrolitikus úton történő előállítását a múlt század vége felé Hall és Heroult egymástól függetlenül dolgozták ki. A módszer lényege az, hogy az alumíniumoxid igen magas olvadáspontját (2200 °C) kriolit hozzáadásával 950 °C körüli hőmérsékletre csökkentik, és ezen a hőmérsékleten az olvadékelektrolízis már viszonylag egyszerűen elvégezhető. Sajnos azonban a természetben igen kis mennyiségben fordul elő tiszta alumíniumoxid, és így szükségessé vált olyan eljárás kidolgozása is, amelynek a segítségével alumíniumtartalmú ércekből kinyerhető az alumíniumoxid. Bayer dolgozott ki egy módszert, amely nagy alumíniumoxid- és alacsony szilíciumoxid-tartalmú ércek esetében jól alkalmazható. Az ilyen ércet bauxitnak hívjuk; az alumíniumnak azonban csak meglehetősen kis hányada van ebben a formában, a legnagyobb része mint alumíniumszilikát fordul elő, ez utóbbiakból azonban a Bayer—Hall-eljárással nem állítható elő az alumínium.

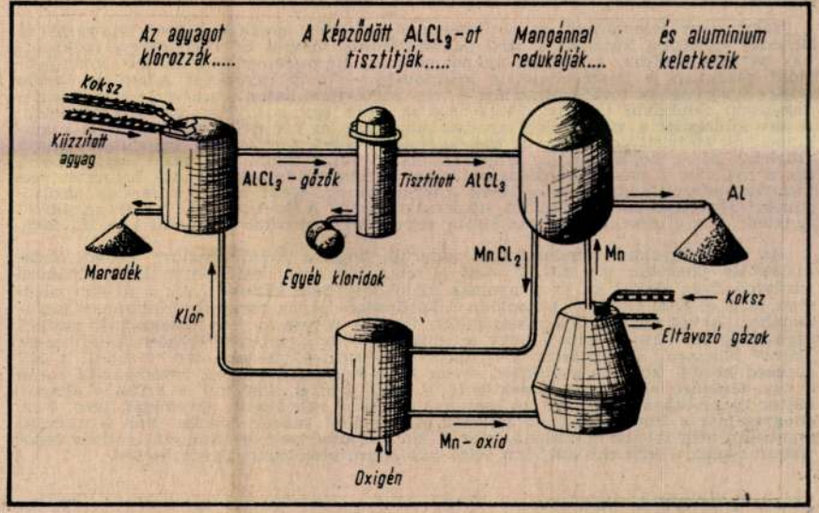

A Bayer—Hall-módszer ezen kémiai korlátja, továbbá az elektrolízis költséges volta már korábban ráirányította a szakemberek figyelmét egy új alapokon álló alumíniumgyártás kidolgozásának szükségességére. Az új eljárásnál két fő szempontot kellett szem előtt tartani: *a)* alumíniumoxid-szegény nyersanyagok is felhasználhatók legyenek és *b)* az alumínium redukciója ne elektromos úton történjék.

A problémát egy magyar származású amerikai vegyészmérnök — Tóth Károly — oldotta meg, és módszerét, amely néhány kisebb részlettől eltekintve már teljesen kidolgozottnak tekinthető, ma már mindenütt a világon Tóth-eljárásnak hívják.

A Tóth-eljárás nem igényel bauxitot, hanem agyagásványok (pl. a georgiai kaolin) és egyéb alumíniumoxidban szegény nyersanyagok is felhasználhatók. Az eljárás tulajdonképpen egymással szorosan összekapcsolódó kémiai reakciók sorozatából áll.

Az alumíniumtartalmú nyersanyagból a nedvességet és a különböző alakban kötött szerkezeti vizet izzítással eltávolítják. Az így kapott anyagot koksszal összekeverik és 900 °C körüli hőmérsékleten klórgázzal klórozzák. A klórozás hatására az anyag alumíniumtartalmának legnagyobb része alumíniumkloriddá alakul, amely az egyéb kloridokkal (Sicl$_4$ esetleg $TiCl_4$ és $FeCl_3$) együtt gázállapotban eltávozik a klórozókamrából. Ezután a gázelegyet kb. 220 °C-ra hűtik: ekkor a $FeCl_3$ legnagyobb része szilárd állapotban kiválik, a többi kloridot pedig desztillációval választják el az alumíniumkloridtól.

A tisztán előállított alumíniumkloridot ezután 300 °C körüli hőmérsékleten fémmangánnal redukálják fémalumíniummá, és a fémalumíniumot centrifugálással távolítják el a képződött $MnCl_2$-tól és feleslegben maradt $AlCl_3$-tól.

Igen fontos része a Tóth-eljárásnak a fémmangán regenerálása, mivel így a folyamatnak egyik legfontosabb komponense visszanyerhető. Ez úgy történik, hogy a mangánkloridot 600 °C-on oxigénnel mangánoxiddá alakítják és koksszal fémmangánná redukálják.

A folyamat lényegét az ábrán mutatjuk be.

Nézzük meg ezek után a Tóth-eljárás költség-kihatásait, összehasonlítva azokat a Bayer—Hall-módszerével.

A Tóth-eljárással a napi 1000 tonna alumíniumot előállító ipari létesítmény költségei legalább 35%-kal kisebbek, mint egy ugyanilyen kapacitású és Bayer—Hall-eljárást alkalmazó üzemé. A működésben levő üzem költségei 20—45%-kal kisebb-

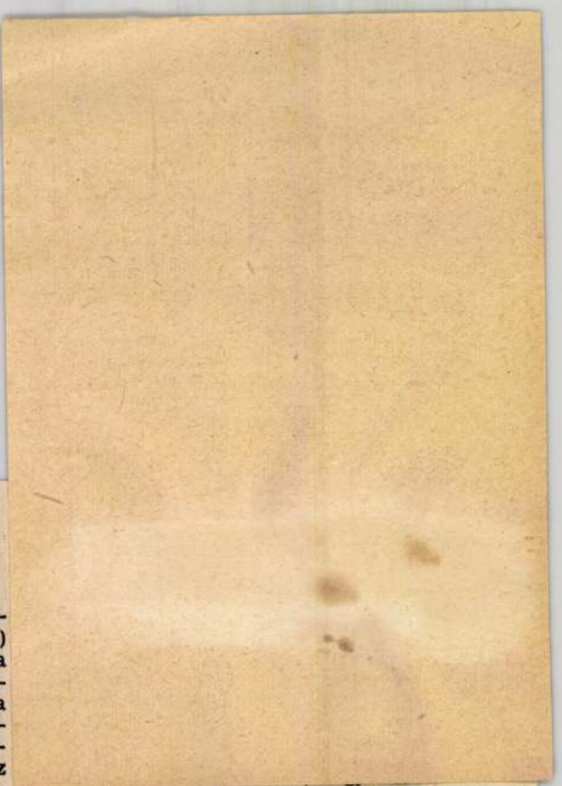

nyezetszennyezési szempontból is előnyösebb e módszer, mint a Bayer—Hall-technológia. Ez utóbbinál ugyanis egyrészt nagy mennyiségben keletkezik az ún. vörösiszap, amely többnyire a hányókra kerül, másrészt az elektrolízis során pedig fluortartalmú mérgező gázok jutnak a levegőbe. A Tóth-eljárásnál a klórozás után visszamaradt nagy sziliciumdioxid tartalmú anyag még felhasználható különböző célokra, a képződött gázoknak a környezetbe jutása pedig egyszerű módszerekkel megakadályozható.

Végül még érdemes megemlíteni azt is, hogy a Bayer—Hall-technológia esetében többnyire a bauxit feltárását végző timföldgyár és az elektrolizáló üzem egymástól meglehetősen távol vannak. A Tóth-eljárás teljes gyártási folyamatát egy helyen végzik el.

Ha ezt a technológiát minden részletében kidolgozzák, forradalmasíthatja az alumíniumipart és nagy távlatokat nyithat meg az alumínium még szélesebb körű felhasználására.

K. E.

Hogyan cseppfolyósodik a „kétdimenziós" gáz?

Köztudott, hogy a gázok csak egy meghatározott — az illető anyagtól függő — hőmérséklet és nyomás alatt cseppfolyósíthatók. Ezt a hőmérsékletet az anyag kritikus hőmérsékletének nevezik. Ha ennél alacsonyabb hőmérsékleten a gázt zárt térben összenyomjuk, egyszercsak megjelenik a folyadék halmazállapot, melynek aránya az összenyomás mértékében egyre növekszik, mígnem az egész anyagmennyiség folyadék fázisú lesz. A gáz—folyadék átalakulás alatt a nyomás a gáztérben nem változik. Magasabb hőmérsékleten végezve a kísérletet azt tapasztaljuk, hogy a megjelenő folyadék sűrűsége az előzőnél kisebb, a vele egyensúlyban levő gázfázis sűrűsége pedig nagyobb lesz, a kritikus hőmérsékleten pedig egészen eltűnik a különbség e két sűrűség között: az anyag a folyadék—gáz fázisegyensúly helyett az összenyomás során ún. kritikus állapotba kerül.

A kritikus állapotú anyag rendkívül érdekes fizikai tulajdonságokkal rendelkezik, például összenyomhatósága végtelenül megnövekszik, optikai és egyéb tulajdonságai teljesen megváltoznak. Bár a jelenség igen régóta ismeretes, a kritikus állapot fizikájának több alapvető kérdését máig sem sikerült tisztázni.

Ezért nagy jelentőségű az az érdekes új kísérleti eredmény, mely Hawkins és Benedek amerikai kutatók, a MIT (Massachusetts Institut of Technology) fizikusainak nevéhez fűződik: a kritikus állapot nemcsak háromdimenziós, hanem „kétdimenziós" gázokban is létrehozható. A kísérletben — mely egyébként Adam és Jessop 1926-os kísérletének továbbfejlesztése — egy ecetsavhoz hasonló szerves savból (pentadekánsav) rendkívül vékony réteget hoztak létre egy edényben levő víz felületén. A sav molekulái a vízfelületre tapadva mozognak és ott szétterülve alkotják a kétdimenziós kísérleti rendszert. A molekularéteg kiterjedését egy a vízfelületet érintő szögletes pálca korlátozta. A kiterjedni akaró réteg nyomja a pálca egyik szélét, így a nyomást a pálca elfordulásából meg lehetett határozni. A pálca helyzetét változtatva mérték a nyomást a réteg kiterjedésének, tehát a molekularéteg sűrűségének függvényeként, különböző hőmérsékleteken. A kísérlet elve tehát rendkívül egyszerű, bár a mérendő nyomás kicsinysége a legkorszerűbb technikát követeli meg.

Az eredményekből mindenekelőtt kiderült, hogy a „kétdimenziós" gázban fázisátalakulás játszódik le: 26,6 °C alatt a réteg térfogatát csökkentve két különböző sűrűségű fázis alakul ki, és a nyomás mindaddig nem változik, míg a kisebb sűrűségű fázis el nem tűnik — hasonlóan a közönséges gázok cseppfolyósodásának folyamatához. A két fázis létezése kétségtelen tény — persze az egy molekulányi vastagságú réteg túl vékony ahhoz, hogy a „folyadék"- és „gáz"-réteg közötti határréteget „látni" lehessen. A rendszernek kritikus hőmérséklete is van: 26,9 °C körül a két sűrűség közötti különbség eltűnik, és ha ilyen hőmérsékleten az összenyomás során a gáz sűrűsége eléri a 29 molekula/10^{-19} mm^2 értéket, kialakul a kritikus állapot. Ehhez az értékhez közeledve az összenyomhatóság rohamosan növekedni kezd, úgy, ahogyan azt a két dimenzióra alkalmazott elméleti becslés jósolja. Bár a kísérleti pontosság még tovább fokozható, már a fenti eredmények is rendkívül értékes lehetőséget adnak a kritikus állapotot leíró különböző elméletek ellenőrzéséhez.

(Physical Review Letters, 1974) (S. G.)

Kihalt ősrákoknak fejlett látószervük volt

A földtörténeti ókorban élt legősibb, leletekben ránk maradt ízeltlábú tengeri állatok a háromkarélyos ősrákok, a Trilobiták. Testük hármas tagoltságáról kapták magyar elnevezésüket is. Paleontológusok egybehangzó véleménye szerint kb. 400 millió évvel ezelőtt keletkezhettek és a szilurban érték el virágkorukat, a permben azonban kihaltak. Bár csak kövületeik alapján ismerhetjük, mégis egyre több és egyre meglepőbb megállapítás lát napvilágot e rég kihalt rákok fejlettségéről.

K. M. *Towe* amerikai kutatónak nemrégiben sikerült e rák látószervét rekonstruálnia. Kutatásai során kiderült, hogy a Trilobitáknak szabályos mészpátkristályból képződött, fejlett szemlencséje volt, amelynek főtengelye pontosan egybeesett a szem tengelyével. Ez olyan fejlett, nagy teljesítményű látószervre utal, amelynek segítségével az állat a néhány millimétertől a végtelenig éles képet kaphatott környezetéről. A fényingereket a látószervből idegrostok vezették tovább. A ma élő (recens) rovaroknál és rákoknál is megvan ugyan a kitinből képződött szemlencsében a mészpátlerakódás, de a lencse tengelye nem párhuzamos a szem tengelyével, így legfeljebb csak életlen kép alkotására alkalmas (a kettős törés miatt). A Trilobita szemének optikai képessége talán még a mai gerincesszem teljesítményét is túlhaladta, hiszen ezeknél az éleslátás csak bizonyos lencsedomborúságot szabályozó izomkontrakcióval érhető el. A Trilobita szemlencséje tehát rendkívüli fejlettséget árul el; ugyanakkor még tiszta-zatlan, vajon a rák agydúca a kapott képet az információ teljes terjedelmében fel tudta-e dolgozni, és vajon csak a világos—sötét kontrasztra volt-e érzékeny, avagy színlátásra is.

(Bild d. Wiss. 1973. 7. sz.) (Sz. P.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 NOV 9

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

M. S. mester

1021

Mi lóghatna a falon?

Érdeklődve olvastam az ÉS 43. számában *Párczer Ferenc* hozzászólását Táncos Gábor *Mi lóg a falon* című cikkéhez. Úgy látszik, hogy a vizuális kultúra közkincsé tétele érdekében újabb lépés, és talán nem is kis lépés történt. Úgy látszik, ott gondolkoztak el ezeken a kérdéseken, ahol valóban tehetnek is valamit. Ha egy kiadó felelős munkatársa ismerteti az olvasókkal problémáikat és kudarcaikat, akkor talán utána kellene nézni, hogy a jó határozatok és elképzelések kézenfekvő megvalósítása miért akad minduntalan el?

A *posterek* magyarországi elterjesztéséhez két vonatkozásban is szeretnék hozzászólni. Az egyikkel talán a kereskedelem értetlenségét, illetve az ebből származó hátrányokat lehetne részben kiküszöbölni. A Képzőművészeti Kiadó a Művészeti Alap egyik vállalata. A Művészeti Alapnak azonban van egy olyan vállalata is, melynek fő profilja a képzőművészet terjesztése. Arra a Képcsarnok Vállalatra gondolok, melynek tevékenysége az elmúlt években oly sok vihart kavart; arra, amelynek képeit oly élesen kritizálták, ám a közönség mégis megveszi őket; arra, amely a táblaképeken kívül rézkarcok, linómetszetek, tehát sokszorosított grafika terjesztésével is foglalkozik. A megoldás szinte kínálkozik. Ha a kereskedelem — gondolom a könyvterjesztők és talán a PIÉRT — nem kíván rendelni: ott a Képcsarnok Vállalat. Nem tudom, hogy tárgyaltak-e a testvérvállalatok vezetői erről a lehetőségről, de személy szerint csak azt tudnám elképzelni, hogy ha külön kis boltokat nem kap ez a sajátos árucikk, akkor az országos hálózattal rendelkező Képcsarnok Budapesten és vidéken huszonhat üzletében dobja piacra a posztereket. Nem túlságosan helyigényes, hiszen szerte a világon ügyes, forgatható állványok segítségével kínálják, melyeken akár két tucatot is be lehet mutatni egyszerre, és a készlet összetekerve, kis helyen is elfér.

Azt hiszem, nem véletlen, hogy a budapesti Lengyel Kultúra boltjába nagyon sok fiatal jár „cirkuszos, filmes" plakátot, postert vásárolni. Hiszen jószerével csak itt lehet ma ilyesmit kapni. Mondom, a fiatalok.. És ez az üzleti siker titka. A posterdivaton már biztosan sokan meggazdagodtak nyugaton, éppen úgy, ahogy a csak a fiatalok ízlésének dolgozó butikok tulajdonosai sem panaszkodhatnak Budapesten. De a vállalatokat nem a feltétlen nagy üzleti sikernek, hanem a művelődéspolitikai célok megvalósításának kell vezetnie. Ehhez azonban az kell, hogy valóban olyan magyar posterek lássanak napvilágot, amelyeket a fiatalok meg is vesznek. A minap a kezembe került egy kis katalógus, a 110 plakát kétharmad részét három fő témakörbe lehetett sorolni: képzőművészet (Picasso, Bosch, Chagall, Klee, Miro, stb.), béke, környezetvédelem, film, zene, szerelem. Párczer Ferenc még csak képzőművészetről beszél, de azt hiszem, nem mindegy, hogy milyen képzőművészetet nyomatnak ki posternek és nem elég csak a képzőművészet. Nagyon meg kell válogatni, hogy a „régiek" és az „újak" közül ki, vagy mi kerüljön a piacra. Egy-egy szép ikon, M. S. mester Csontváry Derkovits — biztos siker. És a hagyományos képzőművészeten kívül az alkalmazott grafika teljes mezőnye — a kiállításra szánt, utcára soha ki nem kerülő plakátokkal — vár a megjelenésre.

Nincs szükség hatalmas piackutatásra, szociológiai felmérésre, elég bemenni a „gyerekek" szobáiba, akik idáig is meglelték, kivágták összeragasztották a sajátos „szubkultúrájukban" helyet követelő képeket. Ők, akiket a képzőművészet számára eddig nem sikerült meghódítani. Ők, akik alig részesültek rajzoktatásban iskolai tanulmányaik során, akik ennek ellenére ösztönösen szeretik a szépet, a színeset. De mindezt úgy kell tálalni, hogy olyan szívesen járjanak be ezekbe a „poster-butikokba" böngészni, ahogy a hanglemezudvarokba vagy a farmer-boltokákba mennek vásárolni.

Békés Imre

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XVIII. ÉVFOLYAM, 45. SZÁM 1974. NOVEMBER 9.

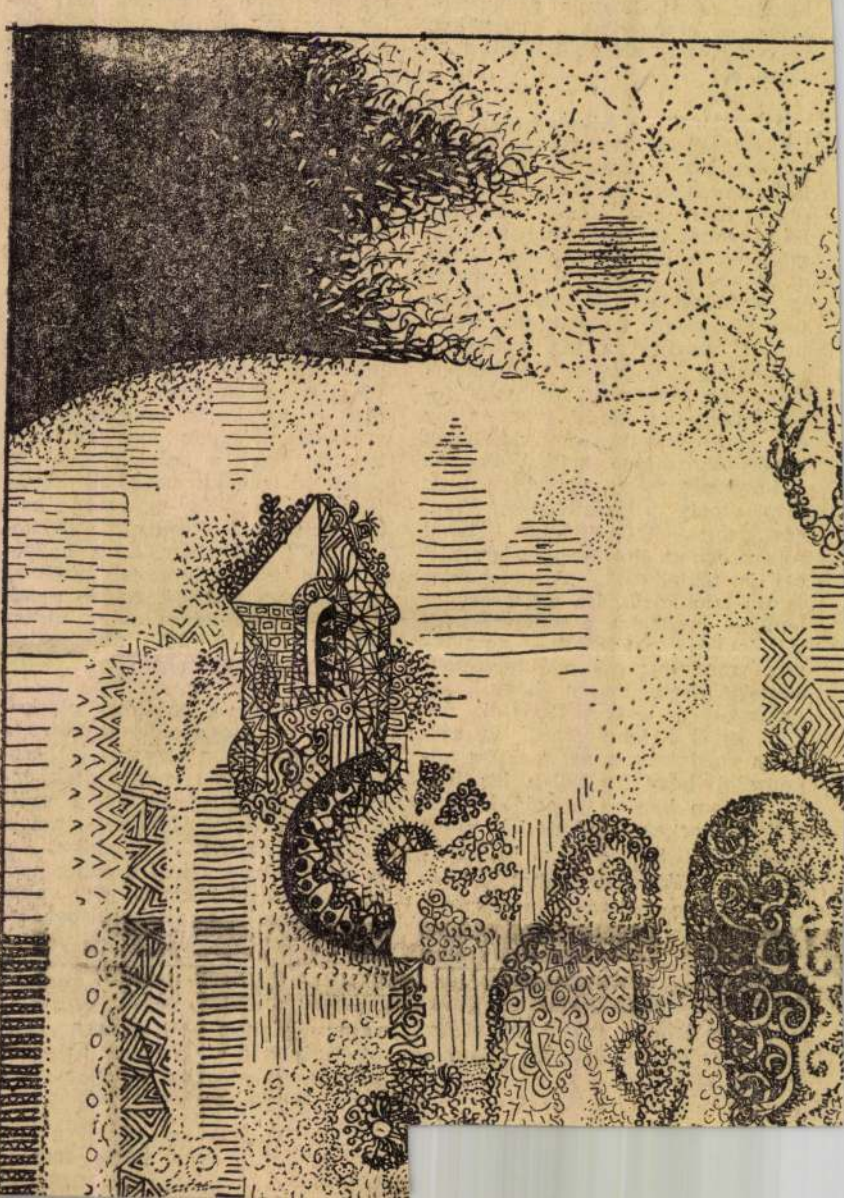

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JÚL 11

MAGYAR NEMZET

M. S. mester

M. S. mestertől Kass Jánosig

Nyomtatják az első hazai postereket

Ifjú írók, művészek, értelmiségiek, diákok visszatérő gondja: *vizuális igényeik kielégítése otthonuk falán.* Mappákat vehetnek. De kinek van szíve széttagolni egy szép gyűjteményt. És ezeket amúgy sem a falakra szánták. Zenei, írói eszményképeik is becsesek számukra. De hol kaphatnak nagy méretű portrét Bartókról, Brittenről, Schönbergről vagy Brechtről, Babitsról, Kassákról? És mily nehéz minőségi reprót szerezni Bálint Endre, Vajda Lajos vagy Jean Arp, Paul Klee, Kandinszkij, Juan Míro, vagy Mondrian munkáiról.

Pedig milyen nagy erejű daguerrotípiánk van Petőfiről. Ragyogó portrénk Adyról, József Attiláról, Kosztolányiról, Móriczról. Szociofotónk is akad csodálatos, mint Escher *Vak hegedűse. Mennyi témája lehetne tehát a hazai posterkiadásnak.*

Most elkezdték az Ofszet Nyomdában. Granulált, különleges papíron, gyönyörű színekben, jó tapétához hasonló kivitelben már készül is az első, *húszféle magyar poster.* Nyomdászainkat dicséri kivitelezésének igényessége. Témát már vitathatnánk. Mert milyen érdeklődésű, ízlésű, s milyen széles rétegnek szánják? Az elsők sorában *Bernáth, Derkovits, Egry, Kass, M. S. mester, Mednyánszky, Munkácsy, Szinyei-Merse műve* szerepel. Indító nyomatuk M. S. mesteré, akit sajnos csak szignójáról ismerünk. A Szépművészetiben őrzik Mária és Erzsébet találkozásáról készült munkáját. Esztergomban négy oltárképét, s hat képét láthatjuk még a Felvidéken, Szentantalon. A poster „Kálvária" oltárképéből való részlet, ami a reneszánsz magyar festészet háttvúdalaként a huszonnegyedik órában készült a török hódoltság előtt. Kass Jánosnak a krakkói biennálén díjat nyert plasztikáját adják ki nyomatban, a modernebb érdeklődésű posteresek vigaszára.

A posterek közrebocsátója a Képzőművészeti Alap. A képzőművészeti világhét alkalmával kerülnek a boltokba, *szeptember 20-tól.*

(lelkes)

A hónap

A hónap vég
gázt kap a Bo
bínát. Addigra
tokaj—Kazinct
a Testvériség gázvezetékhez
kapcsolódó, mintegy 30 kilométer hosszú, 300 milliméter átmérőjű gázvezetékrendszer építését.

A vezeték fektetése Kistokajtól Kazincbarcikáig befejeződött és csütörtökön hozzákezdtek a még hiányzó műtárgyak elkészítéséhez. A munkálatokat eddig a Sajó magas átvezetéseket kell létrehozni.

Ezzel egy időben Miskolc, Kazincbarcika és Leninváros térségében összesen mintegy 4 kilométernyi összekötő szakaszt építenek a gázvezetékrendszerek biztonságosabb üzemeltetéséhez, amely a Hajdúszoboszlóból és a Romániából érkező földgázvezetékekkel köti össze az új rendszert.

Évente félmillió tonna azbeszt KGST-együttműködéssel

Kitermelték az első tonna ásványt a Szovjetunió egyik legnagyobb — a Dél-Urálban elterülő — kiembajevi azbesztlelő helyén, ahol a KGST-országok közös erőfeszítésével épült a nagy teljesítményű dúsító kombinát. Jelenleg a 20 emeletes dúsítóüzem és egy sor más objektum épületein dolgoznak. A geológusok becslése szerint *az azbesztmedence készletei évtizedekre elegendőek.*

A vállalkozásban részt vevő KGST-országok 12 éven keresztül Kiembajevből elégítik ki azbesztszükségletüket. A kombinát, amely *évente félmillió tonna azbesztet termel majd ki, 1978-ban kezdi meg teljes üzemű termelését.*

A tervek szerint ebben az évben fejeződik be egy másik jelentős KGST-vállalkozás, az orenburgi földgázvezeték kiépítése is.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 DEC 22
Meister M. S.
Budapester Rundschau

Feiertagen selbst herausfinden. Siegfried Brachfeld

1021

Visitation von Meister M. S.
Aus der mittelalterlichen Sammlung der Nationalgalerie

…nehmen in Ur…
…ren produzier…
Mode beachte…
folgen, denn …
ne isolierte W…
tiert einen …
l seiner Prod…
port, im int…
ttbewerb, is…
dische, das M…
wichtigsten Kriterien.

vorher informiert, will man

achtenswerte atistiken

Laut statistischen Angaben im ersten Halbjahr 1975 r Export der Textil- und kleidungsindustrie in kalistische Länder um 18,8 der Schuhindustrie um ,4% zurückgegangen — rglichen mit den Angaben s ersten Halbjahres 1974. ist zwar allgemein beannt, daß zur Zeit der Rezesion, die in allen kapitalistichen Ländern mehr oder eniger beobachtet werden ann, der Verkäufer keinen eichten Stand hat und nicht ur der ungarische Export ei Produkten der Leichtindustrie einen Rückfall erliten hat. Dennoch muß man ch angesichts der statistichen Angaben die Frage tellen, wie es um die Konurrenzfähigkeit der ungarichen Waren steht, insbesondere bei Produkten der

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

M.S. mester

1975 NOV 15

1021

Rekonstrukció 50 millió forintért

A vármúzeum és a közművelődés

A KÖZMŰVELŐDÉSI tevékenység újabb és egyre hatásosabb módjait, lehetőségeit keresi az esztergomi Vármúzeum. Már a múlt évben szocialista szerződést kötött a Bottyán János szakközépiskolával. A Vármúzeumban rendezett kiállítások művészei a megnyitás után előadást tartanak a helyszínen, s erre a múzeum meghívja a Bottyán diákjait, a Petőfi Művelődési Központ képzőművész szakkörének tagjait. Horváth Béla, a múzeum igazgatója előadásokat tart a Bottyánban (ebben az évben például a koraközépkori magyar társadalmi problémákról, a középkori ember mindennapi életéről, stb.) A diákok különféle társadalmi munkákkal viszonozzák ezt, segítenek a kiállítások rendezésében (legutóbb a Horváth Ferenc kiállításán segédkeztek). A bottyánosok örülnek annak, hogy a múzeum tárlatvezetéseket is szervez nekik.

— Újabb szocialista szerződést kötöttünk ebben az évben a budapesti IPARTERV-vel, illetve annak Mekalor nevű szocialista brigádjával — mondja Horváth Béla igazgató. — A brigád tervezői, mérnökei havonta bemérik, beszabályozzák a múzeum klímaberendezését, egyszóval patronálják múzeumunkat. Mi viszont Esztergom történetéről szóló előadásokat, tárlatvezetéseket tartunk a vállalat szakembereinek, s a „műsor" levetítését... minden rendezvényünkre meghívjuk őket. Az ilyen együttműködést nagyon hasznosnak tartjuk mindkét fél számára.

A Vármúzeum a Múzeumi Hónapban új kezdeményezést indított: nyolc alkalommal 5-5 művészeti, művészettörténeti kisfilmet vetítettek (nonstop vetítés formájában). A mozgóüzemi vállalattal, a Petőfi Filmszínházzal közösen végzett kísérlet nagy sikert aratott: az első vetítésen (Requiem, M. S. mester passiója, Leonardo da Vinci, Sámuel, Rjublov) 280-an voltak. Igaz, részben előre is szervezték a közönséget (meghívták az általános-, a középiskolák, a többi tanintézetek diákjait is), de az érdeklődés minden várakozást felülmúlt. Az „akció" szervezői úgy látták, érdemes ezt a kezdeményezést máskor is — különösen idegenforgalmi évadban — folytatni. A vetítéseknél arra törekednek, hogy a képzőművészetet, annak fejlődését, Esztergomban is fellelhető értékeit ismertessék. A Vármúzeumban — idegenforgalmi évadban — naponta 600-800 ember fordul meg. Ha közülük csak 100-150-en állnak meg a vetítésen, nézik meg ezeket a szép művészeti filmeket, már megérte a szervezést. A vetítést 11 órától 5-ig folyamatosan végzik. Előfordult, a Múzeumi Hónap napjaiban, hogy egy jugoszláv csoport külön kérte

— Úgy ítéljük meg, hogy ez a kísérletünk bevált és nagyon jól beépül, beilleszkedik a város közművelődési életébe — összegzi véleményét Horváth Béla. — Egyben a műemlékvédelemre is felhívjuk a látogatók figyelmét, s így arra is nevelünk, hogy védjék, őrizzék, tiszteljék emlékeinket, a régi évszázadokból itt maradt értékeinket. Múzeumunk Esztergom egyik leglátogatottabb intézménye. Aki Esztergomba jön, nem hagyja ki a Vármúzeum megtekintését. Ezzel számolnunk kell. Az idén nyáron havonta 30-35 ezer látogatónk volt, télen ez a szám 10-12 ezerre csökken, de ez se kevés. Ebben az évben — úgy néz ki — csúcsot javítunk: 200 ezernél is több látogatónk lesz (tavaly 189 ezer volt).

A Vármúzeum látogatóira is számítanak, amikor képzőművészeti kiállításokat rendeznek a múzeum nemrég megnyitott (a volt középkori ciszterna) termében. Ezt saját költségükön — mintegy 40 ezer forintos ráfordítással — alakították át. A régi ciszternából kialakított kiállítóteremmel az egész város gazdagodott. Az itt rendezett Kassák-emlékkiállítást 35 ezren tekintették meg (ugyanakkor Kassák-rendezvények voltak a művelődési központban, a városi könyvtárban). A terem — külön bejárattal rendelkezik — nem zavarja a múzeum egyéb tevékenységét, minden évszakban alkalmas kamarakiállítások rendezésére (sőt nagyobb méretű kiállítás esetén — mint most is, a Horváth Ferenc kiállításánál — más teremmel is összekapcsolható). A múzeum ez évi legsikerültebb kiállításai között említhetjük (még most is megtekinthető) a Vitéz stúdióban az Anyag és forma című, fiatal iparművészeket (Bohus Zoltán, Csiky Tibor, Kecskeméti Sándor, Tóvölgyi Katalin, Tuza László, Buczkó György, Lugossy Mária) bemutató kiállítást. A jövő évben (április 4-én) a szocialista országok üvegplasztikáiból terveznek kiállítást (a Kulturális Kapcsolatok Intézetével közösen) a Vármúzeumban, készülnek Z. Gács György tárlatára, stb.

— ÖRÖMMEL mondhatom, hogy végre pont került a Vármúzeum rekonstrukciójának (rekonstrukciós tervének) végére is — újságolja a múzeum igazgatója. — 1976. áprilisában megkezdődik a beruházás, s 4 két ötéves terv folyamán (egyenként 25-25 milliós ráfordítással) befejeződik. Az első ütemben a közönség kiszolgáló részleget, a fogadóteret, az irodákat, a másodikban pedig a kiállító termeket (mintegy 1500-2000 négyzetméterrel növekszik a kiállítási tér) építjük meg. Ezzel egyszer s mindenkorra megoldódnak Esztergom kiállítási teremgondjai. A teljes rekonstrukció után a Vármúzeum még fokozottabb mértékben „beleszól" a város és az egész ország kulturális, közművelődési életébe...

— györke —

Jól szervezett munkavédelmi hálózat

Hétszázzal kevesebb kieső műszak az oroszlányi XXIII-as bányaüzemben

Az Oroszlányi Szénbányák XXIII-as bányaüzemében arról beszélgettünk *Klein József* szb-titkárral, miként valósul meg a gyakorlatban az üzemi szakszervezeti bizottság munkavédelmi ellenőrző és ösztökélő szerepe. „A munkavédelem az a terület, ahol többet mindig lehet tenni, de eleget — soha! — mondta. — De kérdezze meg Kisbán Tibor körzeti bányaműszaki felügyelőtől, ő hogyan vélekedik a munkavédelmünk eredményességéről."

Kisbán Tibor bányaműszaki felügyelő a XXIII-as bányát megnyitása óta ismeri. Így kitűnő összehasonlítási alapja van a múlt és a jelen helyzetről.

— A korábbi években jócskán akadt itt gond, — mondta —, de két év óta jelentősen javult a munkavédelmi tevékenység. A biztonsági csoport, a szakszervezet munkavédelmi felügyelője és a munkavédelmi őrök hálózata eredményes munkakapcsolatot, együttműködést alakított ki. Gyorsabbá vált a veszélyforrások felderítése és megszüntetése, a biztonságtechnikai eszközök szabályszerű használata és ápolása, a technológiai fegyelem betartása. A bánya különleges munkahely, ahol óráról órára változnak a munkakörülmények, és ezt a biztonsági munkában figyelembe kell venni!

— Nem csak erről van szó! — veti közbe *Nauberger István* főmérnökhelyettes. — A korábbi széntermelő technológia gyökeresen változott. Fejtéseink jól gépesítettek. Az új technológiák, új védekezési, megelőzési rendszert kívántak. A gépesítéssel új veszélyforrások keletkeztek, s ezek rendszerint a balesetek számának növekedéséhez vezettek. Amíg nem tanultunk meg modern eszközeinkkel bánni, nem találtuk meg a veszélyforrások ellenszerét, sokat küszködtünk.

— Így igaz — erősíti meg a főmérnökhelyettes véleményét Kisbán Tibor. — Jó módszert alakítottak ki a munkavédelmi ismeretek elmélyítésére, a dolgozók felelősségérzetének növelésére. A szakszervezet másfél, kétévenként cseréli a munkavédelmi őröket. Ezzel a módszerrel szaporodik a munkavédelemben jártas bányászok, iparosok száma. Mélyülnek ismereteik, hiszen havonta továbbképzésen vesznek részt és a napi gyakorlat is ezt segíti.

— *Tehát minden teljesen rendben van a XXIII-as bányánál?* —

— Korántsem! Megoldatlan még a nagy berendezések biztonságos, gyors mozgatása. A bányában nem lehet daruval dolgozni, más módon kell az anyagmozgatást gépesíteni. Nyilvánvalóan ennek anyagi korlátai is vannak, bár elsősorban a műszaki megoldás hiányzik.

— *Úgy tudom, hogy a víz jelentős veszélyforrás, a vizes talajon sok a csúszásos baleset.*

— Valóban. Ez a másik gond itt a XXIII-ason — mondja *Eck Ferenc* főmérnök. — A vállalati újítási feladattervben évek óta szerepel a víztelenítés témája, de ez idáig nem született eredmény.

— Nem a klasszikus vízveszélyes területről van szó — magyarázzák többen is. — Nálunk szivárog, csepeg a víz, a tetőből, a talpból. A vizes talajon aztán könnyű elcsúszni. A víz elvezetése sok munkát ad, s üzemzavarokat is okoz. Nagy tehát a termelésre gyakorolt negatív hatása. Megérné, ha a vállalat célprémiummal ösztönözné a szivárgó víz elhárításának műszaki megoldását.

— *A munkavédelmi őrök mi módon segítik a munkavédelmet?* — kérdezem az szb-titkártól?

— Nálunk 74 munkavédelmi őr tevékenykedik. Ők szóban, írásban teszik meg észrevételeiket. Jól dolgoznak. — mondja *Klein József* és elém lanok, de a mondanivaló lényegretörő.

Körmendi Mihály a lakatosműhely munkavédelmi őre arról tájékoztat, hogy a felügyelet gyorsan, határozottan intézkedik a bejegyzésekre. A dolgozók is hallgatnak a munkavédelmi őr szavára.

— Persze előfordul, hogy keményebben kell szólni a figyelmetlen, vagy hanyag munkatárshoz. A bánya veszélyes üzem, egy kis hanyagság is sok embert és nagy anyagi értéket sodorhat veszélybe. Ezért a munkavédelem, a biztonság területén nincs helye a belátásnak, érzékenykedésnek, elnézésnek. — mondja a munkavédelmi őr. — Több szem többet lát, ezért hasznos az őrhálózatunk. A felügyeletnek nincs száz szeme, nem lehet mindenütt jelen, mi segítjük abban, hogy átlássa a bánya egészét.

Az Oroszlányi Szénbányák XXIII-as bányaüzemében tehát a szakszervezet a munkások részvételével segíti a biztonságos munkakörülmények fejlesztését. Az elmúlt hetekben munkavédelmi vetélkedő zajlott le, a szakszervezet aktivistái jól felkészültek. Akarnak és tudnak tenni az emberek és a vagyon biztonságáért. Ezért csökkent a tavalyi év hasonló időszakához képest 700-al ez évben a kieső műszakok száma. **Terény Anna**

M. S. mester

M. S.
MESTER:
AZ
OLAJFÁK
HEGYE

Tábor, 1975 dec. 9.

kaszában, a ti
a kívánság m
guatemalai so
tuna nem vol
magyar labda
csoportban eg
unió válogato
ország mellett —
a baj csőstül
portgyőztesnek, még egy akadályt le kell győznie az amúgy is rögös úton: a dél-amerikai három csoport első helyezettjének körmérkőzésén harmadikként végző csapatot. A jelenlegi erőviszonyok figyelembevételével ez az együttes Chile vagy Peru lehet.

Melyek a reális lehetőségek a nagy cél eléréséhez, ahhoz, hogy a IX., a mexikói, majd a X., az NSZK-beli világbajnokság „kihagyása" után a magyar válogatott a régebbi hagyományoknak megfelelően ismét ott legyen a világ legjobbjai között, legalább a 16-os mezőnyben? Kár volna — no, meg egy ilyen rövid írásban lehetetlen is mélyebb fejtegetésekbe bocsátkozni arról, hogy mik voltak a bajok, miért a nagy visszaesés, ezért inkább arra törekszem, hogy bizonyos éledező reményekjogosságát bizonygassam, nem elméletileg, hanem a labdarúgó-életből vett példákkal, a szürke hétköznapok gyakorlatával.

Egykori ifi nagyságok

Egészen leegyszerűsítem a dolgot: amikor magas szintű volt ifjúsági labdarúgásunk, nem volt különösebb baj a válogatott együttes mindenkori utánpótlásával sem. Ebben az időben ezek a válogatott csapatok a maguk korosztályában a magyar labdarúgás tekintélyéhez méltó eredményeket értek el az UEFA-tornákon, az Európa-bajnokságokon és a világbajnokságokon is. Körülbelül 1966-ig. És ez nagyon természetes, egyáltalán nem a hajánál fogva előrángatott érv, mert amíg a mindenkori szövetségi kapitány évről évre olyan játékosokat kapott — s nem idézek csak 1958-tól — mint például Ihász, Sóvári, Solymosi, Rákosi, Göröcs, Albert, Mészöly, Farkas, hogy csak az azonnal eszembe jutottakat említsem, nem volt különösebb gond az időnként szükségszerű felfrissítéseknél. S ha netán közben adódtak is kisebb-nagyobb zökkenők, azok inkább a helyezéseknél mutatkoztak meg, nem pedig a világ, majd az európai élvonaltól való leszakadásban.

Aztán jöttek a szűkös napok, elakadt a tehetségek áramlása. A meglevő, közepes képességű játékosok felváltva vették fel mérkőzésről mérkőzésre a válogatott mezt, amelyet előtte nemrég még bizony alaposan ki kellett érdemelni, s nem is akármilyen képességekkel. Minden vonalon sikertelenség mutatkozott, s érdemes például emlékeztetni: nemcsak nagyválogatottunk, de fiataljaink is mind gyakrabban hiányoztak már nagy eseményekről, ifijeunk az UEFA-tornáról, amelyen pedig ezt megelőzően szép sikereket arattak, érdemes helyezésekkel, torna-győzelmekkel.

A románok ellen
Fejes, Farkas, dr.

Aztán úgy jó megindult. A nag ságiaknál is. Én futballjával szer hiszen ez ma má tizedes szívügyem

Munkában az ú

Régi mondás, ho van gazdája, ott gyobb baj, s ha utóbb rendbejönn júsági válogatott től majdnem évr a legfőbb irányít poszt valahogyan mított egyes szak akik a nagy NB csapatuk gyenge megváltak az e sem lehetett állít gezték lelkiismere de hát az igazat vol kerültek ettől pedig elsőrendű nagyon kell szeret nem „szívszerelem az eredményt . . .

Jöttek a nagy szen módszerbeli válto szakvezetője Rák rencváros volt 41 játékosa lett, akit értékes képessége kadatlan szorgalon tesség jellemzett. nyek nagyon kelle réhez, az ifjúsági

Az első naptól fig Rákosi Gyula műk állapítanom „pezs rülötte minden. Ne a dolgok közepébe nyos, rövidesen ú ifjúsági futballspo utóbb az eredmén keznie kellett. Pers lett volna a dolg rencsére — s ez jó szövetségeseket a megfiatalított, pótlás-bizottság. Ti tésével alapos és cal sok mindent Pozitív irányban. talok kiválasztási követelmény-rends sen arányosítva, b sági labdarúgóknál szi könnyedséggel munkamennyisége olyan régen mint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 OKT 21
Magyar Ifjúság
M. S. mester

áma

1021

A művészet új palotája

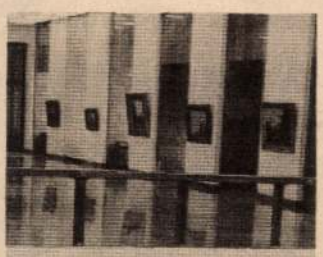

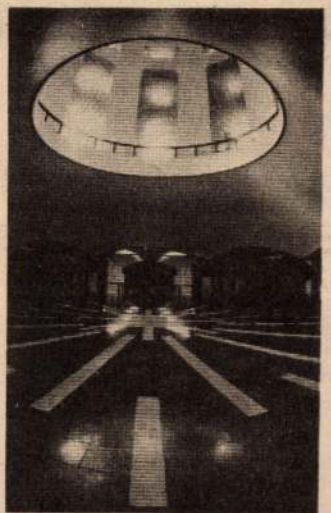

Csillogó márvány és óvatos, lábbujjhegynyi léptek. Ékesen világító kupola — mint egy ékszer — a város fölött. Emeletes falak, lépcsők és fény: életet jelentő fény mindenütt. És képek, szobrok, grafikák az éremművészet remekművei egy helyen: a Magyar Nemzeti Galériában.

Ha belépsz a budai Várpalota új ékességébe, egy pillanatra megtorpansz. Levegőt veszel, hogy átfogjad a lenyűgöző méreteket, a szélesen felívelő lépcsőket, a fényárban úszó termeket.

Már nem is vagy egyedül. Társaid, akik szintén átélték a felfedezés örömét, már a műveknél tartanak. M. S. mester és Fadrusz János, Medgyessy Ferenc és Vigh Tamás, Bernáth Aurél és Szőnyi István alkotásai példázzák az egykori romok helyén az élet, a teremtő ember, a művészet öröklétét.

Esténként messzire világít a kupola a város fölött. A kupola alatt látogatók százai keresik fel az egyetemes magyar kultúra új fellegvárát.

panoráma

NDK-beli katonaművészek hazánkban

Nagy sikerrel mutatta be látványos műsorát Magyarországon az NDK Nemzeti Néphadseregének Erich Weinert Művészegyüttese. A közönség nagy tapssal jutalmazta a jobbnál jobb produkciókat, különösen a Varsói Szerződéshez tartozó országok néptáncaiból készített összeállítást.

Nemzetközi gyermekrajzverseny

Az indiai Shankar gyermekrajzverseny nemzetközi pályázatát ez évben is meghirdették. A pályázat értelmében a versenyen azok vehetnek részt, akik 1960. január 1. után születtek. A beküldendő rajzokon, festményeken a szülőknek vagy a tanároknak igazolniuk kell, hogy azok a versenyző 1975-ben önállóan, segítség nélkül készült munkái. A pályamunkák bármely anyag felhasználásával készülhet, méreteik nem lehetnek kisebbek 30×40 centiméternél. Egy versenyző hat rajzot, festményt küldhet be. (A rajzok keret nélkül küldendők.) A festmények, illetve rajzok bármely témában készülhetnek. A jelentkezéshez minden kép hátoldalán a következő adatokat kell megadni, angol nyelven: teljes név, pontos cím, születési idő, nemzetiség, a pályázó neme, a téma, a kép címe. A munkákat az Országos Pedagógiai Intézet Vizuális Nevelési Tanszékére kell beküldeni (1406 Budapest, Gorkij fasor 17—21.), legkésőbb 1975. november 23-ig.

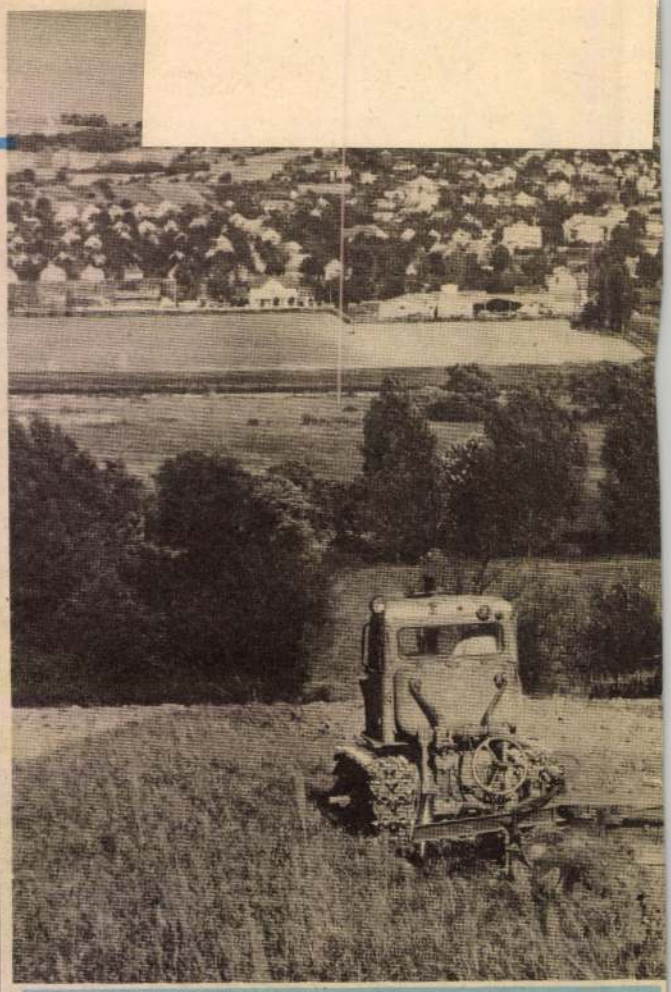

A pannonhalmi határban

Eredményesen folynak az őszi mezőgazdasági munkák a 6600 hektáron gazdálkodó pannonhalmi Egyetértés Termelőszövetkezetben. A jövő gazdasági évben 2200 hektáron termesztenek őszi kalászost, ebből 500 hektár őszi árpát már elvetettek és jelenleg (képünkön) a búza vetése előtti szántást végzik.

szót sem érdemel?

Szikkadt kenyér

Mi sem esszük otthon, csak ha nincs más, ha nincs friss. Városlakók vagyunk, ha napközben megfeledkezünk arról, hogy kenyeret vigyünk haza, este is pótolhatjuk a mulasztást. A szikkadt kenyér pedig egy dobozban szárad tovább. Mert, bár városlakók vagyunk, a régi reflexek közül a jók sem haltak ki belőlünk nyom nélkül. A kenyér: érték. Ezt tanultuk minden meséből, minden öregtől, ezt diktálják az ösztöneink és a józan eszünk is. Dobozban gyűjtjük hát, s hetente-kéthetente elballagunk vele egy

M.S. mester

Ars Hungarica 1977/1

TÁJÉKOZÓDÁS

SZEMLE

MOJZER MIKLÓS: M. S. Mester passióképei az Esztergomi Keresztény Muzeumban. Magyar Helikon-Corvina, h. n. (Bp.) 1976. 38 l., sztl. kép

A szerző első írása M. S. mesterről 1965-ben jelent meg. E vázlatában Dürer 1503-as évszámot viselő Krisztusfejét vetette össze M. S. Kálváriájának Krisztusarcával. Még ebben az évben közzétette tanulmányát M. S. zászlairól, aminek eredményeként leszámolt a szakirodalom egy olyan feltevésével, mely a zászlók állatfejében cimert vélt felfedezni. (Tanulmányok a Keresztény Muzeumban II M. S. Mester zászlai. MÉ 1965. 2. sz.). A zászlók ábrázolásainak feloldásával sikerült a képtáblák programjának közelebbi rekonstrukciójához eljutnia, a programot a későközépkori ferences misztika talajáról kinövő vallásosság köréhez kapcsolnia. 1966-ban a toruni muzeum (azóta Varsóban) "Levétel a keresztről" tábláját vonta be mesterünk oeuvre-jébe, így nyolcra gyarapítva azt. (M. S. mester nyolcadik táblaképe. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. 1966. Nr. 22) Ezután hosszabb szünet után visszatér a toruni tábla datálásnak kérdéséhez (Bulletin, 1974. Nr. 43), hogy aztán legutóbbi közleményében (Um Meister M. Z. I. AHA 1974) mintaképek és stiluselőzmények nyomozása eredményeként megismételje a toruni datálásnál már felvetett, itt már határozottan fogalmazott, első megközelítésre meghökkentő hipotézisét: az egykori felsőmagyarországi Selmecbánya Mária főtemplomának hajdani főoltárán az egyik képtáblán magát M. S. monogrammal jelző festő egyazon személy a német muzeumokban őrzött 22 metszete és 3 rajza nyomán ismert művésszel, aki magát M. Z. kezdőbetűkkel szignálta e lapokon.

Az egy évtizeddel ezelőtt megkezdett tanulmányok eredményei kerültek be tehát a most megjelent rövid összegezésbe, amely könyvészeti ill. művészeti kiadvány szempontjából nem kíván többet nyujtani, mint az Esztergomban kiállított táblák bemutatásával, értelmezésével és elemzésével – az ehhez szükséges M. S-re vonatkozó bevezetővel – segíteni olvasóját a nagyszerű mester művészetének teljesebb értésében. (Itt kell rámutatnunk arra a sajnálatos hiányra, hogy a kötetbe nem került bele a Budapesten őrzött Vizitáció, és a szentantali (Svätý Anton) Jézus születése festmény sem – noha ezek elválaszthatatlanok az eredeti oltár festménysorozatától –, és arra, hogy noha hazai viszonylatban kiválóak a reprodukciók, a könyv igen drága!)

Mik azok az uj eredmények, amelyekről Mojzer Miklós könyvében számot ad? Elsőként az oltárra vonatkozó adatok: az oltár uj rekonstrukciója, az alapitók neveinek felkutatása, az oltár programjának alakulására közvetlen hatást kifejtő helyi plébános megnevezése, és annak megállapítása, hogy az oltár n e m Selmecbányán készült.

A hajdani főoltár készitőjére vonatkoznak további, a "történeti' M. S. mester kilétét kutató feltételezései: szerinte e mester "bizonyithatónak látszóan" azonos a metszetkészitő M. Z. mesterrel. Az oltár a mester késői főműve. Maga a mester 1450 körül született, tehát idősebb a Dürer-generációnál. 1500-ban, a szent évben feltehetően zarándokutat tett Rómába. Művészetében itáliai (reneszánsz), német (késő gótikus, elsőként Schongauer és Dürer) hatás és németalföldi (Rogier van der Weyden) befolyások összegeződnek.

Az oltár rekonstrukciója a következő: a kb. 10 méter magas, predellával, oromzati disszel (szobrokkal), keskenyebb merev, és szélesebb mozgó szárnyakkal ellátott szárnyasoltár szekrénye egy szobrot foglalt magába. Az oltáregyüttesből elvesztek: a predella, az oromrészek, két festett képtábla, és a megmaradt táblaképek hátuljáról a dombormüre faragott ábrázolások. A szekrénybe helyezett Mária a gyermek Jézussal szoborról a szerzőnek nem kell szólnia, mert könyvében a vezérfonal a festett szárnyak ismertetése. A szárnyak egyik oldalán nyolc női szent dombormüve volt látható, nyitott helyzetben a festményekkel ellátott oltárszárnyakra vizszintes leolvasási sorrendben felül Mária 4 öröme – Annunciáció (elveszett), Vizitáció (Magyar Nemzeti Galéria), Jézus születése (Hontszentantal, Svätý Anton), Királyok imádása (elveszett) –, alul a Passió 4 jelenete – Krisztus az Olajfák hegyén, Keresztvitel, Kálvária, Feltámadás (mindegyik Esztergom, Keresztény Muzeum) – került. Az előző kutatók feltételezéseivel szemben az oltár nem a Katalin templom főoltára, hanem a selmecbányai Mária főtemplom számára készült. Az alapitók neve egy 1506-os bucsulevélből ismeretes – Heinitzky Lénárt és felesége, Duschlin Dorottya. A későközépkori ferences misztika egyik hazai személyisége volt "Hans Pfarrer", Johannes plébános, feltehetően az oltárprogram szellemi fundátora.

Bevezetőnkben idézett dolgozatában a szerző teljesen meggyőzően vezet el ahhoz a több mint rokonsághoz, ami az M. Z. metszeteken látható alakok mozdulatai, beállitásai, főként az arckarakterek, fiziognómiák, egyes járulékos motivumok – a "kézirást" illetően arcvonások és kézmozdulatok –, és M. S. festett táblaképei között fennáll. Mivel, mint ez az AHA cikkéből kiderül (i. m. 372. kk. l.) nem fogadja el M. Z-nek egy bajor származásu, főként Münchenben müködő ötvössel történő azonositását – igy e mester lapjai ismét személyhez nem kötötten illeszkednek be az 1500-as első évtized müvészeti termésébe. A metszetekről kétségtelenül megállapitható, hogy itáliai mesterek és Dürer müvészetének ismeretében, de az előbbieket "regotizálva", a nürnbergi "uj hullám"-tól meglehetős földrajzi távolságban és főként eltérő szellemi alapállásban készültek – ugyanugy, miként M. S. táblaképei szintén a német központ stilusának ismeretét tanusitják, de tanusitanak szemléletben egy korábbi felfogáshoz való erős kötődést is. A komponálás terén, de különösen a kifejezések tárházát tekintve pedig egy korábbi generáció iskolázottságát. A mondhatni, azonosság alapján, ami e két mester közt bizonyitható, felelevenitve Vossnak 1907-ben leirt azonositását, Mojzer Miklós feltételezi, hogy M. S. mester azonos M. Z. metszővel.

A hipotézis valóban megalapozott: a már most is felmerülő, a további pozitiv adatok kikutatása előtt is jelentkező nehézségekre az alábbiakban szeretnék kitérni, de előbb az oltár-rekonstrukció egy megoldatlan pontjához kivánok hozzászólni.

Mivel a szerző a főoltár-rekonstrukció nyomán a szekrényt illetően csak emlités erejéig tér ki arra, hogy milyen és hány szobor állott itt – hiszen a passió-képeket vizsgálja – nem kell foglalkoznia azzal, hogy vajon elveszett-e az a szobor (vagy szobrok), továbbá mennyiben helytállóak vagy figyelembe veendők azok a feltevések, amelyek a meglévő, ma selmecbányai Szent Katalin templomban látható Mária a gyermek Jézussal és az egyik egykori nagyméretü oltárra vonatkoznak. Ugy vélem, hogy attól függően, hány szobor állhatott a szekrényben, ujabb gondolat is felmerülhet: a hátoldalak szentjei – a dombormüvü faragványok – között férfi szent is felsorakozhatott. Függetlenül attól, hogy a szobrot eltüntnek tartjuk-e, vagy nem, ilyen nagyméretü oltárszekrényben ezidőben az általános gyakorlat és az emlékek tanusága szerint is, több szobor állott. A szerző egyelőre talán hallgatásával foglalt állást a kérdésben. További kérdések is megválaszolatlanul maradnak: a szobor is M. S. – M. Z. mester festőmühelyéből érkezett-e (legalábbis az ő előrajza nyomán készült-e), vagy helyi produktum lett volna? Honnan valók voltak a dombormüves faragások? Ki végezte az asztalosmunkát, – és hogy nézett ki a "távrendelés", ha feltehetően ez utóbbiak helyi munkák — hiszen a táblaképek vagy a főoltár nem helyben készültek. A festmények nem helyben történő készitésére semmi kizáró okot nem találunk – olyan példákat idézhetünk, mint Pachernak salzburgi (1497) oltárát, ami készen érkezett ide, vagy a Majna mellől teljes programmal megrendelt Dürer féle Heller oltárt (1507–1509), – mégis Selmecbánya esetében sok kérdés vár megoldásra. Visszatérve az egy, illetve több szobor lehetőségére: a szekrény szélességi méretére kell rákérdeznünk. Radocsay Dénes (Táblaképek, 1955.152.1.) 150 x 80–90 cm méretü táblákkal számol — két csukott szárnnyal, amihez hozzájönnek az 5–8 cm-es peremek, mik a

képtáblákat közrefogják, igy 180–200 cm-es belső fesztávolságot állapithatunk meg. Én a következő méretre gondolok, a két mozgó szárny (Keresztvitel 147 x 92, 5 Kálvária 145 x 91) alapján. A jelen szélességhez ha hozzávesszük a keretként szolgáló peremeket, 92, 5 + 92, 5 + 20 = 205 cm adódik. Megfigyelhető azonban, hogy mind a Keresztvitel, mind a Kálvária szélein csonkitások történtek. Ezeket óvatos becsléssel is 3–5 cm-nek lehet venni szélenként. Oldalszárnyanként mondjuk 10 cm-nek, összesen 15–20 cm-nek. Igy 225–230 cm-es belszélességgel számolhatunk oltárszekrényünknél. Ez azonban már olyan keresztmetszetet eredményez, amiben egy szobor, kompozicióját tekintve, elvész, csak nagyon lazán illeszkedik.

Emlékeztetnünk kell arra, hogy a selmecbányai Mária a gyermekkel szobor (ma a Katalin templomban) köpenyének háromszögszerü kialakitásánál feltünő, hogy ez mennyire szélesre huzva van faragva. Ha ez a szobor oltárszobrunk tipusát követné, csakis ilyen kompozicióju szobrot lehet egy ennyire széles szekrénybe elgondolnunk. A szekrénymagasság több, mint 3 méter lehetett – ahogy ez a két egymásrahelyezett táblák + csonkitások és peremek visszaszámlálásából (150 + 150 + 5 + 5 + 8 = 318 cm) adódik. Ilyen belső magasságba 2,0 vagy 2,2 m nagyságu szobrot lehet helyezni – ennek pereme azonban 70–75 cm is lehet. 230 cm-es vonalra – szekrénytalpazatra – éppen a szokásos 3 szobor helyezhető el.

A vita, tudom, nem a könyv és e recenzió keretében dőlhet el – de kapcsolódhat ahhoz a kérdéshez, hogy hány szobor állt az oltárszekrényben, és a dombormüvü szentek valóban mind női szentek lettek volna.

Nagyon vázlatosan, de ki kell térnem az M. Z. – M. S. azonositás nehézségeire. Teljesen bizonyos, hogy egy metsző festményeket is készithetett – és forditva, táblaképfestő metszéssel is foglalkozhatott. M. Z. és M. S. között olyan nagymérvü a közelség, hogy ezt nem magyarázhatjuk a legszolgaibb átvételekkel – hiszen a tömegesen ismert példáknál a festő saját kézirásával mindig változtatott valamit az előzménymetszetek karakterein, fiziognómiáin, alak- és formaképzésén (ahogy ez a Schongauer-, Dürer-, Cranach-metszetátvételek tanuságaiból kitünik) – de általánosságban mégis szolgaian, vagy majdnem szolgai módon kötődött az alak- és csoportfüzéshez. Az M. Z. és M. S. müvek közt alkotói átvétel történik – e szempontból is egyenrangu mesterekről kell beszélnünk. De: M. Z. a metszeteken monogrammal szignált, M. S. a monogram közé, azóta lekopott, elő nem került (röntgenfelvétel?) mesterjegyet helyezett. Mi magyarázza a különbséget? Az ortográfiák egykori különbözőségéből még magyarázható a tulajdonnév különböző leirása (milyen név kezdődhetett Z-vel, amit S-sel is le lehetett irni?), és az is elképzelhető, hogy az 1915-ös restaurálásnál történt olyan megujitás, ami tévesen S-t hozott ki egy gótikus Z figurációból. De ugy gondoljuk, az azonosság bizonyitása nem a monogramok egymásbaolvasztásával dől el. Sokkal inkább a festői oeuvre további rekonstrukciójával, és irott forrás bemutatásával.

Ilyen irásos dokumentummal történő bizonyitásra vár M. Z. – M. S. 1500-as itáliai, római utja is. Pollaiuolo, Mantegna (Raimondi) és a Leonardo körhöz tartozó Nicoletto da Modena-féle minták átvételéhez nem kellett 1490–1500 táján szükségképp Itáliába vándorolni – a kereskedelmi forgalom gondoskodott a grafikai lapok, metszetek Alpokon tulra, Északra jutásáról. (Mégis, a Keresztrefeszitésen nem lehet véletlen, hogy a háttér – tengerparti táj és nem sik, ahogy a szöveg a 28. oldalon mondja – dunai iskola hegyeinek tövében a római Angyalvárra emlékeztető hatalmas kerekbástyás tipusu erőd tünik fel.) Ha a sorok között jól olvasunk, M. Z. – M. S. müködési területének további nyomozása a Róma-Krakkó tengely körül fog lezajlani – a lengyel szálak további bogozását kivánják Johannes plébános szileziai vonatkozásai, a toruni oltárkép felbukkanási helye, és a szövegben többször kimutatott Stoss-hatások. Az azonban most is egyértelmünek látszik, hogy M. Z. – M. S. tábláin feltünő néhány motivum magyar vonatkozásu – talán hazai – környezetismeretre utalhat (A lille-i tábla magyar ötvöstárgyai – Gerevich 1924 –, az esztergomi Kálvária századosa oldalán a magyar szablya, ugyanitt a zászlós katona tipikusan magyaros bajuszviselete). Feszült figyelemmel várjuk, hogy a jelenleg 1500 (toruni kép), 1500–06 (metszetek), 1506 (selmecbányai sorozat) kronológiai keretbe illeszkedő munkásság milyen korábbi, vagy 1506-tal egyidős müvekkel gyarapodhat.

A könyvecske esszé jellegü közelitése mögött olyan távlatu kérdések huzódnak meg, hogy a fentiekben a tudományos eredmények kissé részletesebb bemutatására és vizsgálatára kellett vállalkoznunk. De itt van helye annak is, hogy részletesen szóljunk arról a módról, ahogyan a könyv szövege példamu-

tatóan, a képekig felnőve interpretálja M. S. művészetét és táblaképeit. A tanulmányoknak az "Esztergomi Passióképek különlegessége" és "M. S. művészetéről" írott egységei a magyar művészettörténetírás aranylapjai közé tartoznak. Költői ihletettségű, olvasmányélményt nyujtó mondatok során vezeti az érdeklődőt a szerző egy későközépkori művészeti felfogás világába. Következetesen tünik elő, mi volt a késógótikus nagymester alkotói felfogása, szerkesztői-komponálási módja. A legáltalánosabban érvényesülő alapelvek, melyekre a késógótikus korszakban tevékenykedő mester épített: a sorozat antitétikus felépítése, ahol a jelentésükben ellentétes értelmü megfeleltetések alkotják a vezérfonalat, melyre a táblák egymásutánja épül, illetve amely nyomán az egyes kompozición belül az alakok, csoportok rendeződnek. A szinkezelés (kolorizmus) a jelenetek szerepeinek kiosztása is ilyen megfeleltetésekre épül. De nemcsak a szimbólumrendszer és épitkezés feltárásával segiti a szerző olvasóját. A multbeli történéseket a kép jelenvalósága első lépcsőben már közelhozza – ahogyan funkciója szerint tette ezt a mü 1500 táján, – de a kép késői irásos interpretációja mindig nagy feladat elé állitja az értelmezőt. Különösen fontos ott az adekvát stilust megtalálni, ahol nagyonis összetett tartalmak rejlenek egy alkotás mögött. Éppen ezért szellemes ez az irásmü ott, amikor Krisztus "letartóztatásáról" tudósit, a kereszten történt "klinikai halált" konstatálja, az apostolokat mint "barátokat" vezeti elő, az emberiség "sorsfordulójáról" beszél, és a "történelem legnagyobb hatásu szereplőjének" aposztrofálja a Kálvária főalakját. Az ilyen stiláris – és szemléleti – fogások bevetése a képi kijelentések interpretálásában valóban az olvasó elé idézik azt a sympathiát, amit tárgya iránt a festő nyilvánvalóan érzett, hiszen teljes azonosulásának szemléletes bizonyitéka a remekmü.

Sajnálatos módon a könyvecske második felében, képek elemzésekor alig-alig észrevehetően az előképeknek szinte csak tárgyias, teljességre törő felsorolása felé tolódik el a hangsuly: ilyen mennyiségü adatközlés terheli a nem szakmai olvasót. A könyv csillogó erényei mellett meg kell említenünk a néhol laza fogalmazásból adódó pontatlanságokat, amelyek félreértésre adhatnak alkalmat.

A 6. oldal fogalmazásából nem derül ki, hogy a Katalin templom főoltárához, amely "szobordiszes" volt, tartoztak-e festmények. Az általános gyakorlat szerint igen, de a jelen megfogalmazás mögött táblakép nélküli szárnyasoltár áll. A 11. oldalon a szöveg igy szól: az Itáliát járó M. Z. – M. S. mestert az "ragadta meg a korai reneszánsz művészetéből..." Ez nyilvánvaló félreirás, mert a metszetátvételek, az egy Uccello féle lovasalakokat kivéve (ez is rajz különben) mind az 1470–90 körül teljesitményeik csucsát elérő, tehát az érett reneszánsz mestereire épülnek. Ellenvetésre csábit a 13. oldalon M. S. művészetének olyan jellemzése, hogy "még csak reneszánsz elemekről sem lehet szólni benne", ha teljesen komolyan és következetesen vesszük az M. Z. – M. S. azonositást, hiszen a metszetek közül a bázeli "Tánc" és "Tornajáték" számunkra reneszánsz, igaz, német reneszánsz kompozició – témájával, vonalperspektivájával, ugyanigy a Feltámadás-táblán Krisztus apollói-reneszánsz, Sebestyén akt-indittatásu alak. Félrevezető a 11. oldalon a fogalmazás: "Itáliában először Leonardo da Vinci, északon Albrecht Dürer kezdett *élő* alakok, (aktok) és *közvetlen* valóság nyomán *rajzolni*", elég csak olyan nagyságrendü mesterekre emlékeztetni, mint Pisanello (Italia) és Jan van Eyck (észak).

Apró megjegyzéseim csak margóra illő lektori javitások, egy pillanatra sem feledtetik a könyv kiváló érdemeit. Ezekre emlékezve csak azt az óhajt fejezhetjük ki, hogy bárha minél több olyan mü születne, melynek szerzője annyi erudicióval kutatja, olyan szemmel látja és oly tollal láttatja a magyar nyelvü művészeti (művészettörténeti) irodalomban a művészet remekeit, mint Mojzer Miklós.

Eisler János

BALOGH, JOLÁN: Katalog der auslandischen Bildwerke des Museums der Bildenden Künste in Budapest. (IV–XVIII. Jahrhundert) I. Textband. II. Bildband. Akadémiai, Bp. 1975. 307 l., 499 kép

A kiadvány a Szépmüvészeti Muzeum Régi Képtára mellett a muzeum másik tekintélyes gyüjteményének, az 1967 februárjában 443 darabot számláló Régi Szoborosztálynak katalógus-formáju feldolgozása. A bevezetésből, mely a gyüjtemény kialakulását és multját kiséri végig az előzményeket jelentő kisebb

Késő gótikus szárnyasoltárok
nyílik október 5-én
C ép. I. em. trónterem

A Nemzeti Galériában a magyarországi gótika bemutatójának folytatásaként megnyílik az egykori trónteremben Késő gótikus szárnyasoltárok címmel a XV. század végi, XVI. század eleji szárnyasoltárok, táblaképek és faszobrok tárlata.

Hazánkban eddig mindössze egyszer kísérelte meg közgyűjtemény magyar szárnyasoltárok bemutatását nagyobb számban – 1934-ben a Szépművészeti Múzeum. Európai jelentőségű esemény a 11 szárnyasoltár felvonultatása egy kiállításon. A szárnyasoltárok öntörvényű és számos művészeti ágat, mesterséget magukbazáró rendjükkel korunkra örökítik át Közép-Európa késő gótikus és reneszánsz világának szellemét. A táblaképek legszebb darabja a korabeli művészet gyöngyszeme, M.S. mester Mária és Erzsébet találkozása c. képe.
A trónterem múzeumi szempontú helyreállítása lehetővé tette, hogy a régi gyűjtemény legértékesebb, gondosan restaurált műkincsei az új állandó kiállításon elnyerjék méltó helyüket.

Magyar Nemzeti Galéria, 1980. október.

M. S. mester, festmények

1024

Angyali üdvözlet oltár (Kisszeben, 1510)

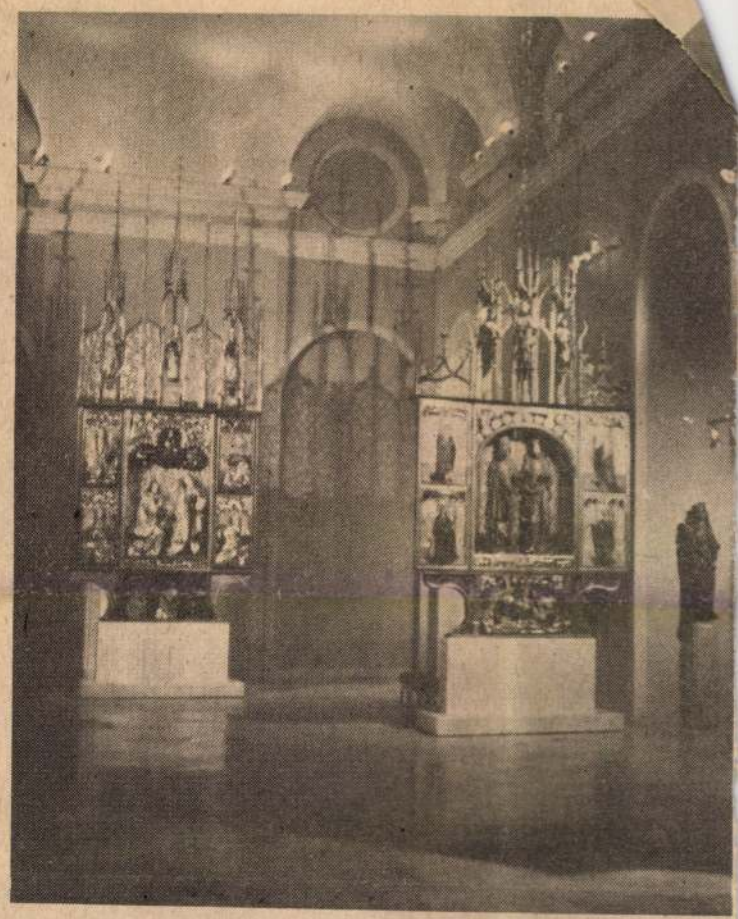

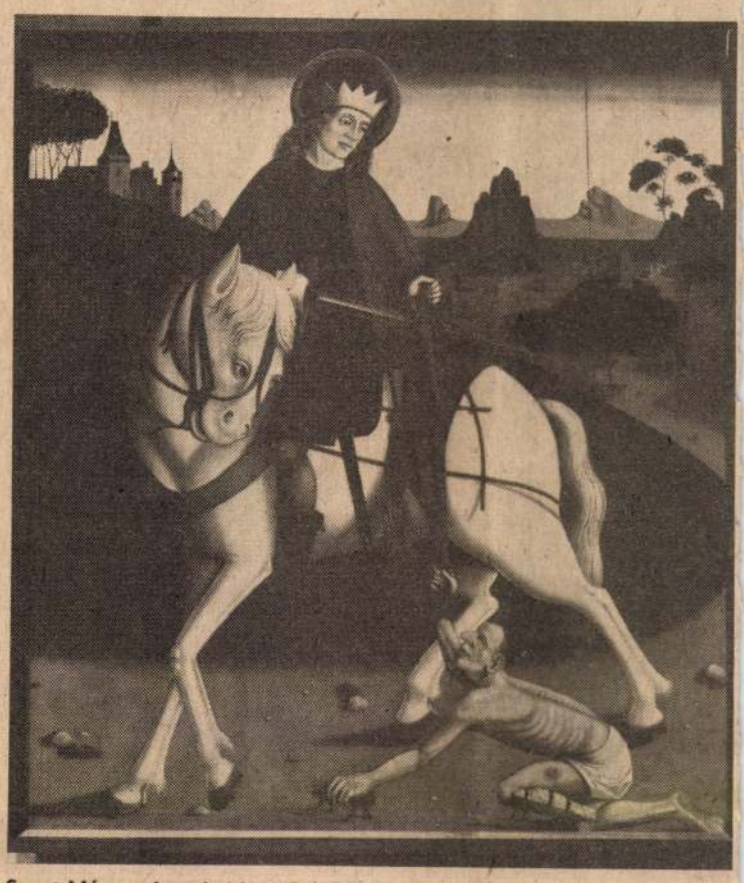

Szent Márton és a koldus (Dunántúl, 1490 körül)

KIÁLLÍTÁS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN

Késő gótikus szárnyasoltárok

Reneszánsz — vágja rá a választ a jó tanuló, ha megkérdik tőle, mely művészeti stílus virágzott Magyarországon a XV. század végén meg a XVI. elején. És valószínűleg meg is kapja a maga jelesét. A jó tanár azonban hozzáteszi: Nem mindenütt! És valóban. Az utókor „szeme előtt levő" királyi építkezéseken, Budán, Visegrádon valóban a reneszánsz, vagyis az *akkori* idők *legmodernebb* stílusa vonzza magára a kutatók és turisták figyelmét. De e központoktól távolabb nemhogy tovább élt, hanem épphogy legszebb, legszínesebb alkotásait hozta létre a gótika. Festett táblákból, színes faszobrokból és csipkésre faragott keretekből ekkor születtek meg azok az épületszerű szárnyasoltárok, amelyek az idén újjávarázsolva kerültek ki a restaurátormühelyekből s most a budavári palotában, a Nemzeti Galéria légkondicionált termeiben — köztük az egykori trónteremben — várják a látogatókat. Abban a világszemléletben egyébként, amelyet ezek az oltárok hordoznak, mintegy rejtve megtalálható a reneszánsz is; például *MS* mester talán legismertebb oltártábláján, amely a *Visitatiót*, Mária látogatását ábrázolja, az előtér nagy virágai a természet iránt érdeklő-

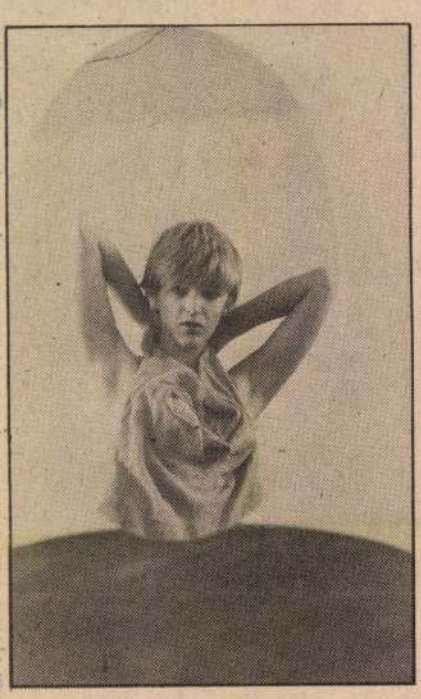

Vajon kié volt először a csoda, s kié a nagyobb rémület, álmélkodás?
A szomját oltani víz fölé hajló vadé?
Vagy a bögréje öblében hunyorgó szempárt megpillantó kisgyermeké?
S ki barátkozott meg előbb vele, ki szeliditette magáévá?
A Nagy Fényeltérítőt.
S miféle fene foncsorok állják útját, elektromágneses térbeli tülekedését,
vonaglását a pólusotthonaikba igyekvő elemi részecskéknek, fotonmilliárdoknak.
Rómaiak agya szülte fényeltérítők, rézből, ólomból, ónból kotyvasztott
foncsorok, akiknek karmaiból kevés fénynyaláb képes kiszabadulni,
visszavonulni. Azután a kínaiaké, a réztestűek, antimonfejűek, ólomkarúak,
meg a tükörbronzok, a réz-ón keverékűek.
S még újabbak, immár tömegesen termők: szegfűolaj és tejcukor után
lombikanyagok segítségével színezüstté válók. S még újabbak, félig sikeresek,
a fénynyalábok jó részét szökni engedők, vagy éppen a tökéletesek: a mindent
visszaverők, az áthatolhatatlanok – az optikai csodák...
Hisz csodás, ahogy szellemeket idéznek színpadon, vidámparkban,
nagyítanak és kicsinyítenek, torzítanak és megszépítenek,
megkettőznek és darabokra szelnek – kiszolgáltatott vagy nekik.
És mégis, az igazi csoda: ha arcod látod meg a tükörben. Tükröt a tükörben.
Míg ott fénynyalábok kúsznak erővonalakon, itt az idegpályákon haladó üzenet
rendezi ráncaidat, míg ott a foncsor játszhat, láttathatja akaratát,
itt fegyelmed, akaratod szerkesztheti át az üzenetet. Játszhatsz hát te is.
Csak azt ne hidd, miként Euklidész: szemedből induló látósugarak
tapogatják le tükörmásodat. Bűvösebb annál e csoda:
maga küldi sugarait eléd.
De játszhatsz te is. Behunyhatod a szemed.
De játszhatsz te is. Összetörheted – a tükröt, a foncsort, hisz te teremtetted.
Ám így sem menekülhetsz – látod, darabjain is ott vagy, tovább létezel.

S. K.

A NAGY FÉNYELTÉRÍTŐ

A NAGY FÉNYELTÉRÍTŐ

Mária oltár
(Szepeshely, 1480)

Szent Anna oltár Leibicről
(részlet, 1510 körül)

Részlet a kisszebeni Szent Anna oltárból

Szent Anna oltár – Kisszeben

dő modern felfogás hírnökei — szemben az aranyszínű ég középkori csillogásával.

A *Visitatio* egy nagyobb oltár egyik táblája volt — a többi az esztergomi Keresztény Múzeumban látható. Jelenetéről hosszan lehetne beszélni, akárcsak az arcok finom rajzáról, Mária kék köpenyéről, a kezek ügyes megformálásáról; de ez igazságtalan lenne a többi táblával szemben. A vértanúságok például, a szentek életéből vett jelenetek a késő-középkori ember számára izgalmas látványosságot jelentettek; tőlünk nyugatra egyenesen színielőadásokat, *mirákulumo*kat láthatott belőlük. Igen valószínű, hogy a 11 000 szűz vértanúságát ábrázoló képeket — itt például a berki Mária Magdolna-oltáron láthatók — olyasféle izgalommal is nézték, mint a mai ember a horrorjelenetekkel átszőtt filmeket. Tulajdonképpen nem is 11 000, hanem 11 011 szűz vértanúságáról van itt szó: Szent Orsolya, egy angol király lánya szüzességi fogadalmat tett, s hogy a család által erőltetett házasság elől meneküljön, római zarándokútra indult. Tíz udvarhölgye kísérte el, s mind a tizenégyen 1000—1000 hajadont vittek magukkal kísérőnek. A Rajnán hajózva el is jutottak Rómába, visszafelé jövet azonban Köln városánál összeakadtak egy hun sereggel. A gaz hunok mind a 11 000 kísérő-szüzet és tíz előkelő udvarhölgyszüzet lemészárolták, mikor fejedelmük a legenda szerint megkérte Orsolya kezét. Orsolyáról tudjuk, hogy már Angliában sem volt kedve férjhez menni, hát még egy hun fejedelemhez — így azután ő is szaporította az egyház által tisztelt vértanúk számát. A középkorban természetesen megtalálták a leányok csontjait is, „pontos azonosításuk" egy apáca látomása segítségével történt meg.

Amennyire a hunok történetét ismerjük, abból az tűnik ki, hogy a fegyverforgató férfiak mészárlását célravezetőbbnek tartották, mint a gyenge szűzekét — velük épphogy nagyon is barátságosak voltak, mondhatni, valósággal ráerőszakolták barátságukat a hölgyekre — katonaszokás szerint. A múlt század kutatói kiderítették, hogy Orsolya alakjában egy régi germán istennő keveredik egy sírkő félreolvasott feliratával, tizenegy mártír esetleg valóban áldozatul esett a hunok nyugat-európai kalandozásainak, s a mártírt rövidítő M betűt értelmezték az ezer *(mille)* rövidítésének... Erről már aligha fogunk pontosat tudni. Ellenben a népszerű Orsolya-oltárok fontos forrásai a hadtörténetnek, a középkori művész ugyanis saját századának divatja és szokásai szerint festette meg a bibliai alakokat. (Például ott, ahol a zsidók számára különleges csúcsos sapka viselése volt kötelező, az ótestamentumi alakokat is ellátták ezzel. A hunok is mindig XV—XVI. századi ruházatot, páncélt, fegyvert viselnek. Persze, mindig ösz-sze kell vetni a festmények kortörténeti tanúságait más forrásokkal. Az eredetiség követelménye ugyanis csak a modern művészet jellemzője, s legfeljebb kezdetei mutatkoznak a reneszánszban. Valakit másolni, utánozni korántsem számított szégyennek, sőt kimutatható a grafikai lapok felhasználása festmények kompozícióin — amit ma egyszerűen puskázásnak neveznénk. MS mesterről például kimutatták, hogy jól ismerte *Martin Schongauer* német grafikus metszeteit; sőt, azt is feltételezték, hogy ő maga volt Martin Schongauer.

Az oltárok mesterei többnyire megőrizték névtelenségüket. MS mesterről ma úgy vélik, hogy MZ ,német művésszel azonos. Mindenesetre valószínű, hogy német iskolázottságú művész volt, aki járt Magyarországon, ismerte az itteni arctípusokat, látott törököt is talán — bár 1506-ban, mikor MS mester oltárát készítették, még két évtized választotta el az országot Mohácstól —, és ami a leginkább hazánk művészettörténetéhez kapcsolja munkásságát, az az, hogy *magyarországi* megrendelő részére dolgozott.

Magyarországit nyomatékkal mondunk — nem volt a megrendelő feltétlenül magyar anyanyelvű. Soknyelvű, sokféle kultúrájú ország volt a régi Hungária, melynek nyugati, északi és keleti területeiről, vagyis a török megszállástól mentes Nyugat-Magyarországról, a Felvidékről és Erdélyből maradtak korunkra a szárnyasoltárok. Néhányuk ma is eredeti helyén, Kassán, Lőcsén látható — a nagy oltárfaragó és táblafestő iskolák kisebb mestereinek művei jutottak múzeumainkba, főként a múlt század második felében.

Az oltárokra ekkor új veszély leselkedett: a „stílszerű" helyreállítás, vagyis a korstílusokat utánzó historizmus „neogót" szellemében való átfestés, kiegészítés. A mai restaurátori munka egyik nehéz része épp abban áll, hogy el kell különíteni a megmentendő régi festést vagy faragást az eddigi javítgatásoktól. Nem csoda, hogy — miként a kiállítás bevezetéseként elhelyezett fotók mutatják — igen lassú és fáradságos út vezetett a mai kiállításig. E táblákat így, együtt és helyrehozva még nem látta közönség — de szaktudósok szeme sem...

Székely András

Prágai séta

„Prága, hadd szögezzük le nyomatékkal, nem Párizs" — írta a századelő prágai német nyelvű lap, a Bohemia zseniális riportere, Egon Erwin Kisch, akinek találó megállapítását akár így is folytathatnánk: — Prága az nem London, nem Róma, nem Moszkva, nem Budapest... Prága az Prága. Semmihez sem hasonlítható. Mint minden világvárosnak, egyedi, hamisítatlan légköre, hangulata, varázsa van. A séta, amelyre olvasóinkat invitáljuk a Csehszlovák főváros kulturális, művészeti életéből kínál ízelítőt.

A Vencel tér, amely nem is tér, inkább egy nagyon széles utca — Kisch szerint a prágaiak azért szeretik olyan büszkén, mert ott hébe-hóba nagyvárosi forgalom kavarodik — most is zsúfolva emberekkel, gépkocsikkal. Innen, a szállodák, kis üzletek és kávéházak utcájából az esti szürkületben is könnyű megtalálni a Ve Smeckách 26. szám alatt a Cinoherni klub nevű kic
zat, amelynek
pos tagja *Jiri*
jelenleg játszó
rom kisebb-nag
színház közül
legnevesebb, e
találában viharo
nak. Műsoruk
Hrabal, Osztrovszkij, Gorkij, O'Casey, Zuckmayer művein kívül a csehek számára egy nehezen kiejthető nevű szerző is szerepel: *István Örkény*. Hogy Örkény nevét egyre többen és egyre jobban ejtik ki, abban elsősorban a Tyl Színháznak van óriási érdeme: a *Macskajáték*-ot már több mint négyszázszor adták elő. Itt, ebben
kért aratott. A közönség megértette Örkény mondanivalóját, humorát, jókat mulatott a darab egyes mondatain. A darabnak a fiatal *Ivo Krobot* rendező a magyarországi változatoktól kicsit eltérő értelmezést adott; igazodva a közönség mentalitásához. A frontról érkező őrnagy nem félelmetes idegroncs, csak egy szánalmas, kicsit fáradt ember. *Jiri Hálek* játéka sok helyütt a tragikomikus elemek helyett a komikusba csap át — ha figyelembe vesszük a cseh színjátszásnak a miénkhez viszonyított lágyabb, árnyaltabb, sosem erőteljesen dramatizáló jellemzőit, akkor ez természetes és érthető. A darab temperamentuma idomult a cseh közönség temperamentumához.

Az előadás szünetében a halk szavú, fiatal *Jiri Daneket*, a színház művészeti vezetőjét, a mű fordítóját kérdeztem:

— *Miért esett választása a Tótékra?*

— Ennek három nyomós oka van: Mert szerintem a világ drámairodalmának egyik igen jelentős műve; mert úgy érezzük, hogy a mind kuszábbnak tetsző világunkban egyre aktuálisabb a mondanivalója; mert tragikomikus világlátása minden magyar szerzőnél közelebb áll a cseh közönség világához. Örkényt nagyon szeretik a prágaiak.

A Vencel térről gyalogszerrel, megannyi keskeny utcán kanyarogva könnyen át lehet vágni az Óvárosi térre. Útközben a Tyl Színház mellett, a magyar kul-

A Károly-híd vége

A televízió „meleg arca"

Egyik vasárnap hangos szóváltásba kezdtünk a televízióval. — Igen? — kérdeztük tőle. — Valóban így gondolod? — tettük hozzá gúnyosan. — És ez miért tartozik másra? — folytattuk egyre hangosabban és indulatosabban, mígnem az egész család elnevette magát. Lehet, hogy meghülyültünk. Talán nem kellene olyan sok televíziós műsort néznünk. Talán jobb volna, ha indulataink valami másra irányulnának, nem arra a szerencsétlen, ágrólszakadt fiatalemberre, aki ahelyett, hogy más tisztes polgári foglalkozást űzne, mondjuk, tanítana egy iskolában, vagy cipőpertlit és bársonymasnit árulna egy butikban, inkább nap nap után beül a gőzölgő stúdióba, és hagyja, hogy esténként minden, ami az embert a nap folyamán éri, rázúduljon, mint a lavina, és másnap, harmadnap is záporozzanak rá a levelek, telefonok, félreértések. Sajnos, olyan ez, mint az újságíró szakma, hogy nem mindig világos, mit is akarunk mondani. Nem mindenki érti, érzi, érzékeli egyformán. Sőt. Általában úgy csavarja meg, úgy érti félre, úgy csemegézi ki magának, ahogy csak akarja. És ahogy a tévénéző a televízióban elhangzottakat is félreérti.

Persze, nem érdemes vitatkozni a televízióval. Úgysem válaszol. És úgyis neki van igaza. Legföljebb ki lehet kapcsolni a készüléket, vagy fölkeresni *Vágó Istvánt*, aki (az egyik) *Vasárnap délutánban* azt mesélte, milyen teljhatalmú, mindenható intézménynek tekintik (remélik?) a kedves nézők a televíziót. És a televíziós személyiséget, aki akár kézen áll a képernyőn, akár az állát simogatja, mindegy. Ott van. És biztos, hogy sem az anyós, sem a hivatalos szervek nem mernek ellentmondani neki. Ám miután ezt a „mindenhatóságot" főleg a riportereknek kell fölvállalni, a szerencsétlen delikvens, ha nem vigyáz, maga is skizoid állapotba kerül. És saját magát is valami istenségnek képzeli.

Ugyanebben a műsorban ugyanis *Bagdi Emőke* pszichológus megfogalmazta mindazt, amit valószínűleg minden reflektorfényben élő ember érez, előhozakodni vele mégiscsak szerénytelenségnek tartja. Márpedig ez a televízió úgynevezett személyes, igazságosztó mátyás királyi funkciója. Ezt a funkciót a pszichológus szerint elsősorban a riporterek, bemondók, műsorvezetők és műsorközlők vállalhatják magukra. És közvetíthetik. Ők mutathatják meg a televízió úgynevezett „meleg arcát" és mert ettől a kifejezéstől láthatóan Vágó is elpirult egy csöppet, azt jelezte, tudják, értik, milyen felelősségre gondol a pszichológus. Pedig nem biztos, hogy pontosan tudják. A „meleg arcot" az egyszerű tévénéző ugyanis úgy értelmezi, hogy nem játszanak vele tanító nénist, nem gügyögnek neki, nem ereszkednek le hozzá, nem cirógatják. Hanem a műsorvezetők, a másik — a természetes, az érdeklődő, a kíváncsi — arcukat mutatják.

Mostanában például, bizonyára anyagi okokból, több olyan műsort nézhetünk végig, amely a régmúltban készült. Ezekben a fekete-fehér összeállításokban nincs helyük a kritikai megjegyzéseknek, csak a csevegéseknek, itt még mindenki fiatal és mosolygós: családi idilleknek lehe-

Későgótikus szárnyasoltárok
(C ép. I. em. trónterem)

A Nemzeti Galériában a magyarországi gótika bemutatójának folytatásaként megnyílik az egykori trónteremben Későgótikus szárnyasoltárok címmel a XV. század végi, XVI. század eleji szárnyasoltárok, táblaképek és faszobrok tárlata. Hazánkban eddig mindössze egyszer kísérelte meg közgyűjtemény magyar szárnyasoltárok bemutatását nagyobb számban – 1934-ben a Szépművészeti Múzeum. Európai jelentőségű esemény a 11 szárnyasoltár felvonultatása egy kiállításon. A szárnyasoltárok öntörvényű és szamos művészeti ágat, mesterséget magukbazáró rendjükkel korunkra örökítik át Közép-Európa későgótikus és reneszánsz világának szellemét. A táblaképek legszebb darabja a korabeli művészet gyöngyszeme, M.S. mester Mária és Erzsébet találkozása c. képe.

A trónterem múzeumi szempontú helyreállítása lehetővé tette, hogy a régi gyűjtemény legértékesebb, gondosan restaurált műkincsei az új állandó kiállításon elnyerjék méltó helyüket.

Magyar Nemzeti Galéria, 1982. November

M. S. mester, festőművész
Szőnyi kiállítások

M. S. mester, festőművész
állandó kiállítások

Későgótikus szárnyasoltárok
(C ép. I. em. trónterem)

A Nemzeti Galériában a magyarországi gótika bemutatójának folytatásaként megnyílik az egykori trónteremben Későgótikus szárnyasoltárok címmel a XV. század végi, XVI. század eleji szárnyasoltárok, táblaképek és faszobrok tárlata. Hazánkban eddig mindössze egyszer kísérelte meg közgyűjtemény magyar szárnyasoltárok bemutatását nagyobb számban – 1934-ben a Szépművészeti Múzeum. Európai jelentőségű esemény a 11 szárnyasoltár felvonultatása egy kiállításon. A szárnyasoltárok öntörvényű és szamos művészeti ágat, mesterséget magukbazáró rendjükkel korunkra örökítik át Közép-Európa későgótikus és reneszánsz világának szellemét. A táblaképek legszebb darabja a korabeli művészet gyöngyszeme, M.S. mester Mária és Erzsébet találkozása c. képe.

A trónterem múzeumi szempontú helyreállítása lehetővé tette, hogy a régi gyűjtemény legértékesebb, gondosan restaurált műkincsei az új állandó kiállításon elnyerjék méltó helyüket.

Magyar Nemzeti Galéria, 1982. december.

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. január.

M. S. mester, festőművész

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

Későgótikus szárnyasoltárok
(C. ép. I. em. trónterem)

A Nemzeti Galériában a magyarországi gótika bemutatójának folytatásaként megnyílt az egykori trónteremben Későgótikus szárnyasoltárok címmel a XV. század végi, XVI. század eleji szarnyasoltárok, táblaképek és faszobrok tárlata.

A táblaképek legszebb darabja a korabeli művészet gyöngyszeme, M. S. mester Mária és Erzsébet találkozása c. képe.

A trónterem múzeumi szempontú helyreállítása lehetővé tette, hogy a régi gyűjtemény legértékesebb, gondosan restaurált műkincsei az új állandó kiállításon elnyerjék méltó helyüket.

vázoló tanulmányok indítják széles horizontú nemzetközi, elsősorban európai kitekintéssel. Ezeket követi a magyar és a külföldi anyag gyűjtésére hivatott nagy múltú Magyar Természettudományi Múzeum és a Magyar Állami Földtani Intézet gyűjteményének ismertetése. Intézményenként 6–6 nagy terjedelmű tanulmány tárja fel e gyűjteményi „kincsesházak" gazdagságát, és nemegyszer páratlan értékeit. Jelentős teret kapnak az oktatási intézmények: 12 egyetemi és 12 középiskolai gyűjteményt ismerhetünk meg, köztük olyanokat is, amelyeknek első tárgyai a XVIII. század végéről származnak. Teljes áttekintést kaphatunk a magyar múzeumi hálózat kisebb-nagyobb gyűjteményeiről. Közülük nem egy nemzetközi mércével mérve is számottevő értékkel rendelkezik. A szakmúzeumok geogyűjteményei is szerves részei a hazai földtudományi muzeológiának: a bányászat, a földrajz és a vízrajz köré csoportosítva kerülnek ezek bemutatásra. Új távlatokat nyújt a gyűjteménytörténet számára a magángyűjtés és a gyűjtemények történetével foglalkozó adattár vagy inkább forrásközlés.
Több tanulmány foglalkozik a történeti Magyarország azon gyűjteményeivel, amelyek meghatározó szerepet játszottak az egész magyar geomuzeológia kialakulásában és fejlődésében.
Ismertetésre kerülnek a szakanyagokhoz kapcsolódó, azok történetével foglalkozó gyűjtemények, archívumok és adattárak anyagai. Az öt leggazdagabb ilyen gyűjteményt külön dolgozatok mutatják be.
A kötet a Magyar Természettudományi Múzeum könyvtárában (1088 Budapest, Baross u. 13.) kapható. Ára (ÁFÁ-val együtt) 990 Ft.

„Leborulok a nemzet nagysága előtt" – A Kossuth-hagyaték. Szerk. Körmöczi Katalin. Kiad. a Magyar Nemzeti Múzeum.
Budapest, 1994. 489 p. fekete-fehér és színes képmelléklettel.
A kötet a Magyar Nemzeti Múzeumban a *„Nemzedékek a magyar polgárosodásért"* című kutatási téma keretében új történeti, művészettörténeti és művelődéstörténeti eredményeket közöl a közgyűjteményekben fellelhető Kossuth-relikviák katalógusával.
A Kossuth életpályáját átfogó tanulmányt Hermann Róbert tollából, Rózsa György Kossuth-ikonográfiája, majd Haider Edit bevezetőjével a Kossuth-relikviák katalógusa követi. Színes és gazdag képmelléklettel Kossuth Lajos halálának 100. évfordulójának évében, 1994-ben adta ki a Magyar Nemzeti Múzeum. Ezzel is tudományos megalapozottságú emléket állít annak a Kossuthnak, aki sokat tett a polgári Magyarország megszületéséért.
A tanulmányok angol nyelvű ismertetői a külföldi érdeklődők számára is elérhetővé teszik az eredményeket
A könyv 600 Ft-os áron megrendelhető a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Könyvtárában.

Lackovits Emőke–Lukács László–Varró Ágnes: Íme az én népem. Válogatás a Magyar Rádió *„Kis Magyar Néprajz"* sorozatában 1984 és 1990 között elhangzott előadásaiból. Kiad. a székesfehérvári Szent István Király Múzeum.
Székesfehérvár, 1995. (A Szent István Király Múzeum Közleményei *„B"* sorozat, 40.sz.)

Dr. Bakó Zsuzsanna: Munkácsy Mihály Békéscsabán. Kiad. a békéscsabai Munkácsy Mihály Emlékház.
Békéscsaba, 1994. 71 p. 21 színes reprodukció, 6 fekete-fehér kép.

TANÁCSKOZÁSOK, KONFERENCIÁK

Előzetes

„Könyvtári állományvédelem és restaurálás a 90-es években" Budapest, 1995. VIII. 15–17.

Az IFLA (Könyvtárosszervezetek és Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége) Konzerválási Szekciója rendezésében nemzetközi konferencia lesz az Országos Széchényi Könyvtárban 1995. augusztus 15. és 17. között.

A konferencia előadásainak témái:

- Ellentmondások a könyvmúzeum és egy élő könyvtár funkciói között a nemzeti könyvtárakban; az ellentmondások feloldásának néhány lehetősége (helyettesítő másolatok, új technológiák, időálló papír használata)
- Megelőző állományvédelem;
- Helyreállítás elemi csapások után;
- Gyűjteményrestaurálás; a mikrokörnyezet hatása a könyvtárakban;
- Könyvek tömeges restaurálásának módszerei és dilemmái (fertőtlenítés, savközömbösítés, papírerősítés);
- Nemzetközi és regionális törekvések az állományvédelemben és a hozzáférhetőség kiterjesztésében;
- Regionális problémák és gyakorlat az állományvédelemben, a restaurálásban és a restaurátorok, valamint a könyvtárosok állományvédelmi képzésében.

A konferencia nyelve angol lesz, tolmácsolás nélkül.
Az előadásokon kívül könyv- és papírrestauráló műhelyek látogatása is szerepel a programban. A nyitó fogadás, a hangverseny és a búcsúest lehetőséget nyújt az ismerkedésre a - várhatóan - a világ minden részéből érkező könyvtárosokkal és restaurátorokkal.
A konferencia részvételi díja 1995. április 30. előtti jelentkezés esetén 4000 Ft, 1995. április 30. utáni, illetve helyszíni jelentkezéskor 5000 Ft.

MS master Múzeumi Hírlevél 1995/4

A szakmai programról további tájékoztatást Kastaly Beatrix (Országos Széchényi Könyvtár, Bp., V., Hold u. 6., tel.: 111-8052) nyújt; a jelentkezéssel kapcsolatban a Kult-Tourist Kft-t (Bp. V., Stollár Béla u. 3/b., tel.: 269-1221) kell megkeresni.

Kastaly Beatrix

MŰTÁRGYVÉDELEM, RESTAURÁLÁS

Az M S Mester: „Mária látogatása Erzsébetnél" című festményének restaurálásáról

A régi magyar művészet méltán legismertebb és legnépszerűbb képe az „M S" betűkkel jelzett rejtélyes mesternek a Magyar Nemzeti Galériában őrzött *„Vizitáció"* című táblája, amely a finom líraisággal stilizált késő középkori természet- és emberábrázolás magas színvonalú és általános értékű alkotása.

A hársfatáblára temperával festett kép, amely 1902-ben műkereskedő közvetítésével jutott a tópataki (Hont vármegye) templom padlásáról a Szépművészeti Múzeumba, eredetileg a selmecbányai vártemplom 1506-ban felállított szárnyasoltárához készült. E nagyméretű oltárt 1541-ben bontották le, amikor a török veszedelem hírére a vártemplomot erődítménnyé építették át, darabjai ezt követően szétszóródtak. Négy passióképe ma az esztergomi Keresztény Múzeum büszkesége - a *„Feltámadás"* című képen olvasható a mester *„M S"* jelzése, és az egész művet datáló 1506-os évszám -, a Jézus születését ábrázoló táblájáját pedig a Selmecbánya melletti Hontszentantal plébániatemplom őrzi. A *„Vizitáció"* című festmény a Régi Gyűjteménnyel együtt 1974-ben került a Magyar Nemzeti Galériába.

Részben a kép viszontagságos sorsa, részben a szükségszerű, de csak részleges korábbi javítgatásai eredményezték 1990-re azt a kritikus helyzetet, amely halaszthatatlanná tette e kiemelkedő fontosságú művészeti emlék korszerű és teljes körű restaurálását. A munkálatokat művészettörténeti és restaurátori konzíliumok készítették elő, s ugyanúgy alapos szakmai tanácskozások vizsgálják meg időről-időre a munka közben felmerülő kérdéseket.

A jelenleg is folyó munkák során derült ki pontosan, hogy milyen beavatkozások érték eddig a táblát. A kép átvételi állapotát és a munka kiindulását a Kákay Szabó György által 1953-ban elvégzett restaurálás határozta meg. E beavatkozásról sajnálatos módon kevés dokumentációs fotó áll a rendelkezésünkre. Ezért is kellett mindenekelőtt speciális fotótechnikai vizsgálatoknak alávetnünk a képet (hagyományos fényképezés, röntgensugaras vizsgálat, infravörös vizsgálat), hogy struktúrájáról és állapotáról pontos információkat kapjunk. A szakmai konzílium döntését követően, az első munkaszakaszban a képhordozó fatábla elavult és rendeltetésének már meg nem felelő parkettarendszerének korszerűsítése készült el.

A régi parkettarendszer eltávolításával a kép történetére vonatkozóan is kaptunk új és bizonyító erejű információkat: a parkettalécek alatt lefűrészelt csapokra bukkantunk, amelyek arra utalnak, hogy a kép másik - a szárnyasoltár nyitott állapotában látható - oldalán eredetileg két domborművű figura helyezkedett el (hasonlóan az esztergomi táblákhoz). E domborművek eltávolítása után, bizonyosan a szárnyasoltár lebontását követően kerülhettek rá azok a hevederek, amelyeknek szögelési nyomait ugyancsak a parkettalécek alatt találtuk meg. A lebontott parketta egyik csúszóhevederének alsó síkjára a parkettát készítő asztalos felírta a nevét és a parkettázás időpontját (Pusztai Károly, 1937. VI. 17.).

A parketta korszerűsítésével egyidejűleg a kép hordozó faanyagának konzerválására is sor került. E munkafolyamatok idejére a festett képfelületet Paraloid B-72 műgyantával átitatott, speciális papírból készült, többrétegű maszk védte. A konzerválás befejezése után ezt a maszkot eltávolítottuk.

A kép állapot-stabilizálása után következett a festékréteg felépítésének és anyagának tudományos vizsgálata, a későbbi beavatkozások (áfestések) elkülönítése. E vizsgálatok már a következő munkaszakaszt, az eredeti festékréteg feltárásának, tisztításának és esztétikai helyreállításának rendkívül kényes, nagy körültekintést igénylő műveleteit alapozzák meg. A probléma összetettsége komplex tudományos vizsgálati módszert, célirányos mintavételeket, rétegcsiszolat-készítést, metszetszínezést, elemanalitikai analízist, illetve röntgendiffrakciós vizsgálatokat kívánt. Minthogy a mikroszkopikus festékminták csak szennyeződésektől mentes helyekről vehetők, elkerülhetetlen volt a festmény néhány pontjának tisztázása. A szemünk elé kerültek, pontos és érzékeny rajzú, ragyogóan élénk kolorizmusú részletek, különösen a teljesen ép állapotú arcokon és a tájképi elemeken. Már munka közben is világossá vált a mester kivételes tehetsége, a kép rendkívüli szépsége.

dr. Takács Imre
művészettörténész
Magyar Nemzeti Galéria
a Régi Magyar Gyűjtemény vezetője

Menráth Péter
restaurátor
a Képzőművészeti Főiskola
Restaurátorképző Intézetének
igazgatója

Hernády Szilvia
restaurátor
Magyar Nemzeti Galéria
Régi Magyar Gyűjtemény

mellbimbók, női és férfi genitáliák fölmutatásával ékeskedik. Az emberi arc tájait használja fel. Mégpedig visszaadja Forman a fiziognómia osztálytartalmát. Vallja, hogy a lét határozza meg a ráncokat. Az esküdtek arca, a vaskalapos vádemelők fiziognómiája sokatmondóan értelmezi a drámai helyzeteket és a fiskális összecsapásokat.

Az arcok megszólaltatása és drámai megütközése visszanyúlás a kezdeti Formanhoz. Így járt el a *Meghallgatás* (Konkurs, 1963), a *Fekete Péter* (Cerny Petr, 1963), *Egy szöszi szerelme* (Lasky Jedne Plavovlasky, 1965), és a *Tűz van, babám!* (Hori, Ma Panenko, 1967) forgatásakor. Arcokat értelmezett. Magatartásokat. Kritikát a néző formált az adott társadalmi termékű fiziognómiákról.

Hollywoodban úgy néz bele a kamerába, mintha Barrandovban dolgozna.

Filmje félúton áll a kezdés és a vég, Hollywood és Barrandov közt.

Kérdés: merre tovább?

Vissza a társadalom láthatóvá tett rejtett mimikájához vagy előre a pénztár felé?

LARRY FLYNT, A PROVOKÁTOR (1996). Szereplők: Woody Harrelson, Courtney Love, Edward Norton. Zene: Thomas Newman. Forgatókönyv: Scott Alexander és Larry Karaszewski. Operatőr: Philippe Rousselot. Rendező: Miloš Forman.

Rózsa Gyula

A kultúrfölény hasznáról

A nagyobbik gyerekkel mindenesetre elszaladtunk Selmecbányára. A nagyobbik gyerek akkorra már tudta, hogy M S mester nem volt feltétlenül magyar, hogy működése oklevelesen egyáltalán nem kimutatható, s hogy Selmecen hiteles művet látni nem fogunk. Nem baj, a nagyobbik gyerek olyan tanintézetbe jár, ahol differenciált nemzeti tudatra nevelnek, s valahogy mindkettőnknek jólesett megnézni a feltételezett helyszínt. Van valami felemelően józan már abban is, hogy egy város valamikor a tizenharmadik században felépíti a pompás-hatalmas plébániatemplomát, az ezerötszázas évek elején még gazdagítja, ha igaz, M S mester oltárát állítja fel benne, aztán eltelik néhány év, és józanul várrá szerkeszti át: a török közeledtére a tetőt, mennyezetet leszedik, a falakat megerősítik, a kegytárgyakat elviszik. Históriai abszurd, a poézisét mi, errefelé, értjük.

Festészeti élménynek kárpótlásul ott volt a Jézus születése útközben. Ha félborús az idő, a hontszentantali templomban – *Antol* – körülbelül olyan megvilágításban látható az ünnepélyes és cselekményes tábla, mint a többiek a Nemzeti Galéria óvó-óvatos fényében. Mária arcát kiemeli a ragyogóan fehér kendő, amely itt sem sárgult be, vagy itt is letisztították az idők során, mint a Vizitáción, a megrendült pásztorok elragadtatottak és túlbuzgók, mint a középkori táblák mindig kissé túlteljesítő szereplői, a gyermek – ugyancsak ragyogó fehér kelmén, Mária zöld köpenyével körbevédve – bölcs, figyelmeztető és megejtően fontoskodó. A táj, M S mester művészettörténet megcsodáltainterpretálta tája magasan van itt is és árnyékba húzódik, a budapesti kataló-

gus részletfotójának segítsége kell a kék-zöld hegyek, barna szántók és megzavart terelőkutyák felismeréséhez. A remekmű itt, százhúsz kilométerre a Nemzeti Galériától és öt percre Selmecbánya központjától meggyőzően zárkózik fel a Vizitáció mellé.

Komplikált és titokzatos történetében is osztozik. Mert itt állunk egy késő középkori remekmű – remekmű-sorozat – előtt, amelynek nemcsak a mesteréről tudunk mindössze két betűt és egy 1506-os évszámot, egyebet nem, hanem magukról a létező, a látható, az átélhető alkotásokról is több a feltételezés és a következtetés, mint a bizonyos és a bizonyítható. A Nemzeti Galéria nagyvonalú, nagy ívű tavaszi kiállítása teljes pazarságában mutatja be M S mester életművét – mindazt, ami kölcsönözhető és az oeuvre-be illeszthető –, és teljes tarkaságát kavarja fel, lebegteti meg, teríti szét annak a tudásnak, féltudásnak, sejtésnek és ráfogásnak, amely az életmű körül egy szűk évszázad során lerakódott.

Az alaptörténet kerek és szabályosságában hiánytalan. Adva van egy középkori bányaváros, az akkori Magyarország és az akkori Európa egyik leggazdagabb közössége, amely hatalmas és gyönyörűséges oltárt állít isten és a maga dicsőségére a középkor túlnyúló, túlérett legeslegvégén. Az oltárszekrényében hatalmas szobrokat őrző, szárnyain domborművekkel és festett táblával díszített oltárt aztán a história során valamikor elbontják. Török fenyegetés, reformáció, barokkal triumfáló, győztes ellenreformáció – lényegében egyre megy, okot e bontásra a mi égövünk alatt különösen sokat találhatni. A középkori remek azonban szerencsére nem vész el, darabjaira szedve elkerül Selmecbánya más eklézsiáiba, majd és vagy szerencsés és szegény örökösökhöz, a városkörnyéki falvak templomaiba. A múlt század legvégén aztán részint ezekből a kis egyházakból, részint a környék földesurától szerzi meg a modern múzeumi gyűjtés, hogy megnyugtató és méltó helyen tárja a művészeti és a nemzeti tudat, valamint az e századi tudományos feltárás elé.

Az impozáns budavári kiállításon így sorakoznának a több tulajdonból összegyűjtött, felelősen restaurált képtáblák; a szellemileg rekonstruált mű. Az Angyali üdvözlet – mert bizonyára azzal kezdődött a felső, Jézus gyermekségét bemutató négyes sorozat – elveszett vagy lappang. A Vizitáció a megejtő tökéletességével, harmatos komolyságával a nemzeti képtár sajátja. A Jézus születése a fehér kendős Máriájával ma is ott van Selmectől úgy három kilométerre a hontszentantali templom oldalfalán – a megnyitás után még remélhető volt, hogy engedélyezik a kölcsönzését. A királyok imádása megérkezett Lilleből, magával hozva aranypompáját, jellemábrázolását, mozgalmas városképét és a kételyt, meg a kétely eloszlatásának ígéretét. Hogy tudniillik e sorból származott-e el. Eredete, Lille-ig vezető útja ugyanis nem ismert, kölcsönzése stíluskritikai alapon indokolható. Ellentétben a Keresztény Múzeum négy passió-táblájával: a frissen restaurált, lila ruhás Krisztussal az Olajfák hegyén, az izgatott-ádázan kavargó Keresztvitellel, a gyalázatosan fenséges Kálváriával és a Feltámadással, amelynek a sírlépcsőjén található az M és S az 1506-os évszámmal. Ez az alsó, teljes sorozat, mint köztudomású, annak a Koháry-Coburg családnak a tulajdonából került Esztergomba, amelynek a kastélya ott van százötven lépésre a hontszentantali parókiától – mellesleg csodálatosan épen maradt enteriőrökkel; látogatható.

A logikus és kerek alaptörténetnek közvetlenül egyetlen mozzanata sem igazolható ez idáig. Mellőzve most a stíluskritikai érveket és ellenérveket, amelyek változatosan szolgáltatnak bizonyítékokat és ellenbizonyítékokat egy-egy vitatott darab hovatartozását illetően – a nyilvánvalóan együvé tartozó táblák hosszú története is tisztázatlan. A Vizitáció 1902-ben kerül közgyűjteménybe, a hagyomány szerint egy Tópatak nevű Selmec melletti fa-

lucska templompadlásáról, a megelőző kétszázötven évben azonban egyetlen vonatkozó írásos emlék sem tudott róla. A Születés 1910-ben a hontszentantali plébánia tulajdona, de ez előtt az évszám előtt korábbi adatok itt sem sorakoznak. A legtalányosabb azonban az esztergomi passió-táblák sorsa, s egyszersmind a legérthetetlenebb is. Az, hogy a Koháry-Coburg-kastély inventáriumaiban sosem fordulnak elő, önmagában csak elgondolkoztató. De ha a katalógusnak ma jobb híján azt kell közölnie, hogy *1878 és 1891 között* kerültek a Keresztény Múzeumba – azaz hogy az évszázadok óta fölényesen professzionista római katolikus adminisztrációnak a szerzeményezésre nincs adata –, ez már-már varázslatosnak mondható.

Hol voltak M S mester művei négyszáz évig, honnan kerültek a selmeci agglomerációba? Mielőtt Selmecbányában is mint tényben végképp elbizonytalanodnánk, említsük meg, hogy a kutatásnak közvetett bizonyítékai nemcsak erre, hanem a szakirodalom mai konszenzusa szerint az erőddé alakított Mária-templomra is vannak. Annak ellenére, hogy az egyébként bőséges források M S-sel azonosítható mesterről, ilyen oltár felállításáról és a kikövetkeztetett oltáralapítók selmeci polgárjelenlétéről mit sem tudnak.

Ami bizonyosan nem bizonyítható: M S mester magyar volta. Ma már nehezen felfogható, miként olvasott bele egy egész tudományos korszak két semmiféle nyelven fel nem oldható puszta betűbe, egyetlen évszámba nemzeti tartalmakat, miként lovalta bele magát e merész részillúzió alapján egy hatalmasabb és totálisabb vízióba, a régi magyar művészet nagy látomásába. A mai kutatók még abban is megoszlanak, hogy a két betűt monogramnak fogják-e fel és pontozva írják-e vagy sem (a másik, a képtáblán olvasható pontozatlan írásmód az elfogadottabb, kérem jelen dolgozatomban is így szedni) – de nem is kell a tudományos finomságokig lehatolni. A Selmecbányára vonatkozó okleveles anyag gyönyörűen vegyíti a lágy latin szövegeket a karcosabb német mondatokkal, magyar szót azonban egy nyelvtöredékre valót sem találni, magyar nevet sem – ezt valóban egy középiskolás is észreveszi. Ki lehetett hát magyar – s kivált magyar szellemiségű, mi több, önálló, nemzetközi összehasonlításban megkülönböztethető – abban a középkori-reneszánsz német városban, ahol még a mai szlovák műemlék-táblán is *Berghofnak* írják a bányatörvényszéket? A Dürer-családot visszamagyarosító, *Ajtósi nemes Aythóssy* nevet kieszelők dzsentrigesztusa jut eszébe a mai olvasónak.

Ám mosolyoghatunk a naivitáson és háborogh atunk a tudománytalanság felett, M S-ismereteinket – a tudásunkat és a tudatunkat, így közvetve a mostani kiállítást meg a restaurálásokat is – ennek köszönhetjük. Ennek: a kezdetben romantikus, később mind kevéssé menthető, mert erőszakos és erőszakolt nemzeti fölénytudatnak, pontosabban fölénykeresésnek. Ne szépítsük: M S mester közismertségét, népszerűségét és a rendkívüli kvalitásaihoz méltó rendkívüli megbecsülését az a „kultúrfölény" alapozta meg, amely Trianont volt hivatva kompenzálni. Már a kifejezés hangalakja, a magyarossága is szívet melengető. Mindhiába: az M S mester kérdéskört áttekintő kutatástörténet most összefoglalja a katalógusban mindazt, ami szakirodalmi töredékek, zárványok, betétek ismeretében eddig is nyilvánvaló volt, hogy tudniillik a két világháború közötti hivatalos ideológiának volt szüksége egy feltétlenül magyar géniuszra és egy sosem volt művészettörténeti iskolára a gyöngéden tökéletes meg a hatalmasan tragikus képek köré.

M S mester tábláit – láttuk – a századforduló táján vették át közgyűjteményekbe, s ez után, az első világháborúhoz mind közelebb fedezte és fedeztette fel őket a művészettörténet. Az ilyen kisajátítás mindig késleltetve megy végbe, a dolgok természetes me-

nete szerint is el kellett volna telnie néhány évnek, mire az érdeklődés és az értéktudat eljut a szakmán túl ahhoz a közönséghez, amelyet műveltnek és nagynak szokás nevezni. Ez a terjedési idő azonban már átnyúlt a világháború második (veszteség-hangulatú) felébe, majd beleért a húszas évek Trianon-sokkjába. Amikor kellett egy (több) magyar lángész – kellett, nézőpontunkból mindegy, hogy a szükséges öntudathoz vagy a szükségtelen fölénytudathoz. Ez a tudat pedig – a szellemi folyamatok néha bizony ilyen bonyolultak és a politikától ennyire függetlenek – megteremtette M S mester kultuszát és tudományos utóéletét – ha az utóbbit kissé szándékaival ellentétesen is. A húszas-harmincas években lángoló M S-interpretáció következik, ha kevésbé izzó is az adatokat kutató szenvedély, és ha még kevésbé fényes is a kutatások mélyén maradt, felhasználható anyag. Az akkori analógiák, kizárások, feltételezések sorának köszönhető például a Lille-ben őrzött képnek, A királyok imádásának a mostani budapesti jelenléte. Amely képet ugyan kétkedve sorol be az oltártáblák közé a mai, óvatosabb történetírás, de amely szűzies Máriájával, haragvónak látszó kisdedével, pompás-fölényes kompozíciójával a kiállítás nagy, komoly élménye.

A megalapozatlan tételezéseknek ugyanis kétfajta utóélete lehet. Vagy tovább éltetik őket kritkátlanul, vagy felülvizsgálatra, bizonyosabb tudásra sarkallják az utókort. A mi M S mester-ügyünk ebben is szerencsésen alakult. Ha a két háború közötti művészettörténet és művészetpolitika pápája, Gerevich Tibor elszabadította a magyar mester és az öntörvényű régi magyar művészet mítoszát, ha köre, követői igyekeztek ehhez produkálni az adalékokat, a következő generáció, a mára érett korú historikusok keserves kitartással már a tényeket keresték, s egy újabb korosztály kutatói – azé, amelyik most a kiállításrendezésben és a katalógusszerkesztésben feladatot vállalt – kritikai távlatból értékelik a történteket és látják az elvégzetlen feladatokat. Nincs idill: a katalógus szerzői generáción belül is ellentmondanak egymásnak, akinek füle van hozzá, kihallja az ellenérvek sistergését és a polémia zaját a szűkszavú jegyzetekből és a szolid utalásokból.

A nagyszerű képsorozat, a remekmű pedig áll érthetetlen-páratlan képi valóságával és feloldatlan-feloldhatatlan talányaival. Nincsen rokona, nincsen históriai környezete, nem kapcsolható úgyszólván sehová, de *van*. Bizonytalan állampolgársággal, még kétségesebb nemzeti hovatartozással, illetőségi helyek gyanús hiányával, de elnémítóan. Ha tetszik, mindössze annyi bizonyossággal, hogy a Vizitáció levél-növény szőnyege zengő, Máriája titokzatos és Erzsébete asszonynak, ikonográfiai alaknak és vörös köpenyes, aranygombos festői jelenségnek egyaránt imádatra méltó. Nem összeköthető az út Selmec és Szentantal között egyelőre, de a Születés-kép romot, istállót jelző oszlopcsarnoka egyszerre harmatosan naiv és fölényesen bravúros, az Olajfák hegyén vért verejtékező Krisztus lila leple megrendítő, a Keresztvitel vörös pribékje ijesztően gyönyörűséges és a Kálvária századosa pompásan előkelő. A kiállítás bőkezűen felsorakoztatja azokat a külhoni és hazai grafikákat, amelyek egy-egy típus, mozdulat és mozzanat erejéig kapcsolhatják a műveket német, sőt itáliai megoldásokhoz, de meglehet, a finom következtetések mellett megmaradunk a három táblán háromfélén tragikus János apostol káprázatos vörös palástjánál. A magányos remekmű élményénél.

Nem biztos persze, hogy egy nagy alkotás uralkodó helyének eléréséhez mindenképpen ilyen kalandos utak szükségesek. Nem biztos az sem, hogy a nacionalizmusok feltétlenül használnak az értékfelismerésnek és -megőrzésnek. Ha így volna, sok tudományos eredményre és kulturális felfedezésre kellene számítanunk a közeljövőben itt, Közép-Európának ezen a keleti végén. De egyelőre reálisabb, ha a régi

reflexekkel számolunk. A nyájas, nagyon udvarias hontszentantali tisztelendő készséggel felgyalogol velünk a templomhoz, beenged a sekrestyén át, felajánlja a világítást, türelmesen imádkozik magában, amíg a képet nézzük, és őszintén sajnálja – ez érezhető –, hogy a hatóságok egyelőre nem engedték ki a művet a kiállításra.

Ám mielőtt ezen tűnődnénk, lapozzunk a műtárgyjegyzék II. tételére. Nehogy méltánytalanok legyünk, ennek a monográfiát pótló katalógusnak nemcsak a szemlélete, a tárgyalási technikája is végig korrekt, az angol nyelvű tanulmány-összefoglalók rendre közlik zárójelben a mai szlovák neveket, már a nyitó esszé következetesen jelöl *Antont* és *Banská Štiavnicát*. Nyilvánvaló, hogy az adatközlő műtárgyjegyzék sem arroganciából ír tulajdonosként Hontszentantalt, plébániatemplomot, és csak azt. Régi megrögzöttségek működnek öntudatlanul. A francia vendégkép tulajdonosa „Lille, Musée des Beaux-Arts", több grafikai lapé „Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum" – milyen szép lesz, ha a Krisztus születése egyszer mégis megérkezik, és alatta a magyar szöveg után az lesz olvasható: „Antol". Esetleg még az is: „farský kostol".

„Magnificat anima mea Dominum". M S mester Vizitáció-képe és egykori selmecbányai főoltára. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1997. március 14.–május 25.

Berkes Erzsébet

A színház lelke és anyaga avagy fordítva

„Te anyagot szültél, én tért nyerék" – mondja Lucifer az Úrnak, ami éppen megfelel a mindenkori teremtő és működtető viszonyának. Esetünkben: az író és a rendező (meg az elképzeléseit megtestesítő színészek) összetartozásának. Bizonyos eszeketyegtető polémiák szívesen firtatják, hogy ugyan ki a fontosabb a színházban, a darabíró-é avagy a játszó személyek, és ilyenkor emlékeztetni szoktak rá, hogy nem volt mindenkor szerző, de még a legmerészebbek sem állítják, hogy el lehetne játszani bármit is picinyke sztori, picinyke jellemrajzok nélkül. Legalább vázlatnyi anyag kell (kanavász), hogy érdeklődéssel nézhesse a kíváncsi a spettákulumot. Mivel ugyebár az biztos, hogy műélvező nélkül nincsen műélvezés.

Vegyünk egy nagyon egyszerű példát: Peppinó átmegy a kifeszített kötélen. Taps. Peppinó átmenne a kötélen, hogy megölelje Pepitát, de fél, botladozik, átvergődik, ölelés – izgalom fokozta taps. Peppinó átrohanna Pepitához, de a gonosz Pantallone a botladozó szerelmest még lentről is döföli egy bottal. Peppinó csak azért is átevickél, ölelés, taps, plusz még a gonosz is le van győzve. Nagyobb taps. Az artista számára mindhárom esetben ugyanaz a feladat: bizonyos távot megtenni kötélen járva. A komédia – dramaturgia – színesbíti az aktust: szerelmi történetté fokozza a mutatványt, felhasználva a néző társadalmi empátiáját. Vagyis a gravitáció legyőzése keltette izgalom kiegészül a pszichikaival. Így a produkció már nem

puszta mutatvány, ez már emberábrázolás. E tájt kezdődik a színész. Az író dolga, hogy az A pontból B pontba jutást, a nehezítő körülményeket és a tét mibenlétét kitalálja, ha ez megvan, már *csak* a színészen múlik, mekkora színgazdagsággal árnyalja történelmi, társadalmi, pszichikai hitelű testté a szerepet.

Csákányi Eszter nyolcvan percig Brecht–Weill-dalokat énekelt a Kamra színpadán. A zenekar is, a sminkelő színész is látható a nyílt színen. Semmi teátrális trükk, Csákányi szusszanásnyi időt se hagy, amíg kendőt cserél, vagy hátrasimítja a haját, addig is mesél. Közben hol Bicska Maxi, hol Kocsma Jenny, hol Kurázsi mama, vagy bajtársaira emlékező obsitos, tábori prosti, agitátor: „Előbb a has jön, aztán a morál." A dalokat tiszta, éles hangon énekli; minimális program, bármelyik szolfézson edzett leányka megteheti. Csakhogy Csákányi színművész, mozgásba hozza tehát mindazt az eszközt, amit érett művészként használni képes. Az ordenáré

kéjiparos a farát riszálja, a kültelki macsó selmán pillog, a katona özvegye dermedtté válik, üres arca mutatja: érthetetlen, hogy vége a győzelmeknek, a gazdag ajándékoknak, s már csak egy tábori postalap maradt. Az amerikai jellem kifejezésére tengerentúli kupléénekes módjára le-fel rángatja vállait, a seholsincs szigetre vágyakozva Niobe-mód lecövekel; most gnóm mosogatólány, most nyúlánk díva-jelölt; most széttárt ujjain vastag gyűrűk képződnek, akár az újgazdagoknak. Mi az a sok minden, amivel bánni tud a színész? Csak nem az a nagy esemény, hogy keze, lába, feje, szemepárja van? Nem anatómiai csoda az, amit bámulunk, hanem az, amit a mindenki számára adott „kellékekkel" Csákányi Eszter felidéz: a gyermeki mohóság gesztusában az ostoba elesettek bosszúvágya; a szétesett arcban a túlbüntetett primitívek fájdalma; a satnya érzelmek mögött felizzik a sóvárgás; a parodizáló zenét görög gyászban dalolja; a tábori prosti, az örömlány sírva buzdítja a fiúkat, mert rövid itt az élet; a megvetett mesterség gyakorlója anyamód búcsúzik a halálba menőktől. Csákányi mindenkor kizökkent a kerékvágásból, kifordítja az idillt: a zengő világmegváltás egy biccentéstől kivillantja az önérdeket; egy lassabban megismételt refrén érzékelteti a szájhősök döbbenetét, mert bedarálja őket is a póz; a hangjába lopott tremolót sűrű pillaverdeséssel kíséri, és paff, a dolog már paródiaközelivé válik. Erre mondja a szaknyelv, hogy elidegenítés. Voltaképp észre térítésről van szó. Csákányi észen jár, mert tudást közvetít. A dalok ürügyén elénk teríti a kornak ábrázatját, miáltal nemcsak azt látjuk, amit csinál, hanem azt is megéljük, ami a gesztusok mozgatója: sorsok, erkölcsi ítéletek, tartalmas és kiürült gesztusok színe és fonákja. Ami a közvetlen anyagon túl a lélek.

Néhány nappal később ugyanezeken a deszkákon adták Garaczi László Prédales című... hm... izé... Nagyon vázlatos valamicsodaság ez, még csak nem is szüzsé, mert Garaczi hm-hm-öhömböhöm-je még ennél is hígabb hümhüm-izé. Annyi nyilvánvaló, hogy 1995-ben az USA egyik egyetemének nemzetközi diákszállóján ösztöndíjasok sertepertélnek. Tényleg: hol perte, hol serte, de hogy tennének bármit is, azt nem lehet állítani. Elbeszélő hősünk azzal próbálja elütni az időt, hogy darabot ír, viszont vagy honfitársnőjére jön rá a beszélhetnék, vagy húsvágó bárddal kergetik egymást a lakótársak, úgyhogy a mű nehezen készül, pedig ez leend az a darab, amit éppen nézünk, erről hősünk többször biztosítja az egybegyűlteket. Jó kis kibeszélés ez a szövegből, nincsen kedvünk ellen a móka, végül is modernkedni – sőt, posztmodernkedni! – jöttünk Thália csarnokába, csak unalmas ne legyen. Minden elkövetődik: vicceket mesélnek, álmokat látnak, amerikai rajz- és reklámfilm-paródiákat idéznek, hol vihar van, hol meg verőfény – csak darab nincsen. El-elkaccantja magát a közönség, hiszen van olyan vicc, amit még nem hallott; van emlék, ami az ő kollégista élményeit idézi, és ha az egész húsz perc-

M. S. marter

Lukácsy Sándor

Szabad hangok

A forradalom és a véres zászlók évadján nem hallgattak el a múzsák, de kénytelenek voltak megváltoztatni státusukat. A reformkor nagy írói miniszterek, képviselők lettek, a fiatalabbja lapszerkesztő. Regény írására idő hiányában gondolni sem lehetett; a kor könnyed műfajokat kívánt, s újakat is teremtett.

Volt, aki megpróbált járt úton haladni. Obernyik Károly (Kölcsey egykori jurátusa) „beszélyké"-t kanyarított március 15-éről. A hagyományos biedermeier helyszín és modor: előkelő leányzó üldögél szalonjában („előtte néhány külföldi növény cserepekben, s egy kisded angol vizsla…") mialatt ujjai „egy fonnyadt virághlevelet" tépegetnek, tűnődve figyelmez hódolója vallomására. Két nagyon különböző lélek: Hermine hazafiatlan nevelést kapott, az ifjú hazafias reformok rajongó híve – ebből nem lesz eljegyzés. Eljő azonban március 15-e: a leányzó kitekint ablakán (melynek párkányán az angol vizsla hever), s látva az utca forradalmi tömegét, mintegy varázsütésre megváltozik, „szemeit az égre emelve" suttogja: éljen a szabadság! s este, a város diadalmi kivilágításakor gyertyákat rakat az ablakba ő is (a személyzettel), másnap pedig „lángoló gyönyörben úszva" mondja ki kérőjének a boldogító igent, miközben „a

Megerősödött a vidéki sajtó (Debrecen, Kassa, Arad, Győr, új lap Kolozsvárt, németül Pécsett). A politika mindent elárasztott: a három szépirodalmi divatlapot, sőt a szakmai (agrárius, egyházi stb.) közlönyöket is, Lauka Gusztáv pedig megindította az első magyar politikai élclapot, a Charivarit.

1849. január elején az osztrák csapatok közeledtére a kormány Debrecenbe menekült, s vele a pesti sajtó is, de időbe telt, amíg az ideiglenes fővárosban, megfogyatkozva újraszerveződhetett. Két teljes hétig az ország meg nem szállt részén egyetlen politikai újság jelent meg, az is csak hetenként kétszer: az Alföldi Hírlap. Január 10-ei száma sajtótörténeti unikum – egymás után sorakoznak benne Kossuth, Petőfi, Táncsics cikkei.

A hírlapirodalmat röpiratok bőséges választéka egészítette ki. Egy csoportjuk a márciusi nagy napok krónikája (Kléh István, Zerffi Gusztáv, Bírányi Ákos, Nyári Albert); mások a 12 pontot s az új törvényeket magyarázták el a népnek (Vas Gereben, Elefánty Ferenc, Nádaskay Lajos), vagy politikai téziseket adtak elő, olykor kátéformában (Boross Mihály Herczeg Viktor, Bírányi Ákos). Választási röpiratot csak Petőfi tett közzé, nem sok szerencsével, mert érdes hangja („Becsületemre mondom, hogy ti nem vagytok remek em-

utca kövezetét csinálják; csak mentül jobb köveket rakjanak önök, uraim, ezekből lesz majd a barrikád." Ha Jókai semmi mást nem ír, mint efféle apróságokat, akkor is a remekírók közt kellene számon tartani.

Petőfi a forradalomban nem ismert tréfát. „A kocsis nem azért csattant ostorával, hogy lovai kidőljenek a rúd mellől, hanem hogy sebesebben haladjanak" – a lovak a kormány, a kocsis ő maga, és hozzáteszi a politikai ars poeticáját: „A hasonlítás nemigen költői, de talán nem is igen rossz." Március 15-én este Petőfi naplóírásba fogott: elérzékenyült hangon – és igen pontosan – írta le a nagy nap eseményeit. A napló többi lapján publicisztikai cikkek sorakoznak, összesen hét: filozofikus gondolatok, fölcsattanó bírálatok. Nehéz megérteni, miért nem újságokban közölte őket, miért várt füzetes kiadásukkal május elejéig, amikor némelyik témája már elvesztette napi időszerűségét. Fontosnak tarthatta, hogy saját kötete legyen, s ha írt is néha hírlapokba, a rendszeres csapatmunka nem volt kenyere.

A költészet nem hallgatott el a forradalom alatt. Bár az idősebbek ritkán szólaltak meg (Vörösmarty csak kétszer), a fiatalok nyakra-főre írták – többnyire gyengécske – harci riadóikat s más efféléket.

Beszélgetés Szabad Györggyel

Petőfi és Kossuth ellentéte

A költő és a politikus szerepéből adódó különbségek 1848–49-ben, különös tekintettel Petőfi és Kossuth viszonyára – erről beszél Szabad György akadémikus, a korszak kutatója.

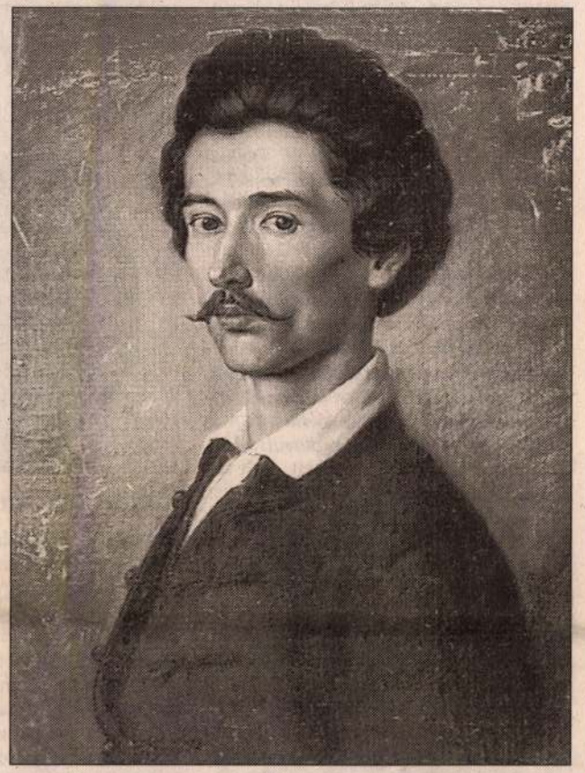

• ***Bár történettudományunk messzemenően feltárta az 1848-as március 15-ei forradalomhoz és az áprilisi törvényekhez vezető utat, a magyar közvélemény mindmáig kevéssé tud arról, hogy milyen mértékben eltérő törekvések találkoztak abban a történelmi pillanatban. Enélkül pedig kevéssé érthető a forradalmi és reformerők későbbi eltávolodása egymástól. Hogyan lehetséges, hogy Petőfi már a május 12-ei népgyűlésen e szavakkal adott hangot a Batthyány-kormánnyal szembeni elégedetlenségének: „Én e minisztériumra nem a hazát, sőt a kutyámat sem bíznám".***

Ez annyira összetett kérdés, hogy megválaszolásához kicsit távolabbról kell elindulni. Magyarországon az 1840-es években egyértelművé vált, hogy elkerülhetetlen az átalakulás, a korabeli szóhasználattal élve az újjászületés, pontosabban fogalmazva: a polgári nemzetté válás. Hiszen egy olyan korhadt struktúráról volt szó,

ből. Wesselényi, Kölcsey, Deák és Kossuth nemcsak fölújították a hajdani elképzelést, hanem annak radikálisabb változatát dolgozták ki. Egyfelől azt ismerték el, hogy ha a magyar országgyűlés nem

megteremtését, és így tovább.

• ***Hogyan viszonyul mindehhez Petőfi?***

Ő 1844-ben jött Pestre. Tudni lehet róla, hogy erős nemzeti elkötelezettsége van, és híve a

kormánypárt is alakul, amely körülbelül olyanokat mond, hogy ki kell fogni a szelet a vitorlából, mi is akarunk reformokat, de fontolva akarjuk megvalósítani őket. 1846 őszét

De nem felejtette el, hogy milyen nagy hatással voltak rá Kossuth 1845–46-os megnyilatkozásai. Hogy csak egy-két példát idézzek, amikor Kossuth az elkésés veszedelméről

„A vonósnégyes korszerűbb, mint a komputer"

Világjáró Keller Kvartett

Ma tíz esztendeje, 1987. március 14-én adta első hangversenyét a Keller Vonósnégyes. Keller András, Pilz János, Gál Zoltán és Kertész Ottó 1990 óta járja a világot; a legrangosabb fesztiválok vendégei, és hanglemezeiket jó néhány szakmai díjjal tüntették ki. A Budapesti Tavaszi Fesztiválon két alkalommal (március 15., március 29.) is fellépő kvartett első hegedűsével, Keller Andrással beszélgettünk.

A Keller Kvartett

• Bartók Béla hat vonósnégyesét tartalmazó albumuk az 1996-os év egyik legsikeresebb lemezújdonsága volt a világpiacon, és a szakma is lelkesen fogadta: elnyerte a német zenekritikusok nagydíját, és a cannes-i MIDEM-en is diadalmaskodott a kamarazene kategóriában. Váratlanul érte önöket ez a rendkívüli siker?

Nem okozott nagy meglepetést, mert korábban is a „jegyzett" vonósnégyesek közé tartoztunk, legalábbis Európában. Büszkék vagyunk a lemez sikerére, de már szeretnénk továbblépni. Alig várom, hogy újra felvehessük a hat Bartók-kvartettet.

• A magyar hegedűsök számára a Hubay-, a zongoristáknál pedig a Dohnányi-iskola ma már fogalom. Létezik-e magyar kvartett-tradíció?

Bizonyára létezik, de hogy mi beletartozunk-e, nem tudom. Tény, hogy ízlésünkhöz a régebbi hangzáseszmény áll közelebb: Dinu Lipatti, Bronislaw Hubermann vagy Pablo Casals játéka, a vonósnégyesek közül pedig elsősorban a Busch- és a Végh-kvartett vagy a Quartetto Italiano. Nagyon sokat köszönhetünk mestereinknek: Kurtág Györgynek, Devich Emiliában a Borciani-versenyt. Ezután óriási turnékon vehettünk részt, de hamar rájöttünk, hogy a versenygyőzelem csupán belépő a nagy színpadokra. 1991-ben szerződést kötöttünk a francia Erato hanglemezcéggel, és azóta hét lemezünk jelent meg, mégsem voltunk teljesen elégedettek az Eratóval, mert úgy éreztük, hogy nem foglalkoznak kellő intenzitással és lelkesedéssel a kamarazene (s így a mi lemezeink) promóciójával. Legutóbbi Kurtág-lemezünk már egy másik kiadónál, az ECM-nél jelent meg, és itt sokkal jobbak a tapasztalataink. A nemzetközi ismertségnek persze nagyon komoly ára volt: itthon szinte teljesen elfelejtettek minket.

• 1997-ben itthon mégis csupán hét koncertet adnak, külföldön pedig legalább tízszer ennyit...

Rengeteg a meghívásunk, és benne vagyunk a legfontosabb sorozatokban. Részt veszünk például abban a ciklusban, amelyben hat fiatal vonósnégyes húsz európai városban – az európai egység jegyében – eljátssza Beethoven összes kvartettjét. Ott leszünk jó néhány fesztiválon, koncertezünk Japánban, Amerikában, egy Földközi-tengeri luxushajón, és hosszabb turnéra megyünk Kocsis Zoltánnal. Fellépéseinket egy Hamburgban működő menedzseriroda szervezi, de minden egyes országban van külön menedzserünk. Sokan élnek belőlünk. Az utazásokat általában nehezen viseljük, de most már hozzászoktunk. Jól élünk,

A mi Grünewaldunk

Nem tőlem származik ez az elragadtatott kifejezés; nincs magyar művészettörténész, aki – ránk maradt szépséges táblái láttán – ne a német művészet óriásához hasonlítaná a mi M S mesterünket, a magyar reneszánsz kiemelkedően legnagyobb festőtehetségét. Fülep Lajos egyik legtudományosabb esszéjében sem habozik kilépni a művészetfilozófia tárgyilagos frazeológiájából, hogy megvallhassa: „Nem túlzunk, ha azt mondjuk, Grünewaldhoz méltó." Dercsényi Dezső és Zádor Anna másfél évtizede megjelent összefoglalása, a Kis magyar művészettörténet pedig kissé száraz fogalmazásban, de körültekintően meg is magyarázza olvasóinak kollektív elragadtatottságunk okát: „Mesterünk kétségtelenül az északi késő gótikus festészet legnagyobb művészei közé tartozik... drámaian felfokozott egyéniségének szűrőjén keresztül a bibliai történet szinte expresszív kifejezést nyer."

Az összevetésük nem formális. A stiláris-szemléleti rokonság boncolgatásának az szolgáltat alapot, hogy M S mester Grünewalddal egy időben élt, s fő művük is szinte évszámra egy időből maradt ránk. A német művész remeke 1510 körül készült, a mi mesterünk pedig 1506-ban festette a selmecbányai Szent Katalin-templom számára a főoltárt, ahonnan a táblák valók. Noha a születési helynek ebben a korban nem szabad túl nagy jelentőséget tulajdonítanunk (Dürer édesapja például a magyarországi Ajtósról települt nem sokkal korábban Nürnbergbe), tudnunk kell, hogy M S mester valahonnan a Duna felső vidékéről érkezett Felső-Magyarországra, s minden valószínűség szerint azonos azzal a német metszővel, aki M Z szignóval jegyezte grafikáit.

A párhuzamok, sajnos, a továbbiakban nem folytatódnak. Az isenheimi oltár többé-kevésbé épségben vészelte át az elmúlt öt évszázadot, ma a colmari múzeum büszkesége. M S mester művének azonban hányattatás lett osztályrésze. Hat tábla maradt fenn, azok sem egy helyen. Négy jelenet (Krisztus az Olajfák hegyén, Keresztvitel, Kálvária, Feltámadás) az esztergomi Keresztény Múzeum tulajdona, a Vizitáció Budapesten található, a Nemzeti Galériában. Két mű van külföldön: a Királyok imádása Lille-ben, a Krisztus születése Selmecbányán.

Ami még szomorúbb: a közgondolkodásban sincs azonos helyük. S most magunkról beszélek. Egy sok szempontból véletlen, egész zivataros történelmünkre, értékeink kallódására és mindezekből következően torz tudatunkra mégis szinte „logóként" jellemző epizód jut eszembe a modern magyar irodalom (s részben művészet) egyik nagy alakjának életéből.

Kassákról van szó, aki a Selmecbányától nem messze (még száz kilométerre sem) fekvő Érsekújváron született és ott nőtt fel a múlt század utolsó éveiben. M S mesterről azonban ő mit sem tudott. (Az esztergomi múzeum akkor még inkább csak papíron létezett.)

Amikor 1909-ben vándorútra indul, s becsavarogja fél Európát, akkor fedezi fel magának – természetesen Grünewaldot. Mint önéletírásában olvasható: „Eddig például, ha egy kép a halott Krisztust ábrázolta, minden emóció nélkül elfogadtam a festő állítását, s elfogadtam azt, hogy a vászonra fölkent festékcsomó a halott Krisztust ábrázolja... Grünewald megfeszített Krisztusa azonban élményemmé vált... éreztem, Grünewald Krisztusa él, ez a kép nem az értelemhez, hanem egész kozmikus életemhez szól."

Nem így vagyunk-e mi is, mindnyájan? Hogy a múlt rontásait tetézzük a magunk mulasztásaival? Grünewaldról vaskos és illusztrációkkal pompázatos könyvet vehet kézbe a magyar olvasó, M S mesterről azonban jóformán csak szakcikkek olvashatók. Hiába írta már évtizedekkel ezelőtt Genthon István a selmecbányai oltár keresztre feszített Krisztusáról: „Az Istenember megpróbáltatásaiból csak az ember barbár, vad fájdalma harsog ki", a reneszánsz expresszionizmusáról, amely Kassákhoz hasonlóan annyi modern mesterre hatott (jelenléte még Picasso Guernicájában is kimutatható), mind a mai napig először Grünewald jut az eszünkbe. S csak utána M S mester, és nem azért, amit legalább jeleznünk kell, merthogy ő azért líraibb egyéniség volt, mint az isenheimi oltár festője. (Példa rá a lírai Vizitáció.)

A Nemzeti Galéria kiállítása, az M S mesternek tulajdonított hat tábla és előzményeként, szellemi környezeteként a grafikák bemutatása jó alkalom, hogy ne csak a művekkel szembesüljünk. Szintén fontos: közben nézzünk szembe önmagunkkal is.

• Vadas József

Gyász Los Angelesben agyonlőtték Notorious B.I.G.-t. A Christopher Wallace néven született, több mint 120 kilós rappert egy buliból távoztában, a parkolóban érte a gépkocsiból leadott halálos lövés – hasonlóan végezte tavaly Tupac Shakur is, aki azzal vádolta B.I.G.-t, hogy az őt koppintja. B.I.G. bevallottan drogkereskedéssel és fegyveres rablással foglalkozott, mielőtt rappelni kezdett a gengsztervilágról, amiben élt. Első albumát *Ready To Die* (Kész vagyok meghalni) címmel jelentette meg a Bad Boy Records, a második, immár posztumusz dupla album március 25-én jön ki prófetikus címmel: *Life After Death* (Élet a halál után).

Kitüntetések A március 15. alkalmából kiosztott kitüntetések teljes listája megtalálható a napisajtóban, itt csak néhány név: Kossuth-díjat kapott Almási Éva, Koncz Gábor és Zenthe Ferenc színművész, Csernus Tibor festőművész, Csete György építész, Gothár Péter filmrendező, Jandó Jenő zongoraművész, Jovánovics György szobrászművész, Kelen Péter és Marton Éva operaénekes, Kertész Imre és Szakonyi Károly író, Schäffer Judit jelmeztervező és Somlyó György költő. Liszt-díjat kapott többek között Horváth „Charlie" Károly rockénekes és Rost Andrea operaénekes, a köztársasági érdemrend középkeresztjét kapta mások mellett Csalog Zsolt író, szociográfus.

Egy évvel George Martin és nem sokkal Andrew Lloyd Webber után II. Erzsébet angol királynő lovaggá ütötte Paul McCartneyt.

Spice Girls: rekord Rekordot döntött Geri, Victoria, Mel B, Mel C és Emma, azaz a Spice Girls: bemutatkozásuk óta sorrendben a negyedik kislemezük került fel a brit lista csúcsára – a Gerry & The Pacemakers, a Frankie Goes To Hollywood, a *Jive Bunny* produkció és Robson & Jerome is csak három debütáns Nr 1-ig jutott. A *Wannabe*, a *Say You'll Be There* és a *2 Become 1* kislemezeket követő, dupla A oldalas *Mama/Who Do You Think You Are?* bevétele jótékony célra megy.

Fotó: Narancs

KFT újra A tavaly év végén, ötévi szünet után színpadra lépett KFT a múlt hétvégén az E-klubban folytatta a feltámadást; akkor nem tudtunk fotózni, most sikerült.

Felfedezett Mondrian, megtalált Picasso Az amersfoorti Mondrianhuisban hitelesítettek két, eddig ismeretlen, 1900–1907 között keletkezett Mondrian-festményt, egy gyermekportrét és egy tájképet: előbbit megtartja a tulajdonos, utóbbit június 4-én Amszterdamban elárverezi a Christie's.

Londonban megtalálták Picasso *Tête de Femme* című, Dora Maart ábrázoló portréját, amelyet egy fegyveres férfi rabolt el a Lefevre Galériából, majd taxival távozott a helyszínről.

Díj Cannes, Figuera da Foz és Torino után a Tamperei Nemzetközi Rövidfilm-fesztiválon is díjat – ezúttal különdíjat – kapott Iványi Marcell műve, a *Szél*.

Soyinka: hazaárulás? Tizenegy vádlott jelenlétében, négy – köztük Wole Soyinka Nobel-díjas író – távollétében per kezdődött Lagosban: valamennyiüket hazaárulással vádolják, sőt azzal, hogy háborút viselnek Nigéria ellen, amiből annyi nyilván igaz, hogy a vádlottak szembeszegültek Sani Abacha tábornok katonai diktatúrájával.

MS mester A Magyar Nemzeti Galériában első ízben látható együtt MS mester selmecbányai szárnyasoltárképének pillanatnyilag bemutatható összes darabja, középpontban a *Vizitáció*, vagyis *Mária látogatása Erzsébetnél*, amely Menráth Péter és Hernády Szilvia restaurátormunkája nyomán eredeti szépségét mutatja. Az 1506-ban keletkezett oltárkép többi darabja közül az *Angyali üdvözlet* eltűnt, elveszett, a szlovákiai Hontszentantal plébániatemplomából pedig nem érkezett meg a *Jézus születése*. Kiállították viszont az Esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött négy passiójelenetet (*Krisztus az olajfák hegyén* – ezt Varga Dezső restaurálta –, *Keresztvitel*, *Kálvária*, *Feltámadás*) és a lille-i Musée des Beaux Arts tulajdonában lévő táblát (*Királyok imádása*). Az évszázadok során szétszedett oltár táblaképeinek hátoldala is megtekinthető, az egykor rajtuk volt domborművek nyomaival, egyikükön még egy igen halvány vázlat is látszik: női szent lefejezése.

A *Vizitáció* restaurációján 1990 óta dolgoztak, évek teltek el vizsgálatokkal, az állapotromlás megállításával, a fatáblák megerősítésével, tisztítással és feltárással, míg az eredeti réteghez visszajutván megkezdődhetett a festmény tényleges restaurációja. A munka milliós nagyságrendű költségeit a Shell Hungary fedezte, pontos összeget nem közöltek, de tízmillió forint alatti tételről van szó, amit Bereczky Loránd főigazgató szerint a múzeum költségvetéséből képtelenség lett volna kigazdálkodni.

A hiányzó darabról Jávor Anna főigazgató-helyettes a Narancsnak elmondta, remélik, hogy a kiállítás alatt (május 25-ig) megérkezik, volt már rá példa, hogy Szlovákiából középkori műtárgyat kaptak kölcsön. Egyébként tavaly nyár óta instanciáznak a *Jézus születéséért*. Először a hontszentantali egyházközösséghez fordultak, majd – Paskai László bíboros közbenjárását is igénybe véve – Ján Sokol pozsony-nagyszombati érsekhez, aki a szlovák kulturális minisztériumba továbbította a kérést. Jelenleg Ivan Hudec miniszter asztalán a levél: ha ő engedélyezi a kölcsönzést, akkor adminisztratív formaságok után indulhat is a kép. Rontja esélyeinket, hogy Szlovákia mostanában inkább visszaszerezni szeretne Magyarországtól műtárgyakat, másrészt hogy a minisztert ezekben a hetekben lefoglalja a szlovák színházak sztrájkja. Ha nem érkezik meg a kép, valószínűtlen, hogy valaha is együtt lehetne látni MS mester műveit: sem a Nemzeti Galéria, sem a Keresztény Múzeum nem akarja többé utaztatni ezeket, s Lille-ből is csak a körülmények szerencsés összejátszása folytán sikerült kölcsönkapni. *(Illusztrációnk: részlet a* Vizitáció*ból.)*

Fotó: Narancs

Kiskőrös Bár a hetek óta tüntető mezőgazdasági termelők többsége tüntetéseik kezdete óta hangsúlyozta, hogy nem kívánják pártok színeiben rendezni a demonstrációkat, a Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetsége (Magosz) hétfőn egyeztető megbeszélést folytatott a Független Kisgazdapárttal az agrárium jövőjéről rendezendő nemzeti kerekasztal-tárgyalások kapcsán; a szervezet a későbbiekben egyeztetni kíván más parlamenti pártokkal is. Közben nyilvánosságra került Torgyán József FKgP-elnök levele, amelyet pártja megyei elnökeihez címzett. A Népszabadság szerint a levélben Torgyán úgy fogalmaz: „Ahol a mezőgazdasági demonstrációk még nem kezdődtek meg, ott a Független Kisgazdapárt szervezeteinek kell a demonstrációk megszervezését kézbe venni és irányítani. A kiskőrösi Metész hozzáfogott az adó- és tb-jogszabályok követelt megváltoztatását konkrét törvénymódosítási javaslattá formálni. A gazdák háromnapos ultimátumot adtak a kormánynak követeléseik elfogadására, és az eddigieknél keményebb útelzáró blokáddal fenyegetőztek.

Folyik az átvilágítás Az egyes fontos tisztséget betöltő személyek átvilágítását végző bizottság az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságához fordult amiatt, hogy a Nemzetbiztonsági Hivatal nem teszi lehetővé az átvilágító bizottság által kért iratokba való betekintést. A bizottság nem kötelező érvényű állásfoglalása szerint az NbH-nak és a BM-nek az ellenőrizendő személyek tekintetében minden iratot megismerhetővé kell tennie az átvilágító bírák számára. Nikolits István, a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter szerint az átvilágítók nemcsak az ellenőrzött személyekkel, hanem más nyilvántartásokkal kapcsolatosan is betekintést kértek, de erre az ügynöktörvény nem ad felhatalmazást. *(Lásd még: 19. oldal.)*

Albánia: saját erőből Vasárnapra Tiranában csillapodtak a kedélyek. A repülőtér irányítását rendőrök vették át, igaz, a tengerparti városokban még nem csitult el a menekülthullám. Az Európai Unió (EU) küldöttsége – akik között feltehetően ott lesznek az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ), az Európa Tanács (ET), továbbá az Albániával határos EU-tagországok képviselői is – eközben azt vizsgálja, hogy milyen eszközökkel lehetne segíteni az albán lakosságon, de abban egyetértettek, hogy Albániának saját erőből kell rendeznie a válságot. *(Lásd még: 20–21. oldal.)*

Március 15. a határon túl Eddig példátlan módon a román kormány képviselői is részt vettek az erdélyi magyarság 1848-as megemlékezésein. A román kormány nevében a magyar turisztikai miniszter, Birtalan Ákos magyarul és románul is felolvasta Viktor Ciorbea miniszterelnök üdvözletét, és a magyar kormány nevében is többek tartottak ünnepi szónoklatot. A megszólalók a román–magyar közös kormányzás fontosságáról beszéltek. Pozsonyban az ünnepi rendezvényt – áramszünet miatt – csak hangosítás nélkül tarthatták meg; a helyi szónokok egyike, A. Nagy László szlovákiai parlamenti képviselő pedig arról beszélt, hogy a szlovákiai magyaroknak 48-hoz hasonlóan függetlenségükért kell küzdeniük. A Vajdaságban több év óta először ismét közösen ünnepelt a két legnagyobb helyi magyar politikai szervezet; a magyar kormány itt is képviseltette magát. A Kárpátalján tartott megemlékezéseken elhangzott: az ottani magyarság megmaradásának feltétele az anyanyelvi oktatás kereteinek megteremtése.

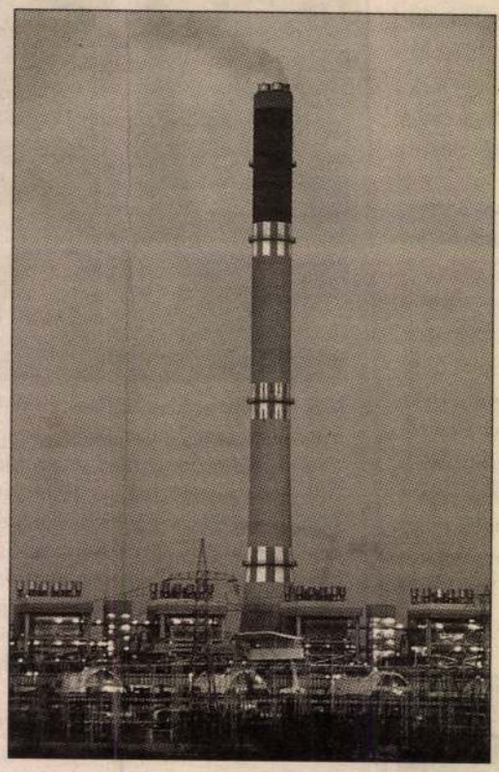

Fotó: Narancs

Energiaár-kompenzáció Hozzávetőleg 1,4 milliárd forintot fordíthat ebben az évben a kormányzat az energiaárak részbeni visszatérítésére – jelentette ki Kiss Elemér, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkára. Előzetes felmérések alapján ebből a támogatásból mintegy 600 ezer ember részesül majd. A rászorulók névsorát a vonatkozó kormányrendelet értelmében az önkormányzatok jegyzőinek kell eljuttatniuk az energiaszolgáltatóknak, illetve a kompenzáció elosztásában intézkedő közalapítványnak. Mivel személyes adatokról van szó, kizárólag az érintettek beleegyezésével lehet felhasználni az űrlapokat, amelyeket a villany- és gázóraleolvasók gyűjtenek be.

öko

Robbanás történt a Tokiótól 160 kilométerre fekvő tokai nukleárishulladék-feldolgozó üzemben; a balesetet, tíz órával azután, hogy tűz ütött ki a létesítményben, a nem megfelelően eloltott lángok okozták. A robbanás következtében három dolgozót kisebb mértékű sugárártalom ért. A kikerült sugárzás mértéke a hivatalos tájékoztatás szerint nem éri el azt a szintet, ami veszélyeztetné a környező lakosságot.

Párizst is elérte a szmog a szokatlanul meleg idő és a szélcsend következtében. Mivel a nyár közeledtével egyre többször lehet erre számítani, a francia vezetés végre komoly lépésre szánta el magát: szükség esetén Párizsban is bevezetik, hogy az emberek csak a páros vagy a páratlan napokon vehetik igénybe autójukat.

Az Európai Unió kutatási programja elutasította az emberek klónozására irányuló kísérleteket. Az Egészségügyi Világszervezet ugyancsak közölte: elfogadhatatlan minden olyan klónozási technika, amely emberi lények létrehozására irányul, ezért a szervezet javasolja, hogy az ilyen kutatásokat tiltsák be.

A balatoni kommunális és környezetvédelmi fejlesztések, valamint kutatások céljára az idén csaknem hétmilliárd forint áll rendelkezésre. Ebből mintegy ötmilliárd a központi forrás, a többi önkormányzati, célpályázati pénzeszköz.

Régóta harcolnak a cápák megmentéséért a környezetvédők. A cápaporcból Ázsiában „csodaszereket" készítenek, a nyugati országokban pedig rákellenes szerként terjedt el. Hatását eddig nem támasztották alá tudományos eredmények, ennek ellenére évente 1,3 millió tonna cápát fognak ki.

Az Indiai-óceánon fekvő Zanzibár szigete betiltotta a műanyag zacskók bevitelét, mert a biológiai lebomlásra nem képes, eldobált műanyag zsákok, szatyrok ártalmasak a környezetre.
Az ökohírekért köszönet az Ökoszolgálatnak (Tel.: 1/269-4460, tel./fax: 111-7855, drótposta: szolgak@okosz.zpok.hu.)

A Magyar Nemzeti Galéria fő támogatója /
General Sponsor of the Hungarian National Gallery:

Pannon GSM

A kiállítás támogatói / Sponsors:

Shell Hungary
Nemzeti Kulturális Alap
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Budapesti Tavaszi Fesztivál

Az MNG adószáma: 15321233-2-41

Az előoldalon / Illustration:
M S mester: Vizitáció, 1506 (részlet)
Master M S: The Visitation, 1506 (detail)

The Hungarian National Gallery
requests the pleasure of your company
at the opening of the

Budapest Spring Festival
and of the Exhibition

„Magnificat anima mea Dominum"

The Visitation by Master M S
and his Former High Altar at Selmecbánya

at 3 pm. on 14 March, 1997.

Opened by:

Árpád Göncz
President of the Republic of Hungary

Buda Castle, Building C
The Exhibition is open until 25 May, 1997.

A Magyar Nemzeti Galéria
tisztelettel meghívja Önt
1997. március 14-én pénteken 15 órára

a Budapesti Tavaszi Fesztivál kulturális
eseménysorozata és a

„Magnificat anima mea Dominum"

M S mester Vizitáció-képe
és egykori selmecbányai főoltára

című kiállítás megnyitására.

Beszédet mond:

Göncz Árpád
köztársasági elnök

Budavári Palota C épület
A kiállítás megtekinthető 1997. május 25-ig.

MSB mesterjegy

987. KÉT IMASZELENCE, részben aranyozott, vésett rozettadísszel. 47 cm. MSB mesterjegy. Magyar, XIX. sz. e. — Pick Mórné.

100. l.

Aranyozással

1792. HAMEDAN-FUTÓSZŐNYEG, rác
275×95 cm.

1793. KORASZAN-SZŐNYEG. XIX—X

ANATOL-IMASZŐNYEG. XIX. s

ZSASZŐNYEG. XIX. sz. —

179 OPOS IMASZŐNYEG,
te ei Säulen. Kula, X

1797. KIRMA XIX. sz. –

1798. SIRÁSZ-SZŐN z. —

1799. NAGY AUBUSSON-S , ba
Louis Philippe. — Grosse ubuss

1800. AUBUSSON-SZŐNYEG, sárgás al
— Aubussonteppich. Louis Philipp

1801. FUTÓSZŐNYEG, kék-vörös szinez

1802. MOSZUL FUTÓSZŐNYEG, négyze
85×365 cm.

1803. PERZSA FUTÓ, barnásvörös tükö
335×87 cm.

R. — MÖBEL.

21—2100.

szteres lábakkal. XIX. sz. — Kartentisch, Nussholz,

lopos lábbal. Bidermeyer. — Tisch, schwarz gebeiztes

oszidomu. XIX. sz. — Zwei Blumenständer, schwarzes

verettel, gazdag berakással. XIX. sz. — Spieltisch,
IX. Jh.

erettel. Louis XVI. stilus. — Spieltisch, Mahagoni und

. — Zwei Armstühle, rotes Leder. XIX. Jh.

goni fa. XIX. sz. — Ovaler doppelter Teetisch, Maha-

n baluszteres lábbal. XIX. sz. — Sechseckiger, kleiner

lábbal. XIX. sz. — Runder Tisch, mit Säulenfüsse.

MSH

mesterjegy

Esztergami keresztény

múzeum!

Kanálfej ezüst, MSH monogrammal, 9 cm.
XVII. század

M. E.

Ötvös Kolozsvár

Kőmagyötvj.

168. l.

992

Egymásbajáró poharak. — *Setzbecher.* — „BACZY GEORGY 1633."

Mus. Nat. Transilv., Kolozsvár — *Klausenburg.*

A KIÁLLÍTÁS ANYAGÁNAK

FESTÉSZETI RÉSZÉT

KOMÁROMI KACZ ENDRE és MIHALOVICH MIKLÓS,

VALAMINT

MENDLIK OSZKÁR és POLL HUGÓ,

SZOBRÁSZATI RÉSZÉT

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és F. FÜLÖP ELEMÉR

RENDEZTÉK.

M. T. mesterjegy
Pozsony

1011. ECET-OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY, ezüst. M. T. mesterjegy. Pozsony, 1786. 50.—

Ernst Muzeum aukcioi

53.

5

2526. ARANY JÁNOS CSIBUKJA SZÁRRAL, tajték, borostyán szopókával. (Arany Lászlónak Dr. Ágai Adolfhoz intézett igazoló levelével, 1888.) 50.—

2527. ZOMÁNCOS VÁZA, kék alapon, szines kinai jelenetek. Kanton zománc. XVIII. sz. 150.—

2528. FÜGGŐ LÁMPÁS, alabástrom tállal, aranyozott bronz lánccal. 50.—

2529. FÜGGŐ MECSETLÁMPÁS, sárgaréz, áttört diszitésü alakokkal. Perzsa, XVIII. sz. 70.—

2530. PECSENYEBORITÓ, plated. A „Metternich herceg" hajó készletéből. Angol, XIX. sz. 60.—

2531. OSZLOPOS TOILETTE-TÜKÖR, plated. Angol, XIX. sz. 110.—

2532. LAVABÓ, kovácsolt vasállvány, vörösréz medencével. Velence, XIX. sz 60.—.

2533. HAT FEKETEKÁVÉS CSÉSZE ALJJAL, plated. XIX. sz. 56.—

2534. KÉT KUPA ÓNFEDŐVEL, opálzöld üveg (egyik kissé hasadt). Német, XIX. sz. 24.—

2535. KÁVÉS-TEJESKANNA ÉS CUKORTARTÓ, plated. Angol, neobarok. 70.—

M T mesterjegy

Sopron (?)

empire

685. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, csónakalakú, csészéje belül aranyozott, talpa csürlőidomú, szára lantalakú. M. 9·7 cm. M T mesterjegy. Sopron (?), empire. — Wolfner Gyula.

76.

Csanyi végjerust

581. 719.

64.f. 550. KÉT CUKORSZÓRÓ, baluszteralak, egyik magas átfört kupakkal, tetején gyümölcsalakú gomb. M. 18·2 cm. M. T. mesterjegy. Pozsony, 1790. — Mauthner Alfréd.

Csáky régiségei

M. T. mesterjegy

M. T.

ötvös Lippa

Kőmagyötvj. 194. l

1	1120	Nr. 1120	Sugaras úrmutató, részben aranyozott, baluszterszárral, XVIII. sz. vége. — *Strahlenmonstranz, teilverg., m. Balusterschaft. Ende XVIII. Jh.* Kegytemplom — *Wallfahrtskirche*, Máriaradna.

VASÁRNAP 10 Cantate	Május 8—18. „Budapesti Nemzetközi Vásár“	Protestáns Ármin Görög Zel.Simon Izraelita Lag Beomer
HÉTFŐ 11 Hieron Ferenc		Protestáns Mamertus Görög Móc vt. Izraelita Ijar 19
KEDD 12 Pongrác		Protestáns Pongrác Görög Epifán Izraelita Ijar 20
SZERDA 13		Protestáns Szervác Görög

M·T mesterjegy

Pozsony. 1789

1231. LÁBAS, ezüst. Louis, XVI. M·T mesteriegy. Pozsony, 1789.

Ernst Múzeum aukció

XII

113

Ernst Múzeum aukció

Illatszeres flakon kulacsforma, aranyozott erüst, vésett dísszel. Talpán MTG. Mag. 7.5 cm. XIII. század.

MTG

mesterjegy

Esztergomi keresztény
múzeum

MV.

Ötvös Segesvár

Könnagyötvj. 324. l.

1925

a) Fedeles serleg, testén 6 bibliai kép, szára Diana. — *Deckelpokal, am Kelch 6 bibl. Szenen, Schaft : Dianafigur.* — „1654." M—*H* 45,5
Gróf Korniss Emil. Expos. 1884 : III, 3, 39, 6.

b) Talpaspohár, talpán tájkép. — *Kluftbecher, am Fußteil Landschaft.*
Gróf Andrássy Géza, Bp. — Expos. 1931 : 172.

Az elszakitott Magyarország

gos Bizottsága "Az elszakitott Magy
adássorozatot rendez. A kiváló mütör
felölelik Nyugatmagyarország, a Felv
tesebb müemlékét. A vetitett képekke
szinházban tartatnak, d.u. 1/2 4 óra
2.-i előadást, amely d.e. 11 órakor
programmja a következő : Jan. 26.-án
ország és Pozsony müemlékei. Febr 2
a bányavárosok müemlékei. Febr. 9.-
ség és Sárosmegye müemlékei. Febr.
nevezetesebb müemlékei. Febr 23.-ár
müemlékei és az erdélyi erődtemplom

M V mesterjegy

Brassó XVII.

Erdélyi kiáll. 1931

172. TALPAS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott. Talpán tájkép házakkal, peremén trébelt csigás lambrequin-dísz. M V jegy. M. 14 cm. Brassó, XVII. sz. 1. fele. Becher. Silber, z. T. vergoldet; gepunzt und getrieben. Am Fusse Landschaft mit Häusern, am Rande Rollwerkbehang. M V Meisterzeichen. Brassó, XVII. Jh. 1. Hälfte. Gróf Andrássy Géza.

401. POTPOUR ... lak, d

402. TINT ... , fiókkal

403. TI ... piros tájképpe

404 ... EL, kemény cs

... FEDŐVEL, fajánsz, ov

... DELES TÁL, keménycseré

... ELLO, majolika, oldalán két r

... VÁZA, köszörült hyalith üveg, br

... NAGY FÖDELES SERLEG, köszörült ü
Cseh, 1840 k.

410. KÉT VIRÁGTARTÓ, kék, köszörült
Cseh, 1840 k.

411. SERLEG, fúvott üveg, köszörült szőlő

412. TALPAS POHÁR, zöld, köszörült üveg,

413. TALPAS POHÁR, augsburgi empire ez

414. POHÁR, fúvott üveg, testén zománcfes

ısz, XVIII. sz. v.	300.—
diszitéssel. Savona, XVII. sz.	120.—
itéssel. Savona, XVII. sz.	120.—
dővel. Kreussen, XVII. sz.	40.—
. Holics, XVIII. sz. m. f.	25.—
net, XVIII. sz. e.	100.—
III. sz. e.	80.—
groteszkdisszel és cimerrel. Faenza, XVII. sz.	160.—
ban mellkép. Olasz, XVII. sz.	80.—
szines diszitéssel. Szászország, XVII. sz.	50.—
ánsz. H. jeggyel. 1750—60.	350.—
kal. Olasz, XVIII. sz. v.	15.—
XVIII. sz.	80.—
IX. sz. e. f.	150.—
dalán gyik. Holics, XVIII. sz.	300.—
kalkáposzta alakjában. Ausztria	

Máaki-Pándilla

Barátság

Kocsis Katalin: Az 1979-es szobrász alkotótelepekről.
MŰVÉSZET, 1980. július — 44 lap

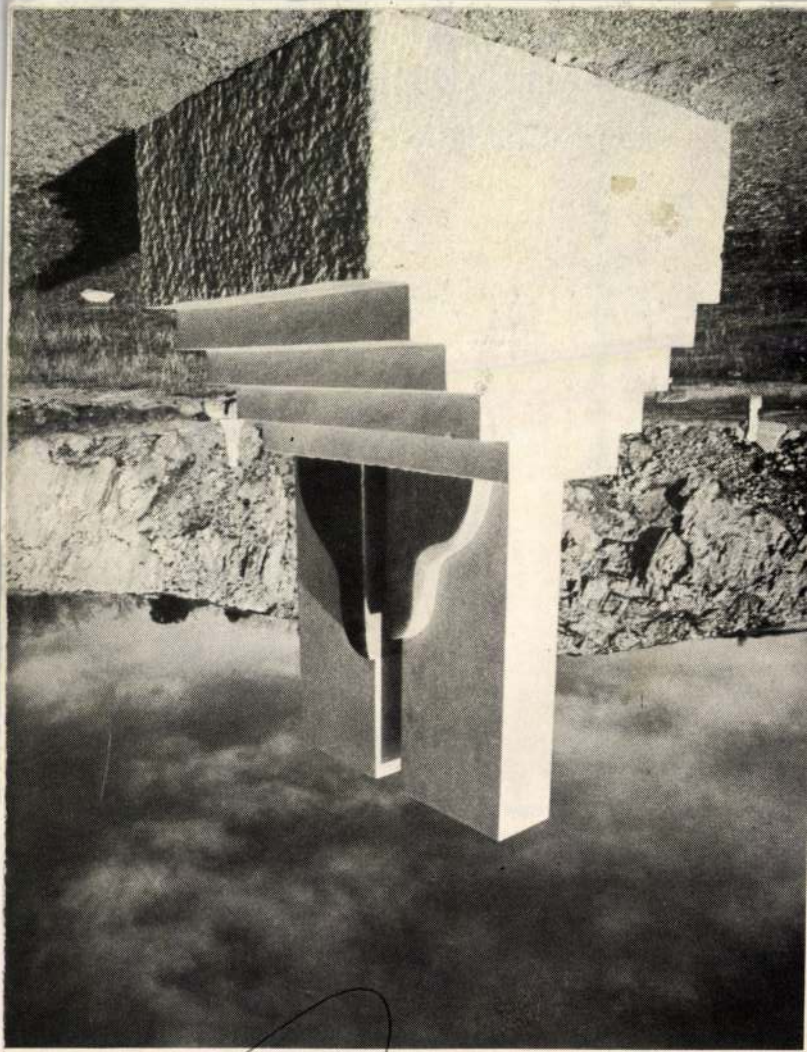

1971 ÁPR 30

Hivatalosan is:

1021

Megnyílt a Royal Szálloda

Nyolc éve már, hogy a Tisza Szállót felújították. Azóta most először lehettünk ünnepélyes szálloda-avatón: a hosszas várakozás és a sok munka után tegnap végre hivatalosan is megnyílt az átépített, és új épületszárnynyal nagyobbított Royal Szálloda. A Hungária Idegenforgalmi és Vendéglátó Vállalat vezérigazgatója, Rózsa Miklós adta át rendeltetésének, megköszönve azt a támogatást, melyet a városi tanács, a tervezők, a kivitelezők adtak ahhoz, hogy ilyen szép szállodával gazdagodott a HUNGAROHOTELS hálózata, s egyben Szeged. A mintegy 200 vendéget befogadó szálloda építésztervezője Maár Márton volt, belső tervezője Belő Pál (mindketten a CSOMITERV dolgozói), a kitűnő bútorokat Hornicsek László, az eszpresszó mozaikfalát Balázs József, a drink-bár pultjának rézdomborítású frizét Fekete János tervezte. Az építkezés kivitelezésének fővállalkozója a Szegedi Építőipari Vállalat volt. Bátran elmondhatjuk, hogy a Royal Szeged idegenforgalmának dísze lesz.

halado koalíciót alkotva in-
dult, 52 r
zett. Veze
tározott id
tások kiír
ni a korr
nak ellát
aki az ú
kulásáig
elutasítot
lasztások
latát.

A koa
kezdik
újonnan

mindeddig tisztázatlan kö-

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FIGYE

ány s

berendezés

éssel

VGYÁR

ÉPÍTŐANYAGOK.
Kapható:
szeged-rókusi pu.,
makói pu.,
hódmezővásárhelyi
szentesi,
csongrádi,
kiskundorozsmai tel

SZEG

Maár Márton, Ybl-díjas építész

Ybl Miklós-díjak, 1987.

Maár Márton

1932-ben született. 1955-ben szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán. 1962-ig Kecskeméten dolgozott tervezőként, majd irodavezetőként. 1962 óta a CSOMITERV munkatársa Szegeden, 1977-től a vállalat igazgatója. Fontosabb megvalósult munkái: lakások, üzletek és szolgáltatóház Hódmezővásárhelyen a Lenin úton; lakóház, üzletek a Kossuth utcában és Közgazdasági Szakközépiskola Szentesen; a Royal Szálló felújítása, foghíjbeépítése, valamint 1000 fős munkásszálló Szegeden; szakmunkásképző, kollégium és tanműhely Kiskunfélegyházán, valamint Balassagyarmaton.

Az Ybl-díjat a Szegedi Nemzeti Színház rekonstrukciójának tervezéséért kapta.

Kép: A felújított Nemzeti Színház Szegeden

Magyar Építőművészet, 1988., 3. hátsó borító belső oldalán.

Festészet, táblakép
Ruth, Maasen Tódor

Honderü, 1844. I. 851.

Hirdetések

Maasen Tódor, festő

Honderü, 1844. I. 851.

Hirdetések

Mabuse [Jan Gossart]

Peräldag III.

1478.1.

E, Ton, glasiert, Blumendekor auf blauem Fond.

ő fele. — KLEINER KRUG, Ton, glasiert, mit Blumen-

beszkes perem, középütt fekvő nőalak. Körmöczbánya,
mit Reliefdekor. Körmöczbánya, Mitte XIX. Jahrh.

— TELLER, Steingut, mit schwarzer Glasur. Batiz,

LER, Steingut, mit Weinblattdekor. Kőszeg, XIX. Jh.

val. Holics, XIX. sz. eleje. — SCHÜSSEL, Steingut,
XIX. Jahrhundert.

e. — APOTHEKENGEFÄSS, Fayence, mit blauem

vége. — APOTHEKENGEFÄSS mit Deckel, Fayence,

HEKENGEFÄSS, Steingut, mit Aufschrift. Kassa,

Mabuse János

jeles festész

A XV. Bázadban II. Hlászló alatt hazánkba is működött.

Foldy Irod. Beszédei. 267. l.
Kugler műtörténész Mabuset Gossaert Jánossal egyet véli

Nagy Iván Magyarországi képzőmű vészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szárudok. 1874. 98. l.

15.296.

II-404.

gi nyomda Budapest.

MACA (SZIPÁL MÁRIA?)

Fényképezek, ilyen a természetem

Maca elsöprő. Leveszi az orromról a szemüvegem. Hogy néz ez ki? Kis szemüveget kell hordani. Jobban mutat a képen.

Csakhogy én nem fényképezkedni jöttem. De csengetnek, bejön egy kislány. Kedves, jelentéktelen arc. Érettségi tablóképéből szeretne csináltatni egy kópiát. Maca forgatja a képet. Nem jó. Csinálok rólad egy másikat. Hihetetlenül szép a hajad, de a füled, miért kell kitenni egy fület? Fésüld rá. Itt ez a gyöngy, vedd fel ezt a köpenyt, a szobámban találsz festéket a tükör előtt. Kevés barnát tegyél magadra. Menj, fesd ki magad.

A kislány tíz perc múlva megjelenik. Kislány? Elragadó nő.

Maca ars poeticája: a kuncsaft nem tudja, mi a szép, mi a jó, arra nekünk kell megtanítanunk, a fényképésznek. – Ha egy embert képes vagyok megtanítani rá, hogy ne abban a ruhában jöjjön hozzám, csak ebben, akkor boldog vagyok.

„Mindenki Macájának szeretettel Honthy Hanna" – mutatja a dedikációt. És még ezer kép. Vagy több. Velük van kitapétázva a stúdióként szolgáló belvárosi lakás, pontosabban lakásként szolgáló stúdió összes fala. – És ezek a kislányok hogyan szólítják? – kérdem, amíg az „érett" hölgy a felvételre készül – Maca néni?

– Én csak Maca vagyok, engem egyféleképp hívnak. Én mindenkivel tegeződöm, letegezem a jóistent is. Macát, Szipál Márton császári és királyi fényképész lányát – az egy családra jutó fényképészek száma talán Szipáléknál a legnagyobb a világon, apja Ferenc József király és császár, a bátyja Los Angeles nagy fotósa volt, és akkor a többieket még nem említettem – másképpen nem lehet szólítani.

Be kell jelentkezni hozzá, de csak az csengessen, aki nem siet. (Pap ne próbálkozzon, katolikus papot nem fényképez, mert azok borral misézznek.) Portrét az rendeljen nála, akinek van rá öt-hat hete, legalább egy hónapja. – Ha engem most megfog, ebben a ruhában, nem fizet, nem etet, csak fényképezzek, akkor megyek. Fényképezek, mert ilyen a természetem. De az öreg kezemmel nem tudom már befejezni a képet. Laborálni, retusálni kell, ahhoz pedig nem kapok bedolgozót. Azért vállalok iskolai tablót, ami a gyerekeknek nem sürgős.

Van ott az egyik falon egy nagyszerű kép. Pontosabban kettő. Az elsőn unokái, pici csemeték, anyaszült meztelenül. Ugyanaz a csoport a másikon. Húsz évvel később. Ugyanaz a csoport, ugyanúgy meztelenül. Az ötlet is gyönyörű, hiszen ez a kép arról szól, hogy bármilyen fontos az idő, van, ami annál is fontosabb.

Hogy tudta rávenni őket, hogy ruhátlanul üljenek a lencse elé? Nehezen. De ez volt az egészben a legszebb.

Csak hát nem tudom, mit érdemes csinálni – jegyzi meg elszomorodva. – Van, aki iszik, van, aki kábszerezik, van, aki lop, gyilkol, én fényképezek.

K. Gy. J.

Műtermi pillanat FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

NÉPSZABADSÁG 2000. 06. 17. 50. o.

Kiállításnézőben a Kossuth óvoda nagycsoportosai FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

ezek fole hajoltak... S [illegible] elhatározzuk, hogy este nem kapcsoljuk be a tévét, hanem rajzolunk. Még festünk is talán.

K. Zs.

Színház a Törley-kastélyban

A Fenn az ernyő, nincsen kas című vígjátékot szokatlan helyen, a Törley–Sacellary-kastélyban (XXII., Anna u. 1–3.) mutatják be június 23–28. között. Az előadást eredetileg a nagytétényi kastélyba tervezték, de ott ebben az időben Európa legnagyobb bútorkiállításának adnak helyet. Az alkotók végül a varázslatos hangulatú Törley-kastély mellett döntöttek.

Szigligeti Ede színdarabja 1860-ban játszódik, jómódú polgári család életének azt a részét mutatja be, amikor a két leánygyermek eladósorba kerül. Egy báró feltűnése felkavarja a család nyugalmát. A férfi személyében leendő férjét látja az egyik lány. Behálózása érdekében anyjával „fel akarnak törni", hogy minél fényesebb életük legyen – ezzel is garantálják az esküvőt. Vajon hogy sikerül irányítaniuk a nőknek a férfit kis csínyekkel, fortélyokkal? Ez derül ki az előadásból.

A háromfelvonásos vígjáték rendezője és egyik szereplője *Lázár Csaba,* a soproni Petőfi Színház tagja. A többi színművész (*Fazekas Andrea, Kernács Péter, Kernya Izabella, Simon András, Tóth L. Mónika,* és *Varga Éva*) a soproni színházon kívül a budapesti Nemzeti Színházból és a debreceni Csokonai Színházból érkezett.

M. O.

Le kell ülni, meg kell hallgatni

Az apostolok dohányoztak, és nők álltak a hátuk mögött

Ülünk a csendben, a régi rendben. Kezem kezedben és hallgatunk – énekelték.

Készítettek egy lemezt. Ennyi. *Cserhalmi György* és *Novák Péter* a maguk szórakoztatására és mások örömére vagy bánatára kiadta az Elektikon című hanglemezt. A hét végén lemezbemutató koncertet tartottak a Bárka színházban. A dalokhoz összeállítottak egy előadást is. A színpadon asztalok, székek, hangszerek. Gitár, harmonika, nagybőgő. A színpad felett kifeszített fehér vá-

szon. A darabban tizennégy táncos, énekes közreműködő. Novák Péter és Cserhalmi György mellett *Csomós Marinak* és *Schell Juditnak* jutott nagyobb szerep. Több számot négyen adtak elő, de a háttérben a táncosok is jelen voltak. Olykor szteppeltek, forogtak, pörögtek, ahogy illik. Tíz számot énekeltek, táncoltak el, a dalokat olykor stroboszkóppal és különböző fényhatásokkal is segítették. A színpad feletti vásznon olykor egy táncoló kislány, egy hallucinogén kör, egy fehér hajó jelent meg, de videoklipet szintén vetítettek.

Az előadásban színdarabot idéző elemek is voltak. Például a pohárosztás, amely erősen emlékeztetett Lorca Vérnász című roma nyelvű előadásához. Az egyik szám a bibliai [illegible] fel

Macaulik Alfréd festő

Pásztortűz, 1921. II. é.

709. l.

Krónika.

Kiállítást rendeztek Máramaros szigeten Maczalik Alfréd és Parsonyi Jenő.

Pásztortűz, 1921. II. 2.

709. l.

Krónikov

Macralik Alfréd festő

Pásztortűz, 1922 VIII. évf. I. r.
476. l.
Kultúrkrónika

Maczalik Alfréd festőművész

Pásztorlúz, 1921. II. r.

709. l.

Krónika.

29. *Komáromi Kacz Endre:* Anitra, o. f. 1500.—
30. *Horváth Géza:* Tanulmányfej, terrakotta 500.—
31. *Döbröntey Gábor:* Gyula vezér elfogatása, o. f. 7000.—
32. *Kovács Mária:* Női fej, terrakotta 400.—
33. *Komáromi Kacz Endre:* A vonós négyes erőt gyűjt, o. f. 1500.—
34. *Burghardt Rezső:* Alföldi táj, o. f. 1500.—
35. *vitéz Aba Novák Vilmos:* Alku. Fára festett tempera 2000.—
36. *Gulyás Sándor:* Csikók a Balatonon, o. f. 1000.—
37. *Varga Nándor Lajos:* Parti füzes, o. f. 2500.—
38. *Czencz János:* Fürdés után, o. f. 4000.—
39. *Szabó Dezső:* Vízparti fák, o. f. 700.—
40. *Vidovszky Béla:* Napsugaras szoba, o. f. 1800.—

II. TEREM.

41. *Balázs Attila:* Váli tájkép, o. f. 150.—
42. *Makoldy József:* Milánói Navilio 500.—
43. *Apátfalvi Czene János:* Virágcsendélet, o. f. 500.—
44. *Benczur Béla:* Erdőben, o. f. 100.—
45. *Vedres Márk János:* Korsótvivő nő, bronz 800.—
46. *Varga Oszkár:* Furulyázó fiú, gipsz (bronzban) 1000.—
47. *Sashegyi Kálmán:* Tájkép, o. f. 300.—
48. *Szentgniczay Jakab Piroska:* Csendélet, o. f. 250.—
49. *Erdey Dezső:* Széchényi szobor, aluminium 1000.—
50. *E. Gáll Ferenc:* Kiutasítottak, o. f. 150.—
51. *Gábor Móric:* Virágcsendélet, tempera 300.—
52. *Macalik Alfréd:* Felhők, o. f. 100.—
53. *Ifj. Péczely Antal:* Karózás, tempera 150.—
54. *Erdey Dezső:* Varkocs György székesfehérvári várkapitány, aluminium 1200.—
55. *Jancsek Antal:* Lili babával, o. f. 220.—
56. *Reuter Ágost:* Tanya-részlet, o. f. 550.—
57. *Pátzay Pál:* Zászlótartó, bronz szobor 800.—
58. *nagyrápolti Rápolthy Lajos:* Korsós vízmerítő leány, bronz 1600.—
59. *Biczó András:* Csontos karabély, vízf. 350.—
60. *Czenéné Hikády Erzsébet:* Balatonederics, temp. 400.—
61. *Záhonyi Géza:* Tájrész, o. f. 300.—
62. *Szegedi Molnár Géza:* Öregasszony-fej, o. f. 700.—

KMTársa. Magyar művészet 1940–41.

TÁRGYMUTATÓ.

I. TEREM.

1.	*Vidovszky Béla:* Parkrészlet, o. f.	1200.—
2.	*Zádor István:* Vadászkastélyban, o. f.	1000.—
3.	*Kövesdy Géza:* Nyár, o. f.	1500.—
4.	*Áldor János László:* Falu Tolnában, o. f.	1000.—
5.	*Lengyel Rheinfuss Ede:* Huszár előörs, o. f.	700.—
6.	*Koszta József:* Kukoricatörők, o. f.	3000.—
7.	*Nagy Vilmos:* Királyi palota, buffet-terem, o. f.	2000.—
8.	*Bánovszky Miklós:* Fél akt., o. f.	1200.—
9.	*Selmeczy Olga:* Tanulmányfej, gipsz	300.—
10.	*Mihalovits Miklós:* Krisztus levétele a keresztről, o. f.	5000.—
11.	*Kovács Mária:* Giovanna, gipsz, bronzban	500.—
12.	*Szüle Péter:* Merengő, o. f.	2000.—
13.	*Zádor István:* Gobelinterem a francia kiállításon, o. f.	800.—
14.	*Koszta József:* Hazafelé, o. f.	2500.—
15.	*Bory Jenő:* Zsuzsanna, (márvány)	1200.—
16.	*Szüle Péter:* Piros sapkás leány, o. f.	2500.—
17.	*Lengyel Rheinfuss Ede:* Pihenő huszárok, o. f.	500.—
18.	*Glatz Oszkár:* Jegygyűrű, o. f. magántulajdon.	
19.	*Szenes Fülöp:* Suffragette, o. f.	1000.—
20.	*Szüle Péter:* Őszi est, o. f.	1800.—
21.	*Gulyás Sándor:* Tehéncsorda, o. f.	1000.—
22.	*Mihálovits Miklós:* Leányarckép, o. f.	1400.—
23.	*Krusnyák Károly:* A művész családja, o. f.	2000.—
24.	*Győrffy István:* Régi ház udvara, o. f.	1000.—
25.	*Romek Árpád:* Hal csendélet, o. f.	1800.—
26.	*Pauli Antal:* Lányka mellszobor, gipsz	
27.	*Győrffy István:* Régi német udvar, o. f.	1000.—
28.	*Burghardt Rezső:* Virágzó fák, o. f.	1500.—

Macalik Alfréd
festő

Nagyvárad
1929.

Suly Fritz
XIV. l

tanulmányait (Huszti professzor) folytatta, amelyekről mint tudományos és művészeti folyóiratok munkatársa időnkint beszámolt. E közlemények közül leginkább vallástörténeti kutatásokkal kapcsolatos „Musica" című dolgozata és „Auctor περὶ ὕψους" (a kifejezésmód fenségéről szóló görög irodalomtudományi mű szerzője) című tanulmánya érdemel említést. Mindkettő az Egyetemes Philologiai Közlöny számára készült, utóbbi ott meg is jelent (1935. évf. 363. l.) A Budapesti Philologiai Társaság 1936 március havi felolvasó ülésén „Az irodalomtudomány kezdetei" címen tartott előadást.

Dr. vitéz Nagy Zoltán (1908, Dombegyház, Csanád m., róm. kat.), művészettörténész, a Műemlékek Országos Bizottságánál foglalkoztatott állástalan diplomás (Gerevich professzor) 400 pengő kutatóösztöndíjban részesült. Tanulmányozta a középkori magyar művészetet, különös tekintettel az esztergomi királyi palota ásatásaira, melyeknek eredményeiről több cikkben számolt be (Nouvelle Revue de Hongrie, 1935 és 1936); kisebb cikkekben ismertette az egri ásatásokat, a bélapátfalvi cisztercita és a budapesti belvárosi plébánia-templom, valamint a diósgyőri vár helyreállítási munkálatait (Élet, Napkelet). Folytatta a XIX. századi magyar grafikára vonatkozó kutatásait s ez

Macalik Alfréd

Pesta 4

Nagyvárad

1942. dec. 29

(A Balogh-Macalik-Tibor képkiállitás.)

Macalik Alfréd ezúttal táj- és interieur-olajképeivel lépett a nagyközönség elé. Müvészete Baloghénál jobban ismeretes Nagyvárad mübarátai előtt; fejlődésének újabb szakaszában még nagyvonalúbb lett s elmélyedőbb. A finom valőrök, egységes, nagy színharmóniák ihlett ecsetü mestere o; megragadó hangulatú őszi tájképei, („Körös mellett", „Fák a parton", „Őszi színek") mély festői kultúráról beszélnek; kerüli az olcsó hatásvadászást s minden képe igaz müvészi élményt nyujt. Ujságot jelentenek a püspöki rezidenciában festett képei is, amelyek megkapóan tükröztetik vissza az ódon boarok palota vörös világitású, komoly hangulatát. Sajnálatos, hogy újabb arcképekkel Macalik nem szerepel ez alkalommal, pedig sokoldalú tehetsége a reprezentativ portré müfajában különösen érvényesül.

AZ 1939. ÉVI

TÉLI TÁRLAT TÁRGYMUTATÓJA

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, HŐSÖK-TERE, MŰCSARNOK

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Estilap, Nagyvárad

Megjelent: 1942. jul. 28.

Macalik Alfréd festő Nagyvárad

30

A Szépművészeti Muzeum kiállítása a kolozsvári Műcsarnokban

Váradi festőművészek látogatása a tárlaton

Nagyvárad, julius 28.

Rövid pársoros hirben megirták a lapok, hogy Kolozsváron képkiállitást rendezett a budapesti Szépművészeti Muzeum és dr Csánky Dénes igazgató az utolsó 30 év magyar művészetéről igen érdekes előadást is tartott. Ez a hir ebben a formájában nem fedi teljes egészében azt a lokális kereteken tulnövő művészeti megmozdulást, amely Kolozsvárott lezajlott s amelyről az erdélyi képzőművészek egyik legizmosabb tehetsége Macalik Alfréd festőművész mondott igen érdekes részleteket.

A mult héten ugyanis a nagyváradi képzőművészek meghivást kaptak Kolozsvárra a Szépművészeti Muzeum kiállitására, azzal, hogy a művészeket 3 napon át Kolozsvár városa látja vendégül. A meghivásra csak Macalik Alfréd és Tibor Ernő utazott el és tegnap érkeztek vissza. Macalik Alfréd alig jött haza Kolozsvárról, indul Nagybányára, hogy a nyár hátralevő részét termékeny munkában tölthesse ott.

— Mint ismeretes — mondotta Macalik Alfréd, — Kolozsvárott még március 27-én megnyilt a Mátyás király szülőházában berendezett műcsarnok, amely tudvalevőleg az ország második műcsarnoka. Ott nyilt meg most a második kiállitás, amelyet a Szépművészeti Múzeum anyagából szért rendeztek, hogy a 23 évig idegen uralom alatt élt erdélyi művészek és a közönség megismerhesse az elmult 30 év legnagyobb magyar művészeit. A kiállitáson Thorma János, Réti István, Csák István, Ferenczy K. I. Gr. B. Benkhardt Ágoston, Burkchardt, Süle Péter, Boldizsár István és mások szerepelnek, összesen 52 képpel. A vernissage-on elhangzott tárlatvezetésnek is ez a megismertetés volt a célja, s dr Csánky Dénes főigazgató népszerü előadása nagyobbára a fiatalabb erdélyi képzőművészgenerációnak szólt.

— Kolozsvár város meghivására mintegy harminc erdélyi művész sereglett össze, Nagybányáról, Nagyváradról, Désről, Szamosujvárról és Marosvásárhelyről. Az összegyült művészeket a kolozsvári turista-szállóban helyezték el, s a Kincses város még az utiköltségeiket is megtéritette.

— A kolozsvári Barabás Miklós céh barátságos teadélutánt rendezett az összegyült művészek tiszteletére s ezen az összejövetelen sok, nagyfontosságu kérdést vitattunk meg. Különösen a műkereskedelem tulkapásai ellen szólaltak fel sokan s kimondottuk, hogy a műkereskedelem megrendszabályozása, bajaink orvoslása érdekében ha kell a miniszterig is elmegyünk.

Ezeket mondotta a nagyérdekességü kolozsvári művésztárgyalásokról Macalik Alfréd, a hisszük, hogy a kolozsvári piktorhatározatok Várad művészi életére is kedvező hatással lesznek

(h. ö.)

Német bombázók sikeresen
tak brit hajókat és sulyosa
rongáltak három szállítóh
két cirkálót, valamint egy
rombolót. La Valetta kikö

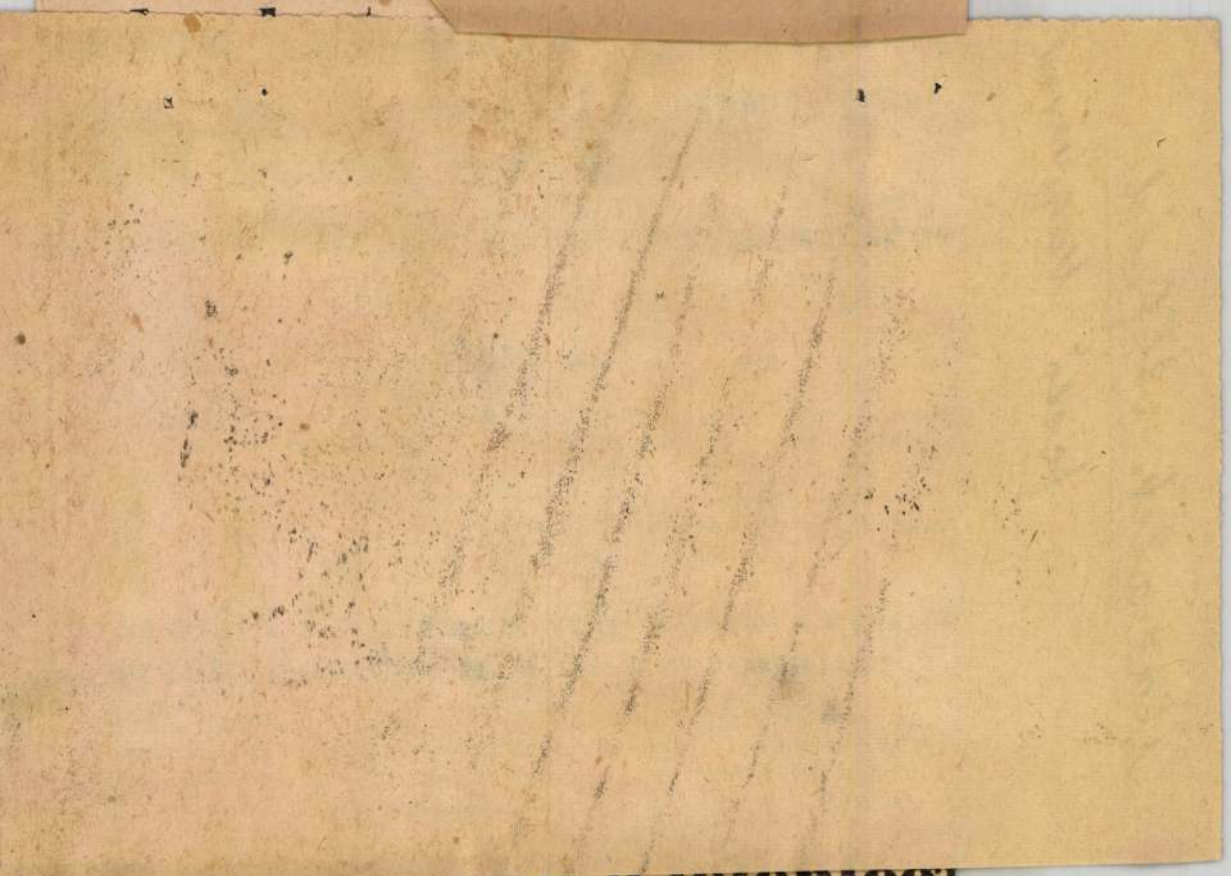

Mi az igazi oka a jelenleg

Német lap érdekes cikkben világítja meg megváltozott angolszász véleményeket és elhatározottságát

Berlin. (Német Távirati Iroda) Mind közelebb jön annak a napnak az évfordulója — irja a Völkischer Beobachter — amelyen a történelem legnagyobb háborúja megkezdődött. A lap megállapitja, hogy régóta elhalványultak azok a kérdések, amelyek akkor a vita középpontjában állottak. Csaknem teljesen elfelejtették Danzigot és a lok annak idején a háborut meginditották. Sohasem lett volna ez a konfliktus világkonfliktus, ha az ellenségnek nem lett volna már eleve szilárd háborus elhatározottsága. A háborunak mostani szakasza, amelyben az erők nagy tömegének mérkőzéséről van szó, mégsem lett ennek a háborunak utolsó szakasza. Az ellenség akkor, ami-

Macassy M. Magdolna

belépett a Rajztanárok Egyesületébe.

Rajzoktatás

1938. 4-6. sz.

49. l.

Giuseppe Zancolli. — *Bohème in bonis.*

M. Macassy Mária

— **Betlehemes kiállítás.** Az Americana nagyrendjében alakult „Betlehemes mozgalom bizottsága" pénteken nyitotta meg ünnepies külsőségek között idei betlehemes kiállítását a Corvin-áruházban. A megjelent előkelőségeket gróf Zichy Nándor fogadta. A kiállítást Uzdóczi-Zadravetz István ny. tábori püspök nyitotta meg, majd az igazgatóság tagjai bemutatták a vendégeknek a kirakatokban felhalmozott Betlehemeket. Ezek közt kiemelkedik M. Macassy Mária angolkisasszony magyar népi munkája, amelynek élenagyságu alakjai egy egész kirakatot töltenek meg.

Pesti Hírlap
1943. dec. 4.

Őszi monológ

Élő puha kéz, te őszi nap
Rejtsd el utolsó lángjaid a fák
Fázó ágaiba s a kertnek didergő
Ágyásain még egyszer lobogj át.

Simogasd meg a fáradt, kihülő
Világot, a vén köhögő földet
Cicomázd fel királyin sugarakkal,
Lobogj a fákra reményteli zöldet.

Játszd el tündéri játékod csalfán,
Bódító, hitegető álszerelemmel.
Leheld be széppel az agguló tájat,
Bágyadt őszi nap s engem se eressz el

Igy csalódva benned, hanem villogva
Szórj tele tüzzel, lelkes sugaraddal,
Hogy ujra higyjek benned s a zörgő
Halálváz bokrok alatt ne lássam

A vacogó telet, mely jön és tépő
Fogakkal már belénk, egészen husunkig
S számolja testünk csigaházában öregvő
Éveink a sirba vivő legvégső utunkig...

PUSZTA SÁNDOR

Elfogták a Vilmos császár-uti és az egri kasszafurókat

Néhány nappal ezelőtt betörők jártak a Vilmos császár-ut 5. számu házban lévő *Udvarhelyi József-féle textilüzletben.* A betörők a pincén keresztül jutottak be az üzletbe, megfurták a pénztárszekrényt és *9000 pengőt zsákmányoltak.* A főkapitányság *Knapik*-detektivcsoportja az üzlethelyiségben szerzett nyomok alapján megállapitotta, hogy a betörést és kasszafurást *csak Bencsik Patai István, a rendőrség régi ismerőse követhette el,* bár *Bencsik Patai* internálótáborban van. Hamarosan kiderült, hogy *Bencsik Patai* október 27-én *megszökött az internálótáborból* és a fővárosban bujkál. A nyomozásba most már bekapcsolódott *Szücs* Kálmán detektivfőfelügyelő csoportja is. Megtudták, hogy a kasszafuró egy nőismerőse a Benczur-utca 3. számu házban lakik. A detektivek lesbeálltak és pénteken a késő esti órákban *el is fogták az ismerőséhez igyekvő Bencsik Patait,* akit előállitottak a főkapitányságra.

VB CSILLÁROK KRISTÁLY- és egyéb styl. kiváló minőségben csak Bpest., Akácia-utca 7. Tel.: 425—871.

Kihallgatása során *beismerte* a Vilmos császár-uti betörést és kasszafurást, amelyet egy betörő társával, *Tamás* Istvánnal együtt követett el. A zsákmányon megosztoztak, majd *Egerbe* rándultak ki, ahol egy *ékszerüzletbe törtek be.* Itt is megfurták a szekrényt s abból *75 arany pecsétgyürüt, 130 értékes fülbevalót, 20 karikagyürüt és más értéktárgyakat vittek el,* mintegy 15—20.000 pengő értékben. Az itt szerzett zsákmánnyal *Bencsik Patai* a fővárosba jött és egy ismerősénél rejtette el, mig *Tamás* István néhány napra még Egerben maradt.

Beismerő vallomása után letartóztatták, a detektivek *megtalálták az Egerből származó elrejtett ékszert is.* Dr. *Demeter* János rendőrtanácsos intézkedésére az Egerben maradt *Tamás* Istvánt is letartóztatták az egyik szállodában.

ANTIK BUTOROK garnitúrák, csillárok, disztárgyak stb. a Magyar Vacuum Cleaner Beraktározó helyiségeiben, V. Visegrádi-u 62. Forgács Zoltán cég.

— **(Az ágostonrendiek Magyarországon a mohácsi vész előtt.)** A Szent István Akadémia I. hittudományi és bölcseleti osztálya igen látogatott gyülést tartott *Aistleitner* József apostoli protonotárius, egyetemi tanár elnökletével. A felolvasó ülés első előadója P. *Horváth* Sándor O. P. egyetemi tanár, rendes tag volt, aki „Fides ex auditu" cim alatt tartott értekezésében az érzékek adataiból kiindulva meghatározta, hogy milyen hasonlatokat viszünk át az érzékek átéléséből értelmi életünk megjelölésére. A hit szempontjából az érzékszervek közül a legfontosabb a hallás. Hiszen a hit hallomásból van, mivel kivülről származik és mivel nincsen más azonositó tényezője, mint a hallomás, vagyis a tekintély. Ezután ismertette a tekintély különböző formáit, majd hangsulyozta, hogy a hit tényében nincsen természetellenes elem: egész valóságban Isten természetfölötti műve, amelyből a természetes okoskodás teljesen ki van zárva. Ezután dr. *Fallenbüchl* Ferenc pápai kamarás mint vendég mutatta be „Az Ágoston-rendiek Magyarországon a mohácsi vész előtt" c. tanulmányát. Ebben ismertette a hazánk történetében nagy szerepet játszott, bár elfeledett rend keletkezését, munkásságát és magyarországi letelepülését, ahová Bajorországból jöttek és 1262-ben már önálló rendtartománnyá alakultak. A magyar rendtartományt IV. Orbán pápa különböző kiváltságokban részesitette és királyaink is közülük vették nem egy tanácsadójukat és kedvelt emberüket. A XV század végén már közel 30 rendházuk volt, de további fejlődésüket megakadályozta a török pusztitás és a reformáció elterjedése. Csakhamar annyira kivesztek, hogy még nyomukat is nehéz ma kikutatni. Pázmány Péter még nagy elismeréssel emlékszik meg erről a rendről, amelynek tagjai között volt Mátyás királynak egyik legkedvesebb embere, az ágostonrendi Brandolinus szerzetes. Mindkét értékes előadásért az elnök mondott köszönetet.

— **(A váci Piarista Diákszövetség összejövetele.)** A váci Piarista Diákszövetség szokásos havi összejövetelét november 11-én, szerdán este 6 órakor tartja a budapesti Kárpátia étteremben. (Ferenciek-tere 7.)

Magyar művészek a szentjászolkultuszért

A Magyar Betlehemesek azidén is szeretettel tekintenek Betlehem felé, s a régi lelkesedéssel óhajtják folytatni a már évekkel megkezdett szentjászolkultusz gondolatának terjesztését. Karácsony fenséges titkának igazi keresztény módon való megünneplését akarja szolgálni ez a nemes mozgalom, amelynek gondolata a katolikus egyetemi ifjuság hatalmas egyesületének, az Emericánának kebelében született meg.

A Magyar Betlehemesek most ismét keresztényebbé akarják tenni a Karácsonyt és ezért betlehemes képiveiket szeretettel ajánlják a jóakaratu emberek figyelmébe. Azt szeretnék, hogy maguk a családok önállóan tevékenykedjenek a karácsonyi jászol összeállitásánál. Igy a családtagok már az adventi időben is foglalkoznak a megváltás gondolatával s ezáltal is élményszerüvé teszik lelkükben, különösen pedig gyermekeik lelkében a boldog Krisztus-várást.

A Magyar Betlehemesek nagy áldozatokkal az idén is utrainditják művészi betlehem-alakjait. A betlehemes gondolat barátai a napokban tartották értekezletüket az Emericana cimertermében dr. Schwartz Elemér egyetemi tanár, a Magyar Betlehemesek elnökének elnökletével. Ezen az értekezleten megbeszélték az idei karácsonyi betlehemes programot és bemutatták az idei Karácsonyra készült plasztikus Betlehemeket, betlehemes iveket és mindazokat a terveket, amelyeket az idei háborus Karácsony alkalmából engesztelésül és hódolatul azzal a kéréssel óhajtanak a betlehemi Kisded lábai elé rakni, hogy a modern istentelenséggel harcban álló hős magyar véreinket óvja és védje, és hogy a háboru sötét éjszakájában minél előbb felragyogtassa a betlehemi Kisded szeretetét és békességét.

A betlehemes mozgalom hivei, miként a multban is, az idén is felállitják Budapest forgalmasabb pontjain a nyilvános Betlehemeket. Igy a Gellérthegyi vizesés alatt a Nagy Betlehemet, a Ferenciek-terén a Pásztoros Betlehemet. Itt helyezik el még az Angyalos Betlehemet és a Három Királyokat is.

A napokban készültek el azok a művészi kerámiás Betlehemek is, amelyeket a magyar művészvilág legkitünőbb képviselői alkottak. A magyar művészek végre megértették a magyar betlehemesek elgondolását és művészetüket, tehetségüket nagy lelkesedéssel állitották a szent gondolat szolgálatába. Megértették, hogy a Magyar Betlehem sokszinü, kimerithetetlen művészi lehetőséget rejteget magában. Sajnos, az idén a rendkivüli körülmények miatt ez a munka nem tágulhatott szélesebb körbe, de az elgondolás és kivitelezés művészi szépsége feltétlenül elmélyült.

Mert, amit Tóth Gyula szobrászművész tanár a magyar kerámikát iparművészetből kihozott, az valóban a legmagasabb rangu művészet. Egy Betlehemet tervezett kerámiából és ugyanezt az elgondolást valósitotta meg fából is. A kerámiából alkotott Betlehemjének külön érdekessége, hogy hét különböző szinváltozatot tudott kihozni. Egyedülálló és páratlan eredmény ez. Óriási az érdeklődés a Betlehemek iránt, ugy hogy a 25 Betlehemből máris 17 elkelt. Aránylag nem nagy ez a szám, de mint Schwarcz professzor ur mondotta, az elnökség inkább a minőségre fekteti a fősulyt. A kerámiás betlehemeket különösen templomokban és kápolnákban lehet hatásosan alkalmazni.

A papir Betlehemek talán még művésziebbek. Nyolc magyar művész tudása és tehetsége legjavát halmozta össze ezekben. Egyik szebb, mint a másik. Feszty Masa egészen ujszerü, ikonos görög alakjai, stilusos elrendezése különleges művészi élvezetet nyujtanak. Meghatóan kedves Kákonyi Konstantina gyermekes, keleti motivumokból gazdagon illusztrált megoldása. Kontuly Béla Három Királyok hódolata szinten keleti szineket és alakokat alkalmaz. A legremekebb és legkifejezőbb azonban az összes között Maccassy M. Magdolna szerzetes apáca tanárnő Betlehemje. A betlehemi Kisded szeretete, bája, gyermekes kedvessége árad finom apró alakjairól. Meghatóan szép a fiatal magyar házaspár ajándékfelajánlása a szentcsaládnak. Angyalalakjai finom, üde szineikkel a tulvilág örök harmóniáját árasztják a betlehemi istálló fölé. Általában báj, melegség, közvetlenség jellemzi az egész elgondolást, amelybe a művészlelkü apáca egész lelkiségét belelehelte. Maccassy minden vonala áhitat.

Megyer-Meyer Antal figurái az angyali örömhirtől tétován csodálkozó alakok. Rendkivül kifejezőek angyalalakjai. Egyébként elgondolása egészen eredeti, népi.

Mezei Arthur darabos, bibliaszerü embereivel és elenk kifejező szineivel stilszerü elrendezésével tünik ki. Molnár C. Pál sajátságos fametszetszerü alakjait érdekes lateralis elhelyezésbe állitja. A három király külön helyzet, szinritmikát fejez ki. A kissé reneszánszizü apródok nem illenek ugyan bele ebbe az elhelyezésbe, de igy is érdekesek.

Ungváry Sándor robusztus, magyar alakjai valami ősi, magyar karácsonyi hangulatot fejeznek ki. Igy bandukolhattak valamikor Árpád-királyaink alatt a kereszténység szeretetében megbékélt kemény, magyar őseink a hideghavas decemberi éjszakában a betlehemi Kisded jászolához.

Minden darab csupa művészet, csupa hangulat, amely a kereszténység nagy titkából merit művészi ihletet. Össze sem lehet hasonlitani a hasonló célokat szolgáló német mintákkal. Csak azt nem tudjuk megérteni, hogy hogyan lehetett ird és mondd hetven fillérért ilyen tökéletes művészetet nyujtani. Ezt talán csak az a lelkesedés és áldozatos szeretet magyarázza meg, amellyel a Magyar Betlehemesek és elsősorban dr. Schwartz Elemér egyetemi tanár, a magyar betlehemes gondolat uttörő apostola és egyben tudományos képviselője minden áldozatot és fáradtságot meghozva szolgálja a karácsony gondolatának keresztény és magyar módon való megünneplését. Örömmel üdvözöljük ezt a nagyhorderejü mozgalmat, amely a keresztény magyar társadalom megértő támogatásával nemcsakhogy ki fogja irtani a magyar lélektől távolálló idegen és a kereszténység szent ünnepeit megcsufoló profán kultuszt, hanem a nagy misztériumhoz méltó igazi, keresztény ünnepné avatja a Karácsonyt.

GYUTAY PETE FERENC

— **(Farkasok garázdálkodása.)** A máramarosi Ripinye községben 12 anyajuhot széttéptek a farkasok. Rekettyén és Pilipec községben a legelésző nyájból ragadtak el nyolc juhot a farkasok.

Káposztásmegyeri lóversenyek

Vasárnap, november 8.

A *Pestvidéki Versenyegylet* második napjára jelöltjeink a következők:

I. *Marcsa—Szeleburdi*
II. *Láncos—League of Nations—Dőre*
III. *Szalmaláng—Pityi-Palkó—Ghazi*
IV. *Jónás—Ingrid—Németh idomitás*
V. *Ferkó—Gyöngyi—Phantasia*
VI. *Lonczi—Annabella—Levente II.*
VII. *Ravissante—Roma—Fullánk*
VIII. *Uccu—Facér—Kőbánya.*

Budapesti ügetőversenyek

Szombati ügetőversenyeredmények:

I futam: Elmaradt.
II. futam: 1. **Gyertyán**, 2. Bell Hall, 3. Gavallér. Fm.: Anikó, Peter Watts, Fergeteg W., Örvény, Extra, Harcos, Éva Gyika. Tot.: 10:169, 18, 14, 17. Befutó: 235 és 353.
III. futam: 1. **Galiba**, 2. Edith D., 3. Gyöngyös. Fm.: Iskolás, Cirâda, Pamela, Ezres, Pam. Barnalány, Váratlan, Mausi H., Gárda Kürtös. Tot.: 10:21, 12, 22, 25. Befutó: 73 és 73.
IV. futam: Elmaradt.
V. futam: 1. **Urpéter**, 2. Gulliver, 3. Botond. Fm.: Nebojsa, Gyalla, Beki, Pamuki Hárpia, Csákó, Bicskás, Magnézium. Tot.: 10:26, 14, 31, 18. Befutó: 168 és 63.
VI. futam: 1. **Dajka**, 2. Angyalka, 3. Tanoda. Fm.: Ursus, Előljáró, Apród of Pamuk, Szabolcs, Icza, Fekete Barát. Tot.: 10:146, 27, 30, 26. Befutó: 570, 439.
VII. futam: Elmaradt.
VIII. futam: 1. **Tily II.**, 2. Csoda, 3. Lila. Fm.: Makfilkó, Acél, Sirius, Ácsi, Ficsur II., Dusi, Farsang, Robaj. Tot.: 10:22, 15, 31, 24. Bef.: 70 és 133.

— *(UJ HORTOBÁGYI REKORD A VADLIBÁZÁSBAN.) Debrecenből irja tudósitónk: Megindult a vadászidény a Hortobágyon. A környezet szemetsimogatóan szép, mert a Hortobágy a kellemes, enyhe idő hatására ismét kizöldült, a vadászzsákmányok pedig minden várakozást felülmulnak. Az elmult napokban már több előkelő vendége volt a pusztának, köztük a magyar közélet néhány magasrangu vezetője. A vadászok „érdeklődésének" középpontjában a vadliba áll. Vadlibázásban ifj Keinast Ferenc, a budapesti svájci főkonzul fia uj csúcseredményt állitott fel: egy nap alatt 138 libát lőtt. A régi rekordot 132 libával Császik József dohánygyári igazgató tartotta néhány év óta. Ezidén különösen sok a vadliba, soraikban a vadászok puskáinak van mit ritkitani...*

MINDENKI ajánlja PALUGYAI szűcsöt, Váci-u. 15

* **Burgonyával** készült tésztafélék, zsir nélkül, kevés zsirral és zsirpótló anyagokkal készitett jóizü ételek sütés-főzését mutatják be, egyben a villamos tüzhely helyes és takarékos kezelését tanitják meg az Elektromos Művek, Eskü-ut 5. szám alatti bemutató villamoskonyhájában. Délutáni előadás: szerdán 5 órakor, délelőtti előadások: hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor. Belépés, ruhatár dijtalan.

* **Uj főzőtanfolyamok kezdődnek** az Eskü-uti villamos konyhában. November 18-án délelőtti tanfolyam kezdődik, délutáni pedi november 19-én nyilik. Időtartamuk 6 hét. A tanfolyamon időszerü ételek készitése sajátitható el. Jelentkezés és beiratkozás az Elektromos Művek Eskü-ut 5. sz. alatti bemutató helyiségében.

IMA-FÜZET
A magyar katolikus katonák számára.
Összeállitotta:
Dr. CZAPIK GYULA.
Tartalmaz minden szükséges imát: napi imákat, szentmisét, gyónási és áldozási, alkalmi imákat és néhány éneket.
Ára kartonkötésben csak 20 fillér. Vászonkötésben 1 pengő.
Kapható:
KORDA IPARI ÉS KERESKEDELMI R.-T. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN, BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH KÁLMÁN-TÉR 4.

PRO PATRIA

Dr. Náday Lajos hirlapiró, a külügyminisztérium sajtóelőadója, aki márciusban önként jelentkezett arcvonalszolgálatra, a haza iránti kötelességteljesitése közben a Don partján sulyosan megsebesült s egy tartalékkórházban hősi halált halt.

Elesett véreink drága vére hullása legyen édes hazánk szebb jövőjének záloga.

— **(Varga József miniszter szegedi diszpolgársága.)** November 15-én rendkivüli diszközgyülés keretében adja át Szeged város közönsége Varga József iparügyi és kereskedelmi miniszternek a diszpolgári oklevelet. Ez alkalomból a városba érkezik Varga miniszter felesége is, aki a Baross Szövetség zászlószentelési ünnepségén mint zászlóanya vesz részt. A miniszter megjelenik a szegedi kereskedelmi és iparkamara véleményező bizottságának ülésén is.

Mérnökök és Épitési vállalkozók forgalmi adókönyve az 500/942 P. M. rend. szerint, már kapható: MINERVA PAPIRHÁZ, Andrássy-ut 3.

— *(SZÁZTIZ PERC KÖNNYÜ ZENE A RÁDIÓBAN.) A rádió egyik legkedveltebb műsorszáma a „Könnyü zene, könnyü percek" cimü nagy egyveleg, amelyben szünet nélkül peregnek a legszebb, legkedveltebb, legdallamosabb zeneszámok a népszerü operaáriától a magyar nótán át a film- és tánczenéig. Legközelebb vasárnap, november 8-án, 17 órakor ad a Rádió Budapest I. műsorán könnyü zenét, könnyü perceket. A nagy zenés egyveleg magánénekesei Osváth Julia, Sárdy János, Kelly Anna, Tölgyessy Julia, Szántó Gyula és Kazal László lesznek. A Magyar Revü tánczenekar és cigányzene szolgáltatják a kisérő zenét.*

— **(Gróf Apponyi Albertné emlékezete.)** A Szociális Testvérek Anyaházában november 5-én a megjelent illusztris vendégek jelenlétében Oberle Károlyné kegyeletes szavakkal méltatta a magyarrá lett nagyasszony nőmozgalmi, belföldi és külföldi viszonylatban a magyar hazáért való szolgálatát, nemes, előkelő lelkének áldozatait. Majd hozzáfüzve, Slachta Margit főnöknő kifejtette, mennyire méltó élettársa volt a nagyasszony a nagy eszményi államférfinak, a magyar nemzet büszkeségének, gróf Apponyi Albertnek.

— **(Németbirodalmi biztositási kérdések a magyar biztositási élet tükrében.)** A Magyar Biztositástudományi Társulat és a Biztositó Intézetek Országos Szövetsége csütörtökön rendezett együttes ülésén tartotta meg *Gebhardt* Domonkos, a BIOSz elnöke előadását németországi tanulmányutjáról. Az előadó ismertette a németbirodalmi biztositási oktatás rendszerét, majd sikra szállt a német Biztositás Tudományi Intézetek mintájára a József Nádor müegyetem közgazdaságtudományi kara mellett létesitendő biztositástudományi intézet felállitásáért. Majd ismertette a német biztositás-gazdaságpolitikai hasonló csucsszerv létesitését Magyarországon. Ezt is kivánatosnak tartja azzal a változtatással, hogy az elnök személye az intézetektől független gyakorlati biztositási szakember legyen. A továbbiak során vázolta a német nyilvánosjogu intézetek fejlődését és működését. Elismerőleg nyilatkozott a német biztositási kultura terjesztésében elért eredményekről. Felsorolta a jelenlegi magyar magánbiztositási intézmény fenntartását indokoló érveit. A szakértőkből álló előkelő közönség nagy érdeklődéssel hallgatta **Gebhardt Domonkos értékes fejtegetését.**

SPORT

VÁLOGATOTT LEVENTÉK BIRKÓZÓ VIADALA

A magyar birkózósport utánpótlás kérdésének egyik határállomása lesz az a nagyszabásu birkózó viadal, amelyet a Magyar Birkózó Szövetség rendez december 18-án és 19-én a Levente-egyesületek Országos Központja felkérésére. Ezen a viadalon az ország valamennyi leventehadtest válogatott levente válogatott birkózója elindul, hogy bizonyságot tegyen fejlettségéről, vizsgázzon abból, hogy méltó utóda kiván lenni az élgárda versenyző sorának. Hét sulycsoportban mérkőznek a levente válogatottak és az ő küzdelmük a magyar birkósport egyik legérdekesebb, legizgalmasabb viadala lesz. A versenyen csak azok az iskolai és iskolánkivüli leventék vehetnek részt, akik orvosi vizsgálat alapján alkalmasak a részvételre, akik ifjusági versenyen első vagy második helyezést nem értek el, vagy ifjusági bajnokságban nem győztek. A levente birkózó bajnokságon az I—IX. hadtest, valamint Budapest székesfőváros sulycsoportonként 1—1 versenyzőt állit ki, tehát 70 levente viv majd nagy harcot egyrészt az egyéni győzelemért, másrészt hadteste elsőségéért. A bajnoki küzdelmet megelőzően az egyes hadtestek válogató versenyeket rendeznek, ennek eredményei alapján válogatják ki azt a 7—7 versenyzőt, akik a hadtest szineit Budapesten a Nemzeti Sportcsarnokban tartandó döntő vetélkedésekben képviselik.

ÉLCSAPATAINK IDEGENBEN JÁTSSZÁK MÉRKŐZÉSEIKET

A vasárnapi, tizenegyedik forduló érdekessége: az élcsapatok idegenben játsszák le bajnoki mérkőzéseiket. A Nagyváradi AC Ujpesten, a Vasas Kispesten, a Szolnok Ujvidéken, a Ferencváros a Latorca-utcában. a Csepel Kolozsvárott vendégszerepel. Mind az öt mérkőzés erős küzdelmet igér. A lilafehérek bár nincsenek a legjobb formában, a nagyváradi tizenegy még sem mehet biztosra. Teljes tudásukkal kell küzdeniök a győzelemért. A Vasasnak sértetlenül kell keresztül haladnia a kispesti sárkánybarlangon. ha továbbra is a második hely őrzője kiván lenni. Szolnoknak Ujvidéken kemény diót kell feltörnie, hogy a két pontot hazavigye. A zöld-fehéreknek nincs könnyü dolguk a Latorca-utcában az Elektromos ellen. A két pontért meg kell küzdeniök. Nehéz akadály előtt áll a Csepel. A Kolozsvári AC otthon fogadja vendégként, ott pedig erős ellenfél szokott lenni. A Törekvés—Haladás nyilt esélyü mérkőzés. Salgótarjánban az Észak rangadója dől el. A Sal. BTC ütközik meg a DiMÁVAG-gal. Nehéz a győztest megjósolni. Szegeden a Gamma csak formajavulással győzhet.

TORNÁSZVERSENYEK KOLOZSVÁROTT

A *Mátyás Kupa* második torna viadalát november 14-én és 15-én *Kolozsvárott* rendezik. Az elmult évben a *VII. ker. LE csapata* szerezte meg a vándordij első védelmét. Az idei összecsapás iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik, mert 13 csapat jelentette be indulási szándékát és küzdeni akar e pompás vándordij győzelméért. A csapatok névsora a következő: *VII. ker. LE* (2 csapat), *Postás* (2 csapat), *BBTE, FVSK, TFSE, DEAC, DTE, WMTK, MVSC. Kolozsvári Villamos Művek, Kolozsvári KSE.* Ugyanekkor rendezik *Erdély tornász bajnoki viadalát is férfi és női ifjusági, valamint felnőtt számokban.*

△ **Dr. Lator Géza lett a Magyar Országos Jégkorongozó Szövetség elnöke.** A jégkorongozó egyesületek a BKE nagytermeiben tartották alakuló közgyülésüket. A választások során a szövetség első elnöke dr. *Lator* Géza lett. A tisztikar tagjai: ü. v. alelnök: *Kertész* János, társelnök: vitéz *Szánthay* László, elnökségi tagok: *Mailinger* Béla, *Minder* Frigyes, dr. *Somodi* István. *Titkár:* dr. *Margó* György.

Vasárnapi sportprogram

LABDARUGÁS:

Elektromos—Ferencváros, Latorca-utca, Szőke II.; Törekvés—Haladás, Bihari-ut, Deák J.; Ujpest—Nagyváradi AC, Ujpest, Lantos; Kispest—Vasas, Kispest, K. Nagy P.; Sal.BTC—DiMÁVAG, Salgótarján, dr. Horváth; Kolozsvári AC—Csepel, Kolozsvár, Szigethy J.; Szeged—Gamma, Szeged, Harangozó; Ujvidéki AC—Szolnok, Ujvidék, Vass A. A mérkőzések d. u. 2 órakor kezdődnek.

ATLÉTIKA:

AMOTE d. e. 10 óra, országuti verseny.

SULYEMELÉS:

A Detektiv AC sulyemelő válogatott versenye, délután 5 óra.

ASZTALI TENISZ:

MOVE Ujpesti TSE országos versenye, egész nap, ujpesti MOVE székház.

BIRKÓZÁS:

VI. ker. LE országos ifjusági versenye. WMTK országos II. o. versenye Csepelen.

HIVATÁSOS BIRKÓZÁS:

Bajnoki viadal, fél 7, Nemzeti Sportcsarnok.

TORNA:

Budapest—Debrecen városközi viadal, délelőtt fél 10, BBTE Pasaréti-uti tornacsarnok.

ÖKÖLVIVÁS:

Ökölvivó szövetségi dij, Nemzeti Sportcsarnok, d. e. 11 óra, IV. hdt.—VI. hdt.

CÉLLÖVÉSZET:

[illegible] összműködő pisztolyversenye.

NEMZETI GAZDASÁG

Ujfajta digózó géppel javitják a szikes talajokat

A szikes talajoknak a termelésből való kiesése tetemes kárt okoz mezőgazdasági termelésünknek. Különösen az ország tiszántuli részein vannak kiterjedtebb, mészben szegény, kilugozott szikesek, amelyeknek megmüvelése igen nehéz, terméshozamuk pedig rendkivül csekély. A szikes talajok megjavitásának kérdése régóta foglalkoztatja szakembereinket. *Tessedik* Sámuel, a mezőgazdaság fejlesztésének, az intenziv termelésnek üttörője volt az első, aki a szikes talajok jellemző tulajdonságait kutatta és a *szikjavitás tizenhét féle módjával kisérletezett és ezek közül nyolc módszert irásba is foglalt.* Kisérleteire annakidején a külföld szakemberei is felfigyeltek. Különösen sikeres volt az ugynevezett *digózis,* amellyel maga 32 holdat tett termővé Szarvas területén. Szikjavitási módszerét azután folytatták és ha eljárása nem is vált általánossá, mégis példát mutatott arra, hogy ezt a terméketlennek látszó, birkalegelőnek is alig alkalmas területet termőképessé lehet tenni.

Az elmult évtizedekben többször is felvetődött a szikesek nagyobb mérvü javitásának terve. A földmivelésügyi minisztérium felismervén a szikesek javitásának nemzetgazdasági jelentőségét, 1928-ban az állandó Központi Talajjavitó Bizottság javaslatára *nagyobb arányu talajjavitási akciót inditott,* amely a mészben szegény, kötött szikes szántóföldeknek *mészkőporral* történő javitását tüzte ki célul. De támogatta a szikjavitásnak másik módját az ugynevezett *digózást* is, amelynek az a lényege, hogy a szikes talajt jóminőségü mésztartalmu, sárga földdel teritik be. Erre a célra a földmivelésügyi minisztérium akciója kotrógépet is beállitott, amellyel a sárgaföld kitermelése olcsóbban és gyorsabban végezhető a kézierővel történő kiásásnál. Az állami sziktalajjavitási akcióban ezernél több birtokos vett részt és több mint 20 ezer vagonnyi mészanyaggal, illetve szénsavas mészkőporral *mintegy 30 ezer holdat meszeztek be.* A növények vetésterületének arányos figyelembevételével a terméstöbblet *átlagban több mint 20 százalékos volt.* Az állami sziktalajjavitási akció azonban rendkivül eredményes működése ellenére a bekövetkezett gazdasági válság miatt 1933-ban tevékenységét beszüntette. *Négy évvel ezelőtt indultak meg ujból* az állami kedvezmények nyujtásával biztositott talajjavitási munkálatok, amelyek egy német cég érdeklődését is felkeltették. Németországban ugyanis hosszu kisérletekkel egy *Rathjens* nevü vállalkozó olyan gépet épitett gyárában, amely a *digózás munkáját motorikus erővel egy munkamenetben végzi,* tehát nemcsak kiássa a talajból az ugynevezett sárgaföldet, hanem a szikes talaj felszinén szét is szórja. Ennek a gépnek rendkivüli előnye, hogy *télennyáron, nappal és éjjel egyfolytában tud dolgozni és napjában egy kat. holdat tud földdel beteriteni.*

Ezt a gépet, amely a mult év őszén érkezett Magyarországra most mutatta be a meghivott magyar és német szakembereknek a Középeurópai Gazdasági Bizottság magyar csoportja *üzemben,* a sziktalajjavitás klasszikus földjén, Békés megyében, még pedig *Füzesgyarmat* határában, vitéz *Márki* Barna alispán szikes földjén. A bemutatón *Freiherr von Wilmowsky,* a Középeurópai Gazdasági Bizottság elnöke és a Krupp Művek felügyelőbizottságának elnöke és társtulajdonosa, továbbá dr. *Woermann,* a hallei egyetem tanára és dr. *Rajthjens,* a gép előállitója ismertették azokat az eredményeket, amelyeket a géppel a németországi szikes talajokon elértek, majd gróf *Teleki* Mihály titkos tanácsos, ny. földmivelésügyi miniszter, vitéz *Zsilinszky* Gábor vezérigazgató és vitéz *Surányi-Unger* Tivadar egyetemi tanár vázolták a magyarországi szikjavitás eddigi eredményeit és módozatait.

A Németországból ideszállitott gép 70 tonna sulyu. Legfontosabb része egy 5 méter hosszu cső. Ebben a csőben egy csiga mozog, mely négy méter mélységre, vagy szükség szerint ennél kevesebbre állitható és innen hozza fel a meszes, talajnemesitésre alkalmas földet. A csigából kiemelt termékeny márgaföld a szórószerkezetre jut, amely azután mindkét oldalra 10 méternyi távolságra egyenletesen szórja szét a felszinre felhozott talajt. Mialatt ez a munka történik a gép hernyótalpakon mozog előre, percenként 1.80 2 méter gyorsasággal. A szükségessé váló valamennyi munkamenetet, — még pedig a kiásást, felrakást, továbbszállitást, lerakást kiszórást, egyenletes szétteritést és az árok beásását tehát *egyszerre és a kézi erőnél sokkal gyorsabban végzi el.* A cső mélysége 4 méterig szabadon állitható, tehát mindig a javitási célokra legalkalmasabb réteget hozhatja felszinre. Minden megtett méter után a gép körülbelül 1 köbméter sárgaföldet hoz fel. A szétszórás távolsága szabályozható annak megfelelően, hogy milyen vastag réteg látszik szükségesnek a szikes talaj boritására. Természetesen rendkivül fontos, hogy a felszinre hozott sárgaföld a szántótalajjal jól összekeveredjék. A siker érdekében a gép munkáját alapos trágyázással szántásnak kell követnie.

A munka megkezdése előtt a magyar szakértők állapitották meg, hogy mely területek alkalmasak a javitásra és hogy milyen mélységben fekszik a meszesréteg. Ennek megfelelően az óriás gép szerkezetét *a magyar talajnak megfelelően átalakitották,* ugy hogy az most *már a magyar talajra is alkalmas.* A Középeurópai Gazdasági Bizottság magyar csoportját elismerés illeti, hogy módját tudta ejteni a géppel való kisérletezésnek, mert ezzel uj lehetőségeket is nyitott a magyarországi bonifikációnak.

Befejezéshez közeledik a vetés

A közellátás vidéki szerveinek jelentéséből megállapitható, hogy a magyar gazda töretlen munkakedvvel dolgozik, munkája talán még nehezebb az időjárási viszonyokat tekintve mint máskor. Ismeretes, hogy a hosszu nyári szárazság után az első őszi esővel országszerte megkezdődtek az őszi vetések. Az október első napjaiban megkezdődött őszi vetés az ország minden részén befejezéshez közeledik. A jelentések szerint *az őszi vetésterület mindenütt eléri, de sok helyen meg is haladja az elmult év őszi vetésterület nagyságát.* Különösen figyelemreméltó, hogy a kisbirtokosok pontosan megtartották a szokott vetésterületet s a legtöbb helyen növekedett a kisbirtokos kezén lévő területek őszi vetése, az elmult évekével szemben. *Nagyon kevés helyen fordul elő vetésterületcsökkenés, ez azonban az olajosnövények termelésével függ össze,* mivel a legtöbb helyen az *őszi vetésterületből is áldozni kellene valamit az olajosnövényeknek,* hogy a vetésforgóban eltolódás ne következzék be. Azt is meg lehet állapitani, hogy a kisgazdaföldeken nemcsak hogy őszi vetésterületcsökkenés nem állott be, hanem a *bevetett területeket igen gondosan müvelték el.* Vetés idején helyenkint még száraz és rögös volt a föld, azonban addig törték a gazdák a vetésterület földjét, amig egészent kifogástalan nem lett.

A kisgazdák többtermelésre való törekvését bizonyitja az a körülmény is, hogy *a legtöbb vidéken soha nem látott mértékben igényeltek műtrágyát.* Olyan vidékeken is tettek lépéseket műtrágya beszerzésére, ahol eddig idegenkedtek műtrágyák használatától.

A magyar kisgazdatársadalom többtermelésre irányuló egységes törekvése mély felelősségtudatot árul el s világosan látszik, hogy a kisgazdatársadalom soraiban megértésre találtak azok a felhivások, amelyek az őszi gabona termelésének fokozására biztatták a gazdatársadalmat. Megállapitható ugyanis, hogy a magyar kisgazdák *már akkor kezdték előkészíteni őszi vetésterületüket, amikor még nem jelent meg az a rendelet, amely az őszi vetésterület szaporodásának minden holdja után 10 pengő termelési jutalmat helyez kilátásba.* A társadalom minden rétege bizonyára megnyugvással fogja tudomásul venni a magyar kisgazdatársadalomnak a többtermelésre irányuló lelkes és hazafias törekvéseit.

Meg kell állapitani: az is ösztönzően hatott a kisgazdatársadalomra, hogy az uj terménybeszolgáltatási rendelet alapján mindenki tisztában lehet azokkal a feladatokkal, amiket a közösség kiván tőle, tudja, hogy mindenféle zaklatástól mentesül, ha ennek eleget tesz. A magyar parasztság megérti az uj idők szavát s tudja, hogy áldozatos munkáját az uj Európa érdekében mindenütt méltányolni fogják.

ORSZÁGOS VÁSÁROK. November 10-én, kedden: Bajmok, Barkaszó, Bátorkeszi, Budapest, Dunaszerdahely, Kovásznok, Munkács, Nagyberezna, Ógyalla, Sajkásszentiván, Sármelék, Szenttamás, Vasvár, Zalaegerszeg. — **November 11-én, szerdán:** Ajka, Alberti, Alsóverecke, Budapest, Bükkösd, Csorna, Györszentmárton, Gyulakeszi, Keszthely, Kisterenye, Kovászna, Körmend, Nagymagyar, Nagyszakácsi, Petrőc, Rimaszombat, Toponár, Tótszentmárton, Zalaszentgrót. — **November 12-én, csütörtökön:** Bátos, Budapest, Devecser, Diósgyőr Gyoma, Hajdudorog, Keszthely, Királyhelmec, Kisbér, Lajoskomárom, Mezőkövesd, Nyirbátor, Püspökladány. — **November 13-án, pénteken:** Abaujszina, Aszód, Bátos, Budapest, Gyoma, Királyháza, Kisterenye, Makó. — **November 14-én, szombaton:** Bátos, Budapest, Cibakháza, Gyoma, Ipolyszalka, Makó, Páli, Perkáta, Szegvár, Tasnád. — **November 15-én, vasárnap:** Jánosháza, Nagyrákos, Szabadszállás, Szegvár, Ujverbász. — **November 16-án, hétfőn:** Bezdán, Érsekujvár, Fegyvernek, Felsőbalog, Gyöngyös, Hajdúböszörmény, Halászi, Harasztkerék, Horgos, Jászladány, Kocsér, Kóka, Lovászpatona, Lelesz, Lőrinci, Mátészalka, Nagyatád, Nagybánya, Nógrád, Ózd, Pölöske, Rimaszécs, Romhány, Sárbogárd, Solt, Sopron, Szank, Szekszárd, Szegvár, Szigetvár, Tápiószecső, Tarackőz, Tiszaszentimre. (Változások előfordulhatnak.)

Dunántuli **nagyvállalat keres** magas- és alacsonyfeszültségü technikában teljesen képzett, önállóan dolgozni tudó

elektromestert

kapcsolótábla és elektromos berendezések kezelésére. Ajánlatokat a teljes életleirás és fizetési igény megjelölésével **„Trafo"** jeligére **Arató** hirdetőirodába, Erzsébet-körut 14.

A Vetőmagkiviteli fejlődése. A Magyar Vetőmagkiviteli R. T. most tartotta rendes évi közgyülését, amelyen az elmult esztendő fontos gazdasági eseményeit ismertette az igazgatóság és a vállalat örvendetes fejlődéséről számolt be az elmult év háboru okozta nehézségei ellenére is. A közgyülésen az elnök bejelentette, hogy kiváló munkásságuk elismeréseként *Hállay* József cégvezetőt és *Doffek* János cégvezető főkönyvelőt helyettes igazgatókká és *Sitkéri* Lajos főtisztviselőt a vállalat cégvezetőjévé nevezték ki.

Mezőgazdasági gépkezelőtanfolyamot rendez az OMGE. Az OMGE november 30-ikai kezdettel 20 napos mezőgazdasági gépkezelőtanfolyamot rendez Budapesten az Állami Felsőipariskolában. Jelentkezni levélben lehet november 20-ig okmányok csatolása nélkül az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) 15 pengő beiratási és tandij egyidejü beküldésével. Aki 50%-os vasuti kedvezményt kiván igénybevenni, az igazolványra még 1 pengőt küldjön be és közölje az indulási állomást. A tanfolyamra 18 évnél fiatalabbak nem vehetők fel.

Gabona és termény

A terménytőzsdén a magfélék iránt élénk volt a kereslet, s mivel a kinálat javult, a forgalom is valamivel élénkebb volt, mint az utóbbi napokban. A kerti vetemények forgalma jelentősebb volt, s különösen karottából és kalarábéból kelt el több nagyobb tétel.

A terménypiac kötései: Lóheremag arankamentes 150 q 230, bíborheremag 105 q 150, sárgarépamag 40 q 775, őszibors ó 3 q 60.20, pannonbükköny 9 q 5.20, gomborkamag 3 q 65, hullott alma 100 q 49, karotta 300 q 17.50, 300 q. 400 q 17.25, kalarábé 100 q 16, 200 q 17, sütőtök 100 q 20 pengő mázsánként.

Érték és pénz

Az értéktőzsdén a forgalom vontatottan indult és később sem élénkült meg az üzleti tevékenység, ugy hogy a tőzsdeidő folyamán mindössze 14 részvényben történt kötés. Az irányzat tartott volt és csak egyes értékpapiroknál mutatkozott a tőzsdeidő vége felé élénkebb érdeklődés nyomán kisebb áremelkedés. A fixkamatozásu értékpapirok piacán szintén csekély volt a forgalom.

Az értékpapirpiac árfolyamai

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	309.—	—	309.—
Hitelbank	93.—	93	93.—
Leszámitoló	63.—	—	63.—
Keresk. Bank	140.—	141	141.—
Pesti Hazai	113.—	113	113.—
Első M. Bizt.	1325.—	—	1325.—
Első Bp. Gőzm.	31.5	—	31.5
Királymalom	25.—	—	25.—
Bauxit	490.—	490	490.—
Beocsini	35.—	—	35.—
Kohó	37.—	—	36.5
Magnezit	630.—	—	640.—
Aszfalt	—	14.5	14.5
Kőszén	954.—	958—950	952.—
Kerámia	—	—	54.—
Nagybátonyi	52.5	—	53.5
Salgó	75.4	75	75.—
Urikányi	43.5	—	43.5
Fővárosi	11.—	—	11.—
Rigler	176.—	—	176.—
Fegyver	155.—	—	155.—
Ganz	57.75	58.75	58.25
Acél	186.—	—	186.—
Rima	210.—	210	211.—
OFA	—	30	30.—
Trust	90.—	—	90.—
Ausztria	85.—	80	80.—
Délcukor	168.—	—	168.—
Magyar Cukor	211.—	214	213.—
Dreher-Haggen.	364.—	363	362.5
Izzó	—	—	345.—
Goldberger	110.—	—	110.—
Szegedi kender	185.—	—	185.—
Chinoin	—	—	46.—
Gumi	90.—	—	88.—
Telefon	23.5	—	24.—
Erdélyi nyk5tv.	98.5	98.5	98.5
Főv. kölcs. 1927.	—	116	116.—
Népszöv. f. k.	79.—	80	79.5
Kényszerkölcs.	77.5	77.5	77.5
Belv. Takp. f. zl.	136.—	133—133.5	133.—
Pesti Hazai d. zl.	—	118.5	118.5

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai

Devizák: Amsterdam 180.07½—181.40, Athén 2.21—2.24, Belgrád 6.73½—6.83 és fél, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.83, Istanbul 268.685—270.665, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32.00—32.24, Milánó 17.66—17.8864, Oszló 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.73½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—6.93, Zágráb 6.79—6.83. — Valuták: Szlovák korona (20 koronánál kisebb cimletek) 11.45—11.75, leu (csak 1000 leu és kisebb cimlet) 1.95—2.05, lira (csak 10 lirás és kisebb cimlet) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 korona és kisebb cimlet) 81.20—82.78.

MEGHÍVÓ

LOUISE MCCAGG

SZOBRÁSZMŰVÉSZ /NEW YORK/ MUNKÁINAK EGY NAPOS BEMUTATÓJÁRA

1991 SZEPTEMBER 10. 20 óra.

A megnyitón Böröcz András és Révész László László műsora:
Geller /21 órakor/
közreműködik Roskó Gábor

Óbudai Társaskör Galéria
Bp. III. Kiskorona / volt Magyar Lajos/ u. 7.

MACCAGG, Louise

Macciolinus Ulysses Romanus
Ars Una, 1924. I. 354. l.

A pozsonyi várkápolna festőjéről

Az Archaeologiai Értesítő 1892. évfolyamában (330—335. l.) dr. *Illéssy* János és 1894. évfolyamában (143—148. l.) *Bisenius* Antal a pozsonyi várkápolna festésének (1563—1588) történetével foglalkozván, előbbi megemlíti, hogy miután a kápolna kifestésével megbizott *Julius Licinius* festő abbahagyta munkáját, 1570 junius havában *Macciolinus Ulysses Romanus* kapott megbizást a munka folytatására. Az általa közölt okiratokban csupán *Ulysses Romanus* néven szerepel s — mint jegyzet alatt említi — a fenti teljes nevét csak *egyszer* találta feljegyezve a „Benignae Resolutiones" betűsoros mutatójában. Az alábbi, a pozsonyi kamara részére kiállított nyugta (Nemzeti Múzeum levéltára: Törzsanyag) igazolja a név helyességét. Maga a festő egyszerűen *Ulisse Macciolinit*nek írja magát.

„Ego Ulisses Romanus, Pictor etc.: Recognosco praesentibus literis meis, Quod ego, iuxta mandatum Serenissimi Principis domini Caroli Archiducis Austriae, pro rebus ac materia per me annotata, ad picturam oratorii Sacelli suae Maiestatis in Arce Posoniensi necessaria, accepi ab Egregio domino Ladislao Mossoczy Perceptore proventuum Camerae Hungaricae Sacrae Caesareae Maiestatis, florenos quinque hungaricos. Super quibus memoratum dominum Perceptorem reddo quietum, et expeditum, harum mearum vigore, ac testimonio literarum mediante. Actum Posonii vigesima octava die Mensis Septembris, Anno domini Millesimo, Quingentesimo Septuagesimo. Ulisse Macciolini manu propria. Quinque florinos ungaricos accepi. Andreas Wiemer Contrafaga. m. p."

Közli: *dr. Czobor Alfréd*

Nürnberg (16. Jahrh.):
Entführung Europas
(Blei)
Sammlung Wittmann

Macciolini, Ulisse
festő -

Magyar grafikai kiállítás Zürichben

A „Magyar Rézkarcolóművészek Egyesülete“ az Orell Füssli-cég meghivására grafikai kiállítást rendezett Zürichben. Az egyesületi tagokon kivül egynehány jeles mesterünk és a „Magyar Műkiadó“ fiatal, tehetséges művészgárdája vett részt a kiállításon.

Az anyag (körülbelül 400 mű) a legelőkelőbb miliőben került bemutatásra. A rendelkezésre álló 6 terem kiváló izléssel és műérzéssel van a grafika befogadására előkészítve. A falak vörös és fekete bársonnyal vannak bevonva és a lapokat a műkereskedő cég a saját antik aranykereteibe foglalta. A jól világított, alacsony mennyezetű, szobanagyságú helyiségekben két-három tenyérnyi térközre voltak a képek felakasztva és igy minden egyes mű magára vonta a néző figyelmét.

A vendéglátó zürichi cég mindent elkövetett, hogy a magyar művészek művei a legszebb keretben kerüljenek bemutatásra.

A megnyitás napján az előkelő meghivott közönség, amatőrök, gyűjtők és múzeumi igazgatók nagy elragadtatással nyilatkoztak a magyar grafika nivójáról. A napilapok hosszú cikkekben számoltak be a tárlatról és a svájciaknál igen ritkán előforduló meleg rajongással irtak.

Nagy elismeréssel nyilatkoztak Olgyai tanárról, akinek tanitása és vezetése alatt nőttek fel a fiatal grafikusok. Az ő érdeme, hogy mindenki oly biztosan kezeli a legkülönfélébb tehnikákat és mindenkinek megmaradt a saját egyénisége, mely az iskola dacára szabadon fejlődhetett.

Nagyon tetszettek Aba Novák, Divéky, Berón Gyula, Kmetty János, Komjáti, Lenárd, Rudnay, Varga Nándor, Simkovits, Szőnyi és Zádor rézkarcai, amelyekből már az első napon igen sok elkelt.

A „Züricher Zeitung“, a „Tages Anzeiger“ hosszú tárcacikkben foglalkozik a tárlattal és kiemeli, hogy a lezajlott francia és angol grafikai kiállítás után valóságos „esemény“ a fiatalos erőtől duzzadó magyar kollekció bemutatása, „ahol minden szentimentalizmus és minden dekadencia hiányzik, de minden művésznek megvan a saját határozott mondanivalója, amelyet a saját erős egyéni stílusával bátran ad elő“.

Különös és rendkivül érdekes, hogy a magyar

mecenás nemes áldozatkészségének köszönhető, hogy ezt a tervét a múzeum most megvalósíthatta. Schmidt Miksa, a hirneves butorgyáros és lakberendező, aki mindig meleg érdeklődéssel kisérte az Iparművészeti Múzeum kulturális törekvéseit, az Egger-gyűjtemény kiállítására szolgáló helyiséget saját költségén a megfelelő falburkolatokkal és stucco-diszitményekkel berendezte. Schmidt Miksa közismert kitünő izlésének köszönhetjük, hogy a múzeum Egger-szobájában egy minden tekintetben elsőrendű gyűjtemény a hozzá méltó keretben nyert elhelyezést.

Egger Henrik nem gyűjtött valamely előre meghatározott rendszer szerint, hanem az egyetlen szempont, mely őt a gyűjtésben vezérelte s amelytől nem tágitott, a minőség volt. Kizárólag elsőrendű és kifogástalan fenntartású műtárgyak iránt érdeklődött; ebben leli magyarázatát hátrahagyott gyűjteményének aránylag csekély darabszáma. Az 57 darabból álló gyűjtemény műtárgyai három csoportra oszlanak: ötvöstárgyak, bronzok és bútorok. Az ötvöstárgyak közt első helyen említendő egy páratlan szépségű rokoko aranykehely. Rendkivül értékesek a reneszánsz ötvösművek és ékszerek, melyek közt kilenc darab magyar eredetű. A bronzok túlnyomólag olaszok és a reneszánsz idejéből származnak, igen figyelemreméltóak ezek közt — mert nagyon ritkák — a reneszánsz állat-alakok. A kizárólag francia eredetű bútorok elsőrendű minőséget képviselnek. Ehhez a három csoporthoz azonban még néhány jelentékeny darab csatlakozik, mint Báthory Istvánnak 1586-os évszámmal jelzett szines viaszból mintázott arcképe, továbbá egy 18. századi francia ú. n. Savonnerie-szőnyeg és két 16. századi svájci üvegfestmény.

Reméljük, hogy az Egger-szoba útmutatója lesz gyűjtőinknek és műbarátainknak a hazai múzeumok támogatása tekintetében. *Layer Károly*

A 19—20. század magyar grafikája (a Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának kiállitása)

Amint egész ábrázoló művészetünk, a magyar grafika is, a mult századi nemzeti reneszánsz ajándéka. Az európai grafika nagy virágzásait, az 1500 és az 1650 körülit, mi bizony — akkor már nyakig merülten a keleti hódító elleni védekezésbe — karddal kezünkben, szépen lekéstünk, noha a legelső grafikus zseni, Dürer, a mi fajtánkból szakadt nyugatra. Művészet számba menő grafikánk nincs is tulajdonkép a nyolcvanas évekig. A török hódoltság idejének csinos könyvdiszitményei és a 19. század első felének kőrerajzolt vagy acélbavésett hűséges képmásai — ha általánosságban minden habozás nélkül oda is sorozzák őket — csak bizonyos fentartással tartozik a grafikai művészet körébe. Amikor odakünn a modern grafika mesterei: Goya, Daumier, Méryon és társai alkottak, nekünk szerényen be kellett érnünk a mi kedves biedermeiereinkkel: a Melegh Gáborokkal, Barabásokkal, Marastoni Józsefekkel, — amíg a daguerreotip háttérbe nem szorította ezeket. Utá-

nuk kb. kétévtizedes pauza. S csak azután jön *Rauscher Lajos*, kinek talán túljózan, de tárgybamélyülten, ízléssel és bámulatos tehnikai készültséggel rajzolt karcai méltóan vezetik be a jelenkor magyar grafikáját, melynek kitermelésében azonban rajta kivül jelentékeny rész jut *Olgyai Viktor* nagy pedagógiai rátermettségének és húszévnyi csüggedetlen, szinte apostoli tevékenységének, mellyel sikerült neki a mai fiatalságot, munkailag tökéletesen felkészítve, a grafikai művészetek legnemesebb hagyományainak kerékvágásába terelni. — Közbeesik, a hazai folyamattól függetlenül, *Rippl-Rónai* közvetlen a francia neoimpresszionizmushoz zárkozó párisi litográfiai termelése (1900 előtt).

Erről a vázlatosan előadott evolucióról oktat ki bennünket — dr. Hoffmann Edith gondos, avatott rendezésében — a Szépművészeti Múzeum június havában megnyilt kiállítása. A bemutatott sorozat (203 lap) időrendben egy még valójában 18. századi klasszicista metszővel, Czetter Sámullel kezdődik. Az ő korrekt, pontozómodorban csinált portrémetszete (Rhédei Lajos) után következik és igénytelen dilettantizmusában is szivünket simogatja a magyar irodalom ifjan letünt romantikus vezérének, Kisfaludy Károlynak kisméretű sajátkezű tájkarca. Hasonló meglepetés, de művészetileg abszolút jelentéktelen, Jókai Mór diákkori kőrajza (Tóth Ferenc arcképe). Tehnikai ritkaság e korból Melegh Gábor hidegtűvel készített tanúlmánylapja, viszont művészetileg értékes ugyane festőnk Schwarzenberg József herceget ábrázoló kőrajza; hasonlókép Marastoni József Jankó Jánost feltüntető litográfiája. Műtörténeti kuriózum Munkácsy Mihály „Konyhában" című befejezetlen rézkarca (ha csakugyan saját kezeműve). Morelli Gusztáv Keleti tájképe után készített fametszete a fotomechanikai eljárások előtti műreprodukálás bravúrja, de semmi egyéb. Keleti Gusztáv eredeti rézkarca (Erdei út) ellenben nemcsak munkailag kitűnő, hanem intuitív frisseségével is megkap. Doby Jenő Benczúr utáni id. Andrássy Gyulája a XIV. Lajos korabeli francia arcképmetszet hangulatába akar bennünket visszavezetni. Rauscher Lajos hazai és külföldi motívumokat mindig üdén, frissen feldolgozó táj- és építészeti karcaiból egész kollekció gyönyörködtet. Némelyik a róla elnevezett sajátos, aquatintaszerű, a fényképtónus lágyságára és melegségére emlékeztető tehnikával (Régi kapu Rothenburgban, Besztercebánya, Szélaknai ház stb.). Olgyai Viktor lapjai (kőrajzok és rézkarcok) sajnos nem adekvát kifejezői az ő tanítói jelentőségének. Közben nevek (Bálint Benedek, Gyenis János, Papp Lajos, Michalek Lajos), melyeket alig vagy egyáltalán nem ismerünk vagy már kikoptak az emlékünkből (mint Faragó József, Chabada Béla, Józsa Károly, Pravotinszky Lajos, Wellmann Róbert, Zichy István). Örvendetes, hogy a művész ajándékából Rippl-Rónai párisi korszakában keletkezett teljesértékűen európai grafikája a múzeum birtokába jutott. Különösen szépek a sárga, kék, zöld és fehér foltokban komponált „Falusi ünnep", a G. Rodenbach „Les Vierges" című művéhez készült, enyhén szentimentális, szines könyomatu sorozat és a nyugodtan hullámzó vonalakkal rajzolt „Iparos család vasárnap" c. szürke litográfia. Az ő harminc év előtti fiatalsága még ma is harmatosan ragyog a legújabb generáció képviselői között, akiknek csoportjából a kiállítás szintén sokakat felsorakoztat (Czóbel, Tihanyi, Uitz, Kmetty, Ferenczy Valér, Szőnyi, Istókovits, Walleshausen, Patkó, Aba-Novák stb.)

P. K.

ADATOK

A pozsonyi várkápolna festőjéről

Az Archaeologiai Értesítő 1892. évfolyamában (330—335. l.) dr. *Illéssy* János és 1894. évfolyamában (143—148. l.) *Bisenius* Antal a pozsonyi várkápolna festésének (1563—1588) történetével foglalkozván, előbbi megemlíti, hogy miután a kápolna kifestésével megbizott *Julius Licinius* festő abbahagyta munkáját, 1570 junius havában *Macciolinus Ulysses Romanus* kapott megbizást a munka folytatására. Az általa közölt okiratokban csupán *Ulysses Romanus* néven szerepel s — mint jegyzet alatt említi — a fenti teljes nevét csak *egyszer* találta feljegyezve a „Benignae Resolutiones" betűsoros mutatójában. Az alábbi, a pozsonyi kamara részére kiállított nyugta (Nemzeti Múzeum levéltára: Törzsanyag) igazolja a név helyességét. Maga a festő egyszerűen *Ulisse Macciolini*-nek írja magát.

„Ego Ulisses Romanus, Pictor etc.: Recognosco praesentibus literis meis, Quod ego, iuxta mandatum Serenissimi Principis domini Caroli Archiducis Austriae, pro rebus ac materia per me annotata, ad picturam oratorii Sacelli suae Maiestatis in Arce Posoniensi necessaria, accepi ab Egregio domino Ladislao Mossoczy Perceptore proventuum Camerae Hungaricae Sacrae Caesareae Maiestatis, florenos quinque hungaricos. Super quibus memoratum dominum Perceptorem reddo quietum, et expeditum, harum mearum vigore, ac testimonio literarum mediante. Actum Posonii vigesima octava die Mensis Septembris, Anno domini Millesimo, Quingentesimo Septuagesimo. Ulisse Macciolini manu propria. Quinque florinos ungaricos accepi. Andreas Wiemer Contrafaga. m. p."

Közli: *dr. Czobor Alfréd*

MACEDO, *Giulio*, l. *Clovio*

[illegible] Kassa.

A kettős bástyákkal és k
hoz hidak csatlakoznak, az el
város épületei tünnek szemünk
kanyargó Hernath fl-on túl Mu
babérkoszorúvban:

CASCHAV

a lap hátán német nyomtatás o

Rm., mér. a vk. 10.
Wagner: Ottomanisch

140-95.

Mach Jakob

Zsupanek. T. 2543. III.

Ezen Grundriss Des neuzuerbauenden Königl Dreysigst Amts Gebaudes in Schuponeck feliratú lapon [illegible] a tervezett és az ország czimerével diszitett emeletes épület látképén kivül a Grundriss des Souterains, der Stallung und Wagen Schupfen, des Erdgeschosses és des obern Stoks des Haupt Gebäudes, valamint a Durchschnit des Wohngebäudes és der Stallung szemlélhető és magyarázó szövegének kezdete: No 1. Keller für den H. ober Dreysiger és befejezése 15. Haupt und Poden Stiegen. Jelzése alól jobbra: Gezeugneth
Jakob Mach
Caal. Maurer Pollier.

Tusrajz, mér. a vk. 47.5 : 70.1 cm.

Kövéres. T. 522.

E lapon a tervezett korcsma térrajza az egyes helyiségek megnevezésével és átmetszete szemlélhető, a hozzá tartozó mellékhelyiségek pedig kissé hátrább vannak. Felirata:

Grundriss und Profil von den Ararial Würthshaus zu
Köveresch
nebst der neu zuerbauenden Weinkamer, und S:v: Privet.

alól jobbra: Copirt J: Mach.
Caal Maurer

Szines rajz, mér. a vk. 34 : 50 cm.

Machala János

1937-ben gyöngyösi rajztanár

Rajzoktatás

1937.54-6.n

52.l.

l e r I s t v á n müegyetemi ny.r.
Krisztina körut 159 sz./ a Müemlékek
mult évi november hó 17, 18, és 19.-én
hivatalos utazásával kapcsolatos
/ pengő 50 fillért a 78881 számu

96.683/927 szám.

III. ü.o.

A Műemlékek Országos Bizottsága tek.

E l n ö k s é g é n e k

B u d a p e s t

Állatkerti-ut 1.

Tudomás végett másolatban kiadom.-

Budapest, 1928. évi január hó 11.-én

A miniszter rendeletéből:

Bónis

miniszteri tanácsos.

Machala József

tanítóképrőrűtéreti
vajztanító plolt

Ferk pzomfoisk vk

1939–41. 151 l.

címlapon található aranyliliomos díszítő motívumot s az e mellett levő két parányi díszítőmotívumot is. Az előzéklap nagy festett címere, a keresztrefeszített Krisztus ábrázolásával minden bizonnyal már Magyarországon készült, Oláh Miklós esztergomi érseksége idejében.

Ib lap (előzéklap) : Oláh Miklós címere (leírását lásd 234 lapon.).

IIa lap (címlap) : „PAVLO III. PONT. MAX. PONTIFICALE ROMANUM ..... Venetiis apvd Jvntas MDXLIIII." A címlap közepén egy nagyobb négyszögletű díszítőmotívum (45 × 45 mm) látható. Kék alapon háromágú arany liliom. Az alap arany arabeszkekkel s két arany virággal díszített. Tőle jobbra és balra egy-egy parányi aranymintás kék díszítőmotívum.

1a lap : A színezett lap fametszet keretdíszében alul középen, két angyal által tartott kicsiny Oláh címer van festve. Az ötszirmú virágok karminpiros színűek. A címer színezése megegyezik a lapkeretdíszítés színezésével.

261b lap : „Uenetijs apud heredes Luceantonij Junte Florentini anno 1543 mense Maio."

Brunet, Jacques—Charles : Manuel du Libraire . . Paris, 1863. V. 814. Frankfurter Bücherfreund 9. 1899—1900. 171. lap. N° 2211. Bohatta, Hanns : Katalog der Liturgischen Drucke des XV. und XVI. Jahrhunderts ... Wien, 1910. II. 23—24 lap. No. 368.

Dankó József : Történelmi, műirodalmi és oknánytári részletek az esztergomi főegyház kincsárából. Esztergom 1880. 21. lap és LIV. tábla. — Egyházm. Művészeti Lap. 1880. 373. l. — Könyvkiáll. Iml. 1882. 134. l. 5. sz. — Tört. főcsoport 10. l.

Machart Ferenc

Ilyen esetekben — bank, — hering, iróasztal és wertheimkassza egy kettőre eltünnek, akárcsak ezekben az öreg fókákban.

A kellő pillanatban pedig egy gyors vizalámerüléssel már el van intézve az egész ügy. Volt — nincs!

— De ugyan mit beszélünk itt össze-vissza? Mikor itt vannak a majmok. Ez a derüs, ismerős társaság! Menelaus atyafiaknak tartja őket.

Milyen furcsa! Minél kisebb az állat, — annál nagyobb ketrecben dédelgetik őket. Hiába, mégis csak igy van ez talán jól, hogy aki mulattat, bukfencezik, szépen elfogadja az alamizsnát és ha kell ráadásul még szemtelen is, — annak jár a legnagyobb ketrec és tisztesség az állati társadalomban.

Milyen ügyes ekvilibristák vannak ezek között a majmok között! Hogy hintáznak! Milyen lendülettel. Ugy vágálnak ide vagy amoda! Pontosan ahogy a közérdek — és a rendelkezésre álló sóskifli kivánja.

Milyen merészen és önzetlenül szedegetik el egymás elől a megropogtathatókat, — hogy odafönt az ág tetején, hűs magányban elfogyaszthassák azokat.

Alig tudunk elmenni a ketrectől és az álmélkodástól.

Pedig hol vannak még a zsiráf, a bivaly, a bölény, a tevék, a strucc, a viziló és az öreg elefánt.

Menelaus mindegyikéről tud valami kedves emberi hasonlatot, vagy vonatkozást.

A zsiráfról ő azt tartja, hogy az egy igen korrekt állat. Magasan hordja ugyan a fejét, de ép ez a ritkaság, ami rajta szép.

A bölényfajta már kiveszőben van.

Nem sikerült neki megkedvelni a kockacukrot és ép ezért, — hanyatló faj.

A különböző tevékre egyformán sokat raknak. Ők ennek az állatkerti társadalomnak becsületes, húzó szegényei.

Található belőlük sokfelé, — mindenfelé, — ez a fajta!

A struc, az már egészen más! Szükség esetén lenyeli az ezüstkanalat, miközben ismeretlen tettes ellen följelentést tesz a rendőrségnél, ugyanakkor azonban ő homokba dugja a fejét. Strucegyleti szavazásoknál gondosan ügyel, hogy merrefelé szavazzon.

Az öreg viziló, — mint tapasztalt egyén, — csak ritkán jön ki a vízből.

Különben is csak akkor, ha ösmerős hang hívja, és biztos üzletről van szó.

Az elefántot már nem kell bemutatni, mindenki ösmeri.

Mindig csak falaz, — ha akarja egylábon, kétlábon, — ahogy az illendőség kívánja. Föllebbvalói iránt engedelmes. Sohasem mulasztja el azonban, hogy önmagának is ne jusson.

Menelaus barátom azt állítja, hogy emez elefánt nem az állati társadalomba születik, — magas, — vezető állásra is feljuthat a létra fokain lassan előhaladva.

Ám ezzel már a kijárathoz is értünk. Sok mindenfélét pedig még nem is láttunk. Nem baj! szólal meg az én barátom.

Egy sétára elég ép ennyi!

Úgy is van alkalmunk elég — folytatni bármikor tanulmányainkat.

S ezzel máris a város felé mutat, ahová is könnyű szívvel nekivágunk.

Cyrano.

A hátralékos előfizetések beküldését kérjük!

KRÓNIKA

Leleplezték Hauszmann Alajos emlékművét. A Steindl Céh *Hauszmann* Alajos dr. emlékünnepet rendezett a Céh Semmelweiss-utcai termében, ahol leleplezték a kiváló építőművész bronzbaöntött domborművét. Az ünnepségen megjelentek többek között: *Bárczy* István ny. miniszter, *Waelder* Gyula műegyetemi dékán, *Höpfner* Guidó, *Petrovits* Elek, *Telcs* Ede, *Jungfer* József, *Steiner* Lajos, *Szentgyörgyi* István, *Kováts* Dénes dr. és sokan mások. *Waelder* Gyula ünnepi beszédben emlékezett meg *Hauszmann* Alajosról, a kiváló építészről.

Halálozás. *Banner* Zoltán okl. építész, építőmester 41 éves korában elhunyt.

Hősi emlékmű tervezése Pécsett. A pécsi hősök emlékszobrának május 30-ra hirdetett pályázatára összesen 38 pályamunka érkezett be.

A bírálóbizottság tagjai voltak: Elnök *Nendtwich* Andor polgármester. Tagok: *Pásztor* János szobrászművész, *Kertész* K. Róbert h. államtitkár, Dr. *Lechner* Jenő műegyetemi r. tanár, *Pilch* Andor műépítész, *Kalenda* Lóránt műszaki főtanácsos, *Makay* István h. polgármester és *Dulánszky* Nándor mérnök.

I. díjat *Weichinger* Károly budapesti építész és *Ohmann* Béla szobrászművészek közös pályamunkája nyerte, melynek díja a kivitellel való megbízás.

II. díjat *Orbán* Antal, *Siklódi* Lőrinc és *Weichinger* Károly közös pályamunkái nyerték, melynek díja 1500 p.

III. díjat *Füredi* Richárd szobrászművésznek ítélte a zsüri, melynek díja 1000 pengő.

A zsüri továbbá még 3 pályamunkát vett meg egyenként 250 pengőért.

A békásmegyeri községháza terveire hirdetett május 15-re tervpályázatot a község előljárósága. A tervpályázatra huszonhat pályázat érkezett be. A kitűzött ezerpengős díjat a bírálóbizottság kettéosztotta *Hetyey* Géza építészmérnök békásmegyeri és *Machart* Ferenc építőmester budapesti lakosok között.

Tervező Magánépítészek Országos Szövetsége. Hosszú hónapok pontos előkészítő munkája után tartotta alakuló közgyűlését a *TEMOSz*, a Tervező Magánépítészek Országos Szövetsége.

Dr. Neuschloss Knüsli Kornél vállalta az alakuló közgyűlés korelnöki tisztségét és lendületes szavakkal üdvözölte az új alakulást.

Az előkészítő bizottság jelölései alapján elnök lett: *Fischer* József, alelnökök: *Hikisch* Rezső, *Kotál* Henrik és *Román* Miklós, főtitkár: *Molnár* Farkas, titkár: *Komor* János, pénztáros: *Bauer* Emil, ellenőr: *Wannenmacher* Fábián, ügyész: Dr. *Csorba* Zsigmond. Ezeken kívül még 10 tagú igazgatóságot, 16 tagú választmányt és 3 számvizsgálót választottak. Majd *Fischer* József foglalta el az elnöki széket, vázolta a szövetség legfontosabb céljait,

a magánépítészek aggkori biztosítását, a tervpályázatok körül érdekeiknek megvédését, a közmunkák terén az arányos és igazságos munkaelosztás elérését.

Ezekután *Kotál* Henrik alelnök felolvasta az alapszabályokat, amelyeknek belügyminiszteri jóváhagyása után fog a szövetség véglegesen megalakulni. A közgyűlés az alapszabály-tervezetet változtatás nélkül elfogadta.

A Mérnöki Kamara közgyűlése.

Június hó 2-án tartotta meg a Budapesti Mérnöki Kamara a kir. József Műegyetem dísztermében a május 17-én megkezdett, majd a reviziós tüntetés miatt elhalasztott ezévi rendes közgyűlését. A délután 5 órakor megkezdődött közgyűlés este ½10 óráig tartott.

A közgyűlést dr. *Kossalka* János elnök rövid megnyitó beszéddel üdvözölte. Ezután *Thoma* Frigyes kamarai titkár a működési csoportok létesítése tárgyában

FEKETE és SIENNA **SAPHIR** a legújabb **fénymásolat.** Teljesen szagtalan — 2-3 perc alatt elkészül **FELLNER LEÓ** műszaki papírgyárában Budapest, V., Váci-út 4 Telefon: Aut. 228-48, 229-15

legfelsőbb tartományi hatóság eltekinthet akkor, ha folyamodó ki tudja mutatni, hogy az ezen rendelet 3. §-ban előírt tudását valamely más módon szerezte meg.

6. §. Érintetlenül maradnak az előírások az állami és hivatali elnevezésekre, amelyeket a birodalmi, tartományi és más nyilvános joggal felruházott hatóságok adtak. Érintetlenül maradnak a „Regierungsbaumeister" cím használatára vonatkozó előírások.

7. §. Aki jogtalanul használja az „építőmester"-i avagy az azzal összetett foglalkozási elnevezést, amely az „építőmester"-i szót is magában foglalja és az építőiparban megfelelő gyakorlatot folytat az a birodalmi ipar rendelet 148. §. 9. c) pontja alapján büntettetik.

8. §. Ezen rendelet 1931. október hó 1-én lép életbe.

Az állatkertben

(Levél a szerkesztőhöz.)

Mit csinál az ember az ilyen rekkenő hőségben Pesten — nyáron? Kimegy egyszer a barátjával a csöndes állatkertbe! Szükség esetén pedig cikket ír mindezekről.

Mit fognak azonban szólni a kollégák, — a derék mérnökök és építészek, hogy az ő kedves szaklapjukban ezuttal fókákról és struccmadarakról kérődzzenek!? Mi közük van nekik mindezekhez, avagy éppen a vaddisznókhoz? Bizony nem sok!

De hátha mégis, — kivételesen, (úgy sem lévén most nagy a tervezői elfoglaltság), — megáll talán ez a kis műleírás már csak egyetemes elvonatkozásainál fogva is.

Mért ne beszélnők ki magunkat egyszer, — valóságos tevékkel, valóságos elefántokkal és egyéb igazi állatsereglettel, — mikor itt minden tettetés nélkül, — készen, — hogy úgy mondjam természetesen láthatjuk és megtapasztalhatjuk őket.

Fel tehát és kezdjük ime eképpen:

Ösmerjük meg Hazánk és fővárosunk szépségeit" jelszóval váltottuk meg jegyeinket a hüvös állatkertbe. Kísérőm, Menelaus barátom, a kiváló és tudós működvelő-zoologus-mérnök. — Ime, alighogy belépünk — már itt vannak a krokodilok.

A krokodilok, — mondja Menelaus barátom, igen békés állatok. Állandóan hason fekszenek a jó kövér iszapban. Csak az orrukat dugják kifelé és fölfelé, — de ezt azután nagy állandósággal cselekszik.

Ha jó szagot éreznek, — azonnal készenlétbe helyezkednek és gyüléseznek, — akárcsak valamelyik keleti ország szorgalmas törvényhozói.

Igaz, hogy ők nem, azaz semmiesetre sem a vállalati igazgatóságok és felügyeletek ügyében tanácskoznak, hanem csak a saját kis külön folyami iszap eseteik körül társalognak.

Orrukra néhanapján ügyes, kis bibicek telepednek, kik odvas fogaikból szivességből az ott felejtett ételmaradékot kiszedegetik. Olyanok ők, — mint fürge, csöpp riporterek, kik e munka elvégzése közben szivesen jegyezgetik föl lapjaik számára a Főalligátor mindenható szavait. Főalligátor nyilatkozata szerint, az egységes és alulról jövő és továbbá is feltörő közbizalom és a fokozott munkából fakadó jólét, — továbbra is biztosítani fogja úgy a ő mint az al és mellék aligátorok számára a további életstandardot, — minden időkben!

— Lám! milyen kedvesek a madarak! A királyi hattyú a tó kék vizén. Dacára a modern építő és művészeti törekvéseknek, — nyakáját nem ezenképen, — hanem csak régi módon, azonképen tartja, — mint *ötezer évnek előtte,* a fáraó szép hitvesének nádi ligetén. Semmi változás! Ugy látszik a Teremtő örök mestermüvének készült.

— Pelikánok, gólyák, kacsák kövér egyvelegben. Milyen szépen megférnek! Ez a secessió!

— A papagályok! A színes papagályok! Milyen nagy várakozással nézünk elibéjük! Milyen csodálatost fognak mondani? Milyen nagyot, milyen ösmeretlent!

De ők mindegyikük mégis csak ugyanazt mondogatják. Mindig egyformán az ugyanaznak az ugyanazzát!

Akárcsak némely tudósok.

Hogyan rikácsolnak! Milyen csalódás!

— A sasok azok gubbasztanak. — Szegények! Röpülnének, — de nem lehet. Számukra fölül, be van deszkázva az égbolt. Idelent pedig nem érdemes nekik szóbaállni, — emberekkel.

A bagoly legfölyebb ha hunyorgat és háttal áll. Neki az mindegy. Tudósnak mondják és állítják s ezzel ő teljesen meg is van elégedve. A bagoly tudós akadémiának természetesen tagja.

— Na de gyerünk csak e magasságokon át fölfelé a barlangokhoz.

Kicsit szagos ugyan az út, — de hátha megéri. Sohse lehet az ilyesmit előre tudni.

Lám, — itten van mindjárt a jó, öreg sakál. Sárgásan vörös akárcsak egy jó tetőcserép. Az a hír róla, az öregről, hogy mindent megeszik és mindent kikapar. Még a rég eltemetett dolgokat is! Hej! ha szabadjára engednék.

Milyen okos dolog is, az ilyen bestiákat, már csak a közbéke, családi és egyéb hasznos közérdekek szempontjából is zár alatt tartani.

A farkas! Ugyan kit érdekel ma már ő. Mióta másolatban szabadon tenyésztik és árulják, egyike legbiztosabb háziállatainknak.

Róka koma az már egészen más. — Régi erényei még mindég tündökölnek. Egyik lukból ki, — a másikba be! Menelaus barátom azt mondja különben erre a rókára és arra a villamosságra, amit a fentnevezett farkával lehet csinálni, — hogy az öreg egy elsőrendű műszaki szélhámos. Mindenütt jelen van, — mindent kiszimatol és a kellő pillanatban el is fogja az ügyet. A legfelsőbb körökig bejáratos. Egyenest fölfelé tör, ha kell, — a régi lukakat azonban gondosan betakargatja.

Na, — de mit időzünk ennél a kis terrorista relativitásosnál, — mikor már bőgnek az oroszlánok.

Szegények! Ime a világ! Minél nagyobb és nemesebb az állat, — annál kisebb ketrecben tartják. Ugy látszik azért, nehogy valahogy elbízzák magukat. Sajnálom ezeket a nemes jenevadakat! Kalaplevéve távozunk.

— A jó öreg medvék! Ez már egy egészen más faj! Egy kockacukorért már esedeznek, két kockacukorért már tótágast is állanak, — három kockacukorért avagy egy fenyegetésért már bocsánatot is kérnek.

Különben békés polgárai ők a fővárosi állatkertnek. Délelőtt 9-től a hivatalos órák végéig állandóan fogadnak, — kockacukrosok és magasabb állásuak természetesen itt is előnyben részesülnek.

— A fókák azok már egészen mások! Látszik rajtuk az északi, jeges származás. A zsákmányra abszolut biztos mozdulattal indulnak és csapnak. Egy pillanat és a sóshering már eltünt, mindenestül.

És ha van, vagy kell hering kettő, hét, húsz vagy száz, az mindegy. Eltűnik egykettőre visszahozhatatlanul.

Menelaus barátom ezt a fajtát holmi nagy üzletesekkel és bankosokkal hozza rokonságba.

Machenitz Paulus Balthazar

ötvös 1748
1749

láid

Mih. Pars. 127

P 118

PÉTERFALVAI PAPÍRGYÁR

OCEAN G.G.B.

Finom
Feines
PÉTERFALVAI (Erdély)
famentes irodai
holzfrei Kanzlei

Machenitz, Paulus Balthauszer, pozsonyi ötvöslegény V. 127.

Muz. és Kvt. Ért.

Machillis Vercel

puscamunte

Kassa. 1654

l.

Arch. Est. 1913

53. l.

törvénycikk által behozott és ebben a törvényben r
20%-nak megfelelő, de legalább évi 60 millió koronát
kibocsátandó kölcsön tőke- és kamattörlesztésére szol
lyozza a kibocsátandó jelzálogkölcsön kötvényeinek üg

Mindezeknél a kezdeményezéseknél fontosabb
külön tevékenység útján létesítendő építkezések alkal
Ez a törvény felhatalmazza a pénzügyminisztert, hog
érdekeltségek részére, feltéve, hogy üzérkedést kizáró
építkezéseket létesítenek, az adó- és illetékkirovás terén
hessen; nevezetesen engedélyezhesse az 1921. évi I.
mentességet abban az esetben is, ha az épületek 1924
kerülnek lakható állapotba. Ezen épületek után a me
részesedés nem jár. Az építési költségek a társulati adó al
A kedvezményeket a pénzügyminiszter bárki által épít
a törvény rendelkezéseinek megfelelnek. A kedvezmén
elnöklete alatt e célra alakított bizottság engedélyezte
építkezési kölcsönakció« hatásáról és eredményéről
számolunk be.)

Az 1924. évi IV. t.-c. (»az államháztartás egyé
a kormányt, hogy a lakások bérének fokozatos felszab
megtehesse. Ugyanez a törvény ezen az alapon a bérek
1-ei bér emelkedő százalékos hányadaiban, aranykorona
felhatalmazza a kormányt a háztulajdont korlátozó
viszonyok ezt megengedik, hatályon kívül való hely

2. Liber E. Középítkezések Budapesten 1920—1930.

Machlup Károly

A m. kir. József Műegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873—1928-ig.

I. Építészek.

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	Oklevél keltének éve	Oklevél száma
472	Krausz Zsigmond	Szány	1875	1903	2706
473	Krell Sándor	Budapest	1897	1920	6509
474	Krempe Ödön	Kaposvár	1901	1926	9404
475	Krén Ferenc	Budapest	1899	1923	7563
476	Kretter János	Szered	1890	1923	7568
477	Kreybig László	Budapest	1880	1903	2832
478	Kriegler Sándor	Budapest	1877	1899	1750
479	Kristankovich J. Béla	Kaposvár	1860	1886	819
480	Króh Ernő	Beregszász	1892	1913	5306
481	Krompecher György	Budapest	1905	1928	9930
482	Krompecher László	Budapest	1903	1926	9347
483	Krumi Ferenc	Pozsony	1890	1914	5605
484	Kruspach László	Budapest	1895	1926	9737
485	Kruspér Béla	Budapest	1862	1898	1573
486	Kucich Emil	Fiume	1898	1922	7276
487	Kudelka Ármin	Budapest	1881	1901	3173
488	Kungel János	Ernőháza	1898	1925	9998
489	Kührner Gyula	Billéd	1896	1926	9202
490	Laber Vilmos	Temesvár	1877	1898	1586
491	Lakatos Kálmán	Győr	1901	1927	9667
492	Lakos Károly	Budapest	1895	1920	6553
493	Landler Vilmos	Mesztegnye	1877	1900	2041
494	Laszgallner Oszkár	Tövis	1879	1918	6062
495	László Sándor	Budapest	1868	189.	1076
496	Lauber Dezső	Pécs	1879	1904	3307
497	Laurenszky Gusztáv	Zurány	1893	1928	9946
498	Lavotta Gyula	Budapest	1873	1896	1286
499	Lebovics Manó	Málca	1890	1917	6189
500	Lechner Jenő	Budapest	1878	1902	2523
501	Lechner Lóránd	Vác	1883	1906	3888
502	Lederer Gusztáv	Karolyváros	1853	1882	140
503	Lehoczky György	Vihnyefürdő	1901	1927	9935
504	Leichter Vilmos	Pécs	1872	1897	1405
505	Leimdörfer Zsigm.	Rovne	1876	1899	1840
506	Leimdörfer Ármin	Budapest	1882	1904	3255
507	Leitersdorfer Béla	Budapest	1873	1895	1170
508	Lenck Frigyes	Budapest	1888	1918	6061
509	Leonhardt János V.	Segesvár	1889	1918	6103
510	Létai András	Élesd	1884	1905	4350
511	Lichtenthal Ernő	Budapest	1900	1927	9775
512	Ligeti Aurél	Budapest	1898	1928	7954
513	Ligeti Béla	Szeged	1877	1900	1998
514	bilkey Lipcsey Árpád	Tiszafüred	1867	1890	625
515	Lipcsey Lajos	Besztercebánya	1877	1902	2549
516	Lippner Károly	Oravicabánya	1903	1926	9051
517	Lipták Pál	Békéscsaba	1874	1901	2405
518	Littke Kázmér	Szeged	1896	1920	6552
519	Lossányi Béla	Debrecen	1888	1908	4135
520	igazfalvi Lovass L.	Kassa	1892	1927	9630
521	Lovászy László	Ada	1894	1926	9195
522	Loykó Miklós	Zólyom	1901	1926	9093
523	Löllbach Kálmán	Salgótarján	1879	1901	2715
524	Löry Pál	Budapest	1892	1925	9152
525	Ludwig Károly	Pécs	1895	1925	8721
526	Lukács Pál	Budapest	1874	1896	1199
527	Lung Gábor	Nagysebes	1879	1903	2931
528	Luppis Alajos	Fiume	1879	1903	2857
529	Lux Gyula	Székesfehérvár	1897	1927	9823
530	Lux Kálmán	Bikás	1880	1901	2254
531	Machlup Károly	Budapest	1886	1907	3891
532	Magyari Nándor	Szeged	1891	1920	6615
533	Major Máté	Baja	1904	1927	9577
534	Majorossy Gyula	Budapest	1890	1912	5018
535	Makara István	Pécs	1900	1922	7537
536	Makoldy József	Nagyszeben	1890	1912	5139
537	Málik József	S.-szt.-györgy	1895	1923	7604
538	Málnai Béla	Budapest	1878	1901	2313
539	Mamuzsits Pál	Szabadka	1871	1900	2101
540	Mann Dénes	Budapest	1895	1920	6528
541	Mann Mór	Budapest	1883	1905	3430
542	Mariesek László	Budapest	1892	1914	5075
543	Marschalkó Béla	Likér	1884	1910	4516
544	Martoncsik Endre	Kassa	1896	1924	8194
545	Martoncsik Géza	Kassa	1900	1924	8198
546	Martsekényi Imre	Diósgyőr	1898	1922	7172
547	Máté Rezső	Szigetvár	1877	1900	4134
548	Mátrai Géza	Temesvár	1884	1908	2133
549	Mattonovich Csaba	Pancsova	1891	1913	5446
550	Mattyasovszky László	Esztergom	1885	1914	5711
551	May Mihály	Németsztamora	1894	1925	8717
552	Märtz Mátyás	Pécs	1883	1907	3958
553	Medák Imre	Budapest	1889	1913	4861
554	Medek Vince	Budapest	1871	1899	940
555	Medveczky Károly	Babice (Galicia)	1853	1881	80
556	Medvegy Elemér	Budapest	1895	1921	6872
557	Meitner Lipót	Budapest	1894	1919	6266
558	Mekis János	Békéscsaba	1895	1925	8659
559	Melha Tibor	Budapest	1881	1904	3180
560	Mende Valér	Pinkóc	1886	1908	4143
561	Mentényi Tibor	Baja	1903	1926	9145
562	Merbl Arnold	Felsőiregh	1876	1898	1577
563	Mermelstein Samu	Halabár	1875	1901	2356
564	Merza Dezső	Füzesgyarmat	1892	1919	6283
565	Messinger Alajos	Budapest	1875	1896	1212
566	Messinger Artur	Budapest	1896	1920	6697
567	Messinger Hugó	Budapest	1872	1908	4298
568	Mester István	Magyarpécska	1899	1923	7610
569	Mészáros László	Budapest	1898	1921	7077
570	Mészner Sebestyén	Budapest	1872	1894	987
571	Mirgay László	Budapest	1897	1924	9474
572	Miskolczy László	Baja	1900	1922	7304
573	Misley Sándor	Németujvár	1893	19 0	6672
574	Molczer Károly	Szabadka	1895	1919	6486
575	Molitorisz József	Pitvaros	1878	1900	2001
576	Moll Elemér	Ságh	1886	1908	4224
577	Molnár Dezső	Miskolc	1904	1927	9824
578	Molnár Ferenc	Pécs	1897	1928	10040
579	Molnár Géza	Budapest	1868	1893	893
580	Molnár Lajos	Nagykőrös	1891	1923	7602
581	Molnár Miklós	Zombor	1900	1926	8718
582	Molnár Sándor	Körösladány	1885	1912	5123
583	Molnár Tibor	Szigetvár	1904	1927	9503

ANDREA

Cementárugyár és építőipari r.-t. Műkőmunkák, padló és falburkolatok Budapest, V., Vigszinház-utca 5.
Telefon: Automata 298—37

PARAFAKŐGYÁR R.-T.

Ezelőtt: Kleiner és Bokmayer
Budapest, VIII., Főherceg Sándor-tér 4
Telefonszámok: József 301-14, József 301-16

Készít sajtolt parafa, parketta padló burkolatokat. Kórházakban, szanatóriumokban, szállodákban, fürdőkben, torna- és vivótermekben, irodai helyiségekben, könyvtárakban, muzeumokban igen előnyösen alkalmazható.
Rugalmas, zajtalan, pormentes és teljesen lábmeleg padló. Mosható, vízálló.

INCZE GÁSPÁR MŰ- ÉS BÚTORASZTALOS
Készít egyházi, iskolai és irodai berendezéseket Bpest, I, Bertalan-u. 22 T. Lá 5-13

Aranyérmekkel többszörösen kitüntetve. Alapítva: 1887
BIEBER KÁROLY épület és műl katos mester
II., Tégla-utca 6 szám.

Központi fűtések, szellőztetési berendezések
Magyar Fűtési és Szellőztetési Berendezési Vállalat
Budapest, IX., Márton ucca 35/a. szám

KRISZTIÁN SÁNDOR *iparművészeti és szobrászműterme, Bpest, VII., Gyarmat-utca 12. Tel.: Z. 70-80*
Készít úgy saját, mint megadott tervek alapján: épület külső és belső figurális és dekorativ szobrászmunkákat, homlokzatdiszeket, belső stukkómenyezeteket, kandallókat, oszlopokat. Kerti dísztárgyak, díszpadok, pergolák, virágtartók, díszkutak, síremlékek stb úgy márvány, mint elsőrendű tartós fagyálló műkőből.

Templomberendezések
Aranyozás, fényezés, festés, szakszerű renoválás, ötvös- és bronzmunkák mintázása.
Ecclesia Részv.-Társ.
Budapest, VI., Csángó ucca 22
Telefonszám: Aut. 908-44

Oltárok, szószékek, gyóntatószékek
teljes templomberendezések
OBERBAUER A. UTÓDA
Magyarország legrégibb templomberendező vállalatánál
BUDAPEST, IV. KER., VÁCI UCCA 41. SZÁM
Alapítási év 1863. Telefon: Aut. 833-44.
Kelyhek, miseruhák, szobrok stb. stb. állandóan nagy választékban raktáron.

Spalt János szobrász
Budapest, VII., Stefánia-út 1
Gipsz-, műkő- márvány-szobrász munkák. Épületmunkák-, siremlékek stb. minden kivitelben és igénynek megfelelően vállalok.

PAULAY LÁSZLÓ elektrotechnikai és műszaki vállalat
BUDAPEST, VIII., KOSZORU U. 14-16. TEL. JÓZSEF 401—76
Villamosvilágitási, villamos erőátviteli, optikai, akusztikai jelzőberendezések, magán- és házi telefonberendezések.

KRAUSZ LAJOS SZOBRÁSZ
Egyházi munkák, oltárok szobrok, keresztkutak, diszitmények stb. Profan épületi munkák, homlokzati diszitmény, specialista stukkó mennyezeti munkákban. Bronz- és famunkák. Művészi siremlékek márvány, gránit, mészkő, műkőanyagból. Elsőrangu referenciák.
Müterem: Bpest, VI., Lehel-u. 14. Telefonhivó Aut. 34-53

Speciális U vasakból
körforgó-ajtók, tűzbiztos vasajtók, vasszerkezeti munkák és üvegtetők
Kajtár Lajos
épület, műlakatos és vasszerkezeti gyára
Budapest, IX. Liliom-u. 26
Telefon: József 344—12

BOSTWICK
RENDSZ. TOLORÁCS
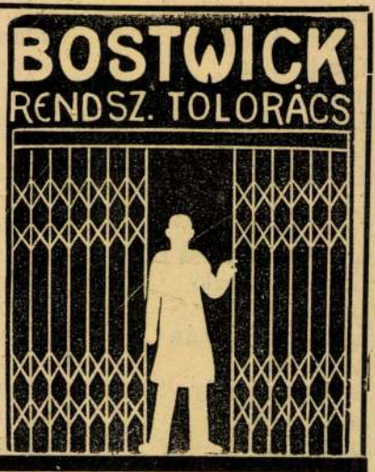

Lakatosáruk
vasszerkezetek
kovácsmunkák
TELEFON: JÓZSEF 348-15
Nagy Gyula
épületmülakatos
Budapest, VIII., Köris-utca 10a

MARGITTAI GYULA
BUDAPEST, I., VERPELÉTI-ÚT 5.
Bádogos-gáz, vízvezeték és csatornázási vállalata
Telefon: Lágymányos 5-95

Felelős kiadó: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR. Váradi Béla „Forum" nyomdája. Budapest, V., Zoltán u. 1. Tel.: Aut. 235—38.

Machlup Károly
épitész
szül. Budapest 1886
oklevelet nyert 1907

Névjegyzmüegyetem 13 l.

T5920.

lja el a BOSPHORE DE TRACE és a
kkal, az előtérben pedig Scutari
lebegő mondatszalagon:

TINOPLE.

cm.

Machler József

butortervező

1914 - 1916.

Éimisk 1930. 861

Az első [illegible]
Mihály alapította, 1822-ben. ~~Bielz~~ (Szuka Tbv. m. III. 37.)
~~előbb evangelikus lel~~ Bielz főleg
térképeket, ~~kénített, hivatali nyo~~
készített (Szendrei-Szentiványi:
Magyar Kiszn. tex. I. 198. p.), de ismerünk
nyomdájából kikerült kiváló
műlapokat is. Horos kapcsolatban
állott Neuhauser Ferenc nagyszebeni
rajztanárral, aki lerajzolta az
erdélyi vázakat és nebb vidékeket,
amelyek ~~is~~ Bielz ~~nyomdája~~
körajzaiban jelentek meg. Ezek

Machionini K.

ónöntő

l.

Csatkai sopron műeml.

III. 68. l.

ítsága.

Machionini Károly

Magyar Művinet
1928. 577

önöntő

szül. 1782 Sopron

Sopron muzeumban
több önedénye

Kehely, XV. 7. Lorenzosi plébániác

VI. 242

Máchik Mária

l.

Lykanemzromantika

89.105,183. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Machik Mária

Höllr Nemz. Szinh. kiáll.

16. l.

1704. ALACSONY IRÓ ... NY, diófa
Schreibschrank. ... nit schrä

1705. KANAPÉ, k ... és két szék,
Kanapee, ... nle und zwei
Biederme

1706. EMEI ... RÉNY, diófa, szal
— F ... ., Nussholz, mit B

1707. K ... RÉNY, diófa, két üv
... stüren. Biedermeyer.

170 ... Y IRÓSZEKRÉNY, diófa
... Nussholz, mit zwei Ecksä

... ONBUTORKÉSZLET, egy kar
... aranyozva nádfonattal. XIX
... ölf Stühle, weiss gestrichen, teil

... ÜVEGSZEKRÉNY, diófa, berakott
Intarsia. Biedermeyerstil.

... 11. IRÓASZTAL, diófa, vonalas fémber
einlage. XIX. Jh.

1712. EGY KANAPÉ, NÉGY SZÉK, cse
Bidermeier. — Ein Kanapee, vier S
Ripstapezierung. Biedermeyer.

59. A Nemzeti Színház látképe. Kisméretű ceruzarajz. Machik Mártától, 1851.

Özv. Szereday Ferencné.

sztóbevonattal. XIX. sz. — Viereckiger Spieltisch, mit

KÉT SZÉK, fekete fa, csontberakással. Olasz. — Ein
arzes Holz, mit Beineinlage. Italienisch.

diszitéssel. Olasz, XVII. sz. — Truhe, Nussholz, mit
, XVII. Jh.

rde irólappal, szalagos berakással. Olasz, XVIII. sz. —
ppbarer schräger Schreibplatte und Bandintarsia. Ita-

sz, XVII. sz. — Truhe, Nussholz, intarsiert. Italienisch,

loklapján két herma. Olasz, XVII. sz. — Truhe, Nuss-
zwei Hermen. Italienisch, XVII. Jh.

sz, XVII. sz. — Truhe, Nussholz, mit einfacher Profi-

szalagos berakással, középrészén kihuzható székkel.
rank, Nussholz, mit Bandintarsia, in Mittelteil heraus-
.

ovális medaillonban épületekkel. Olasz, Louis XVI. —
Gebäuden. Italienisch, Louis, XVI.

Machik Mária

festő

l.

B. Bakay Margit

György (Gierzl) Alajos

Bp. 1938. 92. l.

9972
940

Műemlékek Országos B
Elnöks

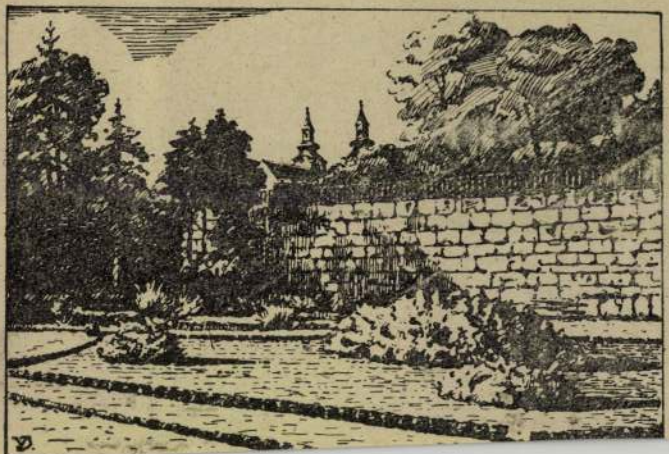

Machik Ilona

Hül. Bpest 1875. Rk

4 polg

1892/93 I. női ontály

1892/93 II " "

1893/94 I " "

1893/94 II " "

1894/95 I-II " "

1895/96 " "

Tribunus V. 249

Machik Ilona

1892/93 – 1896/97 I. 1892/93

I. 1896/97, 1898/99 – 1901/2

Deák Elmer isk

Ferkèpzomfoiskèvk

110. C.

Machik Ilona

nul. Szpest 1875 Rk

1896/97. nöi ontag.

Múzeumi és Kvt. Értesítő" V. 239.

Machek Antal

festő

~~[illegible]~~ XIX. sz.

eleje

lásd Sjr Fr

Korajpoló

Machay László

festő

az 1920-as évek

elején élenk részt

vett Miskolc művészi

életében

Halmi Lexikon

264. l.

Machay László

festő

1903

Éirnisk 1930

86 l.

arive ~~[illegible]~~ [illegible]
Ruisdael volt hatással. Neuhauser
e tájképének hatalmas fátörzsei,
dús ~~fái~~ lombozatú fái Dillisnek
~~179~~ a „Legelő a patak partján"
c. ~~képével szoros rokonsa~~
(1794. rézkarc) c. képével szoros
rokonságot mutat. A különbség
az, hogy Dillis csak az erdő egy
réalitét adja, sem ~~klasszicizáló~~
~~pastorok~~ idillikus pasztorokat,
sem egyéb staffage-t nem ad,
míg Neuhauser egén genre-képpé

Machay László

Nagybányai kiáll. kat.

1912.

81

Tábori tisztiör, 1848/49-ből VI. 137

Machala Miklós

1922/23 - 1924/25
1926/27 - 1928/29.

Ferképzomfoiskévk

110. l.

Machala József

1921/22 – 1927/28

Ferképzomfoiskèvk

110. l.

Machala József
nobrázi

tanársegéd
a nobrázat
c. tárgynál

Képzőm. Főisk.
Évk.

1925–27

14. l.

FELJEGYZÉSEK.

Ujhold	ראש חדש סיון	1	א	Szerda	27	Pazzi Magdolna
		2	ב	Csütörtök	28	Emil vt.
		3	ג	Péntek	29	Maxim pk.
Heti szidr. Bamidbor	במדבר	4	ד	Szombat	30	Nándor kir.
S'wuausz előest.	ערב שבועות	5	ה	Vasárnap	31	**Pünk. Vasárnap**
S'wuausz ü. 1.	א' דשבועות	6	ו	Hétfő	1	**Junius.** Pünkösd Hétfő
S'wuausz ü. 2. Hazkarah	ב' דשבועות	7	ז	Kedd	2	Anna Mária sz.
Ünnep bef.	אסרו חג	8	ח	Szerda	3	Klotild kir.
		9	ט	Csütörtök	4	Quirin pk.
		10	י	Péntek	5	Bonifácz pk.
		11	יא	Szombat	6	Norbert hv. pk.

mér Tajos s.k. miniszteri tanácsos.

os másolat hiteléül:

Tarnay

iszteri iroda s.tiszt.

vábbi eljárás céljából másolatban megküldöm.:

Budapest, 1930. október . .hó 10 .....n.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Machala József

gyöngyösi rajz-
tanár
nevét
Endrődyre vál-
tosztatta

Rajzdetatas

1942. III. cit.
7. n. 64. l.

évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—76., 188. l. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 510. l. — Dankó 87—88. l. (Képe XXIII. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV, 1880., 284—285. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 366—367. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 200. l. — Czobor: Két ereklyetartó monile az esztergomi főegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, IV., 1883., 15—19., 45—50., 111—115. l. — Tört. Főcsoport, 1583. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 63. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906. 285. l. — Gerevich PA, 196. l. — Pazaurek: Perlmutter. Pantheon, IV., 1929., 458. l. — Egyhműv. kiáll. 1930., 329. szám. (Képe 36. tábla.) Csányi Károly: MM, VI., 1930., 309—310. l. — A Műgyüjtő, IV., 1930., 209. l. (Képe.) — Pazaurek, Gustav: Perlmutter. Berlin, 1937., 26. és 74. l. (Képe XXII. táblán.) — Horváth Henrik: Zsigmond király és kora. (Képe XXVI. táblán.) — Genthon AZEFK, 12 l. (13. kép.) — Lepold—Lippay 38. l. — Braun, Joseph: Die Reliquiare des christlichen Kultes und ihre Entwicklung. Freiburg, 1940., 288., 294., 570. l. (274. kép). — Lepold Katalógus 19. szám.

APOSTOLI KERESZT, (253—254. kép)
ranyozott ezüst, háromkarélyos szárvégekkel

Macciolini, Ulisse

festö

1570

l.

Hoffmann Pozsony

49. l.

Hoffmann Südost

8

9

Maccioloni, Ulisse

hadi építész
a XVI. sz. második
felében részt vett
Pozsony erődítési
munkálataiban.
Lásd
a Magy. 37. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Macciolini, Ulisse

pittore volterrano

XVI. 4.

Nel 1570 terminò gli affreschi della cappella del castello di Posonio, iniziati da Giulio Licinio. Fu anche scultore e architetto militare e lavorò anche nelle Fiandre.

Crod

81. l.

Budinis. 157. l.

Macciolini, Ulisse

Római festő
udvari ~~dnuvát~~ Beisben

A pozsonyi vár udvari kápolnájának dekorálásával II. Miksa Gulio Liciniot bízta meg 1563. Ez a munkát 1570-ben abba hagyta mert nem volt megelégedve a neki jutatott díjazással. Ekkor fenti vette át a munkát, de megbetegedvén ő sem fejezhettebe. A kápolna utóbb dmitéci. Ad egyszerre elpusztult.

(Antonio Abondio.)

Gereveich: Emlékkönyv dr. gróf Klebelsberg Kuno negyedszázados kulturpolitikai működése emlékére. Bp. 1925. 483 f.

SVSSCI PIO SERV
ANDA·TVI S, SI IKRA SANCTORVM SVMMAT
MET·ADA LBERTUS SICUT PETIS

Macciolini, Ulisse

volterrai festo

XVI.II.

Nel 1570 terminò gli affreschi della capella del castello di Posonio, iniziati da Giulio Licinio. Fu anche scultore e architetto militare, e lavorò anche nelle Fiandre.

Budinis

157 l

A másolat hi

Gyabotay

igazgató

Macciolini Ulisse

fotto

Brindisi

81, 157 l.

Erk. a m. kir. állampénztárhoz
Budapest, IV. kerület.
1925 DEC. 9
9/950 ikt.

Holl

Eredetle.

A

műemlékek orsz. Bizottságának

Budapest.

VI., Állatkert ut 1.

Hivatkozással benti becses átiratukra tisztelettel értesítjuk a bizimet, hogy az adóintő csak tévedésből küldetett a tekintetes bizim terhére. A tévedés helyreigazítása iránt intézkedés té-

Maccagnino

festö

l.

Budinis 38. l.

XIX

M. Macassy M.
Magdolna

l.

Jajczay-Schwartz

159.l.

4	Danyi Antal	"	"	"
8	" József	"	"	"
9	Mustó Antal	"	"	"
0	Mauscher Géza	"	"	"
1	Kormos József	12½	"	"
2	Pupurka Kálmán	"	"	"
3	Csemer Béla ifj:	"	"	"

Rézi Miatások

VIII/16 Verebélyi Jakab fakereskedő [illegible]

" " postai feladó [illegible]

20 Dr Lusc Kálmán [illegible] [illegible]

csomag után (ablak schablonok)

~~[illegible] 5.60 [illegible]~~

Szóval: Háromszázhetvenegy

Mátraverebély 191

Macassy Mária

III. e.

tanári szak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 45. l.

4./ Szállodában, vagy csopo

5./ Kíván-e ellátást?

6./ Van-e szüksége vasuti k

7./ Megjegyzések:

M. Macassy Magdolna

festő

Részt vett az 1936. évi

betlehemes pályá-

zaton.

Molnár Ernő dr:

Betlehemes kiállítás.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 95. l.

Macassy Magdolna

1931/32 - 1932/33

Ferképzőmfoiskèvk

100 l.

M. Macassy Magdolna

Jajcsay János:
Ungvári S. és M.
Macassy Magdolna:
Betlehemes
Katolikus Szemle
1940. 54. évf. 467. l.

Macassy Mária

l.

Szépmüvészet
1942. 284. l.

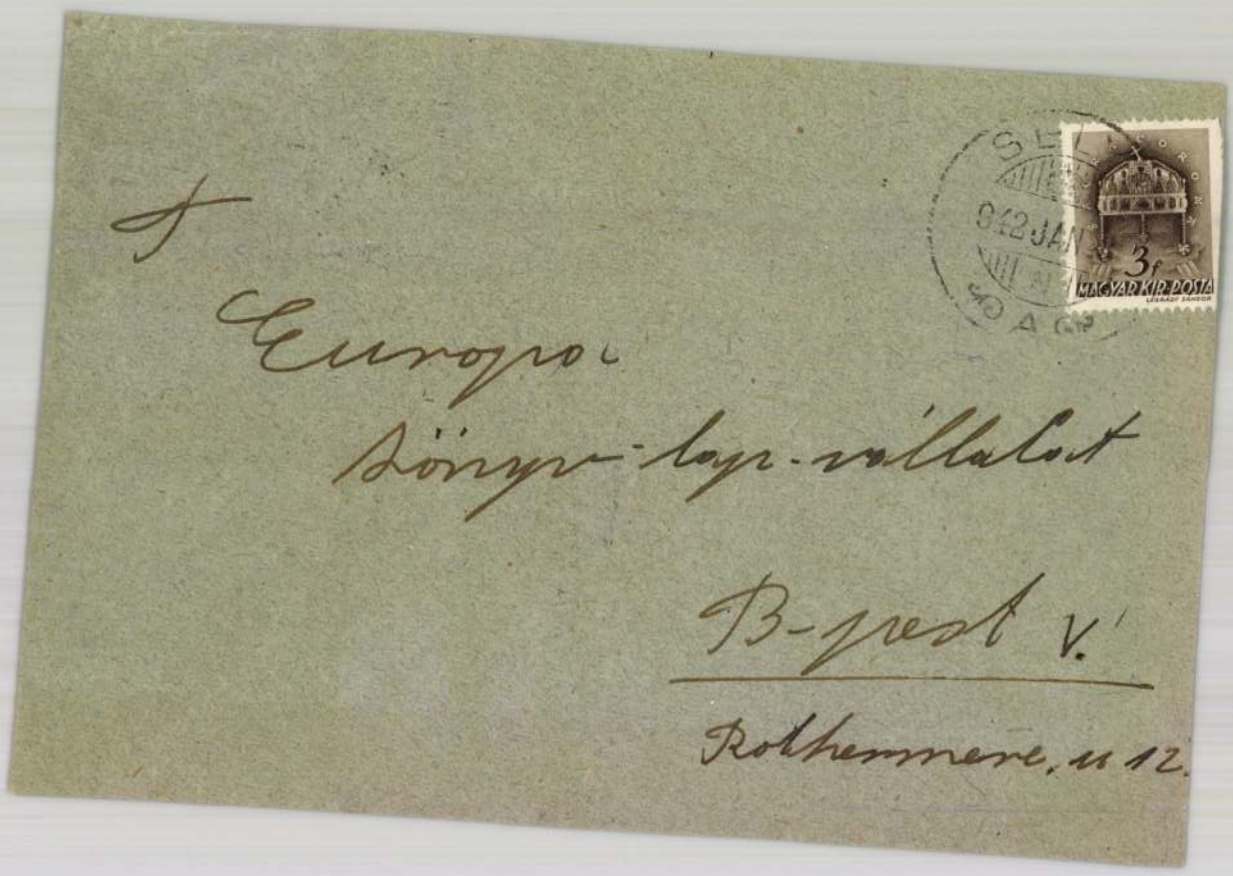

Europa

Könyv-lap-vállalat

B-pest V.

Rothermere, u 12.

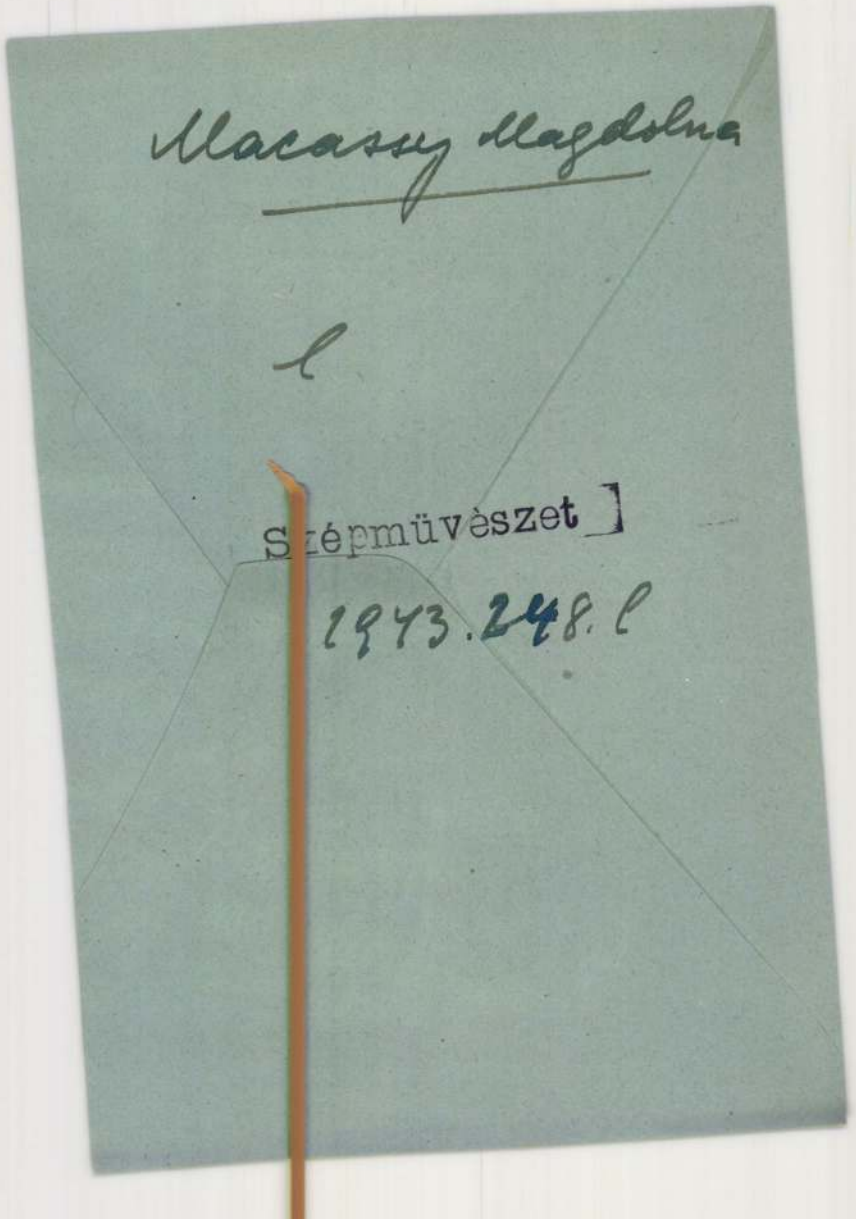
Macassy Magdolna
l
Szépmüvészet
1943.248.l

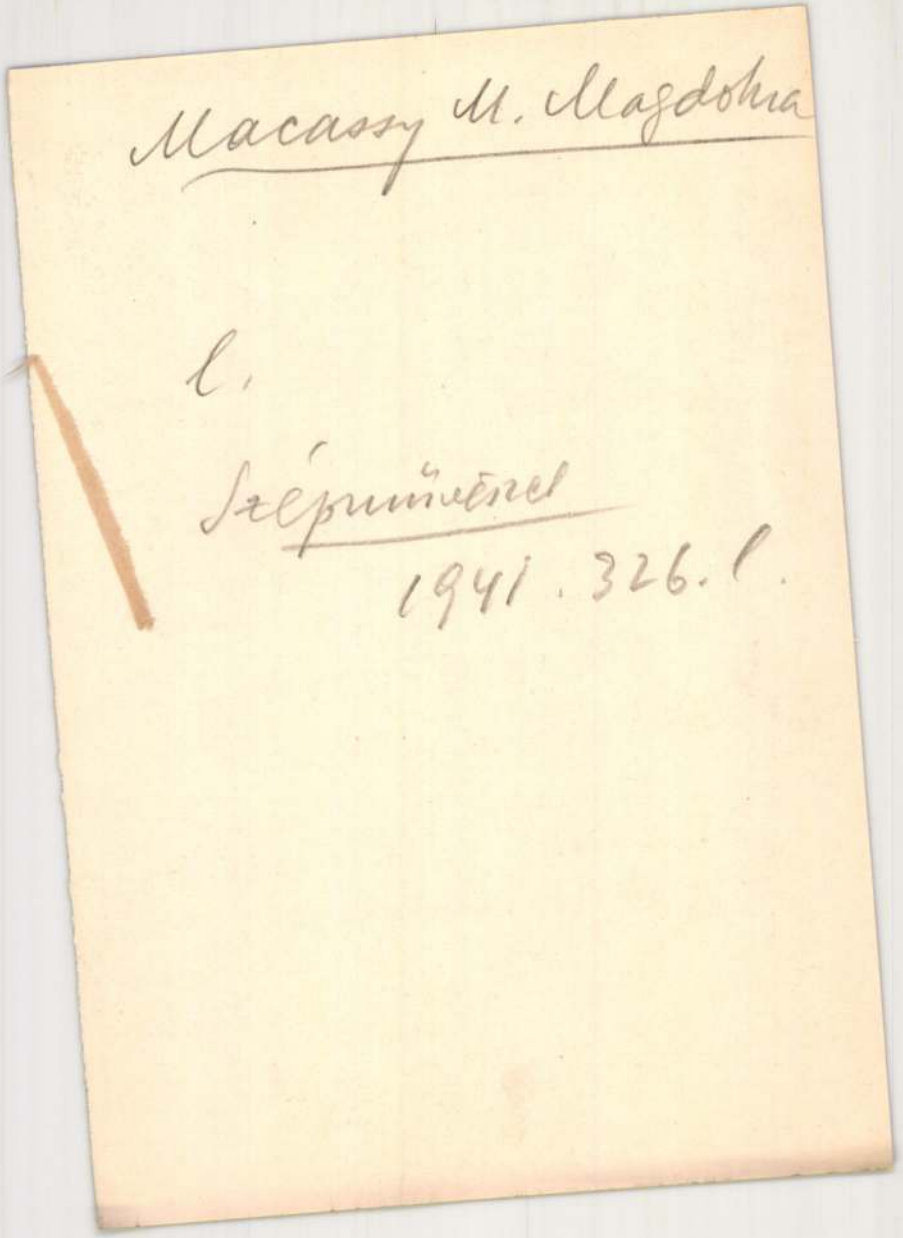
Macassy M. Magdolna

l.

Szépmíves
1941. 326. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Maccassy Mária Magdolna

az alábbi pályázaton
résztvett munkáját e cikk
dicséri:

(f.j.) Az Emericana dij-
nyertes magyar Betle-
hemei. Pesti Hírlap
1941. junius 26.

Macassy Magdolna

középisk. rajz tanár

oklevél

Ferkèpzomfoiskèvk

1935–36. 86. l

lásd n.o. 87. l

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Budapest, V., Akadémia-utca 2.

NYOMTATVÁNY

MEGHÍVÓ

a Magyar Tudományos Akadémiának
1948. szeptember 23-án, csütörtökön d. u. 5 órakor
a heti ülésteremben tartandó

ÖSSZES ÜLÉSÉRE.

Tárgya:

Jánossy Dénes l. tag: A patriotizmus és a nacionalizmus
a hazai történetirásban.

Utána zárt ülésben jelentés folyó ügyekről.

Macassy M. Magdolna

Pesti

Eger

l.

Szabad Művészet

1948. 270. l.

Macassy Magdolna

V. c.

tanári nak

Ferk'pzomfoiskàvk

1935-36. 93. l.

Köhler szentsiéki ta

Szombaton

Feladó: Dr

XI. α

Maczalik Alfred

az ujabb nagybányai festőiskola egyik erőssége.

vrád

Keletmagyarország

1921. márc. 28. (Erdélyi képzőművészek tárlata.)

Macalik Alfréd

költő

szül. 1889 Bécs.

Lásd

Orvát Kálmán dr.

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 173. l.

ga. [látjuk,

tő, hol az alátámasztott széles desz-
t, kinek fejét dicsfény veszi körül,
l lábán, három szerecsen-férfi kezdi
i. Mögötte jobbról a kormányzó embe-
jogart tartó Astiagessel, a ki ékkö-
t, brokát-köntöst és bő ujjú gyolcs-
és bástyákkal körülvett város, hová a
lástú férfi lép be és a hol egy alak
végzők közül egy zöld kabátot és pi-
t és zöld nadrágot, egy pedig ugyan-
k nadrágot hord. Kettőnek topán és
bbelije.

-- Lelt. sz. 4148. -- Vétetett az 1912
-912) és az 1912 április 20-iki érte-
Böhlertől 1930. 68 K-án (916-912). --
(1126-912). -- Elszámoltatott 1912

elszámolásra nézve lásd a 31835-912

433-912.
lt. 7790.
912-3.

37

Macalik Alfréd

MACALIK ALFRÉD (NAGYVÁRAD): A RETYERÁT ALATT

Képzőművészet 1932. 93. l.

Maczalik Alfréd

nagyváradi festő

l.

Forum (magyar

rész) 1936. 58. l.

A M ü e m l é k e k O r s z á g o s B i z o t t s

tekintetes Elnökségének

B u d a p e s

Högyes Endre

Macalík Alfréd

Lásd

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.
43. l.

Maczalik Alfréd

festő

55, Csend, olaj

56, Bors délután

Jádvölgyen, olaj

Erdélyi képzőm.

pünkösdi kiállítás

Kolozsvár 1944-

GENERALE
TRIESTINE ÁLTALÁNOS
BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT
BUDAPEST, V.
DOROTTYA-U. 10.

944 AUG 22
I 4 79 Fr.

ALAPITASLEV 1831
AZ ORSZÁGBAN
LEGRÉGEBBEN MŰKÖDŐ
BIZTOSÍTÓ INTÉZET

*004
FILLÉR

Tekintetes
Nagyságos
Méltóságos

Szentimányi Gy-dr

úrnak,

Bpest.

Sámánmosi u 16.

Maczalik A. János

Elhagyatott Erdély,
oláj-

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 96. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Macalik Alfréd

nagyváradi festő restaurálta a város tulajdonában levő régi történeti archéjeket s ugyanőt bízták meg Bihar vármegye székháza portréinek s egyéb festményeinek (mint a Schöpf-képeknek) karbahozatalával

Biró József: Erdély mindenkeinek sorsa a belvederei döntés után. Kolozsvár, 1943, 12. l.

T. 7167.

rázolt tolpács balra halad, ~~jobb~~ bal
pedig puskáját viszi. A hegyes
rsai képeznek csoportot. Felira-

h
sch gebohren zu dem kriegen,
ihn wohl der nie beschorne Bart,
em Kleid nach sich begnügen
an, dass er sey von der wilden Art.

cht excudit A.V.

l. 29.7 : 19 cm.

Macalik Alfréd

szül. Bécsben 1888 szept.
10. Rk. Reálisk érettsíj
1911/12. I. elsőosztálybeli
művésznőv. Ballo Edénél.
1911/12. II. elsőosztálybeli n.o. és
Bosznay Istvan.
1912/13. I. másodosst. Ballo Éd.
Bory J.
1912/13. II. " "
1913/14 I. harmadosst. n.o.
1913/14 II. " " "

Löw Immánuel, szegedi főrabbi

VI. 312.

Macalik Alfréd

1911/12 – 1913/14.

Ferkèpzomfoiskèvk

110. l.

Maczalik A. János

festő

Elhagyott Erdély c. képe

regén.

Művészet · 1942. 50. l.

(Kolozsvári nemzeti

képzm. kiáll.).

Kassa Kráthon' I. tér 2.

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁBÓCZI - MÚZEUM
KASSA

BUDAPEST
943 JUL. 28 0

Macalik Alfréd

H. Ö. archéje

fenti rajza
repr-

Pásztortűz
1936. 217. l-

Templombelső, rajz
u. o. 1936. 225. l.-

1936. máj. Kolozsvárt koll
Niall-

Pásztortűz, 1936. 230. l.

(V. Z.: Macalik Alfréd
tárlata.)

Rajzok, vízf-ek és olajf-ek
Legjobbak grafikai
munkái.

Jegyzé

A Műemlékek Országos Bizottságától a

ellenében visszatartott hivatali pénzek kifizet

a Pénztári elismer-vény kiállításának helye	kelte	napló tétel száma	tőkekövetelés összege	
Szpest. IX. Ker.	1920	84.	1350 kor	

Mac Dermott

Kartografus

1783

l.

Veress Gyulavárvs

485. l

MOB kvl. 3182

PINTÉR JENŐ

A MAGYAR IRODALOM TÖRTÉNETÉNEK KÉZIKÖNYVE

KÉT KÖTETBEN

A nagyszerű irodalomtörténetíró legújabb munkája nemcsak gondos rendszerezést ad, hanem a művelődéstörténelem gazdag keretében részletes elmélyedéssel vizsgálja a magyar irodalom ezeréves fejlődését.

VI. HÓ	30 NAP	JÚNIUS

Vasárnap

5

Pünkösd v.

Hétfő

6

Pünkösd h.

Kedd

7

Róbert hv.

Mabuse Janós

Festő.

XV század.

~~1495–1562~~.

wod

Fin. 1168.

Mabuse János Képíró II.

Ulászló Kanálban.

8 Fogel J. II Ulászló udvartartása 1913. 98 l és Nagy Iván. Szigetek 1874. 98 l.

Mabuse Janis

festo

XVI sz + 1562

ugy látszik nem

ugyarosnyo

mikodik.

wód

Bre Sa IV. 79 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Mabuse Janis

festo

wed

Schedel

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

vag Gossaert
Mabuse Laus

festo

ród

O Vázl 60. l.

M - be
teendő

Ebér lex
Mabuse

Gossaert
alá utalva

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása

Engedél

a műhelyfőnök v
aláí

Mabuse János

festi

II. Ulászlo idejeb

inod

O Várl 59. l.

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Mabuse

Ellenőrizhetetlen adat szerint II. Ulászló uralkodása idé jeben fenti is jart Magyar-Országon s a nemetalföldi művészeti invázió II Lajos uralma alatt is tartott, sőt talán még növekedett.

Genthon István:

A régi magyar festőművészet. Vác. 1932. 121. l.

Szemelvények szakvéleményekből:

„Belföldi vonatkozásban az évnek legjelentősebb eseménye művészettörténeti téren Kőszeghy Elemér „Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig" című művének megjelentetése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Őnagyméltóságát társulatunk részéről is meleg hála illeti, hogy a művészettörténeti kutatás e régi, érdemes munkásának, aki éveken át elszakított szepesi szülőföldje magyarságát szolgálta, újra módot nyujtott a körünkben való munkálkodásra és élete nagy művének sajtó alá rendezésére. A Közgyüjtemények Orsz. Főfelügyelősége pedig őszinte elismerést érdemel azért, hogy áldozatkészségével művészettörténeti irodalmunkat ilyen alapvető, emellett mintaszerű kiállítású s kétnyelvűsége által a külföld számára is hozzáférhető munkával gazdagította."

GEREVICH TIBOR
egyetemi tanárnak, a Régészeti és Művészettörténeti Társulat elnökének évzáró beszédéből.

„Régen nem titok, hogy az ötvösség terén a mult Magyarországa versenyre kelt bármely európai kultúrterülettel. A mesterek személyének meghatározásánál, az emlékek helyi rögzítésénél azonban eddig még a beavatottak is ingatag talajon jártak. Kőszeghy könyvének birtokában az idevágó nehézségek nagyrészt és egy csapásra kiküszöbölődnek. Elsüllyedt idők ötvösművészeinek egész nemzedékei elevenülnek meg előttünk. Az a meggyőződésünk, hogy a könyv fogalommá lesz, s „A Kőszeghy" kutatóinknak nem is könyvespolcán, de íróasztalán fog mindig állni „A Csánki", „A Hampel" és állandóan forgatott társaik tőszomszédságában."

TÓTH ZOLTÁN DR.
egyetemi magántanár, a Turul 1937. évfolyamában.

Mabuse Jaúns

festő

ined

Kart. Ung. 107. l.

Róma 4. 21. IV. 40

Mabuse János

Festő

XV. 17.

Csontos jegyz

Vigyárz?!

Ugy látom ki
kell hagyni,
mert hasznegyi

Turóczszentmárton h. n. VI. 10.

Mabuse János

Lásd

Fógel József dr.: II. Ulászló udvartartása. Bpest, 1913.

98. l.

Mabuse (Gossaert)

Janos

magyar voltáról

lásd

Ormvárl

60. l.

Mabuse Jans

1469–1532

l.

Ornadatok

146.l.

Maasseberg Henrik

Otvös 1850-1852

lásd

Mih. Pozs 154

Maasseberg Henrik

ötvös 1857.

lásd

Mih Pozs. 89

Maasseberg Henrik, porosonyi ötvös V. 89

Maasseberg Henrik, porovný úřad

V. 154

Maas festő

Lásd
2

Szilágyi: Magy. nemzet
tört. VII. 703. l.

Maas

festő

A szentgotthárdi üt-
közet c. képe

repr

Széchy Károly

Gróf Zrinyi Miklós
1620–1664. V. K.
M. Tört. Életr.
Bp. 1902. 128. l.
sztan

A kép a berlini kir
fegyvertárban

Tételszám	
7630.	124 felvétel 1-1 drb. 18x24-e 113 drb. 18x24-es kép 11 drb. 13x18-as kép Kiszállási költség /:Pécsi légvédelmi munkálat Számlabélyeg azaz Kettőezerkettőszáz ---------- Ezen számlában feltüntete számu rendelet értelmébe A másolat hiteléül: MAGYAR FI FÉNYKÉ Budapest, 1943. nov.30. *Fizetendő:* számla vételekor. Vi.

Maas

festō

láid

Szend. 579

Maasz Henrik

festő

1896.

Érmiske 1930. 86 l

bejáratán (...)
signaturája mellett mar ~~ott~~
dvashatjuk, hogy: „herausgegeb. im
k. k. priv. Lithogr. Institut zu
Hermannstadt." ~~Ezen ugyanaza~~
~~terméneteszemlélet tükröződik~~
~~mint az előbbin.~~

Bielz nyomdájának talán
legnagyobb jelentősége, hogy
~~Barabás Miklós~~ itt ismerkedett
meg 1831-ben ezzel az új gra-
fikai technikával Barabás
Miklós*, aki később oly nagy

* (Barabás Emlékiratai, 1902. ~~kö~~ ..... p.)

Maár L. festő

XIX n.

GUDMUND STENERSEN

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiáll. (1922)
53. n.

Nyári nap Waldresben (Norvégia)
Sommertag in Waldres

M. SITTA-ALLÉ

Tél Obladisnál
Winter in Obladis

Maar Heinr

L. Mahr H.

YAR
SZET

ZTI

Y PÁL

Maar Jósef

aism.

l'

Mahr Jósef

alatt.

sequoia gigantea Lindl et Gordon
Mammutbaum

Maár József

Nagybánya 1856

l.

Gereczerajztar

367. h.

Melusi Asclepius VI. 205.

KIFIZETTETETT

MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. ker.

Budapest, 19 ob. év IV./20. hó ..... "

Kneifa

Maar Ferenc

l.

Zádor-Rados

272. l.

Alaska Peninsula

Bader-Peak

272 ft.

Maag Christoph

Keramikus 1744/5

irod

Schirek Holitsch

131. l.

Maag Kristóf

Kraunchen

1745-tól segéd a holicsi fayence gyárban -

Török-Holics 132. l.

~~Antipendium~~ (~~Szepesbely, XV. 4.~~) I. 23.

1905. Szeptember 9.

A délmagyarországi term. tud. társulat elnökségének: értesítés Lintia dénes szaviczabányai tanító természetrajzi gyűjtésének áll. letétkent való átengedése felöl (781/1905.)

Maader Karl

Geb. in Iglau

23 J. alt.

1850-51

Bécsi akadémia
könyvtár

Kulcs-gyűjtemény, Pongrácz-féle

II. 206.

Maag Kristóf

holicsi Eranukus

l.

Sikmagy Eram

58. l.

orona.

Tisztelettel

Reichenberger Jozsef

est 1908. November 9 én.

Ma művészeti
folyóirat

Kállai E. 74, 109, 146

69).
9).

MZ mester

(Jeső, Ötvös?)

és rézmetsző

XVI. sz.

l.

Arch. Ért. 1931.

144. l.

~~Báthory István lengyel király s rejtett,~~

~~Annának arcképei~~ V. 1, 3, 7

MV mesterjegy

Brassó XVII.

Talpas pohár

l.

Csányi régi ezüst

32. l.

M. V. mesterjegy

1664. Bernece

l.

Arch. Ert. 1914

373. l.

733. sz. Női és férfi kosztüm Kállay Miklós „Roninok kincse" című darabjából. Jaschik Álmos terve.

Nemzeti Színház.

MTS miesterjegy

Pest XVIII-17

l.

Csányi Ernst iparos

136-17

M. S.

nagyszombati ötvös
1780 körül

Ereklyetartója a budavári koronázó templom tulajd. –

Repr. –

Csanyi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. Magyar Művészet 1930. 307. l.

		Kikiáltási ár pengőben
3399.	HANGJEGYÁLLVÁNY. Mahagonifa . .	40.—
3400.	ASZTALKA. Fényezett mahagonifa . . .	30.—
3401.	KREDENC. Fényezett diófa, berakott díszítéssel. Barokk stílus	200.—
3402.	FIÓKOSSZEKRÉNY. Fényezett diófa, berakott rézpántokkal. Louis, XVI.	80.—
3403.	VIRÁGTARTÓ, kis fiókos szekrény alakjában. Lakkozott fa, festett virágdísszel . . .	3.—
3404.	KIS ASZTAL. Tölgyfa, lehajtható lappal. XIX. század	25.—

		Kikiáltási ár pengőben
3372.	VARRÓASZTALKA. Lakkcsiszolt fa, festett csendélettel. 1840—1850 körül	40.—
3373.	KIS, ALACSONY ASZTAL. Diófa, berakott díszítéssel. Barokk stílus	35.—
3374.	OVÁLIS ASZTAL. Diófa. Berakott dísszel és rézpántokkal. XVI. Lajos kora	60.—
3375.	FALITÜKÖR. Ökörszemes keretben. Empire	35.—
3376.	VARRÓASZTALKA. Diófa, faragott dísszel. Barokk stílus	30.—
3377.	ASZTALKA. Diófa. Barokk stílus	25.—
3378.	KAROSSZÉK. Faragott és aranyozott fa, brokáttal kárpitozva	60.—
3379.	KEREK ASZTAL. Feketére fényezett fa. Kora Biedermeier. (Kissé hibás.)	35.—
3380.	KAROSSZÉK. Diófa, gobelinszövettel kárpitozva. Olasz reneszánsz	45.—
3381.	KEREK ASZTAL. Piramis mahagoni. Angol	180.—
3382.	BŐRBÚTORKÉSZLET. Kanapé és 2 karosszék	350.—
3383.	KAROSSZÉK. Diófa, piros bársonnyal kárpitozva. 1850 körül	30.—
3384.	ALACSONY ASZTALKA. Diófa, faragott díszítéssel	35.—
3385.	PIPERE TÜKÖR. Diófa, berakott dísszel. 1840 körül. (Hibás.)	30.—

M S mester

vod
3

Mihalik Sándor:

Genthon István: A régi magyar festőművészet.

Századok 1934. 242. l.

BUDAPEST,.....
IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

M. S. mester

a Selmecbányai templom fő-
oltárára 1506. festett 4 táblája
(leírja a képeket)

Radocsay D: Az ester-
gomi kiáll. m. anyaga.
SzM. 1955. 1. sz.
8, 11, 12. l.
(képpel.)

M S mester

Csabai István:
M. S. mester művészete. Kny. Magyar Szemle. Bp. 1938.

Gent (378)

M. S. mester

(Magister Sebestianus?)

wód

Pirchan-Szalai

28. l.

kuttatni engedjen, s ezen intézkedéséről

kedne,

vagyok

alázatos szolgája:

14 IV, 20,

bizottsági tag,

MS

mester

l.

Genthon István

Közepkori magyar festészet. Bp. 1948.

11. l. 12. l.

Kepekkel.

M S meter

l.

Rad 1943

57. l

Népkönyvtáraknak az ifjusági egyesületek kezelésébe leendő átutalása ügyében a vallás- és közokt. minuszter körrendelete IX. 149.

MS master

1506

Festo

Gentmüenl.

301. l.

ly1916 február hó 14.

[illegible]wensky Lawid

Vállalkozó

M. S. mester festő

Magyar Művészet, 1927

479.0.

Miklóssy Zoltán. Lebertyén festő.

M. S. master

Csánky Dénes: Tanulmányok a reneszánsz táblaképfestészet XVI. századi történetéből

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 338. l.

M. S. master

Haltze, Otto:

Die Kunst Jörg Berus

D. A.

Pantheon. 1940. 1. 7

ORSZÁGOS TERMÉSZETVÉDELMI TANÁCS
BUDAPEST, II. HERMAN OTTÓ ÚT 15.

40/1940.

A Müemlékek Országos Bizottsága

tekintetes Elnökségének

Budapest.

IX. Hőgyes Endre u. 10.

M. S. mester

irod
2

Gerevich Tibor: Régi és újabb magyar festők a primási képtárban
Vas. Ujs. 1916. 552. l.
553. l. (képekkel)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

M. S. mester

festő

ipod

Divald. Magyar

Művészet 1931.

186, 187. l.

M S mester

festő XVI. sz.

Divald Kornél:

Lőcsei Pál mester és köre

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 753 l.

M. S. mester

Lásd

Magyar Művészet

1932. 321. l. (Péter András: Genthon István: A régi magyar festőművészet c. könyvének ismertetésében.

u. o. 1932. 323. l.

(Gombosi György: Arch. Ért. XLV. Kötetének ismertetésében)

hogy kulturális és a magyar névnek
kivánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

M. S. nester -

ród

Divald Kornél

A bányavárosok
művészete.
Magyar Művészet

1925. 265.
266 l.
Keppel -

M S

selmecbaujai mester

irod

Csánky Dénes.

A besztercebaujai, szent Borbála-oltár dátuma.

MAGYAR MÜVÉSZET

1936. 315. l. – 316. l.

okv. lásd a

cikket,

Mely Madarász Viktor csomagjaban van.

Gerevich: Az Ujság, 1916, jul 20, 3. lap.

Masszlaghy II. 335. szám Bertinelli Gyűjt.

—

Van Puywelde (szóbefileg): Isenbrandt

Hulin de Loo (szóbefileg): Memling vagy egyéni másolat.

—

Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergen. A Műgyűjtő, V – 1931, 8 l.

Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vas. Ujs. 1916, 825 l.

MS

mesterről

dr. Miklóssy Rottan

cikke

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 479. 480. l.

László

Sebestyén festő

alatt

Miniszter Ur !

!

. a tiszteletteljes kéréssel for-
részemre 500 pengő erdélyi tanul-
egyeskedjék.

tására bátorkodom felhozni, hogy a
an vagyok foglalkoztatott állásta-
z ottani magyar müemlékek tanulmá-
ni. Tisztelettel bejelentem egyuttal,
inek ottani begyakorlásą lehetővé
véssé ismert mai román müvészeti i-
ami a magyar tudományosság szempont-

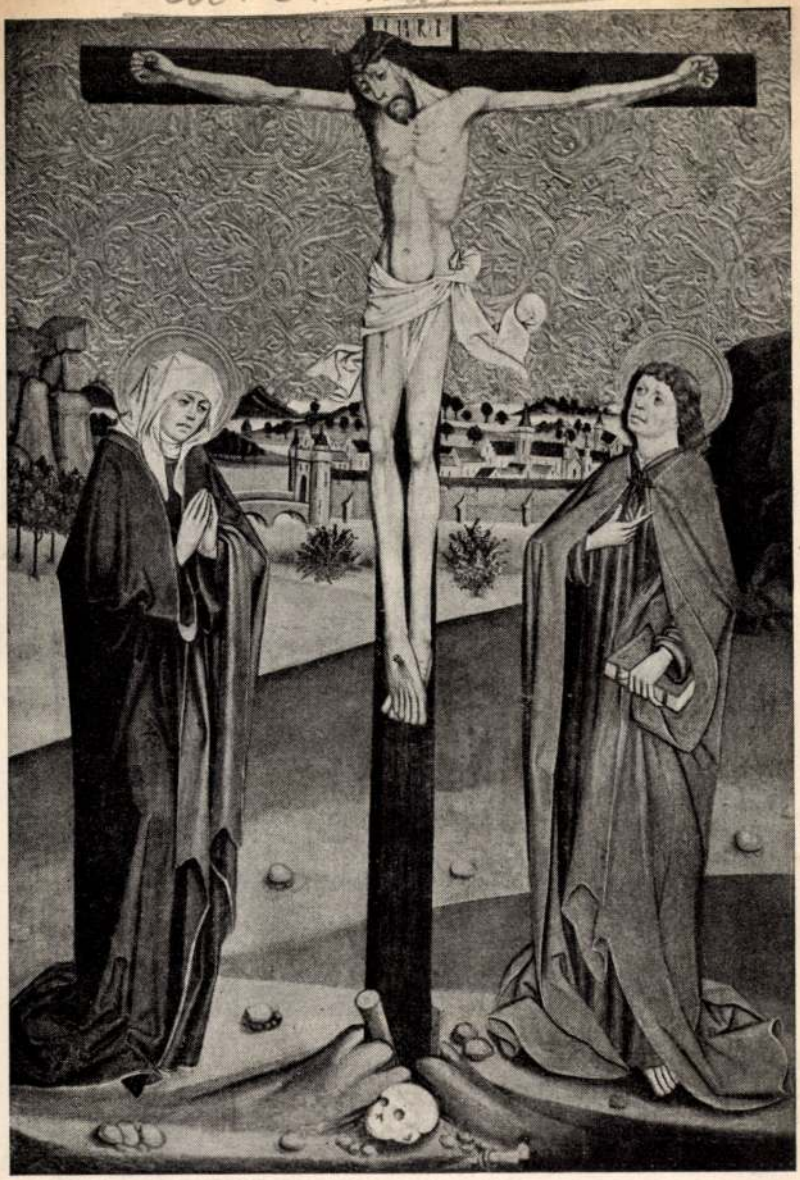

M. S. MESTER: KRISZTUS A KERESZTEN (1506). Esztergomi Keresztény Múzeum

PÉCS LÁTKÉPE.

CHOLNOKY :
A Kárpátoktól
az Adriáig
c. könyvéből.

SOMLÓ BÉLA
kiadása

M. S. mester

szentantali oltár.

Irod

Divald Kornél. Felső-
magyarország gótikus
szárnyasoltárairól.
Évkönyvei, Az Orsz. Magy.
képművészeti Múzeum —.
III. K., Budapest, 1924.
30–31. l.

Voss: Ursprung der Donau-
schule c. könyvében a német
dunai iskola M. Z. jegyű
mesterének tulajdonítja a fenti
szárnyasoltár képest.

M. S. master

Magyar Művészet

1925. 265

1928. 71, 94

Festmények, XVIII - XIX - szbeli a
máriatölgyesi kastélyban
VI. 306.

Szállítja Szenágy Béla

M. S. mester

A Mária látogatását ábrázoló, s ma már világlivű szárnykép Tópatak templomából Szépművészeti Múzeumunkban látható. Ennek párja: Krisztus születése a Selmeccel szomszédos hentantal ujabbkori templomában van. Utóbbi templomból Erültek Esztergomba a primási gyűjteménybe M. S. mester festményei, pompás maradványai a középkor végén készült szárnyasoltáraimknak.

Divfelséták. 172. l. 174. l
(Képpel.)

T. 5373

ban házak látszanak, a középtérben
darak röpködik körül és feléje gőz-
dig három vontató van [redacted]lóval nyolcz

bei Haimburg

Nachdruck.
I. Gerhart, Margarethen-Grüngasse No 32.

alányomásnak 28 : 39.8 cm.

M. S. mester

MAGYAR MÜVESZET

1925. 265
1928. 71, 94
1930. 307
1931. 186, 307, 449, 494, 499, 579
1932. 320–323
1929. 195, 355

M. S. mester

lásd okv.

E. G. II. 157 l

M. S. master

und

Hermann Voss: Der Ursprung des Donaustils.
Leipzig, 1907.

Kilian, G. Christoph TV. 107.

M. S.

nagyszombati ötvösmes-
ter XVIII. sz.
erekhyetartója
lait

Végh végi egyházi

84 l.

M. S. mester

1506.

l.

Genthon István

La pentro en la mal-
nova Hungarujo -
Tradukis dr. Francis-
ko Bilaĝji. Bp. 1932.
57, 58-59, 85 – 93. sz. képek
60, 61, 62, 63, 64. l. és

M S mester

Mária látogatása

Szépm. Múzeum

Repr.

Dívald Magyarmuvemi

169. l.

BUDAPEST

M S mester

festő

Dívald Magyarország

159. l.

M S. master

wod

Germagyniuszellenie

474. l. - 479

484. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

M S. mester

(lásd 436. l.)

irod

Germaquinszellemes

430. l. - 436. l.

A három királyok imádása c. képe 1515-körül (Prága, strahovi premontrei kolostor)

Répr. U. O. II. tábla

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435413

destens fünf Jahre vorwärts, da sich zwischen seinen Malereien die Nachahmungen eines Wolf Trautschen Holzschnittes von 1516, und eines Springinkleeschen Holzschnittes aus einem Nürnberger Druckwerk [5] von 1518 fan-

Alldies würde stimmen, wenn der Altar tatsächlich datiert wäre, aber — er ist es eben nicht. Und so haben wir freie Hand, ihn einige Jahre vorwärts zu schieben.

Die je pünktlichere Datierung der Altäre ist keine nebensächliche Aufgabe und es ist keine Kleinkrämerei, wenn

[1] *Hoffmann E.* A régi magyarországi festészet nürnbergi kapcsolatai. S. 61.

[2] *Hoffmann E.* A régi magyarországi festészet nürnbergi kapcsolatai. 1933. S. 59—61.

[3] Richtig gelesen von *Csánky D.* A besztercebányai Szent Borbála-oltár dátuma. Magyar Művészet. 1936. S. 315—316.

[4] *Divald K.* A héthársi Szent Márton templom. S. 16. und *Genthon I.*, Op. cit. S. 116.

[5] Hortulus animae. Nürnberg 1518, bei Friedrich Peypus, mit Springinkleeschen Holzschnitten. Neue Ausgaben 1519, 1520. Wenn z. B. die spätere Ausgabe benützt wurde, so könnte die «Annahme der Bewohner von Siebenlinden, der Altar stamme aus dem Jahre 1526» (Divald), eventuell gerechtfertigt sein.

[6] *Gerevich T.* A régi magyar festészet a primási képtárban. Az Ujság 1916. 14. Juli und *Genthon I.* Op. cit. S. 56.

Birthälm, wurden gerade umgekehrt, ein-zwei Figuren weggelassen, die Mehrzahl der Bäume fehlt, da die Landschaft den Künstler weniger interessierte. Es wäre eine Selbsttäuschung wegen solchen unbedeutenden Veränderungen sich einreden zu wollen, die Malereien wären keine Kopien, sondern freie künstlerische Leistungen des Künstlers. Ist es nicht eine übertriebene Geringschätzung unserer eigenen Kunst, uns dermassen an fremde Brocken zu klammern? Wir müssen endlich einsehen, dass von den zwölf

[1] *Genthon I.*, A régi magyar festőművészet. Vác. 1932. S. 79. 80.

nur so viel zu tun, dass die importierten Stiche sehr wichtige Vermittler der europäischen Strömungen waren.

Auch der Meister M S übernimmt von Dürer einen oder den anderen Kopf und eine einzige ganze Figur (Abb. 9—10.); doch diese Figur wird dermassen durch die Merkmale seines eigenen Stiles durchtränkt, dass das Dürerische Element darin kaum mehr zu finden ist. Ebenso übernimmt der Meister des Neusohler Sankt Barbara Altares die Dürerische Architektur. Doch ist dies kein Kopieren, nur die Huldigung eines ausgezeichneten Künstlers vor dem Genie. Motiventlehnung, sonst nichts. Auch

M. S. master

laid
a

Divald 1925
109. l.

SZENTIVÁNYI GYULA

budapesti 7: I.Hegyalja-ut 23.

I.em.1.sz.:/ Lakós

alperes ellen.

400 kor. - fill.
és jár. erejéig

83955/907.sz. szhoz.

1 példány.

M. S. mester

Iród
z
Csabaivégvári

41, 42, 45.

Méltóságos
Nagyságos

Dr. Genthon Istvá

Müemlékek Orsz.
Szöv.

59785

M. S. mester

ord.

Varmagyarós

II. 500. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M S meister

ivad
2

Petr Ver ~~[illegible]~~

V. 198 l.

211 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M. S. mester

cvód
2

Gerevich Tibor dr

A régi magyar festészet
a primási képtárban

Az Újság 1916 júl. 14.

eredetileg Schongauer
Martin-nak tulaj-
domított képei

Ajánlott 1

A M. KIR. SZEGEDI VOLT 6. HONVÉD GYALOGEZRED BAJTÁRSI SZÖVETSÉGE
SZEGED
1929.

Ajánlott

M. S. meter

wod
2

Volkeprom

317. l.

M S. mester

Mária látogatása.

Repr.

Jbl képrőm

312. l.

Dr Szukováthy Im

Fa szállitását sürgőse

Feladó Műemlékek Orsz.Bizottsága

M S. master

l.

Szépmüvèszet „

1943. 78. l.

keppel

Hirlap bizományos
ALPÁR

M. S. mester

Keresztrefeszítés
c. képe 1506
körül

Repr.

Bal XV – XVI. mív

II. 580. l.

M. S. mester

Horvátzáskori

187. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

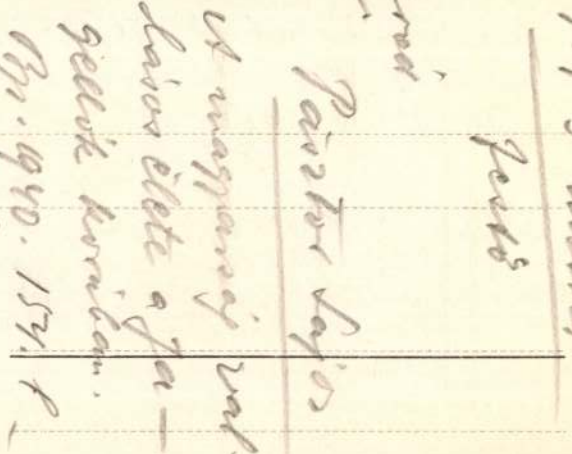

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

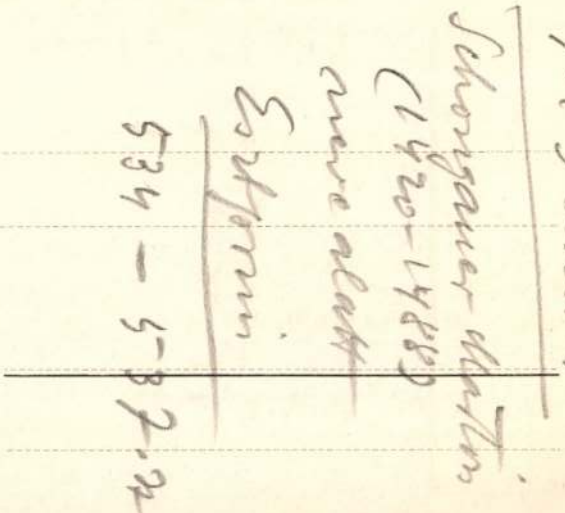

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

M. S. mester

ved

Gerlingkunst

164. l.

Ökrös József áll. el. isk. igazgató –

tanító VI. 315.

M. S. merter

vród
z
Leff Ung
13. l.

Bárd, Vasárn. VI. 182

Mocsary Sándor nemz. múzeumi igazgató-őrnek,

a Főfelügyelőség tulajdonát tevő Hymenopterák meghatározásáról.

< M. S. mester >

lård Lyka Károly < >.

Uj Idők. 1930. II.

283. 1.

Viselet.

Női ruha.

Az első alak öltözete
mosambiqueből; a másodiké csi
a harmadiké postillion-derék,
diké fekete csipke-főkötő, be
és mousseline szoknya; az ötö
kékkel és ruha tunika formájú
lik külsővel és szoknya bodr
kével. A háttért kert foglalj

NYÁRI DIVATK
ALTER és KISS
előbb Alter Antal di

alól jobbra: Nyomt. Rohn és G
legalól balra: Melléklet a Nő
jobbra: Kiadja Hecken

Szines kny., mér. 2

M S mester

ivod
i

Biró kezik

218. l.

Dél magyarországi Tört. és Rég. Múzeum-Társulat VI. 311.

M. S.

master

cród

Szabómagyfest

73 – 76. l.

képpel

M S

mester

ívod

Pálvenmagy

16. 1.

25. 1

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegramm-Adresse:
HAZAIBANK.

Telefon { számok / Nummern
61—01, 61—02, 61—03, 61—04, 61—21, 61—22
Interurban telefon B—41.

be

K 2

Nagyságos

Van szerencsénk értesiten
ellenében a következő értékpapir

25 (huszonöt) Bani rv.

M.S.

festő

Szód

Lázár mm jövője

126. l.

M S master

wod

Heklerung

79. l.
80. l.

48. Ereklyemuz.

áll.

ordul[illegible]an Jobbkezé[illegible]nek fején, melyet előreve[illegible]tt kardjának
ugtatja. Rövid hajat és barkót hord, ba-
je rojtos, atillája zsinóros, hermelin-

czi emlékek muzeumából (107/95).
iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

714

M S master

lásd okv

Hekler M M Tört

97 – 100 l.
képekkel.

~~Moïses, roman~~ VI. 162

MS mester
Festö

[illegible]

Rapkart
31 — 33. l.
Keppel
40 l.

M S mester

vod

z

Bíró József

Európa festészete

Bp. c. n. 65. l.

51. n. Elp.

Kövületek a felsőrákosi bányából IX-109.

M. S.

meister festo

XV–XVI. n

Diomedeneus

411. 412. l.

M S mester

hárd

Péter I. 124, 125,

126, 127. l.

képekkel

aronos Sebestyén

schmeckbanyai festővel?

aki 1507-ben halt

meg. A zsóbanforgó

képek 1506-ban ré-

szültek.

770

' balra nézve. Karjait öszefonva tartja.
drött bajja sötétbarna, szane barna. Ingének
latható, zsinóros kabátja szétáll s nyakkeu-

ra, méretei 76.7: 54.8 Jm.
iki ereklyemuzeumból. 107/95. № 82.

107/95: 82.

M S meter

wod

Peter I. 100 f

nyszék!

drovitz Győző Szentiványi

az A)

nek törvényes időben eleget nem tévén, tisztelettel

vényszékhez!

00 – korona – fillér tőke, ennek 190 6 évi

ró 6% kamatja 9 korona 96 fill. óvásdij;

20 fillér már megitélt és következő ujabbi, u. m.:

se . . . . . 25 kor. – fill.

irása és benyujtása 6 kor. – fill.

. . . . . 3 kor. 90 fill.

kor. fill.

összesen 34 kor. 90 fill.

M. S. master
festő

l.

Gereuropáthelyz

24, 25 l.

VI és VII. tabla

~~Vás veső, tokos VII·248.~~

M S mester

festō

l.

Gerevich L. arte

19. l.

XV, XVI. tabla

1919 Nemes Eliz:

Férfi-tanulma

A ~~[illegible]~~ mellig látható és balta
pasz; haja, szemöldöke
la vöröses; katatja p

Fa, méretei 18

MS inester
festō

wod
~
Bund Gra
21. P.

M S festő

l.

Gerevich romankorinnerul

1921.

mbriai festő.

. századból.

oldalán a felfeszített Krisztust
ér kendővel kötötték körül és
s dicsfény ékesíti piros kereszt-
haja, bajusza és szakálla barna.
· folyik. A feszület tövébe két
:hér mondatszalagon »I. N. R. I.«
m sarkában a dísz nyolczágú

cm. — Lelt. sz. 1275. — Vétetett
Rocchitól 800 lirán (717·60 K).
ztus 31-én (246–95). — Az elszá-
7–95 és az 1895 november 28-iki
vet. — Az elszámolást elfogadta az
(635–900) és az 1901 augusztus
34–901).
ajstr. 18. l. — Verzeichniss N° 148.

III

73 (1275)
657 (539).

73

M. S. mester

l.

Kampkörejkfarober

151. l.

fordult, talapzatra helyezett tojásdad me-
gványok, korona és palást díszítenek. Hosszú
akált hord. Vértbe öltözött, felette az arany
sélt s palástjának lehajtott gallérja szélés.

DUS III.

alatti drapeřián:

ecti, Summa inconcussáque Virtus. Claud.
etell sculpsit Graecij.

néretei a vonalkeretnek 27·6: 17·4 cm.

432.

ae. Graecii 1728. P. III. p. 45.

311/97: III. KJ

M S mester

wód

Bar Ungarn

656 l. n. Eippel

MS mester

wod

→

Gentthon, St.

Meister MS.

Ungarische Jahrbücher. Band XII.

Berlin u. Leipzig 1932

21–39. P. Kepekkel

gyüjt.

J. 28

Oldenburg

Die Bau- und Kunstdenkmäler des Herzogtums ——.

Bearbeitet im Auftrage des Großherzoglichen
Staatsministeriums

I. Heft. Amt Wildeshausen
I. – V. + 1. – 135. ll., 1.–10. képes tábla

Oldenburg
G. Stalling
1896.

II. Heft. Amt Vechta. I.–VII. + 1. – 197 ll., 7 képes
tábla ——— u.o.

M. S. mester

Jestö

l.

Gangel 28. l.

29. l.

A
BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI
INTÉZETÉNEK DOLGOZATAI
(IGAZGATÓ: GEREVICH TIBOR)
68.

SZALAY KAROLA

A TÁNC
A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

MS mester

lásd okv

Miklósy Zoltán

cikkét, aki MS

mestert azonosnak

hiszi Sebestyén

selmecbányai festő-

vel.

Magyar Művészet

1927. 479–480. l.

1903-909-19
Térey-lakás
Konyha.

73. Villamos csillár.

1 darab kétágú villamos csillár vizszintes karokkal, mindegyik ágán egy-egy égővel és fehér porczellánernyővel.

Becsértéke.....22.50 K

Készitette a Magyar fém- és lámpaárú gyár az 1903: X. 9-én kelt és 1903: XI. 4-én 78671 sz.a. jóvahagyott alkuegyezmény alapján (666-903).-- Kifizettetett az 1904: IV. 5-iki 21092 sz. leirat értelmében (280b)

M. S. mester

Lásd okv.

Genthon István:

A Selmecbányai
szent Katalin-templom
hajdani főoltára.

Arch. Ért. 1931.

120–147 l.

kejzellel

fenti műve

~~Báthory Gabor 1611 v féllapu~~

~~Sallésa X 114.~~

M. S. mester

irod
3

Dercsényi Old Hung
443, 444. l.

14 932 465

M. S. mester

Hamkia 198.l

Hontszentantalról. M. S. mester műve (1506)

sőt a renaissance virág-hagyománya a tulipános ládán s ezer más használati cikken, a sok festői ruhán, a renaissance-építkezés egyes vidékek parasztházainak beosztásán s oszlopos tornácain. Hangsúlyozzuk, hogy a népművészet gazdagságának itt még sincs semmi »pótlék« jellege : nem azért bontakozott ki a népművészet, hogy eltakarja a művészet hiányait, mint a Balkán egyes államaiban, hanem a magas művészet mellett és sokszor annak egy tőről sarjadt, nemes versenytársaként. Ma is megfigyelhető, hogy míg egyfelől a művelt középosztály küzd a népi művészet, különösen a népviseletek, népi hímzés stb. fenntartásáért, s az új magyar ünneplőruha divatja egyre hívebben símul a táj népviselethéhez (Tüdős Klára *Magyar ünneplő* c. kötete!), addig a fölfelé törekvő nép soraiból nagyon sokszor válnak ki, már az első nemzedékben is »őstehetségek« — festők, szobrászok, iparművészek —, akiknek épen a művelt közönség számára van nagystílű mondanivalójuk. Ha a népművészetben sok a »gesunkenes Kulturgut«, az úri házakból a népre átruházott kultúrkincs, viszont a magas művészetnek szinte vérévé vált, levetkőzhetetlen szokása az az anteuszi mozdulat, amellyel

M. S.

Otvös
nagyszombat
1781

Gerevich Primás

198. l.

N°102

L Bolognában

4217 G. Porta (Salviati) állítólag
Sz. ~~Castelnuovo di Garfagnanob~~
1628 táján.

A szent család
~~Madonna a gyermek Jézussal~~

Tagjai körül ~~[illegible]~~ Mária, ki
térden alolig, ~~és~~ arczélb
rázolva, kezeivel az ölbevett gyerme
kába kapaszkodik és fel akar álln
látható, mindkét kezével botjára
nézi gyermekét. Mindannyájok fejé
fénysugarakat szóró kereszt is va
fehér bélésű kék palástot, a mely
szükrefogott sárga ujjukkal, a ko
köntöst és barna kötényt visel. J
alatt kendő van. A sötét háttérben jo

98:2:79 ~~78:3~~

Fa, méretei ~~98.5:83 cm.~~ —
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~
Jozsef Szárna a tor
tában π : 1.

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Salviati im alten Rahm~~
~~Josef, 96 hoch 78 brt. (~~

71 (8)

pag

M. S. mester
festő 1506.
Cród
2

Entz Géza: Magyar
passióábrázolások.
Pásztortúz. 1942.
4. r. Képpel.

6.

AGYATÉKOKBÓL, I ÉS MÁS MAGÁN- RMAZÓ FESTMÉ- ŰTÁRGYAK

NSTGEGENSTÄNDE NEN NACHLÄSSEN, CHAFTLICHEM UND RIVATBESITZ

KIADÁSA, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

MS festő

Teljes bibliográfiával

lásd

Kolozsvári Tamás

csomagjában

M. S. mester
festő

Gaál Ferike dr.: Husvét képzőművészetünkben. Képes Vasárnap.1943. ápr.20.(Képekkel.)

MS mester

vród
z

Bort Kéterer

165, 345. l.

Repr.
Kálvária 263. sz.
A pásztorok elhívása
808. sz.

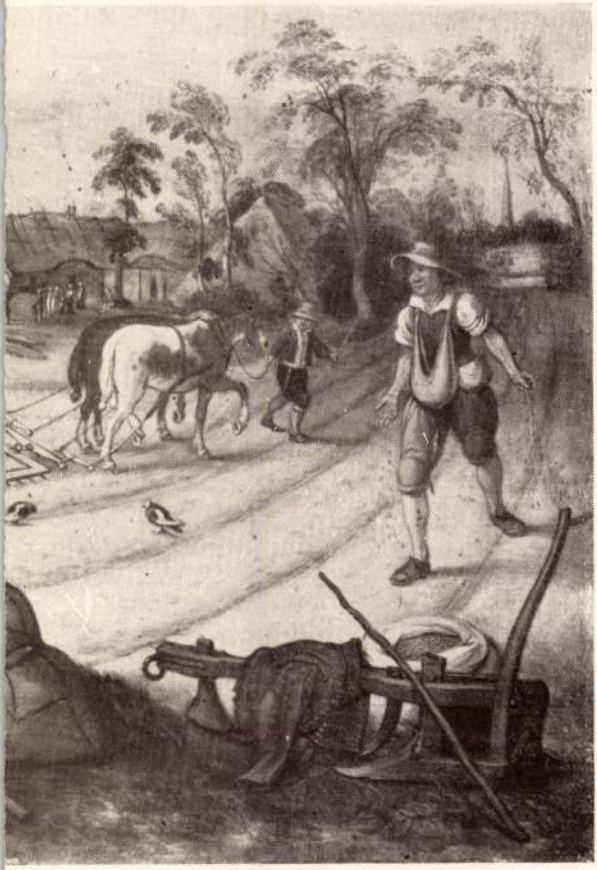

69.

M. S.

mester 1506.

Kálvária és

Krisztus a Eeren-

ten c. Elfei

Repr.

Pásztortúz

1934. 469, 470. l.

M. S.

Messer

M. R. M monogramm

a sárvári Kastély

mennyezetfreskóján.

1653.

L.

Tanulmányok Band I

67-l

M. R. ötvösmester

Buda 1826.

Kanna, dr. Hirschler
Henrik tulajd

lásd

Lay Bpestiparnuvkiáll

28. l.

LÓR

GYÜJ

M

Felelős kiadó: Fränkel József. Európa nyomda r

M P mesterjegy

Kolozsvári ötvös

XIX. sz. elsőfele

Sótartó, ernst -

Ernst Muzeum aukcioi

IX.

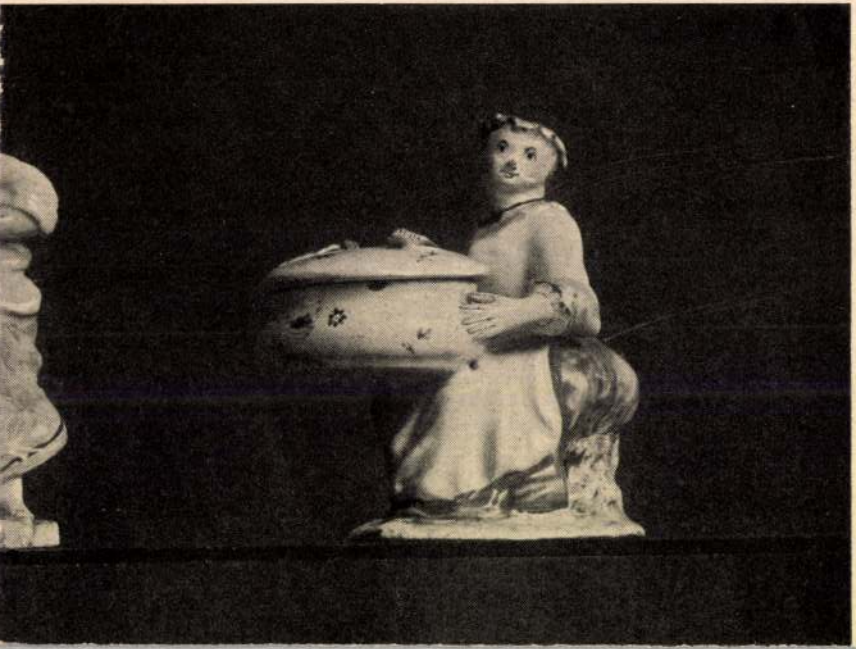

M N mesterjegy
Prazsé XVII. s. 2 ikfele

XI.

72.

Erdélyi ki ill. 1881 –
XI. tabla

M. N mesterjegy

Brassó XVII sz.

952. Pohár, ezüst arany-
nyomás.

Ernst Múzeum aukció

XXXIX

1328

1315

essel. XIX. sz. — Alganteppich. XIX. Jh. 370×280 cm.

ükörrel, kétsávos kerettel. XIX. sz. — Perser Laufteppich.

prusdisz. XIX. sz. — Perserläufer. XIX. Jh. 330×115 cm

XIX. Jh.

1830. NYOLCSZÖGÜ SAKKASZTAL, eszt
Schachtisch, Nussholz. XIX. Jh.

1831. KAROSSZÉK, mahagoni, bőrkárpito
XIX. Jh.

1832. NYOLC EBÉDLŐSZÉK, tölgyfa, cim
stuhle, Eichenholz, mit Wappen und

1833. KÉT ÁLLVÁNY, fekete fa elefántf
Elfenbein. XIX. Jh.

1834. NAGY FALIÓRA, kartusidomu, farag
— Grosse Wanduhr, kartuschenförmig

1835. NŐI IRÓASZTAL, mahagoni fa, bronzv
tisch, Mahagoni, mit Bronze Empires

1836. SZALONASZTAL, diófa, gazdag csonti
Nussholz, mit Figuren in Beineinlage

1837. LAKKSZEKRÉNY, fekete lakkalapon
— Lackschrank. Japan.

1838. HÁROM SZÉK, diófa, neobarok, kárpi

M M miesterzy

Brassó XVII. 2

l

Ernst Muzeum aukcioi

XV. 97. l

M L mesterjegy

Selmecbánya XVII. sz.

l.

Csányi Ernst-farm

204. sz.

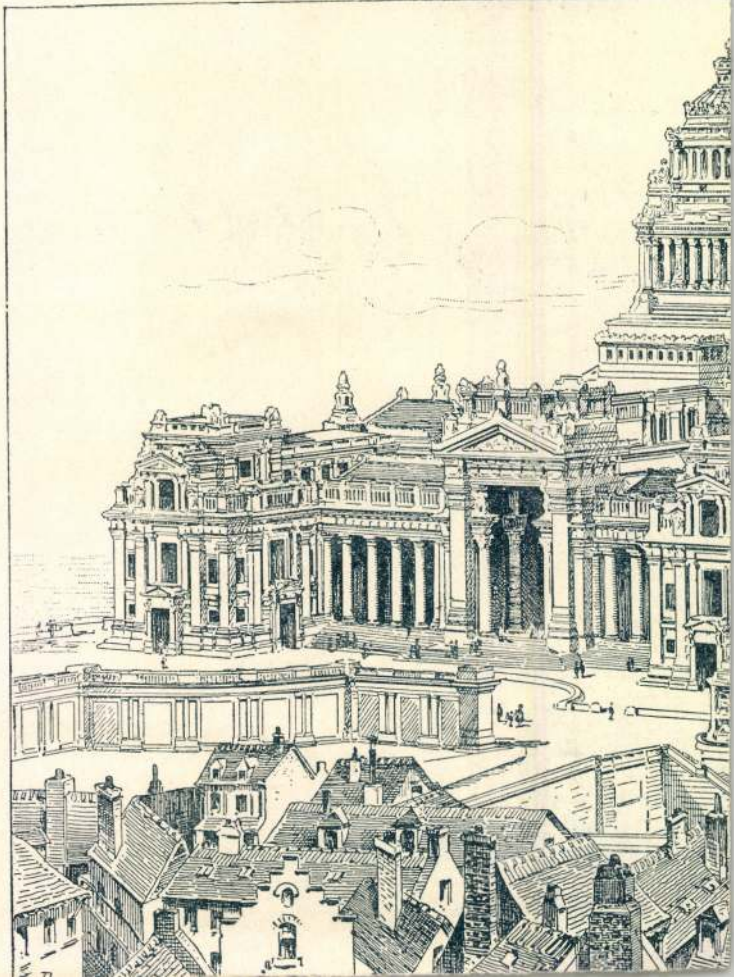

M. K. mesterjegy

selmeci ötvös

l.

Divíparmtört

184. l

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger, Heves vm,	Minorita templom belseje, Jövltár,

M K mesterjegy

érdekes ötvös

l.

Va Hó Ernstgjuft

57. l.

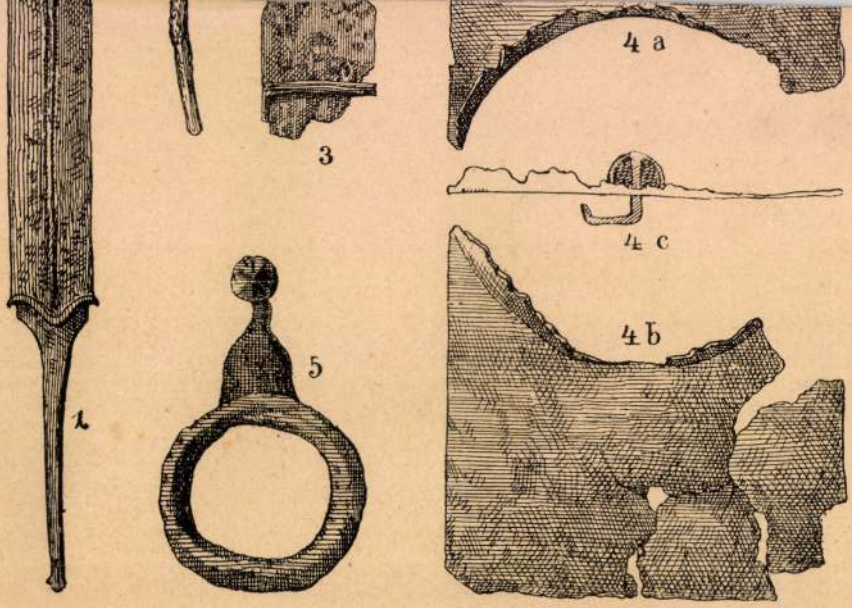

PUSZTA-GÉCZI LELET.

Lásd 6. lapon.

MI. mesterjegy.

Brassó 1600 Ezüst

Lásd

Erdélyi kiáll. 1931.

98.12.

ltozatosságot mutatnak.Rómában
zatosabb.Az 1510 körüli időből
ollal".Lágy lírai tónusok,kel-
l az alakokban és a tájban egya-
rnyék problémáival,amivel lágy,
álisabbak lesznek a "Madonna
Ebben az időben nagyon sok mun-
eti felügyelőjévé nevzte ki.Sok
el;ezen a képen is dolgoztak ta-
oglalkozott.Dolgozott a San Piet-
opolo és a Villa Pandolfini épi-
iulio Romano kezére ismerhetünk.
a del pesca" /Madrid,Prado,1513/
n kicsinyes,mindig monumentalis
ad a "Madonna di Foligno"-ban.
kön lebeg.Mária feje mögött világ-
sá teszi a Madonna felsőrészét,
dolas.A felhőt lépcsőszerüen fo-
ldön szentek állanak,s meghatot-
gjelenő víziót.-- A piacenzai
adonna Sistinát /Dresda,1515-19.
erült Dresdaba,addig Picenzaban
lképzelés.A Madonna festői,bő
Jézussal a felhőkön lebeg.Tőle
pápa,mig jobbra Szent Borbála
valka könyökől.Mária és a kis
rmészetfölötti inletettség van.
negszokott közvetlenség.A szen-
egyensulyba hozza a kompoziciót.
iciójával előre mutat a barokra.
ngelonál,aki világnézetével még

M I. mesterjegy

Brassó 1600 k

l.

Csányi Ernst ipárm

236.4.

72
40
12
34
48

206

M/Ifb messerjegy

Ötvös Győr ?

l.

Mihályifalnegyhm.

18. l.

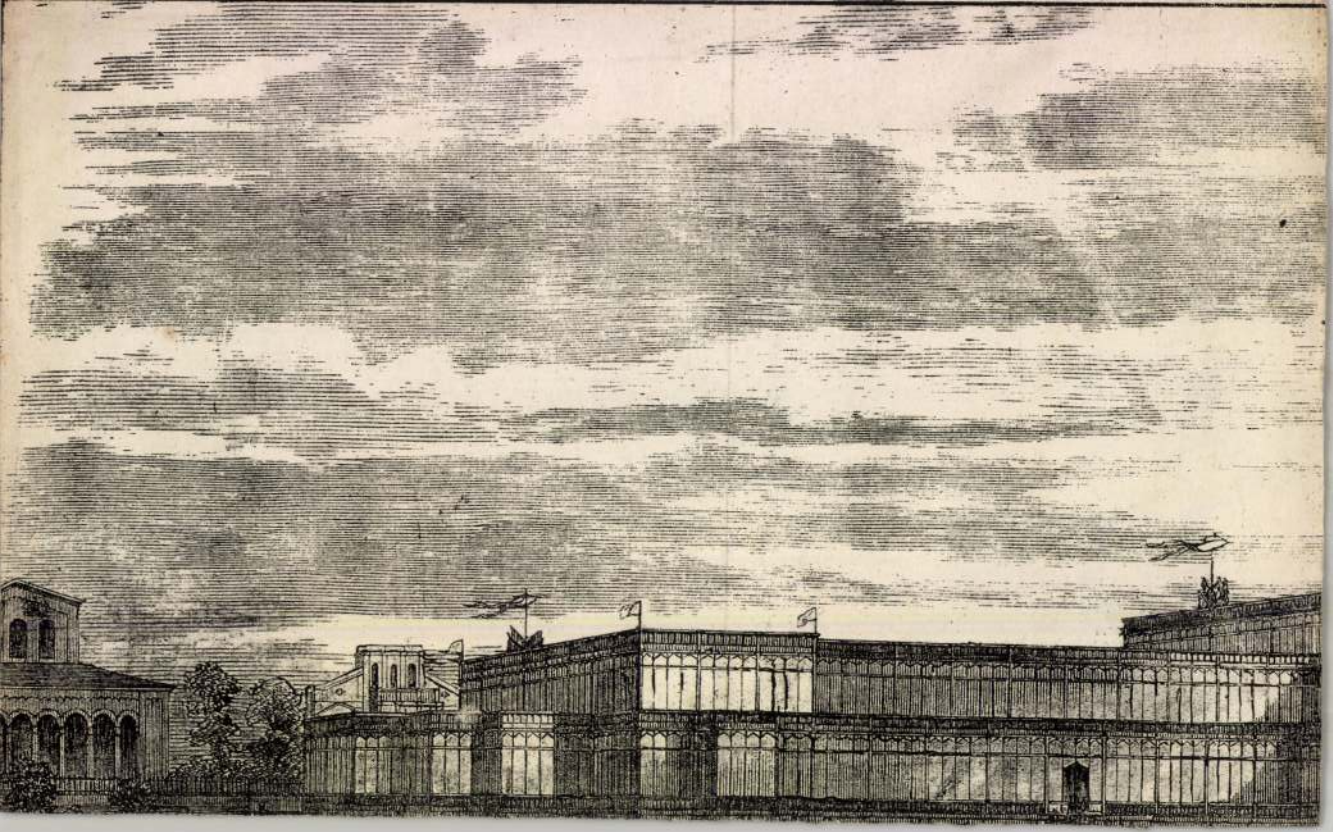

M. H. messerjegy
Brassó XVII–XVIII n.

XV.

86.

Erdélyi kr. ill. 1931
XV. tabla

M. H

mesterjegy, Brassó
1712

Fedeles Kiszkupa,
ezüst rézben aranyozva,
elöl vésett Bánffy —
Wesselényi címer és
1712 évszám
M. H mesterjegy, Magassága
36 cm, Brassó.

Végh Gyula — Erdély
régi művészeti emlékei —
Magyar Művészet
1931 344. l.

avtrák ~~Bécs~~

1750

MFS mesterjegy

magyar ötvös

l.

Vadász Ernő gyűjt.

73.l.

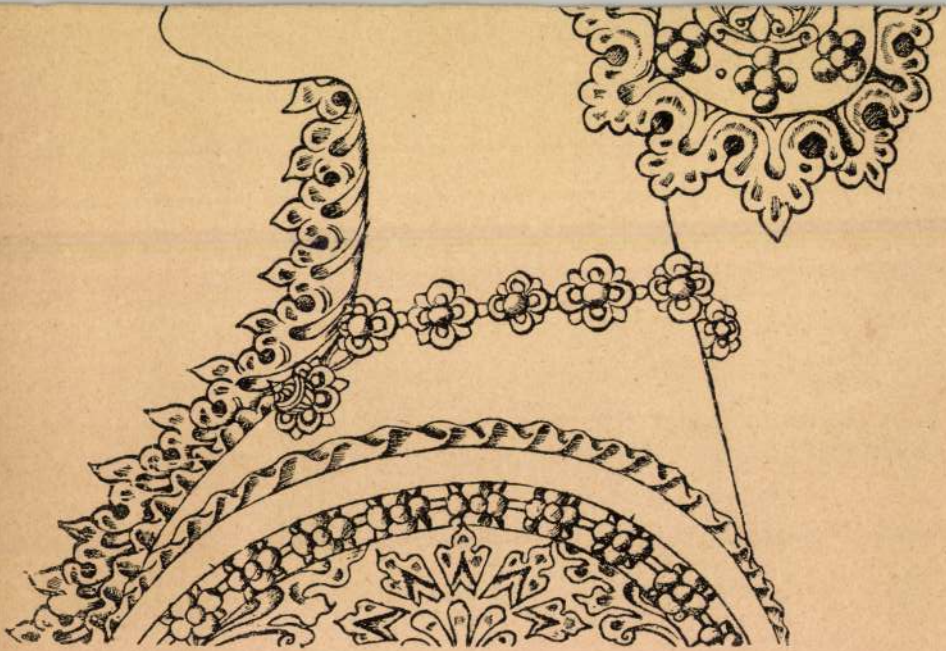

NŐARCZKÉP, FIRENZEI RÉZMETSZET 1450—1460-ból.

Lásd 93—94. lapon.

M. mesterjegy
selmecbányai ötvös

l.

Vadló Ernst gyűjt

55. l.

Légrády nyomda r.-t., Budapest, (Igazgató: Kertész Árpád.)

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1928 OKTÓBER HÓ

M. frater

Kinizsy Pál felesége
Benigna asszony vessére
Vázsonyban írta a
Czech-kodexet 1573-
ban.

Lásd Pintér Jenő
Magy. irod. tört. I-K.

irod
i
Horváth János
A magyar irodalmi
műveltség kezdetei
Szent Istvántol Mo-
hácsig. A Magyar
Szemle könyvei. IV.
Bp. 1944. 139. l.

~~Tormtálmegyei Közművelődési Egyesület~~

X. 70, 71.

M A mesterjegy

1700 körül

915. Kis kupafedővel ezüst, részben aranyozva – Werbőczy István trébelt medaillojával.

P 800.–

Almásy-Teleki X. 1942

CZAUCZIK JÓZSEF Almássy Lajos szepesi alispán arcképe.

M jelü kassai ötvös
1719

lásd

Véghvégi egyházm
54. l.

MDK

Machlup Lajos

Lakóház

Építészhallg. kiáll. Magyar Pályázatok, 1907.
V. évf. 1.sz.

Machlup, müegy. hallgató

harmadik dijat nyert. Tárgy:

Wellisch-pályázat - egy falusi vidéken épülö müteremház.

A Magyar Épitömüvészek Szövetségének közgyülése. Vállalkozók Közlönye. Bp.1907 máj.29. 4.old.

MACHIREVICH György műlakatos
BUDAPEST I. Batthyány u. 36.

tűzelválasztó rács

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
1.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991

167.

JOSEPH MACHLAR, textilfestőmestr

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
316.- Joseph Machlar, Rimaszombat, 1831. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

M. D. K.

MACHLE (MEGLE) Sózsef kőfaragó

(MAHLE, MEGELE)

1762. Kismarton, Esterházy-kastély, kőfaragó munkák

1766. Kismarton, ferencesek, Kálvária-hegy kőfaragó munkák

1769-1782. Kismarton, Ágostonrendi a-pacáknál kőfaragó munkák

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 124. 235. l.

Machionini Péter ötvös? M.D.K.

Ón kézmosója (Sopron 1730 k.) a
Ciráki r.z. templomban.

Genth. Müeml. 1959 I. 54

Machionini Károly, ónöntö

a soproni muzeum helyi jaézésü ónedényei töle valók. 1782-ben született és a soproni Szt.Mihály temetöben nyugszik.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 577- 587.l.

Máchik Mária F.M.19.2.

Marastoni tanitv. Képmásokat állit ki, de Máriát is. (1864)

/Ly.N.r. 1o5./

Tanitó-tanár család. (Ly.N.r. 89.o)

MDK

Machik Mária, arcképfestő.

Tardos Krenner Viktor édesanyja, ki a Müegylet kiállításain nagy sikereket ért el. Rajzai a régebbi Vas.Ujs. számaiban jelentek meg.

Tardos Viktor.
Vas.Ujs. 1903. 50.évf. 22.sz. 353.l.

MACHER s. MAGER

M.D.K.

Máchik - Bornemissza br.nő

Izléses majolika munkáival szerepel a tárlaton, mint Domokos Mariska: "Magyar müvésznők kiállitása" c. beszámolójában irja.

Magyar Salon, Bp. 19o1. junius hó
28o-283. lap

MACHER, Andreas, pápai keramikus (?)

A.M., in Papa az ottani Englisch Steingut Fabrique portékáit kínálja. Ott gyár 3 éve dolgozik. Hirdetés. (1809, 118, 132, 143 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MACHER, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J.M., Maurergesell, +70 éves korában, Pozsony, 1813 junius 2. (1813, 1. kötet, 555 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MACHENHOMMER, MARTIN
ÉPITÉSZ

BODNÁRNÉ DÁVOR ÉVA: AD
ADATOK F. A. PILGRAM MAGYAR-
ORSZÁGI MŰKÖDÉSÉHEZ

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ 1995,
192-210

Avadi Nóra
A szocialista képzőművészet tör-
ténete, magyarország és Európa
Bp 1970 corvina, 316. l. – 16 t. 23 cm

MACHENHAMMER, Georg Römmes

Gichufa, Vörä ~~Zolesta~~ kő 1780, 1787

Ars 1996/1-3. 234-235.

ckyana Erecta
ét rózsaablak

es, járomíves,
omhajó déli és
v kőhoron, A
nek nyoma. A
erű csúcsíves

alakú Mária
nyokkal. XVII.
rata szerint a
lt.

MACHENHOMMER, Martin epitom

1780-ban készített felmérési
rajza a tallási kastélyról a
bontónkápolna tervével

MÉrt 1995 204. ill
205.-206.

MDK

Machay László,

1905-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje,/1902-1912./ 81.l.

M. D. K.

MACHAY László festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bn. 1954. 326. e.

M.D.K.

Mackart Ferenc, építőmester

a megosztott 1000 p-ös díj egyik felét nyerte el a bekásmegyei kórsége háza terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.

jun. 10. sz. 5. old.

MDK

Machay László
festő

plakátrajza : nigerfin stb. a miskolci
reklám és plakátkiállításon

– a miskolci plakát és reklámkultúra
Grafikai Szemle 1914 évf 4 f 91 l

M.D.K.

Machart Ferenc épitőmester

A békásmegyeri községháza terveire hirdetett pályázaton első dijat nyert osztva.

Épitő Ipar-Ppitő Művészet, 1931.június 15. 94.old.

"Krónika"

MDK

Machala József

Tanulmányfejek, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

14. 1.

MDK

Machala, Gyöngyös

Baranski E.L: .Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi ... kongresszuson. Képzőmüv.Főisk.Évk. 1936/37.

1.

Machala József

Tanulmányfejek, szén

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Machala József.

zobráz

A Felvidéki Egyesületek Szövetségének „Humfalvy Internátus" művészgárdájának képző- és iparművészeti kiállításán műre szerepel.

Órai Ujság, 1927. ~~febr.~~ ápr. 3.

Machala Miklós.

szobrász

A Felvidéki Egyesületek Szövetségének „Hunfalvy Internátus" művészgárdájának képző- és iparművészeti kiállításán műve szerepel.

Tórai Ujság. 1927. Ápr. 3.

M. D. K

MACHACSEK frater

Ferences

A budai ferences-templom (Mártírok-
u. 23.) Lenehorzatának mellvédje

— Meyer E. tratevel

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 234. l

M.D.K.

MACHALA And.

murariorum magister

Szempc

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136. l.

Mack Lajos, [ipsormüvén]

L: Rippl-Rónai József

Sz. A. A bűnös vázácskák 25.

Új Tükör, Bp. 1986. jan. 12 XXIII/2

M.D.K.

Mach György Károly, porsonyi építőmester

Szmrecsányi ismeretlen forrása alapján terverte és építette 1792-93 közök a felsőtárkányi templomot. Ennek ellentmond Francz József felsőtárkányi szereplése, de mivel a templom építésének idé jen (1786-91) Esterházy kapcsolatban állt Zillack Károly György porsonyi kamarai építőmesterrel, lehet hogy az egyebként sehol sem szereplő hacz-csupán hibás olvasásból eredő név és azonosítható Zillackhal

Hevesmegye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

MACH, David Tályhai

1781 Csákvár, E-Tartály

Sisa = MÉrt. 1997/1-2. 24,25.

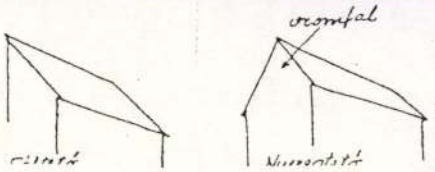

1.félnyereg 2.nyereg 3.k

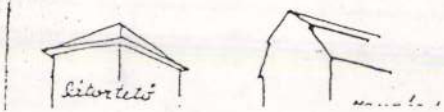

6..sátor 7.manzard 8.l

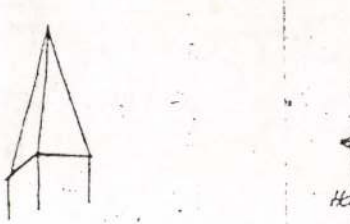

11.kúp- vagy gúlasisak 12.hagym

Macciolino Volaterrano, Ulysses MDK
festő

1574. jan.17. "pro labore in certis quibusdam picturis Posonii factis praestito" kifizetendő összegről kér javaslatot.
318.o. 319. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III.
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

Macciolini, Ulisse
festő

MD K

A pozsonyi várkápolna elpusztult freskódísze G.Licinio és U. Macciolini müve/1563-70/.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 315.o.

M.D.K.

Macciolini Ulisse, festő

1570-ben befejezi a Licinio Giuliotól abbahagyott festéseket a pozsonyi vár Kápolnában.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. ó.n. 49. old.

MDK

Macciolini Ulisse és Licinio Giulio, festők

Müvük a pozsonyi várkápolna elpusztult freskódisze 1563-7o.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 356.1.

MACCIOLINI, Ulysses:
olasz festő

1570.a pozsonyi várkápolnában végzett festői munkákat Károly főherceg megbizásából.

Budapest Régiségei XIX. köt. 1959. 78. l.

MDK

Macassy Magdolna

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8-ik nemz.közi . . . kongresszuson. Képzőmův. Főisk. Évk. 1936/37. 1.

MACALIK ALFRÉD

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

MDK

Macalik Alfréd

A Képzőművészet erdélyi száma. Képzőművészet 1932. 48. sz. 72.l.

M.Macassy Magdolna

Betleheme, az Emericana betlehemes kiáll.-án.

N.U.942.XII.19.

Maccassy M. Magdolna

Betlehemje az Emericana kiáll.-án.

N.U.942.XI.8.

M.Macassy Magdolna, festőm. MDK

ezen a kiállitáson kerültek nyilvánosság elé
az 1936 évi bethlehemes pályázaton résztvevő
festőmüvészek pályamunkái, igy fenti müvész i

Dr. Kolnár Ernő:

Müvészcéh.- Bethlehem kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1937. 4.sz. 95.l.

M. Macassy Magdolna

Gy.F.Fr: Újból munkában a M.Betlehemesek Rendje.
Nemz. Ujs. 1945. ápr. 4. 1o l.

MACARY, Michel építész

SERES Attila: Lesz-e Eiffel-torony Budapesten [beszélgetés Michel Macary-val] = Népszabadság, 50. évf. 83.sz. 1992. április 7. 9.p.ill.

--Budapest

MDK

Macalik Alfréd

Huzella Ödön /Nagyvárad/.: Az erdélyi képzőművészet tiz éve. Képzőművészet 1929. 2o. sz. 126.l.

Macalik Alfréd

MACALIK ALFRÉD festőművész gyüjteményes kiállitása Nagyváradon, a Körös-vidéki Muzeumban. /rövid hir./

Utunk, XXXIII.évf. 38. /1560./sz. 1978. szept. 22. 8.old.

MACALIK ALFRÉD 109. egyéni kiállitása a nagyváradi Kis Galériában. /rövid hir./

Utunk, XXXI.évf. 23. /1440./sz. 1976. jun. 4. 8.old.

4) Macalik Alfréd
festő

Életműre felölel több, mint 1600 olaj-
festményt, többszáz rajzot.
Pedagógiai tevékenységet is folyta-
tott.

Könczei Ádám: A hűség festője
Korunk, Kolozsvár 1968 XI. 1692

3) Macalik Alfréd

festő

c. képet, Barabás Miklós több festmé-
nyét, köztük Széchenyi István, Deák
Ferenc portréit; Schöpf allegorikus ké-
peit és másokat.

Most 80 éves. Újabb egyéni kiállítás-
ra készül /közel félszáz kiállítás köz-
tük. több vándorkiállítás van mögötte./
Könczei Ádám: A műség festője
Korunk, Kolozsvár 1968 XI. 1692

2) Macalik Alfréd

festő

kép, de festett, szinte minden műfajban. Önarcképeit erős kontúrokkal rajzolta meg.

Kevésbé ismeretes képrestaurátori munkássága. Restaurálta, a Bihari Sándor II. Rákóczi Ferenc c. képet, a Zsigmond és ~~Ito~~ Klászló lengyel király találkozása Nagyváradon

Könczei Ádám: A hűség festője

Kornak, Kolozsvár 1968 XI 1692.

1) Macalik Alfréd

„Önarckép" Repr.

1888-ban, Bérsben született. Félévi bérsi, tízévi nagyszebeni, kétévi budapesti tartózkodás után, 1901-ben került Nagyváradra — művészetét meghatározó második szülőtöldjére.

Festészetében mindvégig dominált a tájkönczei Ádám: A hűség festője

Kosnak, Kolozsvár 1968. XI. 1692.

Maczalik Alfréd festőművész, restaurátor 1

(1888 Bécs –)

Nagyváradon él. Tanulmányait a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte. Első nyilvános szereplése 1919 - Budapest

Igaz Jó 1972 november

Macalik Alfréd

Könczei Ádám: A hüség festője /Macalik Alfréd festőművész 80 éves/. - Iorunk /Kolozsvár/, 1968.11.sz. 1692.1.

az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

160. l.

Macalik Alfréd

MDK

Felhők, olf.

Mücsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Macalik Alfréd

Felhők, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15-Jan.12.1941. 6.1.

MACALIK Alfréd (1888-1979) festő

Murrádin Jenő: Erdélyi festőiskolák.
Bukarest, 1997 127.-életrajz

Andr. Benned. upibus Szkalka 1644. - Illumis
Dns. D. Johabnes Püsky EEccl. Nitriensis um Ja
episco Colocensi Collegy J. J. Trenchin.

A refectorium falburkolata mellett végig a ba
lócza húzódik, a boltczikkelyeket tartó
falburkolatába foglalva 10 olajfestésű mellkép, n
nagyságban jezsuita szenteket ábrázol. A r
bútorzatából fönn maradt:

négy pompás faragványos x lábú barokk a
századból.

Városi épületek és egyéb emlékek

Római felirat a várhegy meredek sziklafalának a
szálló mögött, amelynek ebédlőjéből, ennek u
látható. Kr. u. a II-III. századból, a legio II. adjut
bal parti sikeres hadi vállalkozásáról szól.+

Maczalik Alfréd 2

Több egyéni kiállítása volt. önzesen kb. száz kiállításon vett részt. Külföldi szereplései Bp. 1924, Krakkó (1926).

Igaz Szó 1972 november

Maczalik Alfréd

3

28 művét a nagyváradi
Körösvidéki Múzeumban őrzik.
Képei a zínajai Peles-Zastelyban
láthatók

Igaz Ujó 1972 november

Maczalik Alfréd

Gendelet c. képével
reprodukcióját a képmelléklet-
ben

Igaz Szó 1972 november

MACALIK Alfréd *44, 45, 46, 93*
Bécs, 1888. szeptember 10.–Nagyvárad, 1979. szeptember 19.
Krakkó, Képz. Főisk. Bpest, festő és grafikus

Banner Erdély

M.D.F.

Macalik Alfréd

Váradi festőművész akinek önarcképét bemutatja a lap.
Rajz-repr.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. nov. lo. III. évf. 46. sz. lo. lap.

Maczalik Alfréd

Tajképei még a nagybányai művészet legjobb hagyományait képviselik ferenczis „finom naturalizmus"-ukkal, ami a naturalizmusnak az impresszionisták eszközeivel való gazdagitását jelenti. Négy kitűnő képe közül talán az Eső fejezi ki legteljesebben a művész törekvéseit.

Tóth Béla: Nagyváradi képzőművészek kiállitása Debrecenben.

Alföld 1972/12 89 old

MACALIK ALFRÉD

Nagyváradon 91 éves korában elhunyt MACALIK ALFRÉD festőművész.

/rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 40.sz. 1979. okt. 5. 8. old.

Macalik Alfréd

Jakabovits Miklós:

MACALIK ALFRÉD művészi arcéle. /kiállítása alkalmából./

Utunk, XXXIII.évf. 39. /1561./sz. 1978. szept. 29. 7.old., képpel.

MACALIK ALFRÉD

festőművész

Negoita, Wilhelm Mircea:
Szin és alkony.
/Forditotta Szabó Barnabás/

Korunk, XLII.évf. 12.sz. 1983 dec.
973. old.

MACALIK ALFRÉD

Mottl Román:

MACALIK ALFRÉD /elhunyt/

Utunk, XXXIV.évf. 41. /1615./ sz.
1979. okt. 12. 7.old. képpel.

JOHANN M A A T Z , tedtilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH. Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 481.- Herr JOHANN M A A T Z
Felvétel ideje: 1851. 28. Mai.
Hová vet ék fel: Felső-Mindszent. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Mabel György, köszegi orás,

Divald Kornél: A Besztercebányai Muzeum kalauza.
Bp.1909. 39.l.

Maár Márton épitész

A hódmezővásárhelyi városközpont beépitési terveit készitette.
Németh Ferenc: "A Dél-Alföld mai épitészete" cimmel felsorolja Csongrád és Békés megye uj lakóépületeinek tervezőit.
A Magyar Épitőművészek Szövetsége bpesti székházában november 19.-én megnyilt/kiállitásán mutatta be az épitőművészek /foto/ terveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 18.
XV. évf. 51. sz. 7. lap

M. P. K.

MAAR, Mathias kőbarajó

1815. Pesten polgár, meghalt 1819-ben

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 235. l.

Maar Mihály

MDK

győri kőnüves mester

neve a XVII. sz.-ban szerepel az okmányokban .

Jenei Ferenc : Régi győri házak.
Bp. 1959. 9.o.

Maarr P./Paul/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Wien:Maarr P."
124.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967.-A Győri
Múz.Évkönyve

Maarr,? ~~Paul~~ Paul,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Maarr,? Paul,~~xxxx~~ Wien,1693.X.25". 118.old. 17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz.Évkönyve

Paul Maarr, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészítő cén legénykönyvéből, October 1692 Jahr után: "Anno 1693 den 25 October ist Frembd gesessen Paul Maarr Von Wien aus Osterreich". 109.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmívességének történetéhez k 93.old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. Evkönyve

---

Maás Máston

A szegedi Royal szálló külső
tervezését végezte

N. N.: megnyílt az új Royal
Szálloda szegeden

Csongrád megyei Hírlap 1971
IV. 30

MNK

. Maár Márton

műveire számítanak a kecskeméti képzőművészek reprezentatív kiállításán, mely majd 1957. jul. 7-én nyílik meg.

PETŐFI NÉPE, Kecskemét.1957. jul. 3. 2. lap.
/Hírenyag./

MDK

Maár L. 19. sz.

Kisleány képe, vf.

Magy. rajz 50o éve. Szépm. Muz. kiáll. 1940. jan. 11 l.

M. S. MESTER

SEVEROVÁ, KLÁRA: K PROBLEMATICE MONOGRAMISTŮ M. S.

ARS 2. 1968, 1. sv. 160 – 166

és eredményes lebonyolításához.

vizsgáló Bizottság tagjai,

et

ztálya
dapesti/ tanácsai
asztási felelősök

KÖZALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE
KÖZPONTI VEZETŐSÉGE

M.D.K.

M S Mester

/1506/
Krisztus az Olajfák hegyén , repr.

Keresztvitel repr.

A Kálvária repr.

Feltámadás. repr.

At Esztergomi Kereesztény Muzeum Képtára Bp. 1964.
138-139.1.
1

M. S. mester, festő

L. Széchy Beáta

– Heti ajánlat

Új Tükör Bp. 1986. szept. 7.

3

XXIII/36

M.S. mester

"...1916-ben elkészült két nagy,álló női aktja,mely mint két óriás kariatida tartja modern festészetünk épületének sulyát és ivelését,s melynek ha rangját és méltó helyét akarjuk meghatározni,M.S. mester Vizitációja,Szinyei Merse Majálisa, Csontváry Cédrusa mellett illő kijelölnünk."

In. LUKÁCSY Sándor: Nemes Lampérth József. Uj Irás, 25.évf. 1.sz. 1985. 85.p.

M.S. mester, festőművész (1506 körül)

Naptár

22.
szombat

15.00
Filmvetítés
Régi magyar művészet
Töredék (magyar középkori emlékek),
Kőemlékek nyomában, MS mester
Passiója, élő mult

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. október.

M. S. mester, festőművész (1506 k.)

13. Szombat, Filmvetítés

15.00 Régi magyar művészet.

Passió Rómeon, M. S. mester passiója.

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. október

M. S. mester, Estőművész (1506 körül működött).

Az esztergomi Keresztény Múzeum több mint szárzéves múltra tekint vissza. Mai helyére 1882-ben került, az érseki palotába.

— A XVI. sz. elején az M. S. monogramú mester jelzi a régi magyar festészet tetőpontját. 1506-ban készült s elmecbányai oltárának négy szárnyképe a második terem reprezentatív dísze. Látomásos jellegű művészete már túljutott a gótikán, a realizmus elemeit ő már a reneszánsz harmóniájába illeszti bele. Képeinek hátterében fontos hangulati, olykor drámai szerepet kap a felfokozott érzelmeket tolmácsoló táj eleddig szokatlan gazdagságú, mozgalmas motiválása.

M. S. mester: „Kálvária" (1506). (repr.)

Taszádi Attila: A régi magyar művészet kincsesháza.
Népszava, 1984. márc. 28. 9-old.

M. S. mester, festőművész, 1506 körül működött.

Baráti Kör

Bép. fszt.

ápr. 10.
17.30 órd.

Középkori művészet Magyarországon vorozat

M. S. mester: Vizitáció 1506

Előadó: Majzer Miklós

Magyar Nemzeti Galéria,
1986. ápr.

M. S. mester, festőművész, 1506 körül működött.

Filmvetítés.

márc. 2. Régi magyar művészet. B. ép. fa. előadó.
Töredék, Kőemlékek nyomában, Élő múlt,
M. S. mester passiója.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. márc.

M. S. mester, festőművész (1506 körül működött).

Galambos Margit: Egy mosoly nyomában.

Az apollói mosoly ha megváltozott formában is, de tovább él a késvi századokban. Ez kölcsönöz derűt, fenséges – emberhez méltó – tartást a román és gótikus kor emberalakjainak. Megfigyelhető ez M. S. mester Mária- és Erzsébet-figuráján. |említve|.

Műrészet, 1989. 4, 6-old.

M. S. mester, festőművész

10
szombat

15 óra Filmvetítés
Régi magyar művészet
Töredék (magyar középkori emlékek)
Emlékek nyomában
M. S. mester passiója
Elő múlt

Magyar Nemzeti Galéria rendezvénynaptár.
1981. október hó.

M. J. mester, [ipazmüvén]

[: Szegedi Márton]

86-87.

Sz. Kürti K. B. Bobrovszky J.: A XVII. sz. mezővárosok ipazmüv.

Alföld, Debrecen, 1980. szept.

XXXI/9.

M. S. mester, festő művész

Patay László „Szubjektív tabló" című nagyméretű képén a magyar festészet klasszikus és mai mestereinek összefoglalt portrégalériája, időbeli határokat nem tekintve, felismerhető művészi portrékat hozott egybe tablóján: M. S. mester monogramjától kezdve képén legfiatalabb halottunkig, Országh Lili-ig.

Művészeti Magazin.
1979. IX. 4. TV. 21.45 [KJné]

M - S master

neve emlitve

(Corvina 72)

Eutz Géza: A pátika mův 220. old.

M. S. mester

Mária és Erzsébet találkozása
1506 MNG.
Golgota 1506 esztergomi K.M.

(corbina tr)
Entz Géza: Agótika mův. 202-203
rév.

M. S. mester

Gótikus és renesansz táblaképek az esztergomi Keresztény Múzeumban c. könyvben szerepel.

Dénényi Iván ismertetése

Vigilia 74/T 348.o.

M. S. mester

„Királyok imádása"
(1510-20 k)

c. Zépánek reprója

MNG 1970/I
évlény

M.S. festő

Egyetlen középkori magyarországi ,"pennon"alaku zászló-
ábrázolást ismerünk ,a selmecbányai mészároscéhét,amely
M.S.mester két 1506-ban festett oltártáblaképén látha-
tóde ezt is fenntartással kell kezelnünk,,mert a képen
megörökitett zászlók céhzászló jellege nem minden kétsé-
get kizáróan bizonyitott. 128.old.21.jegyz.

NAGYBÁKAY PÉTER: Veszprémi és Veszprém megyei céh-
zászlók,céhlámpák és egyéb cénjelvényes emlékek 127.ol

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.
Veszprém, 1971

MS mesles

kiállított műveit említi rövid ismertetőjében /képpel/ R

B.Kuczka Judit:Régi magyar művészet a Szépművészeti Múzeumban. - Budapest, 1972.4.sz. 23-25.l.

MS mester

Vizitáció - táblaképeit említi

Vayer Lajos opponensi véleménye Rózsa György kandidátusi értekezéséhez /Magyar történetábrázolás a XVII. században/.- Művtört.Ért.1972.2.sz.141-148.l.

142.l.

M. L. mester, festő

Oltárképe megemlítve.

A. L.: felszabadító ajánlat 2.

ESTI HIRLAP | Bp. 1973. júl. 23.

M.S
mester

M.S. mester, a késői gótika alakró
nagy mesterének Selmerbányán
van az oltárképe.

P. Brestyánszky Ilona: A régi magyar művészet...
Nők Lapja, 1974. szept. 14 - 14 lap.

M.S.
Mester

„Visitáció" (részlet)
(repro)

P. Brestyánszky Ilona: A régi magyar művészet ...
Vők Lapja, 1974. sept. 14 - 14 lap.

M. S. mester

selmecbányai festő házai festé szetünk kimagasló alakja.

CsekeLászló: Dunakanyar, Budapest, 1973. 139 l.

22 l

M. S. mester

selmecbányai művész szerepek művével az esztergomi keresztény múzeumban.

Csekc László: Dunakanyar, Budapest, 1973 1391

757

M. S. mester

Mária és Erzsébet találkozása c. képe

megemlítve.

Telepy Katalin: Tájékozódás a M. Nemzeti Galériában — 5p.
Bp. 1973.

M.S. mester

Résztvett a Várpalotában rendezett kiállitáson.
A kiállitás 9oo év anyagát ölelte fel.

c. Mária és Erzsébet találkozása

Kortárs, 197o./1. 149.o.

M. S. mester

a természet minden tárgyi egysége – növényi, állati, emberi forma – egyedi portré a maga statikus anatómiájában. Az arc is a maga csont és izomrendszerével. Az arc néma beszéd. A mosoly és a könny, a tekintet és a fej billenésének összetételei építik a képi nyelvet a valóságban és a művészetben. Az is előfordul, hogy a kéz, vagy a láb, vagy maga a hevített mozdulat válik arcereju központtá M. S mester, Grünewald, Rembrandt művészetében.

Losonci Miklós: a portré holnapjai
Hevesi Szemle, 1978. márc. 14. old.

M. S. mester, festő

L.: Lőrsi Pál

Csorna Béla: Anonymusok a képzőművészetben 4.

Esztergom Bn. 1981. jan. 24.

M. S. mester, festő

L.: Kolozsvári Tamás

— : Rembrandt élete 2.

EST HIRLAP, Bp. 1976 febr. 5.

Csatai István: MS mester művészete

Kny. Magyar Gremle.
8°, 4K, 11L, Budapest, 1938.

MS mester

Gerthon, Stefan: Meister MS

Kny. Ungarische Jahrbücher
8°, 3K, 19L, Berlin, 1932.

MS meister

MS mester

Mária és Erzsébet talál-
"horása" (vepro)

Bojár Iván: A Nemzeti Galéria...
Tükör, 1975. okt. 28 – 17 oldal

M.S. MESTER, festő

A XV.századi egyházi festményeink közül kiemelkedik többek között az M.S. mesternek:Keresztvitele.
14.old

Dávid Kalalin: Egyházművészet 12.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 3.sz. Bp.

M S mester, festő

"Maria latogatasa Erzsébetnél" a cime a képnek. Koman tikus hegyvidéken, varka tély közelébenjatszódik le. Két gyermekét váró polgarasszony talalkozasa, csendes öröme és meghatottsaga a kép tulajdonképeni tartalma.
43. old

URBACH ZSUZSA: Mükincseink, M. S. mester: Vizitació. 43. old

Múzeumi Magazin, 1968. 1. sz.

M S mester, festő

"Maria latogatasa Erzsébetnél",c.képe.Az aranyragyogá
súég-az oltárkép kötelező hattere ragyogja be alakjukat
Az előtérben felkúszó kék irisz és vörös bazsarózsa fon
ja körül őket.Zöldelő természet,a háttérben kéklő hegyek,
és vizparti nyaj csendje veszi körül őket. 43.old

URBACH ZSUZSA: Műkincseink,M.S.mester:Vizitáció.
43.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz.

M S mester, festő

1956 -ban Párizsban, majd Londonban került kiállításra a magyar középkori művészetet bemutató kiállításokon a "VIZITÁCIÓ", c. műve. Nagy sikere volt, Mindkét kiállítá son a kiállitas vedett-je volt. 43.old

URBACH ZSUZSA: Műkincseink, M.S. mester: Vizitáció. 43.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz.

M S mester, festo

"VIZITACIÓ", cimu képe a Szépmüvészeti Muzeumban. Maria és Erzsébet talalkozasat abrazolja.-Fekete repr. 43.old

URBACH ZSUZSA: Mükincseink, M.S. mester: Vizitáció. 43.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz.

M S mester, festő

A középkori magy. festőművészet csúcspontját jelentő tab
lapépcsaknem 500 évvel ezelőtt került ki egy maig ismeretlen nevü mester műhelyéből.-"VIZITÁCIÓ",a cime.-Egy másik alkotasan is az M S jegy az esztergimi Keresztény Muzeum"FELTAMADAS", tábléján elrejtve és 1505 évszam. Selmecbányan dolgozott a sok orszagot bejart mester.
43.old

URBACH ZSUZSA: Mükincseink, M.S. mester: Vizitáció.
43.old

Muzeumi Magazin, 1968. 1.sz.

MS mester, festő

Múzeumaink legszebb festményeiből színes diapozitívek készültek, s már az elmúlt év őszén egy harminc darabból álló sorozatot megvásárolhattak az érdeklődők a Szépművészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda Irodáján.-Ezek egyike:

MS mester: "Mária és Erzsébet találkozása", című műve 4.old .részlet.

Krónika 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

MS mester, festő

Múzeumaink legszebb festményeiből színes diapozitívsorozatot készültek, s már az elmúlt év őszén egy harminc darabból álló sorozatot megvásárolhattak az érdeklődők a Szépművészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda Irodáján.-Ezek egyike:

MS mester: "Kálvária", című műve. 4.old

Krónika, 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

MS mester, festő

Muzeumaink legszebb festményeiből diapozitivek/szines/ készültek,s mar az elmult év őszén egy harminc darab ból alló sorozatot megvasaolhattak a érdeklődők.a Szépmüvészeti Muzeumban és a Központi Muzeumi Igazgatóság Propaganda irodájában.-Ezek egyike:

MS mester: " A keresztvitel", cimü müve.- 4.old

Krónika, 4.old

Müzeumi Magazin, 1968. 1.sz

MS mester, festo

Múzeumaink legszebb festményeiből diapozitivek/szines/ készültek,s már az elmúlt év őszén egy harminc darab ból álló sorozatot megvásárolhattak a érdeklődők.a Szépmüvészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda irodájában.-Ezek egyike:

MS mester: " Krisztus az olajfák hegyén", cimü müve 4.old

Krónika, 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

MS mester, festő

Múzeumaink legszebb festményeiből diapozitivek/színes/ készültek, s már az elmúlt év őszén egy harminc darab ból álló sorozatot megvásárolhattak a érdeklődők.a Szépművészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda irodájában.-Ezek egyike:

MS mester: " Krisztus feltámadasa", cimü müve.

4.old

Krónika, 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

M. S. mester, festő

Az esztergomi Keresztény Muzeumban Duccio baja, ahita tos vérszomja, szent egyszerüsége szólal meg némileg magyarúl Kolozsvari Tamas, a Janosréti mester és minde nek előtt M.S. mester képein. 8.old

Molnár Aurél, Székely András, Tóbiás Áron: A Duna Századai 3.old

Múzsák, Múzeumi Magazin, 1971. 2.sz. Bp.

M. S. Mester, festő

Mojzer Miklós: M. S. mester passióképei
... c. kötete

↓

8.

— : Most jelent meg

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 29.

M. S. mester, festő

L.: Kmetty J.

F.R.: Könyvnemle 7

Nérszabadság, Bp. 1976. jún. 22.

M. S. mester, festő

L.: Bernáth Aurél

t.: Ízlésfejlentés – 5.

Népszava, Bp. 1975. szept. 16.

M. S. mester

M. S. mester a XV. és XVI. század fordulóján élt festőről keresztet tudunk, művészi hagyatéka, reprezentáns kori táblafestészetünk legjelesebb szépségei közé sorolandó. Az esztergomi keresztény Múzeumban őrzött képek keletkezési körülménye, it, formai, kompozíciós jellegzetességeit. ismertett: Mojzer Miklós tanulmánya. (Magyar Helikon-Corvina.)

F.R.: Könyvszemle.

Néprzabadság, 1946. jún. 22.

M.S. mester

Szinyei Merse Pál, Mészöly Géza, Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Markó Károly, M.S. mester, Paál László, Mednyánszky László, Csontvári Kosztka Tivadar, Rippl-Rónai József, Egry József, Derkovits Gyula, Bernáth Aurél, Kass József művészek alkotásai szerepelnek a Képzőművészeti Alap kiadványában megjelent, husz lapból álló, reprodukció sorozat első példányain.
Vadas József: "Plakát a lakásban" c. cikkében ir a Munkásmozgalmi Muzeum tárlatáról s ugyanitt részletesen beszámol fenti kiadványokról is, mely Konecsni György nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 11.
XIX. évf. 41. sz. 13. lap.

M. S. mester, Pest

L.:Ferenczy Károly

-:Poszter sztori 6.

Esti Kurtar, Bp. 1977 aug. 29.

M. S. Mester, Jestö

L.: Csontvány

(-k): Cédons a ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 3.

M. S. mester, jestő

L.: Kolozsvári Tamás

Tasnádi Attila: A 100 éves ... 8.

Nérszava, Bp. 1975. okt. 26.

M. S. mester, jestő

Fülep Lajosról szóló írásban megemlítve „M. S. mester Vizitáció képe."

Szabó Júlia: A pedagógus 752-754.

Jelenkor, Pécs, 1975. augusztus XVIII/8.

M. S. mester, festő

L.: Mányoki Ábrám

(harangozó): Megmyílt ... 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 13.

M. S. mester, Jeiő

L.: Bernáth Amál

– : Képzőművészeti ... 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 11.

M. S. mester

A selmecbányai Katalin-templomban állhatott a mester műhelyoltára.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 211 p.

M.S. mester

Urbach Zsuzsa: M.S. mester - Vizitáció. - Múzeumi Magazin, 1968.1.sz.43.l.

Végh János: Kolozsvári Tamás, M.S. mester, Lőcsei Pál. - /Az én múzeumom/. - Bp,1968.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.
~~xxxx~~ 159.l.

M.S. mester

M.S.- Martin Schonguer-nek tulajdonitják "Sebastiánus piktort meggyilkolták 1513-as évben".

Magyar Hirlap 2.évf.193/9
Esztergomi L.:M.S. mester rejtélye

M.S. mester

Simor János holtszentantali plébánitáról vásárolt az 188o-as években 4 táblaképet, melyek szárnyasoltához tartoznak, melyet a Keresztény Muzeum 19o2-ben vásárolt meg. Ezeket MS mester müveinek tulajdonitják.

Magyar Hirlap 2.évf.193/9.old.
Esztergomi L.:M.S. mester rejtélye

M.S.mester

Vizitáció c. müve szerepelt a Magyar remekmüvek c. kiáll. a Budapesti Történeti Muzeumban.

Magyar Hirlap 1969.2.évf.255/6

M. S. mester

A Mária és Erzsébet találkozását a Szépművészeti Múzeum 1902-ben Kraus Józseftől 1600 (!) koronáért vásárolta.

Engel Károly: Fordulatok a festmények értékelésében; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 43. l.

M. G. mester

Alkotásairól filmet készít Takács Gábor és Vamosa Lajos.

Magyar Hírlap 1970. 11. 21. 6. l.

M. S. mester

Néhány fennmaradt táblaképét Weöres Sándor az addigi magyar piktúra csúcsának tartja.

Dévényi Iván: Weöres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4. sz. 49. l.

MS
mester

Miltoties

Bózóky Mária: Az esztergomi keresztény muzeum.
Müvészet, 1973. október - 41.oldal

M. S. mester, festő

Négy képét őrzik az esztergomi keresztény Múzeumban: az Olajfák hegyét, a Keresztvitelt, a Kálváriát és a monogrammal s' 1506-os évszámmal jelölt feltámadást.

(harangozó): M. S. a világhírű névtelen

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. máj. 11. S.

M. S. mesterj festő

megemlítve.

14.

Székely Mihai: A gótika.

Nérszabadság Br. 1978 márc. 19.

28

M. S. mester

festő

Részlet a Kálvária-ról /1506/

Repr.

Kosáry Domokos: M. o. tört. képek-
Gondolat 1974 ben. 127. old.

M. S. mester

festő

Mária és Erzsébet találkozása

/1506/ Oltárhéjszer egy-

kori selmeczbányai főoltárról

Rupr.

Kosáry Domokos: M. o. tört. képekben

Gondolat 1971. 122. rel.

MS
mester

A középkori magyarországi festészet
legnagyobb egyénisége MS mester.
Œuvreje szerény, számszerint 8 db.
festmény maradt ránk

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.
Művészet, 1971. október - 7. oldal

M S

mester

Egy képet a Budapesti Szépművészeti Múzeum, négy festményét az esztergomi Keresztény Múzeum őrzi. Egy harmadika a Lille-i Múzeumban van.

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.

Mivészet, 1971.október - 7.oldal

MS
Mester

MS mester egy képe a Varsói Nemzeti Múzeumban van, egy pedig egy szentantali templomba került

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.
Művészet, 1971.október - 7.oldal

MS
mester

MS mester képei körül a budapesti, a szentantali és esztergomi táblák minden bizonnyal egy 1507-ben készült selmecbányai oltaihoz tartoztak.

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.
Művészet, 1971.október - 7.oldal

M.S.
Mester

M S mester varsói képe 1507-ben
készültekkel korábbi, a Lille-i pe-
dig 1507-nél későbbi keletű

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.
Művészet, 1971.október - 7.oldal

M S
mester

"Keresztrétel"
(repro)

Radocsa Dénes: Romantika, gótika, reneszánsz.
Művészet, 1971. október - 7. oldal

Maár Márton

Közgazdasági Technikum, Szentes /Maár Márton épitész/. - Ism: Illés Lajos, Müszaki Tervezés, 1968.12.sz.10-11. l.

Az 1968.évi magyar müvés settörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Irt. 1971.2.sz.649-682. l.

156. l.

M. S. mester, Jestő

L.: Kass János

—: Ma: sátorban ... 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 20.

Sk. S. mester, festő

L.: Rippl - Rónai

— : Kelendők ... 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 szept. 25.

M. S. mester, Jertő

L. Rippl-Rónai József

— : Reprodukciók ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 16.

M. S. mester

Régi magyar művészet címmel márc. 24.-től Rómában a Palazzo Venezia-ban mutatják be a magyar alkotók remekeit. A bemutatásra kerül a mester egyik képe.

Esti Hírlap, 1942. márc. 14.

M. S. mester

a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata új típusú reprodukciókat, ügyrevezett pos-tereket ad ki. Húsz magyar műalkotás kerül forgalomba a XVI. sz.-ban élt M.S. mestertől Bernáth Aurélig.

H.B.: Gazdag program.

Somogyi Néplap, 1975. szept. 11.

M. S. mester

A Képzőművészeti alap Kiadóvállalata ujtípusú nagyalakú reprodukciókat hoz forgalomba, hiszen magyar műalkotást, M. S. mestertől Bernáth Aurélig.

Láttuk, hallottuk

1945. IX. 7. 20.59 Petőfi

M. S. mester

Képzőművészeti világhét barátkban szet 20-28.-ig tart, melynek keretében a Képzőművészeti alap ügyvezett „pasteleket" jelentet meg a XVI. században elt M. S. mestertől a kortárs Bernáth Aurel festőművész.

Tolnamegyei Népújság, 1975. aug. 28.

M. S. mester

A 100 éves Keresztény Múzeum régi magyar képtárában felsorakoztatott gótikus táblaképek és faszobrok a Mohács előtti magyar művészet legfontosabb ecsetkei. M. S. monogramm, mester 1506-ban készült passiósorozata látható itt.

Tasnádi Attila: A 100 éves Keresztény Múzeum.
Népszava, 1945. okt. 26.

M. S. mester

Szept. 20-28.-ig hazánkban képzőművészeti Nemzetközi Világhétet rendeznek, melynek keretében új típusú, nagy alakú reprodukciókgyűjtemény jelenik meg. Összesen húsz magyar műalkotás M. S.-től Csontváryn át Bernáth Aurelig.

Tandi Lajos: A képzőművészet világfája. Délmagyarország, Szeged, 1945, szept. 21.

M.E. / C.E.

mesterjegy szerepel a Frauenkirchen- i Mária oszlopon (1951)

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1954

I. kötet

1898

M.R. mesterjegyes lakatosmester

2.PAIZS.- Virágokkal és szőlővel keretezett ovális mezőben: keresztbe fektetett, vésett kulcsok kétoldalán vésett 1766-os évszám, felette és alattaa vésett felirat: "M:R: Slosar Maister Segedin".-A paizs tetején a függesztés részére 5 mm-es lapos fül nyélszerüen van kiképezve. H. 7 cm. Sz: 4,5 cm. Ip. ltsz: 54.42.1.-Jegyét feloldani nem tudjuk. 20.old. Fekete repr. 23.old.

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX. századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

M.R. mesterjegyes lakatosmester

2.PAIZS.- Virágokkal és szőlővel keretezett ovális mező ben:keresztbe fektetett,vésett kulcsok kétoldalán vésett 1766-os évszám,felette és alatta vésett felirat: M.R.Sloser Maister Segedin".A paizs tetején a függesztés re alkalmas lapos fül nyélszerüen van kiképezve.H:8 cm. Sz:4,5 cm.Ip.ltsz:54.42.1.-Jegyét feloldani nem tudjuk. 20.old. 2.sz.kép 23.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

M. S. mester, festő

Megemlítve a képzőművészeti Múzeum kiállításával kapcsolatban.

Rózsa Gyula: A középkor alkonya

M.6.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 15.

S. M. Mester

Mária és Erzsébet
(repro)

Csanádi Imre: Mária és Erzsébet.
Új Tükör, 1977. december 25 – 3. lap.

M.S.

mester

Méltatás

Földes Anna: Remekművek nyomában.
Nők Lapja, 1969. okt. - 42 oldal

M. S. Mester.

Képzőművészeti kisfilmek vetítése.

1978. Nov. 18. MS Mester Passiója.

" 18. Borsos Miklós

Rendezvénysorozatok.

A Magyar Nemzeti Galéria programja.

1978. November

MS mester, festő

+ Képzőművészeti Múzeum kiállításán látható

— : MS mester öt festménye 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 17.

M. S. mester, festő

Takács Gábor egyik filmje M S mester

Passióját mutatja be.

— : Filmszemle, tavassi tárlat

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, máj. 27.

M. S. mester, festő

Megemlítve: „M S mester .... technikáját figyelheti meg többek között az olvasó..." a Corvinánál megjelent könyvecskében. (Címe: A Szépművészeti Múzeum)

(bé): Tárlatvezető könyvecske 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. máj. 18.

M. S. mester

mivel vannak az erstegomi

Keresztény Múzeumban - emlétve

Magyar Alkmat 1971 szeptember 30

5. old.

M. S. mester

Közölt reprodukció:

95. sz. „Vizitáció", 1506, 139 x 95 cm.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Budapest, 1971

M. S. mester, festő

Egyik művének reprodukciója
mesterjegyével.

bélyeggyűjtés
— : Régi magyar mesterek 10.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 22.

M. S. Mester, festő

Magyar kiállítás nyílik Rómában.
Bemutatják M. S. Mester egyik képét is.

— : Ceres: festette Pannoniai Mihály 2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. márc. 14.

M S Mester, festő

Öt táblaképét állították ki a képzőművészeti Múzeumban.

— bel — : Egyszarvú a festő vásznán 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971 jan. 19.

M. S.

Togo húsvéti sorozatában a középkori mesterünk festmenyét vitte bélyegre.

Bélyeggyűjtők.

Népújság, Szekszárd, 1972. máj. 16.

M. S. mester.

Mária és Erzsébet találkozása
(részlet

Magyar Remekművek a Szépművészeti Múzeumban (lásd a 38. oldalon)

Népművelés 1969/10 borítólap 4. old.

M. S. mester

Mária és Erzsébet találkozása

Népművelés 1971/8 borítólap 48 old.

M. S. mester.

varázsos szépségü Vizitáció képe lett bemutatva a Vármuzeum kiállitásán.

R. D. Magyar remekmüvek

Népmüvelés 1969/10 38old.

M. S. mester

Kálvária c. műve kínálja az összehasonlítást Grünewald Golgotájával.

Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 57. l.

M. S.
mester

Méltalás

Kurthy Sándor: A konfiguratív művészet világában
művészet, 1972. március - 8 oldal

M. S. mester

Ez év májusában újra megnyílt az Esztergomi Keresztény Múzeum. A második teremben van elhelyezve Dürer kortársának, M. S. mesternek – Selmecbányáról, származó – oltára, illetve annak négy táblája. (említve).

D. I.: Képzőművészet.

Vigilia, Budapest, 1973. jól.

M. S. mester

1)

A XVI. század első tizedére esik hazánk legkiválább táblaképfestőjének munkássága. A selmecbányai Szent Katalin-templom főoltárát festette és szobrait faragta. Az M.S. monogrammot 1506. évszám társaságában maga festette egyik táblájára. Az oltárt szétszedték, a festményeket elhordták Selmecről. (említve.)

Kampis Antal: a magyar képzőművészet története.

Népszava, 1971. nov. 6.

M. S. mester. 2.) Folytatás.

A szobrok helyben maradtak. A két nőszent Katalin és Borbála a múzeumba került, a középszobor Mária a templom falán, egy konzolon áll. A Krisztus születését ábrázoló képtábla ma is a kis Hontszentantal község templomában függ. Tápatakról a Szépművészeti Múzeumba került a Mária látogatása szárnykép.

(említve)

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet története.

Népszava, 1971. nov. 6.

M. S. mester. 3.) Folytatás

Négy szárnyképe: „Olajfák hegye" – „Keresztvitel" – „Kálvária" – „Feltámadás" Tápatakról az esztergomi képtárba került végleges megőrzésre. Nevét, életkörülményeit máig sem sikerült felfedni.

Kempis Antal: A magyar képzőművészet története.

Népszava, 1971. nov. 6.

M. S. mester, festő

Mojzer Miklós: *M. S. mester passióképei.* (Magyar Helikon—Corvina, 1976. 38 oldal, 70,— Ft.) A tizenöt színes fénykép és művészettörténészünk tömör, világos tanulmánya az esztergomi *Keresztény Múzeum* négy táblaképét mutatja be, négy passióképet, amelyek a múlt század utolsó negyedében kerültek Esztergomba egy Hont megyei kastélyból. Eredetileg — mint a szerző megállapítja — a selmecbányai, Máriának szentelt főtemplom főoltárára készülhettek a XVI. század elején. Festőjük, *M. S.* mester kilétéről ma sem tudunk többet, mint hogy *Dürer* idősebb kortársa volt, a XV. század közepén születhetett, azonos *M. Z.* mesterrel, akinek 22 metszete és 3 rajza maradt fenn német múzeumokban, s főleg itáliai, német és németalföldi példák hatása alatt bontakozott ki csodálatos művészete. (NF)

– : Új könyvek

Élet és Tudomány, Bp. 1977. febr. 11.

187.

XXXII/6

MS /Martin Satzlauer/ ötvös Nagyszombat

1781-ben

17D. Nagyszombati ezüst Immaculata-szobor

Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Katalogusa
Budapest, 1942.
55
lap

MDK

M S mester

Szeket a zégeket a mult században
Szent Antal-on és Kolpach-ban
(Töpatak) fedezték fel, ahova
a 17-18 században Zerültek
Schemnitz-ből (Selmecbányáról).
Rivald, majd Genthon mint
Zaja volt a szárnyasoltár
rekonstruálása.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS.
Acta Historiae Artium 1957. 204. o.

M S mester -3- MDK

Az oltár tabernázulumában álltak a ma is Schemnitz-ben látható Madonna, Szt Katalin és Szt Barbara szobrok.

D. Radocsay: 450. Jahre Meister MS
Acta Historiae Artium 1957. 204.

M. S. mester -4- 14 Dk

A művész monogramja és az
összám 1506, a feltámadás
tábla szarkofágján, a sélen ol-
vasható. (Abb. 17.) Korábban az
osztrák és német szakértők tudo-
tolatlanul tételkedtek a monog-
ram megbízhatóságát illetően.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS
Acta Historiae Artium 1957. 204.

MS mester MDK

A már régebben ismert monogramm mellett az évszám 1915-ben, a rég restaurációakor lett ismeretes és Pellicioli mester vizsgálata hitelesnek ismerte el.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS
Acta Historiae Artium. 206.o.

M. S. Meister. -6- MDK.

A legrégebben ismert Vizitáció
rép attribuciláját a német Voss
riszerelte meg elöször. Ö MZ
mester művei közé sorolta.
Heidrich résöbb egy 1500 körül
működő német mesternek tulaj
donitotta.

Ld: Heidrich: Die Altdeutsche
Malerei. Jena 1909. S. 262.
D. Radocsay: 450 Jahre Meister M.S.
Acta Historiae Artium 206. o.

Alig egy évvel Heidrich műve megjelenése után kezdte meg Divald rendszeres kutatómunkáját az északmagyarországi városokban. Ezt követte 1924-ben Gerevich munkássága során M.S. személye azonosítását is megkísérelte.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M.S. Acta Historiae Artium. 1957. 211. o.

M. S. meister -8- MDK

Másirányú irattári utalások ey 1507-
ben datált hine akadtak Schem-
nitzben, amely ey Sebastian nevű
festő festő meggyilkolásáról és
virablásáról szóltak. A valószínű-
ség hoz magister, meister ~~oder~~
vagy maler Sebastiant jelent
a monogramm.

D. Radocsay: 450 Jahre meister MS.
Acta Historiae Artium 1957. 212. o.

M S mester -9- MDK.

Buchner Zulató Jörg Breu-művei
Zöré sorolja tévesen a Vizitációt
és a Krisztus születését.
Benesch, nyomcsak a német mű-
vészet zörébe sorolta a műveket.
Baldassés Oettinger Buchner néze-
tét osztották

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M S
Acta Historiae Artium 1957 216. o.

MDK

M S mester

A Thieme-Becker lexikon utolsó kötete szakított a német kutatók nézeteivel és azonosította magát a magyar kutatás eredményeivel.

A magyar kutatók nézete, hogy közömbös, vajjon származására nézve az MS mester német magyar, vagy szlovák volt-e? Kérdéses, hogy műve mely kulturkörbe tartozik.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS Acta Historiae Artium 1957. 218. o.

MDK

MS mester

-11-

A Tutatások eredménye, hogy MS mester a magyar fejlődésbe sorolandó, egy más mesterrel sem azonosítható önálló egyéniség.

További következtetések vonhatók le az MS mester műhelyének tevékenységére egy elveszett, csupán reprodukcióból ismert Dubravica-i nárnyasoltárrép és a Schemnitz-i oltár St Katalin és St Borbála szobából.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS. Acta Historiae Artium 1957. 218.o

MDK

M.S. mester

További attribuciók:
Genthon M S mesternek tulajdonítja
a Lille-i múzeum „Királyok imádása"
tépét, amelyet korábban Buchner
Bren fiatalkori művének tartott.
Stiluskritikai alapon az állapít-
ható meg, hogy valószínűleg késtöbbi
mint a Schemnitzi oltártépek.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M.S.
Acta Historiae Artium 1957. 218.o

MDK

M S mester

Gentkou véleménjét a magyar tu-
tatók ontják; Gerevich azzal is
megerősíti, hogy a tépen látható
tehely magyar típusú.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M.S.
Acta Historiae Artium 1957. 218. o.

MDK

M S mester

További attribució:
a Praga-Strahovi premontrei Volostor
4 Zejából álló sorozata: Királyok
imádása, Pásztorok imádása, Szt Bar-
bara lefejezése, Szt Ursula egy élet-
történeti jelenete Gerevich szerint
ugyanezek M S mesternek tulaj-
donítható.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS
Acta Historiae Artium 1957. 218. o.

MDK

M S mester – 15 –

Ez az attribució azért Tétes, mert a prágai Tépek manierista stílusa idegen az MS mesterétől. A német tutatók e Tépeket 1530 tájáról származtatják és Dürer egy önálló, ismeretlen követőjének tulajdonítják.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M S. Acta Historiae Artium 1957. 218. o.

M S mester - 16 - MDK

A passiójépek rožül a kalvária, mária élete jelenetei rožül a vizitáció emeltedik ki kvalitásával. Az Olajfák hegyen és a Feltámadáson résolbi átfestések vannak.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister M.S.

Acta Historiae Artium 1957. 220. o

M. S. mester -17- MZk

Irodalom:

K. Divald: Magyarországi képek a XV. és XVI. századból. Művészet V. 1906. 174. o. 176. kép

D. Radocsay: Meister M. S.

Act. Hist. Art. 1957 229. o.

MDK

M S mester

Irodalom:

J. Genthon: A selmecbányai Szt Kata-
lin - templom hajdani festészete
Archeológiai Értesítő XLIV. 1931.
120 – 147. o.

D. Radocsay: Meister MS
Ach. Hist. Art 1957

229.o

MDK

M. S. mester

Irodalom:

J. Genthon: Esztergom műemlé-
rei. Budapest 1948 42-46.o

D. Radocsay: Meister MS
Acb. Hist. Art. 1957 229.o

MDK

M. S. meshes

Irodalom:

H. Voss: Der Ursprung des Donaustiles. Leipzig 1907. S. 111-114.

D. Radocsay: Meister MS
Act. Hist. Art. 1957

229.

MDK

M. S. meister

Trodalom:

E. Heidrich: Die Altdeutsche Malerei
Jena 1909. S. 262.

D. Radocsay: Meister MS
Act. Hist. Art. 1957

229.0

M S mester -22- M Dk

Irodalom:

K. Divald: Csúcsíves szárnyasoltárok Hont-vármegyében. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet közlönye XL. IV. 1910. 51-56. o.

P. Radocsay: Meister M S
Acta Hist. Art. 1957

229. o.

MDK

M S mester

Irodalom:

T. Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Budapest 1924
24-25.10.

D. Radocsay: Meister MS
Act. Hist. Art. 1957

2290.

MDK

M. S mester

Irodalom:

Z. Miklóssy: Sebestyén festő.
Magyar Művészet III 1927. 479-480.

D. Radocsay: Meister MS
Act. Hist. Art. 1957

229.0.

MDK

-25-

M S meister.

Irodalom:

A. Feulner: Das Bergungsmuseum Valenciennes. Der Cicerone X. 1918. 374.o.

D. Radoisan: Meister MS

Act. Hist. Art. 1957.

229.o

Irodalom:

E. Buchner: Der ältere Breu als Maler. Augsburger Kunst der Spät-Gotik- und Renaissance. Augsburg 1928, S. 316 - 327.

D. Radocsay: Meister M S.

Acd. Hist. Art. 1957

229.0

M S meister -27- MDK

Irodalom:

S. Genthon: Meister M.S. Ungarische Jahrbücher XII. Berlin - Leipzig 1932. S. 36-37.

D. Radocsay: Meister MS Acta Hist. Art. 1957

229.0

M. S. meester -28- MDK

Trodalom:

O. Benesch: Die fürsterzbischöfliche Gemäldegalerie in Gran. Belvedere VIII. 1929. S. 36-37.

D. Radocsay: Meister M.S. Acta Hist. Art. 1957

229.0

M S mester -29- MDk

Irodalom:

D. Radocsay: A Középkori Magyarország táblaképei. Budapest 1955.
422-425. oldalakon teljességre törekvő bibliográfia az M S mesterre vonatkozólag.

D. Radocsay: Meister MS
Acta Hist. Art. 1957

229.0

MDK

M Smester

Irodalom:

A. Peter: A magyar művészet története
I. köt. Budapest 1930. 124-126.o.

D. Radocsay: Meister MS
Acker Hist. Art. 1957

229.o

M S mester -31- MDK

Irodalom:

E. Hoffmann: Jegyzetek a régi magyar kiblaképfestészethez. Archeológiai Értesítő L. 1937. 6. o.

D. Radocsay: Meister M S

Acta Hist. Art. 1957

229 o

Gradalom:

A. Heller: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin 1937. S. 79-80.

D. Radocsay: Meister MS
Acta Hist. Art. 1957 229.0.

MDk

MS meister

Irodalom:

L. Baldass: Albrecht Altdorfers künstlerische Herkunft und Wirkung. Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien. N.F. XII. Wien 1938. S. 131–132.

D. Radocsay: Meister MS. Acta Hist. Art. 1957

229 c.

MDK

M S master

Irodalom:

K. Oettinger: Buchbesprechung.
Zeitschrift für Kunstgeschichte. VII.
1938. S. 363.

D. Radocsay: Meister MS
Acta Hist. Art. 1957

229.61

MDK

M S meister
Irodalom

E. Neumann: Buchbesprechung.
Österreichische Zeitschrift für Kunst
und Denkmalpflege VII. 1953. S. 127.

D. Radocsay: Meister MS
Acta Hist. Art. 1957

229.

MDK

M S meester

Irodalom:

Thieme - Becker: Künstlerlexikon
XXX VII. Leipzig 1950. S. 435.

D. Radocsay: Meister MS
Acta Hist. Art. 1957

229.0

MDK

μS mester -37-

Irodalom:

V. Wagner: Neskorogotická tabul'ová mal'ba slovenská. Sbornik Matice Slovenskej XVIII. 1941. S. 13-14.

D. Radocsay: Meister μS Acta Hist. Art. 1957.

2306

MDK

MS mester -38-

Irodalom:

D. Radocsay: Adatok a magyarországi táblaképfestészet történetéhez. Művészettörténeti Értesítő IV. 1955. 49-57.o.

D. Radocsay: Meisk MS
Acta Hist. Art. 1957 230.o

M Smester -39- MDK

Irodalom

A magyar művészet szelleme.
Mi a magyar? Kiadja Szekfü Gy.
Budapest 1939. 436.o.

D. Radocsay: Meister MS Acta Hist. Art. 1957

230.o

MS meister - 40 - MDk

Trodalom:

O. Kletzl: Werke deutscher Malerei in Böhmen und Mähren. Pantheon XXX III. 1939. 196 – 197 o.

D. Radocsay: Meister MS Acta Hist. Art. 1957

230 o.

M. S. mester -1- MDK

A selmeczbányai Szt Katalin templom nagyasoltárából egy darab Tópatak Rószségbe, 5 Hontszentantalra került. 1902-ben A Szépművészeti Múzeum a tópataki repet megvette. A Krisztus születését ábrázoló táblakép a hontszentantali plébániatemplom oltárlépe lett, a másik vény Simor János primásága idején az Esztergomi Keresztény Múzeumba került.

Bóka Imre cikke
Vigilia 1957. 42. o.

M. S. mester

MDK

-2-

Gerevich Tibor állapította meg a Zépek szerzőjét, amikor az entergomi Zépek restaurálásakor a Feltámadás jeleneten előtűnt az „M. S. ~~#~~ 1506" signo.
Gerevich Tibor megállapította hogy a 6 Zép egy sorozat, s hogy M. S. mester dunai iszolákoz fűződő rapcsolatai ellenére magyar festő.

Bóka Imre cikke
Vigilia 1957 42. o.

-3- MDK

M S mester

M.S. mestertől csak e 6 hiteles
rép maradt fenn. Genthon István
a selmecbányai Városi Múzeumban
levő Szt Katalin és Borbála élet-
nagyságnál nagyobb fából faragott
szobrait stiluskritikai alapon nagy an-
csak: neki tulajdonítja. Nagy ancsak
neki attribuálja a Lille-i múzeum
királyok imádása c. „ismeretlen
festő". Pól szakmazó tepét.

Bóka Imre cikke
Vigília 1957 4 3.o.

M. S. mester, festő XVI. sz. M. D. K.

1506 ban festette a Selmecbányai ut. Katalin tyrlom fővoltárát, melynek 4 oltárszárnya ma az esztergomi ker. muzeumban.
(repr: Keresztvitel, Kálvária)

Czobor Ágnes: Az esztergomi ker. Muzeum kiállításának vezetője. Bp. 1955 6.

M S mester MDK

név említése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.145.l.

M S mester MDK

Eltérések egyrészt M S mester és besztercebányai Borbála oltár mesterének, másrészt zólyomszászfalvi Szent Ilona és Egyed ~~xxxx~~ oltár mesterének stilusa között.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.163.l.

M S mester MDK

Besztercebányai Borbála-oltár mesterének művészete nem éri el M S mester művészetét, de a renaissance jegyek alkalmazásában tovább ment nála. Két mester művészetének fő forrása azonos.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.158.l.

M S mester MDK

Besztercebányai Borbála oltár mestere és M S mester művészetének összehasonlitása.

Radocsay Dénes: A középkori Magyaország táblaképei. Bp.1955.159.l.

M S mester MDK

Korpona hajdani szárnyasoltárának megmaradt három táblájat, az erősen átfestett, 15o6-ka 15o7 tájára keltezett képeket Wagner az M S mester köréből származtatta. /Wagner V.: Neskorogoticka tabul'ová mal'ba slovenská. Sbornik Matice Slovenskej XVIII. 1941.13-14./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.16o.212.l.

M S mester

A dubravicai templomból a Thomka -gyüjteménybe jutott, majd később elkallódott csonka oltárszárny a hajdani selmecbányai oltár szobrászának vagy mühelytársának müve, s nem M S mesteré, ez is valószinüsiti, hogy M S mester selmecbányai munkássága rövid életü volt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 16o.l.

M S mester MDK

névemlítés

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 137. l.

MDK

M.S. mester

Hoffmann Edith dr: Jegyzetek a régi magyar táblaképfestészethez. Arch. Ért. 1937.

M S mester MDK

Wagner a ~~szent~~ besztercebányai Baorbála-oltár hatását - mely elválaszthatatlanul szövődött egybe az M S mester müvészetének ösztönzésével - több bányavárosi képen mutatta ki. Közöttük első helyen áll nagyócsai mester három táblája /lásd Nagyócsai mestert/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.16o.l.

M S mester MDK

Kapcsolatba hozták az M S mesterrel az L A mester által festett rozsnyói táblát is.
/Lásd L A mestert/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.161.l.

M S mester MDK

név emlitése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.163.l.

M S mester MDK

A selmecbányai sorozattal és a besztercebányai Borbála oltár festményeivel ~~xxxxx~~ kevés rokonságot mutatnak az ezekkel nagyjából egyidejü szepességi festmények.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.168.l.

MDK

M.S. mester
XVI. sz.

Mária és Erzsébet találkozása.
Golgota.

45.o.

Repr."Mária és Erzsébet találkozása."
Szépm. Muz.
47.o. 41.kép.

Entz Géza: A középkori Magyarország művészete.
Bp. 1959.

M.S. mester

~~[illegible]~~ (Gótikus faragásokkal díszített)
Templomi ülés Kárpitmintája (1526).
(repr.)

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad. Brassó 1929.

eml. L. 213. repr.: 249. kép.

M. D. K.

M. S. mester festő

Kálvária (1506) (Fotó)

Bartnyik - Ilevesy - Rabinovszky: 2000 év festészete. Bp. 1943. 164., 165. l. 458. l.

M.S.mester MDK

festő /1506 k./

A hontszent antali templomban, ezstergomi Ker.Muz.ban és A Szép m. Muz-ban lévő táblaképek Valószinüleg a selmecbányai Katalintemplom főoltárához /vagy két oltárhoz/ tartoztak.

A lillei muzeum egyik táblaképe is neki tulajdonitható /külföldiek indokolatlanul Jörg Breu mesternek tulajdonitják/.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 238.o.

M .S. mester MDK

Repr.: Kálvária. 1506 Esztergom K er.Muz.

M a g y. Müv. Tört./szerk.Dercsényi/ I.kötet
V. képtábla.

Mária és Erzsébet találkozása. Szépm.Muz.

U.o. VI. képtábla.

MDK

MS mester

Selmechányán dolgozott. Szárnyas-
oltárának képei a Szt Katalin temp-
lomból a szomszédos falvak templomai-
ba majd a Szépművészeti Múzeumba
zerüllek.

Dombi : Mův tort

220

M. S. mester festő

M. D. G.

Az Esztergomban levő, Selmecbányáról származó „Feltámadás" c. képen M. S. 1506 signatura. (repr.: 166, Visitáció)

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
155–158

MS Mester

MDK

A Kálvárián látható ökörfejes zászlótanuságaszerint a selmecbányai főoltár épittetője a mészároscéh lehetett.

Radocsay Dénes: a közékori Magyarország táblaképei. Bp.1955.33.1.

MS mester MDK

Gerevich Tibor a Szekfü Gyula által szerkesztett Mi a magyar? c. gyüjteményes kötetben megjelent tanulmányában kisérelte meg MS mester oeuvre-jének kibővitését.

(Mi a magyar? Bp. 1939. 421.)

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 19.l.

M S mester MDK

Genthon a selmecbányai Szent Katalin-templom hajdani főoltaráról irt tanulmányában xxxxx tisztázta a mester tábláinak származását, s helyesen jelölte meg a mester fejlődéstörténeti helyét. Kutatásainak eredményeit német nyelven is publikálta /Ungarische Jahrbücher XII.Berlin-Leipzig 1932/

adocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.16.1.

6 képe közül a Visitáció (Abb. 1) a képzőművészeti Múzeumban van, a Olajfák hegye (Abb. 7), a Keresztvitel (Abb. 8), a Kálvária (Abb 11) a Feltámadás (Abb 14) az Esztergomi Múzeumban, a Krisztus születése (Abb. 5) a Szentantal-i templomban.

D. Radocsay: 450 Jahre Meister MS Acta Historiae Artium 1957. 209. o.

M.S. mester /1506/

Új magy. Képzőm. Főv.Képt. vándorkiáll. 1948.jun.
PCG. bevez. tanuln.

lo l.

M. S. mester festő M. D. K.

Mária és Erzsébet találkozása —

tinés repr.: 13. rép

Kampis, Mag. műv. Bp. 1960

M.D.K.

M. S. mester

7 festménye ismeretes, az egyhorsi sel-
mecbányai ut Katalin tyrolm főoltár-
rának festményei. 1 a Rép.mtr. Muz.ban
egy a lillei muz.ban, egy a hontszent-
antali tyrolmban 4 Entergomban.

Kampis, Meg. Mtr. Bp. 1960 421

M.S. mester festő

M.D.U.:

A selmecbányai ut. Katalin tplom
főoltárának udvai

Kampis, hag. mův. Bp. 1960, 416

1.

M S mester MDK

M S mester festményeinek reprodukciói könyvben:

Vizitáció	CLVI. tábla
Vizitáció részlete	CLVII. "
Krisztus születésének részlete	CLVIII. "
Krisztus születése	CLIX. "
Az Olajfák hegyének részlete	CLX. "
A vizitáció részlete	CLXI. "
Olajfák hegye	CLXII. "
Keresztvitel	CLXIII. "

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.

M S mester	MDK
A Keresztvitel részlete	~~CXXXIXxCXXIX~~ CLXIV-CLXV. tábla
Kálvária	CLXVI. "
A Kálvária részlete	CLXVII. "
Feltámadás	CLXVIII. "
A Feltámadás részlete	CLXIX. "
A Kálvária részlete	CLXX. "
A Feltámadás részlete	CLXXI. "

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.

M S Mester MDK

Mester hat táblája közül a Vizitációt a Szépmüvészeti muzeum, az Olajfák hegyét, Keresztvitelt, Kálváriát ás Feltámadást az esztergomi muzeum, a Krisztus születését a hontszentfalvi templom őrzi.

A hat festmény a mult században Tópatakon és Hontszentantalon bukkant fel. Divald közlése szerint a Vizitáció a XVIII.század folyamán Selmecbányáról került Tópatakra.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.149.l.

M S Mester 4 MDK

A szentantali templom 1592-ben épült fel, igy az ottani festmények szintén Selmecbányáról kerülhettek a szentantali templomba.

Divald utmutatása nyomán a selmecbányai Szent Katalin templom hajdani főoltárát Genthon rekonstruálta, ennek szárnyait diszitették M S mester festményei, az oltár középszekrényében pedig a selmecbányai Madonna, Szent Katalin és Borbála szobra állt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.149-15o.l.

M S mester 5. MDK

Irodalom: Genthon I.: A Selmecbányai Szent Katalin templom hajdani főoltára. Archológiai Értesitő XLIV. 1931. 12o-147. YBl birálatában /Budapesti Hirlap 1932. márc 27./ véleménye szerint a feltevésnek a méretek és a bővebben nem taglalt ikonográfiai szempontok mondanak ellent.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp. 1955. 212. l./455. jegyzet/

6.

M S mester MDK

A festő M S monogramja és az 1506-os évszám a Feltámadás jelenetén a koporsó párkányán látható. Korábban a jelzés hitessége körül indokolatlan kételyek merültek fel. Divald szerint a rastaurátor a monogrammal a táblát Schongauer körébe akarta utalni. Hekler, hogy a sorozatot két tévesen konstruált mesterx között oszthassa meg, a jelzést kétesnek mondta. Az osztrák és német kutatók tudomást sem vettek a jelzésről. /Irodalom 256. jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 150. l. 212x. l.

M S mester MDK

Radocsay szerint a jelzés hitelességét előkerülésének körülményei - az 15o6-os évszám csupán az 1915-i rastaurálás során került napvilágra - s Pellicioli professzor elfogulatlan szakértői vizsgálata kétségtelenül bizonyitotta.

Maszlaghy az esztergomi muzeum 4 tábláját még Schongauer nével vette fel a katalógusba, A szépmüvészeti Muzeum katalógusa a Vizitáció festőjét először a szentantali oltár mesterének nevezte. /Irodalom 258.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.15o.l.

M S mester 8. MDK

A Vizitációnak a dunai iskolával való kapcsolataira először Divald utalt, majd a német művészettörténet részéről Voss kisérelte meg először - a dunai iskola körében tárgyalva és az M Z monogramista művének tulajdonitva - a német művészet emlékei közé olvasztani. / Voss H.: Der Ursprung des Donaustiles.Leipzig 19o7. 111-114./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.15o,212.1.

9.

M S mester MDK

Heidrich szerint a tábla ugyan csak távolabbról emlékeztet az M Z mester metszeteire, de nem kételkedett a festő német vagy németországi voltában / Heidrich E.: Die altdeutsche Malerei. Jena 19o9.262/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.15o,212.l.

10

M S mester MDK

A német véleményekkel szemben Divald a táblák-
nak a besztercebányai Szent Borbála-, a szászfal
vi Szent Ilona , Egyed-, valamint a jezernyicei
oltár festményeivel való rokonságát kutatta, s
nem ismerve még a Feltámadás évszámát, a soro-
zatot a XVI. század első tizedére datálta.
Nem sokkal később a mester művészetének hazai
eredetét Gerevich formai elemzése bizonyitotta.
/Irodalom 461-462.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.15o,212.l.

M S Mester 11 MDK

Miklóssy Zoltán egy 15o7-i selmecbányai oklevelet ismertetett, amelyben egy meggyilkolt és kirabolt Sebestyén mesterről esett szó, az M S monogram jelentését Magister Sebastianus, Meister Sebastian vagy Maler Sebastian-ként oldva meg, az oklevélben szereplő festőt feltételesen az M S mesterrel azonositotta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.15o.l.

12.

M S Mester MDK

Buchner a selmecbányai sorozatot a hiteles szignatura ellenére Jörg Breu oeuvrejébe illesztette, s hiába utalt Diva[illegible]e feltevés tévedéseire, Buchner véleménye széleskörü visszhangra talált. /Buchner E.: Der ältere Breu als Maler. Augsburger Kunst der Spätgotik und Renaissance. Augsburg 1928. 316-326/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 15o, 212.l.

Buchner véleményét ismételte meg Benesch, aki hivatkozott ugyan a Breu és az M S mester közötti formai és szinezésbeli eltérésekre, de a helyes következtetéseket nem vonta le /Benesch o.: Die fürsterzbischöfliche Gemäldegalerie in Gran. Belvedere VIII.1929. 69. (Breura vonatkozóan lásd irodalmat 464. jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.15o,212.l.

M S mester 14 MÖK

Péter szerint Breu hatott mesterre, de az magyarországi származásu, Hoffmann kimutatja, hogy az Olajfák hegyének egyik ülő alakját Dürer kompozició ihlette, s néhány fej is hasonlit a német mester tipusaira. Baldass Buchner elméletét veszi át, az M S mester tábláival jelöli Breu Sturm und Drang korszakának végét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 15o-151.l.

M S mester 15 MDK

Mivel az 15o2-i aggsbachi oltár befejezése után Breu valószinüleg ismét Augsburgban dolgozik, Baldass szerint a selmebányai tábláknak is valami módon augsburgi eredetüeknek kellene lenniük. Buchner és Baldass utján halad Oettinger is, a német véleményektől egyedül a Thieme-Becker lexikon tér el, mely Genthon tanulmányainak eredményeit teszi magáévá.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.151.l.

16

M S mester MDK

Egy legujabb német könyvismertetés ismét a régi téves hipotézisekhez tér vissza.
/Irodalom: Baldass L.: Albrecht Altdorfers künstlerische Herkunft und Wirkung. Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien. N.F.XII. Wien 1938.134-137.; Oettinger K.: Könyvismertetés. Zeitschrift für Kunstgeschichte VII.1938. 263. Neumann E.: Könyvismertetés. Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege VII. 1953.127./
Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.151,212.1.

17

M S mester MDK

Magyar kutatás tagadta Breu-attribuciót. Hekler nézetével Csabai szállt szembe. Szlovák kutatás, magyar eredményekkel egybehangzóan, azokra a kisebb jelentőségü emlékekre hivta fel a figyelmet, amelyek az M S mester irányzatával eleven, szoros kapcsolatot tartottak. /Wagner V.: Neskorogotika tabul'ová mal'ba slovenska. Sbornik Matice Slovenskej XVIII. 1941.13-14./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.151,212.l.

18

M S mester MDK

Genthon a Feulnertől délnémet vagy svájci festőnek a Buchnertól ~~Kenx~~ fiatalkorú Breunak tulajdonitott lille-i Királyok imádását festményét M S mester művének mondta. Péter figyelmeztetett lille-i táblák és magyarországi képek különbségeire. Gervich Genthon feltevését lille-i táblán látható magyar tipusu serlegekre való hivatkozással megerősitette.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.151.l.

M S mester MDK

Gerevich a prága-strahowi premontrei kolostorban őrzött Királyok imádása, Pásztorok imádása, Szent Borbála lefejezése és az Orsolya-legenda egy jelentét ábrázoló festményeket az M S mester idősebb korában készült sajátkezü müvének valllotta. Gerevich attribuciója kétes, a prágai képek sokszor külsőséges, modoros formaképzése nehezen mérhető az M S mester bensőséges stilusához.

Radocsy Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.151-152.l.

M S mester 20 MDK

Gerevichhel egyidejüleg a német müvészettörténet is foglalkozott 4 prágai táblával, az 153o. tájára keltezett festményeket egy önálló egyéniségü, Dürer-követő, ismeretlen kelet-német festőnek tulajdonitotta. Utóbbi feltevés feltehetően cseh mestert jelölt, s ez esetben az Ms mester és prágai táblák közötti rokonságx a cseh és magyarországi festészet rokon törekvéseit bizonyitja.

Radocsay Denes : A Középkori Magyarország táblaképei.

Bp. 1955. 151.l.

M S mester 21. MDK

A lille-i Királyok imádásának és a prágai táblaknak az attribuciójára vonatkozó irodalom 468. és 469. jegyzetben.

A selmecbányai sorozat táblái különböző méretüek. A csekély különbségek későbbi körülfürészeléssel magyarázhatok, ezt valószinüsiti az, hogy Selmecbánya nyilván rossz állapotuk miatt adta át a közeli falvak templomainak, s a helyi restaurátor feladata lehetett a táblák körülfürészelése és a festékréteg kijavitása.

Radocsay Dénes: A középkori magyarország táblaképei. Bp.1955.152, 212.l.

22.

M S mester MDK

A későbbi restaurálások nyomait viseli magán az Olajfák hegye és a Feltámadás. Ezek, a Krisztus születésével együtt, a legkeskenyebb táblák közé tartoznak. Az Olajfák hegyén az előtérben alvó apostol koponyájának egy keskeny csikja, s a jobb oldalon ülő hátsó apostol bal könyöke és karjának egy része lemaradt a képmezőről. A Feltámadáson a jobboldali páncélos katona figurája, s Krisztus születésének Szent József alakja és a baloldali angyalkák csoportja sem teljes.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.152.l.

Bizonyos, hogy az egyes táblákon megfigyelhető elmetszések későbbi megcsonkitások eredményei. Ezt igazolja a szélesebb, de nem teljes szélességü Keresztvitel egyes szereplőinak hiányossága, s a Krisztus születésének háttérmegoldása, mely a legkisebb magasságu, s ahol a tájkörnyezet fölött hiányzik az aranyháttér. A csonkitásokat igazolja a teljes szélességü Vizitáció teljes és szimmetrikus megoldása is.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.152.l.

M S mester 24. MDK

Képek egyes részleteinél restaurálások nyomainak kimutatása és egyes képek tartalmi és formai elemzése.

M S mester tájábrázolásában sokat tanult dunai iskola festőitől, tájábrázolás fő vonásaiban mégis sokat különbözik Altdorferétől, Wolff Huberétől.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. 152-156.l.

25.

M S mester MDK

Kutatásunk művészetét gyakran egyedülálló, nehezen magyarázható jelenségként értékelte Hatása a bányavárosok körén tul nem terjedt, s itt is szerényebb tehetségü festőket ihletett. Valószinüleg fiatalon halt meg, s ezért nem alakulhatott körülötte népesebb mühely.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 156. l.

M S mester 26. MDK

Stilusának hü analógiái hazai emlékanyagunkban nincsenek, de nem egy tábla, mint a kassai Szent János olajbafőzése, Krisztus keresztelés, s a besztercebányai Borbála oltár négy képe művészetével azonos törekvésü /Lásd besztercebányai Borbála oltár mesterét./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 156-157. l.

M S mester 29. MDK

Ugyanazok a vonások, amelyek M S mester képeit Jörg Breu művészetétől megkülönböztetik, választják el Grünewald képeitől is. Kétségtelen azonban, hogy selmecbányai képek, éppenugy mint mint Breu ~~xxxx~~ festményei és isenheimi oltárképe, elválaszthatatlanok ~~xxxxxxxxxx~~ késő gótikus festészet hagyományaitól.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 157. l.

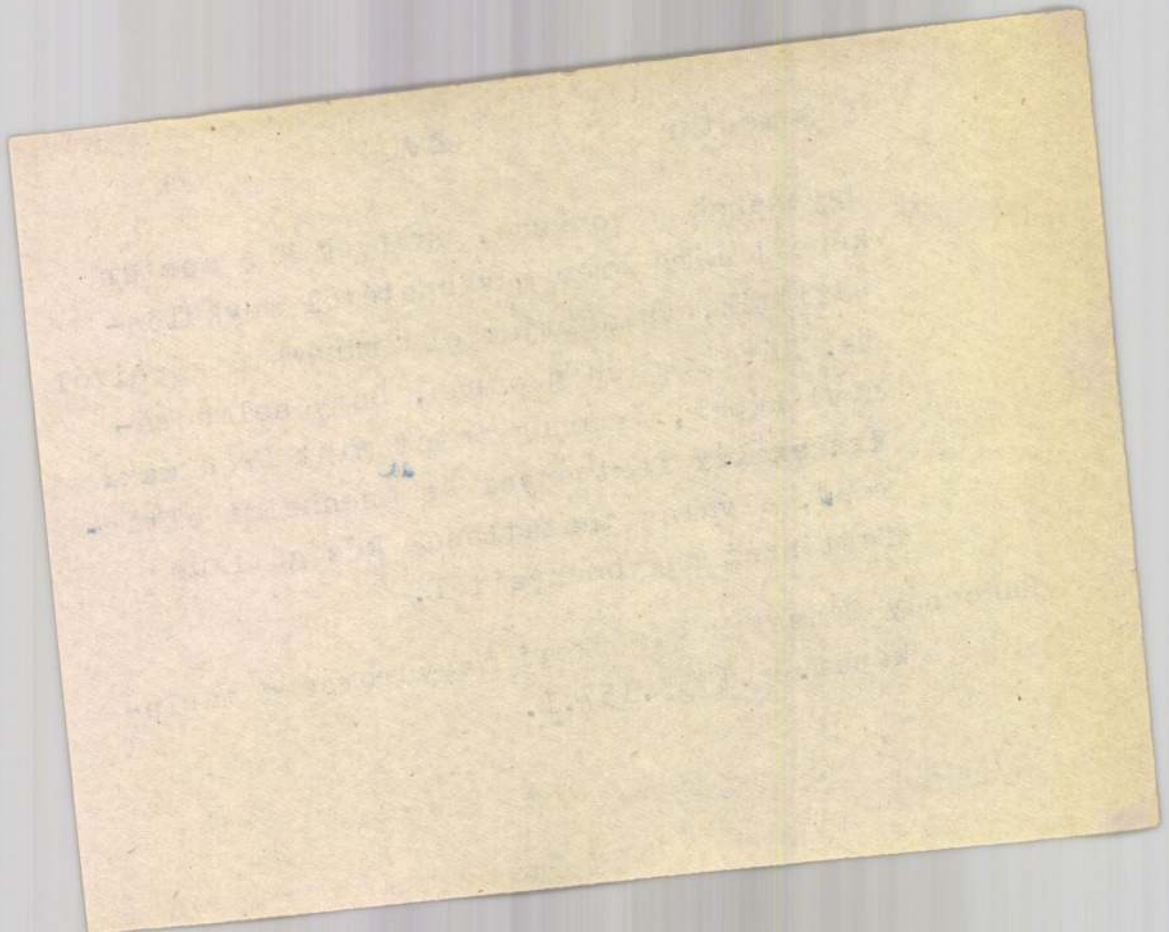

31.

M S mester MDK

A Feltámadás jobboldali katonájának páncélzata az 155o körüli Paumgartner-oltár Szent Eustachius páncélzatával vethető össze, s a Krisztus születésének pufók kis Jézusa és az angyalkák csoportja, más nézetben, de majdnem azonos elrendezésben a Paumgartner-oltár szintén Krisztus születését ábrázoló középképén található meg.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 158. l.

30.

M S mester MDK

Gótikus és renaissance vonások elemzése egyes képeken. M S mester az ujat inkább Dürertől mint a sokat emlegetett dunai iskolától tanulta. Dürer 155o tájára keltezett müncheni Krisztus siratásán az ábrázolt esemény és a tájhattér között ugyanolyan a kapcsolat, mint a selmecbányai Keresztrefeszitésén, Hasonló a szereplők rajzának plaszticitása is.

Radocsay Dénes: A középkori Magyaország táblaképei. Bp.1955.157-158.1.

M S mester 32. MDK

Mester képeinek tájhátterei is közelebbi rokonságban állanak Dürer tájaival, mint a dunai iskola fomantikus tájábrázolásával.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarorszag táblaképei. Bp.1955.158.l.

M S Mester 33. MDK

Adattárban közölt adatok:
A négy esztergomi képet 1915-ben Endrődi Sebestyén, a Krisztus születését 1937-ben B. Slánsky, a Vizitációt 1952-ben Kákay Szabó György restaurálta.-A Vizitációt Tópatakon a templom padlásán egy mesterember találta meg, a képet Selmecbányán elzálogositotta, a zálogból a táblát egy oltárfaragó váltotta ki.Tőle 1902-ben vásárolta meg a Szépmüvészeti Muzeum.

- Selmecbányai sorozatra vonatkozó irodalom.-

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.422-425.l.

M S mester 27. MDK

nek kibontakozásában
Mester müvészetében ~~xxx~~ dunai iskola és Dürer müvészete egyaránt szerepet játszott, nem voltak ismeretlenek előtte azok a források sem, amelyek Jörg Breu és Grünewald stilusát táplálták. Müvészetére, bár megőrizte gótikus egyéniségét, épp ugy hatással voltak a renaissance törekvések, mint hozzá hasonló német mesterekre.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 157. l.

M S mester 28. MDK

A fiatal Jörg Breunak az M S mesterre gyakorolt hatásáról irodalmunk többször megemlékezett, azonban két művész azonositásának kérdését eldönti a Feltámadás hiteles szignaturája. Két festő között lényeges különbségek is figyelhetők meg, M S mester művei mellett az ifju Breu festményei nehézkesebbek és durvábbak, sötét szinei idegenek a selmecbányai táblák derüs kolorizmusától.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.157.l.

M. D. K.

M. S mester festő

Mária látogatása 1506

Vaitgyar 76–77. l.

MDK

M.S. mester

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfája Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 341.l.

M. S. mester festő

Selmecbánya (Banska Stiavnica) Szt Katalin t. főoltár szárnyhéjei (Genthon szer.

Művért 1955. 1. n.

Radocsay Dénes: Adatok a magyarországi táblaképfestészet történetéhez 49.

MS mézeskalácsforma-faragó mester MDK

1631 "Szentháromság" (repr. 294.o.)
1695 "Magyar cimer" (repr. 293.o.)

292-293.o.

Weiner Mihályné: Névjelzés e yezések az Iparművészeti Muzeum néhány faragott mézeskalács-faformáján. Műv. Ért. 1956. V. évf. 4.sz. 292-295.

4.

MDK

M.S. mester

összetévesztése azonos monogramm alapján
Martin Schongauerrel

AHA. 1953. Tom.1.Fasc.1-2. 119.l.- L.Vayer: Bemerkungen zu einer Schongauer Zeichnung. /115-133 l./

M S
mester

MDK

"Középkori képtábláinkkal kapcsolatban emlegették a kevés alakkal való komponálást, az egyszerű gesztusokat: félő, hogy ez nem helyi zamatot hanem mindössze szerényebb kvalitást jelenti, s egyáltalában nem vonatkozik Kolozsvári Tamás vagy M S mester alkotásaira."

258.o. (Genthon István előadása A vita negyedik kérdéscsoportjáról: "Magyar sajátságok".)

Entz Géza: Vita a magyar középkori művészet kutatásáról (1945-1955).
Müv. Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 256-261.o.

pesti képe Tópatakról származik, de a Krisztus születését ábrázoló tábla Selmecbányáról egyenesen Hontszentantalra került.

A német kutatás Genthon Istvánnak M S mesterre vonatkozó nézetét százszázalékig elfogadta.., lásd Thieme-Becker lexikon monogramista részét.

264.o.(Genthon István opponensi véleménye)

Kandidátusi vita Radocsay Dénes: A kőzépkori Magyarország táblaképei c. dolgozatáról.
1955. ápr. 28.
Müv.Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 261-270.o.

MDK

M.S.mester

képei a Primási képtárban

Vigilia,1954,dec.XIX.évf.12.sz. 671.l.- S.F.:A Primási képtár muzeomositása. 670-671.l.

M. D. K.

M. S. mester, festő

Keresztvitel
~~Feltó~~ Feltámadás
Mária és Erzsébet találkozása

Hontszentantali oltár, 1506 (95-96. le

Dercsényi Dezső - Zolnay László: Esztergom
Bp. 1956. 81. l.

M.S. mester MDK

selmecbányai festő /?/

"Látogatás" 18.o.

Kampis Antal: Régi magyar festmények és szobrok kiállitása a Szépművészeti Muzeumban. Müterem 1958. ő. I.évf. 8. sz. 15-21.o.

M.D.K.

M. S. mester, festő

"Erzsébet látogatása Máriánál" c. képét a Szépművészeti Muzeumbem, és "Krisztus a kereszten" c, képét az esztergomi Keresztény Muzeumban megtekintésre érdemesnek ajánlja:

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie. Debrecen, 1936. 15.old.

M.D.K.

M. S. mester, festő

Viritáció - táblájáit Káray Szabó György restaurálás állította helyre 1952-ben

Radocsay Dénes: Beszámoló az Országos Szépművészeti Muzeum munkájáról 1941-1953. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. 1954. 4.sz. 102.old.

U.a

M.D.K.

Az M.S.-mester, festő

nevét a feltehetőleg létezett budai iskolával kapcsolatban említi a szerző, mely- Kolozsvári Tamás oltárképei és az M.S. mester művei után ítélve - megütötte a nyugati iskolák művészi értékét.

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie. Debrecen, 1936. 6. old.

M. Z. mester /: M. S. mester ? ~~PE~~ :/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
81-82.
"Ujabb Stosz irodalom"

TÜKÖR. 1934. II. évf. 6. sz. 13. l.

virág.

M. S. mester : Mária és Erzsébet találkozása.

M.S mester

M.Dk.

A mester kontszentrálva Jenis születése cenzűmű-vére, Mária nagyon közeli rokoságot mutat Schongauer egyik rajzával.

Mojzer Miklós: Schongauer és M S mester

Művészet, 1967. május – 4 lap,

M S mester

M.D.K

„Krisztus levétele a keresztről"
„Összefügg Schongauer „Nagy
Keresztvitel" című művével.

Major Miklós: Schongauer is M S mester
Művészet, 1967 május - 4 lap

MS mester 17.D.4

„Feltámadás" - a rohonsagos
„mutot Schonganer „Feltámadás" cimű metszetével. —
Részlet a Feltámadásból" (repro)
„

Mogyár Miklós: Schonganer és MS mester
Művészet, 1967. máj. - 4 lap.

MS mester

M.D.V

1965-ben az ausztriai
St. Florianban vendezett
„Donauschule"-t MS mester a
kontszentantali Jenis születése
képviselte.

Mojer Miklós: Schongauer és MS mester
Művészet, 1967. magus. 4 kép

MS mester

M.D.Y

1880-ban Sinvor primás
idejében négy passió-táblá-
ja a keresztény Muzeumba
került.

Mojzer Miklós: Schongauer és MS mester
Művészet, 1967. május - 4 lap

M. S. mester

Keresztvitel c. műve (eml.)

szerepel az alábbi tárlatok

Horváth György: Egyházi gyűjteményeink
kincsei a Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1970 XI. 20 sold.

MDK

M.S. mester, festő

„Itt van ... M.S. mester kálváriája..."

Harangozó Márta: Egyházi kincsek kiállítása

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 2.

MDK

M. S. mester, festő

Kerentvitele az Esztergomi Keresztény Múzeumból került a Nemzeti Galéria kiállítására.

R. Gy.: Egyházi gyűjtemények kincsei 7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 18.

M.S. mester

(f.f.): Chagall Budapesten, M.S. mester Londonban. Külföldi kiállításaink, magyar kiállítások külföldön. – Esti Hírlap. 1967. szept. 12.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Int. 1970. 1.sz. 68-107. l./

87. l.

M. S. mester

alkotásaiban a magyarság virág-
neretét hirdeti

Gombos Zoltán: Budavári kertek
Bp. Natura 1969

M. S. mester

Emlitve

Budavár folfedezése Élet és Ind.

Bp. 1970. jul. 18

MDK

M. J. mester „festő"

Megemlítve az Udvardi Erzsébet tihanyi kiállításáról írt cikkben a Requiem c. képpel kapcsolatban.

Róna Gyula: Balaton-parti festő 7.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 19.

M.S. mester

A londoni Victoria & Albert Museumben megtartott magyar művészeti kiállitást ismerteti Mary Webster. Illusztrációban bemutatja az M.S. mester Visitatióját és Michele Pannonio Ceres-ét. /Pantheon, 1968.évf. 145.l./

Bedő Rudolf: Az 1968.évben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. Művtört.Írt. 1969.4.sz. 325-337.l.

326.l.

M. S. mester

Vizitáció c. képe (eml.) szerepel a „Remekművek" c. Tárlaton a Várban

Ferenc Szamosi: Von der Romantik bis zum Naturalismus

Budapester Rundschau 1969 X. 31

M. S.

Szerepel a „Magyar Remekművek"
c. Kárlatban a Budai Várban

Szántó Gábor: Mureumi Hónap 1969

Zalai Hiszap 1969 IX. 28

MS mester

Mojzer Miklós: Schongauer és MS mester.
– Művészet, 1967. 8-evf. 5. sz. 4-6. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irod alom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./
79. l.

MS mester

1506 ban készült festménye nekepelt a párisi magyar kiállításon (Petit Palais)

Négyszáva 1966, VI. 12, Fold

M.D.K.

M.S.mester,festőművész/XVI.sz./

A magy.későgotikus festés legszebb emléke.A testtartás még gotikus,deaz ábrázolás már reneszánsz.
kép.255.o.8.kép

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek,xM Corvina,
Budapest,1966

M.D.K.

M.S., festőművész

Mária és Erzsébet találkozása. Szárnyas oltár egyik táblaképe. Fa, tempera. 1506. 139+95cm. Bpest. Fekete repr. 255. o. 8. kép

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, budapest, 1966

M.S. Mester 5.)

Művészetére jellemzők a Német-Magyar-Slovak kultúrák hatásai, tipikus Észak-Magyarországra.

Részlet a „Feltámadásból" (repr.)
Részlet a „Vizitációból" (repr.)
„Vizitáció" (repr.)

Boskovits Miklós: „Egy Régi Magyar Mester Nyomában"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III No. 6. 1962
104, 109 l.

MDK

M.S. Mester festöm.

Mária és Erzsébet találkozása. Repr.

Petrovics MM

M.S. Mester festő M.D.K.

Mária és Erzsébet találkozása. repr.

Artner Tivadar: A középkor művészete Bp. 1962 45. kép

M.D.K. M.S. mester

M.S., mester, festő

A selmecbányai Katalin templom főoltárát diszitő képeiből egy a szépmüv. Múz.-ban, Egy Lille város Múzeumában, négy Esztergomban van. A múlt hagyományai és a gotika utolsó stilus kora. A 1506-ban tünt fel középkorunk legnagyobb festője. 421.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

M.D.K.

-1-

M S Mester, festő

a XVI. századi magyar, gótikus festészet legjelentősebb művésze. Összesen 6 képe maradt fent, melyek eredetileg egy selmecbányai templom szárnyas oltárákor tartoztak. Az oltárt már régen lebontották s a 6 kép különböző helyekre került: egy Hontszentantal templomában van (Krisztus születése), a második ./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

98. old.

M.D.K.

- 2 -

M S mester, festő

... a tópartali templomból a bpesti Szépművészeti Muzeumba került (Mária látogatása) – négy pedig az Esztergomi Keresztény Muzeumba. M S mester művészetének fölényes mesterségbeli kissége, képzelőereje és finom természet-megfigyelése az összes hazai előfutár- és kortárs művészek műveit elhomályosítja. ./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

98. old.

M S mester, festő

... nevét és életrajzi adatait eddig nem sikerült megfejteni. Egyik feltevés szerint azonos volna a Schneebaingen-mürödött Magister Sebastianus, festővel, akit írásos feljegyzések szerint 1507-ben szülővárosa közelében meggyilkoltak. Ez indokolhatná további művei hiányát.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

99-100 old.

M.D.K.

M S mester, festő

művei körül merrő. Krisztus
feltámadását" és „Mária látoga-
tását" körli

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

101. old.

M.D.K.

M.S.Mester,festő

Mária és Erzsébet találkozása.Bpest.Szépmüv.Múz.
Szines repr.13.Kép512 old.után.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőmüvészetek,a zene,
a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

M.S

mester

M.D.K

A párizsi magyar kiállitáson szerepel az 1506-ból való Vizitálója + repro

F.Á: Egyszeri alkalom

Nőh Lapja, 1966. szept. 17. – 10 lap

M.S.

mester

M.D.K.

Művei részt vettek a
Failaton.

Onadi Nóra: A magyar művészet...
Művészet, 1966. november - 37 lap.

N.D.H

M.S. mester

Mária találkozása Erzsébet-
tel (reprodukció)

Frankfurter ..... Zeitung 1966. jún. 3.

MDK

M.S. Meister

Genthon István müve:Meister M.S./Ungarische Jahrbücher,Berlin,1932./

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 261.l.

M.S.
mester

M.D.K.

Méltatás

Tímár György: A magyar könyvkiadás csodálatos eredményt ért el.

Élet és Irodalom, 1965. május 15. – 2 lap

M. S. mesternek

kit csupán iniciálei után ismerünk-
1506-ban alkotott táblaképeit emli-
ti azzal, hogy közülük a kiállítás-
ra Magyarországból kettőt hoztak el.

Perneczky Géza: The Paris Exhibition
of Hungarian Art. The New Hunga-
rian Quarterly, Budapest, 1967. 25. k. 186 l.

M. S. mesterének

a Lille-i gyűjteményből kikölcsönzött harmadik művét a Magyarországból hozottakkal egymás mellé helyezve, kétségkívül megállapítást nyert, hogy a képek alkotói egy és ugyanazon mester volt.

Pernecky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hung. Quart. - Budapest. 1967. 25. k. 186 l.

M S. mester

A képekkel kapcsolatosan az is megállapítható, hogy a művész inspirációt Dürer metszeteiből is merített. Ez alkalommal a cikk szerzője sajnálja, hogy Kondor Béla művei nem szerepelnek a kiállításon.

Szenczky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hung. Quart Budapest, 1967. 25. sz. 186 l.

M. S. mester 4

Chastel Amelie a párizsi Monde napilap 1966 április 20-iki számában megjegyzi, hogy a mester műveit a párizsi magyar kiállításon osztatlan sikert éltegtek.

Pernecky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hungarian Quarterly. Budapest, 1967. 25. sz. 186.

M. S. mester

művei felfedezésnek tekinthetők – művészete összhangolt a késői magyar gótikus táblaképfestészet szubtilitásaival.

Perneczky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 25. sz. 186 l.

M. S. mester

Természetesen ez összhang nem egy sajátelmés magyar kedélyállapot megnyilvánulása, hanem inkább a német és cseh művészet örökségé

Pernecky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 25. sz. 186 l.

MS mester

oltárképei a korabeli magyar táblaképfestészet csúcspontjának tekinthetők.

Radocsay Dénes: L'art médiéval et la Renaissance. Les Lettres Françaises, Paris, 1966. április 28. 36 l.

MS mester

A párizsi magyar kiállításon bemutatott műve: „Vizitáció" 1506. szöveg-be nyomott fekete-fehér reprodukció.

Goudaille Georges: La peinture moderne. Les Lettres Françaises, Paris, 1966. ápr. 28.

35 l.

M. S. mester

a magyar festők egyik legkiválóbbja 1506-ban festette meg Krisztus születését, több alakkal gondosan kidolgozott kivitelezésben, ugyancsak oszlopok között.

Radocsay Dénes: The Nativity in Hungarian Mediaeval Painting. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28, sz. 193-97 l 195 l.

M.S. mester

Művén a térdeplő küzanya mellett József is szerepel. Az Ujszülött fehér bysszus selymen fekszik; a háttérben a kis Jézus mögött 3 angyal.

Radocsay Dénes: In Nativity in Hungarian Mediaeval Painting. The New Hungarian Quarterly, Bp. 1967. 28. sz.
193-97 l 195 l.

M. S. mester

2 pásztor hallgatja az üzenetet; ők már elindultak az Újszülött felé és közelebb vannak ahozzá mint P. N mester képén.

Radocsay Dénes: The Nativity in Hungarian Mediaeval Painting. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz. 193-97 l 195 l.

M S mester

Londonban 1967 folyamán rendezett magyar kiállitáson bemutatott és 1506-ban alkotott „Vizitáció" és Keresztrefeszités "cimü" müveitemliti:

Lynton Norbert: National or international? Manchester

M S mester

Bárhonnan is jött volna, elfogadhatjuk, hogy valószínűleg sokfelé utazott; két műve határozott német kapcsolatokról tesz tanuságot.

Lynton Norbert: National or international? Manchester Guardian Weekly, Manchester, 1967. okt. 26 14 l.

MS mester

Genthon ... a selmecbányai Szent Katalin-templom hajdani főoltárról értekezésével az MS mester táblának származási kérdését tisztázta. E dolgozatában-feltárva a német kisajátító törekvések tévedéseit-helyesen jelölte meg legnagyobb későközépkori festőnk fejlődéstörténeti helyét. Az MS mester művészetével kapcsolatos kutatása eredményeit önálló tanulmányban német nyelven is közétette (Ungarische Jahrbücher XII. Berlin-Leipzig 1932).

Radocsay Dénes, A középkori magyarország táblaképei, 16. l. Budapest 1955

MS mester

...elvi jellege miatt Gerevich Tibornak a Szekfű Gyula által szerkesztett Mi a magyar? című gyűjteményes kötetben megjelent tanulmányáról megemlékezünk kötelességünk... más emlékek mellett sok szó esik benne táblaképeinkről is – az MS mester oeuvrejének bővítését itt kiserli meg – elsősorban, mert kevésszámú elméleti jellegű értekezéseink közé tartozik.

Radocsay Dénes, A középkori Magyarország táblaképei, 19. l.

Akadémiai Kiadó, Budapest 1955

M. S. mester

Figyelemreméltó az 1506-ból kármazó „Vizitáció" műve zöldes háttérének tekervényeivel; e mű párjaként a „Keresztrefeszítés" című alkotás tekintheto."

Chastel André: „Découverte de l'art magyar." Le Monde, 1966. április 29 Paris. 12 l.

M.S. mester

művei egy magyar Grünewaldra emlékeztetnek; a „Vizitáció" műsön látható szivárvány, a „Keresztrefeszítésen" pedig a tisztelettlen török zászlaja alig felejthető el.

Chastel André: „Découverte de l'art magyar". Le Monde, 1966. ápr. 29 Paris. 12 l.

M. S. mester

Már egy ideje az a vélemény alakult ki, hogy a magyar mester művei mellé az ézidőszerint Lilleben őrzött „Mágusok hódolata" című alkotás sorolható.

Chastel André: „Découverte de l'art magyar." Le Monde, Paris, 1966. ápr. 29 Paris. 12 f.

M. S. mester

A Lillei mű olaszos architekturális háttere és melegebb színárnyalata nem rejtheti el rajz, típus és jelleg tekintetében a magyarországiéival szemben fennálló hasonlatosságot.

Chastel André: „Découverte de l'art magyar. Le Monde, Paris, 1966. ápr. 29 12 l.

M. S. mester

Selmecbányáról származik az 1506-ban alkotott 6 táblaképe: a Lille-i muzeumban kiállított „Mágusok hódolata" c. mű eredete még nem derült ki.

Radocsay Dénes: „Középkor és renaissance." L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

M. S. mester

Selmecbányai művein még lóngol egy késői góthikus stílus tüze, a Lille-i képével szemben, hol az már elhalványul egy renaissance-i nyugodtságban.

Radocsay Dénes: „Középkor és renaissance" L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

M. S. mester

A Lille-i múzeumban őrzött „Magusok hódolata" c. műve bizonyítja, hogy a mester eljutott a reneszánsz stílushoz.

Radocsay Dénes: „Középkor és reneszánsz." L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítási katalógus. Paris, 1966.

M. S. mester

„Vizitáció" c. műve szerepel a kiállításon.

Lossky Boris: Előző. L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

M. S. mester

„Vizitáció" c. művének egy részlete a katalógus cím és hátlapján, egész táblán, színes reprodukcióban.

L'art de la Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

MS master:

Mária és Erzsébet Találkozása. 1506 (repr.)

Régimüvészeti Múzeum (~~vezető~~ ismertető) 18. l.
Budapest 1965

MS mester

Hazai táblaképfestészetünk legnagyobb, európai rangú tehetsége az MS monogrammú festő a XVI. század, első évtizedeiben tevékenykedett; az ő alkotása ~~az~~ a ~~pompás~~ Mária és Erzsébet találkozását ábrázoló festmény, meg Selmecbánya valamelyik főoltáráról való.

Szépművészeti múzeum (~~vezető~~ ismertető) 17. l.

Budapest 1965

M S mester

festőnek tulajdonították a selmecbányai Szent Katalin templom egykori főoltárának szobrait (a szobrok alakítása alapján). Kampis helyesnek tartja.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. században. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

62. l.

1.

M S mester

a selmecbányai Szent Katalin oltár mestere. Hat képtáblája maradt ránk, egyiken az M S jelzés 1506-os évszámmal. Az oltárt régebben szétbontották, elhordták Selmecbányáról. Egyikük (Krisztus születése) ma a kontszentantali templomban függ.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. ~~12~~ 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

75.l.

MS mester

Mária látogatása (repr.)

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

76.l.

MS mester

Mária látogatása c. táblája a tópataki templomból került a budapesti szépművészeti Múzeumba. Az Olajfák hegye, Keresztvitel, Kálvária és Feltámadás ugyanannan az entergomi Keresztény Múzeumba.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. ~~xx~~ 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

75-76. 1.

MS mester

Megpróbálták M.Z. monogramista
rézmetszővel, Jörg Breuval azonosí-
tani és besorolni a dunai iskola
outrák közéke.
Nevét, személyes körülményeit nem
ismerjük. Érdekes feltételezés az, mely
Sebestyén *. selmecbányai festővel azo-
nosította, kit 1507-ben Selmecbányától
nem messze meggyilkoltak.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

77. l.

4

MS mester

hatását mutatják: Bentevcebánya fő-oltár képei 1509, zólyomszánfalvi Szt. Ilona és Szt. Egyed-oltár 1515, a kassai Szt. János képek 1510, stb.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

77-1.

M. S. Mester

Mária és Erzsébet találkozása + 2 más műve szerepelt a Párizsi Magyarországi Művészet 10. évszázada kiállításon.

Boris ~~Lossky~~ Lossky: A magyarországi művészet tíz évszázada (Petit Palais, Paris, 1966. ápr.-jún)

Magyar Műhely (Párizs) 1966. ~~szept~~ nov. 15. 107. s.

MS mester

a 16. század elején élt Művés Entergombau és Budapesten.

Végvári Lajos: Rövid művészettörténeti összefoglaló /1-[illegible]/. Kézrem.: Miklós Pál /1964-1965. Bp. 1965-1966. 21 db. - 1c. A középkori Magyarország művészete.

5-l.

M.D.K.

M. S. mester, festő

nég nagméretü táblaképét emliti a szerző (1506-ból) az esztergomi keresztény kuzeum féltve őrzök emlékei közök.

Halász Zoltán: Budapest - Pilis - Vértes - Gerecse

Bp. /1959/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 17.köt./

38. old.

M.S. mester.

Mojzes Miklós: Die Fahnen des Meisters MS. - Acta Historiae Artium 1966. 12. köt. 1-2. n. 93-112. l.

Mojzes Miklós: MS mester tizenkettedik táblaképe - A Szépművészeti Múzeum Közleményei No 29. 1966. 114-120. l. (Francia nyelven is 69-82. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 263-284. l./

255. l.

M. S. mester

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

Tatabánya

1970 FEB 21

M. S.

A késő-középkori magyar festészet kiemelkedő alakja, M. S. mester alkotásairól készít filmet Takács Gábor rendező és Vancsa Lajos operatőr. A színes kövidfilm segítségével a zseniális festő hat fennmaradt tábláját, amelyeket különböző helyeken őriznek, a nézők majd egy közös kompozícióban is láthatják, ahogyan azok hajdan a selmecbányai Szent Katalin templom főoltárán elhelyezkedtek.

edző — de gondosan foglalkozunk a fiatalokkal is. A gárdát szeretnénk elindítani — ha lesz ilyen, a megyei ifibajnokságban, ha nem, akkor a járásiban. Reméljük, a felnőtt csapattal sikerül a középmezőnyben maradni.

Eddig a szőnyi tervek. Hogy mi valósul meg belőlük, az

MS mester

1506-ból származó oltárképét emliti azzal, hogy sajnálatosnak tartja, hogy képeiből nem szerepel több.

Nikolaus Pevsner: A Hungarian Exhibition in London. Hungarian Art Treasures. The New Hung. Quart., Bpest, 1968. 29 sz 66-68 l 67 l.

M S mester

A Duna-i iskola nagy német mestereivel egy szinvonalon áll; a „Vizitáció" című képén lírai, a „Keresztrefeszítés"-en kegyetlen.

Nikolaus Pevsner: A Hungarian Exhibition in London. Hungarian Art Treasures. The New Hung. Quarterly, Budapest 1968. 29 sz. 68 l.

M. S. [ ]. Jeté

MDK

Film készült M. S. mester fellelhető műveiről. A riport bemutatja a rekonstrukciós - nyomozó munka részleteit is.

(sebes) : Nyomozás M. S. mester után 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 13.

MDK

M. S. mester, festő

Alkotásairól színes kisfilm
készül

— : Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. feb. 21.

MS mester

Mária halálkozása Erzsébettel c. műve (emb.)

szerepel az alábbi tárlaton

Kőműves Gyula: hagyar remekművek

Kiállítás a Budavári Palotában

Szabad Föld 1969 IX. 28

M. S. Mester

1.)

A Selmecbányai szárnyas oltár festője.
6 táblából álló mű, amiből 4 táblát
a Hont-Szentantali templomból hoztak
vissza az Esztergomi Keresztény
Múzeumba, egyet Tópatakról hoztak
a Szépművészeti Múzeumba, egy pedig
még Hont-Szentantali templomban maradt.

Boskovits Miklós: „Egy Régi Magyar Mester Nyomában"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 6. 1962
97 l.

M. S. Mester 2.)

Az egyforma nagyságú és hasonló stílusú táblák a XVI. sz. elejéről, részei egy sokszárnyú oltárnak, amelyet a közeli selmecbányáról vihettek el.

„Keresztetvivő Krisztus" (Esztergom, Ker. Múz.)
„Keresztrefeszítés" (Esztergom, Keresztény Múzeum)
„Krisztus az olajfák hegyen" (Esztergom)
„Feltámadás" (Esztergom, Keresztény Múzeum)

Boskovits Miklós „Egy Régi Magyar Mester Nyomában"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol III No. 6. 1962 971.

3,

M. S. Mester

„Vizitáció" (Szépművészeti Múzeum)

„Krisztus születése" (Hont-Szentantali templom)

Az elveszett oldaltáblák valószínűleg az „Angyali üdvözlet" és a „Királyok imádását" ábrázolták.

A Budapesten lévő „Vizitáció" a leglírikusabb festménye az egész szériának.

Boskovits Miklós: „Egy Régi Magyar Mester Nyomában"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III No. 6. 1962 97–981.

M S mester festő M.D.K.

Vizitáció, részlet , repr.

" " "

Keresztvitel " "

Kálvária " "

Feltámadás " "

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon

Bp. 1963. IV.V.VI.VII. VIII.t.

M.S. mester festő M.D.K.

Egy hajdani s lmecbányai főoltár szárnyképei:

Mária és Erzsébet találkozása, 1506

Olajfák hegye "

Keresztvitel "

Kálvária "

Feltámadás "

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországo

Bp. 1963. 49.1.

M. S. mestek

Muvei az Entelgomi Keresztény Múzeumban vannak

I. K. A entelgomi Keresztény Múzeum

Négyművelés, 1964, 5 n, 44 o.

M. S. Mester 6.)

Részlet a „Keresztrefeszítésből (repr.)

„Keresztrefeszítés" (repr.)

„Krisztus az Olajfák hegyén" (repr.)

„A Keresztvivés" (repr.)

„A Feltámadás"

Boskovits Miklós: „Egy Régi Magyar Mester Nyomában"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 6. 1962

104–105 l.

M. S. Master

mdk.

M. S. mester

régmult századaink legnagyobb művésztelelsége, nevének csak kezdőbetűit ismerjük. 1506-ból maradt fenn Jezus életéről készült nagymérelű sorozata.

L-y S-r. Muzeumi Séták

Népművelés 1963. 11. sz

42. l.

M. S. Mester

4/

A „Feltámadás" képen, a szarkofágot tartó talapzat 6 elsö oldalán, az 1915-ös restaurálás alkalmából, megtalálták az M. S. 1506 jelzést.

M.S. Mester valószinüleg jól ismerte Schongauer munkáit.

Nem biztos hogy a 6 tábla minden részlete egy kéztöl való.

Boskovits Miklós: „Egy Régi Magyar Mester Nyomában
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 6. 1962
101-106 l.

M.D.K.

M S mester, festő

művészetének, de azon belül főleg a Szép-
művészeti Muzeumban őrzött „Mária látogatása"
c. képének szenteli szerző naglélegzetű tanul-
mányát, mely egyben doktori disszertációja
szerinte a leghiválóbb magyar, német, osztrák,
lengyel, és szlovák mű. történeszek idevágó ta-
nulmányai sem oldottak meg M S mester mű-
vészetének rejtélyét. Annyi bizonyos, hogy a ma-
szétszórtan fellelhető táblaképei a telmecbányai
Szt. Katalin templom egyszeri főoltárának részei voltak. ./.

Zsuzsa Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild
des Meisters M S.
/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/
Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 69.old

M.D.K.

M S mester, festő

... s hogy az Esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött „Feltámadás" c. képének „M S 1506" jelzése hiteles. Ezeket, éppúgy mint kevésszámú harai középkori műemlékünket, mindeddig kizárólag csak stíluskritikai alapon igyekeztek magyarázni, iskolákba vagy csoportokba besorolni. Szerző ezzel szemben megkísérli az összehasonlító ikonográfia alkalmazását, az ábrázolás jelképes beszédének feltárását, amit Panovsky a „szimbolikus értékek értelmezésének" nevez. Megállapítja, ./.

Zsusza Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.
/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/.

Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 69-70 old.

M.D.K.

M S mester, festő

... hogy míg a háttér selmecbányai reminiscenciáiról, az egész jelenet idillikus-romantikus környezetéről, már sok szó esett, éppúgy mint általában az ember és a táj viszonyáról, a fő- és mellértéma széjjelválasztásáról, a bibliai jelenetekben a késő gotika világképével való összefüggéséről – de még a Keresztlevétel és egyéb jelenetek szimbolikájáról (a virág-szimbolikáról)? – addig Mária látogatásával kapcsolatos oly sok ábrázolás jellegzetes motívumai, mint pld. a kézcsók./

Zsuzsa Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.
/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/
Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 72.old

M.D.K.

M S mester, festő

... a gyengéd érintés, Mária elcsodálkozó testtartása, stb. még mind felkutatatlan területei a középkori művészettörténeti szakirodalomnak. Ennek tisztázására szerző először Lukács evangéliumának idevágó leírását magyarázza, mindarokkal a rátapadt és az egyházi irodalomban és zsinati határozatokban kimutatható átalakulásokkal együtt, melyek Mária látogatásában Krisztus istenin küldetésének és emberi eljövetelének első jóslatát látták és ezszárados során Máriának, mint Isten anyjának, tipikusan hésógotizus

./.

Zsusza Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.
/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/.

Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 73. old.

M.D.K.

M S mester, festő

... kultuszát kialakították. Nagy irodalmi felkészültséggel vezeti le mindezekből a „Látogatás" szimbolikus mozdulat-beszédét, annak szinkely-ábrázolását, háttér- és növényzet-környezetét, mélyebb lélektani és vallási momentumait, és nem kevésbé mélyenjáró felkészültséggel, az évszázadokon át változó ábrázolási felfogásokat. Bár Lukács evangelista határozottan úgy írja le a jelenetet, hogy Mária belépett Zacchariás házába, – igen sok ábrázolásban a szabadban játszódik le a jelenet. Ennek alapja Szt. Brigitta egy látomása volt, melyet szerző a középkori egy kári/.

Zsuzsa Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.

/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/

Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 74-80 old

M.D.K.

M S mester, festő

... irodalom alapos tanulmányozása alapján ismerlet, sameh a hor festőművészei számára szintén kútforrásszerű alapot szolgáltatott. A kiz legtöbb felfogásban jelzésszerűen jelenik meg a természeti környezet hátterében, avagy az ... elő terét jelzik. A továbbiakban szerző most már művészettörténeti átterintéssel felsorolást és jellemzést ad a különböző nemzetiségű, korabeli festők hasonló témáju képeiről, végül külön fejezetet szentel M S mester szárág-szimbolikájának, minek során-ismét óriási irodalom felsorakoztatásával megállapítja, hogy M S mester kimondottan ornamentális tendenciáju képformálása./.

Zsusza Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.

/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/.

Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.1-2. 81-115 old.

M.D.K.

M S mester, festő

... és egyéb határozottan gótikus stilusjegyei a késő gotika faliszőnyeg-művészetével horzák öt köreli kapcsolatba. A nagyfelkészültséggel megírt tanulmányt M S mester kérdéses képének egészoldalas reprodukcióján (71. old) és egy felnagyitott részlet-felvételén kívül (76. old) még 15 különböző festő hasonló témája és nagy gonddal összeválogatott műve illusztrálja, és végül 220 jegyzet rárja le, melyerben úgy az idevágó egyházi-mint művészettörténeti irodalom felsorakozik.

Zsuzsa Urbach: Die Heimsuchung Mariä, ein Tafelbild des Meisters M S.
/Mária látogatása Erzsébetnél, M S mester táblaképe/
Acta Historiae Artium, Bp.1964. Tom.X. fasc.~~1-2~~. 113. ~~old~~
~ 123. old.

M.D.X.

M S mester festö

Alkotása a Keresztény Muzeumban

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964. 15. 1.

M.D.K.

M S mester festö

Krisztus-passió

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964

18. 1.

M.S. Mester festő M.D.K.

Mária és Erzsébet találkozása.

Artner Tivadar: A középkor művészete p. 1962 239.1.

M.S. mester festő M.D.K.

XVI. sz.

Selmecbánya , Szt Antalin -oltár. 1506.

/ at oltárt már régebben szétbontották. /

Mária látogatás, Krisztus születése Passio

Névbetüinek feloldására több kisérlet is történet.
egyk Sebestyén selmecbányai festővel azonositja, a
akit 1507-ben meggyilkoltak.
Dercsényi Antal:A képzőművészetek története 618.l.

A Kultura Világa Bp. 1963.

M.[illegible]. Mester festő M.D.K.

Mária és Erzsébet találkozása. repr.

[illegible]ampis antal: A [illegible]pzőművészetek története 22. t.
A Kultura Világa [illegible]p. 1963.

M.B. mester festő. M.D.V.

Neki tulajdonitották a selmecbányai templom Katalin-oltárának szobrait.

Sampis Antal: A képzőművészetek története 609.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

MS mester, festőnek

az esztergomi Keresztény Muzeumban levő táblaképem levő zászlóábrázolások eredmény: telen hereldikus magarázatai után, ikonografiai uton kisérli meghőrelitemi a zászlok kérdését:

Mojzer Miklós: Tanulmányok a Keresztény Muzeumban II. MS mester zászlai

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 2. sz.

97-102. old. + 9 ábra

„M. S. mester".

1430. tájban alkotott Kálvária-ja szerepelt az ez év júniusában Ezak-Svájcban, a Neuchâtel-i Néprajzi Múzeumban rendezett „a Középkori Magyarország művészete 1000–1526" című kiállításon.

Vigilia, 1965. 9 sz. 562. old.

M.D.K.

M. S. mester, festő

„Kálvária" c. képét ismerteti Artner Tivadar, ez Esztergomban levő négy passió-ábrázolásból, és összehasonlítja Mathias Grünewald isenheimi oltárának „Keresztrefeszítésével". Körli mindkettő képét, valamint a Szépművészeti Múzeumban levő „Visitació"-t is.

Miért szép? M.S. mester Kalváriája.

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1965. XX évf. jun. 25. sz.

1171-1173. old.

-1-

M.D.K.

M. S. mester, festő

Nevét emliti a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/. A művész kilétét még nem sikerült megállapitani - nevének csak kerdőbetűi ismereteset. Azt megállapitottár, hogy főként Selmecbányán dolgozott. Legjelentősebb képei körül „Krisztus összeroskad a kereszt alatt", „Az Olajfáskegye", „A Kábária" és a „Feltámadás" - az osztergomi Keresztény Muzeum -

./.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós.
Ed.: Pannónia, old.

M.D.K.

M. S. mester, festő

nevét említi a könyv "Szépmüvészet" c. fejezetének szerzője [Németh Lajos]

... ban vannak, míg „Mária látogatása Erzsébetnél" a budapesti Szépmüvészeti Muzeum tulajdona. A müveret átható lírai felfogás, ugyanakkor a drámai kompozíció, a réalista ábrázolás és a dekorativ formák, messze felülemelik a gótika-utáni festészet szokásos átlaga felé.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós.
Ed. Pannónia 182. old.

M.S.

mester

M.D.V.

Képei láthatók a Szépmű-
vészeti Múzeum tárlatán, a
többi közt a „Vivtáció"

Szabó György: Kiállítás neurédékeknek.
Élet és Irodalom, 1966. aug. 27 - 8 kép

M.D.K.

MS mester, festő

művészetének részletkutatásaiba merülő tanulmányában szerző kimutatja, hogy a festményeken látható zászlók jelvényeit nem lehet heraldikus alapon megfejteni – ami csetleg elindulási pontot nyújthatott volna a megrendelő családra és ./.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters M S

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

93-112.old.

.D.R.

M.D.K.

MS mester, festő

... támpontot a művek keletkezési idejének meghatározására. Ő ikonográfiai alapon magyarázza erőket, nagy belemélyedéssel és óriási idevágó irodalmi a művészettörténeti utalással. Szerinte Krisztus ellenségeinek kezei hört látható zászlóhon a kóstej nemcsak a zsidók leggyakoritz áldozati állatára utal, hanem ezen ./.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters MS

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

93 - 112. old.

M.D.K.

M S mester, festő

... keresztül a zsinagógára, sőt magára az Ó testamentumra. Ennek jelképét látja a kósfej mellett feltüntetett félholdban is, mely ellentétben pld. "Krisztus feltámadása" c. képen látható zászló napjelvényével, a hanyatló, a háttérbe szorultó hitet jelképezi az Újtestamentumban lefektetett, feltörő hittel szemben. Ugyanígy hitér a színek szimbolirájára is, Krisz-

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters M S

Acta Historiae Artium, Bp.1966. Tom.XII. fasc.1-2.

93-112. old.

M.D.K.

M S mester, festő

... tus hívei és ellenségei csoportosításában fellelhető középkori legendákra, valamint kódexek és passiójátékokból rekonstruálható motívumokra, mint amilyen Salamon egyszínű fekete zászlója, mely Jerusalem városának és templomának jelképe volt, s amelyből

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters MS

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

93 - 112. old.

M.D.K.

M S mester, festő

... később Mária fejkendője lett amivel, a legenda szerint a keresztfán szenvedő fiának lágyékát átkötötte. Szerző kimutatja e legendák alapján továbbélő hagyományoknak M S mester művein fellelhető művészi analógiáit, párhuzamait; a „T" alakú keresztmagazáratát, ami már a zsidóknál is, ajtokra festve az Isten Szim-

./.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters M S

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

93 - 112 old.

M.D.K.

-6-

MS mester, festő

... bolumát jelentette, és MS mesternél is csak Krisztus feltámadása c. képén nyeri el a zászlón ábrázolt latin keresztformáját, mely az uj hitnek s az Ujszövetségnek jelképévé vált. A lefelé tartott zászló mindig a halált szimbolizálta. Szerző MS mestert korábbre datálja mint Jörg Breu-t Cranachot, vagy Dürert, Altdorfert vagy Grünewaldot.

/.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters MS

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

106. old.

M.D.K.

M S mester, festő

...De azt is megállapítja, hogy Breu „sokasem tudott M S mester előkelő szenvedélyességéig felemelkedni" – viszont nincs semmilyen összehető ut M S mester és Dürer körött. Egy összehasonlítási lehetőség kínálkozik 250 évvel kétőbb szintén Magyarországon működő két művésszel: Paul Troger, aki Breu lehetségével bír, míg Maulbertsch „szenvedélyes eccetkezelésével, mint késő utóda M S mesternek, mégegyszer utol-

./.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters M S

Acta Historiae Artium,Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

106. old.

M.D.K.

M S mester, festő

... jára fellobogtatja a későbarokk fáklyáját." Merész gondolatfűzéssel felveti, hogy ezt az M S mester - Maulbertsch összehasonlítási vonatat egészen Kohoschháig lehetne vezetni. A kimondottan zászló szimbolikákon túl finom és részletes képleírások egészítik ki ez értékes tanulmányt, melyhez M S mester következő képeit közli. ./.

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters MS

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

106. old.

M.D.K.

M S mester. festő

... a szerző:

1.) Krisztus az Olajfák hegyén, Esztergom Ker. Muzeum

2) Feltámadás "

3) Részlet a „Krisztus az Olaj fák hegyén" c. képből

M.Mojzer: Die Fahnen des Meisters M S

Acta Historiae Artium, Bp.1966. Tom.XII. fasc.1-2.

94-97. old.

M.D.K.

M. S mester, festő

4) A Kalváriahegy, Esztergom
Ker. Muzeum

5) Mária látogatása Erzsébetnél
Bpest Szépmüv. Muzeum

6.) Krisztus összetoszhad a kereszt alatt
Esztergom, Ker. Muzeum

M.Nojzer: Die Fahnen des Meisters MS

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

101 - 107. old.

MS.[ ] mester. MDK

Három képe látható.

Nagy a sikere. Különösen Mária s' Erzsébet találkozása c. képének.

—: A magyar képzőművészet nagy sikere Párizsban

Z.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 8.

70

M. S. mester

Repr: Vizitàció /1506/

A pàrisi Petit Palais Magyar Kiàlitàsàról

René Barotte: Les chefs-d'oeuvre hongrois

Paris Presse 1966 àpr 28

MS
mester

MDK

A Párizsban április 26-án
megnyílt kiállításon MS mester
1506-ból való festménye is szerepel

—: A Lettres Francaises a párizsi magyar képkiállításról
Élet és Irodalom, 1966. május 14-én lesz

MDK.

M.S.Mester

Kiállitáspolitikai fejtegetések

Valóság 1966.4.

MDK

M.S. mester

Selmecbányával szomszédos Szentantal újabbkori templomából kerültek Esztergomba a primási gyüjteménybe M.S. mester festményei.

Divald Kornél: A bányavárosok művészete.

Magy.Művészet, 1925. 264-267.l.

M.S. mester M.D.V.

Az egyhori sekrecbányai oltár-
nak táblaképeit festette —
Műveiről. — Méltatás.

Magyar Miklós: Dürer és M.S. mester
Művészet, 1965. május. — 19 lap

M. S. mester

M.D.K.

Mária és Erzsébet találkozása
Részlet. (repro)

A borítólapon.
Művészet, 1965. május

M.S mester

M.D.K.

Részlet az Olajfák hegyéből, 1506
Részlet a Keresztvitelből
Részlet a Kálvárián ból

} repro

Major Miklós: Dürer és M.S. mester
Művészet, 1965. május – 19 lap

M. S. mester

1

A selmecbányai Szent Katalin
nőrnyesoltáramot egy Adorabja
Tópatakka, 5 db. Kontrentantalka
került. 1902-ben a tópataki,
Mária és Erzsébet találkozása c.
képet a kép. mir. Mús. megvette.
A kontrentantali 5 kép körül még
az Esztergomi Keresztény
Muzeumba került

Sipilia, 1957, 1 sz, 42 old.

M. S. mester

gótikus festészetünk betetőzője 1506 körül Selmecbányán működött. Az Esztergomi Keresztény Múzeumban van 4 képből álló kálváriasorozata.

Zolnay László – Lettrich Edit: Esztergom. h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.) 190. l.

M. S. mester

Keresztvitel (repr.)

Zolnay László – Lettrich Edit: Esztergom. h.n., é.n. – 295 l.; 162 t. (Panoráma.) 188. l.

M. S. mester

a 16. század nagy oltárfaltérítője.
Angyali üdvözlete a Szépművészeti Múzeumban van.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 66. l.

-1-

M.D.K.

MS mester, festő

II 532

műveivel kapcsolatban, már amennyire a magyar művészettörténészek megállapításai alapján azok neki tulajdonítható, szerző megjegyzi, hogy – bár az első magyar táblafestők munkálkodására német, cseh és lengyel mesterek is befolyással voltak – a magyarokhoz mégis sikerült saját eredeti ./.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipzig, Veb.Seemann, 2.Aufl.1966.Bd.II.Die Kunst des Mittelalters, 816 old.

532 .old.

M.D.K.

M.S mester, festő

... mesterének műveire is következtetni, amelyek közül éppen M.S mesternek az Esztergomi Képtárban található "Mária látogatása" az egyik legszebb alkotás

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipzig, Veb. Seemann, 2, Aufl. 1966. Bd. II. Die Kunst des Mittelalters, 816 old.

532. old.

M S mester, festő

M.D.K.

„Mária látogatása Erzsébetnél"
c. képét egész oldalas amies
nyomásban közli:

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, ~~old.~~

II. t.

MDK

M. S. mester, festő

Az angol sajtó különösen sokat foglalkozott a Vizitáció-val.

— : Újra itthon a Londont járt kincsek 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963 febr. 22

M. S. Mester

Terepel a „Magyar művének" a párisi és budapesti kiállításban

Kritika 1967 I. n. 43 old.

M. S. mester, [festő]

MDK

Képeslapon jelentetik meg világhírű festményének másolatát.

— : Újabb festmények képes levelezőlapon

12

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 20.

MDK

M. S. mester, [ ]

Visitáció c. művét TIT előadásban ismertetik. (Képmův. Múzeum)

—: A két végi kulturális programból 11

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 16.

M S mester, festő

M.D.K.

neve a selmecbányai Szent Katalin és Szent Borbála-szobrokkal kapcsolatban vetődött fel. Sokan megegyeztek abban hogy a figurák a főoltárhoz tartoztak, de M S mester táblaképeivel való egyező keletkezési idejük alapján egyesek M S mester sajátkezű faragványainak minősítették. Szerző hosszan ismerkti az idevágó egyező,

./.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 118. old.

M.D.K.

MS mester, festő

... vagy eltérő véleményeket, melyek még akkor sem tisztáródtak, mikor az 1957-ben rendezett párizsi kiállitason Szent Kateljn szobra is szerepelt. Végül Majzer hirlik MS mesterrel foglalkozó tanulmányai során jutott arra a meggyőződésre, hogy a festő a szobrokat nem faragta, s hogy a selmecbányai figurár és táblaképek nem is egyaron oltárhoz tartornak.

Radocsayy Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 118-119. old.

M. S. mester

Mária és Erzsébet találkozása
c. festménye szerepel a
magyar művészet párisi
kiállításán (szepró)

Nagyművelés 1966 X. n. 48 old

M. S. mester

Táblakép Selmecbányáról „Vizitáció", fa, 139 x 95 cm.; Keresztény muz., Esztergom. 59 sz.; egész tábla fekete-fehér reprodukció.

L'art de Hongrie du X au XX siècle, Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

M. S. mester

A „Vizitáció" c. táblaképhez tartozik a „Feltámadás" c. mű, mely magán viseli a mester kézjegyét a kelettel együtt: 1506; e mű nem szerepel a kiállításon.

L'art de Hongrie du X au XX siècle

Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

M. S. mester

Táblakép, „Keresztrefeszítés", fa 145 x 91 cm. Keresztény muz., Esztergom. 60 sz. Egész tábla, fehete-fehér reprodukció.

L'art de Hongrie du X au XX siècle, Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

MS-mester

Huszonötödik füretéhez érkezett a Kolozsvári Tamást, MS-mestert és Lőcsei Pált bemutató számmal (Végh János munkája), az említett sorozat, mely nem kis... feladatot tűzött maga elé;... az európai festőművészet szinvonalas megismertetését és propagandáját az ifjúság számára...

Bodri F.: „Az én múzeumom" sorozat jubileuma.

Jelenkor XII. évf. 2. sz. 1969. febr., 146. l.

M. S. mester festő

- Keresztvitele az Egyházi gyűjtemények kincsei c. kiállításon a Nemzeti Galériában.

D. I. Képzőművészet
Vigília, 1971. jan. 62-e.

MS mester

nevét említi

Radocsay Dénes: Genthon István és a régi magyar művészet. - Művtört.Ért. 1970.4.sz. 261-262. l.

MS mester

művészetéről, munkásságáról szóló Genthon-tanulmányok, cikkek felsorolása.

Kovács Éva: Genthon István meg jelent műveinek jegyzéke. - Művtört.Írt. 1970.4.sz. 253-258. l.

254.l.

M. S. mester

cikk a 7. oldalon:

M. S. mester vásja a látogatókat

Nógrezava 1969 junius 11

M. S. mester

A Mária és Erzsébet találkozása fő-helyen szerepelt a Petit Palais kiállításon.

B. Lossky: A magyarországi művészet 10 évszázada; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 107. l.

M. S. mester

A Petit Palais kiállításán szereplő Mária és Erzsébet találkozása, valamint a Kálvária első ízben volt közoetlenül összehasonlítható a Lille-i múzeum szeki tulajdonított képével, A napkeleti bölcsek imádásával.

B. Lossky: A magyarországi művészet 10 évszázada; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 109. l.

M. S. mester

A Mária és Erzsébet találkozása és a Kálvária az 1506-os selmecbányai mámyasaltárról való.

B. Lossky: A magyarországi művészet 10 évszázada; Magyar Hírlap, 1966. XI. 15. 109. l.

„MS" mézeskalács forma öntő

1631 körül működött kassán.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964
490

271

M.S. nostra

neve emlitve

Képzőművészet

Vigilia 1969 január
60. old

M. S. mester

alkotásairól, művészetéről

Takács Gábor és Vancsa Lajos

részített filmet.

Pestmegyei Hírlap 1970 február 25

6. old.

M. S. mester, Jeszkó

- oltártáblái az esztergomi Keresztény Múzeum új kiállítása

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. aug. 563. l.

MDK

M. S. mester, festő

Visitációja képeslevelezőlapon is megjelenik.

(f.f.): Új művész-levelezőlapok 2

ESTI HIRLAP Bp., 1968, jan. 24

M S mester, festő

M.D.K.

1506-ból származó selmecbányai oltárképeinek meglévő darabjait, melyek ma részben esztergomban, részben a Szépművészeti Múzeumban vannak, mint a magyar gótikus festészet csúcspontjait említi a szerző és egy-egy részletet közöl a „Keresztrefeszítés"-ből, ill. „Mária látogatásából".

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc
Akadémiai Kiad-, Bp. 1968.

884. old.
+ 885. -

MDK.

MS.mester

Kiállitási hiradás

Hajduboharmegyei Népujság 1966 okt.3o.

M.D.K.

M.S. mester festő

Müve a kiállitáson

S.M.: A párizsinmagyar kiállitás anyaga mát·l
látható a Szépmüvészeti Muzeumban

Magyar Nemzet 1966. augusztus 19. 4.1.

M.S. Mester festő M.D.K.

Selmecbánya hajdani főoltára.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon

Bp. 1963. 29-30.l.

M.S. Mester fest ő M.D.K.

Feltámadás egy egykori selmecbányai főoltá-
ról 1506 repr.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyar-
országon Bp. 1963 36

M.S. mester festő M.D.K.

Olajfák hegye egy egykori selmecbányai főoltárról, 1506 repr.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon Bp. 1963. 32. t.

M.°. Mester festő M.D.K.

Keresztvitel egy egykori selmecbányai főoltárról, 1506. repr.

Kálvária egy egykori selmecbányai főoltárról repr.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon Bp. 1963 33. 34. t.

M.S.: Mester festő M.D.K.

Mária és Erzsébet találkozása egy egykori selmecbányai főoltárról, 1506 repr.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon Bp. 1963. 31. t.

M-S mester

a magyar „Grünewald" ként említi a szerző cikkében; 4 képe szerepel: „Krisztus az olajfák hegyén", „Keresztvitel" „Kálvária" és „Feltámadás" a cikkben. -

„-bm-" jelü cikk: Who was master MS?

Hungarian Mediaeval Painting at Esztergom's Christian Gallery

Daily News, Budapest, 1967. nov. 28 21

M.S. Notes.

Hungary's rich art inheritance.

The Times

Wednesday October 11 1967

MS mester

Vizitáció, 1506. Táblakép Selmecbányáról. Fa, 139 x 95 cm. SzM. ltsz. 2151.

Kálvária, 1506. Táblakép Selmecbányáról. Fa, 145 x 91 cm. Esztergom, Keresztény Múzeum. ltsz. 55.103.

Szerepeltek a „Magyar művészet kiállítása Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatójan. (Kat. 95-96 sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. ker. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár J. – Bp. 1966. – 31 l., 20 t. – 19. l.

M S mester

lille-i múzeumban lévő képe szere-
pelt a Petit Palais-ban rendezett
„Magyar művészet kiállítása Pá-
rizsban" c. kiállításon. A2
anyag Szépművészeti Múzeumban
rendezett bemutatóján már
nem.

4 magyar művészet kiállítása Párizsban. Bp
1966. Kat. Bev. Aradi N. Genevieve László,
Solymosi F. Bp 31 l. 20 t. – 5. l.

M S mester /15-16. sz. fordulója/

Mária és Erzsébet találkozása. 1506. Tempera, fa. A kép feltehetően a selmecbányai Szt. Katalin templom számára készült, valószínüleg az esztergomi muzeum 4 másik táblaképével együtt. A Szépmüvészeti Muzeum tulajdona.

Dombi József: Muzeumok - remekmüvek. Bp. 1964. Képz. Alap k., 449 l., ill.

MS mester

Mária és Erzsébet találkozása. (rajz.)

Dombi József: Múzeumok - remekművek. Bp. 1964.
Képz. Alap k., 449 l., ill.

86. l.

M.S. mester festő

Mária és Erzsébet találkozása. repr.

Artner Tivadar: A középkor müvészete, Bp. 1962.
45. kép

M-S

mesternek 1506-ból származó „Visitatio" című művét említi a szerző s egyben fényképfelvételt is közöl.

Jelnélküli cikk: An exhibition returns from London; Medieval Art Show to open in Bpest. Daily News, Bp. 1968. II. 18 61

„M-S" mestert

emliti az alanti cikk szerzője.

Deresény i Dezső: „The Christian Museum in Esztergom" cím alatt ismerteti az 1964-ben Bpesten, MTA által kiadott Boskovits Miklós, Mojzer Miklós - Mucsi András által írt „Az Esztergomi Keresztény Muzeum" cimi művel.

The New Hungarian Quarterly, Budapest 1964. 16 sz. 188-189 l.

M. S. mester

~~A Kisnebelni oltár,~~
a Mária és Erzsébet találkozása
a folyóba.

Entz géza, A Zöreplyi Magyarország
művénete, Bp. 1959.
A Tít József Akkila Szebadep. előadó-
17. 45. l.

MDK

MS mester K

Kálvária, táblakép Selmecbányáról

A magyar müvészet kiáll. Párizsbam. Szépm.Muz.
1966.

Dobos Ilona
1968. V.

Öregapám is mesélte, tak menni a pásztorok, a cs is odajártak, a kanászok ot dő. Volt egy kanász

MDK

MS mester

neve emlitve előszóban

A magyar müvészet kiáll. Párizsban.
Szépm.Muz. 1966.

MDK

MS mester

Kálvária, repr.

A magyar művészet kiáll.Párizsban. Szépm.Muz.
1966.

M S mester

Golgota. 1506. Esztergom, Keresztény Múzeum. (1492.)

Artner Tivadar: Évszredek művészete. Bp. 1965. Gondolat K., 605 l., ill.

183. l.

MS mester

Kálváriája több évvel Grünewald isenheimi Golgotája előtt hérült. Nevének kezdőbetűin kívül semmit nem tudunk róla. Öt hépe a selmecbányai Katalin-templomból került múzeumainkba.

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

180. l.

M. S. mester

1506-ban alkotott „Feltámadas" tábla képe a magyar gothikus művészet egyik legkiemelkedőbb műve

Urbach Ivanka: Art of the Renaissance Period in Hungary.
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1965. 18. sz. 1991.

M.D.K.

M S mester

15-ik századi szárnyas oltárképeit említi a szerző, melyen „a késő gótikus részletező realizmusa sajátos ellentétben áll az egész kompozíció virionáriusi felfogásával..."

Perneczky, Géza: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red.Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t. 293.old.

M.D.K.

M.S. mester festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum tauljdonában

Vizitáció

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, p. 1956.

M. S. mester

Összesen 6 képe ismeretes, 4 egy hatalmas sárgyoltár töredéke.

A középkori festészet tárháza. (Tudósítónktól)

Képszabadság
1958. okt. 8.

M.S. mester

Látogatás Varga Dezsőnél
az Ezt-i Keresztény M. vezetőnél
Dévényi Iván

Komáromnagyi
Dolgozók Lapja
1956. [illegible]. 18. [illegible]

A. D. K.

M. S. mester festő

XVI. sz. eleje

Mária és Erzsébet találkozása

rézk.

Dombi József: Művészettörténet Bp. 1960. 219, 220. l.

M. D. K.

M. S. mester festő

(16. 17.)

1506. Hontszentantal, oltár

Mária meplátogatja. Zakariás tele-

ségét

Művészettörténeti A B C Bp. 1961. 124, 261, ~~281~~,
489, 556. l.

MDK

M.S.mester, festő

Kálvária.1506.Esztergom,Ker.Muz./szines repr./

244.l.után

A magyarországi művészetek története I.
Budapest,1961.II.kiadás.

MDK

M.S.mester,festő

A bányavárosok nagy festője,gótikáján már a renaissance egyszerüsége és termé zethüsége tükröződik.

A magyarországi müvészet története I. 246.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

M.S. mester,festő

A dunai iskolához tartozott.Müvei:Tópataki képei, négy passiokép Hontsztantalról.Feltámadás képen 1506. évszám van.

A magyarországi müvészet története I. 253.1.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

M.S. mester, festő

Mária és Erzsébet találkozása. 1506. Szépmüv. M.
/szines repr./

A magyarországi müvészet története I. 256.1.
Bpest, 1961. II. kiadás.

M. S. mester

A kutatás kimutatta, hogy egy mester művezről van nó, méppedig maga ez művezről. A Visitation dátum is van: 1506 Genthon nekis festő-nabván volt.

Vigilia, 1957, 1 sz., 43 old.

MDK

MS mester, festő

„Feltámadás c. kompozíciója"
látható az esztergomi Keresztény
Múzeum tan.

— : Megmentett Múzeum 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 9.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M. S. mester „Jelö"

MDK

Kiállítják 1506-ban készült
Vizitáció-ját.

–: Remekművek Budavári Palotában 7

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 12.

MDK

M.S. mester „Jestő"

A Vizitáció a budavári palotában rendezett kiállításon látható.

– : Vizitáció, Dorottya-nobor, Jánosréti főoltár a Várpalotában 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 10

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

MS mester, festő

Rénlet – [és elemzés hozzá]

a Vizitációból: Repr.

Karátson Gábor: Gyerekkel kiállításon 17-19.

GYERMEKÜNK, bp. 1969. november | XX/11

MS mester, festő

MDK

A gyermek véleménye a Vizitációról. és

Mária találkozása Erzsébettel : Repr

Karátson Gábor: Gyerekkel kiállításon 17-19.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. november

XX/11

MS meister

a 16. század elején, a Felvidéken alkotott.

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

273. l.

M S mester

Vizitáció, Sérlet. (reps.)

A magyar művészet kiállitása Párizsban, Bp. 1966. Kat. Bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár I. Bp. 1966. 31 l., 2o t.

címlap

M.S. Mester festö M.D.K.

Mária látogatása Erzsébetnél, repr.

Lyka: A müvészetek története Bp. 1965. II. t.

M S mester

Kálvária (repr.)

A magyar művészet kiállitása Párizsban, Bp. 1966. Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár I. Bp. 1966. 31 l., 2o t.

M. S. mester
fs. tő

„Mária és Erzsébet találkozása"

Repr. XVI. század eleje.

Magyar műtört. 3. 35.
MRT-Minerva 1970.

M. S. mester

festő

Késő gótikus festő. Mária és Erzsébet találkozása c. képe a budapesti Szépművészeti Múzeumban van.

Magyar művtört. 3.

MRT – Minerva 1970.

2) M.S. mester

fa tő

A feltámadást ábrázoló táblaképen M.S. jelzés és 1506-os évszám. Feltételezték, hogy ezek a táblaképek a selmecbányai Katalin templom főoltárához tartoztak.

A magyarországi műv. tört. I. 177.
Corvina 1970.

3) M. S. mester

kitő

A méretkülönbségek arra mutatnak, hogy a művek legalább két oltárról származhatnak. Az egén oltár ~~M.S.~~ /selmecbányai/ M. S. mester műhelyéből került volna ki.

A magyarországi műv. tört. I. 178.
Corvina 1971

M.S. mester
fr. 60

„Kálvária" Repr.

A magyarországi műv. tört. VI.
Corvina 1971

1) M.S. mester

festő

„Mária és Erzsébet találkozása"

Repr.

Képei Selmecbánya ridékének kisebb templomaiban bukkantak fel, egy Tópatakról a Szépműv. Múz.-ba került, egy a hontszentantali templomban maradt.

A magyarországi műv. tört. I. 177.

Corvina 1970

1) M. S. mester

fa tő

v ről Genthon István: A selmecbányai

Szent Katalin templom hajdani főoltára / Arch. Ért. 1932 /

Meister M. S. Ungarische Jahrbücher

A magyarországi műv. tört. I. 183.

Corvina 1970.

2) M.S. mester
fejtő

Berlin, 1932.

A magyarországi műv. tört. I. 183.
Corvina 1970.

M. S. mester

festő

~ vél: Mojzer Miklós: M. S. mester ayol-
cadik táblaképe
(Szépmův. Múz. Közl. 1966.

A magyarországi művészet története I. 188.
Corvina 1970.

M.S. mester, festő

Vizitáció (részlet)

repr.

Magyar Ifjúság, 1967. V. 13.

M.S. mester, festő

– 1506-ban festett remekműve a Képzőművészeti Múzeum Magyarországi gótikus művészet c. kiállításán. Háttér nélküli horizontú, előtérben álló két asszony figurája lágyabb, idealizáltabb és reálisabb is.

Radocsay Dénes: Magyarországi gótikus művészet
Magyar Hírlap, 1967. V. 13.

MS Mester, Jestő

- remekműveiről készült színes diapozitívok kaphatók a múzeumokban

revü
Magyar Ifjúság, 1967. XI. 24. 15. l.

MS mester, festő

- Vizitációja a művészettörténeti kongresszus alkalmából rendezett kiállításon.

Simon Gy. Ferenc: Remekművek bizodalmában

Magyar Ifjúság, 1969. IX.19. 12.l.

M. S. mester, festő

Az én múzeumom c. sorozat 25. füzetében Végh János írt M. S. mesterről.

Kulturális híradó
Magyar Ifjúság, 1968. XI. 15. 15. l.

M.S. mester

„Vizitáció" c. lépe emlitve

Nápszava 1968 március 10
7. old

MS mester

„Kálvária" c. Zépe emlékve

„Augusztusban festőtlenítéssel kerdődik az Esztergomi Keresztény Múzeum mentése"

Meppes Nemset
1969 július 26. 4. old.

M.S. mester

„Virtúció" - c. mire

emlitve

„Magyar remekmüvek a Budavári Palotában"

A Magyar Nemzet 1969 september 13
4. old.

M.S.

Segnevesebb alk.: a selmecbányai plébánia templom szárnyas főolt.

M.S. 1506.

Esztergomban 4 táblaképe, Bp. Szépm. Múz.-ban 1 —"—.

Szobrai: Szent Katalin, Szent Borbála Selmecb. Múz.-ban.

M.S. — „nem titokzatos jel."

Katholikus Szó
1956. okt. 14.

MS MDK

nagyszombati mester

Ereklyetartó a budavári Nagyboldogasszony templom sekrestyéjében.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

45.1.

M.S. Mester

Audata Julia = AH 1998/2. 447-458.

megjelent műveinek bibliográfiája

*ós*FF: Műemlék helyreállítások a városk
= Művészettörténeti Értesítő, 2, 1953

yer Gyula - Péczely Béla: Körmend váro
álata. Bp., Városépítési és Tervező Vá

yes - Borsos Béla - Horler Miklós - Ho
apest városképi és műemléki vizsgálata
egyzéke. 2. jav. kiad. Bp., Budapesti
ervező Vállalat, 1955. 154 p.

M.S. mester

91 2.55

Új Művészet

Új Művészet

MS MESTER

Új művészet

1997. okt. - nov.

20.o.

M.S. mester

Szabados Ferenc: Ki volt M.S. mester?
= MN 1984. 170. sz. július 21. 14. p.

de l'impressionnisme", et comme une notation exacte de cette universelle interaction, de ce jeu qui joint et amoncelle les faits dans une si universelle incohérence, qu'il n'y a plus de nécessité que tissée du fortuit. Austère hauteur que celle d'un art narratif arrivé à cette clarté. Toutes choses se tiennent: et cela nous est d'une configuration et d'une dimension telles que, la pouvant comprendre et mesurer, nous ne pouvons cependant pas la déplacer. Vérité aussi prodigieuse que celle de Charles-Louis Philippe, mais plus triste. Ce qui naîtra d'elle, ce n'est plus la tragédie des âmes solitaires, juxtaposées les unes aux autres, et qui ne se pénètrent point. Peut-être les âmes comprennent-elles de la plus intime, de la plus grave et de la plus tendre intelligence. Mais cette intelligence est sans force, pour modifier les faits. Elle est toujours de roseau pensant, dont parlait Pascal, que l'univers écrase. Elle seule n'a pas de lien avec les faits brutaux, qui tous se tiennent entre eux, et que tous elle est obligée de contempler. Voilà une tragédie infiniment plus douloureuse que celle des âmes incomprises du romantisme. Nous pouvons être présents, profondément, vraiment, par la pensée, à la vie d'autrui. Mais, dans notre réalité profonde,

M.S.

Ugrin Emere: M.S. master Feltaimadás.
Új ~~Elet Ember~~, Ember, XL. 17. márc. 22.
4. p. ill

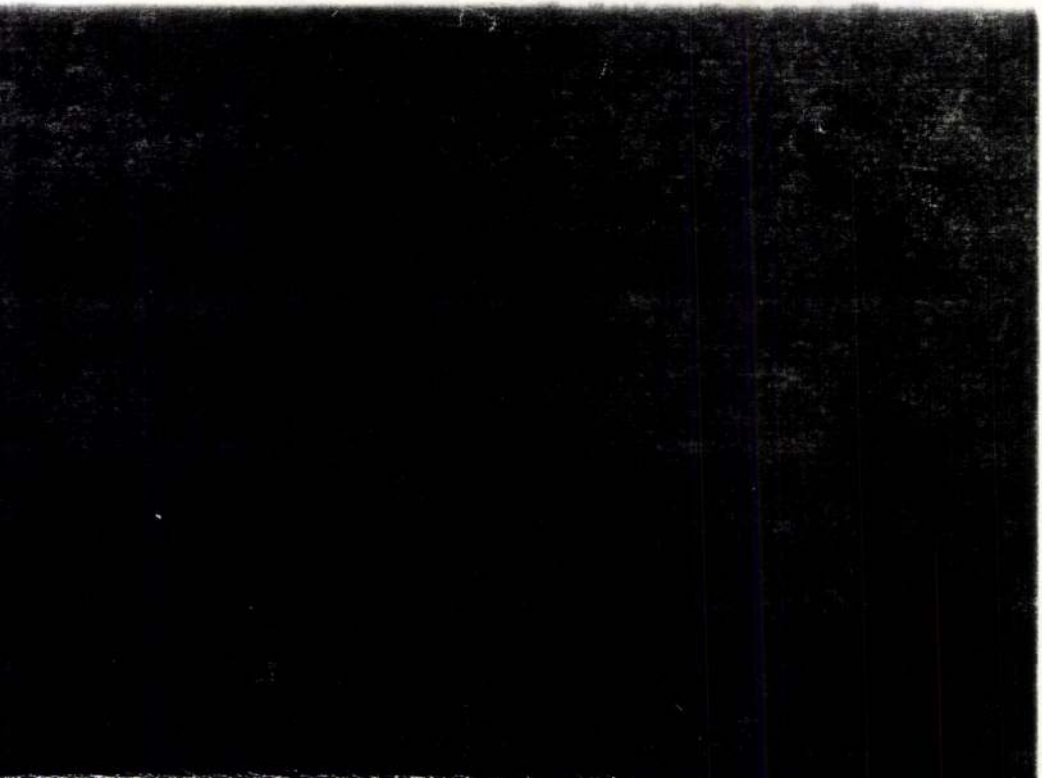

MS MESTER

Új művészet

1997. márc.

3.0.

tt, azután jogi diplomát és ügyvédi ok-
. Hajdu Árpáddal közösen ügyvédi ire-
n, s jogtanácsosa a spanyol követség-
észeti főiskolában 1920-26. tanult, s
gédi teendőkkel megbizott ösztöndijas
esterei Strobl ~~Zsigmond~~ Alajos, Teles
trobl Zsigmond és Radnai Béla voltak.
nyutat tett Bécsbe, Olaszországba és
övid ideig Bourdelle mellett is dolgo-
1924. a Ferenczy István-féle szobrásza-
a Mücsarnok tavaszi kiállitásán az
elismerést nyerte. 1925. "Spanyol in-
Lipótvárosi Kaszinó diját, 1926. "Quatt-
ára a Barta Károly-dijat, ugyanez évben
ti kiállitáson Savanarola c.szobrára az
szobrászati dijat kapta. 1929. a bar-

MR"

"

pozsonyi ónöntő"mester jegye. 1744.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Bp.-

Akadémiai, 1975

M.M. mesterjegy pajisban. Magyar

M.D.K.

Ernst gyertyatartó

Biraukció 1957. Budapest.

39 l.

„MM"

eperjesi ónöntőmester jegye 1700 körül.

Weiner Mihályné: Ónműesség, Budapest, 1971.

301

MDK

M.M.D. monogrammu festö
XIX.sz. elsö fele.

Nöi arckép. Jelezve. Miniatür.

gr. Almásy-Teleki Éva, müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942.máj.1o.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 25.1. aukció

M.O.K.

MM

monogrammos pesti mester készítette a Szeged-felsővárosi templom aranyozott ezüst szentrégtartóját. (1781.)

Bálint Sándor: Szeged városa.

Budapest, 1959. 59. o.

MDK

M. L. Sz

(Portré – következtethetőleg Juhász Gyuláé – egy Juhász Gyulával kapcsolatos cikk mellett M. L. Sz. jelzettel, Gyululás után: Derült, zivatarhajlam felírással repr. utaló szöveg nincs.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. május. 5. l.

M.K. mesterjegy, Köszeg
1840 körül

6 db dessert kanál, ezüst.

Almásy-Telekí XI.1943. Kat. 36 l.

MK jelü mester éremművész

275.-ANNA.--E/. Mellkép j.főkötő,szörmés ruha,szelvényen MK.----H/.----É.n.53 mm.egylapu fapiom.-MK jelü mes er müve. 12.old.

HUSZAR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.-Tört.érmek.2.újkor,1526-1657

Magy.Éremgyüjtők Egy.kiad.-5 csoport,10.szám.Bp.1973

„MK"

segesvári ónöntőmester jegye XVII. század.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

301

MK M.D.K.

Bp.1901.

Székely anyóka a szövőszéknél. Szövegközti illusztráció Kozma Ferenc: A székelyek c.cikkéhez. id.mü 261-284.p.

Szign. L.Gyárfás J. - MK sc - Morelli G.F.i.

L.Gyárfás Jenő rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Magyarország VII. 275.p.

M.D.K.

M.K. jelzéssel készült rajzok: Mühlbeck Károly

"A balgóczi szinház rejtelmeiből" c. közlemény négy rajz-illusztrációját készitette.

\- - -

Második folytatásban 7 rajz-illusztráció

\- - -

Harmadik " 8 " "

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. dec. 3.-10. V. évf. 43. sz.14.-15. l.
1916. dec. 10.-17. V. évf. 44. sz. 12.-13. l.
" " 17. 24. " " 45. " 14.-15. lap.

MDK

M.K. monogrammu festö
XIX sz. vége

Az öböl. Jelezve: M.K. 91. vizf.
12 x 2o cm.

Almásy -Teleki XI. 1943. Kat. 18.1.

MK. M.D.K.

Bp.1901.

A Szent Anna-tó. 19 x 13 cm. illusztráció Hankó Vilmos: Csikmegye c.cikkéhez. id.mü 307-328.p.

Szign. Háry Gy. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 20.köt. Magyarország VII. 313.p.

MK. M.D.K.

Bp.1899.

Trencséni üveges tót. Szövegközti illusztráció Sochan Pál: Tót népviselet c.cikkéhez. id.mü 4o4-431.p.

Szign. JM. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Jantyik Mátyás rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 415.p.

MK. M.D.K.

Bp.1899.

Revucai juhászok. 13 x 19 cm. illusztráció Majláth Béla: Liptómegye c.cikkéhez. id.mü 373-396.p.

Szign. Jantyik M. - MK. - Morelli G.F.i.

Jantyik Mátyás rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 393.p.

MK. M.D.K.

Bp.1899.

Az okolicsányi templom belseje. 13 x 19 cm. illusztráció Majláth Béla: Liptómegye c.cikkéhez. id.mü 373-396.p.

Szign. H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 387.p.

MK. M.D.K.

Bp.1899.

A kisszebeni plébániatemplom. 19 x 13 cm. illusztráció Pasteiner Gyula: Építészeti emlékek Felső-Magyarországon c.cikkéhez. id.mü 45-176.p.

Szign. Háry Gy. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 87.p.

MK. M.D.K.

Bp.1899.

Komárom és vára. Kezdőkép Takáts Sándor: Komárom és vidéke c.cikkéhez. id.mü 229-252.p.

Szign. H. - MK. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 229.p.

MK M.D.K.

Bp.1896.

A deáki templom és szentélyzáradéka. Szövegközti illusztráció Pasteiner Gyula: Épitészeti emlékek Felső-Magyarországon c.cikkéhez. id.mü 45-176.p.

Szign. DT 896 - MK sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 51.p.

MK M.D.K.

Bp.1899.

Óvár Munkács mellett és bronzkori leletek Beregmegyéből. Szövegközti illusztráció Kubinyi Miklós: Felső-Magyarország ősrégészeti emlékei c. cikkéhez. id.mü 17-44.p.

Szign. Dörre T. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állm

O.m. 15.köt. Magyarország V. 25.p.

MK M.D.K.

Bp.1896.

A baráthegyi barlang bejárata. Szövegközti illusztráció Kubinyi Miklós: Felső-Magyarország ősrégészeti emlékei c.cikkéhez. id.mü 17-44.p.

Szign. DT 1896. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 19.p.

MK M.D.K.

Bp.1901.

A Szent Bertalan templom Brassóban. Szövegközti illusztráció Jekel Frigyes: Brassómegye c.cikkéhez. id.mü 367-385.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Magyarország VII. 381.p.

MK M.D.K.

Bp.1901.

A brassói Szent Bertalan templom szentély-záradéka. Szövegközti illusztráció Jekel Frigyes: Brassómegye c.cikkéhez. id.mü 367-385.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Magyarország VII. 381.p.

MK M.D.K.

Bp.19o1.

Facsusztatás a szászsebesi havasokban. 13 x 19 cm. illusztráció Moldován Gergely: A románok c.cikkéhez. id.mü 4o9-432.p.

Szign. Pataky - MK sc. - Morelli G.F.i.

Pataky László rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 2o.köt. Bp.19o1. Magyarország VII. 415.p.

MK [?] M.D.K.

Bp.1901.

A Narenta völgy Jablanicánál. Szövegközti illusztráció a Tájleirás c. cikkhez. id.mü 39-154.p.

Szign. P.G. - MK.sc.

Paur Géza rajza után - - egyszinü fametszete.M. Kir.Állny.

O.m.19.köt.Bosznia és Hercegovina.1901.125.p.

MK M.D.K.

Bp.19ol.

Cirkvenica. 13X19 cm. illusztráció Hirc Károly:
A horvát tengerpart c. cikéhez.id.mü 294-322.p.

Szign. Tisov - MK sc. - Morelli G.F.i.

Tisov Ivan rajza után - - egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny

O.m.21. Magyarország.VIII.köt.19ol.295.p.

MK MDK.

Bp.1900.

A dobsinai jégbarlang felső terme. Szövegközti illusztráció Schmidt Attila: Gömörmegye c.cikkéhez. id.mü 137-181.p.

Szign. Kacziány Ödön - MK sc. - Morelli G.F.i.

Kacziány Ödön rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 169.p.

MK. MDK.

Bp.1900.

Zólyom. 13 x 19 cm. illusztráció Lovcsányi Gyula: Zólyommegye c.cikkéhez. id.mü 1-29.p.

Szign.H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 25.p.

MK. MDK.

Bp.1900.

A zólyom-brézói állami vasgyárak. 13 x 19 cm. illusztráció Lovcsányi Gyula: Zólyommegye c. cikkéhez. id.mü 1-29.p.

Szign.H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Magyarország. VI.köt. 9.p. Bp.1900.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Duna Grébennél. 13X19 cm. illusztráció Gonda Béla: A magyar Duna c. cikkéhez.id.mü 17-84.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.k.Magyarország.IV.1896.59.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A jáki templom kapuja. 19X13 cm. illusztráció Pasteiner Gyula: Építészeti emlékek a Dunántul c. cikkéhez. id.mü 107-168.p.

Szign. RL - MK sc. - Morelli G.F.i.

Rauscher Lajos rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.k.Magyarország.IV1896.125.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

Az Alduna kezdete Galambócznál. 13X19 cm. illusztráció Gonda Béla: A magyar Duna c. cikkéhez. id.mü 17-84.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.k.Magyarország.IV.1896.55.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Duna Visegrádnál. 13X19 cm. illusztráció Gonda Béla: A magyar Duna c. cikkéhez.id.mü 17-84.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc.- Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.k.Magyarország.IV.1896.37.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Duna Pozsonynál. 13X19 cm. illusztráció Gonda Béla: A magyar Duna c. cikkéhez.id.mü 17-84.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.k.Magyarország.IV.1896.20.p.

MK. MDK.

Bp.19oo.

Bártfa-fürdő. 13 x 19 cm. illusztráció Berzeviczy Albert: Sárosmegye c.cikkéhez. id.mü 325-362.p.

Szign. H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Bp.19oo. Magyarország.VI.köt. 349.p.

MK MDK.

Bp.1900.

A Rákóczi-ház Eperjesen. Szövegközti illusztráció Berzeviczy Albert: Sárosmegye c.cikkéhez. id.mü 325-362.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir. Állny.

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 339.p.

MK MDK.

Bp.1900.

Fazekas tótok. 13 x 19 cm. illusztráció Schmidt Attila: Gömörmegye c.cikkéhez. id.mü 137-181.p.

Szign. Vágó - MK sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 145.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

Munkára menő aratók. Kezdőkép Baksay Sándor:
A Mecsek környéke c.cikkéhez. id.mü 263-267.p.

Szign. Vágó - MK sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.263.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

Keszthely. 13X19 cm. illusztráció Eötvös Károly: Zalamegye c. cikkéhez.id mü 205-250.p.

Szign.Háry Gy. - MK - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.227.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A badacsonyi kőkereszt. Szövegközti illusztráció
Eötvös Károly: Zalamegye c. cikkéhez.id.mü 205-250.p.

Szign. Keleti - MK sc. - Morelli G.F.i.

Keleti Gusztáv rajza után - - egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.225.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Szent Benedek-hegy Veszprémben. Szövegközti kép Eötvös Károly a: Veszprémmegye c. cikkéhez. id.mü 169-204.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.1896.Magyarország.IV.185.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1892.

A mikosdi kastély. Szövegközti illusztráció Balogh Gyula: Vasmegye c. cikkéhez.id.mü 361-394.p.

Szign. Háry Gy.92 - MK. sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.379.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

A Fertő Sopron felöl. 13X19.cm. illusztráció
Bella Lajos: Sopronmegye c. cikkéhez.id.mü 403-438.p.

Szign. Háry Gy.-MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.409.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1896 körül.

Esztergom a **Várhegyről** nézve. Szövegközti illusztráció Kőrösy László: Esztergom és környéke c. cikkéhez. id. mü 507-528.p.

Szign. H. MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.13.köt.Bp.1896.Magyarország.IV.513.p.

MDK

M.J.

plakátjai:

"Állj! Ki vagy? Védd a hatalmadat!..." 1919

"Proletárdiktatura! Éljen az oroszokkal...."1919.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
34.l.

M.D.K.

MR névtelen magyar? ötvös

1760-ból származó Kelyhet a Verpeléti ref. templom őrzi.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 371-72. old.

Frater M. MDK

Kinizsi Pál özvegyének, Magyar Benignának/Kereky Gergelynének/ 1513 ban készült imakönyv irója.

Ári István: Nagyvázsony. Bp. 1959.

25.o.

MDK

M.G.monogrammu festö

Alkonyat az erdöben,Jel.: M.G. Vászon.

gr. Almásy-Teleki Ilva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942.máj.lo.-tól kiáll. 18.-án
Natl.36.1. aukció

M: G: MDK

Rézkarc: "Wahre abbildung des türkischen Hauptfahnes....."

Sign: M: G: del: et f.

Az 1684 jul. 22.én száksányul ejtett török zászló képe és leirása.

72.o. 227. szám

/dr. Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában.1683-1718. 86 l. 16 repr. Bp. 1937.

MDK

M. J. monogrammista

Magyar Studio I. 60 l.

palotája alit /feltárás alatt/,
egésznek igen fejlett csatorna-
Építéni Róbert Károly, kezdete
körül e palotában történt. 1412
-1489 közt Mátyás gotikus és re
bővíttette. A XVI. század elején
elfoglalta és felgyújtotta, las
sát Schulek János kezdette meg 19

(megtalálták Mátyás király visegrá
1936 augusztus 15, 4 l — Schulek
1-1941, 44-49 l, képekkel — Zsitvay
díszudvar feltárása Bp. 1942, képe
kei Bp. 1954, 22-52 l, képekkel — H
kel)

M/ese/ K/?/ M.D.K.

Budapest, 1888 körül.

Mustszürés Tarcalon. Szövegközti illusztráció Molnár István: Bortermelés c. cikkéhez.id.mü 448-460.p.

Szign. Vágó - M.K.sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.I.köt.1888.455.p.

MK ötvös M.D.L.

1714 ből való kelyhe a selmecbányai ev. templomban. Valószínűleg Weigl Bertalan tanítványa.

Divald Kornél: Régi ötvösművek Besztercebánya ste. ág. hitv. ev. templomaiban. Bp. 1911 34.

M K

ötvös

A pataki r.k. templom ezüst kelyhém bécsi jegy és M K mesterjegy. 1858.

347.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M.D.K.

M.K./?/

Budapest, 1891 körül.

Kezdőkép Hunfalvy János: Az Alföld általános jellemzése c. cikkéhez. id.mü 3-20.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után MK/?/ egyszinü fametszete. M. Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891. 3.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Forgószél. Szövegközti illusztráció Hunfalvy János: Az Alföld általános jellemzése c. cikkhez. id.mü 3-20.p.

Szign. Roskovics - MK sc. - Morelli G.F.i.

Roskovics Ignác rajza után MK /?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M. Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.15.p.

M.D.K.

M./?/ K./?/

Budapest, 1888 körül.

Cimkép a "Közgazdaság" c. fejezethez. 18X13 cm. id.mü 409-526.p.

Szign. Benczur Béla - M.K.sc. - Morelli G.F.i.

Benczur Béla rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv münyomó intézetében.M.Kir. Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt. 1888.409.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A Tisza Máramarosban. Szövegközti illusztráció Hunfalvy János: A Tisza és mellékfolyói c. cikkéhez. id. mü 21-30.p.

Szign. MK sc. - Morelli F.I.

Greguss János rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

U.m.IIX.Magyarország.1.köt.1891.23.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891.körül.

A Bodrog Tiszába ömlése Tokajnál. Szövegközti illusztráció Hunfalvy János: A Tisza és mellékfolyói c. cikkéhez. id.mü 21-30.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc. - Morelli G.F.I.

Háry Gyula rajza után MK/?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.27.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül

A Maros beömlése a Tiszába. Szövegközti illusztráció Dékány Mihály: A Tisza szabályozása c. cikkéhez. id. mü 30-39.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.I.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.33.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A Tisza torkolata. 19X13 cm. illusztráció Dékány Mihály: A Tisza szabályozása c. cikkéhez. id.mü 30-39.p.

Szign. H.- MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv ,üintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.37.p.

M.D.K.

MK/?/

Budapest,1891 körül.

Gátépités. Szövegközti illusztráció Törs Kálmán: Küzdelem az árviz ellen c. cikkéhez.id.mü 62-72.p.

Szign. Cserna K. - MK sc. - Morelli G.F.I.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.65.p.

M.D.K.

MK /?/

Budapest,1891 körül.

Kaszások. Szövegközti illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id.mü 73-148.p.

Szign. Vágó - MK sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt. 1891.116.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Népvándorláskori kincsek a Magyar Nemzeti Muzeumból. Kezdőkép Pulszky Ferenc: Régészeti emlékek az Alföldön c. cikkhez. id. mü 149-164.p.

Szign.DTörre - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után MK/?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891. 149.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest,1891 körül.

Debreceni polgár. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Debrecen c. cikkéhez. id.mü 281-314.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.i.

Feszty Árpád rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.293.p.

M.K./?/ M.D.K.

Budapest, 1888 körül.

A MÁV budapesti gépgyárából. 13X19 cm. illusztráció Lukács Béla: Közlekedésügyi intézmények c. cikkéhez. id.mü 512-526.p.

Szign. Dörre - M.K.sc. - Morelli G.F.i,

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt.1888.515.p.

M.D.K.

M.K./?/

Budapest, 1888 körül.

Vasuti hid a fiumei vonalon. Szövegközti illusztráció Lukács Béla: Közlekedésügyi intézmények c. cikkéhez. id. mü 512-526.p.

Szign. M.K.sc. - Morelli G.F.I.

Feszty Árpád rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt.1888.517.p.

M.D.K.

MK /?/

Budapest, 1888 körül.

A MÁV északi vonala Körmöcbánya mellett. Szövegközti illusztráció Lukács Béla: Közlekedésügyi intézmények c. cikkéhez. id.mü 512-526.p.

Szign. Dörre - MK sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.I.köt.1888.523.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A régi képviselőház a Sándor-utcában. Szövegközti illusztráció Salamon Ferenc: Budapest története c. cikkéhez. id.mü 7-72.p.

Szign. H. - MK. sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.67.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest,1893 körül.

Aquincum. Kezdőkép Pasteiner Gyula: Az épitès Budapesten c. cikkéhez. id. mü 73-118.p.

Szign. Dörre T. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III. 1893. 73.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Lánchid. 13X19 cm. illusztráció Pasteiner Gyula: Az épitès Budapesten c. cikkéhez. id.mü 73-118.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.99.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Ujvidék Pétervárad felöl. Kezdőkép Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez. id. mü 573-618.p.

Szign. Cserna - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt. 1891. 573.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Pesti és budai polgárőrség. 19X13 cm. illusztráció Salamon Ferenc: Budapest története c. cikkéhez.id. mü 7-72.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.i.

Kimnach László rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.57.p.

MK /?/ Bp.1893 körül. M.D.K.

Ferenc József megkoronázása a Mátyás-templomban. 13X19 cm. illusztráció Salamon Ferenc: Budapest története c. cikkéhez. id. mü 7-72.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.i.

Székely Bertalan aquarelje után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.65.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Petőfi Sándor. 19X13 cm. illusztráció Váczy János: A magyar irodalom c. cikkéhez. id. mü 245-338.p.

Szign. Barabás. 848. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Barabás Miklós rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir. Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.317.p.

M.K./?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Egressy Gábor. Szövegközti illusztráció Paulay Ede: A magyar szinészet. c. cikkéhez.id.mü 339-378.p.

Szign. Roskovics - M.K.sc. - Morelli G.F.i.

Roskovics Ignác rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M. Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.363.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Szentpétery Zsigmond. Szövegközti illusztráció Paulay Ede: A magyar szinészet. c. cikkéhez.id mü 339-378.p.

Szign. Cserna - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.365.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A várkerthez vezető lépcső. Szövegközti illusztráció Rákosi Jenő: Budapest városrészei c. cikkéhez. id.mü 169-192.p.

Szign. Nádler R. - MK sc. -Morelli G.F.i.

Nádler Róbert rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.177.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Teréz-körut. Szövegközti illusztráció Rákosi Jenő: Budapest városrészei c. cikkéhez. id.mü 169-192.p.

Szign. H. - MK sc.- Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.189.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 kötül.

A Magyar Nemzeti Muzeum Széchényi terme.19X13 cm. illusztráció Pulszky Ferenc: A Magyar Nemzeti Muzeum c. cikkéhez. id.mü 209-228.p.

Szign. Cserna K. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.211.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Magy.Tud.Akadémia elnöki terme. 19X13 cm. illusztráció Váczy János: A Magyar Tudományos Akadémia c. cikkéhez. id.mü 228-244.p.

Szign. Cserna - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.241.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Gyógyvizpalackozás. 13X19 cm. illusztráció Ilosvay Lajos: Budapest ásványos vizei és fürdői c. cikkéhez. id.mü 501-516.p.

Szign.Jantyik M. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Jantyik Mátyás rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.507.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Vadászat a gödöllői határban. 13X19 cm. illusztráció Marczali Henrik: Gödöllő és vidéke c. cikkéhez. id.mü 517-535.p.

Szign.Vágó - MK sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.527.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Az ürömi mauzoleum. Szövegközti illusztráció Thirring Gusztáv: A budai hegyvidék c. cikkéhez. id.mü 535-551.p.

Szign. MK.sc. - Morelli G.F.i.

Kinach László rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.547.p.

MK./?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Fiumara-csatorna. 19X13 cm. illusztráció Kenedi Géza: Fiume és kerülete c. cikkéhez.id. mü 565-604.p.

Szign. H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után MK./?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Áll. ny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.569.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A fogaskerekü. 19X13 cm. illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c.cikkéhez.id.mü 119-168.p.

Szign. Háry Gy. - MK. sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.129.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1938 körül.

Svábhegyi nyaralók. 19X13 cm. illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez. id.mü 119-168.p.

Szign. Háry Gy. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.129.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

I.Ferenc József koronázási esküje. 13X19 cm. illusztráció Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez. id.mü 119-168.p.

Szign. MK sc. - Morelli G.F.i.

Székely Bertalan auarellje után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.163.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

I.Ferenc József koronázási kardvágása. Zárókép Jókai Mór: Budapesti élet c. cikkéhez.id.mü 119-168.p.

Szign. Cs. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Csernus Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.168.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

II.Lajos holttestének megtalálása. 13X19 cm. illusztráció Keleti Gusztáv: Festészet és szobrászat c. cikkéhez.id.mü 413-470.p.

Szign. Székely - MK sc. - Morelli G.F.i.

Székely Bertalan festménye után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir. Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.431.p.

MK/?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

A Margit-hid. Szövegközti illusztráció Lukács Béla: Budapest ipara és kereskedleme. c. cikkéhez.id.mü 471-500.p.

Szign.H. - MK.sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.K.ir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.497.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.
A Lukács-és Császár-fürdők. Kezdőkép Ilosvay Lajos: Budapest ásványos vizei és fürdői c. cikkéhez.id.mü 501-516.p.

Szign. H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.501.p.

MK /?/ M.D.K.

Bp.1893 körül.

Gyógyvizszivattyuzás. Illusztráció Ilosvay Lajos: Budapest ásványos vizei és fürdői c. cikkéhez.id.mü 501-516.p.

Szign. Jantyik M. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Jantyik Mátyás rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.1893.507.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Délmagyarországi német paraszt. Szövegközti illusztráció Szentkláray Jenő:Délmagyarországi németek c. cikkéhez.id.mü 543-572.p.

Szign. Cserna - MKsc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.553.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Délmagyarországi német nő. Szövegközti illusztráció Szentkláray Jenő: Délmagyarországi németek c. cikkéhez.id.mü 543-572.p.

Szign. Cs.K. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.552.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Templomi nép Németcsanádon. 19X13cm. illusztráció Szentkláray Jenő: Délmagyarországi németek c. cikkéhez.id.mü 543-572.p.

Szign.Cs.K. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Cserna Károly rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.549.p.

MK /?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Mezőhegyesi "Gidran"-anyaméres. 13X19 cm. illusztráció Szivós Béla: Csongrád és Csanád c. cikkéhez. id.mü 461-480.p.

Szign. Vágó - MK sc. - Morelli G.F.I.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.477.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Kubikosok. Szövegközti illusztráció Szivós Béla: Csongrád és Csanád c. cikkéhez. id.mü 461-480.p.

Szign. Pataky L. - MK. - Morelli G.F.i.

Pataky László rajza után MK/?/ egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország. II.köt.1891.469.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest,1891 körül.

Világos a vár romjaival. Szövegközti illusztráció Márki Sándor: Az aradi sikság c. cikkéhez.id.mü 444-461.p.

Szign.MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.451.p.

MK/?/ M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A kigyósi kastély. 13X19 cm. illusztráció Zsilinszky Mihály: Békés c. cikkéhez.id.mü 429-444.p.

Szign.H. - MK sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.441.p.

M.J. Állj!

MNK

Állj! Ki vagy?
Védd a hatalmadat!... 1919

Proletárdiktatura!
Éljen az oroszokkal...1919

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

M. I. O. kiadványok

készítette a Léva-i vár alaprajzát.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

211

M.D.K.

M. György, vagy U. György /?/

"Igy rajzoltok ti, Képek a "KUT" kiállitásról cimmel hét tréfás rajz Scheiber Hugó, Rippl-Rónai, Ferenczy Noémi, Márffy Ödön, Vaszary János, Kmetty János és Egry József képeinek stilusában.

Szinházi Élet. Bp. 1926. ápr. 18-24.
XVI. évf. 16. sz. 33. lap.

„MG"

jelü segesvári ónöntőmester ónkannája.

7. sz. reprodukció.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

"E"

M.D.K.

MA monogram

olvasható az állami református templom heves aranyozású ezüst kelyhén, mely a XVIII. sz.-ból származik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezsö.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 504. old.

493. á

MB./MARTIN BRUNNER/, érmművész

Savoyai Jenő/1663-1736/Török háborúkra vonatkozó emlékérem előlapja."TOT VICTORIIS NOTVS QVOT PRAELIIS".Mars és Victoria.Talpon:"EVGE=/NIVS/DVX Sa=/BAVDIAE/"49 mm. Ez az éremkép papiónokon szokott előlapként szerepelni különböző hátlapokkal.Igy a karlócai békére vonatkozó hátlappal párosítva.MB.jellel. 100.old. I.tábla 1699-ből

TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Érmekkel diszitett kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletazsiai Művészeti Mú z.Evkönyve. X. 1967.Bpest

MB./MARTIN BRUNNER/, érmművész

Savoyai Jen[illegible]/1663-17[illegible]6/Török háborúkra vonatkozó emlékérem előlapja."TOT VICTORIIS NOTVS QVOT PRAELIIS".Mars és Victoria.Talpon:"EVGE-/NIVS/DVX SA-/BAVDIAE/"49 mm. Az az érmkép fapiónokon szokott előlapként szerepelni különböző hátlapokkal .Igy évszám nélkül a török háborúkra vonatkozó hátlappal MB.jellel. 100.old.I.tábla

TASNADINÉ MARIK KLÁRA-HUSZAR LAJOS: Érmekkel diszitett kupák és korsók 93.old

AZ Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Mú z.Evkönyve. X. 1967.Bpest

MB./MARTIN BRUNNER/, éremművész

7.leirás.I.József császár és Amalie Wilhelmine braunschwegi hercegnő házassága.Elől:"FELICI FOEDER IUNGAM" Két alak oválisokkal.Az egyiken:"JOSEPH ROM.IT.HUNG.R." A másikon:"AMALIA IOSEPHI.CON."Lent:1699.és MB.jegye. 48 mm.Papion előlapja lehetett.Az Iparmüv.Múz.22.288 ltsz -ukorsó fedelébe illesztett öntvény. 100.old. I.táb

TASNADINÉ MARIK KLÁRA-HUSZAR LAJOS: Ermekkel diszitett kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Mú z.Evkönyve. X. 1967.Bpest

MB. MARTIN BRUNNER, éremművész

10. leírás. Pozsareváci béke. Emlékérem előlapja. "PAX TVRCIS DATA". Koronázott alak ül, babérral, előtte térdelő török. Szelvényben: PASSAROVIZ. 1718. Lent MB. jele. Oly érem, melynek előlapjával szolgálna ez az éremkép, nem ismeretes. Az Iparművészeti Múzeumban az 54.8.1tsz.-ú korsó fedelébe illesztett öntvény. 102. old. I. tábla. Fekete repr.

TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Érmekkel díszített kupák és korsók 93. old

Az Iparművészeti Múzeum és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum Évkönyve. X. 1967. Budapest

MB.MARTIN BRUNNER,éremművész

10.leirás.Pozsareváci béke.Emlékérem előlapja."PAX TVRCI CIS DATA".Koronázott alak ül,babérral,előtte térdelő török.Szelvényben:PASSAROVIZ.1718.Lent MB.jele.Oly érem, melynek előlapjául szolgálna ez az éremkép,nem ismeretes.Az Iparmüv.Múzban az 54.8.ltsz,-ú korsó fedelébe illesztett öntvény. 102.old. I.tábla

TASNADINÉ KARIK KLÁRA-HUSZAR LAJOS: Ármekkel diszitett kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múz.évkönyve. X. 1967.Budapest

MARTIN BRUNNER, éremművész 1659-1725

Nürnbergi művész. Több az Iparmüv. Múz-ban levő korsó fedelének ké zitője. Ezek közül több magyar vonatkozású. A cikk éremkatalógusában a 4,5,6,7,8,15,16 és 17 számúak az ő művei. 107.old

TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Ónnekkel diszitett fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múz. Évkönyve. X. 1967. Bpest

MB.MARTIN BRUNNER,éremművész

9.leirás.Belgrád visszavétele.Emlékérem elólap-"IOVIS GERMANI PROSTRATI FVLMINE CADVNT"Csatatér felett Pegazuson koronás alak.Lent:MB.jele.Szelvényben:"AD BELGRAD 16 AVG/1717".33 mm.Belgrád második visszafoglalása.Az eredeti érem,melyhez ez az elólap tartozik,nem ismeretes Ezzel az elólappal csak egy egylapú ólomveret bukkant fel.Az 56.1110.ltsz.-ú korsó fedelébe illesztett öntvény.102.old. I.tábla.Fekete repr.

TASNADINÉ MARIK KLARA-HUSZAR LAJOS: Érmekkel díszitett fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Müz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Müz.Evkönyve. A. 1967. Budapest

MB.MARTIN BRUNNER,éremművész

9.leirás.Belgrád visszavétele.Emlékérem előlap."IOVIS GERMANI PROSTRATI FULMINE CADVNT"Csatatér felett Pegazuson koronás alak.Lent:MB.jele.Szelvényben:"AD BELGRAD 16 AVG /1717."33 mm Belgrád második visszafoglalása.Az eredeti érem,melyhez ez az előlap tartozik nem ismeretes ezzel az előlappal csak egy egylapu ólomveret bukkant fel.Az 56.1110.ltsz.-u korsó fedelébe állesztett öntvény. I.tábla. 102.old

TASNADINÉ MARIK KLARA-HUSZAR LAJOS: Érmekkel díszitett fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Müz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Müz.Evkönyve. I. 1967. Budapest

MB./MARTIN BRUNNER/, éremművész

Savoyai Jenő/1663-1736/Török háborúkra vonatkozó emlékérem előlapja."TOT VICTORIIS NOTVS QVOT PRAELIIS".Mars és Victoria.Talpon:"EVGE=/NIVS/DVX SA=/BAVDIAE/"49 mm. Ez az éremkép papiónokon szokott előlapként szerepelni különböző hátlapokkal.Igy 1685-ből Érsekújvár visszavételére vonatkozó hátlappal.MB.jellel.100.old. I.tábla

TASNADINÉ MARIK KLARA-HUSZAR LAJOS: Érmekkel díszített fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparművészeti Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Mú z.Évkönyve. I, 1967.Budapest

MB./MARTIN BRUNNER/, éremművész

Savoyai Jenő/1663-1736/Török háborúkra vonatkozó emlék érem előlapja."TOT VICTORIIS NOTVS OVOT PRAELIIS":Mars és Victoria.Talpon:EVGE=/NIVS/DVX SA=/BAVDIAE/.49 mm. MB.jelzés.Ez az előkép különféle hátlapokkal is.Az Iparmüv.Múz-ban lévő 4821 ltsz--ú korsó fedelébe illesztett öntvény. 6.sz.leirása. 100.old. I.tábla.Fekete repr.

TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Érmekkel diszitett fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Mú z.Évkönyve. X, 1967.Bpest

MB:/MARTIN BRUNNER/, éremművész

7.leírás.I.József császár és Amalie Wilhelmine Braunschweigi hercegnő házassága.Elől:"FELICI FOEDER IUNGAM" Két alak oválisokkal.Az egyiken:"JOSEPH.ROM.ET.HUNG.R." A másikon:"AMALIA.IOSEPHI.CON."Lent:1699 és MB.jegye. 48 mm.Fapion elólapja lehetett.Az Iparmüv.Múz.22.288. ltsz.-u korsó fedelébe illesztett öntvén . 100.old. i.Tábla. Fekete repr.

TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Érmekkel diszitett fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Mú z.Évkönyve. X, 1967.Bpest

MB./MARTIN BRUNNER/, éremművész

Savoyai Jenő/1663-1736/. Török háborúkra vonatkozó emlékérem előlapja. "TOT VICTORIIS NOTVS QVOT PRAELIIS" Mars és Victoria. Talpon: EVGE-/NIVS/DVX SA-/BAVDIAE/. 49 mm. MB. jelzés. Ez az előkép különféle hátlapokkal is. Az Iparművészeti Múz.ban lévő 4821 ltsz-ú korsó fedelébe illesztett öntvény. 6.sz.leirás. 100.old I.tábla.

PASNADINÉ MARIK KLÁRA-HUSZÁR LAJOS: Érmekkel díszített fedeles kupák és korsók 93.old

Az Iparművészeti Múzeum és a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum Évkönyve. I, 1967. Budapest

F. M. mester (Máthé Ferenc?) Pest

Kimutatható 1785—1800.

Pest - Buda 1977

Művei:

FM 279	 115	„I“ 196	Mentecsat 1783—86 M. Nemz. M.
	 115	„I“ 196	Mentekötőlánc 1783—86 Bp. Tört. M.
		„I“ 196	Gombgarnitúra 1783—86 Bp.-i magántulajdon
	 119		Övcsat (3 db) 1800 körül Iparm. M.

Irodalom:

Czakó E.: Ip. Műv. 1903.; Ráth Gy.: Az iparművészet könyve I. Bp. 1896.; Vattai E.: Arch. Ért. 1953.; Dombi; Földes.

Horváth H.: I. 250. p.; Adressbuch 1815., 1822.; Dombi, A. B.: 31b. p.

Nagy János

1816. IV. 21. mester. 1843-ig említve. Műhelye: 1839—1843. Herrengasse. *Inasa:* 1827. VIII. 14. Howedy János 6 évre; 1834. IX. 8. fia Károly.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
BFL IX/14. 1816. IV. 21.; Horváth H.: I. 251. p.; Wegweiser 1839., 1843.; A. B.: 38., 43a. p.

Nehrhaft Antal Pest. Ar.

Szül.: Székesfehérvár, 1820. 1849. VI. 3-án mester. Üzlete: Herrengasse 9.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
BFL IX/14 Meisterbuch 1849. VI. 3.; Horváth H.: I. 252. p.; Wegweiser 1851.

Nell Imre

Szül.: Buda, 1801. 1817. IV. 27. inas 6 évig Schwartz Györgynél. 1835. X. 18. mester. 1844. V. 20-án kap polgárjogot. 1852-ben még említve. 1839-ben műhelye Schlangengasse 418.

Művei:
Nem ismertek.

M. R. névbetüs magyar? ötvös. A verpeléti rk. templom őrzi 1760-ból származó kelyhét. Ismeretlen jegyei: négykaréjban M.R. betük és három várostorony fölött 1760-as évszám elnyomott négykaréjos pajzsban. /Voit.1956./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.